

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE BAĞLAÇ İŞLEVİLİ BİRİMLER

EMRE ERDEM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE BAĞLAÇ İŞLEVİLİ BİRİMLER

EMRE ERDEM

Danışman: Doç. Dr. Nigâr OTURAKÇI ORBAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2022

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Ünvanı, Adı Soyadı
(Danışman)

Üye: Ünvanı, Adı Soyadı

Üye: Ünvanı, Adı Soyadı

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../20...

Prof. Dr. Serap ÇABUK

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.... / / 20....

İMZA

Adı Soyadı

ÖZET

ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE BAĞLAÇ İŞLEVİ BİRİMLER

Emre ERDEM

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Nigar OTURAKÇI ORBAY

Haziran 2022, 451 sayfa

Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesi döneminde kullanılmış bağlaçlar, dönem metinlerinden hareketle metindilbilimsel metotlarla incelenmiştir.

Çalışmanın amacı, Eski Anadolu Türkçesindeki bağlaç işlevli birimleri araştırarak dönemdeki dil birimlerinin varlığını araştırmak ve söz konusu birimlerin geçmiş ve geleceği hakkında bilgi sahibi olmaktır. Bunun yanında çalışmamızın sonraki zamanlarda yapılacak olan araştırmalara kaynak teşkil etmesini sağlamak, Türkçede yer alan işlevsel kalıcılığı yüksek kelimeleri öğrenmek ve Türkçenin söz varlığının aydınlatılması çalışmalarına katkıda bulunmak araştırmamızın diğer amaçları arasında yer almıştır.

Giriş bölümünde tezin amacı, kapsamı, yöntemi, eser tanıtımı ile çalışmayı ilgilendiren kuramsal bilgiler hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın asıl kısmını oluşturan bulgular bölümünde, Eski Anadolu Türkçesindeki *Süheyl ü Nevbahar*, *Yusuf u Zeliha* ve *Mantık'ut-Tayr* adlı eserler incelenerek tespit edilen bağlaç işlevi gösteren birimlerin nitelikleri ve nicelikleri hakkında bilgi verilmiştir. Tespit edilen bağlaç işlevli birimler günümüz metindilbilimsel yöntemlerle incelenerek çeşitli örneklerle tanıtımı yapılmıştır.

Sonuç bölümünde ise bağlaç işlevli birimlerin sayısal verileri hakkında bilgi verilmiştir. Bağlaç işlevli birimlerin kullanım sıklıklarına dair niceliksel grafiklendirmeler yapılmış ve sunulmuştur. Çalışmadan çıkarılan sonuçların yorum ve değerlendirmesini de kapsamaktadır.

Anahtar kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, metindilbilimi, bağlaç işlevli birim, *Süheyl ü Nevbahar*, *Yusuf u Zeliha*, *Mantıku't-Tayr*

ABSTRACT

CONNECTIVE FUNCTION UNITS IN ANATOLIAN TURKISH

Emre ERDEM

Master Thesis, Turkish Language and Literature Department

Supervisor: Doç. Dr. Nigar OTURAKÇI ORBAY

June 2022, 451 pages

In this work, we have examined the conjunctions used in the old Anatolian Turkish period, which have not been studied before, using textual linguistic methods based on the texts of the period.

The pupose of this dissertation is to define syntactic structure of Old Anatolian Turkish. İn the study the study is to be aware of the existence of language units in the period by investigating the units with connective function units in Old Anatolian Turkish and to have information about the past and future of these units. Ensuring that our work is a resource for research that will be conducted in later times. It is to learn the words with high functional permanence contained in Turkish and to contribute to the work of illuminating the existence of words in Turkish.

In the introduction chapter, information is given about the purpose, scope, method of the thesis, the presentation of the work and the theoretical information related to the work.

In the main chapter, which constitute the main part of the study, the works *Suheyl ü Nevbahar*, *Yusuf u Zeliha* and *Mantık'ut-Tayr*'in Old Anatolian Turkish were examined and information about the qualities and quantities of the units showing the connective function units was given. Identified connective function units units were studied by modern textual methods and introduced with various examples.

In the result chapter, information is also provided about the numerical data of units with a connective function units. Quantitative graphs of the frequency of use of units with connective function units have been made and presented. It also includes interpretation and evaluation of the results of the study.

Key words: Old Anatolian Turkish, textlinguistic, connective function unit, Süheyl ü Nevbahar, Yusuf u Zeliha, Mantıku't-Tayr

ÖNSÖZ

Dilin insanın varlığındaki temel unsurlardan biri olduğu yadsınamaz gerçektir. İletişim dünyamızı anlamak ve yorumlayabilmek için ihtiyaç duyduğumuz araştırmalar, dilin kullanımı ve değerleri açısından önem arz etmektedir. Artzamanlı metinlere metindilbilimsel yöntemlerle yaklaşmak dönemin metinleri üzerinde daha geniş değerlendirmelerde bulunmamıza olanak sağlamaktadır. Metindilbimi, bir metnin sözcük, sözcük öbeği, tümce ve tümce üstü öğelerde anlamsal bütünlük sağlayan metinleri bilimsel anlamda daha kolay anlamamıza yardımcı olur. Araştırmamızın temelinde de dilsel birimlerin birbirleriyle ilişki kurmasında ve metnin bütünlük oluşturmaya imkân veren bağlaç işlevli birimler bulunmaktadır.

Dilbiliminin temel araştırma alanlarından söz dizimi zamanla gelişerek yeni yöntemlere ihtiyaç duymaktadır. Disiplinler arası çalışmalara daha fazla ihtiyaç duyulmaya başlandığı günümüzde sadece bir zaman dilimine ait veriler yetmemekte, konu bütünlüğüne ve dilin serüvenine dair çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışmamızda bu eğilimi göze alarak verilerin sayısal değerlerine, bulguların anlamsal özelliklerine, konu temelinde ve cümle bütününde gösterdiği işlevselliğe, anlaşılabilirlik açısından metindilbilimsel anlatıma, bulguların belli bir yöntem aracılığıyla sınıflandırılmasına özen gösterilmiştir.

Çalışmanın evreni, Türkçenin önemli değişim ve gelişim zamanlarından olan Eski Anadolu Türkçesi döneminden oluşmaktadır. Bu dönemdeki üç temel eser 117 alt başlıkta incelenmeye alınmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinin günümüz Türkiye Türkçesinin temel taşlarını oluşturduğunu düşünürsek incelemelerin günümüz metinlerini değerlendirirken farklı yaklaşımların tetiklenmesine imkân vermektedir. Türkiye Türkçesi bağlaç işlevli birimlerin temeli niteliğinde bakılabilir fakat günümüz Türkçesinden bağımsız bir çalışmadır.

Çalışmamda bana sunduğu destekleri, gösterdiği sabır ve anlayışıyla adım adım ilerlememi sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Nigâr OTURAKÇI ORBAY'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Gerekçesi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	2
1.4. Araştırmanın Yöntemi.....	3
1.5. Araştırmanın Malzemesi	4
1.5.1. Eski Anadolu Türkçesi.....	4
1.5.1.1. Tarihi Gelişimi.....	4
1.5.1.2. Dönem Eserleri.....	5
1.5.1.2.1. Hoca Mesud - Süheyl ü Nevbahar.....	6
1.5.1.2.2. Şeyyad Hamza - Yusuf u Zeliha.....	7
1.5.1.2.3. Gülşehri - Mantıkuttayr.....	7

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER

2.1.6.1. Sözcük Türü Sınıflandırmaları ve Bağlaçların Yeri.....	10
2.1.6.2. Türkçede Bağlaç Hakkındaki Tarihsel İzlenimler.....	10
2.1.6.3. Metindilbilim.....	12
2.1.6.3.1 Metin ve Söylem.....	13
2.1.6.4. Metin Oluşturma Ölçütleri.....	13

2.1.6.4.1. Bağlaşıklık.....	13
2.1.6.4.2. Bağdaşıklık / Tutarlılık.....	14
2.1.6.4.3. Amaca Uygunluk / Niyet.....	15
2.1.6.4.4. Bilgisellik.....	15
2.1.6.4.5. Kabul Edilebilirlik.....	16
2.1.6.4.6. Duruma Uygunluk.....	16
2.1.6.4.7. Metinler Arasılık.....	16
2.1.6.5. Metnin Yapısı.....	16
2.1.6.5.1. Küçük Ölçekli Yapı / Bağlaşıklık ve Bağdaşıklık Düzenekleri.....	17
2.1.6.5.1.1.Sözcüksel Bağlaşıklık.....	17
2.1.6.5.1.2.Dilbilgisel Bağlaşıklık.....	18
2.1.6.5.2. Büyük Ölçekli Yapı / Bağdaşıklık ve Bağdaşıklık Düzenekleri.....	18
2.1.6.5.3. Metnin Üst Yapısı.....	19
2.1.6.6. Metindilbilimi ile İlgili Yapılmış Çalışmalar.....	19

BÖLÜM III

BULGULAR

3. 1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE BAĞLAÇ İŞLEVİLİ BİRİMLER	
3.1.1. Ekleyici Bağlaç İşlevli Birimler	21
3.1.1.1. Basit Ekleyiciler	21
3.1.1.1.1. Klasik Basit Ekleyiciler	21
3.1.1.1.1.1. Eş Değerdeki İki Önermeyi Birbirine Bağlayanlar.....	22
3.1.1.1.1.1.1. U, Vü, Ü.....	22
3.1.1.1.1.1.2. İle.....	112
3.1.1.1.1.1.3. Yâ.....	114

3.1.1.1.1.2. İkinci Önermedeki Yeni Bilgiyi Vurgulayanlar.....	115
3.1.1.1.1.2.1. Sözcükten/Sözcük Öbeğinden Sonra	
Eklenenler.....	115
3.1.1.1.1.2.1.1. Dahı hem, hem dahı.....	116
3.1.1.1.1.2.1.2. Dahı.....	117
3.1.1.1.1.2.2. Tümceden Sonra Eklenenler.....	122
3.1.1.1.1.2.2.1. Dahı.....	122
3.1.1.1.1.2.2.2. Dahı hem, hem dahı.....	138
3.1.1.1.1.3. İkinci Önermedeki Bilginin Gerçekliğini	
Vurgulayanlar.....	139
3.1.1.1.1.3.1. Hem.....	140
3.1.1.1.2. Olumsuz Basit Ekleyiciler	153
3.1.1.1.2.1. İkinci Önermedeki Olumsuzluğu Bildirenler.....	154
3.1.1.1.2.1.1. Ne aşı ki/ Assı dahı.....	154
3.1.1.1.2.2. Her İki Önermedeki Olumsuzluğu Bildirenler.....	154
3.1.1.1.2.2.1. Ne... Ne.....	154
3.1.1.1.2.2.2. Çi... Çi...	161
3.1.1.1.2.2.3. Zihî... zihî.....	162
3.1.1.1.3. Seçenekli Basit Ekleyiciler.....	162
3.1.1.1.3.1. Her İki Önermeyi Birbirine Eş Değerde Seçime	
Sunanlar.....	162
3.1.1.1.3.1.1. Yā	162
3.1.1.1.3.1.2. Ve yā hoz, ya hoz, ya ho, yāhūd.....	170
3.1.1.1.3.1.3. Veyâ / Ve yâ.....	172
3.1.1.1.3.1.4. Ya hoz... ya... ya / hoz... ya.... / ya... ya	
ho.....	173
3.1.1.1.3.1.5. Ya... ya.....	174
3.1.1.1.3.2. Her İki Önermeyi İçerdiğini Bildirenler.....	175
3.1.1.1.3.2.1. Hem... Hem.....	175

3.1.1.1.3.2.2. Ger... ger..., gerek... gerek..., eger... ger... ger... ger..., gerek-ise... gerek-ise.....	177
3.1.1.1.3.3.1 Her İki Önermenin Belli Bir Zamanı Mekanı veya Durumu İçerdiğini Bildirenler.....	180
3.1.1.1.3.3.1.1. Geh... geh..., gāh... gāh.....	180
3.1.1.1.3.4. İki Önermeden Birinin Gerçekleşmesinin Arzulandığını Bildirenler.....	182
3.1.1.1.3.4.1. Gerek-ise... gerekmez-ise.....	183
3.1.1.2. Eşlemeli Ekleyiciler	183
3.1.1.2.1. Açıklayıcı Eşlemeli Ekleyiciler	183
3.1.1.2.1.1. Birinci Önermeden Hareketle Çıkarım Yapararak İkinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar.....	184
3.1.1.2.1.1.1. Eyle Ki / Eyle Kim / Hem Eyle Ki.....	184
3.1.1.2.1.2. Birinci Önermeden Hareketle Devam Niteliğinde İkinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar.....	185
3.1.1.2.1.2.1. Ki\Kim.....	186
3.1.1.2.1.2.2. Ne ki.....	226
3.1.1.2.1.2.3. Gör ki.....	233
3.1.1.2.1.3. Birinci Önermedeki Hareketin Gerçekleşme Nedenini İkinci Önermede Verenler.....	235
3.1.1.2.1.3.1. Zira / Zire / Zire Kim / Zira Kim.....	235
3.1.1.2.1.4. İkinci Önermenin Birinci Önermedeki Bir Hususa Dikkat Çekerek Açıklanmasını Sağlayanlar	237
3.1.1.2.1.4.1. Hele.....	237
3.1.1.2.1.4. İkinci Önermedeki Bilgiyle Birinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar.....	239
3.1.1.2.1.4.1. Niçe.....	240
3.1.1.2.1.4.2. Niçe kim.....	241
3.1.1.2.1.4.3. Niçeme.....	243
3.1.1.2.1.4.4. Niçeme ki/kim.....	244

3.1.1.2.2. Örnekleyici Eşlemeli Ekleyiciler.....	247
3.1.1.2.2.1. Birinci Önermedeki Bilginin İkinci Önermede Örneklenmesini Sağlayanlar.....	247
3.1.1.2.2.1.1. Nite kim	247
3.1.1.2.2.2. Birinci Önermedeki Bilgiye Dayanarak İkinci Önermede Varsayım Üretenler.....	248
3.1.1.2.2.2.1. Nite kim.....	248
3.1.2. Çeliştirici Bağlaç İşlevli Birimler.....	251
3.1.2.1. Asıl Çeliştirici.....	251
3.1.2.1.1. İki Zıt Önermeyi Birbirine Bağlayanlar.....	251
3.1.2.1.1.1. Zihi	251
3.1.2.1.1.2. Zihi hayf ki.....	252
3.1.2.1. Birinci Önermedeki Bilgiye Rağmen İkinci Önermede Zıt Bir Bilgi Sunanlar.....	253
3.1.2.1.1. Meger, meger kim.....	253
3.1.2.2. İki Zıt Önermeyi Doğrudan Birbirine Bağlayanlar.....	256
3.1.2.2.1. Amma.....	256
3.1.2.2. Karşıtsal Çeliştirici.....	257
3.1.2.2.1. Birbiriyle Çelişen İki Önermedeki Karşıtsallığı Bildirenler.....	257
3.1.2.2.1.1. Yoksa, Yohsa, yoğunsa.....	257
3.1.2.2.2. Birinci Önermeye Karşılık Doğruyu / Asıl Olanı İkinci Önermede Bildirenler.....	260
3.1.2.2.2.1. Meger.....	260
3.1.2.3. Düzeltici Çeliştirici.....	263
3.1.2.3.1. Birinci Önermedeki Bilgiyi Doğrudan Doğruya Değiştirenler	264
3.1.2.3.1. Gerçi.....	264
3.1.2.3.2. Yok illā, İlla Kim.....	265

3.1.2.3.3. Önceki Bilinenin Tersi Bir Durumun Öğrenildiğini Bildirenler	266
3.1.2.3.3.1. Meger, Meger Kim	266
3.1.3. Nedenleyici Bağlaç İşlevli Birimler	269
3.1.3.1. Genel Nedenleyici	269
3.1.3.1.1. Neden Bildirenler	269
3.1.3.1.1.1. Önermenin Neden İçeriğinde Olduğunu Doğrudan Bildirenler	269
3.1.3.1.1.1.1. Ol sebebdan	269
3.1.3.1.1.1.2. Anuñ-içün	270
3.1.3.1.1.1.3. Çün	273
3.1.3.1.1.1.4. Ki\ Kim	298
3.1.3.1.2. Sonuç Bildirenler	375
3.1.3.1.2.1. İkinci önermenin birinci önermeye bağlı olarak ihtimal dahilinde bir sonuç olduğunu bildirenler	375
3.1.3.1.2.1.1. Bola ki	375
3.1.3.2. Koşullu Nedenleyici	377
3.1.3.3.1. Birinci Önermenin Koşullu Bir Neden İçeriği Taşıdığını Gösterenler	377
3.1.3.3.1.1. Ger, eger	377
3.1.3.3.1.2. Ve ger	389
3.1.3.3.1.3. Şehet	391
3.1.3.3.2. Birinci Veya Birden Fazla Önermenin Koşuluna Bağlı Olarak Gelişen Sonucu Gösterenler	392
3.1.3.3.2.1. Eger... Gerek..., Ve Eger... Gerek	392
3.1.3.3.3. Birinci Önermedeki Koşulun Zıddı Üzerinden Gelişen Sonucu Gösterenler	393
3.1.3.3.3.1. Yohsa / Yoksa	394
3.1.3.4. Ters Nedenleyici	397

3.1.3.3.1. Çünkü, Çün-kim.....	397
3.1.3.3.2. Nite kim.....	404
3.1.4. Zamansal Bağlaç İşlevli Birimler.....	406
3.1.4.1. Basit Zamansal.....	406
3.1.4.1.1. Önergelerin Ardışıklığını Bildirenler.....	406
3.1.4.1.1.1. Pes.....	406
3.1.4.1.2. Önergelerin Eş Zamanlı Olduğunu Bildirenler.....	410
3.1.4.1.2.1. Ziy ki.....	410
3.1.4.1.2.2. Tā Ki.....	411
3.1.4.1.3. İkinci Önermenin Daha Sonra Geldiğini Bildirenler.....	413
3.1.4.1.3.1. Âhir.....	413
3.1.4.1.4. Birinci Önermenin İkinci Önermede Yinelendiğini Bildirenler.....	415
3.1.4.1.4.1. Bu Kez.....	415
3.1.4.3. “An” İçinde Olmayı Bildiren Zamansal.....	417
3.1.4.3.1. Geçmiş Zamanda “An” İçinde Olmayı Bildirenler.....	417
3.1.4.3.1.1. Ol Sa’atta.....	418
3.1.4.2.2. Şimdiki Zamanda “An” İçinde Olmayı Bildirenler.....	419
3.1.4.2.3.1. İmdi.....	419

BÖLÜM IV**SONUÇ VE DEĞERLENDİRME**

4.1. SONUÇ.....	425
4.1.1. Bağlaç İşlevli Birimlerin Verileri.....	425
4.1.1.1. Bağlaç İşlevli Birimlerin Dağılım Grafikleri.....	425
4.2.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	447
KAYNAKÇA.....	449

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Gerekçesi

Türkçenin 13. – 15. yüzyılları arasındaki döneminde önermeler arasında anlamsal, işlevsel, biçimsel bağlama ilişkisini üstlenen unsurları tespit ederek tümce içindeki görevleri hakkında bilgi vermek çalışmanın esasını oluşturmaktadır. Türkçenin bağlama birimleri konusunda daha da zenginleştiğini görmekteyiz. Başka dillerden alıntı sözcük ve bağlaç sınıfında bulunmayan sözcüklerin bağlama unsuru olarak kullanıldığı fark edilmektedir. Daha önce bağlaç olarak ifade edilmeyen bağlayıcı unsurların da dahil edilerek söz konusu dönem eserlerinin metindilbilimsel yöntemlerle ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca metindilbiliminin tümceler arası ilişkilerin belirlenmesi için izlediği yöntemler, dilbilgisindeki sınıflandırmalar konusunda daha kapsamlı seçenekler sunmaktadır.

Tarihsel dönemlerdeki Türk toplumlarının yaşadıkları coğrafyadaki yaşayış biçimlerini yansıtan sosyal yapı, bağlı bulundukları kültürel ortam ve koşullar ile konuştukları dil ve lehçe arasında sıkı bir bağlantının bulunduğu bilinen bir dilbilimi gerçeğidir. Bu durumun doğal sonucu da o dil veya lehçenin içinde bulunduğu koşullara bağlı olarak zaman içinde geçirdiği değişim ve gelişme süreçleridir. Her dil veya lehçe gibi bugün Türkiye Türkçesinin ve Güneybatı Türk lehçeleri grubunun temelini oluşturan Oğuz Lehçesi elbette diğer lehçeler gibi tarihsel aşamalarını geçirmiştir. Bu sebeple coğrafyamızda kullanılan Türkçenin gelişim aşamalarından bir dönemi temsil eden Eski Anadolu Türkçesi metinleri araştırılmıştır.

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bilgi edinmek istediğimizde elimizde sadece yazılı kaynakların bulunması araştırmamızı metin üzerinden yapmamıza neden olmuştur. Metindilbilimi ise günümüz dil araştırmalarında kabul görülen bir dilbilim alanıdır. Metni biçimsel, anlamsal ve işlevsel olarak metindeki sözcük, sözcük öbekleri, tümce ve tümce üstü anlamlı birimlerin ilişkilerini incelemektedir. Ayrıca metine tümcelerarası bağlantı, bağlam, işlev, metin üretici, metin çözücü gibi kavramlar getirerek sözcükler ve metni farklı metotlarla keşfetmemizi sağlamıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Daha önce bağlaç sınıfına alınmamış zarf-fiil, edat gibi bazı sözcük türlerinin bağlama görevinde kullanıldığını tespit etmek, bağlaç işlevli birimlerin kullanım amaçları ve anlamsal işlevlerini tespit etmek, Eski Anadolu Türkçesindeki bağlaç işlevini üstlenen tüm bağlaç işlevli birimleri metindeki görevine göre sınıflandırmak, Eski Anadolu Türkçesi dönemi metinlerinde bağlama işlevini yerine getiren birimlerin metinlere etkisini incelemek, tarihsel gelişimi göz önüne alındığında bağlama

birimlerinin ihtiyaç doğrultusunda kullanılmaya başlandığı gösterebilmek, dönemin bağlaç işlevi gösteren birimlerinin niceliksel tespitine ulaşp kullanım sıklıkları hakkında bilgi vermek, seçilen Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde bağlaç işlevli birimlerin kullanım sıklıklarını tespit ederek grafik olarak göstermek, daha önce bağlaç olarak tanımlanmasına bakılmaksızın eşbağımlı önermeler arasında bağlama işlevini sağlayan her birimi değerlendirmeye almak çalışmamızın amaçlarını oluşturmuştur.

Çalışmadan elde edilecek verilerden hareketle tam anlamıyla sınırları çözülmemiş bağlama birimlerinin üzerine çalışılması, kullanılan birimlerin tarihsel gelişim sürecindeki kullanımlarını ortaya koymayı amaçlayan çalışmaların yapılması yönünde bir basamak olabilecektir.

1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmada 13. yüzyılın başı ile 15. yüzyılın ortasına kadarki zaman diliminde kullanılan, Anadolu Selçukluları'nın son devirlerini, Beylikler dönemini ve imparatorluk hâline gelmeden önceki Osmanlı devrini içine alan araştırmacılar tarafından Eski Anadolu Türkçesi (Eski Türkiye Türkçesi, Eski Osmanlı Türkçesi, Beylikler Dönemi Türkçesi) olarak adlandırılan, Oğuz dil özelliklerini barındıran edebî dil incelenmektedir. Coğrafya olarak Türkçenin güneybatı lehçesini temsil etmektedir.

Eski Türkçede yabancı kökenli bağlaçlar ise İslami çevreye dâhil olduktan sonra özellikle Arapçadan ve Farsçadan Türkçeye girmeye başlamış ve zamanla artarak devam etmiştir (A. Karahan, 2015, s. 57).

İslami çevreye dahil olduktan sonraki diye bahsedilen Türkçenin önemli bir kısmını Eski Anadolu Türkçesi oluşturmaktadır. Türkçe Anadolu sahasına girdikten sonra da Farsça ile etkileşimini devam ettirmiş ve Farsça dil unsurlarını kendi bünyesine dahil etmiştir. Türkçenin başka dillerden alınan bağlacı, köken biçiminden uzaklaştırıp kendi dilsel özelliklerine uyarladığı görülebilmektedir. Dönemde önermelerin birbiriyle bağ kurma görevini sadece bağlaçların gerçekleştirmediği görünse de bağlama görevini yerine getiren birimlerin metin içerisindeki yoğunluğu dilbilgisi açısından ayrı bir grup olarak değerlendirmeye alınması gerektiğini göstermiştir.

Önceleri konuşma dili olarak kullanılan Oğuz ağzı, 13. yüzyılda Azerbaycan ve Anadolu'da yazı dili hâline gelmiştir. Batı Türkçesi yazı dili, 13. yüzyıldan 15. yüzyıl sonlarına dek Azerbaycan, Anadolu, Irak, Suriye ve Balkanlar'da tek yazı dili olarak kullanıldı. Bu döneme araştırmacılar çeşitli adlar vermektedirler. Başlangıçta özellikle bazı Avrupalı bilginler Altosmanische (Eski Osmanlıca) terimini kullandılar (Ercilasun, 2009 s. 429).

1.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın evrenini Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinde kullanılan bağlaç işlevli birimler oluşturmaktadır. Çalışmada incelenecek Eski Anadolu Türkçesinin metinlerinden tespit edilen tüm bağlaç işlevli birim kullanımlarının gösterilmesine dikkat edilecektir. Artzamanlı bir çalışma olduğu için tarihî metinlerde Metindilbilimin tekniklerinden faydalanılmıştır. Çalışmada gösterilen bağlaç işlevli birimlerin metindilbilimsel çözümlenmesinde ise eserlerden belli bir sayıda örneklerin gösterildiği ve bu örnek seçimi sırasında herhangi bir şartın gözetilmediği “basit tesadüfi örnekleme”, “katmanlı tesadüfi örnekleme”, “amaçlı örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Örneklerde bağlaç işlevli birimler metindilbilimsel yöntemlerle metin üreticisi, metin alıcısı, bağlaç işlevli birimin önermeler arasındaki kurduğu bağ ve anlamı gibi ilişkiler açıklanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümü “Giriş”te çalışmanın kendisi tanıtılacak ve Eski Anadolu Türkçesi ve incelenen dönem eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümü “Kuramsal Bilgiler”de bağlacın tarihsel serüveni, araştırmacıların bağlaçlara yaklaşımı, metindilbilimindeki metinsellik ölçütleri ve bağlaşıklık ölçütünün anlatımı yapılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümü “Bulgular”da Halliday ve Hasan’ın İngilizcedeki bağlaşıklık ve bağdaşıklık öğelerini inceledikleri “Cohesion in English” adlı çalışmalarında olduğu gibi bağlaç işlevli birimler, işlevleri bakımından dört gruba ayırmıştır. Hasan ve Halliday’ın yapmış olduğu sınıflandırma temel alınarak Eski Anadolu Türkçesinde bağlaç işlevli birimler, bağlayıcılık ilişkileri bakımından ekleyici (addictive), çeliştirici (adversative), nedenleyici (casual) ve zamansal (temporal) olmak üzere 4 grupta değerlendirilmiştir. Bahsi geçen dört grupta yer alan bağlaç işlevli birimlerin bağlı oldukları grubun alt grupları oluşturulmuştur. Her bağlaç işlevli birim tespit edilip liste olarak verilmiştir. Tespit edilen örneklerden belli sayıda örnek incelenmeye alınmıştır. Bağlaç işlevli birimlerin sınıflandırıldığı grubun dışında da işlev gösterdiği görülebilmektedir. Kendi grubunun özelliğini gösteren örneklerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Örnekleri değerlendirirken betimleyici yöntemden yararlanılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümü “Sonuç”ta her bir eserde tespit edilen bağlaç işlevli birimlerin dağılım oranları ve kullanım sıklıklarının grafiksel görselleri verilmektedir. İstatistiksel yöntem tercih edilmiştir. “Değerlendirme” bölümünde araştırmacının kendi fikirleri doğrultusunda içerik analizi yapıp yorumlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Malzemesi

1.5.1. Eski Anadolu Türkçesi

Süreç olarak Selçuklu Oğuzcasının devamı niteliğindeki Beylikler dönemi Türkçesi, Anadolu’da eski Doğu Türkçesinin kalıntılarından da ayıklanmış Oğuzcaya dayalı yepyeni bir yazı dilinin kuruluş dönemidir. Anadolu Selçuklu Devleti’nin yıkılıp parçalanmasından (1307) oluşan ve Eski Anadolu Türkçesinin 2. alt dönemini oluşturan Anadolu Beylikleri dönemini temsil eder. Zaman bakımından XIII. yüzyıl sonlarından XV. yüzyıl ortalarına, yani Osmanlı Beyliği’nin öteki Beyliklerin varlığına son veren güçlü bir devlet durumuna geçişine kadar uzanır. Ancak, Selçuklu Türkçesinin bitişi ile Beylikler dönemi Türkçesinin başlangıcını birbirinden kesin sınırlarla ayırmak mümkün değildir. XIII. yüzyıl sonu, bu iki dönemi birbirine kaynaştıran bir halka durumundadır (Korkmaz, 2013: s. 87).

Karamanoğlu Mehmet Bey’in 1277 yılında Selçuklu Sultanı’ndan Konya’yı aldıktan sonra topladığı divanda verdiği “Şimden girü hiç kimesne kapuda ve divanda ve mecalis ve seyranda Türk dilinden gayrı dil söylemeye”, “defterleri dahı Türkçe yazalar” şeklindeki buyruğu aynı zamanda öteki Türkmen beylerinin de düşünce ve tutumlarına tercüman olan bir buyruktur (Korkmaz, 2013: s. 88). İşte bu bilinçli tutum dolayısıyla ki beylik merkezlerindeki saraylarda kısa zamanda Oğuzca temelinde dil, edebiyat, düşünce, bilim ve kültür hayatı açısından yeni bir filizlenme dönemi başlamıştır. Bu filizlenme kısa sürede gelişerek telif, tercüme ve uyarlama yolları ile meyvelerini çok yönlü yığınlarca eser hâlinde ortaya koymuştur. Hayatı XIV. yüzyıl başına da taşan ve edebî gücü ile daha sonraki yüzyılları da etkileyen Yunus Emre başta olmak üzere, bu verimli dönemi temsil eden başlıca şahsiyetler ve eserleri bulunmaktadır.

Manzum ve mensur, tercüme ve telif olmak üzere çeşitli konulardaki bütün bu eserler, Türk dilinin XV. yüzyılın 2. yarısında nasıl bir bilim ve sanat dili seviyesine yükseldiğini, Türkmen beylerinin, aydın hükümdarların ve ümeranın himayeleri ile kültür faaliyetinin nasıl büyük bir gelişme gösterdiğini ortaya koyan delillerdir. Eski Anadolu Türkçesi, kendine has dil yapısı ile az çok XV. yüzyılın 2. yarısına da uzanmıştır. Ancak, yüzyılın 2. yarısı genel yapısı itibarıyla artık yazı dilinin klasik Osmanlıcaya doğru yol aldığı bir geçiş dönemi durumundadır (Korkmaz, 2013: s. 89-90).

1.5.1.1. Tarihi Gelişimi

Eski Anadolu Türkçesi, Oğuz şivesine dayalı ilk yazı dilidir. Bu bakımdan, Türk dili tarihi içinde kendine has bir yeri vardır. Her ne kadar Oğuzca bazı özelliklere, VIII. yüzyılda, Göktürk Yazıtlarında rastlıyorsak da bu, Oğuzcanın yazı dili olarak daha o

zaman ürün verdiğini değil, yazı diline bazı ağız özelliklerini soktuğunu gösterir (Korkmaz, 1975, s. 433- 446).

Eski Doğu Türkçesi (Eski Türkçe)'nin devamı olarak XI. yüzyılda teşekkül etmeye başlayan Orta Türkçe devresinin şiveleri arasında Eski Anadolu Türkçesi apayrı bir yere sahiptir. Diğer şivelerde birbirine yakın bazı özellikler bulunmasına rağmen, Oğuzların bu ilk yazı dilinde, öbürlerinden bir bakışta ayrılacak karakteristik şekiller bulunur (Gülsevin, 1997, s. 1).

Batı Türkçesi, 11. yüzyıl ile 21. yüzyıl arasında Kuzey ve Güney Azerbaycan, Kuzey Irak ve Kuzey Suriye, Anadolu, Kıbrıs, Ege adaları, Balkanlar, Kırım Hanlığı ve Kuzey Afrika'da kullanılan dildir. Başlangıçtan bugüne kadar Batı Türkçesinin kesintisiz olarak kullanıldığı sahalar Anadolu, Balkanlar, Kuzey ve Güney Azerbaycan, Kuzey Irak ve Kuzey Suriye'dir. Eski Oğuz Türkçesi, Batı Türkçesinin ilk döneminin adıdır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu dönem için yaygın olarak Eski Anadolu Türkçesi terimi kullanılmaktadır. Eski Oğuz Türkçesi 13. yüzyılda başlar ve 16. yüzyıl başlarına dek sürer. 16. yüzyılda yerini Osmanlı Türkçesine bırakır. Eski Oğuz Türkçesinin kullanıldığı coğrafi alan sadece Anadolu değildir. Kuzey ve Güney Azerbaycan ile Irak ve Suriye de Eski Oğuz Türkçesinin kullanıldığı alanlardır. 14. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Balkanlarda da kullanılmıştır. Eski Oğuz Türkçesi siyasî olarak Anadolu Selçukluları dönemini, Beylikler dönemini, Karakoyunlu ve Akkoyunlu dönemleriyle, Osmanlı İmparatorluğunun ilk dönemini içine alır(Ercilasun, 2009,s.433 – 442).

1.5.1.2. Dönem Eserleri

Eski Oğuz Türkçesinin en büyük ismi 1240-1320 arasında yaşamış olan Yunus Emre'dir. Yunus'un şiirleri eski harflerle birçok defa basılmıştır. Yeni harflerle ilk yayıncısı Burhan Toprak'tır. Yunus Emre üzerindeki ilk ilmî yayınlar Abdülbaki Gölpınarlı yapmıştır. Yunus Emre üzerindeki önemli ilmî yayınlar bazılarını Mustafa Tatçı, 1990 yılında Yunus Emre Divanı I-II (İnceleme-Tenkitli Metin) adıyla yayınlamıştır. Bu yayında Yunus'a ait kabul edilen 415 şiir vardır.

Şeyyad Hamza'nın Yusuf ü Zeliha adlı büyük; Dâstân-ı Sultan Mahmud adlı küçük bir mesnevisi ve eski şiir mecmualarında bulunan müstakil şiirleri vardır. Yusuf ü Zeliha mesnevisi Dehri Dilçin tarafından metin ve tıpkıbasım olarak 1946'da yayımlanmıştır..

Ahmed Fakih'in iki eseri bize ulaşmıştır. Çarhnâme, Câmiü'n-Nezâir adlı şiir mecmuası içinde bulunan 83 beyitlik bir kasidedir. Mecdut Mansuroğlu tarafından yayımlanmıştır: Ahmed Fakih-Çarhname, İstanbul 1956. Ahmed Fakih'in ikinci eseri, Kitabı Evsâf-ı Mesâdici's-Şerîfe; Şam, Kudüs, Mekke ve Medine'yi ve buralardaki binaları anlatan mesnevi tarzında yazılmış, küçük bir seyahat kitabıdır. Hasibe Mazioğlu tarafından bulunmuş ve yayımlanmıştır.

Gülşehrî Farsça eserleri de bulunan, Kırşehir'de zaviye sahibi büyük bir şairdir. 1301'de yazdığı Farsça Feleknâme'sini Gazan Hana sunmuştur. Türkçe eseri Mantıkut-Tayr, 4300 civarında beyitten oluşan büyük bir mesnevidir; 1317'de yazılmıştır. Feridüddin Attar'ın Mantıku't-Tayr'ı örnek tutularak yazılmıştır. Tercüme değil, pek çok yeri Gülşehrî'ye ait olan bir adaptasyondur. Temsili hikâyelerden oluşan tasavvufî bir eserdir.

Âşık Paşa, Garibnâme adlı hacimli eserin sahibidir. 12 000 civarında beyitten oluşan Garibnâme, 1330'da yazılmış dinî-tasavvufî bir mesnevidir. Devrine ait günlük ve sosyal hayatın birçok tezahürünü de Âşık Paşa'nın eserinde bulmak mümkündür. Konularının çeşitliliği, dilinin sadeliği ve itina ile yazılmış, harekeli mükemmel bir nüshasının bulunması dolayısıyla Eski Oğuz Türkçesi dili için önemlidir. Âşık Paşa kitabını yazma sebebini açıklarken Türkçenin ihmal edilmiş olmasını da eleştirmektedir.

Tursun Fakih'in Gazavatname'sinin Malatya nüshası üzerinde Hatice Şahin tarafından bir doktora tezi yapılmıştır: Tursun Fakih, Gazavatname (Dil Özellikleri-Metin-Sözlük), Malatya 1989. Malatya nüshası 90 varak ve 2700 beyittir.

14. yüzyılın ilk yarısındaki önemli isimlerden biri de Kul Mus'ud'dur. Aydınoğullarından Umur Bey için Kul Mes'ud, Kelile ve Dimne'yi Türkçeye çevirmiştir. Kelile ve Dimne meşhur fabl kitabıdır.

14. yüzyılın önemli şairlerinden biri de Hoca Mes'ud bin Ahmed'dir. Eserlerini 14. yüzyılın ortasında yazmıştır. Germiyan sahasında yetiştiği tahmin edilmektedir. Farsçadan çevrilmiş 5568 beyitlik Süheyl ü Nevbahar mesnevisi, romantik bir aşk hikâyesidir. Eser, Hoca Mes'ud'un yeğeni İzzeddin Ahmed'ce tamamlanmıştır.

Ahmedî'nin İskendername'si, Divanı, Cemşid ü Hurşid mesnevîsi, Tervîhü'l-Ervâh'ı, her biri 8-10 000 beyitlik hacimleriyle (Cemşid ü Hurşid 5 000 beyit civarında) kıymetli eserlerdir.

1.4.1.2.1. Hoca Mesud - Süheyl ü Nevbahar

Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Babasının adının Ahmed olduğunu bizzat kendisi kaydeder(*Süheyl ü Nevbahâr*, s. 9). *Süheyl ü Nevbahâr* adlı eserini 1350 yılında kaleme aldığı sırada artık çağının geçmiş ve kocamış bulunduğunu söylemesi bu tarihte ileri bir yaşta olduğunu gösterir(*a.e.*, s. 575-576). M. Fuad Köprülü, Hoca Mesud'un Germiyan Beyliği'nde yaşayan XIV. yüzyılın ünlü şairi Şeyhoğlu'nun hocası olması ihtimalini dikkate alarak onun da Germiyan'da yaşamış olabileceğini ileri sürer (*EI* [Fr.], IV, 993). Tahsin Banguoğlu ise Hoca Mesud'un Bursa ve Konya gibi büyük şehirlerden uzak bir yerde hayat sürmüş olabileceği kanaatindedir (Banguoğlu 1938, s. 11-12).

Eserleri Süheyl ü Nevbahar ve Ferhengname-i sa'dî'dir.

Süheyl ü Nevbahâr; 5703 beyitten meydana gelen bir aşk mesnevisi olup 751 (1350) yılında tamamlanmıştır. Bizzat Hoca Mesud'un belirttiğine göre eserin ilk 1000 beyitini yeğeni İzzeddin Ahmed kaleme almış, sonraki kısımla giriş bölümünü kendisi yazmıştır. Asıl adı Kenzü'l-bedâyi' olan eser, Yemen padişahının oğlu Süheyl ile Çin fağfûrunun kızı Nevbahâr arasındaki aşk macerasını anlatır. Bu konu etrafında çeşitli olayların yer aldığı eser dinî, ahlâkî nasihatlerle örülü fikrî ve didaktik bir muhteva taşımaktadır. "Feûlün feûlün feûlün feûl" vezniyle yazılmış olan eserin çeşitli yerlerinde beş değişik vezinde on beş gazel bulunmaktadır. Şair, ilerlemiş yaşına rağmen böyle bir "aşknâme" yazmasının alelâde bir heveskârlıktan ileri gelmediğini söyler. Bilinen iki nüshasından biri Berlin Staatsbibliothek'tedir, diğeri Ahmet Talat Onay'dan Cem Dilçin'e intikal etmiştir. Berlin nüshasının J. H. Mordtmann tarafından tıpkıbasımı yapılmış, Cem Dilçin ise geniş bir incelemeyle birlikte iki nüshanın karşılaştırmalı yayımını gerçekleştirmiştir(TDV İslam Ansiklopedisi, 1998, cilt18/s. 189).

1.4.1.2.2. Şeyyad Hamza - Yusuf u Zeliha

Anadolu sahası Türk edebiyatının ilk şairlerindendir. Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Akşehir Mezarlığı'nda tesbit edilen bir mezar taşı Şeyyad Hamza'nın Aslı Hatun adında bir kızının olduğunu göstermektedir. Taşın üzerindeki 749 (1348) tarihi şairin meşhur mersiyesinin yazılış tarihiyle aynıdır. Kızının mezar taşı, Şeyyad Hamza'nın da Akşehir civarında yaşamış olabileceğine işaret etmektedir.

Eserlerinden Destân-ı Yûsuf; Yûsuf ve Züleyhâ hikâyesinin anlatıldığı eser Şeyyad Hamza'nın bilinen beş mesnevisinden en meşhurdur. Sanat kaygısından uzak, sade bir üslûbun hâkim olduğu eser 1529 beyitten oluşmaktadır. Sula Fakih'in aynı adlı eserinden özetlenerek kaleme alınmıştır. Eser Eski Anadolu Türkçesi'nin kuruluş dönemi özelliklerini yansıtır. Ayrıca ağız özellikleri, arkaik kelimeler ve deyimler bakımından dönemin en karakteristik mesnevisidir.

Dâsitân-ı Sultân Mahmûd; Yetmiş dokuz beyitlik bu mesnevide Gazneli Mahmud ile bir derviş arasında yapılan madde ile mâna mukayesesi anlatılmaktadır. Ahvâl-i Kıyâmet; Şeyyad Hamza'nın kaleme aldığı 289 beyitlik metin Şeyyad Îsâ tarafından kelime kadrosu itibariyle değiştirilmiş ve buna elli beş beyit ilâve edilmiştir. Tek nüshası Ankara'da Millî Kütüphane'dedir. Mi'racnâme; Dili sade olan 545 beyitlik bu didaktik mesnevidir. Vefât-ı Hazret-i Muhammed aleyhi's-selâm; 483 beyitlik mesnevinin ilk 356 beyti Şeyyad Hamza'ya, geri kalan 127 beyti müstensihe aittir(TDV İslam ansiklopedisi, 2010, c. 39: s.105).

1.4.1.2.3. Gülşehri - Mantıkuttayr

Kaynaklarda hayatına dair pek az bilgi vardır. Hakkında bilinenler, kendi eserlerindeki bazı kayıtlarla kendinden sonra yaşamış Ahmedî, Hatiboğlu ve Kemal Ümmî gibi birkaç şairin şiirlerinde rastlanan birtakım sözlerden ibarettir.

1317’de kaleme aldığı *Mantıku’t-tayr*’daki bazı beyitlerden onun Kırşehir’de (Gülşehir) zâviye sahibi, müridi çok ve bütün şehir halkınca tanınan, evinde her gece semâ yapılır, saygıyla eli öpülür meşhur bir şeyh olduğu öğrenilmektedir. Hârizm’den gelip Kırşehir, Eskişehir ve Ankara dolaylarına iskân edilmiş Oğuz boylarından birine mensup olduğu sanılan Gülşehrî’nin Kırşehir’e ne zaman yerleştiği belli değildir. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin ölümünden sonra Sultan Veled’in, kendisini Mevlevî tarikatını yaymak ve bir zâviye kurmak üzere Kırşehir’e göndermiş olması ihtimalinden söz edilirse de bu husus henüz açıklık kazanmamıştır. Görüldüğü gibi şairin adı hakkındaki bilgiler kabul edilebilir olmaktan uzaktır.

Gülşehrî’nin *Mantıku’t-tayr*’ı 1317’de tamamlamış olmasına ve eserin sonundaki, “Şükr ol bir Tanrı’ya ki bu kelâm / Ömrümüzden ilerü oldu tamâm” beytine bakılırsa onun Kırşehir’de 1317’den sonraki bir tarihte ve epeyce ilerlemiş bir yaşta vefat ettiği anlaşılr.

Mantıku’t-tayr. Ferîdüddin Attâr’ın aynı addaki eserini esas alarak meydana getirdiği, vahdet-i vücûd inancını işleyen alegorik bir mesnevidir. *Gülşennâme* adıyla da anılan eserin beyit sayısı nüshalara göre 4931 ile 5029 arasında değişmektedir. Gülşehrî eserinde Attâr’ın mesnevisinde olduğu gibi aruzun “fâilâtün fâilâtün fâilün” kalıbını kullanmıştır. Tevhid mahiyetindeki bir girişten sonra “İbtidâ-i Dâstân-ı Sîmurg” başlığı altında kuşların padişahı olduğuna inanılan sîmurgun özellikleri anlatılarak konuya girilir. Bülbül, papağan, tavus, hüma, kaz,doğan, keklik ve baykuş gibi adı zikredilen ve zikredilmeyen bütün kuşlar padişahlarını aramak için toplanırlar; hüdhüd de aralarına katılır. Hüdhüd öteki kuşlardan farklı yönleri bulunan bir kuştur. Diğer kuşların kendisine yoldaş olmaları halinde Kafdağı’nın ardındaki padişahları sîmurga ulaşabileceklerini söyler. Fakat öteki kuşlar, hüdhüde çeşitli sorular sorup itirazlarda bulunarak sîmurga erişemeyecekleri endişesiyle yola çıkmak istemezler. Hüdhüd, bütün kuşların sorularına ayrı ayrı cevaplar verip onların tereddütlerini gidermeye çalışır. Sonunda hüdhüdün kılavuzluğunda padişahları sîmurgu aramak için çok uzun ve zahmetli bir yolculuğa çıkarlar. Yolculuk esnasında kuşların bir kısmı bir saray görerek orada kalır, bir kısmı da bir çeşme başına konar. Bazısı bir güzel yüz görüp onun peşinden gider; bazısını da dağ başında kurt kapar. Böylece kuşların çoğu telef olur ve ancak çok az bir kısmı aradığı padişahın bulunduğu yere ulaşabilir. Karşılarına çıkan saraydan sîmurgu görmek üzere içeri girince kendilerinden başka kimsenin bulunmadığını görürler. Nihayet sîmurgun kendilerinden, kendilerinin de ondan başka bir şey olmadığını anlarlar. Eserde hüdhüd aklı, kuşlar halkı, sîmurg da Hakk’ı temsil etmektedir. Mesnevinin “Der Hâtime-i Kitâb-ı Mantıku’t-tayr” başlıklı son bölümünde eserin telif tarihi, adı ve yazılış sebebi açıklanır. Gülşehrî’nin belirttiği gibi *Mantıku’t-tayr*, Türk diliyle Farsça’dan daha güzel bir eser yazılabileceğini ortaya koymak maksadıyla kaleme alınmıştır. Bu bakımdan mesnevi bir telif değeri taşımaktadır. Gülşehrî, esas konuya sadık kalmakla beraber eserini Attâr’ın *Esrarnâme*’si ile Mevlânâ’nın *Meşnevî*’si, *Ķābûsnâme*, *Kelîle* ve *Dimne* gibi kaynaklardan aldığı hikâye ve fıkralarla zenginleştirmiştir (Köprülü, *İlk Mutasavvıflar*, s. 269). Ayrıca devrinin içtimâî ve ahlâkî düşüncelerini de katmak suretiyle *Mantıku’t-tayr*’ı orijinal bir eser

haline getirmeye çalışmıştır. Eserin kurgusunu esas itibariyle kuşların hüdhüde soruları ve hüdhüdün bunlara verdiği cevaplar oluşturmaktadır. Bu soru ve cevaplar arasına konuyla ilgili olarak birçok hikâyeye yerleştirilmiştir. Gülşehrî bu hikâyelerin çok az bir kısmını Attâr'dan almıştır. Hüdhüd ile öteki kuşlar arasında cereyan eden konuşmalarda ve araya konulan bu hikâyelerde birçok ahlâkî öğüde yer verilerek tasavvuf merhaleleri ve terimleri öğretilmektedir. Öte yandan eserde fütüvvet ve ahîlik konusu da başlı başına bir yer tutmaktadır. Devrine göre sade bir dil kullanan ve zengin bir muhayyileye sahip olan Gülşehrî'nin *Mantıku't-tayr*'da itinalı ve canlı bir anlatımı vardır. Eserde hissedilir bir lirizmin bulunduğu, ahlâkî nasihatleri verirken bile müellifin okuyucuya heyecan verdiği kabul edilmektedir. İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Süleymaniye ve Türk Dil Kurumu kütüphanelerinde *Mantıku't-tayr*'ın yazma nüshaları mevcut bulunmaktadır. (TDV İslam ansiklopedisi, 1996, c. 14 s. 250).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER

2.1.6.1. Sözcük Türü Sınıflandırmaları ve Bağlaçların Yeri

Sözcük türlerinin belirlenmesi, öteden beri tartışıl原因, dillerin bütünü düşünüldüğünde evrensel çözüm önerilerinin sunulduğu ancak ölçütlerin belirlenmesinde birliğin oluşmadığı bir konudur. Kerimoğlu, geçmişten günümüze sözcük türlerinin sınıflandırılmasına ilişkin yaklaşımlara yer verdiği çalışmasında, Yaska'nın *isim, fiil, önek, edat*; Platon'un *isim, fiil*; Aristo'nun *isim, fiil, diğer sözcükler/edatlar(bağlaç, tanımlık, harf, hece, durum)*; Trakyalı Dyonisos'un *isim, fiil, tanımlık, zamir, edat, zarf, bağlaç, ortaç*; Klasik-Grek-Latin dönemin *çekimlenebilenler (isim, fiil, zamir, ortaç, sıfat), çekimlenemeyenler(zarf, edat, bağlaç, ünlem, tanımlık)*; Sweet'in *çekimlenebilenler (isim, sıfat, fiil, fiilsiler), çekimlenemeyenler(zarf, edat, bağlaç, ünlem)*; Jespersen'in *adsıl, sıfat, zamir, fiil, parçacıklar(edat, zarf, bağlaç, ünlem)*, Tesniere'in işleve göre *isim, isim niteleyicisi, fiil, fiil niteleyicisi*, anlama göre *boş sözcükler(edat, bağlaç, tanımlık), dolu sözcükler(isim, fiil, sıfat, zarf)*; Avrupa geleneğinin *isim, sıfat, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem, fiil*; dilbilimin ise *kavramsal\anlamlı\açık sözcükler(isim, fiil, zamir, zarf, sıfat, sayı), işlevsel\kapalı sözcükler(tanımlık, parçacıklar, edat, bağlaç, kiplik yardımcı fiiller, ünlem)* olmak üzere sözcükleri sınıflandırdığını belirtmiştir (Oturakçı Orbay, 2020, s.8).

2.1.6.2. Türkçede Bağlaç Hakkındaki Tarihsel İzlenimler

Dilin içerisindeki sözcük veya sözcükten geniş grupların arasında dilsel bağ kuran sözcüklerdir. Bağlaçlar, dilde görevi bakımından kendi sınıflandırılması içerisinde değerlendirilmektedir. Bağlaçlar iki veya daha fazla unsurun arasında dilsel bütünlük oluştururken araştırmacıların bakış açısına göre alt gruplarda değerlendirilmektedir.

Bunlar kelimedan küçük dil birliklerini, kelimeleri, kelime guruplarını ve cümleleri şekil veya mânâ bakımından birbirine bağlayan, onlar arasında bir irtibat kuran edatlardır.

Türkçede aslında bağlama edatı yoktu. Bağlama edatları Türkçede sonradan ve yabancı dillerin tesiri ile ortaya çıkmıştır(Ergin, 2009, 352).

Söz içinde iki kelimeyi, aynı değerde iki cümle unsurunu, iki yargıyı ve bazen da iki paragrafı bağlamaya yarayan kelimelere bağlam (conjunction) adını veriyoruz. Bazı bağlamlar da bağladıkları iki kelime veya yargıdan önce yada sonra tekrarlanarak kullanılırlar. Bağlamlar pek çeşitli yönlerden kelime ve yargılar arasında ilişkiler

kurarlar. Söz içinde iki kavramı veya düşünceyi bütünleştiren bu ilişkilerdir. Birden fazla anlatım ve kullanışı olan bağlamlar da vardır(Banguoğlu 1995 s.390).

Anlamca ilgili tümceleri, ya da gövdeş ögeleri bağlamaya yarayan sözcüklere bağlaç denir(Gencan, 1971, s.365).

Eski Türkçeden beri dilimizde bağlam işleyişinde kelimeler vardır. Ancak sayıca azdırlar. Bağlam sınıfının Türkçede daha geç gelişmesi iki sebeple açıklanabilir; a. Türk dilleri ifadede kısalığı, dolayısıyla bağlamsızlığı (asyndéte) tercih ede gelmişlerdir. Bugün de özellikle konuşmada türlü bağlamların işleyişini farklı tonlarla yerine getiririz, bağlamları az kullanırız, Türkçenin bu özelliği bize gerek isim gerekse fiil tabanlarını basitçe yan yana getirip koşma takımlar yapmak yolunu açmıştır. b. Türkçe zengin bir zarffiiller sistemi geliştirmiş olup ilintili bağlam cümleleri yerine daha çok karmaşık zarffiil cümlelerini kullanır, Bu sebeple biz özellikle yan yana bağlantıya daha az ihtiyaç duyarız(Banguoğlu, 1995 s. 393 – 394).

Bağlaçların sınıflandırılmasında köken, yapı, sözdizimindeki yeri gibi ölçütler kullanılmıştır. Metindilbilim açısından bakıldığında ise bağlaçların kökeni, yapısı veya sözdizimindeki yerinden çok metne kazandırdığı anlam yani metin üretme yönü önemlidir. Bu nedenle metindilbilim çalışmalarında sınıflandırma yapılırken bağlaçların işlevi dikkate alınmıştır(Balyemez, 2010, s. 159).

Bağlaçlar, anlambilimsel ölçüte göre dilbilgisel anlamları olan ve gönderimleri zihinde canlandırılabilir bir kavramdan çok, soyut bir dil olan ve gönderimleri zihinde canlandırılabilir bir kavramdan çok, soyut bir dil dizgesine yönelik dil birimleridir(Sebzecioğlu, 2016, s. 355). Bağlaçlar, işlevsel ölçüte göre sıralama(coordinate) ve yan tümce (subordinate) bağlaçları olmak üzere iki sınıfta değerlendirilir. Söz konusu birimler, eş görevli sözcük, sözcük öbeği ya da tümceleri birbirine bağlayarak sıralama işlevini gösterirken önermeler arası bağlama, ayırma, karşıtlık gibi ilişkiler kurarlar(Karaoğlu, 2019, s. 237;Sebzecioğlu, 2016, s355-359).

Bağlaçlar, başlı başına anlamları olmayan, fakat cümleleri ya da eş-görevli kelimeleri ya da kelime öbeklerini hem biçimce hem de anlamca birbirine bağlayan kelimelerdir. Bağlaçlar cümle ya da cümleciklerin ögeleri arasında harç ya da lehim görevindedirler. Onları, cümle çözümünde “şu ya da bu cümleleri ya da ögerleri bağlayan yardımcı bir ögedir” diye tanıırız(Edizkun 1999, s.302).

Bağlaç Az:bağlayıcı; Tkm.:soyuz – baaglayıcı; Gag.: baalayıcı; Özb.: boğlovçı; Uyg.:bağlığuçı; Tat.:terkageç; Bşk.: terkawes; Kmk; baylawuç; Krç.-Malk.:baylaw – baylam; Nog.: tırkewiş; Kzk.:şılav – jalgawlık sılaw – jalgaw; Krg.: baylamta; Alt.:kolbooçı; Hks.: palgandı; Tuv.:evile; Şor.: “soyuz – paglaş; Rus.:soyuz(Gürsoy – Naskali, 1997, s. 20).

Yaşayan dil kendi içerisinde anlam ve tür değişimlerine uğramaktadır. Zarf, edat vs. görevlerde kullanılan sözcüklerin bağlaç türünde kullanılmaya başladığını görmekteyiz. Daha kapsamlı tanım yapabilmek için “bağlaç işlevli birimler” tercih

edilmiştir. Dilbilgisi kitaplarında bertilen bağlaçların yanı sıra eserde iki önermeyi dilbilgisel olarak birbirine bağlayan hemen her bağlaç işlevli birim incelemeye alınmış. Ayrıca eserde daha önce tespit edilememiş başka bağlaç işlevli birimlerin de olabileceği göz önünde bulundurulmuştur.

2.1.6.3. Metindilbilim

“Metin nedir” ve “metni metin yapan özellikler nedir” sorularına yanıt arayan bir dilbilim çalışması türüdür. Metindilbilim, metinleri biçimsel, yapısal, anlamsal ve işlevsel boyutları ile ele almayı hedeflemektedir. Dili sadece cümleye ve daha küçük gruplara hapsedmek yerine metnin bütününe incelemenin daha faydalı olabileceğini iddia etmiştir. Metindilbilim, dilbilgisel metin incelemelerine tümceler arası bağlantı, bağlam, işlev, metin üretici, metin çözücü gibi kavramlar getirerek sözcükler ve metni farklı metotlarla keşfetmemizi sağlamıştır. Yaklaşım farklılıkları metin dilbilgisi, metindilbilim, söylem çözümlemesi (discourse analysis) gibi farklı terimleri de ortaya çıkarmıştır.

Dilbilimciler tarafından metin kavramının yerine zaman zaman ‘söylem’ kavramı da kullanılmaktadır. Harris, 1952’de yayınlanan Discourse Analysis (söylem çözümlemesi) adlı çalışmasında söylem terimini kullanan ilk dilbilimcidir. Dilin bağımsız sözcük ya da tümcelerden değil metinlerden oluştuğunu söyleyerek dilbilimsel çalışmalarda tümce ötesi çalışmalara yönelmek gerektiğini belirtmiş, söylem kavramını metin kavramı ile aynı anlamda kullanmıştır. Harris, söylemi birbiriyle bağlantılı tümcelerden oluşan birim olarak ifade ettiği için yapısalci tutumundan dolayı daha sonraları eleştirilmiştir. Çünkü Harris, metnin dil özelliklerini incelemiş yine metninle sınırlı kalmıştır. Oysa söylem çözümlemelerinde dilsel öğelerle birlikte metnin oluştuğu bağlam da araştırma kapsamına dahil edilmelidir. Bununla birlikte son zamanlarda yapılan metin çözümleme çalışmalarında, metnin ne zaman, niçin, kim tarafından üretildiği gibi metnin oluşumuna etki eden dil dışı bağlamsal özellikler de göz önüne alındığı için metin ve söylem tanımları arasına bir çizgi çekmek zorlaşmaktadır(Torusdağ, 2015 s. 15).

Dilbilimde bir söz dizisi metin sayılabilmesi için kendi içerisinde biçimsel, anlamsal ve işlevsel kurallar çerçevesinde gerçekleşmesi gerekir. Dili sadece cümleye ve daha küçük gruplara hapsedmek yerine metnin bütününe incelemenin daha faydalı olabileceğini iddia etmiştir. Sözcük, sözcük öbekleri, tümce ve tümce üstü anlamlı birimlerin, dilin kendi içerisindeki yazılı olmayan kuralları doğrultusunda belli bir düzen içerisinde yaşarlar. Metindilbilim, sözdizimsel metin incelemelerine bağlantı, bağlam, işlev, metin üretici, metin çözücü gibi kavramlar getirerek metni farklı metotlarla keşfetmemizi sağlamıştır. Metindilbilim üzerine çalışanlar metinsellik ölçütünü 7 temel başlıkta sınıflandırmışlardır : i) bağlaşıklık ii) bağdaşıklık iii) amaçlılık iv) bilgisellik v) durumsallık vi) kabul edilebilirlik vii) metinler arasılıktır.

2.1.6.3.1. Metin ve Söylem

Metin(text), belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünüdür. Bir başka deyişle, bildirişim değeri taşıyan, eyleme yönelik devingen bir bütündür. Bildirişim işlevi olmayan yazılı ya da sözlü bir belge, metin değildir. Kısaca metin, başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı yapı olarak tanımlanabilir(Günay, 2017, s.47).

2.1.6.4. Metin Oluşturma Ölçütleri

2.1.6.4.1. Bağlaşıklık(Cohesion)

Metindilbilimine göre sözcükler topluluğunun metin sayılabilmesi için çeşitli unsurlardan oluşması gerekmektedir. Metnin temel unsurlarından biri olan bağlaşıklık, metnin yüzey yapısındaki sözcüklerin, sözcük öbeklerinin, tümcelerin, tümceden büyük birimlerin bütün olarak sayılacak biçimde birbirine eklenerek metin oluşturmaktadır. Bağlaşıklık ölçütü virgül, sıfır, bağıntı öğeleri / bağlayıcılarını bağlaç işlevli birimler gibi unsurlardan oluşmaktadır. Bağlaşıklık, metnin bütünsel anlamı yerine birimler arasında anlamsal bağ kuran birimler ile ilgilenir.

2.1.6.4.1.1. Sözcüksel Bağlaşıklık: Bağlama birimlerinin sözcüksel yapılardan oluştuğu bağlaşıklık ölçütüdür. Sözcüksel bağlaşıklık, yineleme (reiteration) ve eşdizimsel örüntüleme (collocation) biçiminde ayrılmaktadır. Yineleme ise kendi içerisinde eş anlamlı, zıt anlamlı ya da yakın anlamlı sözcüklerin kullanımı (synonym /near synonym), üst terim-alt terim ilişkili sözcük kullanımı (superordinate-subordinate terms), genel kavramlar kullanma (general words), kısmi yinelemeler (partial recurrence) olmak üzere 4'e ayrılmaktadır.

2.1.6.4.1.2. Dilbilgisel Bağlaşıklık(Grammatical Cohesion): Tümce içindeki sözcüklerin birbiriyle bağ kurmasını sağlayan bağlaşıklık biçimleridir. Her dilin kendine özgü bir sözcükler arası düzenleniş biçimi vardır. Bağıntı bir yanıyla dilbilgisel, diğer yanıyla da olaylar arası mantıksal ilişkiyle kurulmaktadır. Metni meydana getiren sözcükler, kendi içinde bir bağıntı ve bütünlük meydana getirmektedir. Dilbilgisel bağlaşıklık, gönderim (proform), eksiltili (ellipse), değiştirim (substitution), bağıntı öğeleri (connective elements), benzerlik/koşutluk (parallelism), zaman uyumu ve görünüş (tense, aspect), işlevsel tümce yapısı (functional sentence structure), örtük anlatım (implicit expression) olmak üzere 8 gruba ayrılmaktadır.

2.1.6.4.1.3. Bağıntı Öğeleri (Connective Elements)

Metinler, birden çok tümce arasındaki sözdizimsel ve anlamsal bağlantılar, ilişkiler sonucunda ortaya çıkmış yapılardır. Bir metinde bağıntı, dilbilgisel olarak da, olaylar arasında mantıksal bağlar kurarak da sağlanır. Kendi başlarına anlamları olmayan, yer aldıkları tümcenin ve metnin çeşitli bölümleri arasında biçimsel ve

anlamsal bağlantı kurmaya yarayan bağıntı ögeleri vasıtasıyla tümceler arasında konu ve anlatım bütünlüğü sağlanır. Tümce içinde aynı görevde olan ya da anlamca birbiri ile ilgisi bulunan sözcükleri, sözcük gruplarını, anlam bakımından birbiri ile ilgili tümceleri bağlayan sözcükler en genel ifadeyle bağıntı ögesi olarak adlandırılır. Bunlar, tümcede birden fazla özne, sıfat, belirtili nesne, zarf, tamlayan, tamlanan, yüklem vb. görev yapan her türlü sözcüğü ve tümceleri birbirine bağlayan sözcüklerdir.

Beaugrande ve Dressler'e göre, bir metinde, geleneksel dilbilgisinde gelişigüzel bir biçimde hepsine bağlaç denilen, bağlayıcı ifadelerin kullanımı, olaylar ya da durumlar arasındaki ilişkiyi işaret eden belirgin bir düzendir. Yazarlar, bağlaçları da içeren daha geniş bir alanın, bağlama (junction)'nın varlığını kabul ederler. Onlara göre, bağlama, sadece dilbilgisel kurallarla gerçekleşen bir yapı değildir, dilsel iletişimde, bağlamada kullanılan diğer sözdizimsel yapıları da içerir. Ayrıca, bağlayıcılar bir metnin etkililiğinin algılanmasına yardımcı olurlar(Beaugrande-Dressler, 1981, s. 74-75.).

Günay, iki ya da daha fazla yerdeşlik (lexical isotope) arasında ilişki kuran dilselgöstergelere 'bağıntılayan' ifadesini kullanmaktadır. Metin içindeki olaylar ve durumlar arasındaki ilişkiler bu bağıntılayan yapılarla gerçekleştirilebilir.

Halliday ve Hasan'a göre, çeşitli dil birimleri arasında ilişkiler kuran bağlaçlar işlevlerine göre dört gruba ayrılır:

Ekleyici (additive): Ve, ve de, ne... ne, veya, bundan başka, üstelik, örneğin, böylece, aynı şekilde, diğer yandan vb.

Çeliştirici (adversative): Fakat, ama, sadece, yine de, buna rağmen, aslında, lakin, öte yandan, aynı zamanda, onun yerine, en azından vb.

Nedenleyici (causal): Bu nedenle, böylece, bundan dolayı, çünkü, bu sebepten, sonuç olarak, bu durumda, bu şartlar altında, aksi halde vb.

Zamansal (temporal): (Ondan) sonra, aynı anda, (bundan) önce, sonunda, ilk önce, daha sonra, (en) sonunda, öncelikle, az sonra, gelecek sefer, başka zaman, bu arada, -e kadar, şimdiye kadar, kısaca vb. (Halliday-Hasan, 1976, s. 242-243).

2.1.6.4.2. Bağdaşıklık (Coherence)

Metin bütünü birbiriyle anlamlı ilişkiler kurmuş çeşitli ögeleri inceleyen metinsellik ölçütüdür. Metin üretici, metin alıcıya bilgi aktarımı yaparken metnin anlamsal olarak tutarlılık gözetir. Bağdaşıklık tümceden büyük birimlerin bu anlamsal tutarlılığını incelemektedir. Metne bakışından dolayı bağdaşıklık ölçütüne tutarlılık veya büyük ölçekli yapı da denilmiştir. Bu tanımlar ile metnin kendi içerisindeki tutarlı unsurlardan oluştuğunu ve büyük ölçekli yapıların incelendiğini anlamaktayız. Bağdaşıklık içerisinde büyük ölçekli yapıların oluşturduğu bağların genişliği

okuyucunun bilişsel altyapısıyla alakalıdır. Fakat temel metin oluşturma ölçütleri esas başlıklar metnin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Bir metnin konusunu ve temasını yorumlanabilmesi için büyük ölçekli yapı çözümlemeleri yapılması önemlidir. Büyük ölçekli önermeler metinlerin yüzeysel yapısında yer almayabilirler, metindeki sözcüklerin, sözcük gruplarının, tümce dizilerinin mantıksal değerlendirilmesiyle çıkarılmaları gerekir. Ayrık tümce, edilgen yapı kullanımı, ana tümce ve yan tümce arasındaki ayrım, konulaştırma (topicalization) gibi sözdizimsel stratejiler ve tümcelerin sıralama düzeni önemlidir. Örneğin; ilk tümcelerin yan tümceler (subordinate) mi yoksa üst tümceler (superordinate) mi olduğu bilinemeyebilirken son tümceler genellikle belirtmenin yapıldığı önemli tümceler olarak görülmektedir. Tümcelerin dilbilgisel bağlaşıklık düzeyinde gerçekleşen farklı sözdizimsel yapıları, metnin genel anlamını ve izleksel ögeyi belirtme sürecinde dolaylı bir işleve sahiptir. Örneğin, tümcelerde en fazla yinelenen bir öge, büyük ölçekli önermenin eyleyeni olabilir (Van Dijk ve Kintsch, 1983: 203).

Metinlerin yapısal, anlamsal ve işlevsel çözümlemeleri için büyük ölçekli yapı çözümleme ölçütleri, işlev, başlık, konu, anahtar sözcükler, ana düşünce tümcesi, içerik şeması, konu değişimi belirleyicileri, biçem, özet ve sonuç tümcesi olmak üzere on madde olarak belirlenmiş ve incelenmiştir.

2.1.6.4.3. Amaca Uygunluk / Niyet (Intentionality)

Bağlam odaklı ölçütler arasında yer alan amaca uygunluk, metin üreticinin niyetiyle ilgili bir ölçüttür. Her metin, belirli bir niyete göre düzenlenir. Dolayısıyla metin üretici, metni hazırlarken taşıdığı niyet, aynı zamanda metnin de işlevidir. Metin üretici, “öykü anlatmak, betimleme yapmak, bir şeyi kanıtlamak ya da eleştirmek, bilgi vermek, öneride bulunmak” gibi sayısı arttırılabilir niyetlerle bir metin oluşturabilir (Günay, 2017, s.239).

2.1.6.4.4. Bilgisellik (Informativity)

Metin üretici metin içerisinde metin alıcısına iletilmesi için yeni bilgi aktarımı yapabilmektedir. Metin içerisinde bilgi değeri az veya bilgi değeri olmayan tümceler bulunabilir. Metin, alıcısının tahmin edebileceği yeni bilgiler veriyorsa metnin bilgilendiriciliği düşük, beklentilerin dışında yeni bilgiler veriyorsa bilgilendiriciliği yüksektir. Bir metin akışı oluşturmak hem alıcının ilgisini çekmek hem de metnin cezbediciliğini artırması açısından önemlidir.

2.1.6.4.5. Kabul Edilebilirlik (Acceptability)

Bir metnin kabul edilebilirlik ölçütünü taşıyabilmesi için uygun bir durum bağlamında iletişimsel amacına uygun bir biçimde bağlaşıp ve tutarlı olması gerekir. Tek tek tümcelerin kabul edilebilirliği söz konusu değildir. Kabul edilebilirlik, durumsal bir bağlamda tümcelerin anlam kazanmasıdır. Okuyucu, kendi dünyasına hitap eden metni anlayabilir. Bu sebeple metin, yalnızca dilsel göstergelerden oluşmuş bir kapalılık içerisinde değil, yer ve zaman, toplum ve kültür gibi metin dışı ögelerin de değerlendirilmesiyle anlamlandırılabilir (Dilidüzgün, 2017, s.34).

2.1.6.4.6. Duruma Uygunluk (Situationally)

Metnin, metinde anlatılan olayların durumuna uygun olmasını, metnin iletişimsel amaçlarının durum bağlamında belirlenmesini sağlayan unsurlardır. Örneğin, sabah yeni uyanmış birisine “Günaydın” yerine “İyi akşamlar” ya da arkadaşına hediye alan bir kişiye “Nasıl bu kadar düşüncesiz olabiliyorsun?” demek toplumsal uzlaşım boyutunda duruma uygun değildir (Torusdağ, 2017 s.20).

2.1.6.4.7. Metinlerarasılık (Intertextuality)

Söz konusu metnin kendisinden önceki metinlerle olan ilişkisini göz önünde bulunduran metindilbilimi ölçütüdür. Metinlerarası ilişkileri sağlamak için diğer metinlerden alıntılar yapılabilir, başka metinlere göndermeler yapılabilir, kültürel ögeler ve başka metinlerdeki kalıp sözlere yönelik hatırlatmalar kullanılabilir.

“Metinlerarası kavramı, kültürel ortam, alıntılar, şu ya da bu biçimde gönderimde bulunan metinler ve metin türleriyle ilgili bir kavramdır.” Metinlerarasılık kavramını ilk kez dile getiren Kristeva’ya göre, “Her metin alıntılardan oluşan bir mozaiktir; her metin, bir başka metnin dönüştürülmesi ve bir başka metnin kendi içinde eritilmesidir.” Kristeva’ya göre her metin kendisinden önce yazılmış bir başka metin ya da metinlerle ilişkilidir (Günay, 2007: s. 211-212).

2.1.6.5. Metnin Yapısı

Bir metni okumak ve incelemek için bazı yaklaşımlardan yola çıkmak gerekir. Ayrıntılı bir okumak için en kesintili yol üç aşamalı bir okuma edimi ile yapılabilir: betimlemek, çözümlemek ve yorumlamak. Bu aşamalara bağlı olarak dilbilimsel yönden ve metin kuramları açısından metni çözümlemede *küçük ölçekli yapı* (micro structure), *büyük ölçekli yapı* (macro structure) ve *üst metinsel yapı* (metatextual structure) olmak üzere üç yapıdan söz edilebilir (Günay, 2017, s. 71).

Küçük ölçekli yapı, tümceler arası düzenlemeyi ilgilendirir. Bağıntı yineleme artgönderim, önderim, eksiltili yapı eylem zamanı, tümceler arası bağıntı öğeleri metnin belirticileri çıkarsamalar gibi durumlar metnin küçük ölçekli yapısı içinde ele alınır (Günay, 2017, s.71). *Büyük ölçekli yapı* değişik boyuttaki metin birimlerinin düzenlenmesiyle ilgilidir. Paragraf, bölüm, fasikül, cilt gibi metnin temel bölümleri ya da bağdaşıklık gibi metin içi genel anlamsal yapının incelenmesi, büyük yapı ile ilgili bir betimlemedir. Olay örgüsü, anlatı izlencesi, anlatıcı, uzam ve zaman gibi metnin bütünü ele alınarak yapılacak her türlü inceleme, çözümleme özetleme büyük yapı bağlamında düşünülmelidir (Günay, 2017, s.71-72). *Üst metinsel yapı*, her türlü metnin sahip olduğu temel özelliklerle ilgili durumları belirtir. Özyaşamöyküsel, öğretici, dramatik, destansı vb. metin türleri bir anlatıcı için belirtilen genel özellikler ve yorumlama üst metinsel yapı incelemelerinde ortaya konur(Günay, 2017, s.72).

2.1.6.5.1. Küçük Ölçekli Yapı / Bağlaşıklık ve Bağlaşıklık Düzenekleri

Bağlaşıklık, metnin yüzey yapısında, metni oluşturan dilsel öğeler arasındaki ilişkiler aracılığı ile görülür. Bir metnin küçük ölçekli yapı düzleminde ele alınması, metnin betimlenmesini dolayısıyla metnin dilsel bağlamda ele alınmasını ve onun tümceler düzeyinde değerlendirilmesini gerektirir. Bütün metindilbilimsel yaklaşımlarda, bir tümce dizisinin metin özelliği taşıyabilmesi için gerekli görülen temel ölçüt olarak kabul edilen bağlaşıklık, metindeki bir ögenin yorumunun bir başka ögeye bağlı olduğu durumları kapsamaktadır. Bir metinde bütünlüğün sağlanması için birtakım bağlantıların kullanılması gerekir. Bir tümce dizisinin metin özelliği taşıyabilmesi için gerekli görülen temel ölçüt olarak kabul edilen bağlaşıklık metindeki bir ögenin yorumunun bir başka ögeye bağlı olduğu durumları kapsar(Torusdağ-Aydın, 2015, s.69). Bağlaşıklık, bir metnin ne anlama geldiği ile ilgili değil anlamsal bir yapı olarak nasıl oluşturulduğu ile ilgilidir. Bağlaşıklık, metindeki anlam ilişkilerini ortaya koyarak bir tümce dizisinin metin olabilmesini sağlar, bir başka ifadeyle, metnin doğru bir şekilde biçimlendirilebilmesi için gerekli olan özellikler, bağlaşıklık ilişkileri ile sağlanır (Halliday-Hasan, 1976, s.26).

2.1.6.5.1.1. Sözcüksel Bağlaşıklık

Metnin küçük ölçekli yapısında sözlüksel birimlerin kullanımı ile ilgili olan sözcüksel bağlaşıklık büyük ölçekli yapıyı hazırlayan dilsel düzenlemeleri içerir. Çizgisel ve anlamsal bir sürekliliğe sahip olan metinlerin bağlaşıklığı üzerinde çalışmak bir yönüyle sözcükler üzerinde çalışmayı gerektirmektedir. Ancak bu sözcükler bulundukları bağlamdan bağımsız olarak ele alınamazlar. Zira sözcükler bir bağlam içerisinde kullanıldıklarında temel anlamlarının dışında farklı bağlamsal anlamlar kazanırlar. Bir metnin bağlaşıklık olabilmesi için metni oluşturan tümceler arasında dilsel, dilbilgisel bir bağıntı, ilişki olması gerekir. Bu da metnin görünen yapısında yer alan tümceler arasında söz varlığı ve dilbilgisi ile ilgili düzenlemeleri, metnin konusunu

oluşturan bilgilerin tekrar tekrar ele alınmasını sağlayacak birtakım sözcüksel ve dilbilgisel uygulamaları gerekli kılar. Metinlerin küçük ölçekli yapılarında yer alan sözcüksel ve dilbilgisel bağlaşıklık düzenekleri ile metinlerin büyük ölçekli önermeleri oluşturulmaktadır. Metinlerin çizgiselliği ve sürekliliği bu sözdizimsel ve anlamsal yapılandırmalarla gerçekleşir. Büyük ölçekli önermelerle de metnin üst yapı kategorileri yapılandırılmaktadır. Bir metinde sözcüksel bağlaşıklığın incelenmesi ile metindeki anahtar sözcükler tespit edilebilir ve bu şekilde derinlemesine bir çözümleme yapmadan da metnin konusu, alt konuları ve içeriği gibi birtakım bilgilere ulaşılabilir. Bir metinde kullanılan kavramlar ve kavram alanını genişleten diğer sözcükler, sözcüklerin yinelenmesi, metin türü ile ilgili bilgi verirken yazarın biçemi ile ilgili ipuçları da sunarlar (Torusdağ, 2015, s. 75-76).

2.1.6.5.1.2. Dilbilgisel Bağlaşıklık

Halliday ve Hasan'a göre, dilbilgisel bağlaşıklık, bir dilin kapalı sistemini oluşturan dilbilgisel birimlerle gerçekleştirilmiş bağlaşıklık biçimidir. Bir metin, sadece tümce zincirlerinden ibaret dilbilgisel bir bütün değil, anlamsal bir bütündür. Metnin sahip olduğu bütün, bağlam içerisindeki anlam bütünüdür. Genel olarak, bir metinde, ilk tümce dışındaki her tümce kendinden önceki tümce ile, çoğunlukla hemen öncesindeki tümceyle, bir bağlaşıklık biçimi sergiler (Halliday-Hasan, 1976, s.293).

2.1.6.5.2. Büyük Ölçekli Yapı / Bağdaşıklık ve Bağdaşıklık Düzenekleri

Metinler sadece küçük ölçekli yapı çözümlemeleri ile açıklanamaz. Bir metnin genel anlamına ulaşabilmek için büyük ölçekli yapı düzeyinde bir değerlendirme ve çözümleme yapmak gerekir. Metinlerdeki büyük ölçekli yapılar 'anlamsal nesneler'dir, üretilen ve algılanan metnin anlamını düzenlerler. Metin çözümlemelerinde yüzeyden derine inen bir çizgi (yapı) söz konusudur. Biçimsel olarak metnin yüzey yapısında yer alan sözcüksel ve dilbilgisel bağlaşıklık ilişkilerinden hareketle derin yapısındaki anlam ilişkilerine ulaşılır. Yani yüzey yapıda görüldenden yola çıkıp, görülmeyen ya da kastedilen bulunup çıkarılır. Yüzey yapı, metnin sözdizimsel olarak üretilmiş, son halini almış şekli iken, yüzey yapının karşıt durumu olan ve metnin soyut, anlamsal boyutunu temsil eden derin yapı, somut yapının aksine, görünmeyen ancak algılanabilen bir yapıdır. Dolayısıyla metin çözümlemeleri, metni oluşturan tümcelerin salt yüzey yapılarını anlayarak değil, bir bütün olarak, her tümcenin yorumunun diğer tümcelerin yorumlarıyla ilişkilendirilerek yapılması sonucunda, derin yapılarındaki anlamlara ulaşılmasıyla gerçekleştirilir (Torusdağ, 2015, s.198).

2.1.6.5.3. Metnin Üst Yapısı

Metin türü, metnin belli amaçlara göre, belli özelliklere sahip olmasını gerektirir. Metin türü ile kurgulanma biçimi arasında uyum sağlanmadıkça, metinsellik ölçütünü destekleyen metnin anlamı ve kapsamı da belirlenemez. Örneğin, bağlaşıklık ve bağdaşıklık bilimsel metinlerde dikkatli bir şekilde sağlanması beklenirken, diyaloglara dayalı metinlerde buna çok sıkı bir şekilde uyulması beklenmez. Şiir metinlerindeki bağlaşıklık bazen geleneksel olmayan yollarla sağlanabilir. Eğer metin türleri kendilerine uymayan kurgularla sunulurlarsa, iletişim aksar ya da bozulur (Beaugrande-Dressler, 1982, s. 182-184).

Dilidüzgün'e göre metin türleri, metinlerin yapı ve işlevleri bağlamında *betimsel metinler* (hava durumu raporu, sözlükler, roman özetleri vb.), anlatısal metinler (roman, öykü, günlük vb.), kanıtlayıcı metinler(münazara, makale, röportaj vb.), açıklayıcı metinler(deneme, gezi yazıları, ders kitapları vb.) ve çağrışal metinler (duvar yazıları, duyurular, pankartlar vb.) olmak üzere beşe ayrılır (Dilidüzgün, 2017, s. 109).

2.1.6.5. Metindilbilimi ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Ankara Üniversitesinde Metindilbilimi dersleri vermekte olan Prof. Dr. Leyla Uzun'un 1992 yılında yayınladığı *Köktürk metinleri üzerine bir metindilbilimsel çalışma: kullanım bilimsel ve biçimbilimsel görünümüleriyle* adlı doktora tezi daha sonra "Orhon Yazıtlarının Metindilbilimsel Yapısı" adıyla 176 sayfalık kitap olarak 1995 yılında basılmıştır. Daha sonra Prof. Dr. Leyla Uzun'un 1995 yılında danışmanlığını yaptığı Türkçe metinlerdeki bağlantı öğelerinin metindilbilim ve kullanımbilim açısından işlevleri yüksek lisans tezi olarak yayımlanmamıştır.

Prof. Dr. Ahmet Bıcam Ercilasun danışmanlığında Hatice Parlak'ın doktora tezi olarak 2009 yılında yayımladığı *KutadguBilig'in metindilbilimsel yapısı* adlı çalışma bulunmaktadır.

İlker Aydın danışmanlığında Gülşen Torusdağ'ın 2015 yılında *Memduh Şevket Esendal'in Öykülerine Metindilbilimsel Bir Yaklaşım* adlı doktora tezi "Metindilbilim ve Örnek Metin Çözümlemeleri" adıyla 2018 yılında kitap biçiminde yayımlandı. Doç. Dr. Özgür Kasım Aydemir danışmanlığında İbrahim Kekevi'nin 2015 yılında *Erenlerin Bağından adlı mensur şiir metni üzerine metindilbilimsel inceleme* adlı yüksek lisanstezi Pamukkale Üniversitesi tarafından yayımlanmıştır.

Selma Erdağı tarafından 2008 yılında yayımlanan *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Yaban' adlı romanının metindilbilimsel çözümlemesi* adlı yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

Şükran Dilidüzgün'ün Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Bağlamda Uygulamalı Bir Yaklaşım (2008) adlı doktora tezini 2017 yılında yayımladığı

“Metindilbilim Ve Türkçe Öğretimi” adlı kitaba dönüştürerek basımı Anı Yayınları tarafından yapılmıştır.

Hülya Aşkın Balcı’nın metindilbilimi üzerine 344 sayfalık kapsamlı çalışması “Metindilbilimin ABC’si” adıyla 2018 yayımlanmıştır.

Doğan Günay’ın “Metin Bilgisi: Hem Metin Çözümleme Hem de Yaratıcı Yazma” adlı kitabı 546 sayfa olup 2013 yılında yayımlanmıştır.

Canan Ayata Şenöz’ün 208 sayfalık “ Metindilbilim ve Türkçe Dilbilim” adlı kitabı Multilingual Yabancı Dil Yayınlarından çıkmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1. ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİNDE BAĞLAÇ İŞLEVİLİ BİRİMLER

3.1.1. Ekleyici Bağlaç İşlevli Birimler

Bir önermeyi eşdeğer unsurlar barındıran başka bir önermeye bağlayıcı ilişki kuran birimler ekleyici özelliği göstermektedir. Ekleyici bağlaç işlevli birimler de iki önerme arasında eşbağımlı yapıda ilişki kurmaktadır.

Ekleyicilik, bir sözcüğe, sözcük öbeğine ya da tümceye eş değer ölçüde yeni bir unsurun bağlaç işlevli bir birim aracılığıyla eklenmesi esasına dayanır. Buradaki bağlaç işlevli birim, sözdizimsel yerleşime göre genellikle birinci unsurdan sonra ikinci unsurdan önce yer alır (Oturakçı Orbay, 2020, s. 29).

Ekleyiciler içerisinde yer alan bağlaç işlevli birimlerce birbirine bağlanan unsurlar eş bağımlı yapılardır. Bir tümce içinde aynı türden olan, aynı işlevi gören ve yapı bakımından eş değerli sözcük, sözcük öbeği ya da tümcecikler gibi dilbirimlerinin arasındaki bağlantı ilişkisine eş bağımlılık (coordination); eş bağımlılık ilişkisi içinde bulunan öbek veya tümceye eş bağımlı yapı (coordinate structure) denir (İmer-Kocaman-Özsoy, 2011, s. 119).

Ekleyici bağlaç işlevli birimler “basit” ve “eşlemeli” olmak üzere iki grupta değerlendirilmiştir.

3.1.1.1. Basit Ekleyiciler

Basit ekleyiciler, eşbağımlı yapıdaki nitelik bakımından birbirine denk iki önermeyi birbirine bağlama işlevi göstermektedir. Bu türdeki ekleyiciler, “klasik”, “olumsuz” ve “seçenekli” olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

3.1.1.1.1. Klasik Basit Ekleyiciler

Aynı anlam bütünlüğündeki birden fazla unsur arasında ilişki kurabilen bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesindeki *u*, *ü*, *ve*, *vu*, *vü*, *ile*, *illa*, *illa kim*, *yā*, *daḥı*, *daḥı hem*, *hem daḥı*, *hem* bağlaç işlevli birimlerine klasik basit ekleyici bağlaç işlevli birimler alt grubunda yer verilmiştir.

Klasik basit ekleyiciler, “sözcükten \ sözcük öbeğinden sonra eklenenler”, “tümceden sonra eklenenler”, “ikinci önermedeki bilginin gerçekliğini vurgulayanlar” olmak üzere üç alt başlıkta incelenmiştir.

3.1.1.1.1. Eş Değerdeki İki Önermeyi Birbirine Bağlayanlar

U \ ü \ ve \ vu \ vü, ile, illa \ illa kim, yā, eş değerdeki önermeleri birbirine bağlayarak anlam bütünlüğü sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Önermelerin sıralanmasında işlev gösteren birimlerin en sık görüleni “ve” biriminin görüntüleridir.

3.1.1.1.1.1. U, ü, vü

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de *u\ü\vu\vü* biçimlerinin eş değerdeki önermeleri birbirine bağlamak, sıralamak için kullanıldığı görülmektedir. Tiken bağlaçların kökeni ile ilgili araştırmasında şu sonuca varmaktadır: “ve”, Arapça bir bağlaçtır. Farsçadan geçen “*vü\ü\ü*” de, aynı bağlacın söz konusu dilde aldığı şekillerdir. Türkçenin tarihî devirlerinde yan yana görülen bu bağlaçlardan en yaygın olarak kullanılanları, “*vü\ü\ü*” idi. Türkiye Türkçesinde ise bu şekiller terk edildiği için, “ve” nin yaygınlığı ister istemez artmıştır (Tiken, 2004, s. 102). “U” bağlacının Süheyl ü Nevbahar’da 418, Yusuf u Zeliha’da 439, Mantıku’t Tayr’da 284 adet örneği bulunmaktadır. “Ü” biçiminden Süheyl ü Nevbahar’da 401, Yusuf u Zeliha’da 34, Mantıku’t Tayr’da 281 adet örneği bulunmaktadır. “Vü” biçiminden Süheyl ü Nevbahar’da 593, Yusuf u Zeliha’da 9, Mantıku’t Tayr’da 341 adet örneği bulunmaktadır.

kemend ilan u kurtsa sürigü \ balık cevşen ü sivrisinek sünü (SN 23)

“Yılan kement ve kurt sürgü; balık zırh ve sivrisinek mızraktır.”

Anlatıcı “*kemend ilan u kurtsa sürigü, balık cevşen ü sivrisinek sünü*” metninde peş peşe sıralanan cümleler arasındaki ilişkiyi basit ekleyici bağlaç işlevli birimlerle oluşturmaktadır. *Kemend ilan* ile *kurtsa sürigü* arasındaki ilişkiyi “u” bağlaç işlevli birim ve *balık cevşen* ile *sivrisinek sünü* arasındaki ilişkiyi “ü” bağlaç işlevli birim sağlamıştır.

şükr kılun tañrıya leyl ü nehār \ suç kıluruz suçumuzu bağışlar (YZ 9)

“Suçlarımızı bağışladığı için Tanrı’ya gece ve gündüz şükredin.”

Örnekteki *leyl ü nehār*, günümüzde “gece gündüz” ikilemesine yerini bırakmıştır. Zıt kullanışları olmasına rağmen birlikte “tüm gün” anlamı oluşturan *leyl* ile *nehār* kavramlarını eşdeğer yapıda birbirine bağlamak için “ü” bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır.

geldi gül vaktı girü kim bülbülün \ bāg ola yiri vü bôstānlar gülün (MT 272)

“Gül vakti geldiğinde bülbülün yeri bağ, gülün yeri de bostanlar olsun.”

Örnekte anlatıcı gül ile bülbül arasındaki ilişkinin gerçekleşmesi için baharı getirir. Hikâyeyi kişinin beklenti içerisinde olduğu bilgisini verir. *Bülbülün bāg ola yiri vü bôstānlar gülün* önermesinde eş bağımlı sözcükler olan *bağ* ve *bostanları* birbirine bağlama işlevini “vü” bağlaç işlevli birim sağlamaktadır.

kemend ilan u kırtsa sürigü \ balık cevşen ü sivrisinek süñü (SN 23)

örümcek tızağ u aru nışter \ ki dürtincegez şişirür çün batar (SN 24)

iri vü uşağ u ‘azîz ü zelîl \ anuñ şun’ına her biridür delîl (SN 30)

ne şanursın ol bilmeye mi seni \ ki neylersin uşşuñ u ‘aqluñ kanı (SN 52)

anā ‘aql u cān virdi vü hiss ü hem \ dañı ‘ilm ü temyîz ü idrāk ü fehmi (SN 55)

ne kim anı ‘aql anlar u göz görür \ anuñ birliğine şanuklık virür (SN 74)

senüñ kim dilüñ var u bilüñ bile \ anı anmaz iseñ revā mı ola (SN 83)

işitdi bilür kamu yohsul u bay \ iki pāre bir demde olduñın ay (SN 109)

müşerrefdür adıyla şark u ğarb \ müsellemdür emriyle şulh u ğarb (SN 113)

bölük bölük ü şaf şaf u cavk cavk \ ferişteher andan bulurlardı zevk (SN 134)

özi alp u eli açuk ‘ilmi çok \ ne kim var yavuzluk biri anda yok (SN 152)

kişinüñ gerek ‘aklı vü ‘ilmi ola \ dañı hulku hem şabr u hilmi ola (SN 177)

ton olursa zer-baft u kimhā vü nah \ kişi geymeyecek yabāna birañ (SN 192)

nedür ‘aql u idrāk ü ‘ilm ü temîz \ bu her birisile kişidür ‘azîz (SN 201)

fuzullık yilin koma başuñda sen \ ki key dinç olasın u başuñ esen (SN 211)

ululara kullık çü ger ğağ durur \ velî tangrı rezzāk u mutlak durur (SN 218)

anā kullık itmek pes evlā durur \ ki hallāku rezzāk u mevlā durur (SN 219)

bu ‘ālemeddür olur iseñ ādem \ işüñ şefkat olsun lutf u kerem (SN 220)

ilan ağısın kendüye şaçmaz \ dilin dutar u ağızını açmaz (SN 234)

müsülmānadur zulm iñen ‘ayb u neng \ revā görmez anı cühüd u fireng (SN 253)

çalap tangrı’dan ol ki tevfîki var \ dürişmez ki divşüre māl u tavar (SN 293)

kanā ‘at kılup loğma ger olsa az \ helāk itmeye kişiyi ğurş u āz (SN 295)

- önümde kitāb u elümde qalem \ ki gāh yazam u gāh teferrüc kılam (SN 298)
- katumda otur u beni tāze tut \ işitgil ne kim virür isem ögüt (SN 303)
- kitābı elinden şunup aldum \ okıdum u bir dem taña kaldum (SN 331)
- okıyup işidicegez hāş u 'ām \ delim dürlü ma 'nī bulaydı tamām (SN 334)
- şunun bigi şerh eyleyem türkice \ ki tat u moğal eyde şābāş u ce (SN 365)
- çürük naḥdan u kimḥadan toğrusı \ şehet yigrek ola yiñi boğası (SN 367)
- niçeyidi tāriḥ eger şoralar \ didüm uş okıyalar u göreler (SN 369)
- eger sehv olmışsa ḥarf u nuḳaṭ \ temīz ehli düze bulıcaḳ gālaṭ (SN 371)
- döne türki'ye okıya hāş u 'ām \ 'ināyet kılursa ḥaḳ ola tamām (SN 376)
- ki tevfiḳ u yāri bağışlayan ol \ 'āşıklara yāri bağışlayan ol (SN 377)
- niçe pādişāh kim kamu taş u tağ \ anuñ 'adlıyıla idi şār u bāğ (SN 380)
- delim pādişāhlar aña kul idi \ duc ācısı her bay u yoḥsul idi (SN 381)
- anuñ ḥaznesi var idi kırḥ genc \ işi 'işret ü zevḳ u 'iş ü güvenç (SN 382)
- kamusınuñ ataları pādişāh \ ḥuzāvend-i şehri ü kılā' u sipāh (SN 386)
- didi ger benüm oğlanum olmaya \ nite tāc u taht ayruğa qalmaya (SN 390)
- dirīgā bu taht u bu māl u bu genc \ ki dirdi dedelerümüz yidi renc (SN 393)
- bağışladı altun kızıl u ağı \ şanasın yirinde qomadı dağı (SN 403)
- ki şehirler kamu yıldız u sensin ay \ ne kim buyurursañ hem oldur qolay (SN 423)
- hüner-mend ü cömerd ü dānā durur \ ḥired-mend ü ḥüb u tüvānā durur (SN 425)
- bezene anuñ ile bu tāc bu taht \ düzile daḥı arta iḳbāl u baht (SN 426)
- digil kim ulular u begler gele \ bu işün arasında bile ola (SN 428)
- didi biliñüz iy kiçi vü ulu \ çü kamuñuz uşlusız u bilgilü (SN 434)
- pes ağdurdı tahta dutuban elin \ kodı başına tāc u virdi ilin (SN 436)
- düzilmişdi bir köşk ol arada \ iki yaña gül-zār u yol arada (SN 485)
- bezenmiş yeşil kızıl u ağıla \ ber-ā-berlik iderdi uçmağıla (SN 487)
- her eyvānda tırurdı bir taht u tāc \ kimi yeşm idi tahtınuñ kimi 'āc (SN 489)
- biri dir ki cinnī görindi meger \ düttüzdürünüz 'ūd u müşk ü şeker (SN 532)

- eger seni görmeseyidüm lāyık \ saķınayidum tāc u tahtı bayık* (SN 540)
- ķarıyan göñül olmaya müşterī \ ķatına gelürse ay u müşterī* (SN 550)
- eyā cānum u bağrumuñ pāresi \ çü yoh durur ol nesnenüñ çāresi* (SN 555)
- ki ne yir ta‘ām u ne dir işidür \ ne bilür geleni ki ne kişidür* (SN 569)
- işidicegez ķaldı hayrān vezīr \ didi iy huzāvend-i tāc u serīr* (SN 590)
- baķup gördüm ol fitne-i şār u il \ yürür tamda ķapmıř niķābını yil* (SN 617)
- ne vahtın öğüme düşe ol nigār \ bilüm ile ‘aķlum olur tār u mār* (SN 625)
- figān itdi feryād u āh eyledi \ başın götürüp ağlayup söyledi* (SN 645)
- ki ķutludur ayağuy u hem yüzüñ \ diri ķıldı oğlumu tatlu sözüñ* (SN 653)
- sen āvāre olasın u ben diri \ ölüm yigrek ola baņa āhiri* (SN 703)
- icāzet eger gitmege olmaya \ beni tāc u taht isteyüp bulmaya* (SN 705)
- ķanı ‘aķl kim başara taht u tāc \ ra‘ıyyet olup ‘iřķa virdüm harāc* (SN 706)
- süheyl ağlayu āh u zāri ķıla \ biş altı gün içinde döndi ķıla* (SN 711)
- uş oğluma yoldaş seni ķıluram \ ki uşlusın u key kişi bilürem* (SN 780)
- didi virüñ altun ķul u ķaravař \ samūr u naħ u kimħa dürlü ķumāř* (SN 787)
- iki yüz ķaravař rūm u hiṭāy \ ki yüzleri ay ola ķařları yay* (SN 792)
- gözünji vü avcuñı açmak gerek \ bağışlamağ u mālī şaçmak gerek* (SN 810)
- bağışla vü tağıd u at yābana \ çü işitdi naķķāř ķıldı řenā* (SN 814)
- cihānı geze cümle ucdan uca \ tamāmet ne kim var aşağ u yüce* (SN 822)
- gerek luṭf u hem ululuk eyleyü \ gelesiz bu şeh-zādei boylayu* (SN 825)
- ne kim şarda vardur ķamu hāř u ‘ām \ gerek buyurasız geleler tamām* (SN 828)
- çü naķķāř işitdi vü ķıldı yaraķ \ düzetdi ol arada tāķ u revāk* (SN 836)
- çalındı def ü nāy u çeng ü rebāb \ döküldi süci geldi nuķl ü kebāb* (SN 844)
- virür řaha on tāzī ālāti ķur \ on on biř ķul u tonı kimħā řamūr* (SN 847)
- virür her birisine kimħā vü naħ \ kimine kızıl altun u kime ah* (SN 853)
- ne řāra ki uğradısa yolları \ konuħladılar bay u yohsulları* (SN 856)
- ķamu ilde āvāze düşdi tamām \ işitdi eyü adını hāř u ‘ām* (SN 857)

- yüzi hüb u cömerd tatlu sözi \ yüzine bakanun kamaşur gözi (SN 859)
- kamu kavmün uşağın u irisin \ kığırur imiş kendü her birisin (SN 862)
- konuhlayubanın toyurur imiş \ at u ton u akca buyurur imiş (SN 863)
- düşün ta 'biri bu ki bir key ulu \ yüzi hüb u cömerd ü gökcek hulu (SN 886)
- çeriye yöresine konduralum \ çirahlar u odları yanduralım (SN 907)
- çadırlar kuralım u şayvanumuz \ düzelim şehâne bu eyvānumuz (SN 908)
- çeri bunda yoğıduğun bildiler \ bu tāt u bu tahta tamac kıldılar (SN 951)
- düzelüm bu taht u bu eyvānı key \ muraşsa 'tonuñı güher tācı gey (SN 959)
- bu işe kılurlar bular ittifāk \ düzetdiler ol yirde tağ u revāk (SN 960)
- atasına dutar ta'alluk tamām \ 'irağ u hicāz u horāsān u şām (SN 979)
- iñen uşlu 'ādil durur u 'ālim \ hüner-mend ü cömerd ü lutfi delim (SN 980)
- döke ulularuñ ileyine hön \ bağışlaya kamusına at u ton (SN 986)
- konuhlaya birkaç ili vü şarı \ bile ola şāh u tamāmet çeri (SN 1004)
- eli açuk u mālī vü kavmi çoh \ cihānda neseneğe hem tañı yoh (SN 1007)
- ki nice virüpdür aña hulk u görk \ şanasın ki aydur başındağı börk (SN 1015)
- çü maşrıqda başladı yandı çerāğ \ çıkardı kara tonını taş u tağ (SN 1038)
- felek hükümün altında tutsun boyun \ ki 'adlünge barışdı kurd u koyun (SN 1042)
- ol arada key içdiler nüş-a-nüş \ rebāb u ney ü çeng iderdi hurūş (SN 1073)
- didi dön üşenme sağ ol u esen \ şara ben varayım odağuna sen (SN 1082)
- şaruñ kavmi vü ulular u çeri \ gelürler bileme tamāmet varı (SN 1104)
- iñen hüb u cömerd ü uşlu durur \ görelī gönül baña küslü durur (SN 1112)
- şunuñ bigi hön eyledi ol bize \ ki kand u nebāt ağar idi dize (SN 1115)
- bağışladı tātīler ü la'l ayak kul u karavaş her biri sīm-sāk (SN 1116)
- bu konuhlīg u bu bağışladuğı \ kişi işlemedügin ol işledügi (SN 1129)
- ileyince öñince cümle çeri \ yigitler ü ulular u begleri (SN 1145)
- yidiler ü götürdiler hāş u 'ām \ dañı toptolu yazı yüzi ta 'ām (SN 1152)

nā-gāh ne fītneyidi ki görüñdi gözümə \ göñlüm aluban eyledi 'aqlumı tār u mār (SN 1179)

yā ol ne gün idi kim aña uğradı yolum \ kim gitdi bile görelı nāmūs u neng ü 'ār (SN 1180)

bunı diyüp ağladı ol zār zār \ göñüllerden ayırdı şabr u qarār (SN 1183)

çü 'ışk u yigitlik ü süci ola \ bir arada biñ dürlü kıpar belā (SN 1190)

budağ kırar u dürlü devrān döner \ gereklü kış ağaca bir kez kıonar (SN 1213)

revā olmaya uymağıl sen söze \ bu zevk u bu temāşā 'ışın bize (SN 1217)

sinün ile hoşdur u sensüz haram \ şunuban ayağı içürdi tamām (SN 1218)

cevābında eydür kıanı 'aql u rāy \ ki divşüreven nideyim vāy vāy (SN 1234)

her at üstine bir kıulı oturur \ bilinde silāh u siper götürür (SN 1264)

dağı on kılık u otuz tahta bız \ viribidi şāhun tapusına tız (SN 1267)

çü kıamusı lutf u 'atā buldılar \ gönölüp du 'ā vü şenā kıldılar (SN 1269)

haķıķat bu kez bildi anuñ işın \ anı istedüğün yazın u kışın (SN 1299)

ol arada kim bir eyü yir görem \ şehe kıanam u anda bünyād uram (SN 1315)

yazar kıamusın anda ol şır-merd \ işe iledür altun u lāciverd (SN 1345)

ulu havz u taht öñine bağlamış \ anuñ bigi endāze düzmiş imiş (SN 1346)

temāşāyla çün gelürler şara \ bezenür süheyl ile taht u serā (SN 1354)

yārumuñ 'ışkı odi çün eyledi cāna eşer \ nām u neng ü 'aql u 'ār u hem göñül benden kıaçar (SN 1366)

şüreti nakşı ki anşuzda görüñdi gözümə \ tāt u taht u raht u bahtı eyledüm zır ü zeber (SN 1367)

zevk u 'ış ü ili günü vü temāşā kıılmağı \ kıamusın girü kıodum uş ileri kıutdum sefer (SN 1368)

gele ulu kıçı vü yohsul u bay \ teferrüc kıılalar kim oldur kıolay (SN 1385)

dağı bir yaramaz anı aldamağ \ viribisem altun u kıimhā vü nāh (SN 1414)

iletđi şabr u 'aql u kıararı vü göñlümü \ kıayğudan artuğ ol baña hıç nesne virmedi (SN 1436)

yatur idi bic aql u bī-hüş rāy \ işi ağlamağdı sözi vāy vāy (SN 1508)

yüzine bağıl u sevdā başarmağıl \ ayruḵ vişāline tamac -ı hām tutmaq ola muḥāl (SN 1517)

öğüt virdi birkaç u didi daḥı \ dimezven ki sen ṭāli 'üñe qaḥı (SN 1522)

öñüñe bah u baş qaldurmağıl \ ögünñe varın aña bildürmegil (SN 1533)

süheyl anı gördi vü yumdı gözin \ tağıtmadı 'aqlın u dirdi özin (SN 1556)

şabāḥ olıcaḵ çünkü qaldurdı baş \ güneş nūr ile tıldı hep taḡ u taş (SN 1607)

düriş fursatun olmasun ola fevt \ çü ol işide nağme vü sāz u şavt (SN 1612)

sini görelı gitdi benüm 'aqlum u hūşum \ her kim ki perī yüzünü göre ola bī-hūş (SN 1646)

mübārek vücūduñ delim gördi renc \ tağıtduñ u bağışladuñ māl u genc (SN 697)

bağışladı qarıya aḵça vü bīz \ didi var u ben güyerem yine tīz (SN 1710)

yarahlan u köşküm işigine gel \ dimezven atamuñ ki köşkine gel (SN 1718)

degülven kuş u uçmağa yaramaz \ girü dönüben kaçmağa yaramaz (SN 1745)

ki tīz yapış u kendüzün ṭama şal \ hemīn çāre işbudur olma uşal (SN 1749)

şaçumuñ kılın tut u kılın sebeb \ degül vaḳti kim bekleyesin edeb (SN 1759)

kopuz u süci vü yigitlik ü mihr \ bir arada hem dil-ber-i māh-çih (SN 1828)

süheyl eydür aña ki hoş qanuma \ şusaduñ u qaşd eyledün cānuma (SN 1878)

süheyl oldı hayrān u tañlar idi \ didüğini güc ile añlar idi (SN 1898)

ara yirde hīç nesne fevt olmaya \ niçeme eger harf u şavt olmaya (SN 1901)

yiüyüp içüp esridiler yatdılar \ koçuşdılar u döşege batdılar (SN 1920)

nişān eyle uz uz u az az qaz \ kulavuz kolay olıcaḵ uça qaz (SN 1960)

tırışmaz anuñ ile 'aql u öḡ \ eger öger olur isen 'ışkı öḡ (SN 1980)

kimesneyle eylerse hışm u küsü \ be-cid şöyle turur ki qalburda şu (SN 1983)

cihān mālı olur ise az u çoh \ anuñ 'ışkı öñinde bir çöpçe yoh (SN 1985)

şinuḥlıḥdan key kāyim olğıl u tur \ çalap tangrı şinuḥ gönülleredür (SN 1995)

didi nev-bahār aña kim iy benüm \ yārum u cihānda varum u cānum (SN 2007)

eyitdi fidādur yoluña başum \ şāhumsın u yārum u gönüldaşum (SN 2011)

çü elde ola kıymet olmaz u qadr \ kişi eyler özine çoh dürlü gadr (SN 2016)

- yigitlik yolında revā mı ola \ yolumdan çıkarmağ u girmek yola (SN 2025)
- çalapdan kamu hācetüm şol ki sen \ benüm olasin u öküş yıl esen (SN 2033)
- yarın toylar u ive iltür bizi \ budur niyyeti vü işi vü sözi (SN 2094)
- süheyl eydür indi tapusına sen \ girü var u baş ko kapusına sen (SN 2095)
- şu denlü sıgır u koyun kırdılar \ ki dükenleyüp şoñ ucu gördiler (SN 2110)
- döküldi süci vü kıımız u boza \ ki her biri biñ 'aql evini boza (SN 2120)
- niçe oynar üstine fāl hayr u şer \ çü ahter-güzzer ola togru düşer (SN 2139)
- dökülmüş durur nice māl u tavar \ başarmağa anuñ bigi kanda var (SN 2147)
- girü kakır u gözleri kan döner \ şanasın ki oda düşüpdür yanar (SN 2167)
- velī fażl u tevfiķ senden gerek \ ki uçınmaya uçar iken yürek (SN 2263)
- ve ger ni tutulmamağa çāre yoh \ kuş aç u tuzah muhkem ü dāne çoñ (SN 2264)
- dimezven ki çāpükven ger yozam za 'if ü kavī alnuğ u 'ācizem (SN 2267)
- bu dil bilmeyüp dimeze ne 'aceb \ ki utanur u bekler iñen edeb (SN 2284)
- hiç ayrılmamışdur kulunuzdan ol \ çü nā-gāh gider oldum u düşdi yol (SN 2308)
- cevāhir hem altun bile götürem \ degül kim uşañ olup u oturam (SN 2342)
- iki neseneden hemīn vardur ad \ birisine sī-murğ u biri murād (SN 2357)
- işi ol idi kim gice olıcak \ çü bilürdi yol u şokāk u bucağ (SN 2372)
- görür iki at u turur bir kişi \ didi sür gidelüm ki sürdük işi (SN 2395)
- dönüp ardına bakmaz u söylemez \ diyeydün ki hiç iltifāt eylemez (SN 2399)
- ara yirde var idi bir sübaş \ iñen alp u yavlağ bahādur kişi (SN 2551)
- baña uyur u tangrı'ya şıgınuñ \ ki uyışmağ olur işi şıgınuñ (SN 2556)
- çü işüm vefādur u göñlüm şafā \ eñ öñdin uram kendüzümi şafa (SN 2557)
- şu resm ile kalb kalbe irişdiler \ dokindılar u katı dürişdiler (SN 2583)
- seher vaḳti dününj karanusına \ batar nūr ohı bir bah u key sına (SN 2593)
- yüzin burtarup didi naḳkāş hey \ ohı atduñ u gizledün ahı yay (SN 2614)
- biz umduğumuz sende hiç yoğımıñ \ bilün az u mekrün iñen çoğımıñ (SN 2620)
- seni şandug ādem ola dīvdünj \ kanuñ şusaduñ u key ivdünj (SN 2623)

- meger yañılup itmiş ola bir iş \ ki anı begenmeye yad u biliş* (SN 2633)
- ki gürbüzlik ü güc ile bitmez iş \ velî' akl u tedbîr ile bitmez iş* (SN 2659)
- kişi kim ola anda ' akl u temîz \ olur sözi mevzûn u kadri ' azîz* (SN 2664)
- kızı viribigil atasına sen \ varuñ gidüñüz fâriğ u sağ esen* (SN 2669)
- anuñ haqqı kim eylemez hayfa meyl \ bilimezvenin noldı kız u süheyl* (SN 2675)
- velî bunca māl u tavar kim bile \ alup bir yaña gidiser kim bile* (SN 2700)
- şunuñ bigi eyleyeven mekr ü al \ ki aldayam u sen kamu māl al* (SN 2703)
- kala māl u tavar bulara hepi \ alımayavuz güc ile bir çöpi* (SN 2706)
- bayık bil ki bu deñlü tavar u māl \ saña kanda varursañ ola vebāl* (SN 2716)
- arayalum olduñca tağ u yaban \ süheyl' üñi sen nev-bahār' umı ben* (SN 2719)
- yirüñ yardı qarnın at u er güci \ taşuñ bağrını deldi demür ucu* (SN 2747)
- kızumuzu başdan çıkarduñ hele \ çerim kırdun u hîle kırdun hele* (SN 2769)
- kanı kızum u kanda gitdi süheyl \ kişi itmedüğini itdi süheyl* (SN 2771)
- şunuñ bigi zārılığ itdi nakāş \ ki ağıladı anuñ ile tağ u taş* (SN 2781)
- hüner-mend ü hūb u laṭīf idi ol \ baña hem oğul hem harīf idi ol* (SN 2803)
- vireyim saña uşda māl u çeri \ yola düş ü isteyü var buları* (SN 2813)
- yazı vü dere koma ya tağ u taş \ ara çevre şāllah olasıñ tutaş* (SN 2814)
- birez māl u birkaç kişiler oñat \ bir iki kul u bir biş altı key at* (SN 2849)
- kara bahtına çokkaranur idi \ giderdi tağ u taş yörenür idi* (SN 2848)
- yardı beni yārumdan u yad yirlere düşdüm \ biliş bigi bilmezven atamı vü anamı* (SN 2860)
- göñlüm ilini yıhmağ u opurmağıçün uş \ her menzile bah bağlu dutar vaq' a vü nāmı* (SN 2862)
- şu dün dulpı kayğudan u korhudan \ ne hazz aladı gözleri uyhudan* (SN 2865)
- kovar anı bir iki bilen aşurur \ yiter çün kolaylanur u yanaşur* (SN 2879)
- çeker terkeşinden seher yıl bigi \ uluñı kayın u tavşancıl yüñi* (SN 2881)
- geyigi çü yir üzre birahtı ol \ revān çağdı çağmak u od yahtı ol* (SN 2893)

ol ten ki canı olmaya diri geze benven \ kişi ki iñen cān u cihāndan bize benven (SN 2898)

yoh işe vü olmayası sevdāya tolaşup \ yārından u cānından ümīzin üze benven (SN 2901)

dün buçuğı elükdürmiş iken güneşi koyan \ gölge kıovan u yazuyı yazan bize benven (SN 2904)

ol kimse ki başmağına yapışmaz iken \ toz tağlara tazıgan u yabāna toza benven (SN 2911)

kondurmaz iken toz etegine yaħa yırtup \ balçılılara yatan u bulaşan toza benven (SN 2914)

belinleyü tırdı ne budur ne ol \ cānı azacuh kalup u kayğu bol (SN 2916)

karanjulıg u hem deniz kıranı \ kaya çoħ ki hergiz belürmez öñi (SN 2935)

girü sürdi bir hafta gitdi tamām \ gözi uyhu almaz u göñli ta‘ām (SN 2950)

kalın mışeler bāg u bahçe gibi \ yimişler döşenmiş ağaçlar dibi (SN 2954)

ki bu cānumı belādan kırtara \ kan ağlamağ u nāleden kırtara (SN 2960)

didi nişe kaçduñuz u noldı \ āħir bu mışede yimiş boldı (SN 2971)

yüzi örtülü şanki bulıta ay \ özi bir perī kim tutar oh u yay (SN 2976)

saña daħı ben kışşamı diyeyim \ tanışayım u guşşamı yiyeyim (SN 2999)

atam göñlini kodum u taħtumu \ yüzüm şuyını dökdüm ü raħtumu (SN 3005)

canı yok durur kırtarur şuda cān \ degüldür şusayan u karnı acan (SN 3013)

çü lenger birağur u şuda tırtur \ kara pīli şanki puşuda tırtur (SN 3022)

ol adanuy içinde hem var idi \ bir iñen ulu şār u kıştā adı (SN 3050)

hemīn oğlu tālis’üñ ol bir imiş \ işi beglik ü rāy u tedbīr imiş (SN 3057)

buyurdi ki ‘ūd u gül-āb u ‘abīr \ kıhıduñ görüñ ögi gele mi bir (SN 3073)

nedür çāre ger virmeyem hem alur \ gider māl u nāmūs zahmet kıalur (SN 3108)

kakıyup yavuz baħdı baħtum baña \ ki taħtı biraħtum u yaħtum saña (SN 3112)

eliñden gelür almak u satmak \ bağışlamağ u yābāna atmak (SN 3145)

kul u kıravaş sen bulursın öküş \ tuzağuna düşer delim dürlü kıuş (SN 3146)

ne var ger degül isem aç u yalın \ gelüp giderem her yıl işbu yolın (SN 3152)

daḥı 'anber-i hās u müşk-i ħuten \ gerek degme dürlüden on batman (SN 3161)
tamām alasin u tīmārlayasin \ elümüze kızi şımarlayasin (SN 3171)
ata vü oğul atlanup atına \ gelürler cühüd u gemi katına (SN 3216)
geçen gice cāndan ırup gitmişüz \ inen korḥup u key arup yatmışuz (SN 3248)
key ulu bınar içi uşah kayır \ kaba ħüb ağaçlar u gökcek çayır (SN 3287)
gemimüz içinde delim nesne var \ geyesi vü yiyesi māl u tavar (SN 3298)
öginde bunu dir idi ki iy cühüd \ eşek kaltabānsın u ebleh deyüt (SN 3304)
cühüd eydür üşte bınar andadur \ ağaçlar u hem murğ-zār andadur (SN 3308)
su taşınuz u yarağ idün tamām \ oda urunuz hem bişürün ta 'ām (SN 3338)
bize döşek ü yaşduğ u yorgan \ at için çul u örk için urgan (SN 3341)
canı çıkmaga vardı vü çıkmaz ol \ ıraḥdan aña baḥar u bakmaz ol (SN 3345)
kaḥımağıla vü kudurmağıla \ çağırmağ u güneşde durmağıla (SN 3394)
oranını bilmezse tizcek azar \ kamu andan u ol cānından bizer (SN 3401)
ya kurda tuş olur u karnın deşer \ ya uğrar toğan kurşagına düşer (SN 3409)
cühüd anda kaldı be-zār u fiğān \ işit nev-bahār'a ne kıldı zamān (SN 3415)
çalındı yine sāz u oldu tarab \ geçen giceden daḥı yigrek 'aceb (SN 3480)
ki ol varduğınca bula il ü boy \ tavar u kişi göre vü şehir ü kūy (SN 3514)
eger şol kola yüriye eyle bil \ ki hep mişedür tolu aşlan u pıl (SN 3515)
düni güne ulardı vü uş gider \ dimez kim hoş u katı nā-ḥoş gider (SN 3536)
ki ıssıdan inen buñalmış idi \ yorulmuş u armış u kalmış idi (SN 3543)
girü sürdi dün dulpı ol ay bigi \ öküş menzil aldı yıl u ay bigi (SN 3563)
ohı şığragında elinde yayı \ oh u yay tutar kim görüpdür ayı (SN 3564)
şar adını tūfān komışlar imiş \ yöresi şu aḥar u dürlü yimiş (SN 3581)
ulular u begler çeri cavk cavk \ segirdürler idi iderlerdi zevk (SN 3591)
bezendi anuñ ile ol tāt u taht \ yine aña yār oldu ikbāl u baht (SN 3599)
ne kim kayd idi kamusı şavdılar \ bunu cān u gönül ile sevdiler (SN 3606)
yolum urdı şeytān aña uydum \ ne tırdum u ne yoldaşa güydüm (SN 3616)

- yüz urdum u düşdüm yola bilmezsin \ atam nitmiş ola anı bilmezsin (SN 3617)
- bahādur u ehl ü kerīm ü saḥī \ cihānda nazīri yogıdı daḥı (SN 3626)
- anuy qorḥusından kamu kurd u kuş \ ki dirler ‘arabca tıyūr u vūḥūş (SN 3628)
- cihān içine yaydı ol key adın \ işitdi kamu yoḥsul u bay adın (SN 3648)
- niçe deprene baş, degir dile söz \ çü dil deprene bozılur baş u göz (SN 3675)
- yüce taḡlar ağmışam u mişeler \ deḡize biraḥmışam endiṣeler (SN 3700)
- atam anam atlular u yayalar \ her iḡlīme vü her yaḡa yayalar (SN 3703)
- pes eglenmeyüp mālumu dök ü yort \ şaḡā-hāneler yap u sen daḥı dört (SN 3710)
- işinde süvār olan u isteyen \ şehet sataşa ol araya yayan (SN 3716)
- zamān geḡdi vü ol iş oldu tamām \ ki ḡayrān ḡalurdı aḡa ḡāş u ‘ām (SN 3728)
- naḡāşa at u ṭon öküş māl u genc \ baḡışladı didi yidüḡ bunca renc (SN 3733)
- çü şa ‘lūk’ı azdurdıdı nev-bahār \ ki sen var u ben bunda ṭutam ḡarār (SN 3742)
- çü gördi dimez sırrı vü içer and \ eyitdi gerek buḡa zindān u bend (SN 3764)
- yatur idi anda aç u şusuz \ geḡer idi ḡüni anuy yiyesüz (SN 3768)
- ki ol zengīye var u ağzın ara \ senüḡ söyledüḡüḡi ol çün göre (SN 3780)
- deḡizdür ne yol biliḡür ü ne iz \ ḡaçarlardı vü māl u cāndur ‘azīz (SN 3804)
- ki ḡovdılar u çāre ḡılmadılar \ öküş istediler ü bulmadılar (SN 3813)
- biraḡdı şuya yüzdi dartıldı yunt \ boḡuldu ol ayḡır u ḡurtuldu yunt (SN 3835)
- ne yol yürüyem yā ne yire varam \ çü yol bilmezem acıḡam u aram (SN 3840)
- hemān ağaç u taḡtı kim nev-bahār \ iki gice ṭutmıṣdı anda ḡarār (SN 3850)
- saḡa bārī iy ḡardaşum noldı \ ki māluy u ilüḡ ḡünüḡ bol idi (SN 3864)
- baḡa oldu ma ‘lum u eyitdi ol \ cühūdı azıdıp nite ṭutdı yol (SN 3873)
- varup şindi tūfān’da ol şāḡdur \ ḡuzāvend-i eyvān u der-ḡāḡdur (SN 3884)
- hemīn gözüḡ açasın u göresin \ ataḡ ḡatını vü şaruḡ yöresin (SN 3895)
- şat u ḡarc it ü kendüzüḡi ṭonat \ geṭürür olur ise tangrı oḡat (SN 3916)
- bir oda idindi laṭīf ü uşūl \ şatun aldı birḡaç ḡaravaş u ḡul (SN 3935)
- ḡüyerdi ki bir düinin aḡ u ḡara \ ne dürlü oyun perdeden ḡıḡara (SN 3974)

okıdı hemān cevheriye kişi \ gözi toḥ u gönüli arı kişi (SN 3984)
 didi bir ġarībem şāruñuzda ben \ öküş gezmişem tağ u taş u yaban (SN 4002)
 yaluñuzam u kimse yohdur işüm \ teferrüclenürem ü budur işüm (SN 4005)
 ki gevher şataram u harc eylerem \ dururvan ħarīf ü konuḳtoylaram (SN 4006)
 ki bir ħaravaş şanki hiç yok durur \ şükür mālun u ni 'metün çok durur (SN 4029)
 varam 'ālemi key toḳınam gezem \ elikdürem anı қоşam u düzem (SN 4037)
 at izin gözedüp yilerdi be-cid \ saçın u şaḳalın yolardı be-cid (SN 4058)
 yine şahrā vü tağlar oldı siyāh \ giderdi cühüd u kılur idi āh (SN 4062)
 toğancı kuşın u sipāhī atın \ bilür nite kim çerçi çert āletin (SN 4082)
 uş indi gidersem yola ḳanı at \ dönersem girü ḳanı kolay u yat (SN 4088)
 eger tutavan işbu mişede yurt \ beni yırtı aşlan u ayu vü kurt (SN 4091)
 ḳazandüğün ayruḥ böğün eyleyen \ yañılan u cānına kīn eyleyen (SN 4116)
 dişün aşınupdur u ditrer başun \ yaşun ḳoldı gözden dökilür yaşun (SN 4130)
 taş ile taş u sırça sırçayıla \ toğan toğan u serçe serçeyile (SN 4137)
 bilüsin şaşurur u bağlar gözin \ hem unitdurur söyler iken sözün (SN 4150)
 var idi öküş mālun u ḳavm çoḥ \ ne aşşı ki ḳatında hiç biri yoh (SN 4153)
 çü zengī vü ḳaytās bigi cühüd \ ele düşdi vü gitdi nāmūs u ud (SN 4170)
 serāsīme vü unıdup kendüzin \ yaḥa yırtup u göge diküp gözin (SN 4185)
 inen burcı şarp u ḳapusı demür \ yöresi deriñ ḥandaḳ içi çamur (SN 4194)
 yorulmuş u ḳalmış u armış idi \ üşenmiş ü cānından ırmış idi (SN 4196)
 çerim gitdi vü tāt u taḥtum dirīğ \ yanar oda cānum biraḥtum dir (SN 4199)
 ümīzümü bulmuş iken nideyim \ yavu ḳuldum u ḳancaru gideyim (SN 4202)
 oturur iken anda ḥālī yavuz \ aç u arnuğ u şusuz u yaluñuz (SN 4205)
 gelen yigidiñ adı cālūs idi \ işi erlik ü luṭf u nāmūs idi (SN 4207)
 didi gönüñi hoş dut u bunda dur \ yāruñdan ḥaber bilevüz noldı gör (SN 4275)
 depinüp at aḥdarmağ u yıḥmağ er \ bulara olup idi kemter hüner (SN 4299)
 ne yazı dir idük ne tağ u ḳaya \ getürmüş idük çevre ili ḳaya (SN 4301)

ne var renc yidüm ise buldum güvenç \ oransuz dirişdürmişem māl u genc (SN 4314)

benüm şükr mālum var u ni 'metüm \ ilüm günüm ü kal 'am u haşmetüm (SN 4317)

tağid u bağışla vü yi iç ü gey \ eger eyle itmezsen olmaya key (SN 4321)

görür inceçük kıl bigi hep kara \ boyı boynı upuzun u kapkara (SN 4333)

eger tağ u mîşe ola yā yaban \ yolu başaravan oranlayuban (SN 4355)

şāh ardınca vardı çeri tartuban \ dürişdi vü istedi tağ u yabān (SN 4380)

kerem itdi eyle itdügi yig idi \ ol isteyü vardı kız u yigidi (SN 4385)

eñ öñdin şāh u şindi dilencüven \ iñen miskīn oldum esirgenciven (SN 4393)

'aceb ol benüm nev-bahār 'um kanı \ göñüldaşum u ğam-güsārum kanı (SN 4394)

deñizi vü kuruyı tağı taşı \ aratduram u başa iltem işi (SN 4402)

at u katır u kul karavaş u māl \ senün bil gerek var gerek bunda kal (SN 4413)

düzetdi kamu yarağın u yatın \ tonatmış idi hey diyince atın (SN 4434)

ben eglenmek için içerssem ne var \ bilürem yavuzdur u yatlu tavar (SN 4445)

sen anda kan u bunda ger ben süci \ içem ne yüz ile bakam şoñ uci (SN 4448)

bırahdılar u çekdiler sīne-bend \ aña bindi aldı kılıç u kemend (SN 4462)

dañı gürz oh u yay u kargu süñü \ görenler anı oldı eñü yañu (SN 4463)

çü irdiler andan açıldı busu \ döküldi kan u ahdı nite ki şu (SN 4472)

hiç incitmedin kolın u bilegin \ başından yarardı eyere degin (SN 4478)

yaz u kış yabānlarda koyun u kurt \ tutarlar idi bir aracuhda yurt (SN 4534)

ki kürsīde otur u söyle sözün \ işün açıla çün güleçdür yüzün (SN 4570)

dañı bir ılı suda anla gili \ aña bah u hall eylegil müşkili (SN 4593)

katumda niçe kim turasın benüm \ harifümsin ü kardaşum u cānum (SN 4604)

eger oynayup nerd ü dilesi dāv \ ve ger atlanup at u avlasa av (SN 4610)

buyurdi ki öñine hōn çekdiler \ ağırladılar u diñü diñdiler (SN 4634)

didi itmişem kendüzüm ile 'ahd \ diri olduğumca idem sa'y u cehd (SN 4654)

iñen çoñ turışduñ u dürişüben \ dönüp kaçmaduh hiç ü urışuban (SN 4684)

çeri şindi şubaşumuz düşdidi \ tutıldum u ben şeh baña buşdidi (SN 4685)

- baña daḥı didi çeri al u māl \ var iste ki ayruḥsı oldı bu ḥāl (SN 4691)*
- tolandum u geçdüm bozardup beñiz \ at ile tağ u taş gemile deniz (SN 4693)*
- muraşşa 'kılıç u geyür tonların \ kuşatdı vü geydürdi birin birin (SN 4702)*
- saña koşam u virem ü gönderem \ yarın diyesim saña bugün direm (SN 4721)*
- birer at aluban naḳāş u süheyl \ gemiye girüp itdiler 'azm ü meyl (SN 4744)*
- hemīn tangrimuz var hīç kimse yoḥ \ ki bizüm içün kayıra az u çoh (SN 4766)*
- güni ola kim eyleyevüz 'ivāz \ bire on ona olur u yüz 'ivāz (SN 4770)*
- didi varam u didügünüz diyem \ daḥı artuğı guşşañuzı yiyem (SN 4777)*
- çü vardı aña didi bu şār içi \ tolupdur u söylenür ulu kiçi (SN 4779)*
- süheyl ü naḳāş u ol üç kulları \ giderler ki yoğıdı bir pulları (SN 4793)*
- azıḥlandılar u yola girdiler \ gehī yildiler gāh yügürdiler (SN 4795)*
- gönül bağladılar u cān atdılar \ şāruñ kapusına degin gitdiler (SN 4800)*
- ıudak yarılup dil damahḥ kırıyup \ baş ağrıyup u hem ayaḥ süriyüp (SN 4801)*
- gelüp eyle didi sevindi bular \ tanışdılar u fikr eylediler (SN 4844)*
- oturdı naḳāş u sözün açdıdı \ şanasın ki incüyidi saçdıdı (SN 4854)*
- niceme ḥarāmīsin u uğrusın \ bu dirnekde digil sözüñ toğrusın (SN 4909)*
- benüm zengīdür aşlum u karavan \ sözüme yalan ḥāşā kim karavan (SN 4915)*
- ne mālum var idi ne bal u yağum \ ne milk ü tavarum ne bahçem bāğum (SN 4917)*
- nice boş u işsuz ḳodum ivler \ öñüme tırılmaz idi dīvler (SN 4921)*
- anı isteyü gezdüm inen öküş \ yüridüm tağ u taş u iniş yokuş (SN 4927)*
- çeride tutulduğın u arduğın \ şeh-i ḥāverān katına varduğın (SN 4989)*
- yalıncağ u yayak u bir pūlı yok \ ümīzi inen azacuk fikri çok (SN 4995)*
- turanlar ulu kiçi yoḥsul u bay \ anuñ içün ağlaşdılar ḥāy ḥāy (SN 4999)*
- denizler geçe tağ u taşlar aşa \ ilede bunun bigi işler başa (SN 5007)*
- kayurmaya tağlardan u mişeden \ uşanmaya zahmetden endişeden (SN 5009)*
- işün ḥulk u iḥsān durur 'adl ü dād \ kamu sendenüz katı ḥoşnūd u şād (SN 5030)*
- ki yigit durur ḥūb aşlı ulu \ hüner-mend ü hoş-ḥulk u yüzi şulu (SN 5048)*

- kişi öğrenicek nite kor hūsın \ et acısını kor u baş korhusın (SN 5072)*
- key atlara çekdi aña piş-keş \ dahı virdi öküş kul u karavaş (SN 5078)*
- çoḥ altun gümüş ü delim tahta biz \ didi al u ma 'zūr tut illā siz (SN 5079)*
- hem eylediler ol düğüne yaraḵ \ düzüldi ol arada tāk u revāk (SN 5090)*
- kıḡırdılar u geldi bir hoş kişi \ ki anuḡ idi yazı yazmaḡ işi (SN 5113)*
- iḡen zīrek ü fāzıl u cüst ü ehl \ ki nazm aña kolay idi neṣr sehl (SN 5114)*
- oturdu çıḡardı devāt u kalem \ semen üzre müşk ile urdı raḡam (SN 5118)*
- eḡ öḡdin ḡalap adını yazdı ol \ ki kudretleri çoḡdur u lutfu bol (SN 5119)*
- ḡazā ḡünkü ḡaldura gökden başı \ olur ṡaḡır u kör zīrek kişi (SN 5124)*
- ṡükür ṡindi tūfān 'davuz pādiṡāḡ \ elümüzdedür il ü ṡār u sipāḡ (SN 5132)*
- hem eyle itdi vü didi kim ṡükr sen \ murāduḡcasın u kızum saḡ esen (SN 5151)*
- dahı ḡalmamış idi hiḡ dürlü ḡayd \ muṡı 'olmuş idi aña 'amr u zeyd (SN 5177)*
- sözümüz uzundur u hem kıṡṡamuz \ ḡadinden geḡüpdür bizüm ḡuṡṡamuz (SN 5194)*
- sen olmayıcaḡ bilgil iy nīk-baḡt \ ki ḡalısar ayruḡa bu tāc u taḡt (SN 5227)*
- ki dirler hüner anda her biri var \ ki devletlüdür 'aḡl u tedbiri var (SN 5244)*
- bezenmişdi oḡlıyla tāc u taḡt \ aña i 'timād itdi vü dökdi raḡt (SN 5264)*
- öte nev-bahār'a varup geḡdidi \ çoḡ altun u incü ṡaḡu ṡaḡdıdı (SN 5274)*
- buyurdu ki süci ṡaṡındı öküş \ aṡıldı ḡuzılar u çevrildi ḡuṡ (SN 5283)*
- döküldi vü toḡrandı nuḡl u kebāb \ ḡalındı def ü ḡeng ṡeṡ-tā rebāb (SN 5284)*
- bulara baḡıṡladı ṡāḡ-ı yemen \ kıızıl altun u aḡḡa tümen tümen (SN 5287)*
- dahı la 'l ü yāḡūt u gevh̄er öküş \ delim müşk ü kāfūr u 'anber öküş (SN 5289)*
- sevindi senüḡ ile iḡbāl ü baḡt \ bezendi sizüḡ ile bu tāc u taḡt (SN 5316)*
- ḡamu ṡākir ü ṡād u ser-ḡoṡ olup \ revān oldu her biri baḡṡış alup (SN 5319)*
- kıḡırdılar u didi kim gel otur \ divīt ü kalem al u kāḡıd geṡür (SN 5341)*
- bu olan ḡikāyeden yaz u düz \ kitāb eyle kim oḡına yaz u güz (SN 5342)*
- naḡāṡa dahı ṡāḡ eyü söyledi \ at u ṡon u ḡil'at anı ṡoyladı (SN 5346)*
- dībāc u nāḡu dahı zer ü māl \ aña virdi 'özür diledi kim al (SN 5347)*

- eyitdi mizācum iñen hastadur \ ünüm çıkmaz u sözüm āhestedür (SN 5356)
- ne var yığdum u gizledüm ise genc \ kimesneden almamış olam ilenç (SN 5365)
- dürüşün ki eyleyesiz ‘adl ü dād \ ki sizden kamu ola hoşnūd u şād (SN 5376)
- eyü konşıya eylük idegörüñ yidürün \ ta ‘ām u tadurun üürün (SN 5381)
- ne kim olur ise taḥammül kılun \ ululardan u key te’emmül kılun (SN 5384)
- gerek kim muvāfık ola size çift \ yaramaz bir arada kāfūr u zift (SN 5401)
- benüm oğlumu uşda siz gördünüz \ ki uşlu durur pehlevān u key uz (SN 5415)
- cihānun görüpdür yazın u kışın \ başarıbilür pāzişāhlık işin (SN 5416)
- bular gidicek kaldı ol u süheyl \ ikisi yaşından revān idi seyl (SN 5430)
- erün aşsısı çok çok olıcak \ uz olmaz arada kılıç u bıçak (SN 5448)
- anı ‘akla birağ u tedbīr kıl \ ki fevt olmasun arada bir kıl (SN 5469)
- dirīgā senün kanı ol heybetün \ ululuğun u cāhun u hışmetün (SN 5516)
- kim anı sevenün kanını içer \ şu issi bigi sonra kor u geçer (SN 5533)
- bağışladı atlar u geydürdi ton \ ayağ tutdı vü süciler dökdi hōn (SN 5558)
- uşağunuz oğlum u iki gözüm \ sizün ile işbu kadardur sözüm (SN 5560)
- didi hem müsellim olun dört yıl \ sizün ile hīç olmaya kāl u kıl (SN 5563)
- kamu halk anuñ du ‘ācısıydı \ ki ol ‘ādil ü tāt u taht issidi (SN 5575)
- kişi tangrı’dan yaña tutsa yüzi \ olur tālī’i sac d u mes’ūd özi (SN 5583)
- yarar ger ‘ayblayan u tağ dutan \ çü bilür ki bustān içinde biten (SN 5587)
- key anlar anı bāğ u bahçe diken \ ki bir yirde biter gül ile diken (SN 5589)
- adın dimege kimse itmese meyl \ laḳab bigidür nev-bahār u süheyl (SN 5622)
- adı var u girmez ele kendüzi \ görimez anı kimsenenün gözi (SN 5646)
- niçe göyneven yaşdan u kurudan \ nite kim kebāb oddan u kordan (SN 5659)
- işüm çoñ belā tartmañ u gizlemek \ degül eksügüm artmañ u gözlemek (SN 5662)
- yalancılığ u buhl u kulmāşlık \ temerrüdlik ü ‘ucb u yavaşlık (SN 5665)
- ki ben bir yaña komışam nām u neng \ müsülmān ola baña nisbet fireng (SN 5680)
- sorarlar olur ise aşluñ nedür \ atañ u dedeñ aşl u faşluñ nedür (SN 5881)

bular 'ālim idi vü ben cāhilem \ bular 'ākil ü saḡ u ben ḡāfilem (SN 5684)
ḡamu zühd ḡazanur u ben ḡalāl \ ḡamu māl divşürür ü ben vebāl (SN 5686)
ḡördüm ay u ḡüneş on bir yulduz \ secde ḡılurlar ḡamusı baḡa düz (YZ 024)
allāh 'umdan diledüm seni ḡörem \ biḡ iki yüz yıl ḡam u ḡuşşan yèrem (YZ 119)
bir sarāya ḡoydı yūsuf'ı ḡoca \ 'avrat er ḡoldı ḡamu ḡam u bāca (YZ 304)
diler-idüm taḡrı 'dan seni ḡörem \ şimdi anuḡdur baḡa luḡf u kerem (YZ 0318)
şār içinde bay u yoḡsul ḡalmadı \ ki yūsuf üzre dèrilüp gelmedi (YZ 0372)
er ü 'avrat şār içinde ne ki var \ yüzini ḡörür ḡalur ḡayrān u zār (YZ 373)
döndi yūsuf söyledi eytdi delü \ daḡı ḡoḡuz yaşıḡ u yā on ḡolu (YZ 503)
ḡuru geldi ol-dem u ḡuḡdı anı \ n'eylesün 'āşık durur ḡöynür cāmı (YZ 532)
melik reyyān ḡuyar ikisin ḡutar \ bunları baḡlar u zindāna ḡoyar (YZ 622)
ḡon-salār u sākī yatur bir ḡeḡe \ düş ḡörürler her biri eşit neḡe (YZ 625)
'arab eydür ḡördüm anı daḡı var \ budaḡı-y- 'ḡün aḡlar dün ḡün zār u zār (YZ 674)
mālik eydür bir anuḡ taḡrı 'sı var \ ḡayr u şer ol ḡamusın andan ḡutar (YZ 722)
'ūd u 'anberler dütüür yolına \ altun kürsī ḡor ḡetürür öḡine (YZ 751)
'anbārlar ḡoldurdılar taḡıl ḡamu \ ol yèdi yıl bay u yoḡsul ey 'amū (YZ 828)
şatdılar dördünci yıl bostān u bāḡ \ yèdiler buḡday alup şayru vü saḡ (YZ 0834)
bünyāmīn eydür buyur kim ben varam \ ol şūrata baḡam u yèyem ḡa 'ām (YZ 1083)
yūsuf eydür iki kezdür geldüñüz \ delim aḡırlık u ḡürmet bulduñuz (YZ 1190)
şā 'ı bir kez yine ol yūsuf ḡaḡar \ yine ol şā ' ḡıñrar u bir ün ḡıḡar (YZ 1294)
devşürür oḡlanların ḡul u ḡaşem \ yètmış üç ḡünde varur mışr 'a paşam (YZ 1405)
daḡı yūsuf ḡarşu ḡıḡdı menzile \ bindi leşker ü ḡaşem saḡ u şola (YZ 1406)
buyurup yūsuf mışır 'lu geldiler \ bay u yoḡsul ḡamu ḡāzır oldılar (YZ 1410)
imrenür girmek diler ya 'ḡüb sine \ baḡ u bostān ḡörünür ol ḡözine (YZ 1460)
ol kerīm ü ferd ü kuddūs ü kadīm \ ol hakīm ü hayy u kayyūm u 'alīm (MT 2)
ḡüdhüd ü kuşlar u sīmurg mişāl \ 'akl u hulk u tañrı 'ya ḡıldı meşel (MT 16)
ḡok süleymān-ıla eyledüm sefer \ yok-durur ben ḡörmediḡüm baḡr u ber (MT 58)

- adı sîmurg u cemâli bî-kerân \ kudreti peydâ vü zâtı bî-nişân (MT 68)*
- ol bize yavlak yakın u fazlı bol \ biz ırag andan hezârân sâle yol (MT 70)*
- her kim ol benüm-ile hem-râh ola \ mahrem-i ol şâh u ol dergâh ola (MT 73)*
- ol zamânda kim resûl oğlan-ıdı \ kamu 'âlem kâlib u ol cân-ıdı (MT 81)*
- kendü dinlerine yarı kıldılar \ nâle vü feryâd u zârî kıldılar (MT 120)*
- kimsenüñ hiç ihtiyârı yok-durur \ kim diye bu az u yâ ol çok-durur (MT 243)*
- hüdhüdi siz h'ôr u kiçi görmeñüz \ rehber olduğın bu yola yirmeñüz (MT 244)*
- kim bu yol yohsul-ıla bayuñ degül \ cüz bu ehl-i fitnat u rāyuñ degül (MT 245)*
- ol kapuda kim nihân u âşikâr \ nûr u zulmetden hezârân perde var (MT 250)*
- ejdehâlar vardur ol yolda 'azîm \ beryeler çok u beyâbânlar delim (MT 252)*
- pâdişâh var-ıduğın çün bildiler \ kamusı hayrân u vâlih kaldılar (MT 255)*
- geldi bülbül ortaya hayrân u mest \ vâlih ü medhûş u sergerdân u mest (MT 263)*
- kim benüm işüm gülistânda biter \ nevbahâr u bâg u bôstânda biter (MT 264)*
- ol kapuda kim nihân u âşikâr \ nûr u zulmetden hezârân perde var (MT 250)*
- ejdehâlar vardur ol yolda 'azîm \ beryeler çok u beyâbânlar delim (MT 252)*
- pâdişâh var-ıduğın çün bildiler \ kamusı hayrân u vâlih kaldılar (MT 255)*
- geldi bülbül ortaya hayrân u mest \ vâlih ü medhûş u sergerdân u mest (MT 263)*
- kim benüm işüm gülistânda biter \ nevbahâr u bâg u bôstânda biter (MT 264)*
- ne kışın u ne yazın görmek gerek \ güllerüñ 'ömri azın sormak gerek (MT 281)*
- er evi şat'dan bu yaña zer-nigâr \ sahnı bâg u sakfi dahı lâlezâr (MT 291)*
- bu mesel böyle şeker-efşân u ter \ dâsitân-ı şeyh-i san'an'dur meger (MT 318)*
- hem salât u savmı bî-had var-ıdı \ 'ilmi çok u sâhib-i esrâr-ıdı (MT 327)*
- sabrı yavlak az u 'ışkı çok olur \ ne ki yâdında var-ısa yok olur (MT 367)*
- keşfi bî-hadd u kerâmâtı delim \ zühdi çok u hem makâmâtı 'azîm (MT 328)*
- şeyh eyle vâlih ü hayrân olur \ kim yolında zâr u sergerdân olur (MT 372)*
- şeyh çün kim 'âşık u rüsvâ olur \ terk ider islâm'ı vü tersâ olur (MT 379)*
- şeyh kaldı ol kapuda hôr u zâr \ 'âşık u pîr ü garîb ü dil-figâr (MT 383)*

gitdi 'aklum gitdi sabrum gitdi yār \ kaldı 'ışk u kaldı neng ü kaldı 'ār (MT 403)
 şeyh eydür tevbe kim nāmūs u 'ār \ yöremüzde kılmaya hergiz karār (MT 417)
 ol biri eydür ki utanmaz mısın \ hak'dan u ölesiñi sanmaz mısın (MT 425)
 şeyh eydür bunda nām u neng yok \ iy 'azîz ü fahr u āz u 'ār çok (MT 433)
 'āşık u āşüfte vü hayrân-durur \ bî-dil ü mecrûh sergerdân-durur (MT 442)
 ol ögüdüñ dahı terkin urdılar \ hîre vü hôr u hacîl dek durdılar (MT 443)
 baña çok nāz u tekübbür eyleme \ datlu dilden acı sözler söyleme (MT 462)
 bir mahallede garîb ü dilfigār \ kalmışam hayrân u sergerdân u zār (MT 469)
 ol ki bir öyn etmege muhtâc ola \ nite sâhib-taht u mâlik-tâc ola (MT 475)
 şeyh çün ma 'şūkını esrûk görür \ zühd ü dîn ü baş u cân terkin urur (MT 504)
 hamrı içdüm büt-perest oldu adum \ bagladum zünnâr u mest oldu adum (MT 529)
 elli yıllık tâ'atım vardı yile \ 'ışk u küfrüm neye ire kim bile (MT 530)
 yohsul-isañ altun akçañ yog-ısa \ māl u mülküñ az u fakruñ çoğ-ısa (MT 540)
 bakmaz anlara vü hışm idüp gider \ taglara varur u toñuzlar güder (MT 588)
 işi yokdur şimdi kâl u hâl-ıla \ 'ışkı oynar şimdi zülf ü hâl-ıla (MT 601)
 ol deñizde yutdı şeyhi çün neheng \ korkudan sizi kaçurdı nām u neng (MT 608)
 eydür imdi bu hacâletden size \ ne ziyân u yâ ne assı var bize (MT 630)
 çün görürler şeyhi zār u dil-fîgār \ şâdi vü gam arasında bî-karār (MT 672)
 gusl kıldı şeyh ü girdi hırkaya \ iy 'acab bu kamu hayr u şer neye (MT 681)
 çün uyanur uykudan kız hûb u hōş \ göñli içinden virür nûr ol güneş (MT 691)
 ol kamu kibr ü delâl u gunc u nāz \ gitdi vü kaldı kıza mûnis niyāz (MT 700)
 yolu bilmez vâlih ü hayrân gezer \ tagda taşda zār u sergerdân gezer (MT 703)
 gördiler kim ol kız ırakdan gelür \ nâle vü feryād u zârîler kılur (MT 716)
 eydür iy şeyh-i cihân u ehl-i dil \ senden el-hak yavlak oldum ben hacil (MT 718)
 çün sipâhân'dan hicâz'a irişem \ bunça dürlü savt u sâza irişem (MT 762)
 ölüm içinde ola naks u zevâl \ dirliğ-ile âdemî bula kemâl (MT 768)
 anda kim bülkâsım u kur'ân ola \ hızr u mûsâ vâlih ü hayrân ola (MT 814)

halk evi yā bāg u yā eyvān-durur \ sāhibi gülşehri'nüñ sultān-durur (MT 837)
size eyvān u bize sultān gerek \ 'āma lokma 'ārife lokmān gerek (MT 838)
çün resūl'e biz viribirüz selām \ nazma irür yüz kelām u biñ nizām (MT 840)
bunlar eydür kimsene bizden hisāb \ sormadı vü ne su'āl u ne cevāb (MT 878)
bī-su'āl u bī-cevāb u bī-hisāb \ bī-kitab u bī- 'anā vü bī- 'itāb (MT 886)
bu sözi añlar u bu sırrı bilür \ ol cemā'at hāline hayrān kalur (MT 915)
kayser ü fagfūr u keykāvüs ü cem \ urmadılar dünyada bensüz kadem (MT 928)
dünyada niçe ki fikret kıluram \ şāh u sultān kendüzümi bilürem (MT 937)
zād u rūzumuz bizüm suda-durur \ kim deñiz gögsümüze degin gelür (MT 1019)
bu çemen gülşehri'nüñ bostānidur \ tavuk u kaz yavrusı destānidur (MT 1032)
senüñ-ile bāg u sahrāda hoşuz \ anuñ-ıla mevc ü deryāda hoşuz (MT 1079)
ol zamān kim şāh keykāvüs-ıdı \ pehlevān gurgīn u kiyü vü tūs-ıdı (MT 1134)
rüstem altından ol atuñ savılır \ at dokınur yire hurd u hām olur (MT 1173)
rüstem 'üñdür bu il ü rüstem benem \ tāt u taht u yezdecerd ü cem benem (MT 1233)
kerrenāy u kūs çün kıla gıriv \ mat ola gūderz ü mecrūh ola giv (MT 1244)
husrev ü fagfūr u hākān'ı dutam \ kayser ü nūşirivān'dan oyn utam (MT 1247)
anda kim güştāsb u gurgīn'i dutam \ keykubād-ıla keyūmers'i utam (MT 1248)
kendüzüñ görme ki bu sırrı duyan \ olmaz illā mansīb u cāhı koyan (MT 1304)
padişāh katında yüz me'mūr ola \ biri cellād u biri düstūr ola (MT 1315)
biz dilerüz kim vezīri olavuz \ 'adl-ıla bir cāh u mansīb bulavuz (MT 1317)
gün uzun siz bāg u bostānlarda hoş \ uçuñuz hurrem gülistānlarda hoş (MT 1352)
yazılarda 'ayş u 'işret eyleñüz \ degmeñüz bir dürlü destān söyleñüz (MT 1354)
hōca bu ilden çün ol ile sefer \ kıldı geçdi bunca bahr u bunca ber (MT 1361)
geçdi andan gönli yavlak kaygulu \ cānı hayf u hasret ü oddan tolu (MT 1378)
iy dirīgā mahrem ü yārum kanı \ mūnis ü demsāz u dildārum kanı (MT 1392)
çün baña ikrām u lutf eyler-idi \ kim şekerden yig baña söyler-idi (MT 1393)
hüdhiüd eydür bunça nām u bunça neng \ kim güher bigi olasın cümle reng (MT 1446)

çün süleymān gördi kim ol 'izz ü cāh \ oldı bir taşdan u 'ālī pāygāh (MT 1452)
 ger mey içen şarda sermest olsa yig \ servi āzād u tehi-dest olsa yig (MT 1488)
 ol ne 'āşıkdur ki cāndan kayıra \ māye vü sūd u ziyāndan kayıra (MT 1516)
 kanı tūs u bījen ü gurkīn ü gīv \ kim olavuz bunlara sām u hıdīv (MT 1520)
 pādīşāh bostān u siz bir teresiz \ güneşinden ol şehüñ bir zerresiz (MT 1523)
 yol 'azīm ırag u menzil bī-nişān \ key deriñ deryā vü sāhil bī-nişān (MT 1548)
 bülbül ü kumrı aña hōş sāz-ıla \ mukrı oldılar u hūb āvāz-ıla (MT 1561)
 çünkü zīrefgend ü nevrüz u 'ırāk \ vasla yitdiler ki uş erdi firāk (MT 1563)
 her kim ol bī-kadr u bī-imbān ola \ dirliğ-ile ölümü yeksān ola (MT 1624)
 vālih ü hayrān u mest olup gide \ pārisā bir büt-perest olup gide (MT 1655)
 niçe kim bakdum göge pinhān u fāş \ görmedüm anuñ gibi ay u güneş (MT 1656)
 illa biz bir şemmesin söyleyelüm \ 'āşık u ma 'şūki şerh eyleyelüm (MT 1693)
 kim benüm gönüm içinde şimdi var \ bir dağı leyli baña ma 'şūk u yār (MT 1728)
 tañrı birdür dōst birdür şöyle bil \ iki diyenler-durur hōr u hacil (MT 1749)
 togru 'āşık istemez hergiz visāl \ mūnisi hicrān u yāridur hayāl (MT 1951)
 gāh müsūlmān gāh kāfir oluram \ geh günāh u geh 'ibādet kıluram (MT 1766)
 her kime kim yār u yā kardaş direm \ kamudan anuñ etin yavlak yirem (MT 1771)
 çünkü nevrüz u hicāz āgāz ide \ rāst savtın būsulikde sāz ide (MT 1809)
 şekli nahs u süreti hindü gibi \ çirkin āvāzı dağı kendü gibi (MT 1818)
 ol beni açlıklara da 'vet kılur \ kendü gibi hōr u bī- 'izzet kılur (MT 1836)
 cān-ıla ten düzmeği müşkil ola \ cān kaçan hem-reng-i āb u gil ola (MT 1852)
 çün becid şar kaygusunda olmazuz \ şar tolu halk u birisin bilmezüz (MT 1866)
 her kimüñ kim i 'tikādı yok-durur \ tā 'atı az u günāhı çok-durur (MT 1890)
 evlerüñ yidinçisi taşra olur \ ayduñ u kızıl yeşil nakşı tolur (MT 1950)
 ol evi kim yavlak aydın u ulu \ kamu dürlü reng ü nakş-ıla tolu (MT 1956)
 eydür iy üstād bu nakş u nigār \ ne-durur bu evde yazlu şāhvār (MT 1957)
 eydür ol kızıl yeşil ak u saru \ kim işitmiş olasın çok ilerü (MT 1958)

senüñ ag u kızılıñ eyvāndadur \ bilmezem kim benüm agum kandadur (MT 1968)
nahv-ıla i 'rābı yavlak kıluram \ ref' ü nasb u cerr ü cezmi bilürem (MT 2010)
hikmeti vü hey'eti vü mantıkı \ añladum yavlak u bildüm tahkiki (MT 2011)
vācib ü farz u mubāh ü müstehab \ her biri benden kılur hükmin taleb (MT 2036)
çün hakikatdan mecāzı añladum \ bu kamu nāz u niyāzı tānladum (MT 2037)
çün ferāyız 'ilmini kıldum hisāb \ bildüm uht u ibn sehmin bī-hicāb (MT 2041)
'ālimüñ cennāt u hurremdür yiri \ cāhilüñ anda cehennemdür yiri (MT 2051)
gemiye oturdı bir nahvī meger \ sandı kim deñizde yok havf u hatar (MT 2075)
hiç nahv okıduguñ var mı senüñ \ kim hüner hāsıl kıla cān u tenüñ (MT 2080)
ref' ü nasb u cer nedür bilür misin \ fātihā i 'rābını kılur mısın (MT 2081)
halkı sag u kavmı bī-kaygu-durur \ nergisüñ gözi meger sayru-durur (MT 2112)
'adl-ıla da 'vī kılām u güç yete \ kim tohumuz dahl yerlerde bite (MT 2118)
çün benüm 'adlüm eline geçeler \ bāz u tihū bir havāda uçalar (MT 2120)
sevinü kim uş bize sultānumuz \ yazmış u hāzır komış fermānumuz (MT 2172)
kim halife bir gün oturmuş-ıdı \ şāh u sultān ayagın durmuş-ıdı (MT 2236)
tapusunda bir vezir-i kārđān \ āsaf-ı vakt u süleymān-ı zamān (MT 2237)
biri sözi 'illet ü ma 'lül-ıdı \ kim ne mahsūs u ne ma 'kül-ıdı (MT 2240)
biri eydür sünnet ü farz u mübāh \ böyle vü a 'tāk u ta 'līk u nikāh (MT 2241)
biri eydür nev'-i cins ü fasl uş \ biri eydür māl u 'ilm ü fazl uş (MT 2242)
biri eydür bu ufūl u ol hurūc \ biri eydür bu nücūm o ol bürūc (MT 2244)
birisi kim nüktesi ma 'lūm-ıdı \ söylediği lāzım u melzūm-ıdı (MT 2245)
biri sözi fi 'l ü harf u ism idi \ birinüñ yā cevher ü yā cism idi (MT 2246)
biri ref' ü nasb u cerden söyledi \ biri anuñ şerh ü bastın eyledi (MT 2247)
nākaralar çalınur kavvāl-ıla \ deff ü nāy u berbat u şeştā bile (MT 2284)
muhtesib baş yire kodı kim senüñ \ bāki olsun cāvidān cān u tenüñ (MT 2290)
dünyaya bir kadr u kıymet urmaya \ şaşı gibi biri iki görmeye (MT 2361)
turş u telh u şūr u şirīn dimeye \ bir gıdā olmaya kim ol yimeye (MT 2381)

bî-vefâ vü merdüm-âzâr olmaya \ hâdi' u nemmâm u gaddâr olmaya (MT 2403)
hâtırında kimseden kîn olmaya \ 'âk u bî-sâmân u hôd-bîn olmaya (MT 2405)
'ahdi bekleye vü kavlin sımaya \ nâzbâz u kibr-ile yörimeye (MT 2406)
şādılıkda şād u gamda gussalu \ oldılar ol demde andan hisselü (MT 2409)
kimde kim yog-ısa ol 'ārîf degül \ ay u günden zerrece vākîf degül (MT 2419)
bîşede yimiş agaçları üküş \ alma yavlak çok u dadı ança hôş (MT 2442)
yohsa çün nām u nişānı olmaya \ kadr u cāh-ıçun mürebbî olmaya (MT 2516)
dāyire şeyhi güneş gibi olur \ şar u köy şeyhin soran yüz biñ bulur (MT 2527)
şeyh 'attār u senā'î'ye digil \ sözlerin şehd ü şeker gibi yigil (MT 2532)
uçā her bir murg u hem bir murg-ıla \ uçmaya sîmurg çün sîmurg-ıla (MT 2544)
şehr şeyhi dūn u yā dehrî-durur \ şimdi 'ālem şeyhi gülşehrî-durur (MT 2548)
zār u hayrān gün uzun gezer-idüm \ şeyh gibi bir zāviye düzer-idüm (MT 2559)
ilde bî-nām u nişān gezer-iken \ şarda birkaç kardaşı düzer-iken (MT 2561)
işbu altı er cihānı dutdılar \ ad u söz-ile oyunu utdılar (MT 2578)
her birinüñ bir kitābı nāmı var \ var u aña lāyık adı şāhvār (MT 2586)
yavuvur bir haftada kim dünyada \ kalmasun nām u nişānuñ iy gedā (MT 2600)
çün senüñ nām u nişānuñ yok-durur \ şöretüñ az u mürîdüñ çok-durur (MT 2606)
kim kitāb u ad-ıla gelür-ise \ ol revā yidincimüz olur-ısa (MT 2610)
birisi eydür benem 'attār uş \ mantiku't-tayr'um elümde hūb u hôş (MT 2635)
işbu biz altıya bî-hırs u hevā \ sen yidinçi olur-ısañ key revā (MT 2655)
ad u söz ü sâz dünyāda olur \ āhiretde key 'amel kıymet bulur (MT 2667)
ad-ıla da 'vî kılanlarda mesel \ oldu bu destān u buldı bu mahal (MT 2668)
rahmeti bî-hadd u ihsānı delim \ mülketi cāvid ü fermānı kadīm (MT 2675)
biri birin dilememek var mıdur \ yā ahîlik ceng ü şūr u şer midür (MT 2679)
bir ahî göster kim ol gaybet dimez \ halk etini bal u yag gibi yimez (MT 2692)
terbiye savm u salāt erkānını \ vācibînüñ farz u istihsānını (MT 2694)
yüzi hūb u tal'atı pür nūr-ıdı \ ādemî dime aña kim hūr-ıdı (MT 2740)

- tonı hōş u kendüzi key bay-ıdı \ ne adem dirsın aña kim ay-ıdı (MT 2741)
- kırgıl eydür büşr'e kim aduñ nedür \ niçe duzuñ var u yā daduñ nedür (MT 2769)
- çün yazukdur neye miskīn urayım \ kendü adum u yazuga gireyim (MT 2775)
- çün tabī'iden riyāzīye gelem \ hikmet ü tıbb u nücümü key bilem (MT 2780)
- yemlihā eydür bilür-iseñ eyit \ kim nedür yağmur u yā nedür bulut (MT 2795)
- bu buhār u toz u düttün kim agar \ yokaru yağmur olur yire yagar (MT 2798)
- gice oldı irdiler bir menzile \ hōş ay aydın u oturdılar bile (MT 2814)
- dokkuzıncı künbed-i a 'zam-durur \ cehl zahm u 'ilm aña merhem-durur (MT 2832)
- müşteri ılduzı budur gökde 'āyān \ kavs u hūd anuñ evidür bī-gümān (MT 2837)
- hadd u resmin bilmedüñ her bir sözüñ \ tañrı emrinden gidermedüñ gözüñ (MT 2861)
- tañrı hükminden meger gāfil olam \ kim hevā vü hırs u hıkd-ıla dolam (MT 2905)
- eytdiler vardur anuñ bir 'avratı \ key setire 'avrat u çok ni 'meti (MT 2908)
- büşr yire bakup eydür ez-kader \ yemlihā'nuñ bende raht u bahtı var (MT 2913)
- illa birez nāz u kibri var-ımuş \ kendüzin yavlak ögüçi er imiş (MT 2922)
- bu her altı hāsiyet bī-kām u kāst \ āhı büşr'üñ var-ıdı nefsinde rāst (MT 2967)
- büşr bir 'ālemde kim bir hāl-ıla \ bunça zevk eyler mahall u māl-ıla (MT 2968)
- niçe kim çok istedi fāş u nihān \ sevdüğinden bulmadı hergiz nişān (MT 2971)
- burka' altından oturmuş ay gibi \ kirpügi oklar u kaşı yay gibi (MT 2976)
- 'akla kasd u şehvete meyl eyleme \ kimsenenüñ gaybetini söyleme (MT 2989)
- niyyeti hūb eyle bī- 'ıyş u menī \ kim irüre niyyetüñe hak seni (MT 3005)
- ben ki bir ihsān u hayr u dād idem \ hātem-i tāyyī revānın şād idem (MT 3017)
- ol kişi kim etmeginden yig ola \ işi ara yirde dād u yig ola (MT 3033)
- nesnede sūd u ziyān ola 'ayān \ hıç-ile ne sūd ola vü ne ziyān (MT 3056)
- sen dilersin hıçe bizden gevheri \ yohsa al u virme hıç iy müşteri (MT 3062)
- iy niçe gevher ki bī- 'ayb u riyā \ rāyegān bağışladuk gülşehri'ye (MT 3077)
- hüdühüd eydür hıç ümīdūñ kesmegil \ andan u top hakkı yire basmagıl (MT 3094)
- lutfi hakk'ıñ bī-hōd u kendü kerīm \ rahmeti cāvīd ihsānı kadīm (MT 3106)

niçe tā 'at kila tapu sanası \ kim ola cān u tenüñ şükrānesi (MT 3145)
fazl u bezlüm çok-durur u ben kerīm \ bahşışüm cāvīd ü ihsānum kadīm (MT 3150)
iy gafūr u iy halīm ü iy 'alīm \ iy şekūr u iy kerīm ü iy rahīm (MT 3158)
nefsine uyan kişi ādem degül \ 'ilm ü 'akl u cān-ıla hem-dem degül (MT 3178)
her terāzū kanda ise kanda var \ cān u ten mīzānları uş bende var (MT 3204)
'ilm gerek tende vüiyā 'akl u rā'y \ yohsa n'ide cism ü ser yā dest ü pāy (MT 3222)
ol terāzūda delim artuk gele \ kamu taşlardan u key kadrin bula (MT 3241)
ten kumaşı çün hisāba gelmedi \ bunda hem bir kadr u kıymet bulmadı (MT 3267)
şehvet ü buhl u hased ten yāridür \ sıdk u ihlās u kerem cān yāridür (MT 3276)
kālibed iblīs ü cān ādem-durur \ cehl zahm u 'ilm aña merhem-durur (MT 3279)
biri eydür bende bir haşm u gazab \ var-durur yavlak 'azīm ü key 'acab (MT 3288)
'akl u 'ilm ü hilm-ile urışmagıl \ kibr ü kīn ü hışm-ıla barışmagıl (MT 3300)
bunça kez dūnyāyı deryā görmişem \ yine deşt ü kūh u sahrā görmişem (MT 3334)
kalmadı bir merd-i kār u ehl-i dīd \ 'ömrümün pāyānına hergīz bedīd (MT 3335)
sen dahı her yirde sākin olmagıl \ baña bak u bir dem īmīn olmagıl (MT 3380)
anda kim bu 'ilm-ile bu fen-durur \ ādem ü iblīs cān u ten-durur (MT 3381)
dimeyesin sen ki tav' u tapudan \ bu kapuya geldüm ayruk kapudan (MT 3392)
ūstād-ı dīv ü şākird-i sūtūr \ pāyimāl-i şehvet ü mest u gurūr (MT 3397)
her kim ol bedbaht ola bī-cān u raht \ kimseneyi dilemeye nīg baht (MT 3433)
çün ben ayrug u günāh ayrug-ıdı \ eyle gitdi kim sanasın yog-ıdı (MT 3446)
ister-idüñ kim beni azdurasın \ yoldan u degme yaña gezdüresin (MT 3461)
her kim ol tuz etmegi bilmez ise \ hayr u ihsān şükrini kılmaz-ısa (MT 3498)
ögüme düşdi girü bir dāsītān \ pūr şakāyık bāg u pūr gül būsītān (MT 3510)
ne baş ol yoldan sıgar u ne ayak \ bize yakın ol yol u saña ırak (MT 3541)
'āşık u ma 'şūk u 'ışka bir diñüz \ üç diyen kişilere kāfir diñüz (MT 3550)
iledem destān u mekr ü sihr-ile \ bir yalınçak tenden on gönlek bile (MT 3574)
ne ilikdördüm-ise saña didüm \ kamusun fisk u fücūr-ıla yidüm (MT 3589)

- biz kerāmet ehline inanuruz \ sāhiri kezzāb u kāfir sanuruz (MT 3604)*
- āhiretde her ki bī-mikdār ola \ dünyada ‘ayyār u yā tarrār ola (MT 3605)*
- her kim aldı ‘ilm u kur’ān’uñ dadın \ evvel añdı tañrı’nuñ a ‘zam adın (MT 3618)*
- ergavān dil-şād u süsen şādkām \ servi āzād u güle bülbul gulām (MT 3628)*
- cānavarlar cāna gelmişler-idi \ baş u cānı terk kılmışlar-ıdı (MT 3643)*
- bir karı işledüğünü bir seher \ eylemez yüz hançer ü tığ u teber (MT 3647)*
- ol ki ‘akl u cān u ten resmin urur \ her birinüñ kısmetin ol hōd virür (MT 3663)*
- hurrem ü handān u hōş girür yola \ murgzār içinde oynayu güle (MT 3744)*
- seni görmek cānumuzdan yig bize \ māl u hān-u-mānumuzdan yig bize (MT 3757)*
- hān-u-mān u mülk ü māl anda düze \ arkun arkun mihrini bundan üze (MT 3787)*
- bāg u bostān bākī ‘ālemde bula \ yohsa bunda gül harīfī hār ola (MT 3788)*
- kuş kanadı çün kafasda sag ola \ ārzūsı būsitān u bāg ola (MT 3791)*
- yiri kaçan bāg u bostānlar ola \ kanda kim baglu-y-ısa anda kala (MT 3796)*
- burnı uzun u delükleri üküş \ burnı üstindedür üni ança hōş (MT 3815)*
- sözi hūb u nagmaları sāz-ıla \ perdelerde ol latīf āvāz-ıla (MT 3816)*
- geh dügāh u çārkārha irişe \ geh hüseyinī perdesinde dürişe (MT 3823)*
- ol kadar feryād u zārīye düşer \ kim dükeli kuşlar üstine üşer (MT 3829)*
- ol kadar zārī kılur kim tag u taş \ nevhalarından olurlar bagrı baş (MT 3831)*
- zārī kıludurur-iken nāgehān \ eyler-iken nāle vü şūr u figān (MT 3833)*
- kendüzinüñ yasını dutar-iken \ degme sāz u söz-ile öter-iken (MT 3834)*
- parlayup odun yanar u kuş bile \ kuş u odun od olurlar hōş bile (MT 3836)*
- anda cānlar kamusı rüşen midi \ her biri bir bāg u bir gülşen midi (MT 3854)*
- cān ola kim yüz güherden yig ola \ cān ola kim bir rimād u rīg ola (MT 3867)*
- ay u gündün rüşenirak cān ola \ kim dükeli derde ol dermān ola (MT 3871)*
- cān ola kim kīr u katrandan ‘azīm \ tīre vü tārīkter ola delim (MT 3872)*
- niçeme kim bāg u gülzārı ola \ yine ol acı yimiş bārı ola (MT 3888)*
- dahı andan aşagarak cān eyü \ zāhidüñdür şādumān u bī-kayu (MT 3899)*

sekizinçi gök ulü'l- 'azme behişt \ oldı yavlak hūb u key 'ālī sirişt (MT 3906)
 'arş u hātem cenneti vü kalanı \ işbu kavmuñdur ki şerh itdüm anı (MT 3914)
 kime hūr eyler refīk u kim perī \ nahnu min-huldin ve min nārin berī (MT 3916)
 ol ki duzahdur gök altında 'ayān \ od u yıl ü su vü toprakdur hemān (MT 3918)
 hem cemād u nāmı vü hayvān-durur \ yidi tamu bu yidi erkān-durur (MT 3919)
 halk senden cümle münkir olalar \ seni bir zerrāk u 'āsī bileler (MT 3931)
 ne oruç duta kişi vü ne namāz \ kıla şahs u ne ola hacc u hicāz (MT 3937)
 'acz u 'aybum var mıdur kim çakasin \ halka vü bir naks baña dakasin (MT 3941)
 çün kim ol üç yoluñ ehlin bilevüz \ hem yoluñ sa'bin u sehlin bilevüz (MT 3967)
 şirket ü bey' ü mübāh u zer' olur \ bunlaruñ hükmin düzeden şer' olur (MT 3975)
 hem kısas u hadd u ta'līk u talak \ şer' bildürdi vü imān u 'itāk (MT 3976)
 ol muhammed'dür ki yigrek dīn kodı \ hūb esās u dil-firīb āyin kodı (MT 3994)
 zīra yigligi muhammed bī-gümān \ kavlı u fi'liyle kılur dīni 'ayān (MT 4000)
 çün hakikatda belüre pāygāh \ biz olavuz mahv u kala pādişāh (MT 4003)
 çünkü meczūb oldı vü buldı fenā \ kalmadı sençileyin cān u tene (MT 4048)
 togru yol islām u imāna gider \ egri yol gül-ı beyābāna gider (MT 4114)
 yidi vādī var bu yolda bī-kerān \ menzili irak u yolu bī-nişān (MT 4145)
 çün irer bī-hôdlıguñ vādisine \ irişür fakr u fenā yazısına (MT 4149)
 aña az iren virimeye nişān \ eyle kim añlana ol cān u cihān (MT 4227)
 kamu kuşlar çün su'āl eylediler \ hāli kāl u kālī hāl eylediler (MT 4243)
 kalmadı bir kuş kim anda uçmadı \ biñ yıl uçdılar u bir dem geçmedi (MT 4257)
 biñ yıl uçdılar daḥi āzād u uz \ yoluñ evvel menzili-y-idi henüz (MT 4258)
 kimi sultān u kimi dervīş olur \ kimi bīgāne vü kimi hīş olur (MT 4272)
 kimisi bir şeyh olur kim geleler \ halk u ol şeyhüñ mürīdi olalar (MT 4275)
 kimi bay u kimisi yohsul gezer \ kimi başın kimi ayagın düzer (MT 4278)
 kimi bir bezzāz u bir bakkāl olur \ biri mukrī vü biri kavvāl olur (MT 4279)
 biri hallāc u biri hammāl olur \ biri 'īsā vü biri deccāl olur (MT 4285)

- biri māl u milketine inanur \ milket ü māl-ıla kurtulam sanur* (MT 4286)
- birisi altun-ıla akça sever \ kimisi bir bāg u bir bagça sever* (MT 4287)
- asluña kavişur-ısañ iresin \ hulde vü hūr u kusūrı göresin* (MT 4319)
- ‘akl u cān dahı mekānsuzdur, duruñ \ bunları tañrı sarayına sürüñ* (MT 4325)
- sūretüñ yok çün taparsın sūreti \ ‘akl u cāna güçler eylersin katı* (MT 4331)
- ey perişan-hāl ü bī-sāmān göñül \ bī-kifāyet hātır u bī-cān göñül* (MT 4367)
- zār-ıla bir rüzigāruñ olmadı \ bir dem ārām u karāruñ olmadı* (MT 4372)
- kurd u kuzgun bugzı-y-ıla dolmagıl \ ādemī şerrinden ĩmin olmagıl* (MT 4377)
- mustafā’dur ādemī vü her kim ol \ aña uydı vü kalanı dīv u gül* (MT 4393)
- gülsitān handān u sahrā lālezār \ bāg sersebz ü çemen pür berg ü bār* (MT 4398)
- çün felek-nāme düzetdük şāhvār \ pārisīçe taht u tāt u zernigār* (MT 4410)
- okur dün ü gün aña tesbīh mevc \ deñiz üzre oynayıcak fevc fevc* (SN 7)
- diyilmez niteliğine hadd ü cins \ bilür her ne kim eyleye cinn ü ins* (SN 8)
- huzā-yı semāvāt hem arz üst \ güzārende-i hācet ü farz üst* (SN 16)
- şuçın ‘āşī olanlaruñ yoyan ol \ dirilden ü öldüren ükoyan ol* (SN 17)
- ulaşmamış iken dahı kāfa nūn \ yaratdı cihānı eyledi dün ü gün* (SN 18)
- turutdı direksüz yüce gökleri \ dürütüdi niçe cinn ü ins ü peri* (SN 19)
- kemend ilan u kırtsa sürigü \ balık cevşen ü sıvrısınek süñü* (SN 23)
- kocınur yacanur cānıdur ‘azīz \ kāmusına her nite kim siz ü biz* (SN 27)
- iri vü uşağ u ‘azīz ü zelīl \ anuñ şun’ına her biridür delīl* (SN 30)
- delim dürlü kudretler uş gösterür \ ne tañ gizler ü hem ne hoş gösterür* (SN 39)
- kāmusını ol bilür ü işidür \ ki görmek işitmek anuñ işidür* (SN 47)
- aña ‘akl u cān virdi vü hiss ü hem \ dahı ‘ilm ü temyīz ü idrāk ü fehmi* (SN 55)
- zihī rahmeti öküş ü lutfi çok \ ki her nesne katında var ‘aczi yok* (SN 58)
- aña şıgıñup buldı umu uman \ yanar od içinde gül ü yāsemen* (SN 77)
- yüzi gökcek ütatlu dili faşīh \ yūsuf’dan dahı görk içinde melih* (SN 105)
- bölük bölük üşaf şaf u cavk cavk \ feriştehler andan bulurlardı zevk* (SN 134)

- ger ol olmayadı bu gök ü bu yir \ yaradılmayadı çalap böyle dir (SN 144)
- üçüncisi coşmān ki 'ilm ü hayā \ aña 'ādet olmuş idi bī-riyā (SN 147)
- atı düldül ükılıcı zü'l-fikār \ ki kanlar döker çün kınından çıkar (SN 151)
- ne sünnī müsülmān ne bellü tatar \ taşum ādem ü içüm itden biter (SN 162)
- aña vü anuñ āl ü etbā 'ına \ dañı ehl-i beytine eşyā 'ına (SN 170)
- içüp hikmet ü ma 'rifet şerbetin \ bütün er oluban uşatsun putun (SN 173)
- hakikat ber-ā-ber degül 'ilm ü cehl \ anuñçün bir olmadı nā-ehl ehl (SN 195)
- nedür 'aql u idrāk ü 'ilm ü temīz \ bu her birisile kişidür 'azīz (SN 202)
- eger şorar iseñ ki eylük nedür \ eyü söyleyü gör ü etmek yidür (SN 229)
- ko ma 'nīyi şüretce hem fikr idin \ bir arada yazıcağaz dil ü dīn (SN 244)
- çü toz açıla göre her türk ü tat \ ki bindügi gölük midür yā hoz at (SN 260)
- cihānda ben anladum işbu kadar \ yakīn bil ü şekki gönülden gider (SN 263)
- aduñ işidicek du 'ā kılalar \ senüñ kadr ü hürmetüñi bileler (SN 265)
- benüm mezhebümde ol iblīsdür \ ki yindek işi mekr ü telbīsdür (SN 271)
- benüm 'ādetüm eyledür kim becid \ bulıcağ kişi söylerem hezl ü cid (SN 285)
- cihānda dañı 'ömr didükleri \ dün ü gün delim guşsa yidükleri (SN 289)
- ki nişe beni koyasın yalunuz \ çü ehliyyetün var yigitsin ü uz (SN 302)
- yimek içmek ü okımağ yazmağ \ yigirek ki dünyā koyup azmağ (SN 307)
- ki her bir 'amel bakıcağ çep ü rāst \ çü nefse muhālif düşe ola rāst (SN 315)
- bir arada işiñ yoğiken otur \ dürişigör ü türki 'ye hoş getir (SN 337)
- meger ol ki aşlında ola neseb \ dürişe kazanmağa 'ilm ü edeb (SN 344)
- öküş ulular 'āleme geldiler \ delim dürlü 'ilm ü hüner bildiler (SN 358)
- anuñ haznesi var idi kırh genc \ işi 'işret ü zevk u 'iş ü güvenç (SN 382)
- kamusınuñ ataları pādişāh \ huzāvend-i şehr ükılā 'u sipāh (SN 386)
- oğul çün ağa atası tahtına \ zevāl irmeye devlet ü bahtına (SN 391)
- atamdan baña kaldı bu genc ü māl \ ben olmasadum düşmeneydi helāl (SN 392)
- didi kim şunuñ bigi oğlum ola \ ki 'ilm ü hüner aña ma 'lüm ola (SN 419)

- revādur eger ağa ol tahtuma \ zevāl ırmeye devlet ü bahtuma* (SN 420)
- hüner-mend ü cömerd ü dānā durur \ hıred-mend ühüb u tüvānā durur* (SN 425)
- güher incü altun saçu saçdılar \ yidi dün ü gün yidiler içdiler* (SN 437)
- çü tahta çıkup viridi ol 'adl ü dād \ halāyık anı görüben oldı şād* (SN 438)
- götürdi elin ü du 'ā eyledi \ niyāz ile yalvardı vü söyledi* (SN 448)
- ki iy pādīşāh-ı 'azīm ü kerīm \ 'alīm ühalīm ühakīm ü raḥīm* (SN 449)
- meger şabr ile bunun anıhtarın \ elikdürevenin bugün ü yarın* (SN 469)
- ki kabzumdadur kamusı mülk ü māl \ bunu bilmemek yavlaḳ ola muḥāl* (SN 470)
- benefşe gül ü süsen ü yāsemen \ reyāḥīn ü nesrīn ü lāle semen* (SN 492)
- yanında yatur nuḳl ü elma vü nār \ daḥı her ne ister iseñ anda var* (SN 504)
- perī-peyker ü şīve vü nāzlu \ bilür kim ola kubbede yazılı* (SN 515)
- yine çün ḥaḳınca nāzar eyledi \ işin küllī zīr ü zeber eyledi* (SN 517)
- görür oḒlı düşmiş yire tahtdan \ ferāḡat kamu devlet ü bahtdan* (SN 526)
- biri dir ki cinnī görindi meger \ düttüzdürünüz 'ūd u müşk ü şeker* (SN 532)
- bil iy cānumuñ cānı kim genc ü māl \ daḥı tahtımı saña itdüm ḥelāl* (SN 539)
- dün ü gün aña karşı oturalum \ aradan bu yok fikri götürelüm* (SN 556)
- bu şüret gerek bir nigārīn ola \ ki ol fitne-i çīn ü māçīn ola* (SN 562)
- bu genc ü bu cārī vü bu māl ile \ gehī güc ile vü gehī āl ile* (SN 581)
- dilerdi ki naḳş-ı nigār eyleye \ yöresin gül ü lāle-zār eyleye* (SN 606)
- ḳamaşdı gözüm ütaḒıldı bilüm \ hemān laḫza söylemez oldı dilüm* (SN 618)
- vireyüm saña il ü şār ile genc \ çü sen bizüm için yidün bunca renc* (SN 654)
- ṭul 'avret ü öksüzler ü külḥanī \ şu virmekden oldı tamāmet ḡanī* (SN 663)
- bu kez dün ü gün çāre isteyelüm \ aña çāre vardur çü degül ölüm* (SN 675)
- revān eyledün baña mülk ü mālun \ oturduñ bir arada çekdün elün* (SN 690)
- gerekmez baña beglik ü taht-ı 'āc \ yaraşmaz başumda benüm şimdi tāc* (SN 749)
- velī yigrek oldur ki sen şād ol \ yola gir üḳayḒudan āzād ol* (SN 771)
- ki oḒlum gidiser ü ben ḳaluram \ elüm ile uş cānumı aluram* (SN 775)

- çü gider ben anı nice bağlayam \ revā gördi kim dün ü gün ağlayam (SN 778)
- ķavüm ķable ķullukķılar il ü şār \ tamāmet sarāyına şāhuñ üşer (SN 795)
- ķelāl idüñüz ü esen ķaluñuz \ şımarlañ beni tangrı 'ya yaluñuz (SN 800)
- bunu dir ü dökerdi göz yaşını \ atası dīvāra döger başını (SN 802)
- bunu didiler ü yola girdiler \ düni günü durmadılar sürdiler (SN 816)
- çü üşenesiz bizden ü ırasız \ girü sağlıgıla şāra varasız (SN 827)
- çalındı def ü nāy u çeng ü rebāb \ döküldi süci geldi nuķl ü kebāb (SN 844)
- çü dördinci gün oldu bunlar gider \ süheyl-i yemen gör ne dir ü nider (SN 846)
- düşinde görür kim bir ulu toğan \ iner gökyüzinden ü eyler fiğān (SN 869)
- şanur kim düşer ü yire boyanur \ hemān laħza ol ķorħudan uyanur (SN 872)
- düşünj ta 'biri bu ki bir key ulu \ yüzi hūb u cömerd ü gökcek hulu (SN 886)
- vezīrūmsin avcuñdadur il ü şār \ ķamu hūkmünj altındadır ne ki var (SN 927)
- niçün böyle ğafilsin ü bī-ķaber \ ne tedbīr elünjden gelür ne hūner (SN 928)
- savaş istenür dün ü gün baş açup \ yağıdan bular dönmemişdür kaçup (SN 940)
- icāzet viresin ķuluñuz varam \ eger il ü eger yağısa görem (SN 945)
- görüşür ü dir zahmete girdüñüz \ ki bugün gelüben bizi gördüñüz (SN 968)
- süheyl anı görür üturur örü \ eyü söyleyüben gelür ilerü (SN 974)
- çü bu hulķı eylūgi görür vezīr \ du 'ā eyler ü baş urur vezīr (SN 975)
- bu şeh-zāde kimdür ili ķandadır \ niçün ķodı ilin ü yābandadır (SN 977)
- iñen uşlu 'ādil durur u 'ālim \ hūner-mend ü cömerd ü lutfi delim (SN 980)
- okırdı dün ü gün ulular sözün \ anuñ ile egler idi kendüzün (SN 981)
- ķamu il ü şar ķavm ile ulular \ gelüp bize üç gün ķonuk olalar (SN 990)
- ki ol kişi geldi ğarīb ü arup \ ola göñli hoş ger görevüz varup (SN 1019)
- bu gök ü yir ortası oldu siyāh \ kimünj işi 'işret kimünj işi āh (SN 1035)
- yine çarħ-ı çārüm münevver olur \ zemīn ü zamāna musahħar olur (SN 1037)
- ol arada key içdiler nūş-a-nūş \ rebāb u ney ü çeng iderdi hurūş (SN 1073)
- on on biş dahı görķlü ķaravaş \ kızıl ak yañaklu ķara göz ü kaç (SN 1077)

- kamusını virür ü 'özrin diler \ ki az nesneyi çoğ görür ulular (SN 1079)*
- iñen hûb u cömerd ü uşlu durur \ görelî göñül baña küslü durur (SN 1112)*
- bağışladı tâzîler ü la'l ayak \ kul u karavaş her biri sîm-sâk (SN 1116)*
- düzetmiş durur ol bizimçün tuzah \ ki uşlu kişidür ü fikri uzak (SN 1130)*
- eger girçek olursa fikrüm benüm \ dün ü gün ola adı zikrüm benüm (SN 1131)*
- delürdür hem eri vü avradı 'ışk \ 'aceb fikr ü sevdâ durur adı 'ışk (SN 1139)*
- ileyince öñince cümle çeri \ yigitler ü ulular u begleri (SN 1145)*
- yidiler ü götürdiler hâş u 'âm \ dahı toptolu yazı yüzi ta 'âm (SN 1152)*
- piyâle virür la'l ü altun geyik \ bir ulu gümiş pîl dururdu dik (SN 1154)*
- yâ ol ne gün idi kim aña uğradı yolum \ kim gitdi bile görelî nâmûs u neng ü 'âr (SN 1180)*
- çü 'ışk u yigitlik ü süci ola \ bir arada biñ dürlü kıpar belâ (SN 1190)*
- gören sini bu söz ü bu sâz ile \ bu mevzûn göynüklü âvâz ile (SN 1191)*
- benüm katumda ol âdem degül ü hayvândur \ kim anı kıoya vü isteye âb-ı hayvânı (SN 1224)*
- virür şâha tâzî yigirmi tamâm \ muraşsa 'hep üstinde zîn ü ligâm (SN 1263)*
- yüzi aya mânend ü kanda sözi \ boyı serve bādâma kıyma gözi (SN 1274)*
- niçün şâh okımadı evvel 'aceb \ sarâyına ol idi resm ü edeb (SN 1277)*
- garîbüz ilünde vü sen cānumuz \ kuluz biz ü sen ulu sulţānumuz (SN 1282)*
- ki şāruma girmedün ü taşrasın \ ne ma'nî ki sevdün şaruñ taşrasın (SN 1304)*
- ol arada bir ulu bünyād urur \ döker akça dün ü gün andan tırur (SN 1340)*
- bu sözi çü nakķāş dir ü gider \ süheyl-i yemen dahı gör ki nider (SN 1359)*
- yārumuñ 'ışkı odı çün eyledi cāna eşer \ nām u neng ü 'akl u 'âr u hem göñül benden kaçır (SN 1366)*
- şüreti nakşı ki anşuzda göründi gözüme \ tâc u taht u raht u bahtı eyledüm zir ü zeber (SN 1367)*
- zevk u 'îş ü ili günü vü temāşā kıлмаğı \ kamusun girü kıodum uş ileri tıtdum sefer (SN 1368)*
- otur sen sarâyunda kıapular aç \ gelene yiyesi dök ü akça saç (SN 1384)*

- dün ü günin anca fiğān eyledi \ yaşın seyl gibi revān eyledi* (SN 1399)
- ben ü yā benüm bigi yüz biñ kişi \ çalap buyruğınsuz başarmaz işi* (SN 1423)
- düzüp kopuzun kılını zîr ü bem \ hemān dem didi işbu kaç beyti hem* (SN 1432)
- bu 'ışk işine kim ki kılursa havz \ tat eydür ki mîgerded ü gird-i havz* (SN 1471)
- tebāreka'llāh ol tangrı 'ya bunun gibi \ yarattı şūret ü kimse bulınmaz aña mişāl* (SN 1515)
- eyā nigār saña kim didi ki dök kanımı hele \ garîbem ü 'āşık hîç olmaya bu helāl* (SN 1519)
- turu geldi vü girdi bāğ içine \ ki nuql ü süci yine vü içine* (SN 1544)
- ger hūrî görölürse benüm 'aynuma gelmez \ illā seni diler dün ü gün gönlüm ü cānum* (SN 1549)
- tola geldi bāğ içi müşk ü 'abîr \ bu 'ışkı neler öğredür gör ya bir* (SN 1559)
- dirildiler ü anı soykaşdılar \ götürdiler uğurlayın kaçdılar* (SN 1571)
- kifāyetlü ādem gerek her işi \ düze öñdin üşonra bize kişi* (SN 1577)
- başardı işin ü yaşurdu yüzün \ şanasın perîdür yavıtdı izin* (SN 1584)
- açılısıdur her ne kim rāzı var \ bayık bil ü işüne olğıl süvār* (SN 1677)
- sevindi süheyl ü işitdi nakāş \ didi kim ne hoş ilçisin iy şabāş* (SN 1685)
- bu teşvîş elinden beni hem sen al \ baña öğredüvir ü tedbîr al* (SN 1709)
- yemen'de sen idüñ ü ben çîñ'dedüm \ dün ü gün sarāyumuz içindedüm* (SN 1813)
- kopuz u süci vü yigitlik ü mihr \ bir arada hem dil-ber-i māh-çihir* (SN 1828)
- gözüm yummadum uyhu uyımadum \ şu içmedüm ü yiyesi yimedüm* (SN 1849)
- çoh eglendüm ü geldüñ uş gicirek \ meger tîz uşandun hem eyle gerek* (SN 1896)
- senüñ bigi bir kimsenem var iken \ baña dün ü gün mūnis ü yār iken* (SN 1909)
- eger ölem ü çürîye sünjügüm \ çürimiş sünjügümde 'ışkuñı um* (SN 1911)
- girü düzdiler süci vü nuql ü cām \ yarahladılar dürlü dürlü ta'ām* (SN 1919)
- yigitlik ü 'ışk ola andan süci \ ol arada ud ile korhu neci* (SN 1921)
- ki bir arada dün ü gün oladuñ \ bu 'ışkı elümüze çün toladuñ* (SN 1950)
- ben ü sen dañı dāye bilsün hemîñ \ dürişdügümüz işbu olsun hemîñ* (SN 1955)

- bu 'ışk ol degül kim kişi neſsine \ uya boşana dīv ü şīşe şına (SN 1986)
- yimişlü olıcağ ağaçdağı şāḥ \ başı göge çekmez ü olur aşah (SN 1991)
- ikisi dürişdiler ü kazdılar \ yiri yol idüp hoş oda düzdiler (SN 2000)
- meger kavmün anđun ilün ü şaruñ \ hem olayıdı anda hayruñ şerün (SN 2019)
- tena 'um durur işimüz dün ü gün \ ki her bir günümüz olupdur düğün (SN 2039)
- atam urısar şöyle tedbīr ü rāy \ ki yoh gitmegil bunda durğıl bir ay (SN 2066)
- yaraşdururam size tañ irtē toy \ bunu sen muḥat bil ü köp sözi koy (SN 2092)
- du 'ā eylegil ü söz açğıl birez \ eyitgil kavül oldı bir iki kez (SN 2096)
- eger ola dağ rīş ü yā karağū \ olur āb-ı hayvān elinden ağı (SN 2127)
- işi yıl ü yanlış yola geldidi \ diline gelen lā-cerem yildidi (SN 2137)
- oturmuş idi fāriğ ü dıñsuzın \ diyeydün güneş görmemişdür yüzün (SN 2183)
- didi girdüm ü gördüm evde yüzün \ kitāb okur oturmuş egler özin (SN 2195)
- şanasın bir elma durur yarusı \ sen ü yarusı ol ādem arısı (SN 2220)
- gören diye ol sensin ü yā sen ol \ bulunmaya fark eylemeklige yol (SN 2222)
- seni gördük ü koduḥ endīşeyi \ girü giderüz düşün olsun eyi (SN 2224)
- severdi kan ağlamağı nāleyi \ sıvardı kana nergis ü lāleyi (SN 2227)
- ve ger ni tıtlmamağa çāre yoh \ kuş aç u tuzah muḥkem ü dāne çoh (SN 2264)
- dimezven ki çāpūkven ger yozam \ za 'īf ü kavī alnuğ u 'ācizem (SN 2267)
- didi şordum ancaḥ ki nedür aduñ \ ki köp kullığ itdün ü çağ yaraduñ (SN 2280)
- baş urdı süheyl ü eyitdi şehā \ ki bu kula şaymışdur atam bahā (SN 2306)
- birin bin ü eglenme birini yid \ şaruñ kapısı yolını tut gid (SN 2337)
- ve ger ni revā mı ki 'āşık olan \ ata binmiş ü çekmiş ola kolan (SN 2347)
- ne deñlü ki bilinür ü anlanur \ ādem oğlu bunda nite dinlenür (SN 2356)
- çerilere uğrar isem turışam \ başa baş dürişem ü hem urışam (SN 2393)
- atamdan işidür idüm dün ü gün \ yüregüme 'ışk odı urdı döğün (SN 2430)
- anı öldür ü tizcegez māl al \ tat eydür ki hān negīr memāl (SN 2449)
- tedbīr ü çevüklik ile iş bitürimedüm \ taḫdīr irişüp hey dimedin gör ne bitürdi (SN 2491)

yārumdan ırak düşdüm ü yirümden \ āvāre zahmet yiter āhir beni cānuma yitürdi (SN 2494)

güneş baş götürdi velī şāh-ı çīn \ başın götürimez ü tokır için (SN 2497)

anuy bigi ben kanda bulam harīf \ ki şāh-zāde durur laṭīf ü zarīf (SN 2506)

yigirdür ü şınamamışdur işi \ bilürven ki key müşkil işdür işi (SN 2544)

aduñ toğruyımış ki nakḳāşsın \ çü gönjlünḡde pür-fi‘ l ü kulmāşsın (SN 2615)

saña vācib idi kayusun yimek \ vezīr ü ulusın ne hācet dimek (SN 2634)

olan oldu nitmek gerekdür buğur \ kıızı virün ü gidün olsun uğur (SN 2644)

ki gürbüzlik ü güc ile bitmez iş \ velī‘aḳl u tadbīr ile bitmez iş (SN 2659)

sen uşlu vü ‘āḳilsin ü andan ehl \ işi müşkil eyleme çün ola sehl (SN 2662)

gehi gösterür şefkat ü gāhi kahr \ gehi tadurur şekker ü gāhi zehr (SN 2681)

şunuñ bigi eyleyeven mekr ü al \ ki aldayam u sen kamu māl al (SN 2703)

ben ü sen turalum yola düşelüm \ öñümüze gelmez ise tuş ölüm (SN 2718)

didi aña nakḳāş kim sen bunı \ eyü didün ü fāriğ itdün beni (SN 2721)

bugün benvenin gürzüm ü kılıcum \ benüm bigiden gürz ü ya kılıç um (SN 2726)

yidi kat gök ü yidi kat altı yir \ sekiz oldu gök kaldıdı altı yir (SN 2750)

çerisin ü kavmin bizer bigiken \ cihānı tamāmet gezer bigiken (SN 2793)

hüner-mend ü hūb u laṭīf idi ol \ baña hem oğul hem harīf idi ol (SN 2803)

vireyim saña uşda māl u çeri \ yola düş ü isteyü var buları (SN 2813)

getürdiler ü karşı tırdı bular \ bulara bahar şāh başm bular (SN 2824)

yarahsuzınuñ eksügin kamu ben \ düzem il ü gündür degüldür yaban (SN 2831)

yiyeüz içevüz bayık dün ü gün \ esirgemezem kimseden il ü gün (SN 2833)

alup çıhdı çīn‘den ü girdi yola \ gider sonra işidesin kim nola (SN 2850)

şol kim dün ü gün dürişe bir lahza içinde \ uyhusını yenmeye yolından aza benven (SN 2899)

unutdı belā çekmek ü armağın \ ısırdı taña kaluban barmağın (SN 2918)

hemīn hāşıl öz göynügidür ü renc \ ki müflis kişi bula düşinde genc (SN 2924)

zihikādir ü hikmet issi çalap \ ki her birine ol virür rızka hep (SN 2946)

meyāzār mūrī ki dāne keşest \ ki ü nîz cān dāred ü cān hoşest (SN 2958)
 bugün pādīshāh sensin ü ben fakīr \ fakīrūñ olur tuhfesi hem haķīr (SN 2989)
 üşendüm ü göñlüm iñen ağırdı \ şanasın yüregümde ol ağırdı (SN 3001)
 atam göñlini kodum u tahtumı \ yüzüm şuyını döküdüm ü rahtumı (SN 3005)
 gemim ü ne kim var ise uş senüñ \ gerek kim ola hātırūñ hoş senüñ (SN 3015)
 yörenür dün ü gün deñizüñ yüzün \ gözedürse kimse görimez izin (SN 3020)
 atañdan şehet kadr ü hürmet bulam \ çü kullık yirine getürmiş olam (SN 3027)
 kuluñ günde bir kez ki destür ola \ katuña varam 'öñr ü destür ile (SN 3036)
 anuñ şāhı tālīs ü server kişi \ ki illerde yogıdı anuñ işi (SN 3051)
 hemīn oğlı tālīs 'üñ ol bir imiş \ işi beglik ü rāy u tedbīr imiş (SN 3057)
 çü tālīs işitdi didi sehl ola \ kim eylük ü yavuzlıguñ māl ile (SN 3080)
 anı şatun alam kayurma oğul \ gözüñ aç söyle vü yi iç ü gül (SN 3081)
 seni oğlı içün diler kim ala \ güci yiter ü güce görür mālā (SN 3107)
 bunu ilticek bellü fağfūr şāh \ baña il ü gün virür ü bār-gāh (SN 3131)
 ne var olsa nicmet ü nāz yazısı \ aña bu deñiz ola tīh yazısı (SN 3185)
 laţīf ü saħī vü melik-zādedür \ yañağı bigi hātırı sādedür (SN 3190)
 yiñi yigit ü oldacı kişidür \ boyı serv ağacı şadef dişidür (SN 3191)
 elünđe vü hükmünjdeven dün ü gün \ ne var dumrı yogısa eyle düğün (SN 3241)
 iversin ü hem yüregüñ yağlıdur \ velī her bir iş vaktine bağlıdur (SN 3273)
 eyitdi hoş eydürsin ü sehl ola \ ne lāzım aramızda kim mehl ola (SN 3276)
 didi şanki şabr idem ü dimeyem \ bunu görüben guşşamı yimeyem (SN 3279)
 az az saçuban tatlucakşuyı hoş \ taramah gerek zülf ü gīsūyı hoş (SN 3282)
 bize döşek ü yaşduğ u yorğan \ at içün çul u örk içün urğan (SN 3341)
 çadır hem boş idi içi toptolu yıl \ düzülmüş gögercin ü taş ile kıl (SN 3397)
 iki dün ü gün gitdi uyımadı \ hemīn guşşa ayruhta 'ām yimedi (SN 3417)
 bular 'işret ü zevk eylediler \ 'aceb dürlü diller ki söylediler (SN 3444)
 benüm hem katumda çalındı mı çeng \ bunun bigi bilür midüm resm ü yeng (SN 3450)

oturup girü itdiler *‘iṣ ü zevk \ biri biri boynına kolları tavk* (SN 3479)
 öküṣ gavḡā itdiler *ü onḡdılar \ çü dün buçuḡı olıcaḡ diḡdiler* (SN 3481)
 ben *ü daḡı birkaç ulular kıızı \ ṣol oḡtın ki uyıdı deḡiz yüzi* (SN 3489)
 inḡen maṣlaḡat bilgil *ü çok ṣavāb \ bize daḡı hem andan ola ṣevāb* (SN 3512)
 ki ol varduḡınca bula il *ü boy \ ṡavar u kiṣi göre vü ṣehr ü küy* (SN 3514)
 ata bindi sürdi girü nev-bahār \ *yüridi yidi dün ü gün bī-ḡarār* (SN 3522)
 didi niḡeme dün *ü gün yürüdüm \ āḡir miṣede hem yimiṣ yir idüm* (SN 3527)
 ve līkin ben *ü ol uyḡu kanı \ bu her biri bir yaḡa dutdı yōni* (SN 3532)
 bu resm ile çün gitdi üç dün *ü gün \ ṣusuzlıḡdan açlıḡdan oldu zebün* (SN 3537)
 ḡaḡīḡat bil indi ki ol cānını \ *kız ol yola virdi dīn ü īmānını* (SN 3554)
 ḡaḡ’a kıldı ṣükr *ü du’ā atına \ sürüp çünki yaḡlaṣdı ṣar ḡatına* (SN 3580)
 nefīr *ü naḡāre vü ṣur-nā üni \ inḡen ḡatı vehme biraḡdı anı* (SN 3585)
 eger bir kezin ölem *ü diḡ olam \ yig andan ki bir günde biḡ kez ölem* (SN 3589)
 geḡürdiler *ü taḡta oturdıdı \ niḡābını ṣanma ki götürdidi* (SN 3598)
 ki bir bellü kiṣi bize ola ṣāḡ \ *muṡı ‘olalar il ü ṣehr ü sipāḡ* (SN 3622)
 bahādur u ehl *ü kerīm ü saḡī \ cihānda naḡīri yoḡıdı daḡı* (SN 3626)
 bulıvirdi bir ḡoca ustā naḡāṣ \ *ki güneṣ yüzine düze göz ü ḡaṣ* (SN 3658)
 varıcaḡ eyitdi iy ustā naḡāṣ \ *benüm sırrımı bil ü eyleme fāṣ* (SN 3663)
 seni uṣlu gördüm *ü uṣlu kiṣi \ gerek virmeye sırrı vire baṣı* (SN 3664)
 eger sözümi ṡutasın genc *ü māl \ senüḡ ḡāṣılunḡ ola yoḡsa vebāl* (SN 3665)
 ṣu kiṣi ki gözedür ola yolın \ *göriceḡ gözin ü ḡıkıcaḡ dilin* (SN 3667)
 ṣu süsen ki ḡoṣ biter *ü düzilür \ dili ḡıḡar andan baṣı üzilür* (SN 3679)
 güneṣ bigi pes burcdan bu gice \ *ben indüm ü ay aḡmıṣ idi yüce* (SN 3695)
 ṡaṣ inḡen öküṣdür *ü ṣu bol durur \ gelen giden uḡrayacaḡ yol durur* (SN 3709)
 pes eglenmeyüp mālumu dök *ü yort \ ṣaḡā-ḡāneler yap u sen daḡı dōrt* (SN 3710)
 dün *ü günü geḡṣün anuḡ ḡahr ile \ yiyesisini yisün ol zehr ile* (SN 3772)
 kızuḡ sözi ile yine döndüḡin kim \ *öldür ü gelgil gidelüm hemīn* (SN 3791)

ara yirde bî-çāre yil kovduğun \ başın dögdüğün ü elin ovduğun (SN 3793)
 ki kovdılar u çāre kılmadılar \ öküş istediler ü bulmadılar (SN 3813)
 yörendiler üç dün ü gün yil gibi \ deniz yüzine ahdılar sil gibi (SN 3814)
 sıyırdup denizi ol üç dün ü gün \ hem açlıktan oldıdı iñen zebün (SN 3827)
 oturdı dölendi ol arada çoḥ \ giceye degin ü gice olıcaḥ (SN 3831)
 bunı didi vü gitdi üç dün ü gün \ görinüpdü gün kara nite ki dün (SN 3848)
 giderdi düşüp fikr ü endişeye \ çü dördünci gün irdi ol mîşeye (SN 3849)
 bunun iledür dün ü gün olışum \ dilesem dilemesem oldı işüm (SN 3859)
 şu kamusı kanı ki sen yalunuz \ bu arada düşdün ü hālün yavuz (SN 3865)
 emek tartuban varduğun hîç olur \ üşendüğün ü arduğun hîç olur (SN 3890)
 şat u harc it ü kendüzünji tonat \ getirür olur ise tangrı oñat (SN 3915)
 henüz aḥşamun yarısı geçmedin \ cihān müşk ü kâfūrını saçmadın (SN 3926)
 bir oda idindi laṭîf ü uşul \ şatun aldı birkaç karavaş u kul (SN 3935)
 nedür ol deniz hikmet ü ma`rifet \ ki güher durur tolu `ummān-şifat (SN 3978)
 çıkardı vü virdi didi kim ü tur \ şatagör ki müflisligüm vaḳtidür (SN 3989)
 ne kişisin ü kancarudur yönün \ nedür bu arada dilegün senün (SN 4001)
 didi bunda sendüşeli çoḥ mıdur \ daḥı işün ü yoldaşun yoh mıdur (SN 4003)
 yalunuzam u kimse yohdur işüm \ teferrüclenürem ü budur işüm (SN 4005)
 ki gevher şataram u harc eylerem \ dururvan ḥarîf ü konuk toylaram (SN 4006)
 eyitdi ki var indi odaña otur \ şatu bâzārın gör ü işün bitür (SN 4009)
 anun var idi hısmı bir hoş kişi \ iñen `ākil ü cüst ü erlik işi (SN 4035)
 anı görüp uğrulayın niçeler \ kimi güler ü kimi dırnaḥ çalar (SN 4047)
 batar idi mîşede yürür iken \ ayağına geh çögür ü geh diken (SN 4100)
 didi sen ne kişisin ü kancaru \ gidersin nite düşdün ü gel berü (SN 4112)
 yüzi şuyını döken ü yil kovan \ güvüye şataşan nite kim kovan (SN 4115)
 tutup uş getürdiler ü gitmedüm \ bilürven ki ayruḥsı suç itmedüm (SN 4125)
 nice kim döniser ü döner felek \ kişi umduğı olmayısar dilek (SN 4151)

- gel indi süheyl'ün işit işini \ perākendeligin ü teşvîşini* (SN 4175)
- yorulmuş u kalmış u armış idi \ üşenmiş ü cānından ırmış idi* (SN 4196)
- gelen yigidiñ adı cālūs idi \ işi erlik ü lutf u nāmūs idi* (SN 4207)
- şükür kim yigitsin ü hem sağ esen \ belālar geçer bellü şabr eyle sen* (SN 4222)
- ne kim yinür ol dükenür ü yiter \ velî guşsa yidüklerince biter* (SN 4225)
- yavuz ise şol demde bed-mest olur \ bere yir ü kendü oranın bilür* (SN 4242)
- kimi tolu içüp kimi içse boş \ kimine olur nîş ü kimine nûş* (SN 4246)
- ben ü sen hele gel olalum harîf \ gānîmet durur vakt şohbet şerîf* (SN 4256)
- baña rāzuñı digil ü gizleme \ gidem diyü çepçevre yol gözleme* (SN 4268)
- anı istedüm 'ālem içinde ben \ degül yaluñuz çîn ü māçîn'de ben* (SN 4278)
- elikdürem ü tutivirem anı \ nite kırtara ol elümden canı* (SN 4279)
- bile olalum görelüm kim felek \ nite döner ü nice olur dilek* (SN 4281)
- bulardan kaçarlardı oldukca ceng \ kırudā peleng ü denizde neheng* (SN 4300)
- eger kal'a olsa egirdür idük \ il ü oba olsa segirdür idük* (SN 4302)
- ki gönliüm düzedür ü birlik ider \ ya fırsat gözedür ü dirlik ider* (SN 4310)
- kıyās eyle düşmenlığı kim nola \ çü mîrās bigi atadan ü kala* (SN 4311)
- benüm şükr mālüm var u ni 'metüm \ ilüm günüm ü kal 'am u haşmetüm* (SN 4317)
- tağıd u bağışla vü yi iç ü gey \ eger eyle itmezsen olmaya key* (SN 4321)
- biline ki her kanda varmış ola \ kimesne işitmiş ü görmüş ola* (SN 4323)
- katına getürdiler ü şordı ol \ ki kanķıñuz artuķ yürür ola yol* (SN 4330)
- yigit kışisin ü degülsin koca \ yüri yügür eglenme ırte gice* (SN 4337)
- yola giricek yıl ü yıl bigi iv \ yügür şöyle kim yitmesün sana dîv* (SN 4338)
- irişdür haber bize taşra döne \ iki üç gün ü komağıl biş güne* (SN 4342)
- didi didigüñdür ü yanlış degül \ anuñ bigi iş oldu kim iş degül* (SN 4375)
- didi ağlamağun hiç aşsısı yoh \ birez şabr idegör ü kayırma çoh* (SN 4400)
- çerim var durur begligüm ü mālüm \ neye kim şunarsam irişür elüm* (SN 4404)
- yigil içgil ü hātırun açagör \ melül olma vü kayğudan kaçagör* (SN 4407)

il ü gün ü kal'am senüñdür otur \ kimi kim dilersin çatıña getir (SN 4409)
sen oldun belādan beni kırtaran \ degülsin üşenen ü yüz burtaran (SN 4419)
belürmeyicegez şer ü şūr ucı \ bu şīrīn ki tatlu içeler acı (SN 4448)
didü er meger rüstem-i zāl durur \ zihī er ki bu ne yāl ü bāl durur (SN 4464)
ikişer düzer idi kişik kişik \ ışıhdan bil ü esblerden bişik (SN 4479)
huşūşā hüner-mend ü zīrek kişi \ olur anılayıcı tizrek işi (SN 4552)
nite sevmeyeydi kanı ıssıdı \ hüner-mend ü ehl ü edeb issidi (SN 4574)
katumda niçe kim tırasın benüm \ harīfūmsin ü kardaşum u cānum (SN 4604)
ne kim tavarum ola vü genc ü māl \ helālümnden artuğı saña helāl (SN 4605)
eger oynayup nerd ü dilesi dāv \ ve ger atlanup at u avlasa av (SN 4610)
ki nakkāş vü bir kulumı bile \ görüp bildüm ü şükr kıldum hele (SN 4626)
ki aḥsent ü şābāş iy toḡru er \ tuz etmek gözedici vü pür-hüner (SN 4661)
görüş ü koçış yüzüne yüzün ur \ niçe kan yaşın dōke tır tır (SN 4663)
iñen çoh turışduḡ u dürişüben \ dönüp kaçmaduh hīç ü urısuban (SN 4684)
birez māl alup iki üç kul ile \ hīç eglenmedüm ü gönildüm yola (SN 4692)
hemān dem gice oldı vü şubḡ-gāh \ olınca içişdiler ü virdi şāh (SN 4700)
saña қоşam u virem ü gönderem \ yarın diyesim saña bugün direm (SN 4721)
benüm fikr ü saḡıncum ayruḡ durur \ velī 'ışk başuma buyruḡ durur (SN 4730)
düzem ü қоşam saña viribiyem \ ne yirdeseñ ol yaña viribiyem (SN 4743)
birer at aluban nakāş u süheyl \ gemiye girüp itdiler 'azm ü meyl (SN 4744)
dün ü gün gemiyi sürerler idi \ adadan adaya sorarlar idi (SN 4745)
viribidi zindāna fi 'l-ḡāl anı \ baḡil ü tama 'cıda şefkat kanı (SN 4758)
ki bunda ḡarībüz ü bī-çārevüz \ ilümüzden ıraḡ āvārevüz (SN 4765)
süheyl ü nakāş u ol üç kulları \ giderler ki yoḡıdı bir pulları (SN 4793)
eyitdi bu çok nāz ile bislenüp \ nāzüklik ü i 'zāz ile bislenüp (SN 4814)
biri hoş yigid ü biri key koca \ çü baḡdılar ol şūrete uş nice (SN 4818)
katına iletdiler ü anladı \ bularıduḡını iñen tañladı (SN 4818)

- eyitdi ğarībüz ü āvārevüz \ ilimüzden ü katı bī-çārevüz (SN 4822)
- didi ger bu sizdügün olursa rāst \ çünñ devlet ü baht-ı ferruh kücāst (SN 4830)
- ne yirden gelürsin ü aduñ nedür \ şol ağladuğundan murāduñ nedür (SN 4912)
- ne mālum var idi ne bal u yağum \ ne milk ü tavarum ne bahçem bāğum (SN 4917)
- eyitdi kalan hep hikāyetlerin \ kamu göynüğün ü şikāyetlerin (SN 4923)
- işitdiler ü bildiler bir kezin \ ki kız itmemüşdür ucuz kendüzin (SN 4951)
- ki ben dahı il ü gün issiyidüm \ kazā geldi başdan elümi yudum (SN 4969)
- nice çñ'e vardı vü düzetdi āl \ nitesi bağışlar idi genc ü māl (SN 4987)
- ādem oğlu geh ağlar u geh güler \ gülef bigi geh biter ü geh şolar (SN 5002)
- işün ħulk u ihsān durur 'adl ü dād \ kamu sendenüz katı hoşnūd u şād (SN 5030)
- ki yigit durur ħüb aşlı ulu \ hüner-mend ü hoş-ħulk u yüzi şulu (SN 5048)
- bu altını ħarc it ü hıç kimsenün \ gözetme tavarın çü degül senün (SN 5065)
- çoĥ altun gümüş ü delim tahta biz \ didi al u ma 'zür tut illā siz (SN 5079)
- süheyl ü nakāş oldu vü nev-bahār \ ağup köşke ağlaşdılar zār zār (SN 5084)
- yidi gün dün ü gün düğün eyledi \ ululara dökdi vü ħōn eyledi (SN 5091)
- ra'iyetleri eyle dutmuşdı dinç \ ki anılmaz olmuşdı güç ü başınç (SN 5110)
- iñen zīrek ü fāzıl u cüst ü ehl \ ki nazm aña kolay idi neşr sehl (SN 5114)
- şükür şindi tūfān'davuz pādişāh \ elümüzdedür il ü şār u sipāh (SN 5132)
- benüm turağum oldu tūfān şarı \ benem şāh ħükmümde il ü çeri (SN 5140)
- key atlar ağır ħil'at ü ulu tāc \ ki şāhların ola aña ihtiyāc (SN 5158)
- ol eylügeni hem geldi karşısına \ pes eyelük idegör ü karşı sına (SN 5171)
- yahuñuz sen idün cihānda benüm \ güvendüğüm ü ħācetüm ü cānum (SN 5225)
- ben ü sen gidelüm yemen'din yaña \ ölüm irmedin kavuşalum aña (SN 5239)
- bilür kadrin ü ħürmetin kişinün \ key anlar yönin kolayın işinün (SN 5243)
- ulu işler olsa başaribilür \ çeri düzmek ü il ü şarı bilür (SN 4247)
- bilürsin ü bilenlere dahı tan \ geñez iş degüldür celā-i vañan (SN 5251)
- süheyl ü nakāş idi vü nev-bahār \ göñüldi yemen yolına hoş süvār (SN 5267)

döküldi vü toğrandı nuḳl u kebāb \ çalındı def ü çeng şeş-tā rebāb (SN 5284)

süheyl ü daḥı nev-bahār ol zamān \ inen oldılar ḥurrem ü şād-mān (SN 5285)

sevindiler ü 'ıṣ ü zevḳ itdiler \ ne kim ḳayḡu var idi unıtdılar (SN 5286)

daḥı la 'l ü yāḳūt u gevher öküş \ delim müşk ü kāfūr u 'anber öküş (SN 5289)

ulular çü yidiler ü içdiler \ tekellüf tarīḳınca söz açdılar (SN 5311)

taḡuḡda yine yidük ü içdük \ bugün düşmedük taşra çün içdük (SN 5313)

sevindi senüñ ile ikbāl ü baḥt \ bezendi sizüñ ile bu tāc u taḥt (SN 5316)

ḳamu şākir ü şād u ser-ḥoş olup \ revān oldı her biri baḥşış alup (SN 5319)

ikiledin oynadılar güldiler \ düḡün eylediler ü şād oldılar (SN 5322)

atasıyıla dün ü gün oturup \ ḥarīf oldı vü dehşeti götürüp (SN 5329)

ḳıḡırdılar u didi kim gel otur \ divīt ü ḳalem al u kāḡıd getir (SN 5341)

dībāc u nāḥ u daḥı zer ü māl \ aḡa virdi 'özür diledi kim al (SN 5347)

buyurdı aḡa daḥı bir şehir ulu \ il ü ḳal 'a vü şehir cümle tolu (SN 5349)

geh urdum ḳılıç u geh itdüm ḳılınç \ ḳomadum ki idile güç ü başınç (SN 5366)

dürişüñ ki eyleyesiz 'adl ü dād \ ki sizden ḳamu ola ḥoşnūd u şād (SN 5376)

aḡa tācumı virdüm ü taḥtumı \ taşıdam ara yirden uş raḥtumı (SN 5419)

ḳamu bir kezın yüz yire urdılar \ cevāb eyle düzdiler ü virdiler (SN 5422)

ṭurup zār zār aḡlayu gitdiler \ böḡürdiler ü çok fiḡān itdiler (SN 5429)

sen ü ben esen uğur eyleyeyim \ ḳoçayım boyununı yiileyeyim (SN 5433)

yigitsin ü ol 'aḳl içinde ḳoca \ aṣaḡ gönli ṭut himmetünı yüce (SN 5338)

ḳişi senden ol dem ki eylük uma \ sen eylük it ü hıç minnet ḳoma (SN 5441)

ḳulah ḳo vü şālih ḳişinüñ sözın \ işitgil ü uğurlaḡıl kendüzın (SN 5452)

eger düşmenün ola key ihtiyat \ id ü itme anuñ ile ihtilāt (SN 5456)

döḡündi delim ü urundı öküş \ yine ṭālī 'ine yirindi öküş (SN 5499)

zihī derd ü ḥasret dirīḡā vü āḥ \ ki ben geldüm ise sen olduñ tebāḥ (SN 5501)

şoñ ucu ne rāḥat ḳalır u ne renc \ ne ḳayḡu beḳā eyler ü ne güvenç (SN 5537)

gelen gider ü gidesidür gelen \ gerek ḡāfil olmaya anı bilen (SN 5548)

- ki üşenmenüz dinç ü fāriğ olun \ velī işlū işünüzü key bilün (SN 5561)*
- ķamu ħalk anuñ du ‘ācısıydı \ ki ol ‘ādil ü tāt u taht issidi (SN 5575)*
- ħakīķat uzun ‘ōmr eyü ad olur \ ki söylenür ü ‘ālem içre ķalur (SN 5579)*
- delim dürlü tağyır ü tebdīl olur \ bu türk’ün dili bir ‘aceb dil olur (SN 5595)*
- ķoyılmış degüldür aña ħiç ħad \ ne vezn bulunur ne teşdīd ü med (SN 5597)*
- ħikāyet yolın dāstān sūyına \ tıutup gitdüm ü ma ‘nīnün boyına (SN 5618)*
- unıdılmaya ħalk içinde adum \ teraħħum ķıla bilüşüm ü yadum (SN 5626)*
- buları bilüben elüm işden \ çeküp fāriğem fikr ü teşvīşden (SN 5660)*
- yalancılığ u buhl u ķulmāşlık \ temerrüdlik ü ‘ucb u yavaşlık (SN 5665)*
- bular ‘ālim idi vü ben cāhilem \ bular ‘ākıl ü saķ u ben ġāfilem (SN 5684)*
- ķamu zühd ķazanur u ben dālāl \ ķamu māl divşürür ü ben vebāl (SN 5686)*
- kim okursa süheyl ü nev-bahār’ı \ du ‘ā birle yazana ķıla yārī (SN 5695)*
- bir ol kim bilürsin sözün kolayın \ mu’ayyen çü bildün ġünin ü ayın (SN 5700)*
- şükr ķılun tañrı ‘ya leyl ü nehār \ suç ķıluruz suçumuzu bağşılar (YZ 9)*
- nazm düzdüm bu sözi dün ü ġüni \ gör ki ne şīrīn ħikāyetdür bunı (YZ 14)*
- çünki gördüm şükr ü minnetdür aña \ görmege ērdürdi kim seni baña (YZ 121)*
- her ne dilerse ķādirdür yaradur \ dēv ü perri cinn ü insi dūredür (YZ 261)*
- bir begi vardı anuñ buta tapar \ dün ü ġün tañrı dēyü anı öper (YZ 270)*
- beñzi şarardı dün ü ġün ağlayu \ atası şorar aña n’olduñ dēyü (YZ 331)*
- üçünci yıl yine gördi şūratı \ ķanda olursın dēr ü şorar ķatı (YZ 341)*
- altı ayda dün ü ġün atlu gider \ ol aradan mısır’a andan ērer (YZ 350)*
- er ü ‘avrat şār içinde ne ki var \ yüzini görür ķalur ħayrān u zār (YZ 373)*
- ķılalar yeşil zeberced yaprağın \ müşķ ü ‘anberden ēdeler toprağın (YZ 0465)*
- ēdeler için ķoğuş şöyle ki var \ ķarnını tılduruñuz müşķ ü ıpar (YZ 0471)*
- eytdi kim ey ħālīķ-ı levh ü ķalem \ sen ķalab’sın ben saña kemter ķulam (YZ 0483)*
- ķoy ķoñfar ġitsün ü sen bērü gel \ muñī’ olğıl kaçma benden ġērü gel (YZ 490)*
- bunlar eydür biz ġünāhlu ķullaruz \ dün ü ġün biz tāmuda hem yanaruz (YZ 0768)*

ağlaşurlar her birisi tamuda \ tutuşmuşlar göynür ü döner oda (YZ 0786)
 bahıcağ şeyh ü kebîr ü hem sağîr \ toyururdu anları ol bî-naẓîr (YZ 0843)
 bindi bilürlerdi yūsuf atına \ leşker ü haşem dērildi katına (YZ 859)
 kişner ol at eşidür anı kamu \ leşker ü haşem dērilür ey ‘amû (YZ 861)
 dün ü gündüz âh ederdi ağlayu \ eşide yūsuf esirgeye dēyü (YZ 872)
 yoluña gitdi-y-ise mālum benüm \ seni sever dün ü gün cānum benüm (YZ 897)
 tā ki ya ‘kūb bilmeye yūsuf varı \ dün ü gün ağlayuban kıla zārî (YZ 994)
 bünyāmîn ‘i saklanuz dün ü günü \ gērü baña getürühüz dēr anı (YZ 1019)
 yūsuf eydür getürüh etmek ü aş \ önlerinde kodurur ahsen şābāş (YZ 1071)
 kavzanup kendüsi turamaz örü \ dün ü gün ol senüh-içün kığıru (YZ 1116)
 leşker ü haşem kamu atlandılar \ aldılar ol kâfileyi döndiler (YZ 1141)
 oğlumu tutup beni ağlatmağıl \ dün ü gün anuh-içün inledmeğıl (YZ 1257)
 veribigil oğlumu gelsün baña \ dün ü gün eyü du ‘ā ola saña (YZ 1258)
 bu sebebden ya ‘kūb ‘uh ağladuğı \ yūsuf-içün dün ü gün inledügi (YZ 1347)
 saña kaçan vara benden bu biti \ şükr kıl tañrı ‘ya dün ü gün katı (YZ 1391)
 var kavuşğıl tur örü hasretüñe \ şükür olsun dün ü gün dēr tañrı ‘ya (YZ 1404)
 dahı yūsuf karşı çıkdı menzile \ bindi leşker ü haşem sağ u sola (YZ 1406)
 zelhā ‘yı hādīm varur alur gelür \ anı ya ‘kūb görür ü görış kılur (YZ 1432)
 anda ya ‘kūb girür ü hem oturur \ zelhā aña görklü yemek getürür (YZ 1443)
 müslümān olsun getürsün imān \ gitsün içinden anuh şekk ü gümān (YZ 1493)
 her fenüñ okı benüm kişüm-durur \ sihr ü nārıncāt hōd işüm-durur (MT 162)
 bu mesel kim ‘ālemüñ bostānidur \ bir er ü bir ‘avratuñ destānidur (MT 288)
 şat ‘dan ol yaña-y-ıdı ‘avrat evi \ sāhatı ser-sebz ü bünyādı kavî (MT 290)
 girmeye bir er bu yola pîç ü pîç \ kim yolında düşmeye bu ‘akbe hîç (MT 339)
 şeyh ü yārānlar dükeli cem ‘ ile \ geldiler rûm iline kamu bile (MT 345)
 şeyh ü yārānlar çün anda geldiler \ nāgehān ol manzarı hōş gördiler (MT 352)
 yüzi türk ü kendüzi kâfir kızı \ söyledügi kamu rûhullāh sözi (MT 359)

- rengi la 'l ü dişleri lü 'lü' gibi \ hāli türkistān 'da bir hindū gibi (MT 364)
- şeyh istedi nazar gözlemege \ ol dem ü kendü izin izlemege (MT 369)
- derde irdi şeyh dermānı kamu \ küfre döndi dīn ü imānı kamu (MT 371)
- şeyh eyle vālih ü hayrān olur \ kim yolında zār u sergerdān olur (MT 372)
- kamu sergerdān kalurlar ol işe \ vālih ü hayrān kalurlar ol işe (MT 374)
- şeyh çün gönlin virür dildārına \ vālih ü hayrān kalur dīdārına (MT 377)
- şeyh istedi nazar gözlemege \ ol dem ü kendü izin izlemege (MT 369)
- derde irdi şeyh dermānı kamu \ küfre döndi dīn ü imānı kamu (MT 371)
- şeyh eyle vālih ü hayrān olur \ kim yolında zār u sergerdān olur (MT 372)
- kamu sergerdān kalurlar ol işe \ vālih ü hayrān kalurlar ol işe (MT 374)
- şeyh çün gönlin virür dildārına \ vālih ü hayrān kalur dīdārına (MT 377)
- şeyh kaldı ol kapuda hōr u zār \ 'āşık u pīr ü garīb ü dil-fīgār (MT 383)
- gitdi 'aklum gitdi sabrum gitdi yār \ kaldı 'ışk u kaldı neng ü kaldı 'ār (MT 403)
- birisi eydür ki iy pīr-i köhün \ tevbe kıl yokdur bu işde bīh ü būn (MT 416)
- şeyh eydür bunda nām u neng yok \ iy 'azīz ü fahr u āz u 'ār çok (MT 433)
- birisi eydür ki yārānlar 'azīm \ sayru oldılar bu işden ü sakīm (MT 434)
- 'āşık u āşüfte vü hayrān-durur \ bī-dil ü mecrūh sergerdān-durur (MT 442)
- 'ayb ola kim zāhid ü perhīzkār \ eyleye kāfir kapusunda karār (MT 455)
- bir mahallede garīb ü dilfīgār \ kalmışam hayrān u sergerdān u zār (MT 469)
- eyle aldı yār elinden sāgarı \ içdi kim yir-idi şehd ü şekkeri (MT 498)
- kurup yüz tasnīf ü dīnde yazdıdı \ şeyh kur'ān 'da key üstād-ıdı (MT 499)
- şeyh çün ma 'şūkını esrük görür \ zūhd ü dīn ü baş u cān terkin urur (MT 504)
- şeyh mest ü yār hāzır elde cām \ puhte sabr eylemeye illā ki hām (MT 513)
- kız-ıla esrük oğlan pīr olur \ hamr içene küfr ü imān bir olur (MT 525)
- ol zamānda kim esīr oldum saña \ dīn ü dünyāyı koyup geldüm saña (MT 544)
- sen bu elden bunlar ile n'ideyim \ bī-dil ü bī-yār kança gideyim (MT 547)
- şimdi kamu dünyadan iy nām-dār \ deyr baña yir ü tersā-beççe yār (MT 575)

kimse bize serzeniş eyler-ise \ hakkumuzda piş ü kem söyler-ise (MT 584)
 bunu dir ü yüz bulardan döndürür \ toñuzını yazı dapa göndürür (MT 587)
 yavlak ehl-i 'ilm ü sâhib-câh-ıdı \ degme işden dünyada âgâh-ıdı (MT 594)
 işi yokdur şimdi kâl u hâl-ıla \ 'ışkı oynar şimdi zülf ü hâl-ıla (MT 601)
 halk içinde mest ü rüsvâ olalum \ sençileyin kamu tersâ olalum (MT 615)
 ol mürîd eydür siz anuñ kapusın \ dutmag-ıdı iş ü kılmak tapusın (MT 622)
 dün ü gün yalvarmak aña kim hakîm \ hazretinde sagala-y-ıdı sakîm (MT 623)
 kırk gün anda dün ü gün oturdılar \ ellerini hazrete götürdiler (MT 636)
 eyle zârî kıldılar kim yir ü göğ \ ol figândan agladı vü kodı ög (MT 637)
 emr ü nehyi 'âlemüñ pîrâyesi \ kavlı ü fi 'lûñ âdemüñ sermâyesi (MT 643)
 şimdi ay indi vü çıkdı âfitâb \ küfr ü 'isyân gitdi vü geldi savâb (MT 652)
 irdiler ü gördiler bir arada \ şeyhi kim toñuz güder bir derede (MT 656)
 hikmet ü kur'ân tefsîr ü haber \ gitmiş-ıdı hâtırından ser-be-ser (MT 667)
 gusl kıldı şeyh ü girdi hırkaya \ iy 'acab bu kamu hayr u şer neye (MT 681)
 bî-dil ü âşüfte vü rüsvâ olur \ 'âşık-ı şūrîde vü şeydâ olur (MT 695)
 ol kamu kibr ü delâl u gunc u nâz \ gitdi vü kaldı kıza mûnis niyâz (MT 700)
 yolu bilmez vâlih ü hayrân gezer \ tagda taşda zâr u sergerdân gezer (MT 703)
 şeyh ü yârânlar kamu ol hasrete \ agladılar ol 'acâyib hâlete (MT 739)
 böyle rengîn böyle datlu böyle ter \ husrev ü şîrîn sözi oldı meger (MT 755)
 geldi tûtî ortaya şeker saça \ sözlerinden dürler ü gevher saça (MT 756)
 agzı tolu şeker ü tonı yeşil \ saru ayagı vü minkârı kızıl (MT 757)
 böyle ter dîbâce vü datlu şeker \ husrev ü şîrîn sözi ola meger (MT 774)
 çün sözüñ bî-tu 'm reng ü bû-durur \ ne şeker kim yir-iseñ agu-durur (MT 783)
 bu mesel kim 'ışk mülk ü mālîdur \ hızr-ıla ol bir velî ahvālîdur (MT 794)
 bir iki gün bile sohbet kılalum \ degme sözüñ hadd ü resmin bilelüm (MT 799)
 anda kim bülkâsım u kur'ân ola \ hızr u mûsâ vâlih ü hayrân ola (MT 814)
 geldi tâvus ortaya yüz nâz-ıla \ girdi söze 'izzet ü i 'zâz-ıla (MT 817)

- bize yāri gösterüñ kim görelüm \ çehresin ü yā nişānın virelüm (MT 835)*
- nāgehān her birümüz añdı anı \ renc ü sayru kıldı vü soldı teni (MT 884)*
- yār-ıla bāzārumuz mihr ü vefā \ dünyada peygamberümüz mustafā (MT 891)*
- çün sizüñ dīdāra meylüñüz-durur \ cennet ü hūrī tufeylüñüz-durur (MT 917)*
- kayser ü fagfūr u keykāvüs ü cem \ urmadılar dünyada bensüz kadem (MT 928)*
- ben bu zühd ü arılıg-ıla kaçan \ olmayam müzdi yazugından seçen (MT 1026)*
- senüñ-ile bāg u sahrāda hoşuz \ anuñ-ıla mevc ü deryāda hoşuz (MT 1079)*
- diler-iseñ kim bu yola gidesin \ şehvet ü hırsı meger terk idesin (MT 1116)*
- geh yöriyem husrev ü hakan-ıla \ geh gezem dārā vü nūşirvān-ıla (MT 1132)*
- bu gülistān kim cihān bostānidur \ rüstem ü ol pehlevān destānidur (MT 1141)*
- sür yöriyelüm ki nāgāh irmeye \ dest ü bāzūsın bize göstermeye (MT 1198)*
- rüstem eydür bir taga ursa-y-ıdum \ gürzüm ü zahmını gösterse-y-idüm (MT 1213)*
- rüstem 'üñdür bu il ü rüstem benem \ tāt u taht u yezdecerd ü cem benem (MT 1233)*
- ben siyāvuş 'dan ili aldum direm \ bījen ü berzīn'i öldürdüm direm (MT 1237)*
- güsteheh kılımadı bu ilde şūr \ gūra girdi behmen ü behrām-ı gūr (MT 1243)*
- kerrenāy u kūs çün kıla gırīv \ mat ola gūderz ü mecrūh ola gīv (MT 1244)*
- husrev ü fagfūr u hākān 'ı dutam \ kayser ü nūşirvān'dan oyn utam (MT 1247)*
- illa erde ad-ıla devlet gerek \ sōfiye hem bir ser ü selbet gerek (MT 1272)*
- yohsa yokaru oturmak ne kıla \ şahsa çün bir gāfil ü nādān ola (MT 1306)*
- ol çemende lāle vü güller viren \ gülsitānda serv ü sünbüller viren (MT 1320)*
- ol 'azīm ü ol kerīm ü ol rahīm \ ol kadīm ü ol hakīm ü ol 'alīm (MT 1323)*
- kamu 'ālem bāg-ıla bostān-ıdı \ gül harīfī bülbul ü destān-ıdı (MT 1337)*
- eydesin 'ahd ü vefāyı n 'itdünüz \ kim bu zindānda bizi unitduñuz (MT 1351)*
- kim benüm bir tutuğum var-durur \ kim baña key mūnis ü gam-hv ör-durur (MT1365)*
- ādemīler sözleridür didügi \ dāyimā şehd ü şekerdür yidügi (MT 1366)*
- gör niçe kim hōş yir ü hōş içer \ illa yavlak sizlere müştāk geçer (MT 1368)*
- geçdi andan gönli yavlak kaygulu \ cānı hayfu hasret ü oddan tolu (MT 1378)*

- iy dirīgā mahrem ü yārum kanı \ mūnis ü demsāz u dildārum kanı* (MT 1392)
- çün muhammed milletidür kışūmüz \ āyet ü ahbār-iladur işūmüz* (MT 1428)
- mülk ü mālın arturan bir taş-ıdı \ ol taşı sorar-ısañ bir kaş-ıdı* (MT 1451)
- çün süleymān gördi kim ol ‘izz ü cāh \ oldu bir taşdan u ‘ālī pāygāh* (MT 1452)
- ben ki bu mālī direrem gün uzun \ korkudan zenbil örerem dün ü gün* (MT 1458)
- niçeme kim geh güneş ü geh ayuz \ ol ganī katında bir yoksul bayuz* (MT 1475)
- bir bize gülşehri gibi söylegil \ degme sözün şerh ü bastın eylegil* (MT 1511)
- kanı tūs u bījen ü gurkīn ü gīv \ kim olavuz bunlara sām u hıdīv* (MT 1520)
- dünya mihriñi gönülden sökdiler \ mülk ü esbābı dükelin dökdiler* (MT 1542)
- bunda bir key danışuban gidelüm \ kim niçe yöriyelüm ü n’idelüm* (MT 1555)
- bülbül ü kumrı aña hōş sāz-ıla \ mukrı oldılar u hūb āvāz-ıla* (MT 1561)
- çünkü zīrefgend ü nevrüz u ‘irāk \ vasla yitdiler ki uş erdi firāk* (MT 1563)
- yohsa ol kim dāyim ü dānā-durur \ añlayana gün gibi peydā-durur* (MT 1583)
- kaddi serv ü ‘ārızı sīmīn-durur \ yüzi hurşīd ü hatı müşkīn-durur* (MT 1646)
- datlurakdur bal-ıla yagdan delim \ göksi çerb ü agzı şīrīndür ‘azīm* (MT 1653)
- vālih ü hayrān u mest olup gide \ pārisā bir büt-perest olup gide* (MT 1655)
- aç süleymān gözünü kim göresin \ şāhidüñ bir dīv ü terkin urasın* (MT 1672)
- nefs ü issini kılan kişi taleb \ ejdehāya şāhid urmuşdur lakab* (MT 1673)
- reşkūmüz yok bülbül ü destānlara \ çün irakdan bakaruz bostānlara* (MT 1676)
- bu hikāyet böyle şīrīn böyle ter \ husrev ü şīrīn sözi ola meger* (MT 1677)
- tūti gibi şehd ü şekker yiyelüm \ ‘ışk içinden bir hikāyet diyelüm* (MT 1694)
- geh bahīl ü geh kerīm olur canum \ geh sakīm ü geh sahīh olur tenüm* (MT 1767)
- gāh şeyh ü gāh ruhbān oluram \ geh keşīş ü geh danışman oluram* (MT 1777)
- bir gönüilde küfr ü īmān besleyen \ derd-ile bir yirde dermān besleyen* (MT 1784)
- ‘āk ola kamular-ıla bir olan \ kāfir ola mü’min ü kāfir olan* (MT 1786)
- dünyada sen bir müzebzebsin henüz \ küfr ü īmāndan mürekkebsin henüz* (MT 1793)
- it vefā eyler senüñ kanı vefāñ \ ‘ālemi yakdı senüñ cevr ü cefāñ* (MT 1800)

- fī 'lī zişt ü yavlak āvāzı yavuz \ lehçesi bī-lezzet ü sāzı yavuz (MT 1817)*
- mu 'cib ü bed-sīret ü hōd-bīn-durur \ anuñ-ıçun yidügi sergīn-durur (MT 1825)*
- cism dīv ü 'işve telbīsi-durur \ cāndur ādem kim ten iblīsī-durur (MT 1853)*
- mu 'cib ü bed-sīret ü hōd-bīn-durur \ anuñ-ıçun yidügi sergīn-durur (MT 1825)*
- cism dīv ü 'işve telbīsi-durur \ cāndur ādem kim ten iblīsī-durur (MT 1853)*
- sāni ' ü masnū ' bir nesne kaçan \ ola iy 'aklı hevāsından seçen (MT 1901)*
- tīre gözsüzlikden oldu baña hāl \ göz gerek baña gerekmez mülk ü māl (MT 1943)*
- degme rengüñ çok işitdüm zikrini \ eyledüm gönülümde şekl ü fikrini (MT 1944)*
- ol evi kim yavlak aydın u ulu kamu \ dürlü reng ü nakş-ıla tolu (MT 1956)*
- dünya işin 'ilm-ile tañlamışam \ hadd ü resmin her sözüñ añlamışam (MT 2007)*
- nahv-ıla i 'rābı yavlak kıluram \ ref' ü nasb u cerr ü cezmi bilürem (MT 2010)*
- çün edebde hutbeler imlā kılām \ ism ü fī 'l ü harf-ile inşā kılām (MT 2030)*
- vezn-ile çün şī 'ri taktī' eyleyem \ san 'atın tecnīs ü tarsi' eyleyem (MT 2031)*
- vācib ü farz u mubāh ü müstehab \ her biri benden kılur hükmin taleb (MT 2036)*
- hālını bildüm eb ü ümmüñ girü \ ben hisābını iletüm ilerü (MT 2042)*
- böyle şerh ü bast kılmak her feni \ mantiku 't-tayr'ında 'attār' uñ kanı (MT 2046)*
- hüdhüd eydür 'ilm eri sultān ola \ 'ālim ü cāhil kaçan yeksān ola (MT 2049)*
- durmadı īmān evinde bī-halel \ her teni kim olmadı 'ilm ü 'amel (MT 2065)*
- ref' ü nasb u cer nedür bilür misin \ fātihā i 'rābını kılur mısın (MT 2081)*
- kamu dürlü 'ilm ü hikmet bende var \ illa bir yüzmek kim ol fen sende var (MT 2089)*
- kamu nev'üñ bildi cim ü faslını \ illa dahı añlamadı aslını (MT 2104)*
- çün ferīdün gibi 'adl ü dād idem \ hātim ü kisrī revānın şād idem (MT 2121)*
- hüdhüd eydür 'adl ser-leşker-durur \ dīne püşt ü devlete yāver-durur (MT 2124)*
- kāfir ü 'ādil delim yig ehl-i dād \ kim müsülmān ola vü zālīm-nihād (MT 2126)*
- 'adl-ıla her resm ü haddi bildürüñ \ zālīmı bulur-ısañuz öldürüñ (MT 3131)*
- kılıç altında ten ü cān ne olur \ itler arasında fermān ne olur (MT 2200)*
- ben yalan çok söylerem sözde azīm \ her kem ü biş eydürem halka delim (MT 2210)*

her ne kim söyler-isem yalan-durur \ ne dir-isem gaybet ü bühtân-durur (MT 2213)

birisi tefsîr ü kur'an-ı mübîn \ dir-idi kim ni'me ecrü'l- 'âmilîn(3\136) (MT 2239)

biri sözi 'illet ü ma'lûl-ıdı \ kim ne mahsûs u ne ma'kûl-ıdı (MT 2240)

biri eydür sünnet ü farz u mübâh \ böyle vü a'tâk u ta'lîk u nikâh (MT2241)

biri eydür nev'-i cins ü fasl uş \ biri eydür mâl u 'ilm ü fazl uş (MT 2242)

biri ref' ü nasb u cerden söyledi \ biri anuñ şerh ü bastın eyledi (MT 2247)

nâkaralar çalınur kavvâl-ıla \ deff ü nây u berbat u şeştâ bile (MT 2284)

mukriler tekbîr ü tehlîlât-ıla \ tâc ileyinde gelürler at-ıla (MT 2285)

biri eydür şükr ü minnet tañrı'ya \ kim kimesne bulmadı bende riyâ (MT 2328)

birisi eydür ferîşte ine mi \ gökden ü yâ yire hergiz kona mı (MT 2330)

bellü midür ilde yâ pinhân midur \ yâ bir ulu şeyh ü danışman midur (MT 2356)

zühd ü takvâsı riyâyî olmaya \ halk arasında mürâyî olmaya (MT 2392)

halvet ü hengâme aña bir ola \ deyr içinde ka'be maksûdın bula (MT 2393)

hâtırında redd ü gönlinde kabûl \ ikisi bir ola bu fazl ol fodûl (MT 2394)

degme 'ârif zâhid ü 'âbid olur \ soñra 'irfân 'âlemine yol bulur (MT 2423)

dürr ü gevher kıymetin bilimedi \ müşk ü 'anber kokusın alımadı (MT 2434)

atluya eydür senüñ dînüñ kanı \ dîn içinde resm ü âyinüñ kanı (MT 2452)

yıllar agu içdi bir sâhib-nazar \ kim biz uş şimdi yirüz şehd ü şeker (MT 2482)

şeyh 'attâr u senâ'î'ye digil \ sözlerin şehd ü şeker gibi yigil (MT 2532)

ne kitâbum var-ıdı vü ne adum \ kim ola şehd ü şeker gibi dadum (MT 2558)

bu dükânda kendü rızkum yir-iken \ bu mürîd ü ol muhibdür dir-iken (MT 2560)

ad u söz ü sâz dünyâda olur \ âhiretde key 'amel kıymet bulur (MT 2667)

rahmeti bî-hadd u ihsânı delim \ mülketi câvid ü fermânı kadîm (MT 2675)

biri birin dilememek var mıdur \ yâ ahîlik ceng ü şûr u şer midür (MT 2679)

dili gaybetden anuñ baglu gerek \ sözi şîrîn ü aşî yaglu gerek (MT 2686)

anda çün hâsıl kıla 'ilm ü 'amel \ gele şeyhüñ tapusına bî-dagal (MT 2701)

çün ma'âdinden nebâta irişe \ kim biraz berg ü sebâta irişe (MT 2704)

- niçe def ü nāy-ıla inleyelüm \ āyet ü ahbār ünün diñleyelüm (MT 2722)*
- gayb rızkı dılfrīb ü hōş olur \ zehri virürler-ise kim nūş olur (MT 2724)*
- var-ıdı hemyān şarında bir ulu \ adı büşr ü içi ‘ilm ile tolu (MT 2732)*
- çün tabī‘iden riyāzīye gelem \ hikmet ü tıbb u nücümü key bilem (MT 2780)*
- şükr ü minnet ol ilāh-ı ekbere \ kim beni irürdi bir ulu ere (MT 2793)*
- cedy ü delvi evler eyelendi zuhal \ burc ola merrihe ‘akreb hem hamel (MT2838)*
- serv ü mizān zühre’ye evler ola \ hem ‘utārid hūşe vü cevzā ile (MT 1839)*
- çün beyān oldu ne kim bahs itdiler \ geçdiler ol sözden ü hōş yatdılar (MT 2850)*
- kim sen oglumsın seniñ atañ benem \ eyle san kim sen ben ü yā ben senem (MT 2955)*
- kişiler viribiyüp aldı anı yidi \ gün oldu dün ü gün düğünü (MT 2973)*
- kim ahılıktan ol irdi tañrı’ya \ seniñ işüñ kamusı zerk ü riyā (MT 2991)*
- şarda bir mekr ü hiyel kıla-y-ıduñ \ hān-u-mānın kişinüñ ala-y-ıduñ (MT 2995)*
- anda ihsānuñ sehānuñ kıymatı \ ola mı yavlak latif ü key katı (MT 3020)*
- beñzer ol şūrīdenüñ ahvālına \ bu hadīs ü ol güher dellālına (MT 3037)*
- ol ki yüz korku-y-ıla yazuk kılur \ kendüzin bir ‘āciz ü ‘āsī bilür (MT 3140)*
- fazl u bezlüm çok-durur u ben kerīm \ bahşışüm cāvīd ü ihsānum kadīm (MT 3150)*
- hükümüñüz pür güher ü deryā-durur \ her birinüñ kısmeti dāne-durur (MT 3155)*
- iy gafūr u iy halīm ü iy ‘alīm \ iy şekūr u iy kerīm ü iy rahīm (MT 3158)*
- biz perişān-hāl ü sen perverdigār \ biz günehlüler ü sen āmruzkār (MT 3160)*
- hükümüñüz pür güher ü deryā-durur \ her birinüñ kısmeti dāne-durur (MT 3155)*
- iy gafūr u iy halīm ü iy ‘alīm \ iy şekūr u iy kerīm ü iy rahīm (MT 3158)*
- biz perişān-hāl ü sen perverdigār \ biz günehlüler ü sen āmruzkār (MT 3160)*
- istedügi şahid ü şem‘ ü şarāb \ kim geze āşüfte vü mest ü harāb (MT 3167)*
- ādemīnüñ ‘ilm ü hikmetdür işi \ dīv ü deddür şehvetin güden kişi (MT 3176)*
- nefsine uyan kişi ādem degül \ ‘ilm ü ‘akl u cān-ıla hem-dem degül (MT 3178)*
- bī-hevīc ü bī-metā‘ iy nāmdār \ kim terāzū zavyede asduğı var (MT 3200)*
- bu terāzūlar-ıla kim artaram \ ādemīnüñ cism ü cānın dartaram (MT 3205)*

- ol kişi eydür bu dükkānda bir art \ işbu cism ü cānumı mizānda dart* (MT 3206)
- şeyh eydür kangısını dartayım \ evvel ü bey' ü şirāda artayım* (MT 3207)
- eydür işbu cismümi dart ilerü \ iy 'azîz ü batmanuñı al berü* (MT 3208)
- 'ilm gerek tende vüyā 'akl u rā'y \ yohsa n'ide cism ü ser yā dest ü pāy* (MT 3222)
- dartar-ısam kıymeti artuk gele \ dükeli 'ālemden ü hem yig gele* (MT 3229)
- dartar-ısam ben anı iy nām-ver \ yir ü gögi batman eyleyem meger* (MT 3260)
- hak katında dartılacak iy hakīm \ artuk ola yirden ü gökden delim* (MT 3271)
- şehvet ü buhl u hased ten yāridür \ sıdk u ihlās u kerem cān yāridür* (MT 3276)
- kālibed iblīs ü cān ādem-durur \ cehl zahm u 'ilm aña merhem-durur* (MT 3279)
- bī-terāzū sen dükkān eylemegil \ māye vü söz ü ziyān eylemegil* (MT 3284)
- biri eydür bende bir haşm u gazab \ var-durur yavlak 'azīm ü key 'acab* (MT 3288)
- 'akl u 'ilm ü hilm-ile urışmagıl \ kibr ü kīn ü hışm-ıla barışmagıl* (MT 3300)
- ādemī bī-mekr ü bī-telbīs ola \ kibr ü hışm-ıla kişi iblīs ola* (MT 3317)
- bunça kez dünyāyı deryā görmişem \ yine deşt ü kūh u sahrā görmişem* (MT 3334)
- almaz-ısam ben bu kīni vü güci \ nesl ü kavmüñden çıkaram soñuci* (MT 3351)
- ben ki boynuma urıcak kibr ü menī \ oldum evvel hak ta 'ālā düşmeni* (MT 3354)
- ben kamu bu hüccet ü bürhān-ıla \ kul henüz olımadum erkān-ıla* (MT 3364)
- anda kim bu 'ilm-ile bu fen-durur \ ādem ü iblīs cān u ten-durur* (MT 3381)
- üstād-ı dīv ü şākird-i sūtūr \ pāyimāl-i şehvet ü mest u gurūr* (MT 3397)
- bize hōd bir yirde olmaklık mukīm \ olmaya 'ālemden bī-ümmīd ü bīm* (MT 3411)
- enbiyāya zehrūñ olmaya senüñ \ kim dinesin yā geçe mekr ü fenüñ* (MT 3418)
- ola deñizde delim hāşāk ü hār \ beñzemeye aña dürr-i şāhvār* (MT 3467)
- ādem ü iblīs hālını görüñ \ kalan ahvāli muhammed'den soruñ* (MT 3479)
- görür ayas 'uñ katında pādişāh \ hōş oturmuş sanasın horşīd ü māh* (MT 3528)
- tizirek benden eger irse-y-idüñ \ sen ü yārum yüzini görse-y-idüñ* (MT 3559)
- iledem destān u mekr ü sihr-ile \ bir yalınçak tenden on gönlek bile* (MT 3574)
- kimse kılmadugını isbāt-ıla \ ben kılam yüz sihr ü nārincāt-ıla* (MT 3588)

- cānuñi çün ilte gevdeñden ecel \ sıgmaya ol ortada mekr ü hiyel* (MT 3593)
- mantiku 't-tayr'ı dahı hall eylegil \ sözüñi şırın ü rengin söylegil* (MT 3613)
- andan işbu dāsitanı eyledi virdi \ söze reng ü şırın söyledi* (MT 3619)
- la 'l, gülnār oldu vü ya 'kūt gül \ tāze yavlak bülbül ü fertüt gül* (MT 3636)
- bir karı işledüğini bir seher \ eylemez yüz hançer ü tığ u teber* (MT 3647)
- hurrem ü handān u hoş girür yola \ murgzār içinde oynayu güle* (MT 3744)
- māl ü mülküñ gussası beni alur \ kim gidiçek kamu yirinde kalur* (MT 3776)
- mansıb içinde dahı sultān benem \ şāh-ı dehr ü şöhre-i devrān benem* (MT 3781)
- hān-u-mān u mülk ü māl anda düze \ arkun arkun mihriñi bundan üze* (MT 3787)
- çün kafasdan çıkıdı vü bostānlara \ irmedi ol bülbül ü destānlara* (MT 3797)
- çok ta 'allukdan kişi āzād ola \ yolu dīn ü rehnümāsı dād ola* (MT 3804)
- çüfti yokdur yaluñuz bir kuş-durur \ yavlak üni dil-firīb ü hoş-durur* (MT 3819)
- bunça yıl kāfir olan soñra 'aceb \ nite eyler dīn ü imānı taleb* (MT 3860)
- cānumuz kim cinsi fazlından gelür \ rüşen ü tārīk aslından gelür* (MT 3873)
- cān kim ol lutfi sıfātından gelür \ 'izzet ü ikbāl ü bahşāyiş bulur* (MT 3876)
- cān kim ol kahrı sıfātından irer \ kendüzine hisset ü hizlān direr* (MT 3877)
- şekl ü sūret kim 'arazdur kalmaya \ cāvidān bākī vü cüz cān ölmeye* (MT 3882)
- şol tokuz kavmuñ ki saydum cānların \ kıldılar pāk ü dürüst imānların* (MT 3902)
- 'ābide ikinçi gökde düzile \ cennet ü müzdi yazukdan süzile* (MT 3912)
- yār-ıla gülşehri çün şād olısar \ cennet ü duzahdan āzād olısar* (MT 3915)
- ol ki duzahdur gök altında 'ayān \ od u yil ü su vü toprakdur hemān* (MT 3918)
- kibr ü 'ucbu terk idüp maksūda ir \ bāyezīd'e hak ta 'ālā gör ne dir* (MT 3927)
- bāyezīd eydür senüñ ihsānuñı \ eydem ü derd ehline dermānuñı* (MT 3942)
- 'afvuñı 'āsīlere şerh eyleyem \ rahmet ü bahşāyişuñı söyleyem* (MT 3943)
- bundagı redd ü kabülü n'idelüm \ fazluñı isteyü anda gidelüm* (MT 3962)
- anda kim her bir kişi tā'at kıla \ kendüzin bir zāhid ü 'ābid bile* (MT 3963)
- şirket ü bey' ü mübāh u zer' olur \ bunlaruñ hükmin düzeden şer' olur* (MT 3975)

her biri bir şer' ilerü getirür \ ol geçer ü biri girü getirür (MT 3992)
enbiyānuñ yigregidür mustafā \ hüccet ü bürhān buña eyler vefā (MT 3999)
kavl ü fi'li yig olan yigrek ola \ kim dükeli leşkere ol beg ola (MT 4001)
sen şerī'atda sen ü ben ben olam \ sen tarīkatda ben ü ben sen olam (MT 4002)
çün hakīkat anı hākim kılmağı \ öldüren ü öleni hōd bilmedi (MT 4011)
gark çün virmeye kendüden haber \ ayruga kaçan vire dürr ü güher (MT 4047)
ilte bir bir halkı bī-seyr ü sükūn \ dünyadan innā ileyhi rāci 'ūn (MT 4068)
var-ıdı şardan buçuk ferseng yol \ bir köy ü bir şeyh anda 'ilmi bol (MT 4082)
biz yola bī-şühbet ü şeyn irmişüz \ kim mine'l- 'ilmi ile'l- 'ayn irmişüz (MT 4158)
kim sizüñ bir şāhidüñüz var-durur \ güneş ü aydan dağı enver-durur (MT 4173)
hadd ü resmin her sözüñ çün söyledi \ kamusınuñ müşkilin hall eyledi (MT 4245)
ol yola bir reh-rev ü reh-ber gerek \ başını oynamaga key er gerek (MT 4247)
hadd ü pāyānı belürmez yola er \ komaya hergiz kadem bī-pā vü ser (MT 4249)
uça uça vālih ü zār oldılar \ güçleri gitdi vü hayrān kaldılar (MT 4255)
kimisi bir haşmet ü mansıb dutar \ kimisi tācir olur tavar satar (MT 4271)
biri şākird ü biri üstād olur \ biri şīrīn ü biri ferhād olur (MT 4281)
biri māl u milketine inanur \ milket ü māl-ıla kurtılam sanur (MT 4286)
perdeler tārīk ü rüşen sad hezār \ ol sarāyuñ ileyinde zer-nigār (MT 4296)
şimdi kim siz biz, siz ü biz hem sizüz \ siz aradan gitdüñüz kamu bizüz (MT 4310)
sen seni işbu teni sanduñ meger \ kim yidürürsin tene şehd ü şeker (MT 4334)
ey perişan-hāl ü bī-sāmān gönül \ bī-kifāyet hātır u bī-cān gönül (MT 4367)
kalanı pür mekr ü pür telbīs ola \ ādemī şeklinde bir iblīs ola (MT 4380)
çün ahī olur ki etmek yidüre \ halka kendü zıkr ü hayrın didüre (MT 4386)
'ilm-ile bir hīlet ü telbīs ider \ kim anuñ biñde birin iblīs ider (MT 4389)
şehveti 'aklın yiñicek iy hakīm \ kemter ola dīv ü dedden ol delim (MT 4392)
gülsitān handān u sahrā lālezār \ bāg sersebz ü çemen pür berg ü bār (MT 4398)
nergis ü reyhān direr-idüm delim \ bülbül-ile bahs ider-idüm 'azīm (MT 4401)

şehd ü şeker h'ônını key dökmişüz \ dürr ü gevher tohmını çok ekmişüz (MT 4415)

ter söz oldurur ki reng-āmīz ola \ lezzeti şīrīn ü şūr-engīz ola (MT 4422)

hak bilür çün bu güli kim eyledük \ nādire şīrīn ü key ter söyledük (MT 4423)

dökdi gülşehrī girü dürr ü güher \ mantıku 't-tayr'ı tamām oldu meger (MT 4434)

be-cid heybetinden çü ditrer deniz \ acı ağız vü uçunupdur beñiz (SN 6)

iri vü uşağ u 'azīz ü zelīl \ anuñ şun'ına her biridür delīl (SN 30)

yiri vü gögi güneşi vü ayı \ düzetdi biri birisinden eyi (SN 31)

anuñ niteligin bilimedi 'aql \ dürişdi vü çāre bulımadı 'aql (SN 35)

hemīn çāre oldur ki fermān olup \ işine vü şun'ına hayrān kalup (SN 36)

yili vü şuyı toprağı vü odi \ karışdurdı vü adın ādem kodı (SN 54)

aña 'aql u cān virdi vü hiss ü hem \ dañı 'ilm ü temyīz ü idrāk ü fehmi (SN 55)

vara toğrı yol egriye şapmaya \ duta haqqı vü bātıla tapmaya (SN 57)

meger buyruğı anuñ ola vü pes \ yile dañı oldur buyuran ki es (SN 76)

ki tağlar arasında vü mişede \ budaqlarda fikr ile endīşede (SN 86)

anı bir bilür aşlan ile geyik \ aña zıkr ider kumrī vü ü geyik (SN 87)

güneş alnına vü kaşına hilāl \ kul oldu vü ağız yarına zülāl (SN 106)

anuñ hükmi vü şer'i vü buyruğı \ ne var ise oldur nedür ayruğı (SN 112)

kamu halkı toğru yola ündegil \ benem toğru vü tangrı birdür digil (SN 116)

ki mūsā kelīmu'llāh öküş zamān \ dürişdi vü işitdi kim len-terān (SN 121)

anuñçün ki bine vü göge ağa \ anuñ vaşfi hoz 'akla nite şıga (SN 123)

ilerü geçemezvenin bir karış \ beni ço vü haq nūrına var karış (SN 130)

tutarlar idi vü bezerler idi \ tapusunda bile gezerler idi (SN 156)

aña vü anuñ āl ü etbā'ına \ dañı ehl-i beytine eşyā'ına (SN 170)

okurvan tañıyyāt virürven selām \ diri olduğumca vü temme'l-kelām (SN 171)

kişinüñ gerek 'aklı vü 'ilmi ola \ dañı hulū u hem şabr u hilmi ola (SN 177)

eger kaçsadi düşüben korkuya \ irişmeyedi renge vü koқыya (SN 184)

ton olursa zer-baft u kimhā vü nah \ kişi geymeyicek yabāna birañ (SN 192)

- ko halkı yü sen rızkuñı andan öñ \ ki yaratdı ol rızkuñı senden öñ* (SN 217)
- bañıl olma yü tar dirilmeyi gör \ kim ölicegez saña giñ ola gür* (SN 224)
- oñılur süñü yü kılıç zahmı çok \ oñılmağa dil zahmına çäre yok* (SN 234)
- kişinün çü 'aklı yü 'arı ola \ gerek dili yü dñi arı ola* (SN 246)
- cavānlık olup işi yü pışesi \ dñni günü ol olsa endışesi* (SN 251)
- hasedden ırak ol kinden şakın \ dahı kibre yü buhle varma yakın* (SN 266)
- bunı düzmek ol yılda tedbır idi \ ki yıl yidi yüz elli yü bir idi* (SN 370)
- uluyı yü kiçiyi kıldı ğanī dahı \ didi kim siz dilerñüz anı* (SN 396)
- ķamu uşlular idi yü pür-hüner \ ara yirde bir kişi vardı meger* (SN 414)
- anuy aşlı yü toprağı rüm idi \ hüner ķamusı aña ma 'lüm idi* (SN 416)
- baş urdı yire yü du'ā eyledi \ şāhun tapusına bunı söyledi* (SN 422)
- ki ben tācumı tahtumı mālumu \ virem oğluma yü çekem elümi* (SN 429)
- şehün buyruğını gözetdi vezīr \ sarāyı yü tahtı düzetdi vezīr* (SN 431)
- çü meclis kuruldı yü yindi ta'am \ ķamu dilegi şāhunı aldı tamām* (SN 433)
- didi biliñüz iy kiçi yü ulu \ çü ķamuñuz uşlusız u bilgilü* (SN 434)
- götürdi elin ü du'ā eyledi \ niyāz ile yalvardı yü söyledi* (SN 448)
- çü bir kapuyı yü dahı açdı şāh \ girü bir kilitlü kapu gördi şāh* (SN 456)
- turunc elma ayva yü nār ağacı \ bādem şeftelü hem çınār ağacı* (SN 494)
- düzülmiş idi yü bezenmiş idi \ budaklar havāya uzanmış idi* (SN 495)
- çü bu ķubbe yü havzı yü tahtı ol \ 'acebleyiben bir zamān bañdı ol* (SN 502)
- yanında yatur nuķl ü elma yü nār \ dahı her ne ister isen anda var* (SN 504)
- perī-peyker ü şīve yü nāzlu \ bilür kim ola ķubbede yazılı* (SN 515)
- bulımaz yirinde yü inen ķahır \ şorar taşrağı hādimini oñır* (SN 521)
- şeh anı işitdi yü yırtdı tonun \ hemān dem sarāyına tutdı yönin* (SN 525)
- ķamu ķavm ķulluķcı her birisi \ gelürlerdi uşağı yü irisi* (SN 531)
- bunı didi yü ağladı ol nigār \ şehün eyledi yüregini fġār* (SN 572)
- bu genc ü bu cārī yü bu māl ile \ gehī güc ile yü gehī āl ile* (SN 581)

bunu didi yü çıhdı şāh kapuya \ vezīrlər kamu geldiler tapuya (SN 583)
 ki yatmış durur haste yü bī-ķarār \ ol itdükce āh yüregümi yarar (SN 587)
 ileyince bir dāye yü ķaravaş \ gören kişinüñ bağı olurdı baş (SN 614)
 çalap'dan hemīn işbu şeh-zādeyi \ güler yüzlü yü serv-i āzādeyi (SN 657)
 şeh işitdi sevündi didi tīz \ virün yohsula altun aķça yü biz (SN 662)
 ki çīn iline varavuz gün ile \ hem iş bite aķça yü altun ile (SN 685)
 güher tācı yü tahtı bağışladuñ \ ne kim saña lāyık durur işledüñ (SN 689)
 acıga yü yol zaķmetine toya \ bu yoh endīşeyi tamāmet ķoya (SN 728)
 atañ uş ķocaldı yü sensin yigit \ otur tahtuñ üstine bu fikri unit (SN 743)
 üçünci didüğüñ ki fağfūr-ı çīn \ kabül ide sini yü vire kızn (SN 759)
 anuñ göñli nice vire kim kızn \ bize vire yü görmek ola yüzün (SN 761)
 işitdi atası yü oldu melül \ gözi yaş toluban didi iy oğul (SN 764)
 bunu didi yü ağladı zār zār \ turuban eve girdi ol şehriyār (SN 773)
 gözünü yü avcuñı açmak gerek \ bağışlamağ u mālī saçmak gerek (SN 810)
 senüñ hükmüñ altındadır kamusı \ utanma yü bir yaña ķo nāmūsı (SN 813)
 bağışla yü tağid u at yābana \ çü işitdi nakķāş kıldı šenā (SN 814)
 atasından ayrıldı diler ki ol \ ki geçe deñizleri yü döge yol (SN 821)
 kişi viribidi yü didi hele \ siz irişdüñüz şimdi bizüm ile (SN 832)
 çü nakķāş işitdi yü kıldı yarağ \ düzetdi ol arada tāk u revāk (SN 836)
 yarındası oldu yü šāh irişür \ süheyl ile ķoça ķoça görüşür (SN 837)
 çü şerbet içindi yü döküldi hōn \ çanağ geldi bir kişi öñine on (SN 840)
 'aceblediler ol yiyesileri \ şu döşekleri yü giyesileri (SN 841)
 virür her birisine kimhā yü nağ \ kimine kızıl altun u kime ağ (SN 853)
 dir idi beni kılduñ āvāre sen \ melāmet kamu ile yü šāra sen (SN 879)
 bunu didi yü zār zār inledi \ yavu vardı yü kıznı belinledi (SN 881)
 çığırdı yü dāyesini okudı \ bu gördügi düşini aña didi (SN 882)
 süheyl ol sözini çü red itmedi \ atı dizginin dirdi yü gitmedi (SN 899)

- kişi kim gele yü katuna gire \ bu şāhāne erkānı senden göre (SN 911)*
- gide guşşa gönlinde yü tola mihr \ bilişmeklige ger sebeb ola mihr (SN 913)*
- deve çañı yü nevbetiler üni \ uyutmadı şar halkını ol düni (SN 918)*
- çeriye yü od yandüğün gördüler \ sarāydan yaña cümle yügürdiler (SN 919)*
- didiler şehā üşte katı çeri \ gelüp kondı yü çevre aldı şarı (SN 920)*
- bunu işidicek tama çıhdı şāh \ çeriye yü ol odlara bahdı şāh (SN 921)*
- çü ben uyuram kamusı noldılar \ meger kim ecel irdi yü öldiler (SN 941)*
- bunu tamda fikr eyledi turdı çoh \ karārı yü sabrı yü uyhusı yoh (SN 955)*
- konuḥlaya birkaç ili yü şarı \ bile ola şāh u tamāmet çeri (SN 1004)*
- eli açuk u mālī yü kavmi çoh \ cihānda neseneye hem tañı yoh (SN 1007)*
- ola kim senüñ sımaya sözüñi \ gele yü utandurmaya yüzüñi (SN 1013)*
- süheyl'e didi çünki vara vezīr \ haber kıla şāha yü şāra vezīr (SN 1023)*
- konuḥlaya şāhı yü tuta ayah \ bile ola kavmi hep atlu yayah (SN 1062)*
- on iki eyü tāzī atlar dahı \ eyeri yü uyanı muraşşa 'çohı (SN 1073)*
- çü fağfūr döndi yü gitdi yine \ süheyl-i yemen vardı ileyine (SN 1080)*
- anı gönderüben uzatdı öte \ şeh öpdi gözinde yü bindi ata (SN 1081)*
- туру geldi nakḳāş bişürdi aş \ ne eksükse düzdürdi kuru yü yaş (SN 1085)*
- vezīri alup vardı fağfūr'a ol \ du'ā kıldı yü didi pāyende ol (SN 1091)*
- şaruñ kavmi yü ulular u çeri \ gelürler bileme tamāmet varı (SN 1104)*
- bir ādem durur yüzi beñzer aya \ degir eylügeni yohsula yü baya (SN 1108)*
- delürdür hem eri yü avradı 'ışk \ 'aceb fikr ü sevdā durur adı 'ışk (SN 1139)*
- benüm katumda ol ādem degül ü hayvāndur \ kim anı kıya yü isteye āb-ı hayvānı (SN 1224)*
- nakāş vardı katına yü didi hey \ ögüñi yü 'aḳluñı cem' eyle key (SN 1231)*
- bugün çīn ilindesin uşda hele \ gül oyna yü zevk eyle bizüm ile (SN 1258)*
- süheyl aldı girü kopuzı ele \ düzetdi yü çün başladı kim çala (SN 1259)*
- girü meclis oldu yü hoş nāzenīn \ okıdı şāh-ı çīn aña āferīn (SN 1260)*

- çü kâmusı lutfu 'atâ buldılar \ gönülüp du'ā yü şenā kıldılar* (SN 1269)
- garībüz ilünde yü sen cānumuz \ kuluz biz ü sen ulu sulţānumuz* (SN 1282)
- çü meclis düzildi yü oldu yarah \ süheyl olmadı katumuzdan ırāh* (SN 1288)
- viribidi bir kılını kopuza \ getürdi yü urdı elin kim düze* (SN 1292)
- çü kavmi gözetdi yü tutdı karār \ ol arada konşı olur nev-bahār* (SN 1330)
- çü nakkaş tahtı yü bāğı düzer \ ol avladuğı kuşa ağı düzer* (SN 1348)
- yarın şāra gelgil eyü baht ile \ sarāyı yü bāğuñı gör taht ile* (SN 1350)
- zevk u 'iş ü ili günü yü temāşā kıлмаğı \ kâmusın girü kodum uş ileri tutdum sefer* (SN 1368)
- didi nite geçdi şehün gicesi \ dilegi nite oldu yü nicesi* (SN 1376)
- gele ulu kişi yü yohsul u bay \ teferrüc kıllalar kim oldur kolay* (SN 1385)
- ki şarda yü ilde yayıla çavun \ ola kim kolayuñā düşe avun* (SN 1386)
- çü bu sözi didi yü oturdılar \ ne kim perde var idi götürdiler* (SN 1387)
- ki gövdem eriye yü yaşum aķa \ yarın sen viresin cevābın haķ'a* (SN 1405)
- dahı bir yaramaz anı aldamağ \ viribisem altun u kimhā yü nāh* (SN 1414)
- bilürem sarāyı yü sini gören \ hem ola anuñla oturan turan* (SN 1418)
- garīb ola yü kişi mazlüm ola \ çü hācet diler şanma mahrüm ola* (SN 1422)
- bugün dahı sen şabrı elünge al \ otur yi yü iç oyna kopuzı çal* (SN 1427)
- ki gele ilerü göre yüzünji \ işide ününji yü kopuzunı* (SN 1430)
- iletđi şabr u 'aql u kararı yü gönülümü \ kayğudan artuğ ol baña hıç nesne virmedi* (SN 1436)
- uçuhlu bigi düşdi şu içine \ tutulđı dil yü kısıldı çine* (SN 1444)
- işitdi yü şād oldu turdı örü \ buyurđı yü tahtı bezetdi girü* (SN 1469)
- canuma dirligi anşuzda nite kıldı harām \ şu yār kim tama ağdı yü tutmadı ārām* (SN 1475)
- bu resm ile tam üstüne çıhđı ol \ birez bağdı yü girü uyağdı ol* (SN 1488)
- süheyl anı görđi kamaşdı gözi \ kopuzı bırağdı yü kesdi sözi* (SN 1501)
- kopuza yine sūz ile düzdi sāz \ bu şi'ri eyitdi yü çekdi āvāz* (SN 1510)

başından ayağına niçe kim kıyās itdüm \ belā yü şīve yü nāz idi küllī māl-ā-māl (SN 1513)

çü şī 'ri okıdı gönli hem birine \ olmadı yü düşdi bī-hoz yine (SN 1520)

yüzüm rengi döner degül bu iş az \ açar sırrımı yü genjüme komaz (SN 1535)

turu geldi yü girdi bāğ içine \ ki nuql ü süci yine yü içine (SN 1544)

revān tahtına ağdı aldı kadeh \ eline yü pes cānı buldı feraḥ (SN 1545)

kopuza nevā perdesin düzdi sāz \ düzetti kılı yü uzatdı āvāz (SN 1546)

fürkāt odi yakdı beni yü kalmadı şabrum \ esirge beni rahm kıl iy hūr-i cinānum (SN 1551)

örü tırdı yü geydi hep tonların \ ārāyişlerin düzdi birin birin (SN 1554)

tama ağdı yü bāğa kıldı nazar \ girü gölgesi şuya düşdi meger (SN 1555)

süheyl anı gördi yü yumdı gözin \ tağıtmadı 'aqlın u dirdi özin (SN 1556)

anā vaktı yü fırsatı gözleye \ ne kim sırrı var açmaya gizleye (SN 1578)

huşūşā ki kolayuñı aldı ol \ saçın çözdi yü üstüne şaldı ol (SN 1591)

bu hoş sözleri işidüp hātırı \ sevindi yü ölmüşken oldu diri (SN 1597)

düriş fırsatıñ olmasun ola fevt \ çü ol işide nağme yü sāz u şavt (SN 1612)

elinden alup içdi yü oldu şād \ girü 'ışk düzenini kıldı yād (SN 1620)

kopuzın şunup aldı yü düzdi ol \ ne düzmek ki 'aqluñ evin bozdı ol (SN 1621)

'ışkı bıçaq çıkardı yü bağrumı toğradı \ yaraladı nideyim urımasvanın yama (SN 1626)

çün ol yine işitti āvāzını \ fūrū-dāştını yü ser-āğāzını (SN 1630)

oturdu yü içmedi ayruḥ süci \ kopuz çalmağa viridi yindek güci (SN 1638)

yırın yırladı yü yirin bekledi \ sınıḥlu gönülcüğini ekledi (SN 1648)

şığadı kolını yü uzatdı hoş \ turuncı ki dutardı uz atdı hoş (SN 1667)

irişicegez tahtmuñ katına \ okıdı süheyl'e du'ā yü şenā (SN 1681)

baş urur yire yü degürür selām \ eger buyurasın diyeven tamām (SN 1683)

dir idi gerek yörene 'ālemi \ göre dürlü şārları yü ādemi (SN 1692)

bu işi baña ko yü sen fāriğ ol \ gönülünden gönüle olur aḥı yol (SN 1698)

bağışladı kırıya akça yü bīz \ didi var u ben güyerem yine tīz (SN 1710)

- getürgil ne kim olur ise cevāb \ şavāb ola yü hem bulasın şevāb* (SN 1711)
- çü vardı qarı tizcegin nev-bahār \ girü viribidi yü itdi qarār* (SN 1714)
- süheyl'ün yine didi var katına \ yire ur yüzüni yü hāzretine* (SN 1715)
- ne kim virdi aldı du 'ā itdi ol \ gönüldi yü şoloğ sā 'at tutdı yol* (SN 1723)
- şu kim aqar ola yü od kim yanar \ anı itmeye kim ide intizār* (SN 1731)
- şaçın öpdü yü öñine kodıdı \ öküş dürlü diledi 'özür didi* (SN 1765)
- kolın açdı yü koçdı katı katı \ göñül kapmağa key bilürdi yatı* (SN 1770)
- iki gözün öpdü yü aldı elin \ güle güle tutdı sarāyı yolın* (SN 1771)
- iletđi yatağına yü tahtına \ sevinürdi tāli 'i yü bahtına* (SN 1772)
- hemîn saçlarının bölügin aña \ şunıvirdi yü meyli andın yaña* (SN 1778)
- anı dahı hem bir zümürriü ayağ \ getürdi yü içküye düzdi yarağ* (SN 1791)
- ayağı çü toldurdu ol māl-a-māl \ süheyl'e yüküندی yü didi ki al* (SN 1792)
- didi şayluğuna bunu içdüm uş \ eyitdi ki şahhā yü cānuña nüş* (SN 1795)
- getürdi kopuzı yü öpdü kodı \ öñine yü lutf ile çalgıl didi* (SN 1799)
- bu 'ışk ki sākisi harīf öldürücidür şāf \ baña içürdi yü ayruhlara dürdü* (SN 1804)
- niçeme ki aņsuzda ğarībliğa gönildüm \ terk eyledüm ilümi yü şārumı yü yurdu* (SN 1805)
- 'ayb olmaya kopuz bigi ger zār inilersem \ 'ışkuñ eli key tutdı yü kulağımı burdı* (SN 1807)
- süheyl aña yü ol buña içdiler \ biri birisiyle hoş geçdiler* (SN 1811)
- bunu didi yü urdı el zahmeye \ yigit kişi 'ışka nite aħmaya* (SN 1819)
- huşuşā ki yanında ola gözel \ kopuz çaldı yü bile didi ğazel* (SN 1820)
- kopuz u süci yü yigitlik ü mihr \ bir arada hem dil-ber-i māl-çih* (SN 1828)
- çü gördi kim irte yaħındur süheyl \ örü turdı yü gitmege itdi meyl* (SN 1839)
- anı gördi yü şordı hālin didi \ ki dün gice vaktün nite geçdidi* (SN 1847)
- girü korħa korħa yü çoğa çoğa \ karañuda vardı ol aracuga* (SN 1871)
- kemendini atdı yü tutdı ucın \ dürişdi tam üstine ağıdı gücin* (SN 1874)
- didi iy benüm işümün çāresi \ gözüm nūrı yü bağrumun pāresi* (SN 1885)

- bayağı bigi yi iç oyna yü gül \ eger yimez isen kifāyet degül* (SN 1891)
- ögin dirdi yü diledi 'özü çoh \ çü 'āşık ola ehl ma'şūka şūh* (SN 1900)
- bırağup yire 'arı yü nāmūsı \ dürişüp belā çekdügüm kamusı* (SN 1904)
- girü düzdiler süci yü nuḳl ü cām \ yarahladılar dürlü dürlü ta'ām* (SN 1914)
- didi anşuzın eyle beñzer ki ben \ düşeven tağa yü tutavan yaban* (SN 1945)
- sen işbu gice bu işe bağla bil \ getir balta yü hācet olmaya bil* (SN 1959)
- ḳodı bir yaña nāzı yü yüz şuyın \ ḳuşandı yü çaldı biline süyin* (SN 1969)
- bölük saçların tutdı yü toladı \ şanayduñ hemîşe işi ol idi* (SN 1970)
- oturur iken bir gice anşuzın \ süheyl āh itdi yü kesdi sözün* (SN 2006)
- bunu didi yü kan yaşın ağladı \ gelincük bigi yüregün tağladı* (SN 2010)
- ḳor isen ki ḳayğun ile göyneven \ kömür bigi yü gül bigi söyneven* (SN 2024)
- atam ğuşşadan kendüzün ḳahladı \ ögüt viridi yü göñlümi sahladı* (SN 2044)
- şu tangrı ḳaḳıçün ki yiri gögi \ yarattı yü insāna viridi ögi* (SN 2049)
- yinileyin açıldı yü güldi hoş \ anuñ ḳālını bildi yü oldu hoş* (SN 2052)
- senün ni 'metün çok benüm ḳadrüm az \ benem bende yü şāh bende-nüvāz* (SN 2064)
- ilerü yürüdi yü ḥulḳ eyledi \ anuñ hoḳ ḥūydu hemîşe eyledi* (SN 2078)
- yarın toylar u ive iltür bizi \ budur niyyeti yü işi yü sözi* (SN 2094)
- boğazlandı ol toйда yü yindidi \ melāyikden ayruğı toyndıdı* (SN 2113)
- döküldi süci yü kıımız u boza \ ki her biri biñ 'aḳl evini boza* (SN 2120)
- iki nesneye zehre yok dinesi \ celid ḥışmı yü sāḳinün ḳīnesi* (SN 2124)
- işitdi yü uçundı yüregi yavuz \ nite kim ola zaḥm saçıla tuz* (SN 2150)
- ġulāmāna ṭonları kendüzine \ düzetdi yü boyına omuzına* (SN 2159)
- saçın çevre dökdi yü açdı yüzün \ elinde ḳadeḥ geldi çökdi dizin* (SN 2161)
- eñü yañu olup örü ṭurdu şāh \ yürüdi kız anladı yü didi āh* (SN 2174)
- şāh endikdi yü ḥiṣ sözi ḳalmadı \ cevābın nite viresin bilmedi* (SN 2187)
- yaluñuz idi yü yanında kitāb \ ne vech ile eyleyedüm ben 'iṭāb* (SN 2196)
- girü geldi kızuñ kızardı yüzi \ yaşurdu yü yüzün yuvutdı izi* (SN 2204)

boyı vü hüyü vü gözi vü yüzi \ bakışı yürüyüşü görki tuzı (SN 2221)
 çü gitdiler ol yine tırdı örü \ hemân tını geydi vü vardı girü (SN 2237)
 şeh oturıcak gör ki nitdi yine \ yükindi vü ayağı tutdı yine (SN 2240)
 ayağ aldı vü şordı kim iy yigit \ adun ne durur baña bellü eyit (SN 2245)
 şoloh dem kıza düşdi iş müşkili \ büküldi bili vü tutuldı dili (SN 2247)
 yigitligi vü 'ışi vü 'ışreti \ öliser kalısar hemîn hasreti (SN 2253)
 ki yâ rab bilürsin benüm sırrımı \ sağıncımı vü hayrumı şerrümi (SN 2255)
 çevüklük dahı işdedür ol kadar \ ki olmaya yolda kazâ vü kader (SN 2258)
 süheyl anı çü sizdi vü anladı \ katı katı tãli'ine inledi (SN 2275)
 şehün heybetini göricek kişi \ unıdur sözi vü yañılur işi (SN 2283)
 bunu didi vü egri bahdı kıza \ kıyâs eyle gör kız nitesi kıza (SN 2286)
 kakıdı vü didi eyâ nâ-be-kâr \ çü şordı adun söyledi şehriyâr (SN 2287)
 kimesne aña yanmadın hiç yanu \ yüridi gümürdenü vü söylenü (SN 2294)
 eger kakıya vü eger üşene \ bilin kullıgıña gerek kuşana (SN 2302)
 'aceb geldi fağfür'a vü güldi çoh \ didi bu arada kulun şuçı yoh (SN 2313)
 girü geldi meclise virdi görk \ bilinde kuşağı vü başında bork (SN 2321)
 atasına içürdi vü didi nüş \ ki yac nî neler kılavan saña uş (SN 2331)
 iki kardaşına hem eyle itdi ol \ dürişdi vü süciyi içürdi bol (SN 2332)
 pes ezdi birez dârû-yı hüş-ber \ içürdi vü key eyledi bî-haber (SN 2334)
 kalan kavmi hoz hey diyince degin \ tağıtdı vü dirşürdi kendü ögin (SN 2335)
 süheyl ol didüğini itdi vü ol \ aracuğa varup gözedürdi yol (SN 2343)
 kaža uyanuğıdı uyhu gücin \ arup atdan indi vü çılbur ucın (SN 2350)
 cihânun ne kim ucu bucağıdur \ belâ yurdu vü zahmet ocağıdur (SN 2355)
 çü âdem tenin bisleye çok yiye \ şıgır bigi çoh yata vü uyıya (SN 2359)
 şehün bir yavuz düşmeni var idi \ yüzi kara vü şarp şa'lük adı (SN 2365)
 hemân lahza irişdi vü gördi bir \ yigit iki at arasında uyır (SN 2379)
 çü şa'lük kaşd eyledi kim anı \ helâk eyleye ala atı vü tını (SN 2384)

ol öldürmek endişesin itmedi \ dölendi yü ol aradan gitmedi (SN 2388)
karanu kayu oldu yü kapu yoh \ karanu karār itdügi kaldı çoh (SN 2393)
meger andan ötrü ki eglendüm uş \ baña küsdi yü olmadı göñli hoş (SN 2401)
şarumdan alup gitmemek yig idi \ bunu itdi yü itmemek yig idi (SN 2405)
hemān lahza sizdi yü bildi anı \ ki şa 'lūk durur atası düşmeni (SN 2411)
işidicegez bilmedin düzgünün \ inandı yü dirdi atı dizginin (SN 2418)
bahādurlığunı yü erligünı adunı \ yü merdāne dirliğünı (SN 2429)
göñül saña düşdi yü ben yābana \ ne ata bilür hālümü ne ana (SN 2431)
bize yiteyidi yü artaydı \ bu sözi diyicek çah irteyidi (SN 2441)
belinleyü tırdı yü girdi şara \ yigit kür gerek şarda iş başara (SN 2455)
birez gezdi yü bulımadı eşer \ dürişdi yü hıç bilimedi haber (SN 2456)
benüm bigi kimseyi kim uyhusın \ yinimeye yü koyımaya hūsın (SN 2466)
süheyl'i bulımadı yü tızcegin \ girü döndi segirdü aña degin (SN 2470)
anı dahı yirinde hem bulmadı \ saķalına güldi yü iş bilmedi (SN 2472)
yire düşdi yü toprağa aġnadı \ topalan tutar bigi çok çaġnadı (SN 2480)
şonj ucu eline alup iki taş \ döġündi yü urundı taşlara baş (SN 2481)
karār itdügi aradan nev-bahār \ gönüldi yü tutmadı anda karār (SN 2483)
süciden tolu mi 'de yü beyni boş \ içürdiler ol demde dārū-yı nüş (SN 2500)
didi hey ne nā-merd kişiyimiş ol \ baña itdi bu işi yü tutdı yol (SN 2519)
döġüldi nakāre yü çalındı kūs \ güvüden yañılurdı vaktin horūs (SN 2527)
tutarlar anı yü ol at idi ol \ ki şa 'lūk bıraġdı yü tutdı yol (SN 2531)
ya kızımı yā ol kişiyi meger \ düşürmiş ola yü boşandı gider (SN 2534)
işitmemiş ola kişi bu sözi \ ki deniz aġa yü kopara tozı (SN 2537)
içi kopdı didi dirīġā yü āh \ gelen çīn çerisi durur pādişāh (SN 2547)
nakāşa kaķıdı didi noldun \ ki korġu yü kayġuyıla tıldun (SN 2554)
kişide ki erlik ola yü yürek \ aña gün ölümdür ne kaçmaġ gerek (SN 2563)
süheyl anı çü sizdi yü aġladı \ katı katı talı 'ine inledi (SN 2575)

- şafā vü gönüllerini düz tutup \ sığınup ulu tangrı 'ya yüz tutup (SN 2578)*
- gice hem irişdi vü karardı kaş \ dahı varduğınca kabardı savaş (SN 2588)*
- karanjılığ oldu vü görmezdi göz \ nice göre çün karanjuyıdı toz (SN 2589)*
- çü iş hadden aşdı vü şu başdan \ iki çeri top kaldı şavaşdan (SN 2599)*
- çü şubh oldu vü tañ yiri ııdı \ karaju gice rahtını taşıdı (SN 2611)*
- naķāş gördi vü karşuladı anı \ vezīrūñ kaķıyup kaçupdı kanı (SN 2613)*
- şu demde ki yogıdı ağzum tadı \ süheyl al çeriyi vü gitgil didi (SN 2628)*
- kodum anı anda vü girdüm yola \ biz uş böylevüz hāli anuñ nola (SN 2631)*
- siz aña güvenmeñ ki atarsız oh \ yañuz tozca vü okuñuz çöpçe yoh (SN 2651)*
- sen uşlu vü 'ākılsın ü andan ehl \ işi müşkil eyleme çün ola sehl (SN 2662)*
- ne bilem każa nitdi vü nidiser \ cihān böyle geldi vü hem gidiser (SN 2677)*
- işitdi vü şāh oldu enü yañu \ didi bislenüpdi kızum ayañu (SN 2689)*
- eger bir bucañ tuta vü süre yort \ diye söyleyene var işüñe yort (SN 2701)*
- begendi iñen şāh vezīrūñ sözün \ degül dilek ile vü ger geñsüzün (SN 2708)*
- uş indi ki şeh-zāde vü nev-bahār \ bulunmaz bilinmez arada ne var (SN 2713)*
- bizüm şāhumuza şımarla anı \ gider kaydı vü eslegil sen beni (SN 2717)*
- sübaşı sözünden naķāş çıñmadı \ yirin bekledi vü girü bañmadı (SN 2740)*
- vezīr ol sökümi görüp anladı \ şehe didi vü şāh iñen tañladı (SN 2742)*
- depindi vü haykırdı aşlan bigi \ çeri tırmaya çün depine begi (SN 2753)*
- baş urdı vü naķķāş oturdı hemān \ hikāyetlerin şāha didi revān (SN 2789)*
- dökince vü saçınca çok mālını \ baña azacuk kendü ahvālını (SN 2801)*
- yazı vü dere koma ya tağ u taş \ ara çevre şāllah olasın tutaş (SN 2814)*
- bola kim bulıbilevüz añsuzın \ begümüzi vü pādişāhuñ kızın (SN 2847)*
- inüp atını bağladı vü yine \ döşek idinüp sağı sağdı yine (SN 2855)*
- 'ālemde benüm bigi işin bilmez ola mı \ depdüm yire top nāmūsı vü 'arı vü nāmı (SN 2857)*
- yardı beni yārumdan u yad yirlere düşdüm \ biliş bigi bilmezven atamı vü anamı (SN 2860)*

gönlüm ilini yıhmağ u opurmağıçün uş \ her menzile baḥ baḡlu dutar vaḳ 'a vü nāmı (SN 2862)

ḥatāyī çü zengī izin izledi \ taḡ atdı vü ılduz yüzin gizledi (SN 2869)

irişdi gice vü örüşdi girü \ şafaḳ kızıl oldu vü beḡzi şaru (SN 2873)

üçünci günü yola düşdi yine \ yokuşlar aḡa vü inişler ine (SN 2877)

bişürdi vü yidi vü dirdi öḡin \ yiyesi yimemişdi aḡa deḡin (SN 2889)

ol kimse ki daḡıtmağıçün kendü düzenin \ bir dürlü daḡı vara vü düzen düze benven (SN 2900)

yoh işe vü olmayası sevdāya tolaşup \ yārından u cānından ümīzin üze benven (SN 2901)

irürdi göḡe zārī vü nāleyi \ paraladı findūk ile lāleyi (SN 2917)

girü bindi ata vü düşdi yola \ geḥī ağlayu ḡāḥ şaḥın yola (SN 2926)

ḡonup anda söḡüldi vü yidi it \ öḡinde didi kendüye ṭur git (SN 2930)

ḡüneş çün ṭulundu vü oldu gice \ buḡaldı vü uğradı iḡen ḡüce (SN 2934)

girü döndi vü mīşeye viridi yan \ görür bir iḡen yüksek aḡaç revān (SN 2939)

ol aḡaca aḡdı atın baḡladı \ aḡaç altına vü öküş aḡladı (SN 2940)

yürürlerdi irkeklü vü dişilü \ kimisi bıyıḡlu kimi dişlü (SN 2944)

bu ḡöḡül daḡı bir belādur aḡı \ ki 'ıḡḡ ola vü ḡayḡu ḡorḡu daḡı (SN 2949)

gider idi çepçevresin gözleyüp \ elinde yayı vü oḡın gezleyüp (SN 2952)

çü görđi ki mīşe yimişdür ṭolu \ iḡen tāze vü ṭatlu vü hem şulu (SN 2953)

bilimedi ne nesnedür ilk anı \ girü baḡdı vü aḡladı yilkeni (SN 2965)

bunu gördiler nā-ḡāḥ aşlanlayın \ mīşede vü oldılar ayın bayın (SN 2968)

ırakdan ṭapu kıldı vü ḡodı baş \ getürdi şeker beksimet bişmiş aş (SN 2986)

anı aldı vü girdi ḡadırgaya \ ṭoyı gör ki öyküniser ṭurgaya (SN 3037)

ki çīn'e deḡin uçabilür uzaḡ \ niçe çīne yidi vü üzdi ṭuzah (SN 3069)

hemān görđi ḡayṭās gitdi öḡi \ revān düşdi vü fi'l l-ḡāl ölü bigi (SN 3071)

ne kim dir ise vü anı şatun al \ bezirḡāndur aldana çün göre māl (SN 3078)

anı şatun alam ḡayurma oḡul \ gözün aḡ söyle vü yi iç ü ḡül (SN 3081)

çü kaytās işitdi yü didi baba \ yalan söyler uğrasun aña baba (SN 3085)
 gerek vara bir pādiṣāha şata \ bahāsını ala yü mālā kata (SN 3088)
 yine döndi tālīs çok söyledi \ cühūda yü hem cehd iñen eyledi (SN 3093)
 bunun şükriñi sen gerek bilesin \ nedür çāre yü tedbīri kılasın (SN 3119)
 cühūd anı gördi yü gitdi ögi \ dañı bir sözi eylemedi iki (SN 3123)
 bunu didi yü urdı el kılıca \ atası eger dutmasa kılıca (SN 3138)
 cühūda dañı döndi yü eyle dir \ ki eblehlik itme yü ögüñi dir (SN 3144)
 peşīmān işine yü iñen melül \ didi bunu kim eyledüm iş degül (SN 3176)
 niçeme ki ehl ola yü uşlana \ yavuz ite beñzer ki key ışlana (SN 3180)
 laṭīf ü saḥī yü melik-zādedür \ yañağı bigi ḥātırı sādedür (SN 3190)
 anı didüğine sevindi iñen \ inandı yü göñli avındı iñen (SN 3203)
 çü yıl gire her cāhilün burnına \ düşer od tenūrına yü furnına (SN 3211)
 iş idindi kendüzine anşuzın \ dilegince vardı yü dutdı sözün (SN 3212)
 düzüp yılkeni yü dürüp lengeri \ göñüldi nidiser gör ol neng eri (SN 3213)
 tañ atdı yü zulmet yüzün tutdı nūr \ güneş yine yandurdı gökde tenūr (SN 3215)
 ata yü oğul atlanup atına \ gelürler cühūd u gemi katına (SN 3216)
 bunu didi yü şaydı cānın yoğa \ birañdı şuya kendüzün kim boğa (SN 3222)
 düzüldi yü yılken kurup sürdiler \ güce gördiler köpeye urdılar (SN 3231)
 kızuñ kıtına geldi yü güldi hoş \ didi kayğudan külli kurtıldıñ uş (SN 3234)
 elünñde yü hükmünñdeven dün ü gün \ ne var dumrı yoğısa eyle düğün (SN 3241)
 bunu didi yü açdı yüzün girü \ cühūd oldı āşüfte görü görü (SN 3244)
 gerek dilkü bigi çevüklük idem \ azıdam bu iti yü öte gidem (SN 3266)
 gülümsindi yü saçlarınuñ ucın \ cühūd öñine çözdi üzdi gücin (SN 3278)
 gemimüz içinde delim nesne var \ geyesi yü yiyesi māl u tavar (SN 3298)
 cühūdı kığırdı yü didi aña \ ki gördüm bu arayı kaldım taña (SN 3327)
 ki ben yunmağa bunda kalısaram \ geñümce yü yalıncañ olısaram (SN 3334)
 yalıncağiken çünki göre perī \ ura yüzümi yü çevüre peri (SN 3335)

- umardı yü güyerdi ba_ha ba_ha \ ki çadırdan ol cānı kaçan çı_ha (SN 3344)
- canı çı_hmağa vardı yü çı_hmaz ol \ irahdan a_ha ba_har u ba_hmaz ol (SN 3345)
- anı ço_h işidü işidü cühüd \ uyıdı yü hem düşdi nite ki küd (SN 3356)
- revān ata bindi yü depdi atı \ güce gördi mişeye çapdı atı (SN 3369)
- bu resm ile dirşürimezdi ögin \ uyandı yü uyıdı üçe degin (SN 3373)
- taşındı yü döşendi yiyesi raht \ bu şirin ki oturdu ol şür-baht (SN 3374)
- şu āvāzı yü hem legençe üni \ birez sâkin oldı turu_hdı canı (SN 3376)
- çadır katına vardı yü çağurur \ perī-hūn bigi turdı yü kığurur (SN 3377)
- ka_hımağıla yü kudurmağıla \ çağırmağ u güneşde durmağıla (SN 3394)
- delü bigi hep paraladı tonın \ ata bindi yü tağa dutdı yönin (SN 3399)
- a_ha boyalı biz yiter ola pes \ çü bağlaya dībā yü çin'e heves (SN 3408)
- yayılmış idi yü öhinde bınar \ dibinde anu_h kurlu bir taht var (SN 3321)
- yimiş buldı yü çevredin yidi ço_h \ didi çün karın to_h ola kayğu yoh (SN 3324)
- anı yü atı gördi hıç dınmadı \ kuruya çı_hup ağaca binmedi (SN 3326)
- elinde tutup bir güher çı_hdıdı \ gözetdi yü çepçevre key ba_hdıdı (SN 3327)
- kodı güheri anda girdi girü \ denize yü bir ya_ha vardı girü (SN 3328)
- apa_hsuzda ün geldi yü meşgale \ deniz yüzi oldı tolu meş'ale (SN 3431)
- şu balğışdı yü çı_hkdı hayvān öküş \ kiminü_h yüzi it kimün başı kuş (SN 3432)
- anı hıç üşendürmedi birisi \ eger uşağı yü eger irisi (SN 3441)
- i_hen iymın oldı yü sevindidi \ niçe ağlaya birez avındıdı (SN 3443)
- iki gevheri aldı yü sād idi \ ki ol gice kor_hudan āzād idi (SN 3466)
- çü gökler yüzi karaya boyanur \ ne var ins uyursa yü cin uyanur (SN 3476)
- sen endikme yü kor_hma hıç kayu yoh \ dime bilmez aç kişi hālını to_h (SN 3485)
- gemiye girüp gezdüm içdüm yidüm \ irişdi gice yü birez uyıdum (SN 3490)
- ki ol varduğınca bula il ü boy \ tavar u kişi göre yü şehir ü kûy (SN 3514)
- kız a_ha delim dürlü hul_hk eyledi \ ögüt virdi yü hem eyü söyledi (SN 3518)
- şunup tutdı yü öpdı iki gözin \ bilişdi yad eylemedi kendüzin (SN 3519)

yimiş yir idi yü dahı nesne yoh \ giderdi nite kim katı yadan oh (SN 3523)
 öginde buyıdı yü gözinde yaş \ öjinde yazıyıldı bağırında baş (SN 3534)
 yimiş dirdi yü birez ot biçdidi \ şovuk şu kana kana key içdidi (SN 3535)
 düni güne ulardı yü uş gider \ dimez kim hoş u katı nā-hoş gider (SN 3536)
 revān indi yü kaza kodı atın \ ki gölgelene aldı tırdı katın (SN 3544)
 şon uci aña degdi kim güneşe \ yakılurdu düşdi tağa yü taşa (SN 3550)
 bu 'ışkuñ güneşi uyahmayısar \ güneşe yü gölgeye bahmayısar (SN 3557)
 sevindi yü gönli içi tıldı nūr \ şanasın ki uçmağa kavuşdı hūr (SN 3579)
 irişdi yü bir çeşmeden içdi şu \ didi görmeyem şallah ayruñ kışu (SN 3582)
 ki şardan yaña kopdı gavgā katı \ belinleyü tırdı yü bindi atı (SN 3584)
 nefir ü nakāre yü şur-nā üni \ inen katı vehme biraħdı anı (SN 3585)
 at üstinde tırdı iken bahdıdı \ girü kavmi döküldi yü aħdıdı (SN 3590)
 güherler ol idi ki ol gice kız \ aña virdi yü tutmuş idi 'aziz (SN 3619)
 eger tağda ola ve ger ovada \ ger ağaçda yata yü ger yuvada (SN 3629)
 düzenlik bozuldı yü oldu harāb \ bugün tanışup şöyle gördük şavāb (SN 3639)
 kığırdı bir onat kişi yü aña \ didi şindi var iste çevre yaña (SN 3656)
 ulular katına varup iy ata \ gerek iki vaktin yuma yü tuta (SN 3666)
 ve ger ni kızıl dil niçe kara baş \ kurutdı yü gözlerden akıtdı yaş (SN 3667)
 çü nakķāş işitdi yü baş koyuban \ didi niçe ki olavan diri ben (SN 3686)
 şehün sırruñ her ki halka çaķa \ kanına gire yü başından çıķa (SN 3688)
 elin aldı yü halvete girdidi \ hem eyle itdügi hūb tedbır idi (SN 3690)
 atam anam atlular u yayalar \ her iklīme yü her yaña yayalar (SN 3703)
 ve līkin nedür dilegüm diyeyim \ sen anla yü ben guşşamı yiyeyim (SN 3707)
 ne kim buyruğ oldıdı yü itdi ol \ şakā-hāne yir yirin eyletdi ol (SN 3725)
 dürişdi yü çok dürlü reng ezdidi \ ki ol şūrete beñzedü yazdıdı (SN 3727)
 zamān geçdi yü ol iş oldı tamām \ ki hayrān kalurdu aña hāş u 'ām (SN 3728)
 süheyl'i hoz anda varup bulmadı \ melül oldu yü nolasın bilmedi (SN 3744)

- girü döndi ki ya'nî kıızı bula \ bulımadı yü oldu artuḥ belā (SN 3746)
- delim aşdı taḡları yü billeri \ öküş gezdi şarları yü illeri (SN 3752)
- şu içer iken gördi şūret revān \ bodıcı bıraḡdı yü itdi fiḡān (SN 3755)
- çü gördi dimez sırrı yü içer and \ eyitdi gerek buḡa zindān u bend (SN 3764)
- ol iş aḡa baş ḡorḡusı itdidi \ ki şuyı yü etmegi unitdıdı (SN 3773)
- varup zengīnūḡ çün yüzın gördidi \ söz açdı yü aḡvālını şordıdı (SN 3783)
- ḡamusın şaduladı bir bir aḡa \ çü işitdi yü ol ḡaldı ḡaḡa (SN 3798)
- didi ger diri ola yü dürişe \ şehet kimse maḡşūdına irişe (SN 3801)
- deḡizdür ne yol biliḡür ü ne iz \ ḡaḡarlardı yü māl u cāndur 'azīz (SN 3804)
- ḡamarında sevgü ḡanı ḡıldı cūş \ ḡodı tācı yü taḡtı ḡıldı ḡurūş (SN 3817)
- yatam ḡopraḡ üstine ḡaş yaştanam \ düşem oda yü çāremi isteyem (SN 3819)
- gice olıcaḡ aldı yü girdi atın \ gemiye yü ḡiç düzmedi yol yatın (SN 3825)
- ol aracūḡa ḡondı yü aç idi \ za 'if oldu yü yüregi acıdı (SN 3829)
- çeküp üzdi örkini yü aḡsuzın \ çapındı idi aḡa ol kendüzin (SN 3834)
- bunı didi yü gitdi üç dün ü ḡün \ görinüpdı ḡün ḡara nite ki dün (SN 3843)
- iḡen armış idi yü dirdi öḡin \ çü eḡlendi anda giceye deḡin (SN 3852)
- ḡolın aşdı yü üstine düşdidi \ ḡatı ḡatı aḡladı yü ḡoşdıdı (SN 3855)
- çü ḡayḡās gördi yü ḡaldı ḡaḡa \ ḡoḡ aḡlaşdılar şonḡa şordı aḡa (SN 3856)
- nite oldu yü nicesi uğraduḡ \ ki gördüm seni baḡrumı ḡoḡraduḡ (SN 3867)
- dönüp ḡardaşı didi ḡaç gicedür \ ki ḡız bunda ḡeldi yü uş nicedür (SN 3872)
- daḡı andan öḡdin ḡikāyetlerin \ ki olmuş idi yü şikāyetlerin (SN 3874)
- hemīn gözüḡ açasın u göresin \ ataḡ ḡatını yü şaruḡ yöresin (SN 3895)
- varam atamı yü anamı görem \ sizūḡ ile hem bir iki ay ḡuram (SN 3901)
- elūḡden ḡelür ise kim sen beni \ irüresin ol şāra yü ben anı (SN 3910)
- boyn ḡutdı yü bindi ol boynına \ ḡüherleri şaḡmış idi ḡoynına (SN 3924)
- ol arada ḡodı yü öpdı elin \ yine ḡöḡe yil bigi ḡutdı yolın (SN 3928)
- çü ḡaḡ atdı yü gitdi ḡaraḡulıḡ \ yuvada ḡuş uyandı şuda balıḡ (SN 3929)

- arup idi yü aña baş kayusı \ yogıdı şu fikri yü aş kayusı (SN 3932)
- didi bir kılina bodıcı batur \ şu havza yü içmek için şu getir (SN 3939)
- baķup gördi hayrān olup kaldıdı \ çok ağladı yü çāresüz oldıdı (SN 3950)
- ögin dirdi yü çıhıdı andan girü \ gözi tolu yaş kan beñzi şaru (SN 3951)
- bizüm şāhumuz eyledi bu işi \ ki yazdurdı yü kodı elli kişi (SN 3956)
- yañıldı yü bir kara zengī kişi \ ki yüzinde aḥ idi ancaķ dişi (SN 3960)
- çü kaytās işitdi yü didi hele \ bu şüret ben ol gördüğüm kız ola (SN 3963)
- dürişe yü aña yidiüre çīne \ şehet düşe ol hem tūzağ içine (SN 3967)
- öginde bunı didi kaytās çoḥ \ dürişdi yü gördi ki hīç çāre yoḥ (SN 3969)
- daḥı bir güher şatdı vechin tamām \ düzen düzdi yü yaptı bir hoş maķām (SN 3971)
- çaḥ ol şürete karşı yü dāyimā \ günini geçürürdi fırsat uma (SN 3972)
- çıķardı yü virdi didi kim ü tūr \ şatagör ki müflisligüm vaķtidür (SN 3989)
- selāmını aldı çü virdi selām \ ağırladı yü hürmet itdi tamām (SN 3999)
- gemisine yügürdi delü bigi \ tağıldı yü diremez idi ögi (SN 4027)
- anuñ bigi yü hem daḥı yigrek \ bulasın sözüümüz işitmek gerek (SN 4032)
- cihānı gezem gice yü gündüzin \ eger kısmet olursa görem yüzün (SN 4051)
- anuñ kim benüm yüzüme güldi ol \ beni yoldan azdurdı yü tutdı yol (SN 4052)
- yine şahrā yü tağlar oldı siyāh \ giderdi cühūd u kılur idi āh (SN 4062)
- gözetdi bir ağaç kaba yü yüce \ çetük bigi tırmandı ol ağaca (SN 4072)
- eger tutavan işbu mişede yurt \ beni yırtı aşlan u ayu yü kurt (SN 4091)
- yüridi yü girdi hemān mişeye \ cühūd indi yü batdı endişeye (SN 4097)
- yimiş töldurup başına urdı ol \ yazıya düşüp gitdi yü tutdı yol (SN 4104)
- kişi kim tūzaḥ kura yü av uma \ şehet düşe qarğa yü andan hüma (SN 4169)
- çü zengī yü kaytās bigi cühūd \ ele düşdi yü gitdi nāmūs u ud (SN 4170)
- ķoyu gölgeçük buldı anda birez \ oturdı yü eydür idi ben bu kez (SN 4197)
- çerim gitdi yü tāt u taḥtum dirīğ \ yanar oda cānum biraḥtum dir (SN 4199)
- atın sürdi yü tutdı yol kal ‘aya \ demür kapudan girdi ol kal ‘aya (SN 4210)

atından sarāyına çün indidi \ süheyl'i viribidi yü ündedi (SN 4211)
 hemān lahza hōn dökdi yü toyladı \ tevazzu ' idüp lutf ile söyledi (SN 4215)
 eser yıl bigidür getirür eyi \ gülefdən kōhu yü 'alefden yiye (SN 4248)
 bunu didi yü ilk ayak itdi nūş \ süheyl'e didi kim saña vardı uş (SN 4258)
 süheyl anı gördi ki eyle diler \ alup içdi yü 'işret eylediler (SN 4259)
 anuñ ni 'metin başdı yü itdi güç \ ili dutuban şāhı oldı şoñ uç (SN 4290)
 yigit yigil uydu baña çevredin \ urındum harāmī yü uğrı adın (SN 4293)
 şıgınmışvanın hakk'a yü bilümi \ kuşanup apırlarvanın ilümi (SN 4318)
 tağid u bağışla yü yi iç ü gey \ eger eyle itmezseñ olmaya key (SN 4321)
 eyitdi saña diyeyim anla bir \ hem işbu sâ 'at tırma yü yola gir (SN 4336)
 yemen kavmi nitdi yü noldı nakāş \ çeri uğraşup eyledi mi savaş (SN 4341)
 dahı bu 'acebdür bilürem evet \ ne yirde ki otlağ ola yü şuvat (SN 4356)
 kara işidicek hemān dem yayah \ baş urdı yire yü götürdi ayah (SN 4363)
 kırıya kara geldi irahdan \ oturdu katında yü toprahdan (SN 4370)
 apañsuzda bir tañ kapu açdıdı \ kıızı bir gice aldı yü kaçdıdı (SN 4379)
 şāh ardınca vardı çeri tartuban \ dürişdi yü istedi tağ u yabān (SN 4380)
 çeriden ölen öldi yü kalanın \ tutup bağlayup geldi der-hāl anın (SN 4383)
 gözüm nūrı yü bağrumuñ pāresi \ harīfüm işüm hem işüm çāresi (SN 4395)
 henüz uş dürişür bizüm içün ol \ ki tuthun iken vardı yü tutdı yol (SN 4398)
 deñizi yü kuruyı tağı taşı \ aratduram u başa iltem işi (SN 4402)
 yigil içgil ü hātırıñ açagör \ melül olma yü kayğudan kaçagör (SN 4407)
 süheyl āferīn okıdı yü didi \ ki tapuñda bir yaña kodum udı (SN 4416)
 teferrüclere çok giderler idi \ temāşā yü 'işret iderler idi (SN 4424)
 süci başdayıdı yü elde ayah \ yügürü girüp geldi bir kul bayah (SN 4427)
 örü tırdı yü didi hey tartuñ at \ bolay kim düşe bu avumuz oñat (SN 4432)
 sücinüñ ağızda acıdur öñi \ ögüt bigi yü menfa' atlı şoñı (SN 4447)
 biri birine oldılar yüze yüz \ bular on kişi yü olar iki yüz (SN 4473)

demürce ki ol yandura çaḥ kömür \ çeküç şala yü ola kızmış demür (SN 4482)
 anı gördi cālūs düriüşdi key \ depindi yü çoḥ karşı durişdi key (SN 4500)
 kovagördiler aḡa yitmediler \ uzadı yü ardınca gitmediler (SN 4510)
 atı şanayidün ki bir kuş idi \ uça vardı yü kal'aya düşdidi (SN 4511)
 çıkardı yü bıraktı tiz çuḡalın \ çok ağladı yoldı saçın şaḡalın (SN 4512)
 yüzi gökcek idi yü şirîn sözi \ şāḥ uruḡı ḡusrevleyin kendüzi (SN 4515)
 tanışḡıḡda bilge yü sözde zarīf \ çeride bahādur sücide ḡarīf (SN 4516)
 anuḡ korḡusından ulu yü kiçi \ aradan götürmişler idi güci (SN 4531)
 çeride buḡa virmeeydi cevāb \ eger rüstem ola yü efrāsiyāb (SN 4562)
 oturdu yü okıdı çoḥ āferīn \ ḡikāyetlerin didi birin birin (SN 4571)
 didi kim bahāsı bir akça ola \ sürerler yire yü sererler yola (SN 4590)
 güneşde yü gölgede dünin günin \ gülün şoḡbetine çü tutdı yönin (SN 4694)
 ne kim tavarum ola yü genc ü māl \ ḡelālümde artuḡı saḡa ḡelāl (SN 4605)
 bunu didi yü didüḡin işledi \ aḡa dürlü çoḥ nesne baḡışladı (SN 4606)
 ḡarīfi yü yoldaşı idi süheyl \ cānı yü göḡüldaşı idi süheyl (SN 4611)
 teferrüclenüben şāḡ-ı ḡāverān \ giderdi yü hep bile daḡı revān (SN 4616)
 ikisin daḡı gördi yü bildidi \ hemān laḡza ḡoş şādılık kıldıdı (SN 4623)
 ki naḡḡāşı yü bir kulumı bile \ görüp bildüm ü şükr kıldum hele (SN 4626)
 didi gel bir iş eyle sen kendüzün \ naḡāşa gözükmeye yü gizle yüzün (SN 4627)
 bilün artuḡ ola yü bilün kavī \ faşīḡ ola dilün nicece yavı (SN 4642)
 bunu didi yü ağladı zār zār \ şu denlü ki esirgedi şehriyār (SN 4648)
 şeh-i ḡāverān cāmı taldurdıdı \ anuḡ şaylıḡına yü kaldurdıdı (SN 4660)
 ki aḡsent ü şābāş iy toḡru er \ tuz etmek gözedici yü pür-ḡüner (SN 4661)
 süheyl'e didi indi dur gel berü \ yaşınma yü oturmaḡıl aḡaru (SN 4662)
 gözin açdı yü gördi āḡ eyledi \ aḡulcaḡ aḡa bu kadar söyledi (SN 4672)
 ki iy şāḡ-zāde ola mı düşüm \ ki gördüm yüzün yü ondı işüm (SN 4673)
 geh ol koçdı anı yü geh anı ol \ fiḡān idüp ağlaşdılar idi bol (SN 4677)

hoz ayruhsı oldu kazā-yı ilāh \ çeri yitdi vü tañla fağfūr şāh (SN 4678)
seni şordı vü didi kızum kanı \ digil toğru kim kırtarasın canı (SN 4686)
hemān dem gice oldu vü şubh-gāh \ olinca içişdiler ü virdi şāh (SN 4700)
muraşşa 'kılıç u geyür tonların \ kuşatdı vü geydürdi birin birin (SN 4702)
şeh-i hāverān'a digil kim niçe \ yimekte vü içmekte 'ömrüm giçe (SN 4707)
azıtdum nigārumı vü işümi \ uzatdum qarārumı vü işümi (SN 4709)
başına dahı 'ışk bir iş durur \ niçeme ki sevdā vü teşvîş durur (SN 4732)
çü odum yana vü tütünüm düte \ qarār işbu göñlüm nitesi tuta (SN 4735)
bugün sizi urduravan dāra ben \ melāmet idem ile vü şāra ben (SN 4756)
anı vü nakāş alup gitdiler \ yazuhlu kişi bigi gör nitdiler (SN 4759)
göricek bir āh itdi vü düşdidi \ hemān dem ögi gitdi vü düşdidi (SN 4809)
irişdi vü aldı başın dizine \ şu yirine saçdı yaşın yüzine (SN 4812)
düşüp öğleri gitdi vü yatdılar \ çok ağladılar tañsuñ iş itdiler (SN 4819)
işidicegez nev-bahār ol sözi \ revān bildi vü anladı kendüzi (SN 4820)
esirgedi vü oldu ayın bayın \ anuñ içün ağladı uğurlayın (SN 4824)
güvendi canı göñli buldı küşād \ murādına irişdi vü oldu şād (SN 4827)
yarındası nakkāşı çahkatına \ kığırdı vü lutf eyledi çoñ yine (SN 4846)
girü ol yigit katına var otur \ anı egle vü göñlin ele getür (SN 4869)
süheyl anı işitdi vü oldu şād \ revān bağlu göñline düşdi küşād (SN 4877)
meger nev-bahār anlaruñ işlerin \ gerek bileyidi vü teşvîşlerin (SN 4883)
didi bir garībem ki çīn'dür ilüm \ başum kayu vü işe varmaz elüm (SN 4913)
beni ol kız azıtdı vü kaçdıdı \ yüzümüñ şuyın toprağa saçdıdı (SN 4926)
tamāmet cühūdunñ hikāyetlerin \ eyitdi vü dökdi şikāyetlerin (SN 4961)
hikāyetledi vü didi kim buyur \ buyurasuñı vü işümi kayur (SN 4968)
nice çīn'e vardı vü düzetdi āl \ nitesi bağışlar idi genc ü māl (SN 4987)
ki tıtdı şaruñ hākimi añsuzın \ varın aldı vü diñlemedi sözün (SN 4991)
bögürdi vü key zār zār ağladı \ işidenleruñ yüregün tağladı (SN 4998)

- şu içmeye yü yiyesi yimeye \ belâlar göre rāzını dimeye (SN 5010)
- yaluñuzca tağda yü taşda gezüp \ gücümi dükedüp ümîzüm üzüp (SN 5026)
- didiler bilünüz ki biz kāmumuz \ ulu kiçi yü hāşumuz ‘āmumuz (SN 5043)
- şağış ile kāmçı aña iki yüz \ urup kana yudılar eñse yü yüz (SN 5062)
- be-rāh itdi anı yü kendü revān \ süheyl ile girdi şara şāz-mān (SN 5083)
- süheyl ü nakāş oldu yü nev-bahār \ ağup köşke ağlaşdılar zār zār (SN 5084)
- buyurdi kim ol şarı tonatdılar \ münādī ile yü güne itdiler (SN 5089)
- yidi gün dün ü gün düğün eyledi \ ululara dökdi yü hōn eyledi (SN 5092)
- şunuñ bigi tedbīr ile virdi dād \ kim ulu kiçi oldu rāzī yü şād (SN 5105)
- ki diri durur yāri kātındadır \ harīfī yü dil-dārī kātındadır (SN 5149)
- hem eyle itdi yü didi kim şükr sen \ murādunçasın u kızum sağ esen (SN 5151)
- bir ay durdi anda yü ‘iş eyledi \ süheyl anı ağırladı toyladı (SN 5157)
- ki zindāncıydı yü göynüp özi \ varup haqqıçün söylemişdi sözi (SN 5169)
- çerimüz dükendi yü kalmadı genc \ hemīn guşsa kaldı yü gavgā yü renc (SN 5190)
- girüp eydür idi haber perde-dār \ ki geldi bir ilçi yü destūr umar (SN 5220)
- bayık bil ki dinlenmeye dünyede \ yarayımayam bilişe yü yada (SN 5232)
- bu oğlumuzuñ uşşı yü ‘aklı var \ kamu halk anuñ eyü hulkın sever (SN 5242)
- şon olasını ilkden gözedür \ iver hayra yü şer işi düzedür (SN 5245)
- tanışdı yü bu işi itdi tamām hemān \ lahza tahta oturdi hüām (SN 5261)
- düzen düzdi yü eyledi cehd ol \ ki oğlını kıldı velī ahd ol (SN 5262)
- bezenmişdi oğlıyla tāt u taht \ aña i timād itdi yü dökdi rah (SN 5264)
- süheyl ü nakāş idi yü nev-bahār \ göñüldi yemen yolına hoş süvār (SN 5267)
- göricek görışdı yü öpdi gözin \ çoçuşdı yü sürdi yüzine yüzün (SN 5272)
- döküldi yü toğrandı nuql u kebāb \ çalındı def ü çeng şeş-tā rebāb (SN 5284)
- virür idi yü şükür eyler idi \ niyaz ile tangrı ya söyler idi (SN 5290)
- sevinüp derisine şıgmaz idi \ kodı ahdı yü tevbesini şıdı (SN 5309)
- anuñ bigi dirgüne eyledi ‘azm \ ki hōnlar döküldi yü kuruldı bezm (SN 5310)

ki kişi gerekdi anı şayası \ 'alemlüsi kaç idi yü sayası (SN 5324)
 atasıyla dün ü gün oturup \ harĩf oldu yü dehşeti götürüp (SN 5329)
 biřüre sözi yü vire çāšnĩ \ řotara nite kim kiři aşını (SN 5336)
 başarur olursa anuñ bigi uz \ ki şekker kara yü bir arada tuz (SN 5337)
 buyurdi aña dañı bir şehr ulu \ il ü kal 'a yü şehr cümle tolu (SN 5349)
 du 'ā kıldı naķķāř oldu revān \ irişdi yü ol řārda kaldı hemān (SN 5350)
 çü oğlını gördi gözi şoldı yaş \ oturdu yü komadı yaştuğa baş (SN 5354)
 nedür çāre her bir şoğan ölişer \ bu böyle olugeldi yü olışar (SN 5369)
 kiřinüñ nite ola ķurtuluřı \ meger diyesin ço yü ķurtul işi (SN 5372)
 terāzũ yü hem kile şoğru dutuñ \ dimezven ki aldayugörüñ utuñ (SN 5383)
 kişi kim ķocala yü ola ģazef \ olur 'aklı yü kuvveti hep telef (SN 5392)
 kişi kim ķuyumcı yü ķazancıdur \ bir oğul bu 'ālemde ķazancıdur (SN 5411)
 velĩ nidelüm iy dirĩğā yü āh \ ki uş yavu ķulduķ senüñ bigi řāh (SN 5426)
 otur tahta yü pādīřāñlığuñ it \ dimezven ki bir ayruķ iķlĩme git (SN 5437)
 ģuřũřā ki ģammāz olursa sözĩn \ işitme yü ķarardu görgil yüzin (SN 5445)
 ķulah ço yü řālĩģ kiřinüñ sözĩn \ işitgil ü uğurlağul kendüzĩn (SN 5452)
 iñen uyma cehle yü çün ola cid \ lecāc eyleme düşmen ile be-cid (SN 5457)
 yoh eyle ki uğrasa bir gün belā \ řaña güle her kimse yü řād ola (SN 5464)
 giderür olur kengel anda ki var \ kişiden ģayā yü uludan vaķār (SN 5473)
 işüm bilürem düşiser müşkile \ beni yuñ ģül-āb ile yü müşk ile (SN 5484)
 řehādet getürdi yü yumdı gözin \ ulu tangrı 'ya şoğru dutdı yüzin (SN 5489)
 zihĩ derd ü ģasret dirĩğā yü āh \ ki ben geldüm ise sen olduñ tebāh (SN 5501)
 řačın yoldı yü urdı bařın řařa \ řačar idi toprak bařından ařa (SN 5503)
 çeriler dirildi yü ķuruldı yas \ ne vaşf ideyim aña irmez ķıyās (SN 5504)
 çok ağladı yü yogıdı fāyide \ yüzin açdı yü öpdı ayruģ nide (SN 5523)
 cihān miñnetüñ egri bucağıdur \ belā yurdu yü zaģmet ocağıdur (SN 5540)
 sübaşların bir bir beglerin \ kığırdı yü ķamu eren yiglerin (SN 5557)

bağışladı atlar u geydüirdi ʔon \ ayaḥ ʔutdı yü süciler dökdi ḥōn (SN 5558)
benüm tangrı 'yıla çü 'ahdum budur \ getürem yirine yü cehdüm budur (SN 5564)
ki dinç olasız ḥiç üşenmeyesiz \ gerek olur ise yü ser-māyesiz (SN 5565)
du 'ā itdiler aḡa yü didiler \ ki bulḡıl ne kim anı göḡlün diler (SN 5567)
'arabca yü yā pārsī olsa lafz \ ki nazm olıcaḡ türki 'ye gelse lafz (SN 5593)
ki bir ehl kişi eger okıya \ rekīkini aḡlaya yü kaḡıya (SN 5602)
ki söz cāna ol demde eyler eşer \ ki hey ma 'nīlū ola yü muḡtaşar (SN 5630)
kişi çünki bünyād ḡoya söze \ yaramaz ki tīzcek kese yü üze (SN 5635)
şu kimse ki ḡaybetde yü yüzde dost \ ola yüzü anuḡ bigi yüzde dost (SN 5654)
bular 'ālim idi yü ben cāhilem \ bular 'āḡil ü saḡ u ben ḡāfilem (SN 5684)
aḡar ise yazanı yü düzeni \ du 'ādan biz unıtmayavuz anı (SN 5703)
anda ol gide yü siz ḡurtulasız \ kim ne ḡācet siz bunı öldüresiz (YZ 93)
ḡazn' için boşaltdı yü kıldı ḡolu \ mu 'cizāt kıldı saḡa anı ulu (YZ 414)
arasında göre bir dürlü mahlūk \ yüzleri yü tenleri göḡli maḡrūk (YZ 763)
şatdılar dördünci yıl bostān u bāḡ \ yēdiler buḡday alup şayru yü saḡ (YZ 0834)
yēmegi yü içmegi unudalar \ çün senün yüzünı bakup göreler (YZ 841)
atamız aḡırla yü ʔutma anı \ eyledük biz bizden ʔutḡıl bu kanı (YZ 1172)
cānum ārzūsı yü göḡlüm yēmişi \ bünyāmīn 'üm ey görünmeyen eşı (YZ 1221)
ēndi atdan yü görüşt' atasına \ yörüdi yayan anuḡ bilesine (YZ 1407)
getürür īmān varur şahra girür \ gezer ol şārı yü ser-tā-ser görür (YZ 1496)
kim diler-ise ki sīmurga ire \ kūh-ı kāf'a vara yü anı göre (MT 15)
birisi güneşe tapdı yü sözi \ aya hatm itdi yü biri ulduzı (MT 23)
kim bize bir pādişāh-ı nāmdār \ gerek-idi yü bir ulu şehriyār (MT 46)
geldi hüdhüd ara yire bī-lecāc \ hullesi eḡninde yü başında tāc (MT 55)
adı sīmurg u cemāli bī-kerān \ kudreti peydā yü zātu bī-nişān (MT 68)
ol cihānuḡ fahrı yü halkuḡ yigi \ āhiret sultānı yü dünyā begi (MT 79)
bu görinür tañrıları kim koya \ vara yü ol gizlü tañrı 'ya uya (MT 100)

- bir yetīme bunça yüz biñ pādīshāh \ kaçan uya yü hezārān biñ sipāh* (MT 102)
- adı safvān milletin bekleyiçi \ tāzi biniçi yü atlas geyiçi* (MT 118)
- kendü dinlerine yarı kıldılar \ nāle yü feryād u zārī kıldılar* (MT 120)
- şol degül-ise ‘acebdür kim gezer \ üşde sinlerde yü ahvālin düzer* (MT 148)
- büleheb çün gördi kim safvān aña \ sayd oldı yü becid kaldı taña* (MT 157)
- şimdiye degin nite bilmez-idiñ \ bu sözi yü fikrini kılmaz-ıduñ* (MT 179)
- kim beni kāfirler arasında ög \ milletüñ terk eyle yü bütlere sög* (MT 195)
- başını ayagı altında kodı \ saña yü dīnūñe inandum didi* (MT 213)
- nāle yü zārī yü şūra düşdiler \ cümle hüdhüd yöresine üşdiler* (MT 257)
- illa yol havfı yü hevlinde girü \ her biri getürdi bir ‘özü ilerü* (MT 262)
- geldi gül vaktı girü kim bülbülün \ bāg ola yiri yü bōstānlar gülün* (MT 272)
- sūreti eylemegil ma ‘niye büt \ gül bugün togdı yü yarın öldi dut* (MT 287)
- bir gün ol ‘avrat katında oturur \ nāgehān bakar yüzine yü görür* (MT 296)
- ‘avrat eydür şatt’a ayruk girmegil \ geçmege yü ‘ömr boynın urmagıl* (MT 299)
- yüzeilmeyen kişi nite gire \ şatt’a yü kendüziniñ boynın ura* (MT 309)
- ol ere çün olmadı bu sır ‘ayān \ şatt’a düşdi yü bogıldı bī-gümān* (MT 310)
- ‘āşık ol-durur ki ‘ālemden kese \ gönlini yü yāri zülfinde asa* (MT 315)
- kamu ‘ālemden kesüp yāra ire \ terk ide yāri yü cebbār’a ire* (MT 316)
- var-ıdı san ‘an şarında bir ulu \ gönli deryā yü içi dürler tolu* (MT 321)
- çok mürīdi yü muhibbi var-ıdı \ kim dükeli key riyāzet-dār-ıdı* (MT 324)
- baña bir iş düşdi gelün gidelüm \ rüm’a yü bu müşkili hall idelüm* (MT 343)
- çok nasīhat virdiler kār kılmadı \ şeyhe yü ussı başına gelmedi* (MT 375)
- şeyh çün kim ‘āşık u rüsvā olur \ terk ider islām’ı yü tersā olur* (MT 379)
- ün kanı kim nāle yü zārī kılam \ kendüzüme dōst ol yāri kıla* (MT 398)
- birisi eydür ki dilüñi bile secde \ eyle hakk’a yü ‘özüñ dile* (MT 421)
- şeyh eydür kim beni hak tagladı \ bu od-ıla yü bu bende bağladı* (MT 426)
- ‘āşık u āşüfte yü hayrān-durur \ bī-dil ü mecrūh sergerdān-durur* (MT 442)

- ol ögüdüñ dahı terkin urdılar \ hîre yü hôr u hacîl dek durdılar* (MT 443)
- yüregüm yandı yü köyindi canum \ mûm gibi uş eriyügördi tenüm* (MT 464)
- ‘ömr çün geçdi yü ‘akluñ yok-durur \ serd demsin sözlerüñ sovk-durur* (MT 477)
- sen kocalduñ ‘ışk işüñ degül senüñ \ tâzalıguñ gitdi yü soldı tenüñ* (MT 480)
- şeyh eydür gerek-ise kıl kabûl \ beni yü gerek-ise olgıl melûl* (MT 482)
- secde kıl bütlere yü kur’ân’ı yak \ hamr iç îmānuñ gözden bırak* (MT 487)
- şeyh çün zünnârı bagladı bile \ küfri meşhûr oldu şehre yü ile* (MT 522)
- hırkasın yandurdu yü dînin kodı \ mushaf’ın dahı köyindürdi odı* (MT 523)
- ‘ışk bu elden çok itdi yü ide \ ka’be’den çok şahsı deyre ilede* (MT 531)
- dînüm iletdi yü yakdı cānumı \ küfre irgürdi kamu îmānumı* (MT 533)
- sen getürmegil meniyyet kim bu hāl \ aña düşdi yü saña ola muhāl* (MT 556)
- kim nihādın görür-ise üstüvār \ niçe hûk anda bula yü niçe mār* (MT 557)
- sen kadem bu yola ur iy nām-dār \ kim göresin ka’be yü büt sad hezār* (MT 561)
- bakmaz anlara yü hışm idüp gider \ taglara varur u toñuzlar güder* (MT 588)
- kim ‘aceb şeyhe ne geldi ilerü \ anda yü bunlar neye geldi girü* (MT 592)
- ka’be’de var-ıdı şeyhüñ bir mürîd \ kamudan ‘ālî yü sıdkı key mezîd* (MT 593)
- yār eger olur-ısa kâfir dahı \ yār olgıl yāra yü yalvar dahı* (MT 610)
- kamuñuz tersā niçün olmaduñuz \ şeyh-ile yü hidmetin kılmaduñuz* (MT 612)
- eyle zārî kıldılar kim yir ü gög \ ol figāndan agladı yü kodı ög* (MT 637)
- ol küdüret şol kadar ihdād-ıla \ aradan gitdi yü az bîdād-ıla* (MT 648)
- şimdi şeyhüñ derdine irdi devā \ ol küdüret gitdi yü geldi safā* (MT 650)
- şimdi ay indi yü çıkdı âfitāb \ küfr ü ‘isyān gitdi yü geldi savāb* (MT 652)
- uykudan uyandı yü āh eyledi \ ol mürîde cem ‘i āgāh eyledi* (MT 654)
- çok beşāret viridi yü girdi yola \ tapusunda kamu yārānlar bile* (MT 655)
- çün görürler şeyhi zār u dil-figār \ şādi yü gam arasında bî-karār* (MT 672)
- sabrı gitdi yü karārı kalmadı \ hîç işinde ihtiyārı kalmadı* (MT 694)
- bî-dil ü âşüfte yü rüsvā olur \ ‘āşık-ı şūrîde yü şeydā olur* (MT 695)

ol kamu kibr ü delāl u gunc u nāz \ gitdi yü kaldı kıza mūnis niyāz (MT 700)
 çün peşīmān oldı yü geldi yola \ şimdi anı istemeñ vācib ola (MT 705)
 gördiler kim ol kız ırakdan gelür \ nāle yü feryād u zāriler kılur (MT 716)
 tañrı tersā kızına īmān virür \ secde eyler tañrı'ya yü cān virür (MT 738)
 kamu hālin çünki tertīb itdiler \ gūra kodılar anı yü gitdiler (MT 741)
 bī-muhābā dehr-i mekkār ādemī \ bī-vefā dünyā yü gaddār ādemī (MT 743)
 ança rahmet ol hazāyinde ola \ kim bize yü kamuya rahmet kıla (MT 747)
 söz hurūfın artuk eksük kılmadı \ ālim añladı yü cāhil bilmedi (MT 753)
 agzı tolu şeker ü tonı yeşil \ saru ayagı yü minkārı kızıl (MT 757)
 böyle ter dībāce yü datlu şeker \ husrev ü şīrīn sözi ola meger (MT 774)
 çün selām virdi yü kıldı ihtirām \ hızr eydür ol ere kim iy imām (MT 798)
 tañrı adı sözüümüzi añladur \ halka yü ma'nīlerini tañladur (MT 839)
 kangı yoldan bunlar irmiş olalar \ iy 'aceb bunda yü girmiş olalar (MT 858)
 kangı kapudan girüben geldüñüz \ uçmaga yü ni 'metini bulduñuz (MT 860)
 eydür āhir kapuçı rıdvān sizi \ gördi yü yol virdi size kendüzi (MT 862)
 bunlar eydür cān alıçı almadı \ cānumuzı yü katına gelmedi (MT 865)
 eydür āhir tartiluban geldüñüz \ hem terāzūda yü cennet bulduñuz (MT 874)
 bunlar eydür kimsene bizden hisāb \ sormadı yü ne su'āl u ne cevāb (MT 878)
 nāgehān her birümüz añdı anı \ renc ü sayru kıldı yü soldı teni (MT 884)
 bī-su'āl u bī-cevāb u bī-hisāb \ bī-kitab u bī-'anā yü bī-'itāb (MT 886)
 kim size bu menzilet bağışladı \ hak ta'āla yü bu lutfi işledi (MT 889)
 dükeline i 'tikādumuz dürüst \ var-ıdı yü kendü hakkumuzda süst (MT 907)
 dükelinden biz aluyuz dir-idük \ dünyada yü ot kökini yir-idük (MT 909)
 āhiretde kamudan yig eyledi \ hak bizi yü cennetinde toyladı (MT 910)
 kendüzin kor ise gülşehrī ire \ cennete yü tañrı dīdārın göre (MT 920)
 virdiler oglanı cellād eline \ kim iki böle yü ödi bulına (MT 972)
 oğlan ol dem gök dapa bakdı girü \ güldi yü boynın uzattı ilerü (MT 973)

zālim olma degme bir sultān gibi \ 'ādil ol dārā yü nūşirvān gibi (MT 1011)
bir kişi kodı biş altı hurdasin \ tavug altına yü kaz yumurdasin (MT 1036)
çün ölüm gele yü ma 'nī deñizin \ cāna eyle 'arz ideler añsuzın (MT 1082)
zāhid ol-durur ki dünyā terkini \ kıla yü cennāta ura berkini (MT 1114)
sen bu kamu hırs-ıla irmeyesin \ menzile yü bu yola girmeyesin (MT 1115)
geh yöriyem husrev ü hakan-ıla \ geh gezem dārā yü nūşirvān-ıla (MT 1132)
ol zamān kim şāh keykāvūs-ıdı \ pehlevān gurgīn u kiyū yü tūs-ıdı (MT 1134)
virdi birsin rüstem'e kim burca ur \ işbu mıhları yü taşlara geçür (MT 1158)
yohsa şimdi rüstem-i dāstān gelür \ öldürür bizi yü atları alur (MT 1206)
bu ile gelür-ise afrāsiyāb \ yüregi kan tola yü bagrı kebāb (MT 1238)
padişāh oldur ki sultān yarada \ ten dörıde halka yü cān yārada (MT 1299)
ol çemende lāle yü güller viren \ gülsitānda serv ü sünbüller viren (MT 1320)
evliya yü enbiyāsına inan \ niçe bir uyyıyasın āhir uyan (MT 1325)
var-ıdı bir h'ācenüñ bir tütisi \ bir kafasda mahremi yü mūnisi (MT 1338)
tütiye eydür senüñ armaganuñ \ ne ola yü yā neyi sever cānuñ (MT 1347)
vardı şarda işlerin gördi girü \ geçdi çok yaşı yü geçdi çok kuru (MT 1379)
ne azum kaldı yü dahı ne çoğum \ bu-y-ıdı kamu benüm varum yogum (MT 1394)
kanda sīmurğa ire keklik meger \ geze kānlarda yü isteye güher (MT 1437)
tagda kim peydā yü yā pinhān ola \ degme taş dibinde yüz biñ kān ola (MT 1442)
āhiret katında ol genci 'azīm \ muhtasar gördi yü rencini delim (MT 1455)
hakk'a yalvardı ki bu az milketi \ kimseye virme yü üküş zahmeti (MT 1457)
genc-ile endişe yü bī-genc gam \ genc-ile yig gussa yü endişe hem (MT 1476)
şol ki yüz biñ dürlü genci cem' ider \ genci kor yirinde yü kendü gider (MT 1479)
ol bahılüñ kim ola mālına zār \ kendüsi kejdüm ola yü mālı mār (MT 1485)
kuşlaruñ kalanı dahı geldiler \ ortaya yü bir bahāne buldılar (MT 1495)
nisbetümüz ara yirde var-ısa \ anuñ-ıla yü bize ol yār-ısa (MT 1505)
yohsa bizüm nisbetümüz yog-ısa \ aña yü yoluñ belāı çoğ-ısa (MT 1507)

- ol ne ‘āşıkdur ki cāndan kayıra \ māye yü sūd u ziyāndan kayıra* (MT 1516)
- cānuñuz ister-ise aña varuñ \ koñ bu murgı yü sımurga irüñ* (MT 1525)
- kamu kuşlar sūreti ol sāyeden \ hāsıl oldı yü hem ol sermāyeden* (MT 1529)
- çün belürdi hüdhüdüñ serverligi \ ol yola yü kuşlara rehberligi* (MT 1540)
- yol ‘azīm ırag u menzil bī-nişān \ key deriñ deryā yü sāhil bī-nişān* (MT 1548)
- sen ki şimdi pīşvāsın bizlere \ gir hōş öğüde yü zībā sözlere* (MT 1556)
- menber ur bir va‘z id lutfeylegil \ tañrı yü peygāamberinden söylegil* (MT 1557)
- dükeli sözüñ bize takrīrini \ eyle yü her āyetüñ tefsīrini* (MT 1558)
- zīra kim nāgāh göresiz bir begi \ atlas içinde yü tazī bindügi* (MT 1575)
- biz erenler himmetinden ermişüz \ şāhumuza yü cemālin görmişüz* (MT 1594)
- birisi eydür ki bir şāhid benüm \ gönüm aldı yü köyindürdi canum* (MT 1644)
- hüdhüd eydür niçe sūretler seni \ aldaya yü bu küdüretler seni* (MT 1665)
- bu hikāyet böyle şīrīn böyle ter \ leyli yü mecnūn sözi oldı meger* (MT 1678)
- var işüñe yü ko beni vaktuma \ tañrı ‘ña bak gelme ayruk katuma* (MT 1713)
- leyli çün gördi ki bilmedi anı \ top köyindi gönli yü yandı canı* (MT 1717)
- çün benem leylī yü beni bilmedüñ \ sen bu fenni hīç hāsıl kılmađuñ* (MT 1723)
- leyli yü mecnūn tolu-durur cihān \ leylisüz mecnūn olmasun hemān* (MT 1726)
- leyli çün gördi ki mecnūn bilmedi \ anı yü hīç iltifātın kılmađuñ* (MT 1752)
- gitdi leylī mecnūn ‘ı anda koyu \ kaldı mecnūn leyli yü leylī diyü* (MT 1753)
- çün iki yüzlü yü iki dillüyem \ bī-vefālıkla cihānda bellüyem* (MT 1773)
- ne müsülmān ola ol ne ten-dürüst \ dīni eksük ola yü endāmı süst* (MT 1785)
- karga üni tütinüñ āvāzını \ mahv ider-idi yü kamu sāzını* (MT 1814)
- emr-i ma‘rūfı yü nehy-i münkeri \ bekledüm şöyle ki bir kān gevheri* (MT 1875)
- eydürem kimse nite egri ola \ ergiyi yü togruyı tañrı bile* (MT 1878)
- i ‘tikādumı dürüst eylemişem \ hakka yü nā-hakka süst eylemişem* (MT 1881)
- hüdhüd eydür i ‘tikād assı kıla \ ādemīye anda yü ecrin bile* (MT 1889)
- i ‘tikāđuñ döne yü kalmaya uz \ zīra imānda mukallidsin henüz* (MT 1896)

- vācib oldur kim hemîşe olısar \ dāyimā var-ıdı yü hem kalısar* (MT 1906)
- saru kızıl sūreti böyle ola \ dir-ıdı yü gök yeşil eyle ola* (MT 1934)
- gözüm aç kim degme rengüñ \ sorayım adını yü sūretini göreyim* (MT 1946)
- hikmeti yü hey'eti yü mantıkı \ añladum yavlak u bildüm tahkîkî* (MT 2011)
- niçe kim mescidde meclis eylerem \ tañrı yü peygāberinden söylerem* (MT 2029)
- yohsa nārıncāt-ıla çün tañlaram \ sîmiyā yü kîmiyāyı añlaram* (MT 2039)
- benden oldı ister-ıseñ hōd 'ayān \ dünyada 'ilm-i ma 'ānî yü beyān* (MT 2040)
- kāfir ü 'ādil delim yig ehl-i dād \ kim müslmān ola yü zālīm-nihād* (MT 2126)
- kurda beñzer zulm kurdı besleme \ emrini dutma yü hükmin esleme* (MT 2134)
- tok iken yimege kasd itmez-ıdı \ issini yü diş-ile dutmaz-ıdı* (MT 2138)
- kendüzini besleyeni hōş yidi \ fārig oldı yü zihî toydum didi* (MT 2141)
- eydür iy dilkü gel ol fermānuñı \ göster itlere yü kurtar cānunı* (MT 2184)
- birisi eydür ki gıybet söylemek \ nite ola yü eri kadh eylemek* (MT 2205)
- biri eydür sünnet ü farz u mübāh \ böyle yü a 'tāk u ta 'lîk u nikāh* (MT 2241)
- degme sözde bahs çün oldı tamām \ lâ nüsellim gitdi yü geldi selām* (MT 2249)
- ol vezir eydür çoğı yalan-durur \ sözlerüñ azı yü ābādan-durur* (MT 2253)
- sūretin bozdı yü şeklin gizledi \ bulıd içinde güneşi gizledi* (MT 2258)
- tācı kodı yü çağırdı kim duruñ \ bir ferişte kodı tācı götürüñ* (MT 2261)
- halkuñ arasında bırakdum anı \ kim ferişteh geldi yü kodı bunı* (MT 2269)
- kim ferişte böyle yü eyleyidi \ biri benden sormadı kim neyidi* (MT 2271)
- yohsa ben tācı koyan çün görmedüm \ ol ferişteyi yü vasfın virmedüm* (MT 2277)
- bu yañadan kamu şar halkı üşüp \ tācuñ üstine yü da 'vîye düşüp* (MT 2282)
- şahna yü kādî gelürler ilerü \ şarlu dahı kamu gelürler girü* (MT 2288)
- eydür āhir hîç kimesne gördi mi \ ol ferişteyi yü vasfın virdi mi* (MT 2292)
- bu yañadan ol tanuklar girdiler \ şehre yü dürlü haberler virdiler* (MT 2316)
- ol tanuklar soñra çünkim bildiler \ kim yalan-ıdı yü 'āciz kaldılar* (MT 2325)
- biri eydür her kime irdüm-ıse \ şehir içinde yü kimi gördüm-ıse* (MT 2331)

- biri eydür kamusun şol bir kişi \ yoldan iletđi yü düzdi bu işi* (MT 2334)
- kamu şehr evvelde görmişler-idi \ anı yü vasfını virmişler-idi* (MT 2337)
- çün yalan oldı dükeli görmedük \ çıkdılar anı yü vasfin virmedük* (MT 2338)
- ilerü bir görmeyen hód yog-ıdı \ şarda yü gören kişiler çoğ-ıdı* (MT 2339)
- çünkü baş kor yire yü eller öper \ buzaguyı tañrı diyüben tapar* (MT 2345)
- kamu şehr evvelde görmişler-idi \ anı yü vasfını virmişler-idi* (MT 2337)
- çün yalan oldı dükeli görmedük \ çıkdılar anı yü vasfin virmedük* (MT 2338)
- ilerü bir görmeyen hód yog-ıdı \ şarda yü gören kişiler çoğ-ıdı* (MT 2339)
- çünkü baş kor yire yü eller öper \ buzaguyı tañrı diyüben tapar* (MT 2345)
- kuds ilinde çok tasarruflar kıla \ fikr-ile yü key ta'arrüfler kıla* (MT 2363)
- hulki zîbâ yü sözi tatlu ola \ bilişe yü yâda şefkatlu ola* (MT 2391)
- bî-vefâ yü merdüm-âzâr olmaya \ hâdi 'u nemmâm u gaddâr olmaya* (MT 2403)
- kimseden hergiz yüzün döndürmeye \ baş vire yü şahsı utandurmaya* (MT 2404)
- 'ahdi bekleye yü kavlin sımaya \ nâzbâz u kibr-ile yörimeye* (MT 2406)
- kaçar-iken nâgeh etegin basar \ sürçer añsuzda yü yidügin kucar* (MT 2463)
- biri sorar kim kişi kim şeyh ola \ niçe verziş eyleye yü ne kıla* (MT 2509)
- hüdhüd eydür şeyh ol-durur kim ol \ halkı terk ide yü ilte hakk'a yol* (MT 2514)
- hırkasına yü mürîdine tufeyl \ ola yü bir ululığa kıla meyl* (MT 2522)
- zîra ol ayruklar-ıla uludur \ yaluñuzla kiçi yü key aludur* (MT 2524)
- ol degüldür şeyh kim ulu ola \ tol-p-ıla yü yaluñuz alu ola* (MT 2528)
- kamular fânî yü oldılar 'adem \ ol senâ 'î bākî yü 'attār hem* (MT 2533)
- birisi köy defteri şar defteri \ kim bilürüz şarda yü köyde eri* (MT 2538)
- hırkasına yü mürîdine tufeyl \ ola yü bir ululığa kıla meyl* (MT 2522)
- çün er adı yü kitābınuñ adı \ rüşen oldı geldi duzınuñ dadı* (MT 2590)
- ben bir ad bulımazam kim bağlayam \ kendüme yü halk gönlin taglayam* (MT 2623)
- ol velî eydür ki gülşehrî adın \ var getir sözde yü vir sözün dadın* (MT 2626)
- ben bu gülşehrî adın çün bağladum \ kendüzüme yü gönüller tagladum* (MT 2628)

cilve kildum ben dahı bir gül gibi \ söze girdüm kumrı yü bülbül gibi (MT 2639)
ben sekizinçilige dahı olam \ rāzı yü rızkumı ‘ālemde bulam (MT 2662)
ne edeb var-ısa āhī göstere \ aña yü şeyhi safāsın artura (MT 2697)
lokmasını sofrada niçe yiye \ niçe otura yü dura yü diye (MT 2698)
niçe yöriye yü baka yü selām \ niçe vire ala halka ve’s-selām (MT 2699)
çün ahī cāhil ola yü bī-amān \ terbiye hem cehl örgene hemān (MT 2710)
tañla dükkānçugını kurar-ıdı \ işler-idi yü işi sürer-idi (MT 2735)
bir iki gün kim senüñ ‘ışkuñ \ kova soñra osana yü ayrugı seve (MT2756)
atda yü ‘avratda yü kılıçda er \ bulmadı hergiz vefā iy nāmver (MT 2757)
döndi kim beytü’l-makdis şehrine \ vara yü sabr ide ‘ışkuñ kahrına (MT 2763)
vardı kuds’e yü halīl’e şevk-ıla \ kıldı tā‘at degme yirde zevk-ıla (MT 2764)
yemlihā eydür bu cāhiller sözin \ söyleme bunda yü sözler duzsuzın (MT 2797)
girdi yola nevhā yü zārī kılı \ kim diri yoldaş nite oldı ölü (MT 2901)
tañrı hükminden meger gāfil olam \ kim hevā yü hırs u hıkd-ıla dolam (MT 2905)
büşr girdi gördi ev ni‘met tolu \ tābe-hāne ‘ālī yü soffa ulu (MT 2916)
bir fodül-ıdı senüñ katuñda ol \ ‘aklı yavlak az-ıdı yü ‘ilmi bol (MT 2938)
kapısı yü alnı yü sofrı bağı \ ol üç açukdur budur sözüñ sağı (MT 2964)
geldi bir sergeşte yü şūrīde-dil \ yalın ayak baş açuk bergeşte-dil (MT 3042)
bī-dil āh itdi yü geçdi aglayu \ gönlini ol gabn odından taglayu (MT 3052)
nesnede sūd u ziyān ola ‘ayān \ hīç-ile ne sūd ola yü ne ziyān (MT 3056)
yohsa biz hōd rāyegān bağışlaruz \ her metā‘ı yü tafaddul işlerüz (MT 3076)
dilemez-ise kamunuñ tā‘atın \ hīçe saya yü dükeli sā‘atın (MT 3100)
nefs bir dem baña fermān olmadı \ kāfir oldı yü müsülmān olmadı (MT 3162)
istedügi şāhid ü şem‘ ü şarāb \ kim geze āşüfte yü mest ü harāb (MT 3167)
halk kim koca yü kim yigit-durur \ ol ki nefinden aludur it-durur (MT 3182)
şeyh eydür birisiyle artaram \ cānı yü cānuñ metā‘ın dartaram (MT 3202)
bunça besledüm teni bir göreyim \ kadrini yü satmaga bir vireyim (MT 3209)

- ol kişi eydür tenüñ çün kadri yok \ bî-hünerlikde yü yavlak ‘aybı çok (MT 3223)*
- cānumı dart iy ulu bir göreyim \ kıymeti ne yü neçeye vireyim (MT 3224)*
- şeyh eydür aña batman bulmadum \ dartıvirmeye yü kadrin bilmedüm (MT 3228)*
- eydür añladum dahı ben kim resül \ hak-durur yolında yü kıldum kabül (MT 3230)*
- eydür inandum hezārān şevk-ıla \ haşr günine yü yüz biñ zevk-ıla (MT 3253)*
- uçmaga vu tamuya inanuram \ hem hisābı yü sıratı sanuram (MT 3254)*
- bî-terāzū sen dükān eylemegil \ māye yü söz ü ziyān eylemegil (MT 3284)*
- od ki baş çekdi yü kibr itdi ‘azīm \ oddan oldu lācerem dīv-i racīm (MT 3315)*
- hak ta ‘ālā tevbesin kıldı kabül \ fazl oldu yü fenā oldu fuzül (MT 3323)*
- almaz-ısam ben bu kīni yü güci \ nesl ü kavmüñden çıkaram soñucı (MT 3351)*
- neye senüñ tevbeñi kıldı kabül \ böyle benden münkir oldu yü melül (MT 3363)*
- hak ta ‘ālā dükeli düşvār işi \ nā-murād olmagı yü her hōr işi (MT 3370)*
- ben dahı yüz zevkı yüz ‘işretleri \ yimek içmekleri yü lezzetleri (MT 3372)*
- bilmezem ol kanı yü ben kandayam \ kanda-y-ısam mülkinüñ içindeyem (MT 3389)*
- sen kim okıdı yü geldüñ kapuya \ girü ol kapudan irdüñ tapuya (MT 3391)*
- çün işitdi ādem iblīs’üñ sözün \ kakıdı yü ‘arza kıldı kendüzin (MT 3395)*
- sen kim okıdı yü geldüñ kapuya \ girü ol kapudan irdüñ tapuya (MT 3391)*
- sen günāhuñ zātısın kaçan gide \ kişiniñ zātı yü anı terk ide (MT 3447)*
- ben hemān yolda yü sen yoldan ırak \ defterüñ senüñ kara yü benüm ak (MT 3462)*
- sende ança hile yü telbīs ola \ kim senüñ kemter kuluñ iblīs ola (MT 3478)*
- çün göresin şāhı peydā yü nihān \ olmaya gülşehri’den yig tercümān (MT 3482)*
- birisi eydür vefādāram ‘azīm \ hātırum bî-kīne yü kalbüm selīm (MT 3484)*
- her kimüñ kim hayrı yü zîr-destiyem \ düşmenüm-ise dahı kim dostıyam (MT 3486)*
- baña bir pul hayr iden beni duta \ ilte yü neye diler-ise sata (MT 3491)*
- hüdhüd eydür bî-vefāyı sevmegil \ yıl-durur ‘ahdi yü sen yıl kovmagıl (MT 3497)*
- ne ki yidi yü yiyiser yig-durur \ it anuñ bigi kişiden yig-durur (MT 3499)*
- gel bize yü ussumuzı başa dir \ sen sag olgıl sayruluğı bize vir (MT 3519)*

sorma kim ol kanda yü biz kandavuz \ iki ten bir gönlegün içindevüz (MT 3551)
 bir yolumuz var bizüm irişmege \ yäre yü anuñ-ıla barışmaga (MT 3557)
 birisi eydür ki ‘ayyāram ‘azīm \ cāzulıg-ıla yü tarrāram ‘azīm (MT 3570)
 görür-ise hîle yü destānuñı \ sen ton iltürsin ol ilte cānuñı (MT 3594)
 zîhi müdbir ādemî yü nābekār \ kim ogurlıktan getüre iftihār (MT 3599)
 gökyüzi pür şu ‘le yü pür nūr-ıdı \ bāg içi pür hulle yü pür hūr-ıdı (MT 3626)
 bunça sıhhatdan niçün sen ayırsın \ kim ölü dirildi yü sen sayırsın (MT 3634)
 la ‘l, gülnār oldu yü ya ‘kūt gül \ tāze yavlak bülbül ü fertüt gül (MT 3636)
 çok yimekten çok ola fāsıd mizāc \ ne devā anı düze yü ne ‘ilāc (MT 3660)
 gördi irakdan ki bir tavşan gelür \ yolda yü çok nevha yü zārî kılur (MT 3692)
 ikiñüz dañı şikārumsız bugün \ kim yarın olmadı yü hoş geçdi dün (MT 3704)
 çün görür kim ol işüm aña uya \ kapar anı yü kalur bir kuyuya (MT 3719)
 yönümi yüz ‘işve yü tedbîr-ile \ bağlamışdur elli biñ zincîr-ile (MT 3777)
 hüdhüd eydür eyle dut kim gitmedüñ \ yola yü bizüm-ile ‘azm itmedüñ (MT 3783)
 ayagina yü eline bend ura \ kendüzine bendi key hursend ola (MT 3794)
 çün kafasdan çıkdı yü bostānlara \ irmedi ol bülbül ü destānlara (MT 3797)
 kaldı çöplikler arasında hakîr \ her mahallāda yü bendiyle esîr (MT 3798)
 ol mahallāda anı ya it yiye \ yā çetük yiye yü hoş doydum diye (MT 3799)
 çün kafasdan çıka yü gülşen dapa \ gitmeye biri anı nāgeh kapa (MT 3800)
 zārî kıludurur-iken nāgehān \ eyler-iken nāle yü şūr u figān (MT 3833)
 bir yalıñ burnı delüğinden çıkar \ düşer odına yü odını yakar (MT 3835)
 ol ki biñ yıl dirilür zārî kılur \ kendü ‘ömrine yü öldüğün bilür (MT 3840)
 konşılaruñ kamu öldi yü henüz \ sen yazuklar işlemekte yavlak uz (MT 3845)
 ölmedi kimse ki sen şād olmaduñ \ dünya geçdi yü sen aylak almaduñ (MT 3848)
 neden olmuşdur ‘aceb bu ihtilāf \ cānda bu mey dürdi yü ol bāde sāf (MT 3863)
 cān ola kim kîr u katrandan ‘azīm \ tîre yü tārîkter ola delim (MT 3872)
 ten ki hem cevher-durur bākî kala \ kendü a ‘yānında yü dāyim ola (MT3881)

- şekl ü sūret kim ‘arazdur kalmaya \ cāvidān bākī yü cüz cān ölmeye (MT 3882)
- bir agaç kim acidur cüllāb-ıla \ bisler-iseñ anı yü güllāb-ıla (MT 3887)
- daḥı andan aşagarakdur rūsül \ cānları yü hākezā isma‘ ve kul (MT 3896)
- evliyādan soñra ‘ārif cānınuñ \ i‘tibārı ola yü sāmānınuñ (MT 3898)
- hem yidinçi gökde buldılar rūsül \ cenneti yü çaldılar anda dühül (MT 3907)
- enbiyā altınçi gökde buldılar \ cenneti yü anda menzil kıldılar (MT 3908)
- evliyā beşinçi gökde gireler \ cennete yü hūrileri göreler (MT 3909)
- zāhidüñ üçinçi gökde olısar \ cenneti yü kıldugını bulısar (MT 3911)
- ‘arş u hātem cenneti yü kalanı \ işbu kavmuñdur ki şerh itdüm anı (MT 3914)
- kime mūnis rūh ola yü kime rāh \ lima‘allāhi şūmu ve estirāh (MT 3917)
- ol ki duzahdur gök altında ‘ayān \ od u yil ü su yü toprakdur hemān (MT3918)
- hem cemād u nāmı yü hayvān-durur \ yidi tamu bu yidi erkān-durur (MT 3919)
- ne oruç duta kişi yü ne namāz \ kıla şahs u ne ola hacc u hicāz (MT 3937)
- ‘acz u ‘aybum var mıdur kim çakasın \ halka yü bir naks baña dakasın (MT 3941)
- ola gülşehrī yü her ehl-i derūn \ hazretüñde fī-salātin dāyimūn (MT 3964)
- birisi eydür ki şer‘ ahvālını \ şerh eyle yü tarīkat hālını (MT 3965)
- mübtedī kimdür bize bildürivir \ kim nite işi yü yā dili ne dir (MT 3973)
- hem kısas u hadd u ta‘līk u talak \ şer‘ bildürdi yü ĩmān u ‘itāk (MT 3976)
- ikisi şükrāne kim ol baş için \ bu gözüne kala yü terk olmaya dün (MT 4006)
- şer‘ içinde kanlusın şahs öldürür \ kor tarīkatda yü tañrı‘dan görür (MT 4010)
- bes hakīkat bir deñizdür bī-kerān \ şer‘ keştī yü tarīkat bādbān (MT 4012)
- gevheri deñiz dibinden yüzici \ çıkara yü dükkānını düzici (MT 4016)
- gemide dükkān kura yü dür sata \ dīn yolından taşları taşra ata (MT 4017)
- her biri birkaç mürīdi dirdiler \ tañrı yü peygāmbere irürdiler (MT 4023)
- halk horşīdi yü yā māhı sever \ illa gülşehrī kim ol şāhı sever (MT 4028)
- tā‘atın kıla yü orucın duta \ yiye yü içe yü ala yü sata (MT 4033)
- eke yü biçe yü mersūmın vire \ lāzım olmaya ki sultānı göre (MT4034)

- yöresinden gitme kim dürlər vire \ saña yü key inçülere irüre (MT 4039)
- çünkü meczüb oldu yü buldı fenā \ kalmadı sençileyin cān u tene (MT 4048)
- şol kula beñzer ki ol her gün dura \ tapuda yü kendüden yavu-vara (MT 4049)
- kim diler-ise kim inçüler dire \ yā güher bula yü lü 'lü 'ler dire (MT 4059)
- diri gark-ısañ suya taldurasın \ katuña geleni yü öldüresin (MT 4064)
- tañla iş işlemege gelür-idi \ şehre yü bir işkinek bulur-ıdı (MT 4083)
- hurrem ol kim, düni günden bilmeye \ yolda ola yü yolundan kalmaya (MT 4162)
- bu dükeli va 'zı çün hüdhüd didi \ ol gün ol yolda yü bu resmi kodı (MT 4163)
- altun ağaç yimişi gevher bigi \ mahfilün şāhı yü meclisler begi (MT 4174)
- kimse benden yakınırak varmadı \ aña yü bunça nişānın virmedi (MT 4195)
- vardı mumuñ yalıñına düşdi hōş \ kıpkızıl od oldu yü key bişdi hōş (MT 4211)
- hadd ü pāyānı belürmez yola er \ komaya hergiz kadem bī-pā yü ser (MT 4249)
- diler-ise yü dilemez-ise zār her \ biri ortaya geldi bī-karār (MT 4252)
- uçā uçā vālih ü zār oldılar \ güçleri gitdi yü hayrān kaldılar (MT 4255)
- kamusınuñ tākātı tāk olmaga \ vardı yü yollarına 'āk olmaga (MT 4261)
- birisi bir çeşmesār üstine hōş \ indi yü oturdı yü oldu hamūş (MT 4263)
- birisi bir māh-rūyı gözledi \ yolını kodı yü anı izledi (MT 4264)
- kimi sayru oldu yü kaldı girü \ kimisi varımadı key ilerü (MT 4267)
- kimi ogri yü kimi hūnī olur \ n 'itse ider kendü yolundan kalur (MT 4269)
- kimisi bir 'işreti gördi latīf \ indi yü serdīhine oldu harīf (MT 4270)
- kimi sultān u kimi dervīş olur \ kimi bīgāne yü kimi hīş olur (MT 4272)
- kimi bir bezzāz u bir bakkāl olur \ biri mukrī yü biri kavvāl olur (MT 4279)
- biri mūsā yü biri kārūn olur \ biri leylī yü biri mecnūn olur (MT 4283)
- kalani bir vāye yü vāyistilā \ kaldılar yolda yü dervāyistilā (MT 4317)
- asluña kavişur-ısañ iresin \ hulde yü hūr u kusūrı göresin (MT 4319)
- ten degülsin kim senüñ tenlülere \ nisbetüñ ola yü meskenlülere (MT 4328)
- ulu kişi olgil işlerden ırak \ yeyesi yü geyesüñ halka bırak (MT 4344)

kiçi kişi olur-ısañ iş-ile \ cānuñ eriyē yü yüz teşvîş-ile (MT 4345)
yohsa seni kim bilür kim işide \ da‘vıların yü aña hükm ide (MT 4359)
çün meselde sözde hiç ayrılmazam \ sen direm saña yü seni belmezem (MT 4363)
sen aña dirler kim ol bir ad-ıla \ ‘ālemi duta yü biñ üstād-ıla (MT 4365)
ādemīlerden ki mihrin kovaram \ enbiyā yü evliyāyı severem (MT 4379)
şeyh olınçak kim riyā yü zerk ider \ halkı bid‘at deñizinde gark ider (MT 4385)
mustafā’dur ādemī yü her kim ol \ aña uydı yü kalanı dīv u gül (MT 4393)
ol zamān bu būsitānda nevbahār \ şāhı dür berg eyledi yü la‘li bār (MT 4395)
bāg uçmakdan sebak iltür-idi \ serv tūbī yü reyāhīn hūr-idi (MT 4396)
kim kıyāmet devrine degin dura \ dünyada yü kendü devrānın süre (MT 4404)
yañıla kuşlar dilin yüz nāz-ıla \ bundan örgene yü yüz biñ sāz-ıla (MT 4420)

3.1.1.1.1.2. İle

“İle” Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sıralama ifadesiyle bağlama işlevi göstermektedir. Tiken “ile” bağlacının kökenini eserinde şöyle dile getirmektedir: “İle” ve tarihî devrelerde kullanılan “ilen” (“ilen” az sayıda görülmekte), hem bağlaç hem edat olarak karşımıza çıkmaktadır. Edat olarak kullanılışı daha yaygındır (Tiken, 2004, s.79). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 31, Mantıku’t Tayr’da 6 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

anı bir bilür aslan ile geyik aña \ zikr ider kumri vü ügeyik (SN 87)

“Aslan ve geyik yalnız onu tanır; kumru ve üveyik onu anar.”

Anlatıcı *aslan* ve *geyik* önermeleri arasında eşbağımlı yapıda ilişki kurmak için “ile” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır. Eşdeğerdeki iki önermenin bağlaç işlevli birim sayesinde birlikte özne olarak kullanıldığını görmekteyiz.

yemende ulu pādīşāh var imiş \ ki akl ile devlet aña yār imiş (SN 379)

“Yemen’de ulu bir padişah varmış; akıllı ve talihli biriymiş.”

Anlatıcı, Yemen’in yöneticisini överken akıllı ve talihli vasıflarını kullanmaktadır ve eşdeğerdeki önermeler olan *akl* ve *devleti*, “ile” bağlaç işlevli birimini kullanarak birbirine bağlamaktadır.

ehl-i dil dünyā-y-ıla barışmaya \ dīn ile dünyā bile karışmaya (MT 784)

“Gönül ehli dünya işlerine aldanmamalı; din ve dünya işleri birbirine karışmamalı.”

Örnekteki nasihat, mutassavvıf kişinin manevi dünyayı terk edip madde dünyasıyla uğraştığı takdirde mana ve maddeyi birbirine karıştırabileceğinin bilgisini vermektedir. Anlatıcı mana ve maddeyi anlatırken *din* ve *dünya* önermelerini kullanmıştır. Eşdeğerdeki iki önermeyi birlikte kullanmak için “ile” bağlaç işlevli biriminden yararlanmıştır.

şeyh ile siz yār olmışmissañuz \ erlig-ile yola gelmişmisseñüz (MT 606)

şeyh ile tañrı arasında meger \ bir küdüret var-ıdı key mu ‘teber (MT 647)

ulularuñ sâhibi sultân ola \ tıfl elinde gül ile reyhân ola (MT 784)

pādişahlık bende çün bî-bāk ola \ kullarum cemşîd ile dahhāk ola (MT 1241)

büşr ile yemlihâ girdiler yola \ büşr’e eydür yemlihâ girü güle (MT 2852)

bir arada kıvıl gül ile diken \ bitüren girü anı yire döken (SN 66)

ki tağlar arasında vü mîşede \ budaklarda fikr ile endîşede (SN 86)

kişiyi iledür hâlık’a hulkdan \ halk düşmeye halk ile hulk iden (SN 178)

uyahdı girü şanki genc ay idi \ taña dek işüm âh ile vây idi (SN 619)

ne vahtın öğüme düşe ol nigâr \ bilüm ile ‘aqlum olur tār u mār (SN 625)

vezîr ile nakķāş örü tırdılar \ melik-zādenün katına vardılar (SN 636)

vireyüm saña il ü şār ile genc \ çü sen bizüm için yidün bunca renc (SN 654)

görüp anı tağ ile taş ağıladı \ felekde ay ile güneş ağıladı (SN 803)

süheyl ile nakķāş olurlar revân \ ki mac şūk iline giderler hemân (SN 805)

vezîr ile fağfūr’a ündeyelüm \ bugün kuluñuza tıruñ diyelüm (SN 1088)

süheyl-i yemen çün direr kendüzin \ işidür nakķāş ile şāhuñ sözün (SN 1248)

yine biz süheyl ile kıvıdan haber \ diyelüm ki niddiler iy pür-hüner (SN 1996)

şāh eydür ki ağlamağıl iy ‘azîz \ bilinmez ki noldı süheyl ile kıv (SN 2782)

irürdi göge zārî vü nāleyi \ paraladı findūk ile lāleyi (SN 2917)

cühūd anı her yılda uğrar imiş \ beg ile biliş kavm ile yār imiş (SN 3058)
çadır hem boş idi içi toptolu yıl \ düzülmüş gögercin ü taşt ile kıl (SN 3397)
didi iy ‘aceb ‘ış gördüm idi \ süheyl ile ben bezm kurdum idi (SN 3449)
süheyl ile ol ‘ışretümüz kanı \ ki ben anı sevdüm idi ol beni (SN 3453)
şu resm ile eylükde çıkardı ad \ ki bilişdidi halk ile kamu yad (SN 3646)
çıkıcak taş ile başı yancılur \ ya çomak yir ü yā oka sancılur (SN 3684)
cühūd ile çün nev-bahār ol gice \ gemiyi sürüp kaçdılar bir uca (SN 3803)
taş ile taş u sırça sırçayıla \ toğan toğan u serçe serçeyile (SN 4137)
bu işde senün ile ben ortağam \ yüzün şāzīlguş niçün örte gam (SN 4403)
turup çevredin atdılar idi çoḥ \ moğalçin katı yay ile kayın oḥ (SN 4498)
katından komadı şeh-i hāverān \ süheyl ile nakḳāşı niçe zamān (SN 4703)
anun ḥākimi var imiş bir kişi \ ki zulm ile mümsiklik imiş işi (SN 4749)
tanışuram uşda senün ile ben \ eger maşlaḥat göresin anı sen (SN 5237)
katır ile katır tavīleyle at \ ki her birinün var diyeydün kanat (SN 5286)
key anlar anı bāḡ u bahçe diken \ ki bir yirde biter gül ile diken (SN 5589)

3.1.1.1.1.3. Yā

“Ya” bağlaç işlevli birimin incelenen metinlerde iki önermeyi sıralama ifadesiyle birbirine bağladığı görülmektedir. Tiken araştırmasında “ya” bağlacının kökeni hakkında bilgi vermesinin yanında ikileme biçimindeki kullanışı “ya... ya...” üzerine de bilgi vermektedir. Farsça asıllı ünlem edatı olarak da görülen “ya”, bağlama edatı olarak; hem tek başına, hem de tekrarlı şekilde “ya... ya...” kullanılışıyla karşımıza çıkmaktadır (Tiken, 1993, s.148). Süheyl ü Nevbahar’da 3, Yusuf u Zeliha’da 4 adet örneği bulunmaktadır. Mantıku’t Tayr’da ise örnek bulunmamaktadır.

‘ār degül-mi turavuz tapusına \ yā varavuz biz anuḡ kapusına (YZ 34)

“Bizim onun huzuruna gidip onun kapısında hizmetkâr olmamız ayıp değil mi?”

Örnekte *‘ār degül-mi turavuz tapusına* önermesi ile *varavuz biz anuḡ kapusına* önermesini birbirine sıralı şekilde bağlamak için “yā” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır. Eylemlerin sıralanışında önce “onun huzurunda olma”, daha sonra “kapısına varma / kapısında hizmetkâr olma” yer almıştır.

nêce gördün düşüni geçen gece \ yā nêce yordı düşüñ baban koca(YZ 39)

“Geçen gece düşünüyü nasıl gördün ve yaşlı baban düşünüyü nasıl yorumladı?”

Örnekte metin üretici, “*nêce gördün düşüni geçen gece*” önermesinde önceki gece gördüğü rüyayı sormakta, ardından “*nêce yordı düşüñ baban koca*” önermesinde bu rüyayı anlattıktan sonra babasının rüyayı nasıl yorumladığını öğrenmek istemektedir. Eylemler sıralı bir şekilde birbirine eklenmiştir. Bu önermeler arasındaki bağlantı “yā” bağlaç işlevli birimle gerçekleştirilmiştir.

kayurmaya kim aç ola yā yalıñ \ oda şala cān burcalarsa yalıñ (SN 2838)

“Aç ve çıplak dahi olsa sakınmamalı canını yanan alevlere atmalıdır.”

Örnekte “aç ve çıplak bile olsa çekinmemeli kendisini ateşe atmalıdır” bilgisi verilmektedir. Örnekte “ya” bağlaç işlevli birim kullanılarak *aç* önermesi ile *yalıñ* önermesi eşbağımlı yapıda birbirine bağlanmıştır.

yūsuf eydür kanķı elden geldünüz \ nêce kardaşsız yā bir eydünüz (YZ 971)

têz kavuşdur beni göreyüm yüzün \ kandadur dêr yā baña eytgil sözün (YZ 1105)

ne şāha kim uğrar ise toylaya \ ulu yā kiçiye eyü söyleye (SN 1107)

3.1.1.1.2. İkinci Önermedeki Yeni Bilgiyi Vurgulayanlar

Birinci önermedeki bilgiye ek olarak ikinci önermede yeni bir bilgiyle birinci önermeye bağlanan bağlaç işlevli birimlerdir. “Sözcükten \ sözcük öbeğinden sonra eklenenler” ve “tümceden sonra eklenenler” olarak iki alt başlıkta incelenmektedir.

3.1.1.1.2.1. Sözcükten \ Sözcük Öbeğinden Sonra Eklenenler

Dahı \ dakı \ dahı hem, hem dahı birimleri vurgulanmak istenen sözcük ya da sözcük grubundan sonra gelerek kendisinden önceki önermeye dikkat çekmektedir. Bağlaç işlevli birim genelde “bile, dahi” anlamlarında kullanılmaktadır. Vurgulanan sözcüğün daha önce bahsedilen önermeye dâhil olduğunu anlatmaktadır.

Etimolojik açıdan tartışmalı olan “dahı” bağlacı, Talat Tekin’e göre “dakı”dan *dakı>dak>dah>da* şeklinde bir gelişmeyle ortaya çıkmıştır (1958, s. 276-277). “De” bağlacı Batı Türkçesinde, ilk devrelerde az kullanıldığı hâlde sonradan yaygınlık

kazanmış olup bugün Türkiye Türkçesinde kendisine işlevce yakın bulunan “dahi (>dahı)” ve “bile”ye göre daha çok kullanılmaktadır (Tiken, 2004, s. 63-64).

3.1.1.1.2.1.1. Dahı hem, hem dahı

“Hem” ve “dahı” birimleri, birbirlerini pekiştirmek için bir arada kullanılmıştır. Günümüzde “üstelik”, “ayrıca” anlamlarında üsteleme ifadesiyle cümleler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır (Tiken, 1993, s. 99). İncelenen örneklerde ise Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sözcük veya sözcük grupları arasında bağlaç işlevi üstlenmiştir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 4, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

anā aql u cān virdi vü hiss ü hem dahı \ ilm ü temyīz ü idrāk ü feh̄m (SN 55)

“Ona hem akıl, can ve his hem de ilim ile iyiyi kötünden ayırmak için idrak ve anlayış verdi.”

Anlatıcı akıl, can, his, ilim gibi peş peşe özelliklerin sıralandığı *anā aql u cān virdi vü hiss* önermesine yeni bilgiler eklemek için “hem dahı” bağlaç işlevli birim kullanmış, ardından *ilm ü temyīz ü idrāk ü feh̄m* önermesini eklemiştir. Akıl, can, duygu, bilim, kavrayış ve anlayış kavramları bağlaç işlevli birim kullanımı ile eşdeğer biçimde sıralanmaktadır.

anun bigi vü hem dahı yigrek / bulasın sözüümüz işitmek gerek (SN 4032)

“Onun gibi sen de yücelik bulmalısın; bu yüzden sözümüzü dinlemen gerekir.”

Örnekte üçüncü şahsın örnek alınması gerektiğine dair öğüt verilmektedir. *Yigrek bulasın sözüümüz işitmek gerek* önermesinde öğütün içeriğinden bahsetmektedir. Anlatıcı öğütteki örnek alınan “o” ve örnek alması geren “sen” kişileri arasındaki ekleyici ilişkisi “vü hem dahı” bağlaç işlevli birim ile sağlamıştır.

anamı dahı hem kıyās it anā \ nite ola hālī çü bini anā (SN 2048)

“Annemi de bir düşün! Beni hatırlayınca durumu acaba ne hale gelmektedir.”

Örnekte, kişi, anlattığı konunun içeriğinde ailesinin kendisinin varlığından haberdar olması durumunda yaşanacak durum için kaygılıdır. *Anamı* önermesi “dahı hem” bağlaç işlevli birim ile ailenin diğer üyelerine eklenmesi sağlanmıştır.

sofra bağı dahi hem açık gerek \ ol kadar kim var degül hem çok gerek (MT 2684)

anı dahi hem bir zümürriü ayağ \ getürdi vü içküye düzdi yarağ (SN1791)

3.1.1.1.2.1.2. Dahi

Tarihi devrelerde sıfat, zarf ve bağlama edatı olarak yaygın şekilde kullanılan “dahi” Türkiye Türkçesinde “dahi” şekliyle sadece bağlama edatı olarak kullanılmaktadır (Tiken, 1993, s.14). “Dahi” bağlaç işlevli birimin incelenen metinlerde önermeleri sıralama ifadesiyle birbirine bağladığı görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 61, Yusuf u Zeliha’da 17, Mantıku’t Tayr’da 49 adet örneği bulunmaktadır.

dahi bir adı anuñ rahmān durur bağışlar kullarına gufrān-durur(YZ 3)

“Tanrı bağışlayandır ve merhametli olduğu için kullarının bütün günahlarını bağışlar.”

Örnekte *bir adı anuñ rahmān durur* önermesinin ardından *bağışlar kullarına gufrān-durur* önermesi kullanılmıştır. Eşbağımlı yapıdaki bu iki önermeyi birbirine bağlayan ise “dahi” bağlaç işlevli birimdir. Rahman adıyla anılan Tanrı, ikinci önermede kullarını bağışlaması sebebiyle *gufran* olarak nitelendirilir.

niçe ayruk ölümüne gülesin \ sen dahi bir gün gele kim ölesin (MT 1329)

“Hep başkalarının ölümüne gülersin, sen dahi birgün öleceksin?”

Niçe ayruk ölümüne gülesin önermesinde bahsedilen kişinin kendisi dışındaki insanların ölümlerini ciddiye almadığı hakkında bilgi verilmektedir. *Sen dahi bir gün gele kim ölesin* önermesinde ise bahsedilen kişiyi kendisinin de ölümü tadacağı bilgisiyle uyarır. *Sen* önermesini *ayruk* önermesine dâhil etmek için “dahi” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

anı koyup ayruğa yönenmegil \ âdem oğluna sen dahi inanmağıl (SN 214)

“Onu bir kenara bırakıp yabancıya yönelme, insanoğluna dahi inanma!”

Örnekte “amacın dışına çıkıp da herhangi bir yola yönelim gösterme” biçiminde bir tavsiyede bulunulur. Daha sonra tavsiyeye ekleme yapılır ve insanoğluna inanmaması gerektiği dile getirilir. Tavsiye niteliği taşıyan *anı koyup ayruğa yönenmegil* ve *âdem oğluna inanmağıl* önermelerini art arda birbirine bağlamak için “dahi” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

kendüzini ben aña key bildürem \ sizi dahı anı dahı öldürem (MT 112)
hırkasın yandurdu vü dīnin kodı \ mushaf'ın dahı köyindürdi odı (MT 523)
'ucb süknāsında sākin olmagıl \ beni gör sen dahı ĩmin olmagıl (MT 586)
söyler aña ol güneş kim ragbet it \ şeyh gitdi sen dahı ardınca git (MT 686)
kādı dahı fetvi viridi kim duruñ \ oğlanı pādīşah-ıçun öldürüñ (MT 969)
hak dahı bir haftadan soñra devā \ viridi ol rence ki oldı key safā (MT 1008)
biz dahı seni ana sanur-ıduk \ anamuzlıguña inanur-ıduk (MT 1076)
üstümüzi ura atları ala bize \ dahı ne diler-ise kıla (MT 1191)
dimek olur sen dahı böyleylegil \ kurtılasın kendüzüñ şöyleylegil (MT 1409)
ben dahı bu dirliğümde öleyim \ ölümümünden dirliğümi bulayım (MT 1419)
kuşlaruñ kalanı dahı geldiler \ ortaya vü bir bahāne buldılar (MT 1495)
illa hem bir kur'a dahı uralum \ kime düşer kur'amuz bir görelüm (MT 1538)
leşkerinden pādīşāha çün irem \ iricegin size dahı gösterem (MT 1573)
siz dahı çok gördüğünüñüz var anı \ illa tenden añlamaduñuz canı (MT 1595)
bize dahı eydüñ anı alalum \ sençileyin kamu tācir olalum (MT 1605)
biri dahı sordı kim ben sayruyam \ rencüm-ile rāhatumdan ayruyam (MT 1610)
pādīşāh ol servi görmege iver \ h'ôca gülşehrī dahı anı sever (MT 1659)
biz dahı iş niteliğın bilelüm \ illa bunlaruñ-ıla bir olalum (MT 2310)
halk içinde ol becid fāş olmaya \ olur-ısa dahı evbāş olmaya (MT 2365)
'ālim-ise dahı tasnīf itmeye kimse \ anuñ sözlerin işitmeye (MT 2520)
hem felek-nāme dahı hūb eyledüm \ bu iki ad-ıla zībā söyledüm (MT 2629)
cilve kıldum ben dahı bir gül gibi \ söze girdüm kumrı vü bülbul gibi (MT 2639)
biliş adsuz çün ki sizden yād-durur \ hem bu iki ad dahı hūb ad-durur (MT 2642)
ben sekizinçilige dahı olam \ rāzı vü rızkumı 'ālemde bulam (MT 2662)
kapu dahı açuk olıçak tamām \ olur ol üç açuk anda ve's-selām (MT 2685)
degme kişi oldugı-y-ıçun ahī \ oynayacak oldı āhīlık dahı (MT 2717)

- ben dahı hemyān şarından oluram \ anuñ-ıçun saña hürmet kıluram* (MT 2788)
- bu göküñ ben biliş eyledüm yadın \ sen dahı şimdi işidürsin adın* (MT 2822)
- ‘avrat eydür ev sizüñdür girüñüz \ siz dahı rahtı bize degürüñüz* (MT 2915)
- sen dahı kendüzüñe beni kabül \ eylegil kim darb-ıla hoşdur usül* (MT 2941)
- ‘avrat eydür ben dahı yavlak seni \ sevdüm ol sâ‘at ki sen sevdüñ beni* (MT 2984)
- ol dahı bulduğunu terk eyledi \ āhiretde kendüye berk eyledi* (MT 3022)
- ben dilerem kim bularuñ yazugın \ sen dahı bilmeyesin hıç iy emīn* (MT 3118)
- yir gözi gök yüzine hayrān-ıdı \ gök dahı seyrinde ser-gerdān-ıdı* (MT 3320)
- sen dahı lā-takrebā yı dutmaduñ \ tañrı‘nuñ emrine i‘zāz itmedüñ* (MT 3362)
- ben dahı yüz zevkı yüz ‘işretleri \ yimek içmekleri vü lezzetleri* (MT 3372)
- sen dahı her yirde sākin olmagıl \ baña bak u bir dem ĩmīn olmagıl* (MT 3380)
- ikimüz dahı makām iy nām-dār \ ol kapuyı eylemişüz ihtiyār* (MT 3394)
- ben dahı sencileyin hem bir günāh \ eyledüm illā bilür ol pādişāh* (MT 3436)
- bende çün kim ‘ārızıdır ol günāh \ ben dahı bu tevbeye kıldum penāh* (MT 3440)
- halk mālını kim iltür bir görüñ \ kesüñ elini dahı boynın uruñ* (MT 3608)
- mantiku‘t-tayr‘ı dahı hall eylegil \ sözüñi şīrīn ü rengīn söylegil* (MT 3613)
- ikiñüz dahı şikārumsız bugün \ kim yarın olmadı vü hoş geçdi dün* (MT 3704)
- seni dahı ol şehinşāhı dakı \ iki yırtam dış-ile tañrı hakı* (MT 3709)
- sen kerāmāt-ıla yol varmış mısın \ yohsa bizi dahı kurtarmış mısın* (MT 3755)
- bāyezīd eydür ilāhā sen beni \ çakar-ısañ ben dahı çakam seni* (MT 3935)
- bir kelebek dahı eydür ben anı \ key bilürem ol dahı bilür beni* (MT 4208)
- kul dahı hak‘da şol elden mahv olur \ kim gidicek kul dükeli hak kalur* (MT 4225)
- cihānda dahı ‘ömr didükleri \ dün ü gün delim guşsa yidükleri* (SN 289)
- ādem dahı endīşedür yok sünjük \ ki ol sünjük üstinde et ola yük* (SN 327)
- yigenümi dahı kınamışvanın \ degül nesneyi hem şınamışvanın* (SN 345)
- ıtu geldi oturdı didi ata \ çü ben dahı binmeyiserven ata* (SN 748)
- güneş dahı götürmedin başını \ irişdürmiş idi nakāş aşını* (SN 840)

- bular dahı bizi yağı şanalar \ tona girüben ata atlanalar (SN 903)
- otuz bedre altun dahı götürür \ ki her bedre bir kul ala götürür (SN 1076)
- on on biş dahı görklü karavaş \ kızıl ak yañaqlı kara göz ü kaş (SN 1077)
- çün ol içmeye ben dahı niderem \ hemîn dem turuban şāra giderem (SN 1169)
- vezîr dahı nā-gāh söz açdıdı \ ki bu kişi içmege and içdidi (SN 1285)
- bu sözi çü nakkāş dir ü gider \ süheyl-i yemen dahı gör ki nider (SN 1364)
- süheylün dahı bu yaña ahvāli \ işid eydeyüm kim ne durur hāli (SN 1397)
- bugün dahı sen şabrı elünge al \ otur yi vü iç oyna kopuzı çal (SN 1427)
- makṣūdı buyıdı ki beni eyleye harāb \ ayruk dahı neseneyiçün yayı kurmadı (SN 1434)
- melik-zāde dahı anuñ gölgesin \ şuda gördi bilimedi nidesin (SN 1441)
- tamuñ dahı boyuñ bigi imiş yüce \ revā görme kim uğrayam ben güce (SN 1744)
- benüm hālūmi dahı itgil kıyās \ ki sensüz düğünüm baña oldu yas (SN 1886)
- piyāle dahı sâkinün eñegi \ gönül bigi sâdeyise oldur yigi (SN 2126)
- bular dahı hıç dınmadı sizdiler \ ki bularan ataları söz diler (SN 2169)
- üçi dahı bir demde esridiler \ anuñ gönli hoz lā-şek anı diler (SN 2333)
- ne uğradı kim bile aña dahı \ unitmiş ola nite aña dahı (SN 2465)
- anı dahı yirinde hem bulmadı \ saķalına güldi vü iş bilmedi (SN 2472)
- bizi dahı uş geldünüz kırmağa \ bahāne dilersiz hemîn kırmağa (SN 2650)
- senün hem şuçuñ yoğduğın bildi ol \ dahı ol ki ne resme tutduñdı yol (SN 2711)
- yitüp ardıradın bizi bulmaya \ işümüz dahı sarprah olmaya (SN 2808)
- nakāş dahı didi ki iy şehriyār \ baña çok çeri ne işüme yarar (SN 2848)
- bir iki dahı urdı eglenmeyin \ geh öteleyü geh geçürü boyun (SN 2892)
- saña dahı ben kışşamı diyeyim \ tanışayım u guşşamı yiyeyim (SN 2999)
- ol anuñ kızımıssa hem biz dahı \ işideyidük çîn yahındur ahı (SN 3135)
- cühūda dahı döndi vü eyle dir \ ki eblehlik itme vü ögünji dir (SN 3144)
- bu arada nidesimüz bilmezem \ dahı niçe gidesimüz bilmezem (SN 3238)
- benüm dahı gönüm saña düşdi \ bu zahmetlerüm şanki bir düş idi (SN 3243)

- yidi gün dahı sürdi gitdi cühūd \ sekizinci gün gör ki nitdi cühūd (SN 3259)
- gelidurgıl beni eglegil \ ben eglervenin sen dahı eglegil (SN 3297)
- adın dahı şormadılar kim ‘aceb \ nite bunda düşdün neyidi sebeb (SN 3442)
- iki güheri dahı virdi aña \ didi kim gereklü ola bu saña (SN 3520)
- pes eglenmeyüp mālumu dök ü yort \ şakā-hāneler yap u sen dahı dört (SN 3710)
- yüregüme ol anşuzın urdı tağ \ karam anı tutmağa ben dahı ağ (SN 3822)
- anuy dahı tedbirin eyleyevüz \ çü biñ çāre var birin eyleyevüz (SN 4324)
- anuy bigi bir dahı kanda bulam \ ya bir gün nite ansuz olıblem (SN 4517)
- ikisin dahı gördi vü bildidi \ hemān laḥza hoş şādılık kıldıdı (SN 4623)
- baña dahı didi çeri al u māl \ var iste ki ayruḥsı oldı bu ḥāl (SN 4691)
- başına dahı ‘ışk bir iş durur \ niçeme ki sevdā vü teşvīş durur (SN 4732)
- bular dahı ol didügin itdiler \ hīç eglenmeyüp durdılar gitdiler (SN 4792)
- ki ben dahı il ü gün issiyidüm \ kazā geldi başdan elümi yudum (SN 4969)
- ne kim ben dahı uğramışam aña \ eger diyeven siz kalasız taña (SN 5017)
- baña dahı şindi anı ideler \ ya hoḥ öldürüp koyalar gideler (SN 5075)
- şāh-ı hāverān’a dahı bir biti \ yazup didi müştāk oldum katı (SN 5137)
- şāh-ı hāverān dahı her dem kişi \ viribirdi düşerdi her bir işi (SN 5160)
- oğul çün ata dilegince gide \ aña dahı oğlı hem eyle ide (SN 5234)
- süheyl ü dahı nev-bahār ol zamān \ iñen oldılar hurrem ü şād-mān (SN 5285)
- dahı la’l ü yāḳūt u gevher öküş \ delim müşk ü kāfūr u ‘anber öküş (SN 5289)
- atañ dahı gördi sevindi hele \ niçe ağlayaydı avındı hele (SN 5314)
- naḳāşa dahı şāh eyü söyledi \ at u ton u hīlc at anı toyladı (SN 5346)
- dībāc u nāḥ u dahı zer ü māl \ aña virdi ‘özür diledi kim al (SN 5347)
- buyurdi aña dahı bir şehir ulu \ il ü kal ‘a vü şehir cümle tolu (SN 5349)
- sizün dahı bunda bilünüz nedür \ benüm dilegümi bilünüz nedür (SN 5420)
- görimeyisersin sen ayruḥ beni \ ne ben dahı göribileven seni (SN 5435)
- anuy dahı elbetde hem ‘özri var \ hüner ‘ayba biraḥmamaḥdur nazar (SN 5634)

geçem ben dahı çünkü geçdi bular \ içem şerbeti kim hem içdi bular (SN 5687)

hon-salāra eytdi hem seni dahı \ üç günden çıkaralar tanrı haķı (YZ 0637)

ben dahı 'iyāllerümden azmışam \ gēce gündüz ḥasretinden yanmışam (YZ 161)

uşşuñı dēr başuñı anla sözüñ \ ben dahı toğmadum idüm dēr ögüñ (YZ 504)

tanuķluk vërdürdi haķ tanrı anı \ dahı tevbe kılmaduñ-mı sen seni (YZ 566)

zelhā dahı getürdi her birine \ bıçaķ hem bir turunc vërdi eline (YZ 584)

at dahı getürdiler kim ol bine \ gör ki ne gelür yūsuf'uñ diline (YZ 642)

göynümeği dahı anı arturur \ kimini dahı eşit kim ne-durur (YZ 784)

buğday alur ol dahı yër diñlenür \ yūsuf anuñ üzre bu kez beglenür (YZ 851)

hem melik reyyān dahı hāzır gelür \ zeliḥā 'ya anda ol kābīn kıılır (YZ 910)

bir 'aceb söz dahı geldi uş yine \ şalavāt vërelüm cānumuz sevine (YZ 922)

tanrı dahı şırātların kırdura \ ferişteler anda bekçi kıldura (YZ 939)

biz dahı sever-idük hem kıamumuz \ nite kim severdi anı atamız (YZ 978)

kim bunu dahı dilersiz eltesiz \ eltüben yabanda eyle kılasız (YZ 1011)

şem 'ün'ı dahı okıñ gelsün baña \ eydeyüm derdümi ben kıamu aña (YZ 1238)

dāyası dahı görüştü ağıladı \ anı gören kıamu kırdı tañladı (YZ 1408)

iki yanı dahı tañlik oldu dēr \ ol şār içi ni 'met-ile kıoldı dēr (YZ 1511)

3.1.1.1.2.2. Tümceden Sonra Eklenenler

Tümce biçiminde bulunan birinci önermenin ardından ikinci önerme ile bağlayıcı ilişki oluşturan bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde “dahı”, “dahı hem \ hem dahı” biçiminde kullanıldığı görülmüştür.

3.1.1.1.2.2.1. Dahı

Eski Anadolu Türkçesinde birinci önermenin ardından gelerek ikinci önermede yeni bir bilgiyi vurguladığı görülmektedir. Tümceden sonra eklenen dahı, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 180, Yusuf u Zeliha'da 70, Mantıku't Tayr'da 147 adet örnekte bulunmaktadır.

süheyl ile hoş olmuş idi başı \ dahı toldı ışk ile içi taşı (SN 1300)

“Nevbahār, Süheyl’e ilgi duymaya başladı; içi dışı aşk ile doldu.”

Hikâyede anlatılan aşk öyküsünün kırılma noktalarından birisi Nevbahar’ın da Süheyl’e ilgi duymaya başladığı andır. Anlatıcı aşkın başladığını *süheyl ile hoş olmuş idi* önermesinde vermektedir. Önermedeki eylem sonrasında Nevbahar’ın aklının tamamen aşk ile meşgul olduğu bilgisini alıcıya *toldı ışk ile içi taşı* önermesiyle iletir. Beden ile aklı arasındaki bağlantıyı “dahı” bağlaç işlevli birim aracılığıyla kurmaktadır.

çok şalavāt vèreler muhammede \ dahı bunlardan tamu kaçā gide (YZ 799)

“Bunlar Muhammed’e çok dua ederler; cehennem de bunlardan kaçır gider.”

Örnekte *çok şalavāt vèreler muhammede* önermesinde Muhammed’i çok andıkları bilgisi verilir. Birinci önermedeki konunun devamında *bunlardan tamu kaçā gide* önermesiyle cehennemin bile bunlardan uzaklaştığı bilgisi verilir. “Dahı” bağlaç işlevli birim iki önerme arasında ekleyici işlev göstermektedir.

girü kendü işüñe başlayasın \ dahı çogırak yazuk işleyesin (MT 1928)

“Kendi işine yeniden başla ve de çok yazma işlemelisin.”

Anlatıcı, *girü kendü işüñe başlayasın* biçiminde ifade edilen birinci önermede kendi işine yeniden başlamasını, ikinci önerme olan *çogırak yazuk işleyesinde* ise işinin ne gibi sonuçlar doğurduğu bilgisini vermiştir. İki önerme arasındaki ilişki “dahı” bağlaç işlevli birim ile kurmuştur.

bir meniye kodılar sâhib-fenā \ yüz men arturdu dahı ol bir menā (MT 42)

yiñi başlamış-ıdı dahı söze \ düşmedüg-idi henüz key ağıza (MT 90)

mekke kavmı girdiler hurrem yola \ leşkeriyle beg dahı gelür bile (MT 143)

hāşa li ‘llāh kim dahı safvān büte \ dapa yā büt hükmünü hergiz duta (MT 177)

ölür-isem dahı suçum kalmadı \ çün kılıç dutmaga gücüm kalmadı (MT 201)

er evi şat’dan bu yaña zer-nigār \ sahnı bāg u sakfı dahı lālezār (MT 291)

ol öğüdün dahı terkin urdılar \ hîre vü hôr u hacîl dek durdılar (MT 443)

andan ol iksini dahı girü \ getüresin hamrı içecek berü (MT 494)

şeyh eydür ol kıza kim iy nigār \ ne ki didün işledüm dahı ne var (MT 528)

- yār eger olur-ısa kāfir dahı \ yār olgıl yāra vü yalvar dahı(MT 610)*
- geldüği yola girür dahı gider \ gör kim ol ashābı herbiri n'ider (MT 708)*
- aldı mevt anuñ hayātını dahı \ yazdı çarh anuñ berātını dahı(MT 742)*
- bu mukayyed zātuñı terk idegör \ dahı mutlak zāt-ıla var hōş otur (MT 792)*
- anda kim yalan kılurlar hıdmeti \ biz dahı gerçek muhammed ümmeti (MT 892)*
- kendümüze her ne kim diler idük \ halka dahı eyle duş biler-idük (MT 903)*
- her ne kim kendüye inanur-ıduk \ ayruga dahı anı sanur-ıduk (MT 904)*
- dikenı köyündürüñ kim gül kala \ gül dahı gider-ise bülbül kala (MT 921)*
- şāh olam diyüp esāsuñ yıkmagıl \ kullıguñdan dahı bārī çıkmagıl (MT 944)*
- da 'viyi kādī keser kādī dahı \ fitvi virdi kanuma rāzī dahı(MT 979)*
- nitekim sen sayruya dermān gerek \ āhir ol oglana dahı cān gerek (MT 996)*
- kendüzüñe sanmaduguñ zīnhār \ sanma ayruga dahı iy nāmdār (MT 1002)*
- günde yüz biñ guslı artuk eylerem \ yüz biñ azdur ben dahı çok iderem (MT 1022)*
- çün var-ıdı aslumuzda bu hüner \ bize dahı hāsıl oldu bu güher (MT 1066)*
- canda ne gülşenlerüñ rengi kala \ ne dahı külhanlaruñ tengi kala (MT 1085)*
- ol kişi kim rüstem andan eymenür \ rüstem'i ol dahı bir herif sanur (MT 1168)*
- bir dahı atar anı dahı dutar \ aşaga kor birbirisine çatar (MT 1184)*
- bir dahı atar anı dahı dutup \ yire kor kendü gücine key yitüp (MT 1185)*
- gider iken bir dahı urur girü \ eydür oynı ko sür atı ilerü (MT 1204)*
- bir dahı urur ko oynı dur girü \ sür birez yolu iltelüm ilerü (MT 1205)*
- çün bunuñ adını işidir kaçır \ korkısından karnı dahı kan geçer (MT 1255)*
- şimdiden girü dahı ne kılısar \ yā anı hōd dünyada kim biliser (MT 1262)*
- ne azum kaldı vü dahı ne çoğum \ bu-y-ıdı kamu benüm varum yogum (MT 1394)*
- mūnisüm öldi kime söyleyeyim \ dahı bir mūnis kimi eyleyeyim (MT 1398)*
- hv ôca sensin tūtī cānuñdur senüñ \ ol kafas didüğümüz dahı tenüñ (MT 1422)*
- yüz hazīne gevherüm artuk ola \ yüz direm ben illa dahı çok ola (MT 1435)*
- geldi baykuş dahı bir virāneden \ kim füsünü añladuk efsāneden (MT 1464)*

- sen dahı çün şimdi varursın yola \ biz dahı şimdi varuruz menzile (MT 1567)
- bugün iren irte dahı iriser \ bunda gören anda dahı göriser (MT 1587)
- uş satun aldum varam şāha satam \ aña dahı bunça cevherler katam (MT 1601)
- kim senüñ-ile çün anda gidevüz \ biz dahı ol cevheri iledevüz (MT 1603)
- çün senüñ bir zerre kadriñ yok-durur \ işbu dirlik dahı saña çok-durur (MT 1625)
- kim benüm gönüm içinde şimdi var \ bir dahı leylī baña ma 'şük u yār (MT 1728)
- leyli 'den dahı kesicegin tamām \ mevla kala iy birāder ve 's-selām (MT 1742)
- hacca sıdk-ıla meger kim gitmedüm \ kim harābātı dahı terk itmedüm (MT 1778)
- şekli nahs u süreti hindü gibi \ çirkin āvāzı dahı kendü gibi (MT 1818)
- tüti-y-içün karga dahı dem-be-dem \ eydür-idi kanda olsa biş-ü-kem (MT 1828)
- herze söylemekden usanmaz dahı \ nesne bilmez benden öğrenmez dahı (MT 1837)
- cān ten ahvālinden olmuşdur melül \ ten dahı cān 'ālemin kılmaz kabül (MT 1851)
- girü kendü işüñe başlayasın \ dahı çogırak yazuk işleyesin (MT 1928)
- hiç rengüñ şeklini bilmez-idi \ dise dahı aña fehmi olmaz-ıdı (MT 1932)
- her yola bir yol dahı oldu 'adū \ kamu yolda eylük olmuşdur eyü (MT 1977)
- ana karnını üçinçi ev kıl \ tıfl hālını dahı dördinçi bil (MT 1981)
- şād ol iy her dāsītānı sāz \ iden dükedüben bir dahı āgāz iden (MT 2005)
- kamu nev'üñ bildi cim ü faslını \ illa dahı añlamadı aslını (MT 2104)
- 'adlı gülşehrī bize şerh eyledi \ zulm zikrin dahı yavlak söyledi (MT 2123)
- toklığında mukbil işüm var diye \ karnı açukdukda dahı issin yiye (MT 2135)
- pādişāh fermān viricegin bize \ dutmasun diyü dahı itler size (MT 2157)
- kendüzüñi şimdi bir ine bırak \ dahı ol fermānuñı var oda yak (MT 2194)
- anda kim er togru sözi segridür \ ben, benem dahı dir-isem egridür (MT 2218)
- her kimüñ yalançılıg-ısa işi \ girçekine dahı inanmaz kişi (MT 2227)
- ol ferişte dahı yire irmedin \ bunlar anı gördiler hiç durmadın (MT 2274)
- şahna vü kādī gelürler ilerü \ şarlu dahı kamu gelürler girü (MT 2288)
- biri eydür inmedin iy nāmdār \ dahı yire, gördüm anı āşikār (MT 2298)

yüzümüz biz dahı döndürmeyelim \ şar uluların utandurmayalım (MT 2315)
 çok kişiler 'akla nā-mahrem-durur \ zīra büt tapan dahı ādem-durur (MT 2346)
 atlu ardına düşer anı kovar \ ol dahı kurtılmaga yavlak iver (MT 2462)
dahı gülşehrī degül-iken adum \ görmedin ol ad-ıla ilde dadum (MT 2554)
 bir felek-nāme dahı eyle kitāb \ var sen ol yidinçileri bī-hicāb (MT 2627)
 anda üç nesne gerek açuk ola \ üç dahı baglu gerekdür bu yola (MT 2682)
 çün melekden dahı geçe bī-riyā \ āhı tapusından ire tañrı 'ya (MT 2707)
 hem olur 'avratda dahı çok eyü \ yok halālını alanlara kayu (MT 2758)
 kırgıl eydür garra olma sözüñe \ dahı miskīn dimegil kendüzüñe (MT 2771)
 nahv içinde kimse bençe olmaya \ sarfı dahı bençileyin bilmeye (MT 2782)
 şarda dahı ben kaçan sensüz olam \ yā seni yavu kılup kimi bulam (MT 2792)
 güneşe eyvān esed burcı olur \ ay dahı harçeng burcını alur (MT 1840)
 inmedükdür ol kazā gökden dahı \ kim anı ben añlayam tañrı hakı (MT 2868)
 diler-isem dünyada da 'vī kılām \ kim dahı biñ yılda n'olsın bilem (MT 2869)
 ol kim üç baglı-durur evvel dili \ gözi baglu dahı arturur yolu (MT 2965)
 hem ilersüki dahı baglu gerek \ kim harām odında yanmaya yürek (MT 2966)
 kim meger ersüz-ise anı ala \ yemlihā'nuñ hatunun dahı bile (MT 2970)
 sen ne kişisin kim āhı olasın \ yā ahīlar kulı dahı olasın (MT 2998)
 degme kişi olmagın şarda ahī \ oynıcak oldı bu āhīlık dahı (MT 3001)
 yok-durur gülşehrī'nüñ hīçi meger \ kim hiçe dahı satın almaz güher (MT 3079)
 hīçe satılanlara tañrı hakı \ yok bizüm almaga hīçümüz dahı (MT 3080)
 kimse bizüm gibi müflis görmedi \ kim elümüz hīçe dahı irmedi (MT 3081)
 niçeme kim sende yazuk çok-durur \ tevbe kapısı dahı açuk-durur (MT 3095)
 ben görüben birin oda yakmazam \ ümmetüñi saña dahı çakmazam (MT 3137)
 birisi-y-ile dahı dartam teni \ ten metā'ını dahı getür kanı (MT 3203)
 ten metā'ı yimeg-ile uykudur \ dahı şehvet kim dükeli kaygudur (MT 3219)
 illa nakdinden ne getürdüñ getür \ dartıvireyim dahı geç hōş otur (MT 3226)

eydür añladum dahı ben kim resûl \ hak-durur yolında vü kıldum kabûl (MT 3230)

eydür eylerem zekâtumı edâ \ savmı dahı dutaram iy muktedâ(MT 3242)

eydür az ‘ilmüm dahı var iy ‘azîz \ eydür ansuz olmaya anda temîz (MT 3247)

bes bize bir künce oturmak gerek \ bu dükânı dahı götürmek gerek (MT 3269)

hüdhüd eydür hışma zinhâr uymagıl \ zahm ururlar-ısa dahı dınmagıl (MT 3299)

dilemez-iseñ ki dola ev düttün \ oduñ üstine dahı urma odun (MT 3305)

dillü kimse yok dahı kim söyleye \ degme bir sözün beyânın eyleye (MT 3321)

secde kılmadugum-ıçun ben saña \ ança dahı düşmân olma sen baña (MT 3329)

benüm işüm kim bu derde dârudur \ senüñ-ile dahı key ilerüdü (MT 3340)

çün ev issin ev içinde sanmaduk \ nakş-ı dīvāra dahı aldanmaduk (MT 3410)

dahı senüñ anuñ-ıla ne işüñ \ var dur iy hızlân yoluñ hirmân işüñ (MT 3422)

it derisin biñ deñizde yuyıçak \ dahı murdarırak ola koyıçak (MT 3445)

her kimüñ kim hayrı vü zîr-destiyem \ düşmenüm-ise dahı kim dostıyam (MT 3486)

ten dahı cān-ıla irişdi bile \ bir kazanda ikisi bişdi bile (MT 3554)

sen kapudan dahı gitmedüg-idüñ \ ‘azm yügürmege itmedüg-idüñ (MT 3561)

kişinüñ çün kim ogurlıga varam \ iç donın dahı başından çıkaram (MT 3575)

hüdhüd eydür niçeme ‘ayyār-ısañ \ cāzılıkda dahı key tarrār-ısañ (MT 3592)

her taguñ nite ki bir arslanı var \ cānavarlaruñ dahı bir cānı var (MT 3654)

kim resûl eydür tevekkül kıl dahı \ deve dizin bağlamagı bil dahı(MT 3675)

pençemi çün deri yüzmege düzem \ ikiñüzüñ dahı derisin yüzem (MT 3710)

eydür işüñi girü koy var eyit \ kiçi sözleri dahı anda büyü (MT 3715)

bulmaz-ısa dahı anda cān bahā \ seni görmek bize yiter kan bahā(MT 3756)

mansıb içinde dahı sultān benem \ şāh-ı dehr ü şöhre-i devrān benem (MT 3781)

ādemî her renc-ile tolmaya mı \ bunda kalıçak dahı ölmeye mi (MT 3784)

üstine çıkar dahı yüz sâz-ıla \ zārılar kılur latîf āvâz-ıla (MT 3828)

girü bir kaknüs olur anuñ gibi \ dirilür biñ yıl dahı cānuñ gibi (MT 3839)

bunçalar dirile hōd bilinmedi \ ol ölüp dahı yavu kulunmadı (MT 3850)

var sıfâtı lutf-ıla hakkuñ 'azîm \ var sıfâtı kahr-ıla dahı delim (MT 3875)
 ol ki rahmānî-durur hōd kimseye \ var-ısa dahı anı göstermeye (MT 3889)
 ol ki şeytānî-durur halkı göre \ yog-ısa dahı gün uzun lāfura (MT 3890)
 ol agacuñ kim yimişi dīn-durur \ agu içinde dahı şīrīn-durur (MT 3893)
dahı andan aşagarakdur rūsül \ cānları vü hākezā isma' ve kul (MT 3896)
 enbiyā cānıdur andan berürek \ evliyānuñ cānı dahı girürek (MT 3897)
dahı andan aşagarak cān eyü \ zāhidüñdür şādumān u bī-kayu (MT 3899)
dahı andan soñra 'ābid cānını \ mu'teber dutan bilür bürhānını (MT 3900)
 mü'miniñdür dahı soñra cān 'azîz \ kalanında bulmaya kimse temîz (MT 3901)
 kamu halka dörd esās eylediler \ dördinüñ dahı yolın söylediler (MT 4030)
 işlerin çün ol bitüre sultanuñ \ püştü dahı kamusı yüzdür anuñ (MT 4043)
 kendüzin andan kaçan fark eyleye \ yapışup anı dahı gark eyleye (MT 4055)
 yüziçi-y-iseñ güherlerüñ kanı \ yā dahı öğrenmedüñ mi ol feni (MT 4062)
 şar yolın dahı biregü kim bile \ şehre köyden yol sorup niçün gele (MT 4093)
 şeyh eydür köy yolını bilürem \ şehre dahı yolu bilüp gelürem (MT 4097)
 ol ki rahmānî-durur hōd kimseye \ var-ısa dahı anı göstermeye (MT 4132)
 ol ki şeytānî-durur halkı göre \ yog-ısa dahı gün uzun lāfura (MT 4133)
 çün dahı şimdi giriserüz yola \ sen dahı şimdi varursın menzile (MT 4141)
 çün fenā vādīsine irişür er \ dahı ne hayr añlanur aña ne şer (MT 4150)
 indi minberden dahı girdi yola \ tā hōd anuñ-ıla kim gidebile (MT 4165)
 kim sizüñ bir şāhidüñüz var-durur \ güneş ü aydan dahı enver-durur (MT 4173)
 mum olup çün kendü dahı kalmadı \ kelekler kaygusunda olmadı (MT 4213)
 kelek ben mumı isterem diye \ mûm olıncak dahı neyi isteye (MT 4219)
 aşlamak gerek ki olasın eyü \ olmaz-ısan dahı baña ne kayu (MT 4238)
 biñ yıl uçdılar dahı āzād u uz \ yoluñ evvel menzili-y-idi henüz (MT 4258)
 biñ dahı uçdukları bī-neng idi \ illa yoldan dahı bir ferseng idi (MT 4259)
 ne azaçuk nesne var bunda ne bol \ varı dahı oldurursın fārig ol (MT 4314)

'akl u cān dah mekānsuzdur, duruñ \ bunları tañrı sarayına sürüñ (MT 4325)
 rūm ili bütlerini peydā kılām \ dahı çīn bütlerini yagma kılām (MT 4406)
 türk dilinçe dahı tāzīden latīf \ mantıku't-tayr'ı eyledük aña harīf (MT 4411)
 ulaşmamış iken dahı kāfa nūn \ yaratdı cihānı eyledi dün ü gün (SN 18)
dahı hükmi nite revān olduğı \ kamu 'āciz ol hükmine kalduğı (SN 69)
 meger buyruğı anuñ ola vü pes \ yile dahı oldur buyuran ki es (SN 76)
 müsülmānlığun şartı ol kim dilüñ \ senüñ ola hükümünde dahı elüñ (SN 93)
 yüzi gökcek ü tatlu dili faşīh \ yūsuf'dan dahı görk içinde melih (SN 105)
 niçe sır kelecisi söylendi bol \ arada anı haq bilür dahı ol (SN 140)
 ihī tangrı'nuñ sevgülü dostı \ dahı kişi aña nite ustı (SN 148)
dahı birisi seyyidü'l-mücmīn \ ki tağ yarılurdu işitse ünin (SN 142)
 mülāzım şahābī dahı niçe yüz \ nite kim ayuñ çevresin ılduz (SN 155)
 benüm i'timādum hemīn işbudur \ elümde dahı nesne yok hoş budur (SN 169)
 aña vü anuñ āl ü etbā'ına \ dahı ehl-i beytine eşyā'ına (SN 170)
 kişinüñ gerek 'aklı vü 'ilmi ola \ dahı hulk u hem şabr u hilmi ola (SN177)
 bilürsin dili sen dīni dahı bil \ ki pārsīce durur göñül adı dil (SN 241)
 hasedden ırak ol kinden şaķın \ dahı kibre vü buhle varma yakın (SN 266)
 kimüñ ki yalancılık ola işi \ dahı girçegine inanmaz kişi (SN 277)
 sebeb ol ki gördi şaķılmaz hüner \ dahı varduğınca bahādan iner (SN 342)
 uluyı vü kişiyi kıldı ğanī \ dahı didi kim siz dileñüz anı (SN 397)
 bir oğlan ki beñzer yüzi bedr aya \ iki kaşı dahı kurulmuş yaya (SN 405)
 bezene anuñ ile bu tāt bu taht \ düzile dahı arta ikbāl u baht (SN 426)
dahı tāzī at biñ yüz biñ koyın \ deve biñ ki uzada yüke boyun (SN 444)
dahı meclis ālātı altun gümüş \ kimesne anuñ bigi hīç görmemiş (SN 445)
 çü bir kapuyı vü dahı açdı şāh \ girü bir kilitlü kapu gördi şāh (SN 456)
 kaķıdı sarāyına 'azm eyledi \ dahı gönli içinde cezm eyledi (SN 464)
 yine uğradı bir kapuya dahı \ ki muhkem kilid idi anuñ bağı (SN 482)

- dahı gördi 'ūd ağacı kopuz \ ki taht üzre yatur düzülmüş henüz (SN 503)*
- yanında yatur nukl ü elma vü nār \ dahı her ne ister isen anda var (SN 504)*
- bil iy cānumuñ cānı kim genc ü māl \ dahı tahtımı saña itdüm helāl (SN 539)*
- dükendi dahı şabrum uş kalmadı \ 'aceb bu ki gövdem nite ölmedi (SN 588)*
- ne hem sevdüğün den bilür ol haber \ ki 'ışk aña dahı ideydi eşer (SN 680)*
- buğur dahı bir ārzü kıluram \ ki derdüme dermān anı bilürem (SN 692)*
- dahı görmemişdür cihān işini \ ne yadını anlar ne bilişini (SN 725)*
- dahı biñ eyü kul tonı kimha nāh \ bilinde kamusunun altun kuşah (SN 790)*
- dahı bir 'aceb 'ādeti var imiş \ yolında ne şāra kim uğrar imiş (SN 861)*
- vezīre buyurdu ilerü gele \ bir iki dahı hāş kişisi bile (SN 925)*
- gerek sen yağı geldügin biledün \ dahı gelmedin yarağın kıladuñ (SN 931)*
- şımarladı dahı baña ol yigit \ ki fağfūr'a baş koyubanın eyit (SN 1010)*
- gelesin bileme varavuz şara \ ki şar kavmi dahı tapuñı göre (SN 1055)*
- on iki eyü tazī atlar dahı \ eyeri vü uyanı muraşşa 'çoñı (SN 1078)*
- yaşı ola ancañ anuñ on yidi \ koñar dahı ağzında anası südi (SN 1110)*
- dahı bedreler virdi mısrı kızıl \ kerem gösterüp kıldı bizi hacıl (SN 1117)*
- yidiler ü götürdiler hāş u 'ām \ dahı toptolu yazı yüzi ta 'ām (SN 1152)*
- virdi kadeh zamāne elüme eliyile \ kim içmedin dahı başumı tutdı uş humār (SN 1181)*
- süci içen kişi nite bekleye rāz \ meger şuluca ola ol dahı az (SN 1189)*
- yinüz içünüz hoş temāşā kılun \ beni dahı bile içerven bilün (SN 1209)*
- dahı on kılıç u otuz tahta bız \ viribidi şāhun tapusına tız (SN 1267)*
- süheyl ile hoş olmuş idi başı \ dahı toldı 'ışk ile içi taş (SN 1300)*
- bu arada iki gün oturalum \ dahı zahmetümüzi götürelüm (SN 1308)*
- tamām ola on gün içinde serā \ süheyl-i yemen dahı gire şara (SN 1317)*
- anuñ andı şınmaya sinün sözün \ dahı yigregın anlar ola özün (SN 1318)*
- dahı bir eyü bağ taht urmağa \ ki bağa dura oturan ırmağa (SN 1342)*
- naķāş didi ivmek degüldür revā \ dahı dün gelüpsin sen işbu eve (SN 1381)*

- bugün ol senün olduğın dilemek \ dahı görmedin anı dış bilemek* (SN 1382)
- hatunlar anı nev-bahār'a öger \ ki bir dahı görebileydük meger* (SN 1392)
- dahı bir yaramaz anı aldamaḥ \ viribisem altun u kimḥā vü nāḥ* (SN 1414)
- ögüt virdi birkaç u didi dahı \ dimezven ki sen ṭāli 'üne kaḥı* (SN 1522)
- rāziyem elüm baḡlu kul olam kapuñuzda \ emrüñe muṭi'am döker iseñ dahı kanum* (SN 1552)
- şımarladı dahı ki bugün hele \ ne kişi ki bizüm kapuya gele* (SN 1678)
- elümden dahı ne gele bilmezem \ sen anlayugör ben hele bilmezem* (SN 1708)
- süheyl'ün bu şı 'rini işidicek \ dahı 'ışkı kendüye iş idicek* (SN 1808)
- döşege girüp çoçışup yatdılar \ ne hācet demek kim dahı nitdiler* (SN 1833)
- meger bir dahı çāre eyleyevüz \ oñarsa eyü oñmaz ise yavuz* (SN 1953)
- ben ü sen dahı dāye bilsün hemīn \ dürişdügümüz işbu olsun hemīn* (SN 1955)
- kazam ben dahı niçeme kim kızam \ biş on erce dürişeven çün kızam* (SN 1962)
- bir avuç çü topraḡdur aşluñ aḥı \ ya bir kaṭre şu anlaḡıl sen dahı* (SN 1996)
- sen āh eyledüñ pes olmaya 'ayb \ dahı bilmezem bundan ayruḥsı 'ayb* (SN 2021)
- ögümden buyıdı geçen dahı hīç \ inanḡıl beni itmegil girde pīç* (SN 2050)
- dilersen dahı çāre ben ideyim \ ataña gidersen bile gideyim* (SN 2055)
- bu kim bunda ṭurduḡ degüldür yavuz \ dahı yirde anı idemeyevüz* (SN 2085)
- didi şöyledür dileḡüme kolay \ ki komayavan sizi dahı bir ay* (SN 2090)
- çevüklük dahı işdedür ol kadar \ ki olmaya yolda kaṣā vü kader* (SN 2258)
- bunuñ bigi vü dahı mevzünrek \ yemen'den saña viribiyem gerek* (SN 2293)
- hemān gördüḡi sā 'at elinde cām \ dahı devr olmamış iken tamām* (SN 2330)
- süheyl'e didi kaçmaḡa eyle yat \ dahı diyimezven ki sen bunda yat* (SN 2336)
- bilinde kılıcı kolında yayı \ dahı birkaç okşıḡraḡında eyi* (SN 2374)
- ger eglendüm ise aḥı noldıdı \ günāh andan artuḡ dahı noldıdı* (SN 2402)
- ol altun dahı bizüm ile bile \ eger oladı maşlahatdur hele* (SN 2438)
- bu az idi gördüḡi dahı beter \ başum daḥı yiri durur ger yiter* (SN 2468)

tamac eyledüm ol dahı düşdi \ hām baña erlik adı bugündür harām (SN 2476)
 yüregi demür tonı katı demür \ dahı bindügi hem boz atı demür (SN 2524)
 süheyl'i bayıktıldılar iy dirîğ \ ne bilem dahı nitdiler iy dirîğ (SN 2549)
 gice hem irişdi vü karardı kaç \ dahı varduğınca kabardı savaş (SN 2588)
 bizüm sizde maķşūdumuz dahı yoh \ ne lāzım ki uzadavuz sözi çoĥ (SN 2645)
 ki çarĥ-ı felek perdeden nideyin \ dahı dürlü çıkarmış ola oyun (SN 2673)
 süheyl ol dahı bir melik-zādedi \ yüzi ay boyı serv-i āzādedi (SN 2690)
 çerisine koşduğın anı süheyl \ didi bilmezem dahı kanı süheyl (SN 2797)
 ol kimse ki dağıtmağičün kendü düzenin \ bir dürlü dahı vara vü düzen düze benven (SN 2900)
 anuñ şic rin işidicek ol dahı \ cevābında didügin işit aĥı (SN 2906)
 vay aña ki göründügi düş ola \ düşün dahı binde biri tuş ola (SN 2923)
 çıkalar beni yiyeler anşuzın \ dahı görmeyeven süheyl'ün yüzün (SN 2938)
 bu gönül dahı bir belādur aĥı \ ki 'ışķ ola vü kayğu korĥu dahı (SN 2949)
 çü kaytās oturmışdı ol arada \ dahı kalmamış idi yol arada (SN 3067)
 ger ol eyle olmaya ben öldüm uş \ dahı yohdur oğluñ kalur taĥt boş (SN 3079)
 ili günü var başına şāhdur \ benüm dahı sırrumdan āgāhdur (SN 3106)
 cühūd anı gördi vü gitdi ögi \ dahı bir sözi eylemedi iki (SN 3124)
dahı bir bu kim şāh-ı çīn ne bilür \ ki şatdum kızın beni kanda bulur (SN 3156)
dahı 'anber-i hās u müşk-i ĥuten \ gerek degme dürlüden on batman (SN 3161)
dahı iki yüz taĥta çīn bizleri \ ki kamaşdura bahıcaķ gözleri (SN 3162)
 girüp vardı ol dem cühūd anşuzın \ dahı dürlü eylemiş idi sözün (SN 3187)
 cühūd ol gice dahı yarındası \ sürüp gitdi giderdi gör nicesi (SN 3232)
 çü gördi çeri girüden yitmedi \ şuya şaldı lenger dahı gitmedi (SN 3233)
 saña dahı bir hafta güymek gerek \ sözümi işitgil budur yigrek (SN 3255)
 didi kıza katlanımazvan dahı \ cānuñ varsa esirge kuluñı aĥı (SN 3260)
 gül-āb olıcaķ u şu dahı şābün \ getüreyim uş ĥücre içinde yun (SN 3277)

dilerven katumdan gitmeyesin \ dahı ayruca yirde yatmayasın (SN 3295)
dahı didi her dürlü eksük gerek \ bu arada hāzır kılun tızrek (SN 3337)
 şahid-bāzlık idüp eydür ahi \ işitmeze urmağıl inen dahı (SN 3386)
 üçünci gün ahşam irişdi idi \ aña dahı şöyle ırışdı idi (SN 3418)
 budahlan birkaçı sayvān bigi \ dahı birkaçı 'ālī eyvān bigi (SN 3420)
 güneş çıhmadın dahı tennūrdan \ havā kurdı sayvānını nūrdan (SN 3460)
 bu yurdu eger koyavan gideven \ belāya dahı uğrayam nideven (SN 3469)
 niçe bahsa yuharıya gitdi gök \ aşığa deniz idi ol dahı gök (SN 3473)
 çalındı yine sāz u oldu tarab \ geçen giceden dahı yigrek 'aceb (SN 3480)
 ben ü dahı birkaç ulular kıztı \ şol ohtın ki uyıdı deniz yüzi (SN 3489)
 kıza dürlü dürlü du ' ā kıldı ol \ dahı ol yigide ki gösterdi yol (SN 3517)
 yimiş yir idi vü dahı nesne yoh \ giderdi nite kim katı yadan oh (SN 3523)
 bu kez gördi ol geldüğünü uca \ şataşdı idi dahı dürlü güce (SN 3524)
 saman yirine aru susam dökem \ dahı atlas-ı rūmī'den çul dikem (SN 3571)
 delim dürlü çalguyıla bükdiler \ birez giçicek dahı hōn döktiler (SN 3601)
 tapuñ dahı bilsün nedür hālümüz \ fidī olduğu başumuz mālumuz (SN 3624)
 bahādur u ehl ü kerīm ü sahi \ cihānda nazīri yoğıdı dahı (SN 3626)
 ağız aña zindan durur bekci diş \ yinilmez kıparur dahı bunca iş (SN 3671)
 helāl eyle ayruh ne dimek gerek \ dahı kayuñı bize yimek gerek (SN 3734)
 teferrüc idüben gider işine \ dahı şüret ile anuñ işi ne (SN 3739)
 tañ atmışdı hem ol sā 'at göz göre \ yaramazdı kim şāra dahı gire (SN 3745)
 virün etmek anca ki aç olmasun \ inen dahı acıguban ölmesün (SN 3766)
dahı didi bu şüreti anşuzın \ çü gördüm anđum anı geñsüzün (SN 3796)
 cühūdun başındaydı turfe yıl \ dahı yıl virürdi kız eylerdi fitl (SN 3807)
 cühūd eyle hoz yile uçar idi \ gemiden dahı öte geçer idi (SN 3809)
dahı irtesi buldı bir hoş çayır \ içinde bıñar çevresinde bayır (SN 3828)
dahı andan öñdin hikāyetlerin \ ki olmuş idi vü şikāyetlerin (SN 3874)

- yazuhdur ijen yalunuz kalmasun \ kızı yoh oğulsuz dahı olmasun (SN 3897)
- dahı bu yigitden dileyem seni \ ki senüñ ile bile koşa beni (SN 3900)
- dahı bir güher şatdı vechin tamām \ düzen düzdi vü yaptı bir hoş makām (SN 3971)
- didi bir dahı güherüm gizlü var \ göresin ki nicesi olur tavar (SN 3986)
- didi bunda sendüşeli çoh mıdur \ dahı işüñ ü yoldaşuñ yoh mıdur (SN 4003)
- gemiği sürüp sen dahı çĩn'e var \ elikdürevüz kuşı çün çĩne-vār (SN 4050)
- ne bilem gemi kanda gitmiş ola \ ya yoldaşlarum dahı nitmiş ola (SN 4084)
- dahı gelmemiş guşşai yimegil \ bu böyle ol eyle ola dimegil (SN 4232)
- eyüise olur dahı yigrek \ edeb şakınur nitesi kim gerek (SN 4241)
- benüm bigi hergiz dahı bir yayan \ bulınmaya 'ālemde yol yūriyen (SN 4349)
- dahı bu 'acebdür bilürem evet \ ne yirde ki otlağ ola vü şuvat (SN 4356)
- bilinmedi buldı mı yā bulmadı \ dahı nolduğın kimsene bilmedi (SN 4386)
- buyur baña dahı ki binem bir at \ bile al dimezven ki yābāna at (SN 4455)
- dahı gürz oh u yay u kargu süñü \ görenler anı oldu enjü yañu (SN 4463)
- dahı didiler kim bunun bigi er \ bu devrān içinde nitesi toğar (SN 4558)
- gerekmez ki nesneyiçün kayıra \ işi dahı şarp ola çün kayıra (SN 4580)
- dahı bir ılı suda anla gili \ aña bah u hall eylegil müşkili (SN 4593)
- teferrüclenüben şāh-ı hāverān \ giderdi vü hep bile dahı revān (SN 4616)
- didi varam u didüğünüz diyem \ dahı artuğı guşşañuzı yiyem (SN 4777)
- ki hĩç kimse ancılayın yazmaya \ degül yaza rengin dahı ezmeye (SN 4807)
- dahı şordı oğluñ mıdur bu yigit \ ki bileñedür toğrusını eyit (SN 4832)
- dahı didi yün şārına irdüğün \ şuçı yoğiken zindāna girdüğün (SN 4864)
- dahı söylemegil dōyimezvenin \ sözüm vardur illā diyimezvenin (SN 4867)
- pes ol dahı oturdı şol yanına \ işit indi nolısar anlar yine (SN 4902)
- anuñ yüzini güc ile açduğın \ dahı dünle kaytās'dan kaçduğın (SN 4945)
- dahı sevgüsinden uşanmaduğın \ elin hĩç etegine şunmaduğın (SN 4947)
- baña zulmi işbu cühūd itdi çoh \ arada dahı kimsenüñ şuçı yoh (SN 4957)

- dahı yigrek 'adli bu hem eyleye \ kamuñuza düpdüz eyü söyleye (SN 5037)*
- key atlara çekdi aña piş-keş \ dahı virdi öküş kul u qaravaş (SN 5078)*
- yavuz olmaya hem ki dillerde biz \ anılavuz ol dahı yıllarda biz (SN 5102)*
- dahı yazdı kim bile fağfūr-ı çīn \ ki kulun bilür kendüziniñ suçın (SN 5123)*
- dahı bir biti yazdı cālūs'a ol \ ki beg olmuş idi bir ulusa ol (SN 5142)*
- ölüden dahı ölüdür ol kişi \ ki ölicegez ol sevine işi (SN 5175)*
- dahı kalmamış idi hīç dürlü kayd \ muṭī 'olmuş idi aña 'amr u zeyd (SN 5177)*
- meger bir gün oturur iken süheyl \ dahı nev-bahār idüben 'iše meyl (SN 5219)*
- gerek indi sen tangrı'ya bakasın \ dahı kaçmayasın baña yaqasın (SN 5228)*
- bilürsin ü bilenlere dahı tan \ geñez iş degüldür celā-i vaṭan (SN 5251)*
- buyurdi ki begler dahı geldiler \ süheyl'i katında anuñ buldılar (SN 5355)*
- ben uş giderem bola kim kırtılam \ dahı niderem bola kim kırtılam (SN 5373)*
- kişi guşşasına sevinmeñ ki ol \ gün ola ki size dahı bula yol (SN 5382)*
- anı siz dahı şāh idinür misiz \ kadem işbu yola adınur mısız (SN 5421)*
- dahı oğluña öğredügör hüner \ hünerlü yig 'avret ki hünersüz er (SN 5449)*
- degül tañ ki eylüge eylük gerek \ yavuzlığa eylük dahı yigrek (SN 5466)*
- dahı çünkü tenden gönile canum \ yavu vara ṭamar içinde kanum (SN 5483)*
- zühāl kara geymiş idi kendüzi \ ayuñ dahı dırmanup idi yüzi (SN 5507)*
- dahı dil ile söz qarılursa uz \ virür çāšnī nite kim aşa ṭuz (SN 5592)*
- uş indi ki geçdi çağı 'ömrümün \ ne zevki olısar dahı 'ömrümün (SN 5610)*
- yarayaydı rāzi dimege dīvār \ anuñ dahı ardında kulağı var (SN 5657)*
- in-şā'-allāh mübārek ola üstine \ dahı her kim okımağa istene (SN 5702)*
- dahı bir adı anuñ rahmān durur \ bağşılar kullarına gufrān-durur (YZ 3)*
- hem yine bizden selām yārānlara \ dahı ol dīn çırağı imāmlara (YZ 12)*
- imdi korkaram düşüm gerü görem \ gördüğüm düşden dahı kayğu yèrem (YZ 48)*
- şimdi ṭolundılar uş henüz dahı \ yöri ardından baña yūsfi'ı oḥı (YZ 64)*
- dahı rūbīl yūsuf'ı urdı yüze \ şöyle urdı kim ne-dëym ben size (YZ 71)*

- dahı şem 'ün kaçd eder öldürmeğa \ öldürüben dönüp eve varmağa (YZ 72)*
- yine döner yalvarur ol birine \ ol dahı urur ne benzer birine (YZ 74)*
- kaçup ol birine yūsuf sığınur \ ol dahı şöyle urur kim uğunur (YZ 73)*
- bêrû gel dêr yūsuf'a korkma dahı \ ben seni öldürmeyem tañrı haķı (YZ 83)*
- yūsuf'uñ var tonını çıkardılar \ dahı bêline bir ipi taķdılar (YZ 100)*
- bir kavülde var dahı geldi bir ün \ kırk yıldan şonra gör andan avun (YZ 136)*
- ķamusı tırd' isteyü vardı yöre \ hoca dahı çevrünüñ kuyu yöre (YZ 181)*
- ķünkü ol ķul yalvarur 'özrin diler \ dahı suçın yūsuf anuñ 'afv eder (YZ 251)*
- anā yakın var-ıdı bir şār dahı \ ķavmi ol şahrıñ kāfır idi dahı (YZ 265)*
- yūsuf andan dahı göķer gider êrer \ 'arīs şārına bir gör n'eder (YZ 290)*
- göķdi andan dahı gitdi yolıra \ söz üküşdür bu kez êrdi mısır'a (YZ 301)*
- dahı bir söz eydeyüm size 'aceb \ ķün ķoñıfır zelhā'yı ķılur taleb (YZ 366)*
- 'āciz oldı ol ķoñıfır söyledi \ hāznede dahı mālum ķalmadı (YZ 384)*
- hāznedāra buyurur var gör dahı \ var mı ķalmıř anda mālumdan dahı (YZ 402)*
- ķutlu ķıldur bu oğul key anlağıl \ dahı benden yêğ bunı ağırlağıl (YZ 417)*
- degme gün geymege bir ton eyledi \ ol tonı dahı hep altun eyledi (YZ 420)*
- dahı ne kim but var-ısa uşanur \ pāresi kıymığı yere dōřenür (YZ 438)*
- ol direkleriñ biri ola zicāc \ birni dahı ķılalar pırūze 'āc (YZ 466)*
- şūratın yazdur yūsuf'uñ naķķāřa \ dahı seniñ şūratıñ bile pařa (YZ 473)*
- dahı şırsın sözümi yanmaz özüñ \ gel ķatımda bir dem otur kend' özüñ (YZ 502)*
- döndi yūsuf söyledi eytdi delü \ dahı toķuz yařım u yā on tolu (YZ 503)*
- yūsuf eydür sen dahı gördüñ anı \ nêcesi söyledi ol genç oğlanı (YZ 565)*
- hem tonın dahı yūsuf'uñ çıkarur \ alur anı melik reyyān'a varur (YZ 603)*
- uşbu sözde bir hikāyet var dahı \ eydeyüm eşidesin anı dahı (YZ 617)*
- ağū vērsün melik reyyān'a sākī \ hem ittifāķlařsun hon-salār dahı (YZ 620)*
- hon-salār dahı görür kim üç tenür \ yapar etmek başı üzre götürür (YZ 626)*
- dahı üç günden seni çıkaralar \ görķlü hil'at üstüne geydüreler (YZ 635)*

uş ben eytdüm hālūmi bu gün saña \ sen dahı suçum yoğun bildir aña (YZ 645)
 ‘arab eydür gördüm anı dahı var \ budağı-y-’çün ağlar dün gün zār u zār (YZ 674)
 yine görür yedi dahı arucağ \ yer semizleri tükedür dolucağ (YZ 707)
 ol ki yāhud yedi sünbül uçayu \ gitdi vardı ol dahı görünmeyü (YZ 728)
 ol mışır hātūnların dērsün melik \ zelhā dahı hāzır olsun hunālik (YZ 738)
 hāzır olur zelhā dahı ol arada \ imdi eşit bu sözi dinle dede (YZ 741)
 eytdiler yūsuf bizi dahı dile bola \ ki mālīk sözün qabūl kıla (YZ 753)
 yūsuf’ı reyyān dahı öper kucar \ sulṭān olduñ dēr aña saçu saçar (YZ 759)
 dūzah içre biri eydür şuşadum \ ağı dahı olsa hem içe-y-idüm (YZ 781)
 bu sözi ümmet dahı eşidicek \ şalavāt vère yüzini göricek (YZ 798)
 çok şalavāt vèreler muḥammed’e \ dahı bunlardan tamu kaçā gide (YZ 799)
 getüre hayvān denizinde yuya \ tamu çirki dahı bunlardan yuya (YZ 801)
dahı yūsuf’ı satan hoca gelür \ kend’ özin kırk oğlu-y-ıla kul kılar (YZ 850)
 yūsuf’uñ hod ögine gelmez-idi \ yüzini görse dahı bilmez-idi (YZ 873)
 uçmağa mü ‘minleri çün bakdura \ tañrı dahı şırāṭların yıkdura (YZ 942)
 bunlar eydür bizden eşitgil bu söz \ siz dahı severdünüz görseydünüz (YZ 977)
 çünkü ben anuñ dahı yüzün görem \ ne durur maqşūduñuz sizün vèrem (YZ 1008)
 yitüresiz bunu dahı éledü \ alduñuz yūsuf’ı nite kim tolada (YZ 1012)
 ya ‘kūb eydür bir bu kez dahı varuñ \ yine ol kumāşı éledi vèrün (YZ 1018)
 şonra andan gelüben bunlar konar \ yūsuf eydür sen dahı tur anda var (YZ 1048)
 eltdiler bunları bir yere dahı \ bilesince varur ol yūsuf dahı (YZ 1078)
 bünyāmīn’i eltdiler ol sarāya \ turdı yūsuf dahı vardı bileye (YZ 1089)
 birine kurd birine vèrdüm kanı \ dahı yūsuf birine dèdüm anı (YZ 1119)
 on karındaş dēr otursun bir yaña \ bu ta ‘ām yèter size dahı aña (YZ 1134)
 var-ıdı bir kardaşı bunuñ dahı \ ol bèter oğrı-y-ıdı bundan dahı (YZ 1152)
 bir kavülde dahı gelmişdür haber \ yūsuf alurdı ta ‘ām yèrken meger (YZ 1164)
 ya ‘kūb eydür sulṭānumdan dilerem \ dahı görmeklig’ ikisin éverem (YZ 1206)

gönlüm anuñ-ıla avınduğın \ yaz dahı ol anda kalduğın (YZ 1248)
imdi kaşdum devletiñ olsun müdām \ dahı benden saña olsun biñ selām (YZ 1256)
dahı gömmişsiz şonıñ şu kuyu \ katı döğmişsiz anı ölsün dēyü (YZ 1296)
gözlerini bunlaruñ dahı açar \ kamunuñ üstlerine māverd saçar (YZ 1313)
anı her kim gēyse şayru olmaya \ dahı a 'zāsına ziyān gelmeye (YZ 1332)
dahı yūsuf karşu çıkdı menzile \ bindi leşker ü haşem sağ u şola (YZ 1406)
oldı buyruk uşbu şārdan giderem \ sen dahı gitgil bu şārdan ey dedem (YZ 1452)
getürüp rab'dan selām eydür aña \ dahı altmış ay kalup-durur saña (YZ 1474)
dahı kardaşların yūsuf deşürür \ dahı şārdan daşra ol evler kılur (YZ 1484)
ol ki imān getürür gelür yola \ yūsuf-ıla ol dahı varur bile (YZ 1485)
az zamān geçmez yūsuf dahı gider \ cān haq'a vērür dünyayı terk eder (YZ 1500)

3.1.1.1.2.2.2. Dahı hem, hem dahı

İncelenen örneklerde ise Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde tümceler arasında bağlayıcı görevi bulunmaktadır. “Hem” ve “dahı” birimlerinin birbirlerini pekiştirmek için bir arada kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 7, Yusuf u Zeliha'da 2, Mantıku't Tayr'da 1 adet tümceden sonra kullanılan *dahı hem / hem dahı* bağlaç işlevli birim örnekleri bulunmaktadır.

hikāyet dir iken sözün üzdüğün \ anı ol ola mı diyü sizdüğün \ dahı hem uğurlayın anlatdı ol \ ki bir nesne var sende sen bilmiş ol (SN 4874 - 4875)

“Nakkaş, hikāye anlatırken sözünü kestiğini, onu Nevbahār olabilir diye tahmin ettiğini bundan başka şeyleri de sessizce ona anlattı. Sende bir şeyler var sen bilmiş ol, dedi.”

Anı ol ola mı diyü sizdüğün önermesinde Nakkaş figürü, karşısındakine hikāye anlatmaktadır. Nakkaş karşısındaki kişinin Nevbahar olmasından şüphelendiği anda *uğurlayın anlatdı ol* önermesiyle karşısındakine senin hakkında bir durum seziyorum anlamında sözler sarf etmektedir. Birinci önermenin ardından ikinci önermede yeni bir bilgiyi verilirken “dahı hem” bağlaç işlevli birimi kullanılmaktadır.

iñen maşlahat bilgil ü çok savāb \ bize dahı hem andan ola sevāb (SN 3512)

“Yapılan işin çok önemli olduğunu ve çok doğru bir iş yapmış olduğunu bil! Hem bize de bu durumdan sevap yazılır.”

iñen maşlahat bilgil ü çok savāb bize önermesinde istenen eylemin gerçekleşmesi karşılığında herkesin sevap kazanacağı bilgisini verir. Andan ola sevāb önermesinde ise olayların gerçekleşmesi durumunda fazladan gelecek kazançtan bahsedilmektedir. “Dahı hem” bağlaç işlevli birimle birlikte “hatta” anlamında yardım eden kişinin daha fazla sevap kazanacağı söylenmiştir.

sākīye gēydürdiler key hil’ati \ hem dahı bildürdiler çok ni’meti (YZ 641)

“Sakiye ise kaftanı giydirdiler ve ona bol nimetler verdiler.”

Sākīye gēydürdiler key hil’ati önermesinde kişinin ruhani bir dereceye ulaştığının bilgisi verilmektedir. Kişinin başına gelen olaylara ek olarak *bildürdiler çok ni’meti* önermesinde ona nimetler verildiği belirtilmektedir. İki önerme arasındaki ilişki “hem dahı” bağlaç işlevli birim ile verilmektedir.

zīra kim allāh mekāndandur berī \ sen dahı hem bī-mekānsın iy perī (MT 4337)

yūsuf eydür degmiş ola devlete \ hem dahı mışıldaki bol ni’mete (YZ 983)

gece ‘işimüz ola taña degin öztün \ anlasun dahı hem yigregın (SN 1936)

nite kim kūruda olur cānavar \ denizde dahı hem anuñ bigi var (SN 2945)

senüñ hücreñe kimsene geçmeye \ degül kimse kuş dahı hem uçmaya (SN 3035)

kız eydür aluñ bir legençe bile \ atum dahı hem bile olsun hele (SN 3313)

dahı hem bilün kim kişiyi yiden \ ölümdür alup gidecek dünyiden (SN 5409)

3.1.1.1.3. İkinci Önermedeki Bilginin Gerçekliğini Vurgulayanlar

Hem.. hem.. \ hem \ hem dahı \ dahı hem \ vü hem önermeler arasında ekleyici işlev gösterirken ikinci önermeyle birinci önermeyi eşbağımlı olarak birlikte değerlendirmemizi sağlamaktadır. Aynı zamanda ikinci önermedeki bilginin gerçekliğine dikkat çekmektedir. Günümüz Türkçesinde de aynı işlevlerde kullanıldığını görmekteyiz.

3.1.1.1.3.1. Hem

Farsça’da eşbağımlılık ifade eden ön edat “hem”in Eski Anadolu Türkçesinde bağlaç işlevli birim olarak kullanıldığını görmekteyiz. İncelenen örneklerde ise önermeler arasında ekleyici işlevinde kullanılmıştır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 215, Yusuf u Zeliha’da 49, Mantıku’t Tayr’da 77 adet örneği bulunmaktadır.

vêrür-isevüz şalavât biz arı \ töküle bizden günâh ne kim varı (YZ 11)

hem yine bizden selâm yârânlara \ dahı ol dîn çırâğı imâmlara (YZ 12)

“Biz içten ve hoş dua edersek, bizdeki bütün günahlar bağışlanır. Bizden peygamberin dostlarına ve dinin ışığı olan imamlara selam olsun.”

Örnekte “inancındaki kişilerin içten dua ettiği takdirde işlediği suçların bağışlanacağı” bilgisini *vêrür-isevüz şalavât biz arı töküle bizden günâh ne kim varı* önermesinde vermektedir. Bağışlanma neticesinde iyi duygular beslediğini göstermek için peygamberini ve dostlarını hatırlatmayı ise *yine bizden selâm yârânlara dahı ol dîn çırâğı imâmlara* önermesinde vermektedir. *Vêrür-isevüz şalavât biz arı töküle bizden günâh ne kim varı* ve *yine bizden selâm yârânlara \ dahı ol dîn çırâğı imâmlara* önermeleri arasında “ayrıca, üstelik, hatta” anlamında kullanılan “hem” iki önerme arasında bağlaç işlevli birim görevini üstlenmiştir.

bilürem sarâyı vü sini gören \ hem ola anuñla oturan turan (SN 1418)

varup aña aymış ola ol seni \ hem ister ola görmege yol seni (SN 1419)

“Seni ve sarayını gören, Nevbahâr’la arkadaşlık eden kişinin onun yanına gidip senden bahsettiğini ve Nevbahâr’ın seni görmek için fırsat kolladığını biliyorum.”

Örnekte *bilürem sarâyı vü sini gören* ve *ola anuñla oturan turan* önermelerinde “hem” bağlaç işlevli birim iki önerme arasında bağlayıcı işlev üstlenmiştir. *Aymış ola ol seni* ve *ister ola* önermelerinde yine “hem” bağlaç işlevli birim önermeler arasında bağlayıcı işlevdedir. Birinci önermedeki seni ve sarayı göreyim ile ikinci önermedeki onunla oturmak istediğini, üçüncü önermede gidip ona bahsetmek bilgisini ile dördüncü önermedeki görmek için fırsat aramasını birbirine bağlanmıştır. Önermeleri eşbağımlı olarak bağlamak için “hem” bağlaç işlevli birimler kullanılmıştır.

eydür añladum şerî’at yolını \ hem arıtdum key tarikat gölini (MT 3234)

“ ‘Şeriat yolunu iyi anlayıp hem de tarikat gölünü arıttım.’ der.”

Örnekte metin üretici, *añladum şerī‘at yolını* önermesinde tasavvuftaki şariat kısmını iyi kavradığının bilgisini verir, ikinci önerme olan *arıtdum key tarīkat gölini* önermesinde ise tasavvuftaki tarikat aşamasını arınarak aştığını anlatır. Anlatıcı, önermeler arasında oluşan eşbağımlı yapıdaki ilişkiyi “hem” bağlaç işlevli birim aracılığıyla kurmuştur.

- istemekden oturup armayalum \ pīšvāsuz hem yola varmayalum* (MT 50)
- kim tarīkat iline server benem \ hem hakīkat yolına rehber benem* (MT 56)
- çün kim ol beg işidür bu sözleri \ kakımakdan kan tolar hem gözleri* (MT 131)
- hem bu yola kıldılar hāsıl necāt \ kānitātün tā‘ibātın ‘ābidāt* (MT 236)
- hem salāt u savmı bī-had var-ıdı \ ‘ilmi çok u sāhib-i esrār-ıdı* (MT 327)
- keşfi bī-hadd u kerāmātı delim \ zühdi çok u hem makāmātı ‘azīm* (MT 328)
- muktedālıkda cihān halkına \ hem olmuş-iken kamu ‘ālemde ‘alem* (MT 329)
- gözlerinden kan akıtmış yaş-ıla \ hem sımış nākūsını bir taş-ıla* (MT 660)
- hem çelīpāsın bırakmış yabana \ kesedurur şeyh zünnārın yana* (MT 661)
- şeyhüñ ardına düşerler kamusı \ hem yöresine üşerler kamusı* (MT 709)
- bilmedin saña cefālar eyledüm \ hem delim bīhūde sözler söyledüm* (MT 719)
- eydür āhir münkir’i çün gördüñüz \ hem nekīrīn’üñ cevabın virdüñüz* (MT 868)
- eydür āhir tartiluban geldüñüz \ hem terāzūda vü cennet bulduñuz* (MT 874)
- ol kişi kim ayrugı sultān kıla \ hem deger aña ki sultānlık bula* (MT 926)
- her kim ol ögmeklige lāyık degül \ ilde hem sögmeklige lāyık degül* (MT 1268)
- illa erde ad-ıla devlet gerek \ sōfiye hem bir ser ü selbet gerek* (MT 1272)
- degme bir kula adar bir armagan \ degme bir karavaşa hem bir nişān* (MT 1346)
- çün halāyıkdan götürdüm rencümi \ hem ümīdüm var ki görem gencümi* (MT 1469)
- genc-ile endīşe vü bī-genc gam \ genc-ile yig gussa vü endīşe hem* (MT 1476)
- kamu kuşlar sūreti ol sāyeden \ hāsıl oldu vü hem ol sermāyeden* (MT 1529)
- görür-isem girü anı hem bilem \ hıdmetin eyle ki gerekdür kılām* (MT 1571)
- zīra kim siz bilmedüksiz sīretin \ göricek hem bilmeyesiz sūretin* (MT 1577)
- görmege dīdārını key uz gerek \ illa hem dīdāra lāyık göz gerek* (MT 1579)

bir nazar hem ol baña kılmuş-durur \ ol nazardan bu 'atā gelmiş-durur (MT 1592)
 kim meger 'āşık aña ola-y-ıduñ \ hem anı göriceğez bile-y-idüñ (MT 1724)
 kim ziyāde çünki sâbit durasın \ hem bir ihlâsa anı irüresin (MT 1761)
 ak karanuñ sūretin hem bî-gümân \ baglar-ıdı gönli içinde revân (MT 1935)
 çün ehâdisüñ beyânın kıluram \ ol ki rabbânî-durur hem bilürem (MT 2034)
 kim, i vallah anda kim siz olasız \ hem bunuñ gibi kerâmet bulasız (MT 2304)
 kimsenenüñ gaybetini itmeye \ kimsenüñ hem gaybetin işitmeye (MT 2369)
 virdüğüñ-içün seni medh itmeye \ virmeğinçek hem girü kadh itmeye (MT 2386)
 yimiş üküş ben yidüm hem ol kadar \ kim baña yiter sen öl dirsın meger (MT 2455)
 dâğ urasıñ zahma merhem urmagıl \ merhem urasuña hem dâğ urmagıl (MT 2486)
 kamular fânî vü oldılar 'adem \ ol senâ'î bâkî vü 'attâr hem (MT 2533)
 illa sen çün bir mahalle erisin \ hem mahalle şeyhlerinüñ yârisin (MT 2543)
 uça her bir murg u hem bir murg-ıla \ uçmaya sîmurg çün sîmurg-ıla (MT 2544)
 tañrı adın çün kim añduñ iy 'azîz \ hem nebi'nüñ na 'tını kılduñ temîz (MT 2552)
hem veled bir mesnevî hûb eyledi \ degme sözüñ sırrın anda söyledi (MT 2585)
 çün ben işitdüm bulardan bu sözi \ hem görindi baña ol sözüñ yüzi (MT 2611)
hem felek-nâme dañı hûb eyledüm \ bu iki ad-ıla zîbâ söyledüm (MT 2629)
 kim kuluñuz adı gülşehrî-durur \ hem şeker bâcı degül behrî-durur (MT 2640)
hem felek-nâme kitâbum adıdur \ kim şeker gibi tuzınuñ dadıdur (MT 2641)
 biliş adsuz çün ki sizden yâd-durur \ hem bu iki ad dañı hûb ad-durur (MT 2642)
 çünki gülşehrî adın işitdiler \ hem felek-nâme adın fikr itdiler (MT 2649)
 gözi hem baglu gerek kim görmeye \ kimsenüñ 'aybına ta 'na urmaya (MT 2687)
 çün ahî cāhil ola vü bî-amān \ terbiye hem cehl örgene hemān (MT 2710)
 illa hem bir tapuçı gerek saña \ kutlu olsun ol tapuçılık baña (MT 2791)
 cedy ü delvi evler eylendi zuhal \ burc ola merrîhe 'akreb hem hamel (MT 2838)
 serv ü mîzân zühre'ye evler ola \ hem 'utârid hûşe vü cevzâ ile (MT 2839)
 çün se şenbih günü merrîh'üñ ola \ hem 'utârid günü çārşenbih ala (MT 2859)

- aña gelen baña hem bir gün gele \ her ki toğdı 'ākıbet nāçār öle (MT 2904)*
- hem ilersüki dahı baglu gerek \ kim harām odında yanmaya yürek (MT 2966)*
- hem gerek tevfiḳ min-rabbi 'l- 'ibād \ yaluñuz cehd ile olmaz bu cihād (MT 3002)*
- sen müfevviz kıl işi ma 'būduña \ ol irüre hem seni maksūduña (MT 3008)*
- ol gidere hem girü bu zahmeti \ kim yazukdan çokırakdur rahmeti (MT 3098)*
- pes bu ümmet hükmine birikmedüñ \ sen muhammed hem araya sıgmaduñ (MT 3156)*
- dartar-ısam kıymeti artuk gele \ dükeli 'ālemden ü hem yig gele (MT 3229)*
- eydür islām'a inanuram 'azīm \ hem namāz-ıla dürişürem delīm (MT 3239)*
- eydür az hilm ilerü hem getürem \ eydür aña kanda batman yitürem (MT 3248)*
- uçmaga vu tamuya inanuram \ hem hisābı vü sıratı sanuram (MT 3254)*
- ten kumaşı çün hisāba gelmedi \ bunda hem bir kadr u kıymet bulmadı (MT 3267)*
- enbiyā ihdāsuma hem ireler \ evliyā destānlarımı göreler (MT 3341)*
- ben dahı sencileyin hem bir günāh \ eyledüm illā bilür ol pādişāh (MT 3436)*
- sorma kim kuyu kazan kendü ola \ girü hem bir kuyu içinde öle (MT 3454)*
- kīse-bürligiyle kallāşam 'azīm \ hem kefen soymakda nebbāşam 'azīm (MT 3576)*
- ten ki hem cevher-durur bākī kala \ kendü a 'yānında vü dāyim ola (MT 3881)*
- hem yidinçi gökde buldılar rūsul \ cenneti vü çaldılar anda dühül (MT 3907)*
- hem cemād u nāmı vü hayvān-durur \ yidi tamu bu yidi erkān-durur (MT 3919)*
- bu cihānı bize viren rāyigān \ ol cihānı hem vire ol müste 'ān (MT 3961)*
- çün kim ol üç yoluñ ehlin bilevüz \ hem yoluñ sa 'bın u sehlin bilevüz (MT 3967)*
- hem kısas u hadd u ta 'līk u talak \ şer' bildürdi vü ĩmān u 'itāk (MT 3976)*
- anuñ esrārı şekerden datlurak \ söyledi gülşehri hem kuvvatlurak (MT 4073)*
- kim yol ehli menzilinden kalmaya \ sora hem anı ki kendü bilmeye (MT 4074)*
- şar yolına sormadın 'azm itmedi \ köy yolına sormadın hem gitmedi (MT 4091)*
- şimdi kim siz biz, siz ü biz hem sizüz \ siz aradan gıtdüñüz kamu bizüz (MT 4310)*
- zāt içinde isterise er hemān \ bī-mekān üç nesne bula cāvidān (MT 4323)*
- huzā-yı semāvāt hem arz üst \ güzārende-i hācet ü farz üst (SN 16)*

- şu 'akreb ki hem zahm birkaç urur \ bayıkkorhuban cānını kaçurur (SN 26)
- delim dürlü kudretler uş gösterür \ ne tañ gizler ü hem ne hoş gösterür (SN 39)
- yil ağaçdan indürmeye yaprağı \ şavurmaya hem bir avuç toprağı (SN 75)
- hem andan yaña kaçana virdi ol \ deriñ şu içinden yazı bigi yol (SN 78)
- kişinüñ gerek 'aklı vü 'ilmi ola \ dahı hulk u hem şabr u hilmi ola (SN 177)
- bilür kendüzini ki kem nesnedür \ anı eyle bildügi hem nesnedür (SN 207)
- dili tatlunun hem dīnidür dürüst \ olur bağı katıların ağı süst (SN 240)
- ko ma 'nīyi şüretce hem fikr idin \ bir arada yazıcağaz dil ü dīn (SN 244)
- yigenümi dahı kınamışvanın \ degül nesneyi hem şınamışvanın (SN 345)
- hüner gösterürler bahāne kitāb \ içi tolu hikmet meşel hem 'itāb (SN 360)
- ki şehirler kamu yıldız u sensin ay \ ne kim buyurursañ hem oldur kolay (SN 423)
- turunc elma ayva vü nār ağacı \ bādem şeftelü hem çinār ağacı (SN 494)
- bunu niçe senden şakınur idüm \ bañıl adını hem dañınur idüm (SN 541)
- velī tangrı ne yazdıysa gelür \ ne kim taqdīr eyledi hem ol olur (SN 559)
- ki kutludur ayağın u hem yüzün \ diri kıldı oğlumu tatlu sözün (SN 653)
- ne hem sevdüğün den bilür ol haber \ ki 'ışk aña dahı ideydi eşer (SN 680)
- ki çīn iline varavuz gün ile \ hem iş bite akça vü altun ile (SN 685)
- gerek lutf u hem ululuk eyleyü \ gelesiz bu şeh-zādei boylayu (SN 825)
- ki biz bu aracuhda konmağ gerek \ ki hem maşlahat bu durur yigrek (SN 898)
- eli açuk u mālī vü kavmi çoh \ cihānda neseneğe hem tañı yoh (SN 1007)
- velī güneşün nūri çün 'ām olur \ ören yirleri hem münevver kılur (SN 1049)
- gerek sen beni hem ata bilesin \ sözümi ki dirven kabül kılasın (SN 1054)
- ki görmüş idi düşde hem nev-bahār \ toğan olubanın havāya ağı (SN 1119)
- delürdür hem eri vü avradı 'ışk \ 'aceb fikr ü sevdā durur adı 'ışk (SN 1139)
- bu 'ışkı gizlemeğe dürişdüm başarmadum \ hem 'ışkı gālib oldu benüm sırrımı açar (SN 1182)
- anun ile bezendi ol bezm-gāh \ sevindi çeri aña hem pādīşāh (SN 1184)

- bu mevzûn ğazel hem öġine gelür \ şunup kopuzun eline alur* (SN 1220)
- bilürdüm ki süci yaramaz aña \ hem ışmarlamışdur atası baña* (SN 1241)
- hem işbu yigit tâze bir ġül durur \ ki az ıssı tîzcek anı şoldurur* (SN 1243)
- yārumuñ ‘ıřķı odı çün eyledi cāna eşer \ nām u neng ü ‘aķl u ‘ār u hem ġöñül benden kaçar* (SN 1366)
- bilürem sarāyı vü sini ġören \ hem ola anuñla oturan tūran* (SN 1418)
- varup aña anmış ola ol seni \ hem ister ola ġörmege yol seni* (SN 1419)
- şehet hem ol aldurmış ola ġöñül \ işin ‘ıřķa key virmış ola ġöñül* (SN 1425)
- düzüp kopuzuñ kılını zîr ü bem \ hemān dem didi işbu kaç beyti hem* (SN 1432)
- ümîzüm çü oldur ki hem anısuzın \ ne hālde olursa ġöreydüm yüzün* (SN 1453)
- hem eyledi saçların iki bölük \ ki bir kılı biñ yürek eyler delük* (SN 1484)
- hayālını ġörüb en vařl umar idün i ġöñül \ yüzini ġördün ümîz üzmegil hem ola viřāl* (SN 1514)
- çü şi ‘ri okudı ġöñli hem birine \ olımadı vü düşdi bî-ħoz yine* (SN 1520)
- geliser tama hem yarın nev-bahār \ bilürem ki ġöñli tutamaz qarār* (SN 1524)
- yakıncañ saña qarşu hem ġeldüġi \ hemîn ola budur kuluñ bildüġi* (SN 1592)
- ne kim sözi olur ise söyleye \ tekellüfle ye belki hem oylaya* (SN 1596)
- eyitdi yine bir ġazel nāzenîn \ hem aña muvāfık düzetdi ünün* (SN 1622)
- hem işbu gice tūr kadem-rence kıl \ revādur ki at izini basa pîl* (SN 1700)
- bu teşviş elinden beni hem sen al \ baña öġredüvir ü tedbîr al* (SN 1706)
- ġetürġil ne kim olur ise cevāb řavāb \ ola vü hem bulasın řevāb* (SN 1711)
- ġirü çāre hem sen kılasın meġer \ nite itmegün sen bilesin meġer* (SN 1747)
- anı dahı hem bir zümürriid ayaġ \ ġetürdi vü içküye düzdi yaraġ* (SN 1791)
- hoşvan çü irişdüm tapuña yüzünġi ġördüm \ hem ġöresiven yine ne kim tangrı buyurdu* (SN 1806)
- kopuz u süci vü yigitlik ü mihr \ bir arada hem dil-ber-i māh-çihir* (SN 1828)
- çoh eġlendüm ü ġeldün uş ġicirek \ meġer tîz uşandun hem eyle ġerek* (SN 1896)
- gece ‘işimüz ola taña deġin özün \ anlasun dahı hem yigregün* (SN 1936)

çü mağrib kapusına batdı güneş \ kızardı şafak hem karardı kaç (SN 1966)
 ol oht olıcakırdı hem nev-bahār \ bilürdi yirün kolayın kanda var (SN 1968)
 şon uci işi hem nite tuş olur \ güvenç azacuhkõrî öküş olur (SN 1976)
 yüzüm görmedin şabr idemez idün \ ilün den yaña hem gidemez idün (SN 2017)
 uş indi ki oldum saña karavaş \ uşandun hem eyle gerek iy şabāş (SN 2018)
 meger kavmün aḡdun ilün ü şaruḡ \ hem olaydı anda ḡayruḡ şerün (SN 2019)
hem ol od süheyl'ün için yaḡdıdı \ gözinden yüregi kanı aḡdıdı (SN 2027)
 süheyl aña uş böyle virdi cevāb \ cevābında hem eyle gördi şavāb (SN 2031)
 anamı daḡı hem kıyās it aña \ nite ola ḡālî çü bini aña (SN 2048)
 bilürem hem olasını ittifāk \ ki toy eylemege düziser yaraḡ (SN 2069)
 girü nev-bahār ile ḡoş yatdı ol \ şabāḡ olıcak gör ki hem nitdi ol (SN 2073)
hem eyle gerek kim anuḡ yatıdur \ bugün meclisimüz anuḡ ḡatıdur (SN 2107)
 ḡazādur ki her kimseyi söyledür \ kitābında hem pārsī şöyledür (SN 2134)
 yemen kavmi bigi düzüp kendüzin \ dün içi degül hem güpegündüzin (SN 2160)
hem eyle idüp tizcegez yirine \ irişdi diler baḡtına yirine (SN 2176)
 hemān dem ki şāḡ çıḡdı evden yine \ kıızı girdi hem bayaḡısı ḡona (SN 2191)
 ne var elma hem beḡzese almaya \ ādem beḡzeri böyle ḡıç olmaya (SN 2199)
 bize hem gümānı yavuz olmasun \ bu ḡürīye dīv ḡulavuz olmasun (SN 2217)
 ayaḡı biraḡdı hem itdi eyü \ göḡüldi ḡorıldayu ḡodıldayu (SN 2297)
 iki ḡardaşına hem eyle itdi ol \ dürişdi vü süciyi içürdi bol (SN 2332)
 cevāhir hem altun bile götürem \ degül kim uşan olup u oturam (SN 2342)
 ḡuşūşā ki bu yolda çokdur emek \ hem aḡlar olasın ne ḡācet dimek (SN 2353)
 göriceḡ yüzün göḡli ḡıç virmedi \ ki başın kese hem eli varmadı (SN 2385)
 çerilere uğrar isem turışam \ başa baş dürişem ü hem urışam (SN 2392)
 girüsinden eḡsesine ḡapḡara \ ne bilsün ki gevdesi hem hep ḡara (SN 2409)
 ben ol yigide herḡiz ilinmedüm \ hem öldürmedüm eyle ḡılınmadum (SN 2443)
 anı daḡı yirinde hem bulmadı \ saḡalına güldi vü iş bilmedi (SN 2472)

iki oğlu hem şöyle kim var idi \ ol arada düşüp yaturlar idi (SN 2498)
 yüregi demür tonı katı demür \ daḥı bindügi hem boz atı demür (SN 2524)
 ne var yiyesi yimedilerse hem \ kemürdi bular kılıç atları gem (SN 2585)
 gice hem irişdi vü karardı kaş \ daḥı varduğınca kabardı savaş (SN 2588)
 meger ıslar olayıdı hem ışıḥ \ vireydi kara dün içinde ışıḥ (SN 2590)
 naḳāş işi sevdā durur hem ḥayāl \ šebāt işbu ikide olur muḥāl (SN 2617)
 ki kılıç şalar ḥışt atar çün kaḥır \ biri iki eyler hem iki bir (SN 2653)
 yine bārī gel oyna bir hoş oyun \ hem işbu gice epsem uğurlayın (SN 2668)
hem ağlar iñen yirmürü yirmürü \ be-cid and içdi eyitdi girü (SN 2674)
 ne bilem қаза nitdi vü nidiser \ cihān böyle geldi vü hem gidiser (SN 2677)
 senüñ hemşuçuñ yoğduğın bildi ol \ daḥı ol ki ne resme tutduñdı yol (SN 2711)
 ki işbu güne dek hem umar idüm \ olan zaḥmuma merhem umar idüm (SN 2776)
 kişi tutsağ olsa hem olur ümīz \ ki gered şeb-ī tīre rüz-ı sipīz (SN 2778)
 ne resm ile hem çīn'e irişdügin \ konuḥlamağa şāḥı dürişdügin (SN 2795)
 ne lāzım ki kaçır yabāna düşer \ gelüp kızımı alsun hem eyle düşer (SN 2818)
 çü görmüş idi düşde yarı yüzün \ ümīz ile hem egledi kendüzün (SN 2922)
 karanlıḡ u hem deniz kıranı \ kaya çoḥ ki hergiz belürmez öñi (SN 2935)
 nite kim kırada olur cānavar \ denizde daḥı hem anuñ bigi var (SN 2945)
 çü gördi ki mīşe yimişdür tolu \ iñen tāze vü tatlu vü hem şulu (SN 2953)
 ādem oğlanı nite gelmiş ola \ bu iş hem güzāfın degüldür hele (SN 2981)
 bezirgān hem olmaya yā yol eri \ bayıḳ ādemīdür degüldür perī (SN 2983)
 bugün pādişāḥ sensin ü ben fakīr \ fakīrüñ olur tuḥfesi hem ḥakīr (SN 2989)
 eñ öñdün hem ol illeri göresin \ teferrüc kılasın deniz yöresin (SN 3026)
 senüñ hücreñe kimsene geçmeye \ degül kimse kuş daḥı hem uçmaya (SN 3035)
 ol adanuñ içinde hem var idi \ bir iñen ulu şār u kuştā adı (SN 3050)
 boyı servi kim yimişi ola ay \ iki kaşı hem çü kurulmuşdı yay (SN 3053)
 tuluñında hem derlemiş ḥaṭ nite \ ki tavşan kanında benefşe bite (SN 3055)

- hem* eyle itdiler nā-geh açdı gözün \ didi atasına diyesi sözün (SN 3074)
- hem* işbu sâ 'at anı elden aluñ \ bahâsın virüñ yohsa bellü bilüñ (SN 3091)
- yine döndi t̄ālīs çok söyledi \ cühûda vü *hem* cehd iñen eyledi (SN 3093)
- nedür çâre ger vormeyem *hem* alur \ gider māl u nāmūs zahmet kalur (SN 3108)
- ol anuñ kızımışsa *hem* biz dahı \ işideyidük ç̄īn yahındur ahı (SN 3135)
- cühûd t̄ālīs'e eyle virdi cevāb \ ne kim sen buyurduñ *hem* oldur şavāb (SN 3157)
- ben ol resmümüzi koyamazvanın \ üşenürvenin *hem* diyemezvenin (SN 3253)
- iversin ü *hem* yüregüñ yağlıdur \ velī her bir iş vaktine bağlıdur (SN 3273)
- bu şuyıla *hem* iri ola tenüm \ yüregümi acıtmağıl iy canum (SN 3283)
- baña nola ger bir bulıviresin \ şatarlar ise *hem* alıviresin (SN 3301)
- elikdürdi *hem* getürdi aña \ elinden alup gizledi bir yaña (SN 3303)
- cühûd eydür üşte bıñar andadur \ ağaçlar u *hem* murğ-zār andadur (SN 3308)
- kız eydür aluñ bir legençe bile \ atum dahı *hem* bile olsun hele (SN 3313)
- çü kendüzi anda perī-vār idi \ yalan dimedi *hem* perī var idi (SN 3332)
- su taşıñuz u yarağ idüñ tamām \ oda uruñuz *hem* bişürüñ ta'ām (SN 3338)
- gögercin legençeyile çatlıdı \ bu tedbiri *hem* şanma kim yatlıdı (SN 3354)
- anı çoğ işidü işidü cühûd \ uyıdı vü *hem* düşdi nite ki küd (SN 3356)
- şu āvāzı vü *hem* legençe üni \ birez sâkin oldı turuñdı canı (SN 3376)
- çadır *hem* boş idi içi toptolu yıl \ düzülmüş gögercin ü taş ile kıl (SN 3397)
- anı tangrı nite revā göredi \ hakīm okınur āhir *hem* bir adı (SN 3412)
- benüm *hem* katumda çalındı mı çeng \ bunun bigi bilür midüm resm ü yeng (SN 3450)
- bu arada bir hafta *hem* turayım \ başumda ne yazılı ise göreyim (SN 3468)
- bilürem ki *hem* bu zamāne saña \ belā itmiş ola nite kim baña (SN 3483)
- tamāmet eyitdi düketdi sözün \ am bildürüp didi *hem* kendüzin (SN 3502)
- ölince unutmayam ol eylügen \ *hem* eylük idendür kişiler yigi (SN 3506)
- hem* eyle itdi yalvardı ol yigide \ ki azmış durur kankı yaña gide (SN 3510)
- iñen maşlahat bilgil ü çok şavāb \ bize dahı *hem* andan ola şevāb (SN 3512)

kız ana delim dürlü hulk eyledi \ ögüt virdi vü hem eyü söyledi (SN 3518)
didi niçeme dün ü gün yürüdüm \ ahir mişede hem yimiş yir idüm (SN 3527)
ve ger olavuz ikimiz hem bile \ bu yazıda nolasımız kim bile (SN 3572)
sarāya iletdiler i'zāz ile \ calem nakārayıla hem sāz ile (SN 3597)
çü şavuldi hōn kızıl altun ibriḳ \ şu resme ki erkān durur hem tarīḳ (SN 3604)
atam hem kaçısa yolu var idi \ başumda yigitlik yili var idi (SN 3612)
elin aldı vü halvete girdidi \ hem eyle itdügi hūb tedbīr idi (SN 3690)
başın kaldurup kubbede hem göre \ bu şüret kimüñdür diyüben şora (SN 3715)
anı öldür altını al tizrek \ irişgil gidelüm hem eyle gerek (SN 3743)
tañ atmışdı hem ol sâ 'at göz göre \ yaramazdı kim şāra dahı gire (SN 3745)
sıyırdup denizi ol üç dün ü gün \ hem açlıqdan oldıdı iñen zebūn (SN 3827)
atamız göre hem sevine seni \ seni bula çün yavu kıldı beni (SN 3896)
varam atamı vü anamı görem \ sizün ile hem bir iki ay tıram (SN 3901)
dürişe vü ana yidüre çīne \ şehet düşe ol hem tuzağ içine (SN 3967)
degül düşmene dosta hem dimegil \ peşīmān olup şonra gam yimegil (SN 4012)
anuy bigi vü hem dahı yigrek \ bulasın sözüñüz işitmek gerek (SN 4032)
cihānı gezüp anı görimezem \ bu müşkil ki hem terkin urıamazam (SN 4122)
sen ayruḳ kişi tavarın umaduñ \ ki kavzayasın hem gözüñ yumaduñ (SN 4140)
bilüsin şaşurur u bağlar gözin \ hem unitdurur söyler iken sözün (SN 4150)
hem umar idi ol günü nev-bahār \ ki gün öküş ile geçüp rüzigār (SN 4166)
ne kim ister idi çü bulımadı \ tañ atınca hem anda olımadı (SN 4182)
ider ana çok dürlü hulk eyledi \ kerem itmegün şartı hem eyledi (SN 4214)
şükür kim yigitsin ü hem sağ esen \ belālar geçer bellü şabr eyle sen (SN 4222)
ki çok isteyici bulıcı olur \ kamu nesne hemtuş olıcı olur (SN 4280)
anuy ılduzı benden alçaḥ durur \ aramızda illik hem ancaḥ durur (SN 4309)
eyitdi saña diyeyim anla bir \ hem işbu sâ 'at tırma vü yola gir (SN 4336)
didi iy ana bilürem toğrusın \ haber şoravan hem digil toğrusın (SN 4372)

girü döndi bulmadı anda kıızı \ hem anlanmadı hîç süheyl'ün izi (SN 4382)
 çabaladı itdi öküş zārılıh \ cānından hem olmuşdı bîzārılıh (SN 4391)
 gözüm nûrî vü bağrumuñ pāresi \ harîfüm işüm hem işüm çāresi (SN 4395)
 anuñ tangrı ilin virürse baña \ hem ol tanuğ olsun virevem saña (SN 4411)
hem eyle ki cellād ider kanluyı \ yanıra gelüp bürime tonluyı (SN 4480)
 biş on yirde ol zahm yidi kıatı \ hem altında yoruldu kıaldı atı (SN 4499)
 işitdi şeh-i hāverān ağladı \ hem anda oturan tūran ağladı (SN 4572)
 süheyl ile bu kıavli eylediler \ didi hem benüm göñlüm eyle diler (SN 4609)
 hîç eylemedi iltifāt aşlara \ hem olmadı meşğül yoldaşlara (SN 4636)
 gerek hemkakıyup kırasız bizi \ kuluñdan çü fağfür şeh bu sözi (SN 4689)
 ki nakkāşı hem bir yaña viribi \ bolay ki belüre bu işün dibi (SN 4723)
 velî dilerem çün haber bilesin \ bize tîzrek hem haber kılasın (SN 4741)
 senün eylügün hem yavu varmaya \ yavuzlığı eylük iden görmeye (SN 4769)
 mizācın bilürem hem aña lāyık \ sözüñ kolayın söyleyeven bayık (SN 4778)
 azıñ düzivirdi hem ol hoş kışı \ ki bularuñ içün başardı işi (SN 4794)
 tudağ yarılup dil damah kıırıyup \ baş ağrıyup u hem ayah süriyüp (SN 4801)
 dahı hem uğurlayın anlatdı ol \ ki bir nesne var sende sen bilmiş ol (SN 4875)
 buyurdı sağında oturdu süheyl \ hem eyledi kıaytās'a ikrāma meyl (SN 4901)
 cühüdi anuñ hem yanına bile \ dururdılar işidesin kim nola (SN 4904)
 eger toğru söylemez olur iseñ \ beni hem ger 'ayblama ölür iseñ (SN 4941)
 dönüp didi kıaytās'a hem nev-bahār \ ki ger dir iseñ ser-güzeştün yarar (SN 4955)
 pes andan girü şāh idinün bunı \ bunuñ hatunı bilünüz hem beni (SN 5036)
 dahı yigrek 'adli bu hem eyleye \ kamuñuza düpdüz eyü söyleye (SN 5037)
 olurlar ise hem 'aceb olmaya \ bunuñ bigi şāh kimsene bulmaya (SN 5047)
hem eylediler ol düğüne yarak \ düzüldi ol arada tāk u revāk (SN 5090)
 yavuz olmaya hem ki dillerde biz \ anılavuz ol dahı yıllarda biz (SN 5102)
 kızuñ nev-bahār ile hem eyle bil \ azışduğ buluşmaduk biş yıl (SN 5130)

- eger çıkar olur iseñ aradan \ bizi hem yavu kılmaya yaradan (SN 5136)*
- hem eyle itdi vü didi kim şükr sen \ murādunçasın u kızum sağ esen (SN 5151)*
- ol eylügen hem geldi karşısına \ pes eylük idegör ü karşı sına (SN 5171)*
- biti yazdı atasına hem süheyl \ çü şerh eyledi iştiyâkını hayl (SN 5178)*
- sözümüz uzundur u hem kışşamız \ hadinden geçüpdir bizüm guşşamız (SN 5194)*
- oğul çün ata dilegince gide \ aña dahı oğlu hem eyle ide (SN 5234)*
- eger kimse arada baş kaldura \ ol aña hem oranını bildüre (SN 5258)*
- eliyle hem başına urdı tãc \ buyurdi ki toy oldu toyındı aç (SN 5263)*
- alup nev-bahâr'ı yola girdidi \ ol ikisinün gönli hem bir idi (SN 5265)*
- süheyl'e hem eydür idi dem-be-dem \ ki sen çünki ilüme başduñ kadem (SN 5293)*
- hem eylük ile tangrı'ya yakışuñ \ yimen guşşasını yazuñ yâ kışuñ (SN 5378)*
- terâzû vü hem kîle toğru dutuñ \ dimezven ki aldayugörün utuñ (SN 5383)*
- çü gökden size tangrı rahmet vire \ hem aña virün kim düşüpdür yire (SN 5398)*
- dahı hem bilün kim kişiyi yiden \ ölümdür alup gidecek dünyiden (SN 5409)*
- ben uş dirlügümden elümi yudum \ velikayguñ hem yirince yidüm (SN 5436)*
- hem olmayugör cãhile hem-nişin \ ki cãhil kişi bilmez olur işin (SN 5451)*
- biçilmiş idi kuyruğı biñ atuñ \ carab özi göyner idi hem tât'uñ (SN 5514)*
- yemen pâdişâhına hemkalmadı \ unıdıldı gitdi şan gelmedi (SN 5527)*
- harâmî başını keserler idi \ hem uğrıyı burca aşarlar idi (SN 5555)*
- didi hem müsellim oluñ dört yıl \ sizün ile hıç olmaya kâl u kıl (SN 5563)*
- hem eyle itdiler kim dinmiş idi \ yemen içi uçmağa dönmiş idi (SN 5572)*
- başarsa kişi hem degüldür güzâf \ ki ilinün içinden ol süze şâf (SN 5600)*
- bir ayruhsı hem adı olsun didüm \ pes adını kenzü'l-bedâ'ic kodum (SN 5621)*
- emek yidüğüm zâyi' olmaya hem \ bilürem cihân böyle kalmaya hem (SN 5624)*
- ger inceyise ma'nîsi kıldan \ sözün hem gider zevkı tatvilden (SN 5632)*
- anuñ dahı elbetde hem 'özri var \ hüner 'ayba birañmamahdur naçar (SN 5634)*
- geçem ben dahı çünki geçdi bular \ içem şerbeti kim hem içdi bula (SN 5687)*

çü bünyādı uruldıdı nazm ile \ revādur tārīhi hem nazm ola (SN 5699)
hem yine bizden selām yārānlara \ daḥı ol dīn çırāğı imamlara (YZ 12)
 ēledürler yūsuf'ı hem odağa \ yūsuf'un kardaşları çıkmış tağa (YZ 204)
 ol kiş' eytdi kabûl ētdüm ben bunı \ eydünüz hem baña bunun 'aybını (YZ 223)
hem gelün aña yazunuz bir biti \ muḥkem olsun aramızda bu şatı (YZ 224)
 çünkü gördi yūsuf'ı kıldı 'aceb \ hem şatun almağlığa kıldı taleb (YZ 379)
hem koṭīfar rāzī olur sözine \ beş biñ altun koydılar terāzūye (YZ 382)
 ol bilür hem eşkere gizlülere \ ol vērür kamuya rızkı tavarı (YZ 443)
 yemiş altundan kılalar ağaca \ hem gümüşden kuş kona uçdan uca (YZ 464)
 tahtı altun eylesünler key yüce \ hem gümüşden kuş edeler bir uca (YZ 469)
hem 'akīk zebercedin olsun başı \ ayagın yākūt kılalar ol kuşu (YZ 470)
 eyde şırāt böyle ince hem yüce \ karanı dün gibi şanasın gece (YZ 514)
 kaşd kıldı yine yūsuf sevinü \ hem yine çıkdı bir el görünü (YZ 533)
 zelḥā daḥı getürdi her birine \ bıçak hem bir turunc vērde eline (YZ 584)
hem tonın daḥı yūsuf'un çıkarur \ alur anı melik reyyān'a varur (YZ 603)
 ağu vērün melik reyyān'a sākī \ hem ittifāklaşsun ḥon-salār daḥı (YZ 620)
 ḥon-salāra eytdi hem seni daḥı \ üç günden çıkaralar tañrı ḥaḥı (YZ 636)
 sākīye gēydürdiler key hil'ati \ hem daḥı bildürdiler çok ni'meti (YZ 641)
 ol durur ya 'küb şıfatlu aṇladum \ bellü dēdün aṇladum hem taṇladum (YZ 675)
 bunlar eydür biz günāhlu kullaruz \ dün ü gün biz tamuda hem yanaruz (YZ 768)
 dūzah içre biri eydür şuşadum \ ağu daḥı olsa hem içe-y-idüm (YZ 781)
 vère köşkler köşk içinde taht yüce \ hem döşekler döşenmiş uçdan uca (YZ 814)
 altıncı yıl hem oğul kız vērtiler \ yūsuf'a buğday aluban yēdiler (YZ 836)
 bahıcaḥ şeyḥ ü kebīr ü hem \ şağır toyururdi anları ol bī-naẓīr (YZ 843)
 ehli cennet cennete çün gireler \ ol maḥāmı şübhesiz hem göreler (YZ 845)
 biz daḥı sever-idük hem kamumuz \ nite kim severdi anı atamız (YZ 978)
 ya 'küb eydür çünkü baḥdum ben size \ taṭlu iyi geldi hem sizden bize (YZ 1000)

çün eşitdi buni ya 'kūb ağladı \ döndi hem oğlanlarına söyledi (YZ 1009)
 kapuda şemdīn turur bekler kapu \ geldi bünyāmīn hem ol kıldı tapu (YZ 1026)
 bünyāmīn eydür aşlum ken 'ān durur \ uş gelişüm hem benüm andan-durur (YZ 1036)
 beyle dēdi gösterüp şahruñ yolın \ aña qarşu şıgadı yūsuf kolin (YZ 1041)
hem çıkardı vērđi bir demlūc aña \ kızıl yākūtdan idi n'ēdem saña (YZ 1042)
 ol sarāyuñ kırk arıñ olur ēni \ ol kadar-ıdı hem anuñ uzunı (YZ 1062)
hem yalan yere bitı yazdukların \ yazdurur ol sarāya ol bir birin (YZ 1066)
 yūsuf eydür ihvānuña var kavuş \ hem saña tedbīr kılam bir dürlü iş (YZ 1126)
 gizler-ıdı vērür-ıdı yohsula \ yēdürürdi yokluya hem varluya (YZ 1165)
 anı tıyđı eytdi yūsuf oğlına \ şol ere var ur elünjı bēline (YZ 1180)
hem sıgagıl arkasın elünj-ile \ geldi māmīl sıgadı eyle kıla (YZ 1181)
 bir gün ola kim görem yūsuf yüzün \ eşidem hem söyleye tatlu sözün (YZ 1229)
 eytdiler baba inangıl sen bizi \ bizden eyle sen kabūl hem bu sözi (YZ 1235)
 kavzanup turmaduğum yazgıl aña \ gözlerüm görmedügin hem eyt aña (YZ 1245)
 kurd yēyen oğlumı hem yazgıl aña \ urduñ ol kardaşıdur zindānuña (YZ 1248)
 yazduñuz yalan bitı utanmayu \ şonra andan tañrı'dan hem korqmayu (YZ 1304)
 ağladam ya 'kūb'ı ben görmez ola \ hem yerinden kavzanup turmaz ola (YZ 1346)
 çünki ol 'avrat eşitdi ol sözi \ kıldı āh hem ağladı tıldı gözi (YZ 1364)
 ziy ki beñzetmiş buni dēr evüme \ hem haber vērür andaki kavuma (YZ 1442)
 anda ya 'kūb girür ü hem oturur \ zelhā aña görklü yemek getirür (YZ 1443)
hem varur ya 'kūb aşnuğı yerine \ anda bir kaç gün olur bunlar yine (YZ 1454)
 yapdı şār iki yanın yavlağ ulu \ vurdı ad harman aña hem hoş hūlu (YZ 1489)
 eyle rahmet koşana eşidene \ 'afvuñı hem şefā 'at ét yazana (YZ 1528)

3.1.1.1.2. Olumsuz Basit Ekleyiciler

Birden fazla önerme arasındaki olumsuzluk ilişkisini sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde *ne aśśı ki \ aśśı dahı, ne... ne..., çı... çı..., zihi... zihi...* örneklerine rastlanmaktadır. Olumsuz basit ekleyiciler “ikinci

önermedeki olumsuzluğu bildirenler” ve “her iki önermedeki olumsuzluğu bildirenler” olmak üzere iki alt grupta incelenmektedir.

3.1.1.1.2.1. İkinci Önermedeki Olumsuzluğu Bildirenler

Birinci önermedeki bilgiye ek olarak olumsuz bilgi içeren bir önermeyi birinci önermeye bağlama işlevi gösteren bağlaç işlevli birimlerdir. *Ne aşşı ki \ assı dahı* karşılaşılan tek örneğidir.

3.1.1.1.2.1.1. Ne aşşı ki

Eski Türkçedeki *asığ*, Eski Anadolu Türkçesine *assı* biçiminde geçmiştir. Eski Anadolu Türkçesinde “fayda, kâr, menfaat” anlamlarında kullanıldığı görülmektedir. *Assı* sözcüğünün “ne”, “ki”, sözcükleriyle birlikte *ne assı ki* biçiminde kullanıldığını görmekteyiz. İncelenen örnekte “ne fayda ki” veya “ne yazık ki” anlamlarında olumsuzluk belirtmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1, adet örneği bulunmaktadır. Mantıku’t Tayr’da ve Yusuf u Zeliha’da ise örneği görülmemiştir.

var idi öküş mālum u kavm çoh \ ne aşşı ki katumda hiç biri yoh (SN 4153)

“Pek çok malım ve halkım vardı; ne fayda ki şimdi hiçbiri yanımda yok.”

Anlatıcı, birinci önermede *var idi öküş mālum u kavm çoh* olarak zenginliği ve halkı olduğu bilgisini verir. İkinci önermede *katumda hiç biri yoh* ile hikâye kişinin, zenginliği ve halkından bir şey kalmaması dolayısıyla kişinin duyduğu üzüntü belirtilmektedir. Önergeler arasındaki ilişki “ne assı ki” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

3.1.1.1.2.2. Her İki Önermedeki Olumsuzluğu Bildirenler

Her iki önermedeki olumsuzluğu bildiren bağlaç işlevli birimler, birlikte kullanılan iki önermenin de başına gelerek önergelerin gerçekleşmesinin istenmediğini bildirir. Günümüz Türkçesinde cümleleri birbirine bağlayan tekrarlı bağlaç olarak kullanım amacını korumaktadır.

3.1.1.1.2.2.1. Ne... ne...

Türkiye Türkçesinde “ne” olumsuzluk edatı, Eski Anadolu Türkçesinde tekrarlı biçimiyle kullanılarak bağlaç işlevli birim niteliğinde görülmektedir. “Ne... ne”, “ne... ni”, “ne... ne hod” ve “ne...ne ho”: Olumsuz istisnasız bırakma ifadesiyle çekimli

olumlu fiillere olumsuzluk da yükleyerek cümleler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır (Tiken, 1993 s.130). Hepsi de tek başına “ne... ne...” yerini tutan bu bağlaçların asıl şekli “ne” olup Farsça olumsuzluk edatıdır (Tiken, 2004, s.94). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 80, Yusuf u Zeliha’da 4, Mantıku’t Tayr’da 49 adet örneği bulunmaktadır. “Ne... ü ne...” görünümü ise Süheyl ü Nevbahar’da 16, Mantıku’t Tayr’da 6 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise bulunmamaktadır.

ne ata ne anaya söyler idi \ düni günü zārīlīg eyler idi (SN 712)

“Ne babayla ne anneyle konuşurdu; gece gündüz ağlayıp inlerdi.”

Örnekte kişinin başkalarıyla diyalog kurmayı bırakarak sürekli ağlamaklı olduğunun bilgisi verilmiştir. Söylemek eylemini birden fazla unsurda kullanırken bağlaç işlevli birimden yararlanmıştır. “Ne...ne...” bağlaç işlevli birim, *ne ata ne anaya söyler idi* dizesinde *ata* ve *ana* önermeleri arasında bağlayıcı ilişki sağlamaktadır.

ne kitābum var-ıdı vü ne adum \ kim ola şehd ü şeker gibi dadum (MT 2558)

“Ne kitabım vardı ne de şöhretim vardı; keyfim ve huzurum yerindeydi”

Anlatıcı, kişinin yazılmış eseri olmaması dolayısıyla eserden kazandığı şöhreti de olmadığı için huzurlu olduğu bilgisini vermektedir. Geçmiş zamanda sahip olmadığı özellikleri *ne kitābum var-ıdı vü ne adum* biçiminde anlatmaktadır. *Kitābum* ve *adum* kavramları arasında olumsuz işlevde eş bağımlı yapı oluşturmak için “ne... ne ...” olumsuz basit ekleyici bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır.

ne yumşah mūm ola vü ne katı taş \ ne yavlak kahıgan ne ijen yavaş (SN 5474)

“Kişi ne yumuşak mum olmalı ne de sert taş; ne çok öfkeli ne de oldukça yumuşak olmalı.”

Örnekte anlatıcı, *ne yumşah mūm ola vü ne katı* önermesinde bahsedilen kişinin huy olarak ne yumuşak mum gibi ne de sert taş gibi olmaması gerektiği bilgisini metin alıcısına iletirken “ne... ne...” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır. Anlatıcı ayrıca, *ne yavlak kahıgan ne ijen yavaş* önermesinde öfkeli ve çok uysal olmaması gerektiğini anlatırken aralarındaki bağlama görevini “ne... ne...” bağlaç işlevli birim ile sağlamıştır.

yabandağı her dürlüden cānavar \ ne hācet dimek her ne kim cānı var (SN 42)

velî tangrı ne yazdıyısı gelür \ ne kim taqdîr eyledi hem ol olur (SN 559)
ki ne yir ta'âm u ne dir işidür \ ne bilür geleni ki ne kişidür (SN 569)
dahı görmemişdür cihân işini \ ne yadını anlar ne bilişini (SN 725)
çü bende ne uşkaldı vü ne bilü \ ne iş başarısar eyitgil delü (SN 754)
niçün böyle gafilsin ü bî-haber \ ne tedbîr elünden gelür ne hüner (SN 928)
ne kaçmağa yarar ne urışmağa \ ne görüşmege vü ne turışmağa (SN 933)
ne nāmūs saklar ne 'izzet kalur \ ne haşmet gözedür ne hürmet kalur (SN 1141)
taña dek figân eylemiş zār zār \ ne yatup uyumuş ne tutmuş qarār (SN 1374)
işidür bilür kim niçündür işi \ ne kendü varur ne viribir kişi (SN 1393)
yügürüp tama ağdı tac'îl ile \ ne kul var idi ne karavaş bile (SN 1439)
degül ol ki resm urmuş idi nakâş \ ne göz aña benzer ki yazdı ne kaş (SN 1499)
çü gördi ki ol kendüzin sakınur \ ne oynar ne çevresine bakınur (SN 1557)
ne maḥal bilürem ne yol ne suḳāk \ 'aceb nitesi ola bu ittifaḳ (SN 1706)
bu da 'vîye sen şanma kim eskiye \ ne tanuḳ gerek bize ne teskiye (SN 1912)
eyitdi ki sen kim ne kişi ne māl \ kaḳıyye nite nicedür vaşf-ı ḥāl (SN 2427)
gönül saña düşdi vü ben yābana \ ne ata bilür ḥālūmi ne ana (SN 2431)
giderdi ne yazı bilürdi ne taḡ \ içi tolu 'ışḳ idi yüregi dāḡ (SN 2486)
ne bundan kayuram ne andan dönem \ ne aram üşenem ne atdan inem (SN 2560)
süheyl öldiyise ne sen kal ne ben \ süheyl olmayacak yaraşmaz yemen (SN 2574)
ne kaçmak gerek kim tolaş duravan \ ne gitmek dilerven bulaşduravan (SN 2737)
belinleyü tırdı ne budur ne ol \ cānı azacuḥ ḳalup u ḳayḡu bol (SN 2916)
geçelüm deniz barışalum için \ ne berber işümüze yarar ne çîn (SN 3202)
yine çıhdılar ol yigidile kız \ denizden ki anda ne yol var ne iz (SN 3477)
yazınuḡ içinde ne şu var ne çöp \ at üstinde gider idi şop şop (SN 3538)
ne rāḥat gözedür ne ister güvenç \ ne alḡış tevakkuc ider ne ilenç (SN 3555)
başumdan ijen bizmişem çāre ne \ yārumdan ümîz üzmüşem çāre ne (SN 3588)
hemān laḡza zindāna iletdiler \ ne su anar ayruḡ ne etmek diler (SN 3767)
ne ḳılınç ile gönlini sorduḡın \ ne ḳılıç ile boynını urduḡın (SN 3790)

ne yol yürüyem yā ne yire varam \ çü yol bilmezem acıgam u aram (SN 3841)
 te ferrüc idüp gönlin egler idi \ ne giderdi ne ilin egler idi (SN 3973)
 dünin günin on gün yürüdi tamām \ ne şu içdi ne hod yir idi ta'ām (SN 4188)
 'aceb nev-bahār'ı ne yirde bulam \ felek baña neyleyiser ne bilem (SN 4200)
ne yazı dir idük ne tağ u kaya \ getürmiş idük çevre ili kaya (SN 4301)
 ki ne kimseye gösterürdi yüzi \ ne toprağda belürür idi izi (SN 4365)
 yaşıdurdı düzdi biri birine \ ki bilürdi uşağ u ne iri ne (SN 4858)
ne mālum var idi ne bal u yağum \ ne milk ü tavarum ne bahçem bāğum (SN 4917)
ne oturmağum var ne yatmağlūğum \ muhāl ola anı unutmağlūğum (SN 4982)
ne görmekse gördüm ne lāzım dimek \ ne çekmekse çekdüm inen çoğ emek (SN 5025)
ne kim dilegiyidi bulur idi \ ne kim diyedi eyle olur idi (SN 5163)
ne kim ben tamac eyledüm düşdi hām \ ne bir oldı fikrüm ne iki yaham (SN 5187)
 tağıldı ne cem'iyetüm var ise \ hatā geldi ne niyyetüm var ise (SN 5188)
 āmān bulımaz irişicek ecel \ ne sulṭān-ı a'zam ne şadr-ı ecel (SN 5370)
ne kim tangrı buyruğıdur eylegil \ ne kim hakk'a yarar anı söylegil (SN 5480)
ne nüş ola kim şonı olmaya nış \ ne kayğu ki şādī degül aña iş (SN 5546)
 'aceb 'ālem içinde ben kimvenin \ ne mahkūm-ı mutlak ne hākimvenin (SN 5677)
ne yēdüm ben ne yēdi onlar anı \ bilmezem kim yūsuf'un senün kanı (YZ 159)
 koydı ne naqşın anuñ ne naqqāşın \ şöyle öger yūsuf'un gözin kaçın (YZ 492)
 kıralum bu şārluyı uçdan uca \ ne yigit kıyalum içre ne koca (YZ 1177)
ne bu yola varmağı terk idelüm \ ne bu menzile yaluñuz gidelüm (MT 71)
ne hübel kurtılır andan ne menāt \ kim azarlamaz ne 'uzzā vü ne lāt (MT 122)
ne begi koyam ne sizi dir bize \ iy beg uş biz 'arza eyledük size (MT 127)
ne pulı hergiz gümüşe katarlar \ ne gümüşi pul diyüben satarlar (MT 227)
ne yirüñdür bu mahalle durmaga \ ne makāmuñdur bu yir oturmaga (MT 454)
 çün aña irdük ne cennet ne sırāt \ deve kaçan geçe fī-semmi'l-hiyāt(7\40) (MT 913)
ne arıdan gönli fersüde ola \ ne arusuzlıktan ālūde ola (MT 1084)
 canda ne gülşenlerüñ rengi kala \ ne dağı külhanlaruñ tengi kala (MT 1085)

ne metā ‘ı pādiṣāh alur-ısa \ yā ne dürriñ kıymetin bilür-ise (MT 1604)
birsi eydür key muhannes güherem \ tañrı yolında ne ‘avrat ne erem (MT 1765)
çün ne bellü er ne bellü ‘avratam \ kendü başuma bir agir mihnetem (MT 1770)
ne müslmān ola ol ne ten-dürüst \ dīni eksük ola vü endāmı süst (MT 1785)
ikilig-ile ne birlik idesin \ çün muhannessin ne erlik idesin (MT 1789)
çün ne darb anda görürem ne usül \ bu ‘l-fezāyil mi ola ol bir fodül (MT 1834)
gaybet-ile ne etini ziyeyim \ bilmedüğüm kişiye ne diyeyim (MT 1862)
biz ne ilüñi bilürüz ne seni \ taşdur iki yüzlünüñ yüzi göni (MT 1870)
ne kakır ne kendüzin halka urur \ ne ki görür-ise tañrı ‘dan görür (MT 2367)
eytdüm āhir durayım bir gideyim \ çün ne adum var ne sözüm n’ideyim (MT 2616)
eytdüm āhir ne kişilersiz ‘aceb \ işbu mevzi ‘de ne eylersiz taleb (MT 2631)
şükr kim bu satuda sermāyemüz ne ziyān kıldı ne assı māyemüz (MT 3055)
ne satasın ne alasin kimseden \ kim terāzū asasın yanuñda sen (MT 3199)
şeyh eydür cānuñ eyüligine ne \ gümān yāhūd ne beñzer cān tene (MT 3225)
ne seni koyam ne ol şāhinşehi \ ikiñüzden ‘ālemi kılam tehī (MT 3708)
ne hisābuñdan kime eymene \ ne ‘azābuñ var-ıdugına inana (MT 3949)
cāhilüñ kim kendüzindendür sözi \ kendü gibi ne dadı var ne duzı (MT 4120)
ne-durur cāhil ki sözi ne ola \ ne dadı vardur ki ne duzı ola (MT 4121)
çün fenā vādīsine irişür er \ dañı ne hayr añlanur aña ne şer (MT 4150)
yola ne menzil belürdi ne nişān \ çıkıdı her kuş yüreginden yüz fiğān (MT 4256)
ne azaçuk ne var bunda ne bol \ varı dañı oldurursın fārig ol (MT 4314)

Bağlaç işlevli birimin “Ne... ü... ne...” biçiminde görünümüne de rastlanmaktadır.

ne ‘ilm ü ne hikmet ne zühd ü şalāh \ ne merd-i ğazā vü ne ehl-i silāh (SN 163)
ne göñülde var çirk ü ne dilde şirk \ ne ol fikri kim dünyelik dir ü irk (SN 306)
ne güler idi vü ne oynar idi \ düni güni ‘ışk ile göyner idi (SN 565)

belā bilüyi bellü bil kim başar \ ne semc işidür ü ne görür başa (SN 752)
düşüp yatur idi ne 'aql u ne fehmi \ ne hūş ü ne fīkr ü ne tedbīr ne vehm (SN 1569)
ne şu içdüm ü ne yiyesi yidüm \ ne bir lahza dihlendüm ü uyudum (SN 1888)
ol ne nigārdur ki beni eyledi şikār \ ne cān göñül kodı baña ne şabr u ne karār (SN 1178)
kişi kullık idicegez beglere \ gerek ol ne üşene vü ne ara (SN 2818)
gider bilimez kancaru gitdügin \ ne gitdügin anlar u ne itdügin (SN 2871)
didi uş yiyem karnımı toyuram \ ne av avlayam u ne atum yoram (SN 2955)
ata ne yavuzlıkşana oğluna \ ataya nedür cānı vü oğlu ne (SN 3011)
yolum urdı şeytān aña uydum \ ne tırdum u ne yoldaşa güydüm (SN 3616)
ne māl alıbildüm ne sīm ü ne zer \ yanımda bulundu bu birkaç güher (SN 3618)
ben ol gördüğüm kız bigi cānavar \ ve līkin ne ins ü ne cinnīde var (SN 3880)
şütür-murğ bigi ola ol çevük \ ne bellü uçar u ne götüre yük (SN 3883)
ne yol tartasın ne çekesin emek \ ne içmek gerek saña vü ne yimek (SN 3894)
dükendi güher vechinün aķçası \ ne bāğı var idi vü ne bahçası (SN 3970)
çok ağladı gözleri yaş dökdi bol \ hīç anlanmaz oldu ne iz ü ne yol (SN 4063)
şoñ ucu ne rāhat kalur u ne renc \ ne kayğı beķā eyler ü ne güvenç (SN 5537)
ne sulţān kalur bunda ne vezīr \ ecel ağzını her birinün kazır (SN 5538)
ve ger ni ne tavar kalur u ne māl \ kamusı tağılur olur pāy-māl (SN 5580)
koyılmış degüldür aña hīç had \ ne vezn bulunur ne teşdīd ü med (SN 5597)
deñizdür ne yol biliñür ü ne iz \ kaçarlardı vü māl u cāndur 'azīz (SN 3804)
ne kışın u ne yazın görmek gerek \ güllerün 'ömri azın sormak gerek (MT 281)
eydür imdi bu hacāletden size \ ne ziyān u yā ne assı var bize (MT 630)
bunlar eydür kimsene bizden hisāb \ sormadı vü ne su'āl u ne cevāb (MT 878)
eydür āhir ne 'amel işler-idün \ dünyada vü ne söze başlar-idün (MT 888)
ne azum kaldı vü dahı ne çoğum \ bu-y-ıdı kamu benüm varum yogum (MT 1394)
bir taş-ıdı didi mülküm kıymeti \ ne taşı begendi vü ne mülketi (MT 1453)
biri sözi 'illet ü ma'lül-ıdı \ kim ne mahsūs u ne ma'kül-ıdı (MT 2240)

ne ede sūd u ziyān ola ‘ayān \ hīç-ile ne sūd ola vü ne ziyān (MT 3056)
ne baş ol yoldan sıgar u ne ayak \ bize yakın ol yol u saña ırak (MT 3541)
çok yimekten çok ola fāsīd mizāc \ ne devā anı düze vü ne ‘ilāc (MT 3660)
ne oruç duta kişi vü ne namāz \ kıla şahs u ne ola hacc u hicāz (MT 3937)
ne terāzū korkıda vü ne sırāt \ deve geçdi diye fī-semmm ‘il-hiyāt (MT 3953)
ne hakikatda ayak sıgar ne baş \ ne göz işe gelür anda vü ne kaş (MT 4009)
düşüp yatur idi ne ‘aql u ne fehm \ ne hūş ü ne fikr ü ne tedbīr ne vehm (SN 1569)
ne şu içdüm ü ne yiyesi yidüm \ ne bir laḥza diñlendüm ü uyudum (SN 1888)
ne māl alıbildüm ne sīm ü ne zer \ yanumda bulundı bu birkaç güher (SN 3618)
çıkıcaḳtaş ile başı yancılur \ ya çomak yir ü yā oḳa sancılur (SN 3684)
denizdür ne yol bilinür ü ne iz \ kaçarlardı vü māl u cāndur ‘azīz (SN 3804)
ben ol gördüğüm kız bigi cānavar \ ve līkin ne ins ü ne cinnīde var (SN 3880)
çok ağladı gözleri yaş dökdi bol \ hīç anlanmaz oldu ne iz ü ne yol (SN 4063)
olıcak ne şınur u ne uşanur \ ne incinür ürker ü ne üşenür (SN 4138)
ne ‘ilm ü ne hikmet ne zühed ü şalāḥ \ ne merd-i gāzā vü ne ehl-i silāḥ (SN 163)
ne güler idi vü ne oynar idi \ dūni günü ‘ışḳ ile göyner idi (SN 565)
çü bende ne uş kaldı vü ne bilü \ ne iş başarısar eyitgil delü (SN 754)
ne kaçmağa yarar ne urışmağa \ ne görüşmege vü ne tırışmağa (SN 933)
ne hübel kurtılur andan ne menāt \ kim azarlamaz ne ‘uzzā vü ne lāt (MT 122)
eydür āhir ne ‘amel işler-idüñ \ dünyada vü ne söze başlar-ıduñ (MT 888)
bir taş-ımuş didi mülküm kıymeti \ ne taşı begendi vü ne mülketi (MT 1453)
ne terāzū korkıda vü ne sırāt \ deve geçdi diye fī-semmm ‘il-hiyāt(7\40) (MT 3953)
ne hakikatda ayak sıgar ne baş \ ne göz işe gelür anda vü ne kaş (MT 4009)
delim dürlü kudretler uş gösterür \ ne tañ gizler ü hem ne hoş gösterür (SN 39)
anuj emriyle şu sivrisinek \ kim anda ne kuvvet var u ne eñek (SN 79)
olıcak ne şınur u ne uşanur \ ne incinür ürker ü ne üşenür (SN 4138)

3.1.1.2.2.2. Çi... çi...

Farsça kökenli kelime “çi” Türkçedeki “ne” olumsuzluk birimiyle eş değerde işlev göstermektedir. İncelenen metinlerde “çi... çi...” biçimiyle kullanılarak önermelere “ne... ne...” anlamında olumsuzluk ifadesi vermiştir. Günümüz Türkçesinde kullanılmamaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 3, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

‘ışk odın ol kim şeker gibi yidi \ çi yigit ‘ışka vü çi koca didi (MT 485)

“Aşk ateşi ki şeker gibi yedi ne yiğit dedi ne yaşlı dedi.”

Anlatıcı, aşk ateşinin insanı etkilediği, kişinin genç ya da yaşlı olmasının farketmediği bilgisini verir. *Yigit* önermesi ile *koca* önermesi olumsuz anlamda eşbağımlı yapıda birbirine bağlanmıştır. İki önerme arasındaki bağlayıcı işlevi “çi... çi...” bağlaç işlevli birim ile gerçekleştirilmiştir.

gözün aç uyhu gözetmeyügör \ çü görmez ola çi uyıyan çi kör (SN 2359)

“Gözünü aç ve uykuyu arama; çünkü ne uyuyan ne de kör olan bir şey göremez.”

Örnekte kişinin gözü açık tutmak deyimiyle bilinçli olmasına dair tavsiye verilmektedir. Çünkü uyumakta olan ve göremeyen kişilerin bir şey göremeyeceği bilgisi verilir. Bilgi verilirken *uyıyan* ile *kör* önermelerini eşbağımlı yapıda olumsuz ilişki kurmak için “çi... çi...” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

baña şimdi çi kurudur çi deniz \ hiç aldurmazam korhubanın beñiz (SN 3860)

“Şimdi, benim için ne kara ne de deniz korku verir.”

Anlatıcı *hiç aldurmazam korhubanın beñiz* korkusuna hiç aldırmayarak cesaretlendiği bilgisini verir. *Kuru ile deniz* önermelerinde cesaretini karada ve denizde sürdüreceği bilgisini verir. Bu iki önermeyi olumsuz anlamda eşbağımlı biçimde kullanmak için “çi... çi...” bağlaç işlevli birimden yararlanmıştır.

çi anuñ sözi vü çi yıl kim ese \ Nite i ‘tibār eyleye kimse (SN 2666)

3.1.1.1.2.2.3. Zihi... zihi...

“Zihi” aslen Arapça olup Farsça’dan geçmiştir (Tiken, 1993, s.183). İncelediğimiz örnekte “zihi” şaşırma ifadesi olarak kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1 örnek bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ve Mantıku’t Tayr’da örnek bulunmamaktadır.

zihi kudret issi nider koldaşı \ zihi hikmet issi nider yoldaşı (SN 59)

“Kudret sahibi ne yapsın ortağı, hikmet sahibi ne yapsın yoldaşı.”

Örnekte *kudret issi nider koldaşı* ve *hikmet issi nider yoldaşı* önermeleri eşbağımlı yapıda ifade edebilmek için “zihi... zihi...” bağlaç işlevli birim tercih edilmiştir. Bağlaç işlevli birim her iki önermenin içeriğindeki olumsuzluğu pekiştirmekte ve üzüntü duygusu vermektedir.

3.1.1.1.3. Seçenekli Basit Ekleyiciler

Birden fazla önerme arasında seçenek ilişkisi kuran bağlaç işlevli birimlerdir. Seçenekli basit ekleyici bağlaç işlevli birimler “her iki önermeyi birbirine eş değerde seçime sunanlar”, “her iki önermeyi içerdiğini bildirenler”, “birden fazla önermeyi birden içerdiğini bildirenler”, “her iki önermenin belli bir zamanı mekânı veya durumu içerdiğini bildirenler”, “iki önermeden birinin gerçekleşmesinin arzulandığını bildirenler” olarak 5 alt grupta incelenmektedir.

3.1.1.1.3.1. Her İki Önermeyi Birbirine Eş Değerde Seçime Sunanlar

Yā, ve ya hoz \ ya hoz, veyā \ ve yā, ya hoz... ya... ya \ hoz... ya.... \ ya... ya ho, ya... ya..., yohsa, bağlaç işlevli birimler iki önerme arasında veya başında kullanılarak geldikleri önermeleri eşbağımlı yapıda birleştirirler. Kullanıldıkları önermelerde alıcıya iki önermeden birisini tercih etmesi gerektiğini iletirler. Günümüz Türkçesinde *veya, veyahut, ya da, yahut* gibi örnekleri bulunmaktadır.

3.1.1.1.3.1.1. Yā

Ünlem olarak da görülen “yā” bağlayıcı birimi, tekrarlı biçimiyle önermeler arasında seçenekli bağlaç işlevli birim görevinde kullanıldığını görmekteyiz. Eski Anadolu Türkçesinde bağlaç olarak hem tek başına hem de tekrarlı biçimde karşımıza çıkmaktadır. Tiken eserinde Farsça asıllı ünlem edatı olarak da görülen “ya”, bağlama edatı olarak; hem tek başına, hem de tekrarlı şekilde “ya... ya...” kullanışıyla karşımıza çıktığından bahsetmektedir (Tiken, 1993, s. 148).

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 66, Yusuf u Zeliha'da 3, Mantıku't Tayr'da 103 adet örneği bulunmaktadır.

anā kısmet olup irem mi aceb \ yā hasret ile cān virem mi aceb (SN 1605)

“Acaba onun kısmeti olup ona kavuşacak mıyım veya onun hasretiyle mi can vereceğim?”

Anlatıcı, örnekte *anā kısmet olup irem mi aceb* önermesinde özlem duyduğu kişiyle kavuşabilme ihtimalini, *hasret ile cān virem mi aceb* önermesinde ise kavuşamama ihtimaline vurgu yapar. Anlatıcı, iki ihtimalden birinin gerçekleşeceğini anlatmak için “yā” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

siz istemeyesiz anuñ çāresin \ ya bilmeyesiz bağrumuñ pāresin (SN 585)

“Ya siz onun iyileşmesini istemiyorsunuz ya da yüreğimin parçasını tanımıyorsunuz!”

Örnekte *siz istemeyesiz anuñ çāresin* önermesinde onun iyileşmesini istemediklerine dair bir ihtimalin bulunduğu bilgisi verilmektedir. *Bilmeyesiz bağrumuñ pāresin* önermesinde ise yürekte hissedilene dair bir fikrin olmayışı bilgisi sunulmaktadır. İki önerme seçenek ilişkisiyle birbirine bağlanmıştır. Önermeler arası ilişki “ya” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

hikāyet bolup göyner uş özümüz \ yalan mı ya girçek ki yok sözümüz (SN 2030)

“(O sözler) hikāye olup böylece içimizi yakardı; yalan mı veya gerçek mi olduğuna söyleyecek sözümüz yok.”

“Yaşananlar anlatılınca bizleri öyle duygulandırır ki gerçek mi veya yalan mı diye sorgulamazdık” içeriğine sahip örnekte seçenekli ifade bulunmaktadır. İfadelerin yer aldığı *yalan* birinci önermesi ile *girçek* ikinci önermesini seçenekli ekleyici işlevde kullanmak için “ya” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

ār degül-mi tıravuz tıpusına \ yā varavuz biz anuñ kıpusına (YZ 34)

nēce gördüñ düşüñi geçen gece \ yā nēce yordı düşüñ baban kıoca (YZ 39)

şiddik kim eyitdi anı saña \ yā kıyudan kim çıkardı eyt baña (YZ 649)

ol kışi kim halkı kıybet eyleye \ ayruk ‘özrin söyleye yā kıavlaya (YZ 576)

- kişinün kim bunca kardaşı ola \ yā anuñ bunca bile işi ola* (YZ 80)
- karınca ayağın kara dün için \ kaya üzre başa öñin yā kıçın* (SN 48)
- kanı kimse kim bile söz kıymetin \ ya kişi ki 'ālīṭuta himmetin* (SN 343)
- siz istemeyesiz anuñ çāresin \ ya bilmeyesiz bağrumuñ pāresin* (SN 586)
- baña kılduğun hiç ata kılmağı \ ya ben bulduğum hiç oğul bulmağı* (SN 688)
- dilüm şükryn anuñ nitesi kıla \ ya ol eylüğün nite zāyic ola* (SN 691)
- ne çāre kılam şimdi yā nideven \ meger şārı koyubanın gideven* (SN 932)
- ola mı 'aceb aña varmağ revā \ ya biz okıyalum mı anı eve* (SN 1017)
- yā ol ne gün idi kim aña uğradı yolum \ kim gitdi bile görelı nāmūs u neng ü 'ār* (SN 1180)
- özi göyneyüben didi iy pādişāh \ elümde ne vardur yā nedür günāh* (SN 1407)
- ben ü yā benüm bigi yüz biñ kişi \ çalap buyruğinsuz başarmaz işi* (SN 1423)
- hemān gölgesi düşdi girü şuya \ süheyl'e ne zahm urdı şu yā soya* (SN 1491)
- aña kısmet olup irem mi 'aceb \ ya hasret ile cān virem mi 'aceb* (SN 1605)
- ya hindū elin uzadup dünlerək \ çīnīşahndan kaptı gümüş çörek* (SN 1727)
- senün fikrüne düşmiş idüm bayık \ bilimezdüm esrük midüm yā ayık* (SN 1850)
- ya ünün gireyidi kulağuma \ dilemezvenin gitmek odağuma* (SN 1929)
- eger anşuzın nesne çaldıraya \ ya bir kul gelüben kapu araya* (SN 1933)
- nedür şāzılık yā kayı anlamaz \ yazın ıssı kışda kayı anlamaz* (SN 1978)
- bir avuç çü toprakdur aşluñ ahı \ ya bir katre şu anlağıl sen dahı* (SN 1996)
- kişi nesnei anca tutar 'aziz \ ki kabzına girmeye yā ola kız* (SN 2015)
- murāduña irdün eger gidesin \ saña yaraşur beni yā nidesin* (SN 2023)
- hikāyet bolup göyner uş özümüz \ yalan mı ya girçek ki yok sözümüz* (SN 2030)
- dirilmiş idi çevredin ol toya \ bulardan kim uşana yā kim tuya* (SN 2117)
- eger ola dağ rīş ü yā karağı \ olur āb-ı hayvān elinden ağı* (SN 2127)
- geñince yürimek mi yigdür yayah \ ya ol kim üzegüde kala ayah* (SN 2178)
- ya bir zerrece ağızı yoh açmağa \ kişi gölgesinden diler kaçmağa* (SN 2184)

- gören diye ol sensin ü yā sen ol \ bulunmaya fark eylemeklige yol* (SN 2222)
- 'arab'daydı ilidür yemen \ ne bilsün ki yahşı nedür yā yaman* (SN 2282)
- çeriler şalup yā tanışup için \ elikdürmiş idi anı şāh-ı çīn* (SN 2371)
- kimi bulsa şoyar idi şoykasın \ yā öldürüp alur idi koykasın* (SN 2375)
- eger bu gice başhun eyleyevüz \ nitedür eyü mi ola yā yavuz* (SN 2606)
- bugün benvenin gürzüm ü kılıcum \ benüm bigiden gürz ü yā kılıç um* (SN 2725)
- yüze yüz tırusmaklığı isterem \ nite yā bigi arhamı gösterem* (SN 2736)
- yazı vü dere koma yā tağ u taş \ ara çevre şāllah olasin tutaş* (SN 2814)
- kayurmaya kim aç ola yā yalıñ \ oda şala cān burcalarsa yalıñ* (SN 2838)
- şanasın kulağına oñuñ gezi \ gerek tuta yā söyleyeydi sözi* (SN 2887)
- yā avcı içinde yüzük var idi \ ki demren anı varup arar idi* (SN 2888)
- benzeyimeyen er kişiye kim geze taşra \ yā perdeler içinde oturan kıza benven* (SN 2910)
- kim ısıtdı kim ay yüzine demür \ yā oñ yay perī duta kamu'ömür* (SN 2977)
- bezirgān hem olmaya yā yol eri \ bayık ādemīdür degüldür perī* (SN 2983)
- tutayım ki oğlansın u yā yigit \ ben aḥvālūmi diyeyin sen işit* (SN 3247)
- senüñ ara yirde ne durur suçun \ ki nalsuz döger taş önün yā kıçun* (SN 3568)
- ki güneş üşendürdi örter yüzün \ yā gizler yavuz gözden ol kendüzün* (SN 3603)
- ne yol yüriyem yā ne yire varam \ çü yol bilmezem acıgam u aram* (SN 3841)
- ne bilem gemi kanda gitmiş ola \ yā yoldaşlarum dahı nitmiş ola* (SN 4084)
- nite kim yazı yirde kasurğa yil \ yā yokuşda tavşan u inişde sil* (SN 4110)
- ki göñlüm düzedür ü birlik ider \ yā fırsat gözedür ü dirlik ider* (SN 4355)
- eger tağ u mīşe ola yā yaban \ yolu başaravan oranlayuban* (SN 4364)
- bilinmez ki girçek midür yā yalan \ hele çün budur illere yayılan* (SN 4386)
- tuta yā turup arkurı çalıcak \ iki böler idi hıyar bigi çak* (SN 4481)
- anun bigi bir dahı kanda bulam \ yā bir gün nite ansuz olıblem* (SN 4517)
- süheyl'ün yüzün nite görıblem \ yā isteyü anun yolında ölem* (SN 4655)

- en öñdin düter şonra tutar yanar \ güzāfin midur anuñ adı ya nār* (SN 4734)
- kimesne çü saña şıgınu gele \ biraḥma anı yad ile ya ele* (SN 5067)
- hiç oğlan olup oynamazdı oyun \ ya karnı acup gözlemezdi öyin* (SN 5207)
- diler kim benüm gönümi araya \ nidem ger baña ol karış kara ya* (SN 5231)
- ki haḫ hazretinde kızara yüzüm \ ya halk arasında karara gözüm* (SN 5362)
- hem eylük ile tangrı 'ya yaqışuñ \ yimeñ guşşasını yazuñ yā kışuñ* (SN 5378)
- kişi gelse bü nesneyi dileyü \ varından virüñ yā virüñ dil eyü* (SN 5396)
- kişi esrük olsa yā dili yavuz \ söz açup anuñ ile düşişmeñüz* (SN 5400)
- ki sensüz bize nice dirlik ola \ ya sözüñ şımaḥ nice erlik ola* (SN 5423)
- sayuḫ ādem ola kim ol kaçana \ gönül bağlaya ya kanın içene* (SN 5534)
- carabca vü yā pārsī olsa lafz \ ki nazm olıcaḫ türki 'ye gelse lafz* (SN 5593)
- degül kim başarmazdum idimedüm \ ya yol şarp ola diyü gidimedüm* (SN 5621)
- çü bunun bigi söze ne itibār \ ki taṭvıl ola anda yā ihtişār* (SN 5638)
- eger yaya olam yā atum aruḥ \ kızardımazam şāḥ katında ruḥ* (SN 5667)
- dür bu cihānda benüm ḥāşılum \ ya baña kim eydür ki sen ḥāşıl um* (SN 5675)
- cihānuñ içinde çü hiç kimseven \ beni dileyen kim ve yā kim seven* (SN 5691)
- eydür uslu putlara kanda söge \ ol hü mā yā kendüzin nite öge* (MT 133)
- ayrugı oddan niçe kurtarısar \ yā aña uymayana burtarısar* (MT 171)
- hāşa li 'llāḥ kim daḫı safvān büte \ dapa yā büt hükmini hergiz duta* (MT 177)
- kimse şekker sanup agu yimeye \ yā güneş aydın degüldür dimeye* (MT 192)
- 'ālemīler işidüben ne diye \ yā bizi kim ādemīlerden saya* (MT 205)
- vardı peygamber katına ditreyü \ yā resūlallah hatā kıldum diyü* (MT 211)
- kimsenüñ hiç ihtiyārı yok-durur \ kim diye bu az u yā ol çok-durur* (MT 243)
- bu gicenüñ yok mıdur yā rab günü \ böyle uzun görmedüm hergiz düni* (MT 388)
- baht kanı kim baña bīdār ola \ yā anuñ 'ışkında baña yār ola* (MT 392)
- el kanı kim topragı başa saçam \ yā ayak kanı ki bu yoldan geçem* (MT 393)
- kim kazā ne od bırakdı cānına \ yā kader ne eyledi imānına* (MT 597)

- eydür imdi bu hacāletden size \ ne ziyān u yā ne assı var bize (MT 630)
- bize yāri gösterüñ kim görelüm \ çehresin ü yā nişānın virelüm (MT 835)
- yavırma her kim yavuz sanur-ısa \ yā bulara söyleyüp dinür-ise (MT 1040)
- nāgeh irer bir velīnüñ katına \ yā bir ulu fāzılıñ isbātına (MT 1087)
- göreyin bu pehlevānı kim n'ider \ niçe durur yā nite koyup gider (MT 1224)
- şimdiden girü dahı ne kılisar \ yā anı hōd dünyada kim biliser (MT 1262)
- az kadar künyetlü ermişse-y-idi \ yā birez hōş baht dermişse-y-idi (MT 1270)
- kim benüm āvāzımı penhān kıla \ yā benüm ile bu meydāna gele (MT 1284)
- sen birez yokaru oturmag-ıla \ yā bir ulu mansıba irmeg-ile (MT 1303)
- tūtiye eydür senüñ armaganuñ \ ne ola vü yā neyi sever cānuñ (MT 1347)
- tagda kim peydā vü yā pinhān ola \ degme taş dibinde yüz biñ kān ola (MT 1442)
- kaçan ayruklar bu yolu varalar \ yā bu zahmetlü işi başaralar (MT 1460)
- kim 'acab sīmurgı biz göre miyüz \ yā anuñ tapusına ire miyüz (MT 1502)
- güneşe hergiz nite bir kūr ire \ yā süleymān'a kaçan bir mūr ire (MT 1503)
- kim meger bu derde dermān irişe \ yā yola āgāz pāyān irişe (MT 1559)
- ne metā 'ı pādīşāh alur-ısa \ yā ne dürrüñ kıymetin bilür-ise (MT1604)
- ben bu vādī içine girür-istem \ yā sizüñ-ile bile varur-ısam (MT1619)
- seni hōd kimdür hisāba getüren \ yā saña hōd dünyada bir kadr uran (MT 1622)
- zāhid anuñ yüzini görür-ise \ yā katında bir nefes durur-ısa (MT 1654)
- 'ışk-ıla şehvet kaçan barışısar \ yā su-y-ıla od nite karışısar (MT 1688)
- ben neyem kim kimsene beni sora \ yā bu hāletde gelüp beni göre (MT 1715)
- her kime kim yār u yā kardaş direm \ kamudan anuñ etin yavlak yirem (MT 1771)
- ne ki baña tañrı'dan söylediler \ yā resūl'ından beyān eylediler (MT 1872)
- nesne kendü sāni'i nite ola \ yā bu söz 'akla kaçan togru gele (MT 1900)
- her ne kim işidesin yā sorasın \ andan ayruksı ola çün göresin (MT 1974)
- toz açılusun kim göre yolu bilen \ kim eşeklü mi yā atlu mı gelen (MT 2001)
- hiç deñizde yüzmek öğrendüñ midı \ yā suya düşesüñi sanduñ mıdı (MT 2087)

- kurd, karnı toymağı cehdin kılur \ yohsa yādı yā bilişi ne bilür (MT 2142)
- eyle dut fermān dilerler kişiden \ kimdür anı okıyan yā işiden (MT 2191)
- benüm işüm anda nite olısar \ yā cezā anda baña ne olısar (MT 2219)
- kimsenüñ odsuz teni taglana mı \ yā kişiye bir yalan baglana mı (MT 2251)
- birisi eydür ferişte ine mi \ gökden ü yā yire hergiz kona mı (MT 2330)
- çok muhakkik yok ki şahsı añlaya \ yā mubassır kim bu işi tañlaya (MT2347)
- degme işden dünyada āgeh midür \ bir gedā mı yā bir ulu şeh midür (MT 2357)
- ben saña hergiz müsülmān dimeyem \ saña ne kim ben yiyem yā yimeyem (MT 2454)
- yā beni bir kezde öldür bileyim \ bu belādan cān virüp kurtılayım (MT 2458)
- yā ödüm sıda-y-ıdı ol korkuda \ kim yılan karnuma girdi uykuda (MT 2474)
- cehl-ile şeyh olmaga yaraya mı \ yā demür darak sakal daraya mı (MT 2510)
- hırka geyen kişi midür şeyh olan \ yā semā‘ uran mıdur yolu bilen (MT 2511)
- yā mürīdi çok olan ulu mıdur \ kim mürīdi yog-ısa alu mıdur (MT 2512)
- bir şaruñ yā bir köyüñ şeyhi ola \ bellüldür kim ilde şarda ne kıla (MT 2521)
- şehr şeyhi dūn u yā dehrī-durur \ şimdi ‘ālem şeyhi gülşehrī-durur (MT 2548)
- adı bu da ‘vīlere hākim ola \ kim bu şeyh olmaz-ısa yā kim ola (MT 2549)
- er kim āsārı cihānda kalmadı yā \ kitābı birle şöhet bulmadı (MT 3613)
- altun akçañ mı yavu vardı ‘aceb \ yā nedür bu kayguya āhir sebab (MT 2621)
- yā felek-nāme gibi ad kanda var \ ol hünerden kim kişinüñ tende var (MT 2652)
- biri birin dilememek var mıdur \ yā ahīlık ceng ü şūr u şer midür (MT 2679)
- hüdhüd eydür kim fütüvvet var-ısa \ yā tapu kılmakda sādık er-ise (MT 2681)
- terbiye hōd bunı kanda biliser \ yā bunuñ yüz biñde birin kılısar (MT 2709)
- kırgıl eydür büşr’e kim aduñ nedür \ niçe duzuñ var u yā daduñ nedür (MT 2769)
- şarda dañı ben kaçan sensüz olam \ yā seni yavu kılup kimi bulam (MT 2792)
- yemlihā eydür bilür-iseñ eyit \ kim nedür yagmur u yā nedür bulut (MT 2795)
- sen bu tafsīli kaçan añlayasın \ yā bu sözi işidüp tañlayasın (MT 2800)
- yohsa ayruk kimsene ne biliser \ yā nite bilmegi da ‘vī kılısar (MT 2827)

bu ne yılduzdur anı tañlar mısın \ yā evi kangı-durur añlar mısın (MT 2834)
 kim sen oglumsın seniñ atañ benem \ eyle san kim sen ben ü yā ben senem (MT 2955)
 sen ne kişisin kim āhı olasın \ yā ahıllar kulı dahı olasın (MT 2998)
 hüdühüd eydür kim kerem ehli-y-ise \ yā cihānda bir kadem ehli-y-ise (MT 3023)
 ne bahā-y-ıla satun alduñ canı \ yā ne virdüñ kim saña virdi teni (MT 3069)
 yazug işleyen sevāba ire mi \ yā günāha tañrı müzdi vire mi (MT 3093)
 ‘ilm gerek tende vüyā ‘akl u rā’y \ yohsa n’ide cism ü ser yā dest ü pāy (MT 3222)
 eydür aña kim bahā getiriser \ yā aña batman kaçan yitüriser (MT 3235)
 ol metā ‘uñ kıymetin kim kılısar \ yā anuñ dartup bahāsın biliser (MT 3246)
 eydür ol kangı terāzūya sığa \ yā ol ağırlığa batman kim yiğa (MT 3255)
 enbiyāya zehrūñ olmaya seniñ \ kim dinesin yā geçe mekr ü fenūñ (MT 3418)
 her kimūñ anda vefāsı var-ısa \ yā cihānda bir vefādār er-ise (MT 3495)
 yohsa yolda eglenür olur-ısañ \ yā biraz geç varuban gelür-iseñ (MT 3523)
 bir nefes hıç aruban eglenmedüm \ yā biraz oturuban diñlenmedüm (MT 3532)
 āhiretde her ki bī-mikdār ola \ dünyada ‘ayyār u yā tarrār ola (MT 3605)
 kim-durur rızkum baña getüresi \ yā benüm işlerümi bitüresi (MT 3667)
 ol mahallāda anı yā it yiye \ yā çetük yiye vü hōş doydum diye (MT 3799)
 kuş kafasda yaraşur yā yazıda \ ortalıkda kendüzin tīz azıda (MT 3801)
 ten mi eyledi eyü cānı yavuz \ yā ezelden mi yavuz cān degül uz (MT 3856)
 anda mı oldı yavuz kişi eyü \ yā aña bunda mı irdi bu kayu (MT 3857)
 hubs anda mı yapışur canlara \ yā irer mi bunda cān su ‘bānlara (MT 3858)
 birbirinsüz ol üç yol ola mı \ yā ol üçden taşra hıç yol ola mı (MT 3968)
 mübtedī kimdür bize bildürivir \ kim nite işi vü yā dili ne dir (MT 3973)
 hatt-ı bī-pergār kaçan dartıla \ yā ağaç hergiz kesersüz kertile (MT 3980)
 halk horşīdi vü yā māhı sever \ illa gülşehrī kim ol şāhı sever (MT 4028)
 geh gemide gāh deñizde ola \ ārif işi dünyada yā ne ola (MT 4037)
 gark gayra iltifāt eyleye mi \ yā ölen hıç kimseye söyleye mi (MT 4046)

- kim anuñ yöresine varur-ısa \ yā katında bir nefes turur-ısa* (MT 4054)
- kim diler-ise kim inçüler dire \ yā güher bula vü lü'lü'ler dire* (MT 4059)
- yüziçi-y-iseñ güherlerüñ kanı \ yā dahı öğrenmediñ mi ol feni* (MT 4062)
- tañrı yolın nite bilmiş olasın \ yā nite 'azmini kılmış olasın* (MT 4096)
- hak yolına sormadın nite varam \ yā gemisüz deñize niçe girem* (MT 4102)
- 'ālim olan tañrı sözün söyleye \ yā nebī aḥbārını şerh eyleye* (MT 4118)
- hiç pāyānı ola mı bu yoluñ \ yā kenārı görine mi bu gölün* (MT 4140)
- her ki rehrev ola yā rehber ola \ yolda olsa yig ki yolından kala* (MT 4161)
- kimse inçü diyü kayır dire mi \ yā kesek yüzinde gevher göre mi* (MT 4201)
- sen ne kişisin ki yola giresin \ yā yoluñ bir menziline iresin* (MT 4342)
- çün senüñ kimse aduñ bilmez n'ide \ yā senüñ da 'vñi kanda işide* (MT 4353)

3.1.1.1.3.1.2. Ve yā hoz, ya hoz, ya ho, yāhūd

Birden fazla sözcüğün birlikte kullanılarak önermeler arasında seçenek ilişkisi kurmak için *ve yā hoz, ya hoz, ya ho, yāhūd* gibi bağlaç işlevli birimlerin kullanıldığı görülmektedir. Tiken'e göre "ve ya hoz", Farsça "ya hoz"un Arapça "ve" edatı ile pekiştirilmiş birleşimidir. "Yahod \ yahoz \ yaho" ise, "ya" edatı ile "hod \ hoz \ ho"nun teşkil ettiği birleşik şekillerdir. Bugün Türkiye Türkçesinde "yahod"a dayanan "yahut" ile "veyahod"a dayanan "veyahut" kullanılmaktadır (Tiken, 1993, s. 150). *Ve ya hoz*'un Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 2 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha'da ve Mantıku't Tayr'da örnek bulunmamaktadır. *Ya hoz*'un ise Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 18, Mantıku't Tayr'da 3 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha'da örnek bulunmamaktadır.

meger bu gelen çeri yağı degül \ ve yā hoz çerimüz bayağı degül (SN 943)

"Olsa olsa bu gelen askerler düşman değil veya bizim askerimiz eskisi gibi değildir."

Anlatıcı, beklenenin aksine bir durumun gerçekleştiğini *meger bu gelen çeri yağı degül* önermesinde gelen askerlerin düşmana benzemediği bilgisiyle vermektedir. *Çerimüz bayağı degül* önermesinde ise gelen askerlerin kendi askerlerine de benzemediğini, kendi askerlerinin değişmiş olabileceğini söylemektedir. Her iki önermede yapılan tahminler "ve ya hoz" bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

sizüñ arañuzda kimem ben diñüz \ eyü mi dirildüm ve yā hoz yavuz (SN 5028)

“Sizlerin arasında nasıl biriydim; kötü mü yoksa iyi biri olarak mı dirildim.”

Örnekte “Beni nasıl bilirsiniz, iyi miyim yoksa kötü müyüm?” içeriği ile soru sorarak iki seçenek sunulmaktadır. Birinci önerme *eyü*, ikinci önerme *yavuz* olarak verilir. İki önerme arasındaki seçenekli bağlayıcılık “ve ya hoz” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

baña yā bu kapuyı açmak gerek \ ya hoz virdügin kamu saçmak gerek (SN 462)

“Ya bu kapıyı açmalıyım ya da verdiklerinin hepsini dağıtmalıyım.”

Bu kapuyı açmak gerek birinci önermesinde kapının açılması gerektiği bilgisi verilir. Verilenin tamamının dağıtılması gerektiği bilgisini veren *virdügin kamu saçmak gerek* ikinci önermesini birinci önermeye bağlamak için “ya hoz” bağlaç işlevli birim kullanılmaktadır. Bağlaç işlevli birim iki önermeden sadece birinin gerçekleşebileceğini anlatmaktadır.

çü toz açıla göre her türk ü tat \ ki bindügi gölük midür yā hoz at (SN 260)

ya hoz bu güler şüreti giderem \ bunun için ağlamağı niderem (SN 544)

ya hoz bulduravan size çāre ben \ ya kamuñuzı uravan dāra ben (SN 589)

ya hoz kendüzün den mi düzdün i yār \ ya bir şāh kıızı midur ol nigār (SN 604)

ya hoz cāzūluk mı kılursın eyit \ haber yārdan mı bilürsin eyit (SN 647)

şımaḥ andı gelmez kişiye eyü \ ya irkege yā hoz dişiye eyü (SN 1319)

şanasın ki müşki tüzüttdi aya \ ya hoz saçdı ‘anber kızıl elmaya (SN1655)

dir idi ‘aceb bu baña düş midür \ ya hoz tāli ‘üme bu iş tuş midur (SN 1784)

meğer tāli ‘imün gözi uyana \ ya hoz devletümün çerāğı yana (SN 2059)

yarar kim yana destesi hırmenün \ ya hoz kaynaya beynisi hürmānuñ (SN 3541)

ya hoz nolmuş ola ḥarīfüm nakāş \ ki yolumda çoḥ dürlü oynadı baş (SN 4397)

baña daḥı şindi anı ideler \ ya hoz öldürüp koyalar gideler (SN 5075)

eger biñ ola gönül yā hod ola yüz biñ cān \ fidāyıdı idebilseydüm aña kurbānı (SN 1228)

ne kişi ki şuret şatına gele \ ana başup ağlaya yā hoz güle (SN 3736)

çeri hācet olur ise yā ho māl \ size ağladam nice kim ola hāl (SN 4738)

benüm kara baştum kaçan ağara \ yirüm yazı durur ya hod mağara (SN 3529)

řeyh eydür cānuñ eyüligine ne \ gümān yāhūd ne beñzer cān tene (MT 3225)

eydür anı dartası mīzān kanı \ yāhūd ol ağırlaga batman kanı (MT 3259)

tagda su yā ola yāhūd olmaya \ illa hergiz dicle susuz kalmaya (MT 4116)

3.1.1.1.3.1.3. Veyā \ Ve yā

Veyā \ *ve yā*, Eski Anadolu Türkçesinde “yahut” anlamında seçenekli bağlaç işlevli birim görevinde önermeler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır. *Veya*, Arapça “ve” ile Farsça “ya”nın birleşimidir. *Vüya* ise, “veya”nın, “ve”si yerine “vü” getirilmiş şeklidir, Türkçe’de yaygınlık göstermemiştir. Yaygınlık gösteren şekil *veya* olup bugün Türkiye Türkçesinde bile hâlâ kullanılmaktadır (Tiken, 1993, s. 148). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 3, Mantıku’t Tayr’da 5 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

kim koyam ođlanlaruñı uçmaga \ girmege veyā sıratı geçmege (MT 358)

“Ki oğullarının cennete girmesine veya sıratı geçmesine izin vereyim.”

Örnekte cennete girme bilgisini içeren *uçmaga girmege* önermesi ile sırat köprüsünü geçme bilgisini içeren *sıratı geçmege* önermesini seçenek olarak sunmak için “veya” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

bir bize ağladıvirgil bī-garaz \ kim bu cān cevher midi veya ‘araz (MT 3864)

“Bize önyargısız anlat ki bu ruh cevher mi yoksa hasta mı bakalım.”

Anlatıcı, *cevher* birinci önermesi ile *‘araz* ikinci önermesi arasında seçenekli ekleyici yapıda bağ kurmak için “veya” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır. Anlatıcı, örnek içeriğindeki hikâye kişinin değerli ya da değersiz olduğu bilgisini bağlaç işlevli birim kullanarak vermiştir.

cihānuñ içinde çü hīç kimseven \ beni dileyen kim ve yā kim seven (SN 5691)

“Dünyada ben bir hiçim. Beni kim ister veya kim sever?”

Örnek “dünyada beni seven ya da isteyen var mı” içerik bilgisine sahiptir. *Dileyen kim* önermesi ile *kim seven* önermesini seçenekli yapıda birbirine bağlamak için “ve ya” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

yir mi içer mi uyur mı ol kişi \ pîşesi nite veyā nedür işi (MT 2353)

gitmegüñ vaktında ölmek bend-ile \ key degül bir çün veyā bir çend-ile (MT 3807)

bî-mihekk zinhār altun almagıl \ ölçüsüz bugday veyā un almagıl (MT 3978)

3.1.1.3.1.4. Ya hoz... ya... ya, hoz... ya..., ya... ya ho

Farsça asıllı ünlem edatı olarak da görülen “ya”, bağlama edatı olarak; hem tek başına, hem de tekrarlı şekilde “ya... ya...”, “Türkiye Türkçesinde tek başına sadece ünlem edatı olarak görülüyor.” olarak bilgi vermektedir (Tiken, 1993, s.148). İncelenen örneklerde önermeler arasında eşbağımlı yapıda seçenekli bağlaç işlevli birim olarak ilişki kurmuştur. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 6 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ve Mantıku’t Tayr’da örnek bulunmamaktadır.

baña yā bu kapuyı açmak gerek \ yā hoz virdüğün kamu saçmak gerek (SN 462)

“Ya bu kapıyı açmalıyım ya da verdiklerinin hepsini dağıtmalıyım.”

Bu kapuyı açmak gerek ile *virdüğün kamu saçmak gerek* önermelerinde metin üretici iki seçeneğin olduğunu ve bu iki seçenekten yalnızca birini seçmesi gerektiğini “yā... yā hoz” bağlaç işlevli birim ile vermektedir.

yā hoz bulduravan size çāre ben \ yā kamuşuzı uravan dāra ben (SN 589)

“Ya size bu durumun çaresini bulduracağım ya da hepinizi idam edeceğim.”

Anlatıcı, iki önerme ile iki seçenek vermektedir. Birinci önerme olan *bulduravan size çāre bende* soruna olumlu bir çözüm bulma seçeneği, *ikinci* önerme olan *kamuşuzı uravan dāra bende* ile de soruna olumsuz bir cevap ile yaklaşmaktadır. Anlatıcı iki seçenekten birini tercih edebileceği fikrini “ya hoz... ya...” bağlaç işlevli birim ile sağlamıştır.

yā ol elüme gire yā ho ben çıkam \ başdan yā aña yār olavan yā ho yüregümi yaram (SN 1479)

“Onu ya elde edeceğim ya da kendi başımı yitireceğim; ya ona yar olacağım ya da kendimi öldüreğim.”

“Ya... yaho...” bağlaç işlevli birim iki seçenekten yalnızca birinin gerçekleşebileceğinin bilgisini verir. Örnekte de *ol elüme gire* ve *ben çıkam başdan* önermelerinde anlatıcının hedefini elde edebilmeyi ölüm kalım meselesine dönüştürdüğü görülmektedir. *Aña yār olavan* ve *yüregümi yaram* önermelerinde ise ya sevdiği kişiye kavuşması gerektiğini ya da kendi canını alacağını anlatmaktadır.

ya müdbirliği yoldaş olur ya baht \ *ya hoz tahtadur kısmeti ya ho taht*(SN 5536)

ya adum işitdi vü yā gördi düş \ *ya hoz tangrı bile nite oldu tuş*(SN 1694)

ya ol bir yol azmış kişi olısar \ *ya hoz bir ‘acāyib işi olısar*(SN 2982)

3.1.1.1.3.1.5. Ya... ya...

Farsça’dan geçen ya...ya..., bugün Türkiye Türkçesinde, bazen “de (da)” edatı ile de pekiştirilmiş olarak kullanılır (Tiken, 1993, s. 153). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 2, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 6 adet örneği bulunmaktadır.

yā gider bizden bunı kırtulalum \ *yā elet bizi tamuda yanalum* (YZ 808)

“Ya bizden bu izi kaybet ya da bizi tekrar cehenneme gönder orada yanalım.”

Örnekte anlatıcı yalnızca iki seçenekten birini seçmeleri zorunda olduklarını söylemiştir. *Gider bizden bunı kırtulalum* önermesinde seçeneklerinin birisinin kurtuluş, *elet bizi tamuda yanalum* önermesinde bulunan ikinci seçenekte sonlarının bir cezalandırma olduğu bilgisini vermektedir. Bu iki seçenekten yalnızca birini seçmekte olduğunu ifade etmek için “yā... yā...” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

çün benüm ‘ışkum degüldür serserī \ *yā başum kes yā elüm dut iy perī* (MT 461)

“Ey Peri, benim sevdam gelip geçici heves değildir ki ya öldür beni ya da karışılık ver.”

Metinde sevdiği kişiye gönlünden geçenleri anlatmaktadır. Duygularını karşılıksız bırakmaması gerektiğini söyler ve peri diye bahsettiği kişiye *ya başum kes* veya *elüm dut* şeklinde önermeler sunmaktadır. Anlatıcı eş değerinde seçenek sunarken “yā... yā...” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

kişi var iş işler kesilir başı \ ya gözi çıkar u ya şınur dişi (SN 5477)

“Biri var ki iş yapar, başı kesilir ya gözü çıkar ya da dişi kırılır.”

Bazı kişilerin yaptığı işlerin sonucu istediği biçimde sonuçlanmadığına delil olarak sunulan örneklerde sıralı olarak gerçekleşme ihtimali olan aksaklıklar verilmiştir. Sıralanan önermeler üç adet olmasına rağmen “yâ... yâ...” bağlaç işlevli birim *gözi çıkar* ve *şınur dişi* önermelerini birbirine bağlamaktadır.

ya ser-hoşla ögine düşdi yemen ya bir genç bulmuşa beşzer temen (SN 2515)

yâ binâyı sözde hikmetde koya yâ meşâyıhdan işitdügin diye (MT 4119)

çün zarûre tanı muhtar eyleye günde ya biş söz ya on söz söyleye (MT 2371)

yâ binâyı sözde hikmetde koya yâ meşâyıhdan işitdügin diye (MT 4119)

yâ hakîmüñ kavlin öğren zînhâr yâ kerîmüñ fi ‘lin eyle ihtiyâr (MT 3031)

yâ seniñ ‘âşıklarüñ-ıdı olar yâ yakın hısımlarüñ-ıdı bular (MT 1386)□

3.1.1.1.3.2. Her İki Önermeyi İçerdiğini Bildirenler

Tekrarlı kullanılan *geh.... geh..., hem... hem..., hem, hem dahı \ dahı hem, vü hem, gerek... gerek...* bağlaç işlevli birimler kullanıldıkları metinlerde önermelerin tamamını içerdiklerini bildirirler. Günümüz Türkçesinde ... dA ... dA, gerek... gerek..., hem... hem... şeklinde örnekleri bulunmaktadır.

3.1.1.1.3.2.1. Hem... Hem...

“Hem”in tekrarlı şekilleri pekiştirme unsurudur. İstisnasız bırakma ifadesiyle cümleler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır (Tiken, 1993, s. 100). Hem bağlaç işlevli birim, tekrarlı olarak kullanılarak önermeleri eşbağımlı yapıda birbirine bağlamaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 4, Yusuf u Zeliha’da 2, Mantıku’t Tayr’da 8 adet örneği bulunmaktadır.

murāduña hem sen irişdün hem ol hoş itdün \ ki hem sen dürişdün hem ol (SN 5315)

“Hem sen muradına eriştin hem o erişti; ikiniz de bunun için çabaladınız.”

Anlatıcı, “hem... hem...” bağlaç işlevli birimi, zamirleri eşbağımlı biçimde anlatmak için kullanmıştır. Birinci dizedeki önermelerde sözcükler arasında bağlayıcı unsur kullanmakla kişilerin arzularına kavuştuklarına, ikinci cümledeki önermelerde yine sözcükleri eşbağımlı sırada ifade ederek arzuladıkları durum için mücadele ettiklerine değinmiştir.

tolu aya beñzer olur hem yüzi \ görür olur hem anuñ görmez gözi (YZ 909)

“Onun yüzü dolunaya benzer, görmeyen gözleri de görür.”

Örnekte bahsedilen kişinin yaşanan olay sonucunda yüzünün aydınlandığı, gözlerinin ise artık görebilir durumda olduğu bilgisi verilmektedir. Yaşanan olayları, *tolu aya beñzer olur yüzi* önermesiyle *görür olur anuñ görmez gözi* önermesini eşdeğer bağlamda sunmak için “hem... hem...” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

akı hem bunuñ gibi sanmaz-ıdum \ karaya hem böyle inanmaz-ıdum (MT 1963)

“Hem akı böyle sanmazdım hem de karaya böyle inanmazdım.”

Örnekte bilinenin aksi bir bilgiyle karşılaşılır. Bu bilgileri okuyucu tarafına ileten anlatıcı “hem... hem...” bağlaç işlevli birimleri kullanarak *akı bunuñ gibi sanmaz-ıdum* ve *karaya böyle inanmaz-ıdum* önermelerini aynı içerikte anlatabilmiştir.

dönüp dir süheyl’e ki sensin benüm \ hem oğlum hem iki gözüm hem canum \ gerek sen beni hem ata bilesin sözümi \ ki dirven kabül kılasın (SN 1053 - 1054)

“Süheyl’e dönerek sen benim hem canım hem iki gözüm hem de oğlumsun. Sen beni baba olarak bilmeli ve ben sana ne söylersem kabul etmelisin, der.”

Metinde babası Süheyl’e ne kadar değer verdiğini bildirirken *oğlum, iki gözüm, canum, ata bilesin* olarak birden fazla sözcük kullanmıştır. Anlatıcı, bu eşlenen sözcükleri bir arada ifade edebilmek için “hem... hem... hem... hem...” bağlaç işlevli birimler ile sıralamıştır.

hem kaçakdur hem yalancı key saşın \ oğrıdur hem koymagil mālun yakın (YZ 226)

hem geçer-idüñ şat’ı durmaz-ıduñ \ hem gözümdeki akı görmez-idüñ (MT 304)

hem başından yire bürgüsin komış \ hem toñuzları salıvirdüm dimiş (MT 658)

vācib oldur kim hem işe olısar \ dāyimā var-ıdı vü hem kalısar (MT 1906)

hem usûl-i dîn-ile ma'mûr-ıdum \ hem usûl-i fikh-ıla meşhûr-ıdum (MT 2022)

sofra bağı dahı hem açuk gerek \ ol kadar kim var degül hem çok gerek (MT 2684)

ögüt aña kâr itdügin bildi hem \ harîfîn şikâr itdügin bildi hem (SN 1652)

hem key dürişdüñ idi ki ben unıdılavan \ haq virmesün yavuzlık hem yine ekinüme (SN 1827)

hüner-mend ü hûb u laîf idi ol \ baña hem oğul hem harîf idi ol (SN 2803)

3.1.1.1.3.2.2. Ger... ger..., gerek... gerek..., eger... ger... ger... ger..., gerek-ise... gerek-ise...

İncelenen metinlerde önermeler arasında koşullu seçenekli biçim de bağ kurmaktadır. Farsça asıllı “ger”, “eger”’in kısaltılmış biçimidir. Farsçada “eger”’den kısaltmış olarak bir de “er” vardır. “Ve eger” ise “ve” ile pekiştirilmiş birleştiktir (Tiken 1993, s. 85). “Eger... ger...” bağlaç işlevli birimi Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 20, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örnekte bulunmaktadır.

Tiken, “gerek... gerek...” ve “gerekse... gerek...” yapılarının yüklem ismi olarak kullanılan “gerek”’ten kalıplaşmış şekiller olduğunu, ayrıca “gerek...ger...” yapısının da kullanıldığını belirtmektedir (1993, s.93).

Ger... ger..., gerek... gerek..., eger... ger... ger... ger... bağlaç işlevli birimlerin Eski Anadolu Türkçesi’nde “ister... ister...” işlevinde kullandığını görmekteyiz. Anlatıcı önermeler arasında iki seçenekten birinin tercih edilmesini isteyebilmektedir. Böyle durumlarda söz konusu bağlaç işlevli birimlere yöneldiğini görmekteyiz. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 22, Yusuf u Zeliha’da 2, Mantıku’t Tayr’da 3 adet örneği bulunmaktadır.

kendüzüñ bu yolda key bî-kadr bil \ gerek-ise öl gerek-ise diril (MT 1623)

“Kendini bu yolda kurban eyle, ister öl ister yaşa.”

Örnekte kişinin kendisini davasına adanması tavsiyesinde bulunulur. Öyle ki ölmek ve dirilmek durumları arasında tercih ilişkisini sağlamak için “gerek-ise... gerek-ise...” tekrarlı bağlaç işlevli birim kullanılmıştır. “Gerek-ise...gerek-ise...”, kavramlar arasında “ister... ister...” anlamında seçim hakkı sunmaktadır.

şeyh eydür gerek-ise kıl kabûl \ beni vü gerek-ise olgıl melûl (MT 482)

“Şeyh der ki: Beni ister kabul et ister cezalandır.”

Örnekte *Şeyh* karşısındaki kişiye teslim olarak iki seçenek sunmaktadır. *Kıl kabûl beni* ve *olgil melûl* önermelerinde “ister kabul et ister cezalandır” biçiminde iki seçeneği vermektedir. “gerek-ise... gerek-ise...” bağlaç işlevli birim iki seçenekten birini seçebileceğini anlatmaktadır.

zelhâ eydür düşde gördüm bir şûrat \ gerek öldür beni gerek oda at (YZ 332)

“Zeliha ‘Düşümde bir yüz gördüm, ister öldür beni istersen ateşe at.’ der”

Örnekte Zeliha bir rüya gördüğünü söyler. Zeliha, rüyasında gördüğü kişinin kendisine iki eylem sunduğunu ve bunlardan bir tanesini seçmesi gerektiğini söylemektedir. Bu eylemler “öldürmek” ve “ateşe atmak” olarak geçer. Anlatıcı, eylemler arasında seçenek sunarken “gerek... gerek...” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

anuy korusundan kamu kurd u kuş \ ki dirler arabca tuyûr u vühûş \ eger tağda ola ve ger ovada \ ger ağaçda yata vü ger yuvada \ barışmışlar idi şunun bigi kim / sunar idi aslan sığra dikim (SN 3628 – 3629 - 3630)

“Onun korkusundan bütün kurt ve kuş ki Arapçada kuşlar ve yabani hayvanlar denir, ister dağda ister ovada olsun; ister ağaçta, ister yuvada yatsın tamamı barış içinde olmuştu; öyle ki aslan sığra yiyecek lokma uzatırdı.”

Örnekte hayvanların bir caydırıcıdan korktukları için barış içinde yaşadıkları anlatılır. Hikâyede hayvanların yaşadığı yer hakkında bilgi verilirken yer tamlayıcıları arasında “eger... ger... ger... ger...” bağlaç işlevli birimi kullanılarak “ister dağda, ister ovada, ister ağaçta, ister yuvada” anlamı verilir ve söz konusu hayvanların yer farketmeksizin barış içinde yaşadıkları dile getirilir.

ger yūsuf’dur ger yad er yā rab anı \ kurtar andan vēr halāşlık yā ğanī (YZ 699)

“Ey Allahım ister Yusuf olsun ister yabancı biri, Ona oradan kurtulması için yardım et.”

“Ger... ger...” bağlaç işlevli birim, hikâyede yaşanan olumsuz bir durumda Tanrı’dan dileğini yerine getirmesi için dua edilen kişiler arasında seçenek ilişkisi kurmaktadır. Bu kurtarılması istenen kişiyi ister Yusuf olsun isterse yabancı birisi anlamında *ger yūsuf’dur ger yad er* biçiminde vermektedir.

icâzet viresin kuluñuz varam \ eger il ü eger yağısa görem (SN 945)

“Ben kulunuza, izin verin oraya gidip onların dost mu düşman mı olduğunu göreyim.”

Hikâye kişisi yapacağı eylem için üst mevkiden izin istemektedir. İzin verdikleri takdirde de karşı tarafın dost veya düşman kişilerden hangisinin olduğunu öğreneceğini düşünmektedir. Anlatıcı, dost ve düşman kavramlarını *il* ve *yağışa* sözcükleriyle vermekte, aralarındaki seçenek ilişkisini ise “eger... eger...” bağlaç işlevli birim ile kurmaktadır.

kamu ger çil murg eger sî murg-ıdı \ girü bu sî murg ol sîmurg-ıdı (MT 4311)

eger er ger 'avret koñuz kim gire \ süheyl'ün gelür kutlu yüzün göre (SN 1679)

eger kendüzin gizler ise ne var \ 'acebdür eger olmaya nev-bahār (SN 4872)

eger toğru söylemez olur iseñ \ beni hem ger 'ayblama ölür iseñ (SN 4941)

eger māl ise avcum içinde yıl \ ve ger zühd ise anı hoṣ aldı sîl (SN 5678)

eger māl ise hey diyince kaçır \ ve ger 'ömr ise uş yügürür geçer (SN 291)

eger dirsegümünden kolum üzeler \ ve ger karşıdan şüretüm bozalar (SN 2559)

eger güldi gül sonra kan ağladı \ ve ger ötdi bülbül diken tağladı (SN 2687)

eger māl ise hey diyince kaçır \ ve ger 'ömr ise uş yügürür geçer (SN 291)

ve ger ivüben olasın bî-ḳarār \ şu bigi ger aḥdıysa girü ḳarar (SN 1464)

eger dirsegümünden kolum üzeler \ ve ger karşıdan şüretüm bozalar (SN 2559)

eger güldi gül sonra kan ağladı \ ve ger ötdi bülbül diken tağladı (SN 2687)

eger yığınun destesin saçalar \ ve ger ağacın budağın açalar (SN 3540)

eger tağda ola ve ger ovada \ ger ağaçda yata vü ger yuvada (SN 3629)

ve ger ni dirîğā eger biledüm \ göreydün kim aña neler ḳıladum (SN 3878)

eger oynayup nerd ü dilesi dāv \ ve ger atlanup at u avlasa av (SN 4610)

eger er ger 'avret koñuz kim gire \ süheyl'ün gelür kutlu yüzün göre (SN 1679)

ğarîb işbu şāruñuza kim gele \ ziyān nola ger ağlaya ger güle (SN 4126)

ger ağacı dikdünse yidün yimiş \ ger altını dökdünse koçduñ gümüş (SN 5281)

eger toğru söylemez olur iseñ \ beni hem ger 'ayblama ölür iseñ (SN 4941)

anı hîç üşendürmedi birisi \ eger uşağı vü eger irisi (SN 3441)

3.1.1.1.3.3. Her İki Önermenin Belli Bir Zamanı Mekânı veya Durumu İçerdiğini Bildirenler

İki unsurun içeriği farklı olmasına rağmen aralarındaki zaman ve mekân ilişkisi bakımından bağlama işlevi gösteren bağlaç işlevli birimlerdir. Günümüzde “kâh... kâh...” biçimine rastlamaktayız. Eski Anadolu Türkçesinde ise “geh... geh...”, “gâh... gâh...” biçimlerinde görülür.

3.1.1.1.3.3.1. Geh... geh..., gâh... gâh...

İncelenen metinlerde aynı biçimin tekrarlı biçimde kullanıldığı ve her iki önermede de aynı işlevi vurguladığı görülmektedir. Farsça zaman zarfı olan “gâh\geh\gahi\gehi”nin tekrarlanmasıyla meydana getirilmiş şekillerdir. “Bazen... bazen...” anlamlarında, nöbetleşerek cümleler ya da unsurlar arasında yan yana bağlantı kurmaktadır. Bugün Türkiye Türkçesinde bunlardan sadece “gah...gah...”ın değişmiş şekli “kah...kah...” kullanılmaktadır (Tiken, 1993, s. 91). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 28, Mantıku’t Tayr’da 19 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

geh velî gibi havâda uçaram \ geh deñizleri gemisüz geçerem (MT 1025)

“Kâh velî gibi havada uçarım kâh denizleri gemisiz geçerim.”

Velî gibi havâda uçaram ve *deñizleri gemisüz geçerem* önermelerinde velî gibi havada uçmak ile denizleri gemisiz geçmek eylemleri gerçekleştirilirken zamanın belli olmadığı anlatılmak istenir, bunun için de “geh... geh...” bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır. Bağlaç işlevli birim ansızın, rastgele anlamlarını da katmaktadır.

giderdi ümîzin hak’a bağlayı \ geh sağı sağıdı geh ağlayı (SN 2495)

“Ümidini Allah’a bağlayıp bazen inleyip bazen de ağlayarak yol alırdı.”

Anlatıcı, *giderdi ümîzin hak’a bağlayı* önermesinde kişinin elinden gelen bir çare olmadığı için umudunu Tanrı’ya bağladığını anlatmaktadır. “geh... geh...” bağlaç işlevli birim ile de *sağı sağıdı* ve *ağlayı* eylemlerinin zaman zaman gerçekleştiği bilgisini verir.

ki bir lahza işinde tutmaz karâr \ geh eylük gâh yavuzlîh karar (SN 2678)

“(Dünya), bir an olsun yaptığı işte devamlı değildir; yaptıklarına bazen iyilik bazen de kötülük karıştırır.”

Örnekte hayatın hareketliliğinden ve sürekliliğinden bahsedilir. Bu işleyişin içerisine iyiliğin ve kötülüğün karıştığı ifade edilir. *Eylük* ve *yavuzlîh* sözcüklerinin bir arada zaman zaman yaşandığını ifade etmek için “geh... gah...” bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır.

- geh* yöriyem *husrev ü hakan-ıla* \ *geh* gezem *dārā vü nūşirvān-ıla* (MT 1132)
- niçeme kim geh* güneş *ü geh* ayuz \ *ol ganî katında bir yoksul bayuz* (MT 1475)
- geh* sipāhan’dan *hicāz’a* gitdiler \ *geh* rehāvide ün-ile ötdiler (MT 1562)
- gāh* müsülmān *gāh* kāfir oluram \ *geh* günāh *u geh* ‘ibādet kıluram (MT 1766)
- geh* bahîl *ü geh* kerîm olur canum \ *geh* sakîm *ü geh* sahîh olur tenüm (MT 1767)
- geh* vefādār oluram *geh* bî-vefā \ *geh* küdüretlî oluram *geh* safā (MT 1768)
- gāh* şeyh *ü gāh* ruhbān oluram \ *geh* keşîş *ü geh* danışman oluram (MT 1777)
- gāh* sipāhanda kıla āhengini \ *geh* rehāvide çala hōş çengini (MT 1810)
- geh* gemide olur-ıdı *gāh* suda \ *gemiçiniñ işi oldur pes n’ide* (MT 2077)
- gāh* münkir *geh* muhibdür ādemî \ *yok-durur bir dürlü hergiz bir demi* (MT 2342)
- geh* hicāz’uñ perdesin sāz eyleye \ *būselik’de nagme āgāz eyleye* (MT 3821)
- geh* rehāvî perdesin āgāz ide \ *geh* ‘ırak’uñ perdesini sāz ide (MT 3822)
- geh* dügāh *u çārkārha* irişe \ *geh* hüseyinî perdesinde dürişe (MT 3823)
- gāh* zîrefgende sâzını kıla rāst \ *geh* hisāruñ perdesini kıla rāst (MT 3824)
- geh* gemide *gāh* deñizde ola \ *ārîf işi dünyada yā ne ola* (MT 4037)
- çün* ola girmekde vü çıkmakda uz \ *geh* şaha püşt eyleye vü *geh* yavuz (MT 4042)
- gāh* gönîlüñ bir münācāta gider \ *geh* zamîriñ bir harābāta gider (MT 4369)
- gāh* müsülmān *gāh* kāfir oluram \ *geh* günāh *u geh* ‘ibādet kıluram (MT 1766)
- gāh* şeyh *ü gāh* ruhbān oluram \ *geh* keşîş *ü geh* danışman oluram (MT 1777)
- gāh* bir ‘āmî oluram cām-ıla \ *gāh* bir ‘ārîf oluram nām-ıla (MT 1780)
- gāh* ‘ābid *gāh* evbāş oluram \ *gāh* karı *gāh* kallāş oluram (MT 1781)
- gāh* zāhid *gāh* fāsık olmagıl \ *çün* muvāfıksan münāfık olmagıl (MT 1788)

- gāh sipāhanda kıla āhengini \ geh rehāvide çala hōş çengini* (MT 1810)
- mümkün ol kim gāh ola gāh olmaya \ gāh kala ‘ālemde vü gāh kalmaya* (MT 1907)
- nesneyi ol dāyim olan yarada \ gāh olan gāh olmayan ne dōride* (MT 1908)
- gāh olan gāh olmayanı aradan \ girü ol dāyim olandur yaradan* (MT 1909)
- gāh fikrūñ bunda vü gāh andadur \ kimse bilmez gönüñi kim kandadur* (MT 2077)
- geh ağlar idi gāhī güler idi \ giceleri gündüze ular idi* (SN 1137)
- bir iki dahı urdı eglenmeyin \ geh öteleyü geh geçürü boyun* (SN 2892)
- batar idi mīşede yürür iken \ ayağına geh çögür ü geh diken* (SN 4100)
- geh eylük ile geh yavuzluğu \ işümi başarurvan uzluğu* (SN 4319)
- geh içişüp evde kalurlar idi \ geh atlanup avda olurlar idi* (SN 4425)
- geh ol koçdı anı vü geh anı ol \ figān idüp ağlaşdılar idi bol* (SN 4676)
- cihān işi geh kayğudur geh güvenç \ kişi gāh rāhat bulur gāh renc* (SN 4838)
- ādem oğlu geh ağlar u geh güler \ gülef bigi geh biter ü geh şolar* (SN 5002)
- gehī güler idi nite kim bahār \ geh ağlardı bülbülleyin zār zār* (SN 5331)
- geh urdum kılıç u geh itdüm kılınç \ komadum ki idile güç ü başınç* (SN 5366)
- geh aşlınca kalur gehī kalmaz \ zarūret olup vezn anı almaz* (SN 5594)
- gehī oñşar u gāh gāh incidür \ cefā ‘ādeti cevır kılınıcıdur* (SN 2682)
- önümde kitāb u elümde kalem \ ki gāh yazam u gāh teferrüic kılām* (SN 298)
- gehī oñşar u gāhgāh incidür \ cefā ‘ādeti cevır kılınıcıdur* (SN 2682)
- girü bindi ata vü düşdi yola \ gehī ağlayu gāh saçın yola* (SN 2926)
- azıñlandılar u yola girdiler \ gehī yildiler gāh yügürdiler* (SN 4795)
- cihān işi geh kayğudur geh güvenç \ kişi gāh rāhat bulur gāh renc* (SN 4838)

3.1.1.1.3.4. İki Önermeden Birinin Gerçekleşmesinin Arzulandığını Bildirenler

İki önerme arasından birinin gerçekleşme zorunluluğu olduğu bilgisini veren bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesinde “gerek-ise... gerekmez-ise...”, “eger... ger...”, “eger... ve ger...”, “ger... eger...” biçimleri görülmektedir.

3.1.1.1.3.4.1. Gerek-ise... gerekmez-ise...

“Gerek ise”den kısalıp kalıplaşan bu edat, bağlaç işlevli birim özelliği göstermekte ve “isterse, -sA dA” anlamlarında, zıtlık fikri taşıyan bir şart ifadesiyle cümleler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Süheyl ü Nevbahar’da ve Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

kime kim gerek-ise rahmet kılam \ kime gerekmez-ise ‘āsī bilem (MT 3151)

“İnsanlar için duam şöyle ki faydalı olanla karşılaşsınlar, faydasızlardan uzak dursunlar”

Örnekte anlatıcı ihtiyacı olanları birinci önermede ihtiyacı olmayanları ikinci önermede vermek için “gerek-ise... gerekmez-ise” bağlaç işlevli birimleri kullanmıştır. Anlatıcı birinci önermede faydalı insanlar için dua edip ikinci önermede zararlı insanları isyankâr olarak değerlendirmektedir.

3.1.1.2. Eşlemeli Ekleyiciler

Kimi bağlaç işlevli birimler, eşleme yapıların oluşmasında rol oynar. Bağlaç işlevli birim, bir ifadenin açıklanmasına ya da örneklenmesine aracı olursa, var olan önermeye açıklayıcı ya da örnekleyici yeni bir bilgi içeriğinde olan bir önerme eklenmesini sağlarsa “eşlemeli ekleyici” özelliği göstermiş olur (Oturakçı Orbay, 2020, s. 58).

Eşlemeli ekleyici bağlaç işlevli birimler “açıklayıcı” ve “örnekleyici” olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

3.1.1.2.1. Açıklayıcı Eşlemeli Ekleyiciler

Birinci önermedeki bilginin ikinci önermede daha anlaşılır biçimde açıklanmasını sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. İkinci önermenin değişkenliğine ve birinci önerme ile ilişkisine göre “birinci önermeden hareketle çıkarım yaparak ikinci önermenin açıklanmasını sağlayanlar”, “birinci önermeden hareketle ikinci önermenin açıklanmasını sağlayanlar”, “birinci önermedeki hareketin gerçekleşme nedenini ikinci önermede verenler”, “ikinci önermedeki bilgiyle birinci önermenin açıklanmasını sağlayanlar” olmak üzere 4 grupta incelenmektedir.

3.1.1.2.1.1. Birinci Önermeden Hareketle Çıkarım Yapararak İkinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar

Birinci önermeden hareketle ikinci önermede konuyu açıklamak için *eyle*, *eyle ki*, *eyle kim* bağlaç işlevli birimler kullanılmaktadır. Günümüz Türkçesinde *öyle*, *öyle ki* gibi örnekleri bulunmaktadır.

3.1.1.2.1.1.1. Eyle ki \ eyle kim \ hem eyle ki

Günümüz Türkçesinde “öyle ki” olarak kullanılan bağlaç işlevli birime denk bağlamlarda kullanılan “eyle ki”nin kendisine benzeyen görüntüler kullanıldığına tanık olunmuştur. Tiken de Türkçe ve Farsça kökenli sözcüklerin birleşiminden oluştuğunu dile getirmektedir. “Eyle” zarfıyla “ki\kim”in teşkil ettiği birleşik şekiller olan bu edatlar, Batı Türkçesinin ilk devrelerinde yan yana kullanıldıktan sonra “eyle kim” terk edilmiş; “eyle ki” ise “öyle ki” şeklini alarak yaşamağa devam etmiştir (Tiken, 1993, s. 90). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 8, Yusuf u Zeliha’da 3, Mantıku’t Tayr’da 7 adet örneği bulunmaktadır.

yohsa her kim kendünüñ terkin ura \ eyle kim gerek nişānın ol vire (MT 4207)

“Kim nefisini terkederse öyle ki o hedefine ulaşacaktır.”

Anlatıcı *her kim kendünüñ terkin ura* önermesinde kişinin sıradan arzularını bir kenara bırakıp hedefine odaklanırsa şartını verir. *Gerek nişānın ol vire* önermesiyle de hedefinin ona verileceği bilgisini verir. Anlatıcı, “eyle kim” bağlaç işlevli birim ile birinci önermeden hareketle ikinci önermenin gerçekleşeceği bilgisini vermektedir.

ikişer düzer idi kişik kişik \ ışıhdan bil ü esblerden bişik \ hem eyle ki cellād ider kanluyı \ yanıra gelüp bürime tonluyı (SN 4479 - 4480)

“Miğferden dağ sırtı, atlardan beşikler ikişer sıra halinde düzenlerdi. Hem öyle ki katili zırha bürüyerek cellāt yapar.”

İkişer düzer idi kişik kişik ışıhdan bil ü esblerden bişik önermesinde metindeki öyküde anlatıcı, atlıların dik dağ yamacından hızla akın düzenlediğini anlatmaktadır. Ardından gelen *cellād ider kanluyı yanıra gelüp bürime tonluyı* önermesinde dağın yamacından düzenlenen akının, insanı zırhlandırıp katil yaptığını söyler. Anlatıcı “hem eyle ki” bağlaç işlevli birim ile ikinci önermedeki bilgileri birinci önermenin açıklayıcısı yapmıştır.

satdı ol hoca bezergān çün anı \ özi göyündi eyle ki yandı cānı (YZ 388)

“Hoca onu sattı ama (Yusuf’tan ayrılacağı için) o kadar üzüldü ki canı yandı.”

Örnekte birinci önerme *özi göyündi* ile Yusuf’un köle olarak satıldığı vakit eski koruyucusunun kendisini kötü hissetmesi anlatılır. “Eyle ki” bağlaç işlevli birim, *yandı cānı* önermesinin birinci önermenin sonucunda gerçekleştiğini açıklamıştır.

eyle kim senden ziyāna vardı iş \ saña giley itmesevüz yig-imiş (MT 206)

ol kız eydür bir kıl evvel hamrı nüş \ eyle kim cānuñ kıla yüz biñ hurüş (MT 493)

halka çün ben eyle kim gerek koyam \ bir nefesde bunça tevbeler sıyam (MT 3368)

eyle kim ben yügürigirdüm yola \ hāşa kim kuş benden ilerü gele (MT 3533)

eyle kim ben irdüm ol sīmīn-tene \ mümkün olmaya kim ire kimsene (MT 4197)

aña az iren virimeye nişān \ eyle kim añlana ol cān u cihān (MT 4227)

er ‘avret ne kim şāruñ içinde var \ kamu geldiler eyle kim nev-bahār (SN 1389)

kıyās eyle kim hāli anuñ nola \ bu ‘ışk işi dimek geñezdür dile (SN 1809)

eger sen işidüben añlayasın \ kıyās eyle kim nice tañlayasın (SN 3761)

hem eyle ki cellād ider kanluyı \ yanıra gelüp bürime tonluyı (SN 4480)

kıyās eyle kim nice oldu güvenç \ ki bir incüden ötrü irkildi genç (SN 5328)

bu olan hikāyeden yaz u düz \ kitāb eyle kim oķına yaz u güz (SN 5342)

yoh eyle ki uğrasa bir gün belā \ saña güle her kimse vü şād ola (SN 5464)

eyle kim gördi-y-idi eytdi düşün \ eytdiler n’etmek gerek bunun işin (YZ 41)

çün ‘arīs ehli begenmedi anı \ eyleşan-kim yūsuf’uñ yandı cānı (YZ 295)

3.1.1.2.1.2. Birinci Önermeden Hareketle İkinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar

Birinci önermeden sonra gelen *kim \ ki* bağlaç işlevli birim ilk önermeden hareketle ikinci önermedeki bilginin açıklanmasına olanak sağlar. Çıkarım yaparken birinci önermedeki bilgiyi onayladığı görülmektedir.

3.1.1.2.1.2.1. Ki \ Kim

“Ki”nin sözcük öbeği kullanımlarının yanı sıra başlı başına sözcükleri bağlamada yoğun olarak başvurulduğunu görmekteyiz. “Kim” ise Eski Anadolu Türkçesi döneminde bağlama zamirinin yanı sıra bağlaç işlevi yüklenen Türkçenin soru zamiridir. “Kim”, Batı Türkçesinde önceleri “ki” ile birlikte kullanılırken “ki”nin tamamen benimsenmesinden dolayı terk edilmiştir. “Ki” ve “kim” mutlak ilgiyle yardımcı cümleyi ana cümleye çeşitli görevlerde bağlamaktadır.

Cemiloğlu, Türk Dili Dergisindeki yazısında Türklerin İslâmiyet dairesine girmeleriyle birlikte Fars kaynaklı ki’li birleşik cümlenin yanında ‘çün’lü birleşik cümleler de Türk sentaksına girdiğini, bilhassa dil yönünden Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıyan eserlerde bol bol kullanıldığını dile getirmektedir (Cemiloğlu, 1994, s.409).

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 829, Mantıku’t Tayr’da 210 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da bulunmamaktadır.

muştuladı yūsufa eytdi ki bil \ imdi kırtulduñ haḳka tır secde kıl (YZ 702)

“Ona müjdeyi verdi. Dedi ki iyi bil, kurtuldun, bundan sonra kalk, Allah’a secde kıl.”

Örnekteki “eytdi” önermesinde Yusuf’a verilen müjde ile beraber açıklama yapıldığını görmekteyiz. *Bil imdi kırtulduñ haḳka tır secde kıl* önermesinde ise verilen müjdenin Yusuf’un kurtuluşu olduğunun açıklaması yapılmıştır. Önermeler arasındaki bağlantı “ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

meger ol manzar rūm sultānınuñ \ ki kızı anda olur-ıdı anuñ (MT 351)

“Meger o görüntü Rum Sultanınındı ki kız o an onun olurdu.”

Örnekte *meger ol manzar rūm sultānınuñ* önermesinde görünen kişinin Rum Sultanı olduğunun bilgisi verilir. Bu bilinseydi kızın görünen kişiye gideceği *kızı anda olur-ıdı anuñ* önermesinde açıklanmıştır. Bu iki önerme arasındaki ekleyici ilişki “ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

örümcek tızağ u aru nışter \ ki dürtincegez şışirür çün batar (SN 24)

“Örümcek tuzak ve arı neşterdir. Dürtünce şışirir, çünkü batar.”

Anlatıcı, *örümcek tızağ u aru nışter* önermesiyle örümceğin zehirli, arının ise tıbbi olduğunu anlatır. *Dürtincegez şışirür çün batar* önermesinde verdiği bilgileri

neden verdiğini açıklamıştır. İki önerme arasındaki açıklayıcı ekleyici ilişki “ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

- ol kuşa tap sen ki yüz biñ kanadı \ var-durur her yirde biñ bir adı* (MT 30)
- kim resûl eydür ki her yola refîk \ buluñuz kim sehl ola size tarîk* (MT 65)
- niçe bu gülşehrî her murgı bula \ murgı terk itsün ki sîmurgı bula* (MT 39)
- kim bizüm bir şāhumuz var bî-hilāf \ ol tag ardında ki dirler kūh-ı kâf* (MT 67)
- her ne millet var-ısa yalan-durur \ dīn benüm-durur ki cāvidān-durur* (MT 84)
- iy niçe begler ki baña kul ola \ niçe sultānlar ki tapuma gele* (MT 109)
- mekke kavmindan sorar kim ol kişi \ kim siz eydürsüz ki fāsiddür işi* (MT 147)
- bu ki bizden kamu oynı utısar \ mu ‘cizāt-ıla cihānı dutısar* (MT 169)
- ne ki ol şahsuñ bahîl urdı adın \ anuñ-ıçun zekātuñ bilmez dadın* (MT 223)
- nevbahār oldu ki bülbül söyleye \ ‘ışkını ma ‘şūkına şerh eyleye* (MT 273)
- sormaya sîmurg hergiz bülbülü \ bülbüle ol yig ki seve bir güli* (MT 275)
- biz ki bülbül yüregini taglaruz \ güllerüñ tîz öldüğine aglaruz* (MT 283)
- ‘āşık ol degül ki sevdi yārını \ gördüginçe dil-rübā dil-dārını* (MT 312)
- ‘āşık ol-durur ki ‘ālemden kese \ gönîlini vü yāri zülfînde asa* (MT 315)
- meger ol manzar rûm sultānınuñ \ ki kızı anda olur-ıdı anuñ* (MT 351)
- el kanı kim toprağı başa saçam \ yā ayak kanı ki bu yoldan geçem* (MT 393)
- düşdüm ol kayda ki çıkmagı muhāl \ yapdum ol seddi ki yıkmagı muhāl* (MT 401)
- birisi eydür ki iy şeyh-i kibār \ vesveseñ gitmege bir gusl eyle var* (MT 407)
- ol biri eydür ki tesbîhüñ kanı \ ādemî tesbîh-ile olur ganî* (MT 409)
- ol biri eydür ki düzah yoldadır \ olmagıl düzah gibi nefîs-ile pür* (MT 413)
- birisi eydür ki iy pîr-i köhün \ tevbe kıl yokdur bu işde bîh ü bün* (MT 416)
- ol biri eydür ki iy dānā-yı rāz \ dur namāza başla ki irişe niyāz* (MT 418)
- birisi eydür ki dilüñi bile \ secde eyle hakk’a vü ‘özrüñ dile* (MT 421)
- ol biri eydür ki iblîsi yiñen \ olmaya illā bu telbîsi yineñ* (MT 423)

- ol biri eydür ki utanmaz mısın \ hak'dan u ölesiñi sanmaz mısın (MT 425)*
- ol biri eydür ki dīv urdı yoluñ \ kim kamu sag işüñi yiñdi soluñ (MT 430)*
- birisi eydür ki yārānlar 'azīm \ sayru oldılar bu işden ü sakīm (MT 434)*
- ol biri eydür ki yārānlar-ıla \ gel gidelüm ka 'be 'ye kamu bile (MT 436)*
- birisi eydür ki bir dem sākin ol \ 'arza kıl ĩmānı girü mü 'min ol (MT 438)*
- ol ki bir öyn etmege muhtāc ola \ nite sāhib-taht u mālīk-tāc ola (MT 475)*
- kim benüm 'ālemde kimsem yok-durur \ kimsenem sensin ki cevrüñ çok-durur (MT 483)*
- müstedillem çün ki isti 'māl idem \ mālīkī mülkinden istidlāl idem (MT 2020)*
- şeyh mest ü yār hāzır elde cām \ puhte sabr eylemeye illā ki hām (MT 513)*
- ayığ-iken büt-perest olmaz-ıdum \ bāde içüp ben ki mest olmaz-ıdum (MT 515)*
- ol nigār eydür ki iy pīr-i hakīr \ baña çok kalıñ gerekdür sen fakīr (MT 538)*
- ol sanem gördi ki şeyh erdür dürüst \ kavli muhkemdür degül 'ahdinde süst (MT 549)*
- bizi gönderdi ki yaluñuz kala \ ne diler-ise utanmadın kıla (MT 621)*
- ne ki şeytān dünyada vīrān kılur \ tevbe bir sā 'atda ābādan kılur (MT 653)*
- eytdiler şeyhe ki iy dīn ulusı \ resm üstādı āyin ulusı (MT 675)*
- sen hakīkat bil ki yüz 'ālem günāh \ mahv ola çün kim kıla 'āsi bir āh (MT 679)*
- ol ki yüz göstermez-idi gözlere \ 'anberīn saçı bulaşur tozlara (MT 702)*
- şimdi gülşehrī geyürdi bu aya \ lefgerī tonlar ki benzetdi baya (MT 751)*
- ben ki mısır'uñ kār vānın urmuşam \ dünyada şeker dükānın kurmuşam (MT 772)*
- ol ki deyyān sırrına dānāyıldı \ çehresinde gün gibi peydāyıldı (MT 797)*
- dünyayı ol yig ki terk eyleyevüz \ āhıret bāzārını söyleyevüz (MT 841)*
- haşr güninde ki hakdur olısar \ her biri işledüğünü bulısar (MT 843)*
- işbu kamusun ki sorarsın bize \ görmedük irişdük işbunda size (MT 887)*
- dilemez-idük ki bizi öğeler \ hoş gelür-idi ki bize sögeler (MT 893)*
- ol kişi kim ayrugı sultān kıla \ hem deger aña ki sultānlık bula (MT 926)*
- anda kul olinca sīmurga hümā \ bunda ol yigrek ki sultānlık uma (MT 935)*
- her ki sultānlığı itdi ihtiyār \ kullıg-ıla ne geçürsin rüzigār (MT 936)*

- katı ot gerek ki düşe cūşa dīk \ yüz hümā sīmurga kul olsa yik (MT 939)*
- kim ola kisrā ki hakanlık kıla \ dünyada sultānlığı da ‘vī kıla (MT 947)*
- bu ki bir iklīm isi-durur devā \ bulmağ-ıçun ol ölür-ise revā (MT 970)*
- bir kişi pādīşah içün öldüğü \ yig ki sultān bunça zahmet gördüğü (MT 971)*
- aglamak gerek ki bu hāletde cān \ olısar endāmuñ içinden revān (MT 975)*
- ol ne dārūdur ki ‘ayn-ı derd-ile \ kim öle bir şahs ol dermān bula (MT 1009)*
- rızkuñ ol vire ki kur‘ān‘da yakīn \ didi kim vallāhu hayru‘r-rāzıkīn(62\11) (MT 1013)*
- zāhid ol-durur ki tapu üstine \ döşeye seccādesin su üstine (MT 1027)*
- ten ki cān-ıla tavuk gibi gezer \ ol deñizde girüben kaçan yüzer (MT 1081)*
- zāhid ol degül ki hırsını kovar \ āhiret terk eyleyüp dünyā sever (MT 1112)*
- zāhid ol durur ki tapu üstine \ bırağa seccādesin su üstine (MT 1113)*
- zāhid ol-durur ki dünyā terkini \ kıla vü cennāta ura berkini (MT 1114)*
- anda ki her ada tahsīn diyeler \ baña ol defterde şāhin diyeler (MT 1136)*
- añlamadukdur ki bu rüstem-durur \ pehlevān-ı cümle-i ‘ālem-durur (MT 1151)*
- eydür at n’olur ki biñ batman daşı \ atar-ısañ dutmaga vardur kişi (MT 1180)*
- ben ki her şahs iltifātın kılmazam \ kim idügin müdde‘üm hód bilmezem (MT 1285)*
- ben ki cüz bir gün cihāna gelmedüm \ addan artuk anda nesne bulmadum (MT 1289)*
- padişāh oldur ki sultān yarada \ ten dörıde halka vü cān yārada (MT 1299)*
- her ki togdı iy birāder öliser \ dünyada gülşehrī adı kalısar (MT 1429)*
- kekligi ol yig ki cevherler dire \ yohsa keklik kanda sīmurga ire (MT 1439)*
- hakk’a yalvardı ki bu az milketi \ kimseye virme vü üküş zahmeti (MT 1457)*
- ben ki bu mālī direrem gün uzun \ korkudan zenbil örerem dün ü gün (MT 1458)*
- şol ki yüz biñ dürlü genci cem‘ ider \ genci kor yirinde vü kendü gider (MT 1479)*
- terk it ol mālī ki fānī olısar \ bagla ol hāle ki bākī kalısar (MT 1481)*
- er ki māl isteye hālī olmaya \ hāl eri ol yig ki mālī olmaya (MT 1484)*
- ol ne ‘āşıkdur ki cāndan kayıra \ māye vü sūd u ziyāndan kayıra (MT 1516)*
- ‘āşık ol-durur ki yolda cān vire \ kāfir ol dirler ise imān vire (MT 1517)*

sen ki korkarsın ki evden çıkasın \ hasm evin gürz-ile nite yıkasın (MT 1519)
sen ki şimdi pişvāsın bizlere \ gir hōş ögüde vü zībā sözlere (MT 1556)
pādişāhuñ mahzeninde yogıdı \ bir iki cevher ki bunda çoğıdı (MT 1600)
sorar ol sāyil ki bu cevherleri \ ‘arza kıl sen bize ol gevherleri (MT 1602)
gör kim ol şarda ki ol eyvān ola \ niçe senüñ gibi sergerdān ola (MT 1627)
birisi eydür ki bir şāhid benüm \ gönüm aldı vü köyindürdi canum (MT 1644)
çok sarāy issi bir eve hışt olur \ ol ne zībādur ki soñra zişt olur (MT 1667)
‘āşık ol-durur ki cānın terk ider \ sevdüğini göriçek ‘aklı gider (MT 1685)
bir gün ol yolda ki isteyen bulur \ ‘āşıkuñ hālını ma ‘şūkı bilür (MT 1695)
eydür-iseñ sen ki ol leylī göre \ gönüm içre ikki oldı yār maña (MT 1725)
senden ol günden ki ben azmışvanın \ hāturuma nakşuñı yazmışvanın (MT 1738)
ne ki baña tañrı ‘dan söylediler \ yā resūl ‘ından beyān eylediler (MT 1872)
emr-i ma ‘rūfı vü nehy-i münkeri \ bekledüm şöyle ki bir kân gevheri (MT 1875)
sen muhakkik ol ki rengüñ solmaya \ kim mukallidler müsülmān olmaya (MT 1911)
iy niçe ‘āmī kim anda hās ola \ iy niçe ‘ālim ki bī-ihlās ola (MT 1989)
birisi eydür ki ‘ilmüm çok-durur \ olmaya bir fen ki bende yok-durur (MT 2006)
ben ki iklīdis ‘de yavlak māhirem \ kim tabī ‘iyle o tıbda kādirem (MT 2017)
çün ehādisüñ beyānın kıluram \ ol ki rabbānī-durur hem bilürem (MT 2034)
yirde var kişi ki gök esrārını \ eyle añladı ki yār agyārını (MT 2055)
uyku eyle hōş gelür halka tamām \ kim cihān eydür ki en-nāsu niyām (MT 2115)
zālimüñ bir gün ki cānın alalar \ zulmına aña havāle kılalar (MT 2136)
ol ki şimdi kasd kıldı cānuña \ kanda bakısar senüñ fermānuña (MT 2192)
birisi eydür ki gıybet söylemek \ nite ola vü eri kadh eylemek (MT 2205)
‘avrata togru sözi devlet-durur \ er ki yalan söyledi ‘avrat-durur (MT 2224)
söz buña irdi ki hergiz bir kişi \ bağlaya mı şahsa bir yalan işi (MT 2250)
hizmet ider kim sen ol tācı ki dün \ baña bağışlamış-ıduñ, ben bugün (MT 2268)
işbu tācı bir ferişte getirür \ kor yire şöyle ki şar halkı görür (MT 2291)

birisi eydür ki boz-ıdı atı \ kızıl altun cümle anuñ āleti (MT 2297)
 bahtlularsız ki aña nāgāh irdünüz \ ol ferištenüñ cemālin gördüñüz (MT 2305)
 anuñ-ıla her ki düşmanlık kıla \ ‘ākıbet ‘ālemde düşmān kem ola (MT 2376)
 bu-y-ısa ‘ārif ki biz şerh eyledük \ hālini her menziletde söyledük (MT 2415)
 ne günāh itdüm senüñ hakkuñda ben \ ādemī bunça yavuz ola ki sen (MT 2459)
 az kadar renc-ile üküş rāhata \ iresin şöyle ki işitdün nite (MT 2489)
 şehir içinde gün gibi zāhir bizüz \ şol ki şar dirsın girü āhir bizüz (MT 2499)
 görmedük bir kişi ki ölüp yitmedi \ ol celālüddīn cihāndan gitmedi (MT 2535)
 ol baña soran ki bir mest er idi \ ne hüner dir-iseñ anda var idi (MT 2575)
 şol senāyī işbu mevlānā-durur \ şol nizāmī’dür ki key dānā-durur (MT 2579)
 ben ki saña söyledüm sa’dī benem \ kim gülistān-nāme’de key rüşenem (MT 2587)
 işbu biz altı ki pinhān olmaduk \ dünyada yidincimüzi bulmaduk (MT 2609)
 ol velī eydür ki gülşehrī adın \ var getir sözde vü vir sözüñ dadın (MT 2626)
 ben ki bu adlar-ıla buldum temiz \ dāyire ehli olam mı iy ‘azīz (MT 2646)
 ne ki yüz yıldan ilerü olısar \ kamusı baña ‘ayāndur ser-be-ser (MT 2785)
 bu kamu ıduz ki ‘ilmi öğdedür \ hıç bilir misin ki kangı gökdedür (MT 2825)
 büşr eydür tañrı bile kandadır \ bu kamu ılduz ki bu eyvāndadır (MT 2826)
 ne ki sen söyler-iseñ ben işidem \ hoş tapuñdan ‘ilmi öğrenügidem (MT 2871)
 ok-ıla ol avı ururlar bular \ her ki cāhil kaldı sakalın yolar (MT 2880)
 aña gelen baña hem bir gün gele \ her ki toğdı ‘ākıbet nāçār öle (MT 2904)
 ben bu togrulık ki sende görürem \ külli anuñ mihri terkin ururam (MT 2939)
 görür ol ‘avrat ki bu sevmiş-idi \ bunça müddet ‘ışkını kovmuş-ıdı (MT 2975)
 āhı büşr eydür ki bir yoldan çārı \ yıl açar gökçek yüzüñden iy perī (MT 2979)
 ben ki bir ihsān u hayr u dād idem \ hātem-i tāyyī revānın şād idem (MT 3017)
 şevk-ıla eydür ki hıçe alınan \ girü hıçe satılur-ımış hemān (MT 3053)
 yidüğüñ bir gün ki çirādur saña \ virdüğüñ anda hazīnedür saña (MT 3030)
 sayru oldukda ki cāndan ırasın \ sağlıguñ şükrānesi ne viresin (MT 3067)

sen ki bizden hıçe dilersin güher \ çok bahāsın virmiş olasin meger (MT 3075)
iy niçe gevher ki bî- ‘ayb u riyā \ rāyegān bağışladuk gülşehri’ye (MT 3077)
zerrece tā‘at ki dirler bende yok \ tagça yazuk ister-iseñ bende çok (MT 3090)
ben henüz anda ki bir lutf işleyem \ bunlaruñ yazukların bağışlayam (MT 3128)
ol ki yüz korku-y-ıla yazuk kılur \ kendüzin bir ‘āciz ü ‘āsī bilür (MT 3140)
halk kim koca vü kim yigit-durur \ ol ki nefinden aludur it-durur (MT 3182)
biregü sorar ki bu ne hū-durur \ bu terāzūlar neye aslu-durur (MT 3198)
eydür añladum ki tañrı bir-durur \ bu benüm gönümde bir key sır-durur (MT 3227)
işbu cān nakdı ki şerhin eyledük \ vasfını ter sözler-ile söyledük (MT 3270)
od ki baş çekdi vü kibr itdi ‘azīm \ oddan oldı lācerem dīv-i racīm (MT 3315)
hıç bilür misin ki n’itdün sen baña \ göresin kim ben neler idem saña (MT 3348)
benden ol yirde ki birkaç rīv üşe \ bir ferişteh üstine yüz dīv üşe (MT 3352)
ben ki boynuma urıcak kibr ü menī \ oldum evvel hak ta‘ālā düşmeni (MT 3354)
dimeyesin sen ki tav‘ u tapudan \ bu kapuya geldüm ayruk kapudan (MT 3392)
yine çün gümrāhlıguñı göreler \ evliyā hāşā ki saña uyalar (MT 3419)
erlik içinde ki bühtān var degül \ yoldan ileden eri hōd er degül (MT 3431)
sen kamu missin çü altun sende yok \ ben kamu altun ki hıç mis bende yok (MT 3450)
ben ki yolu düzdüm anuñ yatına \ kapusından irdüm anuñ katına (MT 3465)
ol ki her yola senüñ-ile gider \ saña la‘net evvel ol kişi ider (MT 3473)
ne ki yidi vü yiyiser yig-durur \ it anuñ bigi kişiden yig-durur (MT 3499)
bu bir iki gün ki senden ayruyam \ sanasın kim elli yıllık sayruyam (MT 3517)
sen ki biz bî-çārelerden ayruşın \ sayru bizüz sanma kim sen sayrusın (MT 3518)
tañrı hakkıyçun ki seni öldürem \ kanuñ-ıla işbu şehri tolduram (MT 3524)
görüçek hādım ki sultān oturur \ korkusından zāriye el götürür (MT 3529)
birisi eydür ki ‘ayyāram ‘azīm \ cāzulıg-ıla vü tarrāram ‘azīm (MT 3570)
ança evlere ki ben nakb urmuşam \ ança gencüñ kim içine girmişem (MT 3582)
bunça kuyudan ki daşra kaçmışam \ bunça dükkānlar ki şarda açmışam (MT 3584)

- āhiretde her ki bī-mikdār ola \ dünyada ‘ayyār u yā tarrār ola (MT 3605)*
- sen ki gerçekden geçürdüñ yalanı \ gör ki tavşan niçe aldar aslanı (MT 3617)*
- bunça dārū var ki şūr-engīz ola \ kamu dermānlar başı perhīz ola (MT 3658)*
- ol ki ‘akl u cān u ten resmin urur \ her birinüñ kısmetin ol hōd virür (MT 3663)*
- ol ki ben yüz cehd iderem diyiser \ kısmeti ne-y-ise anı yiyiser (MT 3664)*
- her ki bildi kısmetinüñ gāyetin \ okıdı nahnü kasemnā āyetin(43\32) (MT 3665)*
- aslan eydür añrayubanın aña \ kim ne vakıtdur ki gelürsin baña (MT 3693)*
- gel baña göster ki aldı avumı \ kim işitmedi cihānda çavumu (MT 3725)*
- tavşan eydür gel ki tapuñla varam \ düşmanuñı kendüziñe gösterem (MT 3727)*
- ne ki yārānları var-ısa anuñ \ yasını dutmışlar-ıdı tavşanuñ (MT 3748)*
- bil ki bu işden ki ben başarmışam \ kamuñuzuñ cānını kurtarmışam (MT 3763)*
- bundagı sultān ne ehl-i cāh ola \ pādīşāh oldur ki anda şāh ola (MT 3810)*
- ol ki biñ yıl dirilür zārī kılur \ kendü ‘ömrine vü öldüğün bilür (MT 3840)*
- sen ki ‘ömrüñ yüz yıla ırmez ‘aceb \ nice her gün ‘işret eylersin taleb (MT 3841)*
- ne du ‘ā-y-ıla ki dili bilürüz \ tañrı’nuñ lutfi sıfātın dilerüz (MT 3878)*
- ten ki hem cevher-durur bākī kala \ kendü a ‘yānında vü dāyim ola (MT 3881)*
- ol ki rahmānī-durur hōd kimseye \ var-ısa dañı anı göstermeye (MT 3889)*
- ol ki şeytānī-durur halkı göre \ yog-ısa dañı gün uzun lāfura (MT 3890)*
- şol tokuz kavmuñ ki saydum cānların \ kıldılar pāk ü dürüst imānların (MT 3902)*
- ‘arş u hātem cenneti vü kalanı \ işbu kavmuñdur ki şerh itdüm anı (MT 3914)*
- ol ki duzahdur gök altında ‘ayān \ od u yıl ü su vü toprakdur hemān (MT 3918)*
- ol ki hergiz müzd işe başlamadı \ rahmetiñden çok yazuk işlemedi (MT 3958)*
- birisi eydür ki şer‘ ahvālını \ şerh eyle vü tarikat hālını (MT 3965)*
- ol muhammed’dür ki yigrek dīn kodı \ hūb esās u dil-firīb āyin kodı (MT 3994)*
- kimse ol şarda ki devri durmadı \ mustafā’dan yig dükānın kurmadı (MT 4027)*
- biri ol-durur ki gark olmuş-durur \ deñiz içine düşüp ölmüş-durur (MT 4044)*
- şol kula beñzer ki ol her gün dura \ tapuda vü kendüden yavu-vara (MT 4049)*

- diri gark oldur ki bid'at artura \ dīn esāsınuñ hilāfin resm ura (MT 4057)*
- meclisinde hüdhüdüñ ol gün ki 'akl \ eyledi her nükteyi iş böyle nakl (MT 4072)*
- kim yol ehli menzilinden kalmaya \ sora hem anı ki kendü bilmeye (MT 4074)*
- degme şarda yüz kiççük yol ola \ ulu yol oldur ki her kişi bile (MT 4108)*
- ne-durur cāhil ki sözi ne ola \ ne dadı vardur ki ne duzı ola (MT 4121)*
- ol ki rahmānī-durur hōd kimseye \ var-ısa daḥı anı göstermeye (MT 4132)*
- ol ki şeytānī-durur halkı göre \ yog-ısa daḥı gün uzun lāf ura (MT 4133)*
- yüz biñ er bu yolda cān virdi henüz \ bilmedi biri ki nedür bu rumüz (MT 4155)*
- her ki rehrev ola yā rehber ola \ yolda olsa yig ki yolından kala (MT 4161)*
- ol ki yolda menzilinden kalmaya \ yoldaşı gülşehri'den yig olmaya (MT 4166)*
- bir kelebek aradan eydür beni \ viribiñ aña ki bilürem anı (MT 4186)*
- ol kelebekden ki mum oldu meger \ girü bir ayruk kişi vire haber (MT 4220)*
- bir avuç sirkeyi yüz yük şekkere \ saç ki sirke mahv ola şekker tura (MT 4223)*
- her ki aşlanmakda 'āciz kalmaya \ bāgbān gülşehri'den yig olmaya (MT 4241)*
- ol ki yolda degme bir murga ire \ kūh-ı kaf içinde sīmurga ire (MT 4242)*
- cāndan istedi ki key bīzār ola \ istemedi kim arada 'ār ola (MT 4251)*
- kimisi bir şahne oldu bir şara \ kimi bir kādī ki şarı başara (MT 4273)*
- bir yüce eyvān ki bu dokkuz felek \ işigidür kapusınıñ kultu lek (MT 4295)*
- anı göricek ki ne sīmürg-ımuş \ gördiler girü ki bu si murg-ımuş (MT 4299)*
- ma 'nide söyle ki irerüz aña \ yohsa da 'vī dünyada degmez saña (MT 4354)*
- ādemīlerden ki mihrin kovaram \ enbiyā vü evliyāyı severem (MT 4379)*
- mantiku't-tayr'ı ki 'attār eyledi \ pārisiçe kuş dilini söyledi (MT 4408)*
- bunça bāb eylemişem bunda ki hīç \ kılmadı 'attār ol fende basīc (MT 4414)*
- ter söz oldurur ki reng-āmīz ola \ lezzeti şīrīn ü şūr-engīz ola (MT 4422)*
- çok kişi işidiçek tañlar sözi \ kuluvuz anuñ ki ol añlar sözi (MT 4431)*
- görürsin hilāf işbu mac nīde yok \ ki yengeç tutar hışt atar kirpi ok (SN 25)*
- şu 'akreb ki hem zahm birkaç urur \ bayıkkorhuban cānını kaçurur (SN 26)*

- hemīn çāre oldur ki fermān olup \ işine vü şun 'ına hayrān kalup (SN 36)
- denizde şadepler ki bisler güher \ dikendeki güller ki gökcek koḥar (SN 40)
- ne şanursın ol bilmeye mi seni \ ki neylersin uşşuḡ u 'aḳluḡ kanı (SN 52)
- dilerdi ki birliğini bildüre \ yiri gögi 'ilmiyile taldura (SN 53)
- zihī rahmeti öküş ü lutfi çok \ ki her nesne katında var 'aczi yok (SN 58)
- meger buyruḡı anuḡ ola vü pes \ yile daḡı oldur buyuran ki es (SN 76)
- bilürsin ki nemrūd'ı ḳahr eyledi \ aḡa tatlu dirliḡi zehr eyledi (SN 80)
- bayıḳ bil ki kuvvet viren ol durur \ gerekse dirildür gerek öldürür (SN 83)
- eyā dac vī iden ki vardur bilüm \ gözüm görür uşda söyler dilüm (SN 84)
- ki taḡlar arasında vü mīşede \ budaklarda fıkır ile endīşede (SN 86)
- güneş toḡduḡı yirden aḡa deḡin \ ki girü batır üşte tutdı yolın (SN 111)
- bir ol ḳaldıydı ki ḡaḳḡazretin \ göze göz göre isteye devletin (SN 120)
- zihī gör ne ḡoş düşdüḡin ittifaḳ \ ki bir gice ḡaḳ'dan irişdi burāk (SN 122)
- şoḡ ucu ḳadem başdı 'arş üstine \ ne 'izzet ki ḳıldı ḳalap dostına (SN 137)
- ḡalīfe ḳodı kendüden şoḡra dōrt \ ki her birisi sürdi 'ālemde yort (SN 145)
- üçüncisi 'oşmān ki 'ilm ü ḡayā \ aḡa 'ādet olmış idi bī-riyā (SN 147)
- daḡı birisi seyyidü'l-mücmīnīn \ ki taḡ yarılurdu işitse ünin (SN 148)
- 'aliyy ibni ebū-ḡālib ol şīr-i ner \ ki gösterdi 'ālemde dürlü ḡüner (SN 149)
- atı düldül ü ḳılıcı zü'l-fīḳār \ ki ḳanlar döker çün ḳınından ḳıḳar (SN 151)
- 'ināyet gör anuḡ ki bu ümmetin \ ḳomaz azmaḡa zīre bilür yatın (SN 158)
- velī ben ki mesc üd ibniaḡmed'em \ şunuḡ bigi ḡarḳ olmışam veh nidem (SN 160)
- meger kim şefā 'at ḳıla muştaḡā \ ki bula ḳıyāmetde göḡlüm şafā (SN 165)
- şol ādem ki gözede dirlik yatın \ gerek oḡşaya yad obanuḡ itin (SN 179)
- ne aşşı çü tonuḡ içi ola boş \ ne ḡāşıl ki gözüḡ ola nūrı yoş (SN 191)
- ḳişi var ki 'ilm ile göḡe uçar \ ḳişi var ki cehl ile yirden geçer (SN 198)
- ḳişi var ki yigrekdür andan bir it \ gerek ol ḳoca olsun ger yigit (SN 200)
- dirīḡā ki çün ḡaflet örter gözi \ bilimez ki neyler ḳişi kendüzi (SN 203)

- bilür kendüzini ki kem nesnedür \ anı eyle bildügi hem nesnedür (SN 207)*
- aña kullık itmek pes evlā durur \ ki hallāk u rezzāk u mevlā durur (SN 219)*
- eger şorar iseñ ki eyelük nedür \ eyü söyleyü gör ü etmek yidür (SN 228)*
- şu kimse ki işidicek tatlu dil \ muṭī^c olur ol kişiye zinde fīl (SN 238)*
- bilürsin dili sen dīni daḥı bil \ ki pārsīce durur göñül adı dil (SN 241)*
- benüm mezhebümde ol iblīsdir \ ki yindek işi mekr ü telbīsdir (SN 271)*
- ölüm yig ki tezvīr ile dirile \ vay aña ki dirile tezvīr ile (SN 272)*
- elif bigi ha toğrı ol zīnhār \ ki üstinde cānuñ tutasın qarār (SN 278)*
- çalap tangrı'dan ol ki tevḫīki var \ dürişmez ki divşüre māl u tavar (SN 293)*
- öñümde kitāb u elümde kalem \ ki gāh yazam u gāh teferrüc kılām (SN 298)*
- hemān dem benüm yigenüm 'izze'ddin \ ki evvelden aḥmed komışuz adın (SN 299)*
- yimek içmek ü okımak yazmak yigirek \ ki dünyā koyup azmak (SN 307)*
- ulu kişilerden işitdük çehān \ ki 'avret mizācın tutar bu cihān (SN 309)*
- pes anla ki her bir sözün ḥaşleti \ belürür mu 'ayyen durur 'illeti (SN 321)*
- ādem daḥı endīşedür yok süñük \ ki ol süñük üstinde et ola yük (SN 327)*
- ol endīşe hengām ile dürişür \ ki bir gün varacak yire irişür (SN 328)*
- ki nitesi hoş düzmiş anı düzen \ söz içinde key beklemiştir düzen (SN 332)*
- sebeb ol ki gördi şatılmaz hüner \ daḥı varduğınca bahādan iner (SN 342)*
- kanı kimse kim bile söz kıymetin \ ya kişi ki 'ālīḫuta himmetin (SN 343)*
- meger ol ki aşlında ola neseb \ dürişe kazanmağa 'ilm ü edeb (SN 344)*
- ne deñlü ki düzmiş durur dir hemīn \ bilinsün diyü beyti duşında umın (SN 354)*
- baña yāri olursa ola geñez \ ki küllī hikāyetleri işbu kez (SN 364)*
- şunun bigi şerḫ eyleyem türkice \ ki tat u moğal eyde şābāş u ce (SN 365)*
- bunu düzmek ol yılda tedbīr idi \ ki yıl yidi yüz elli vü bir idi (SN 370)*
- didüm ger ola tangrı'nun yārīsi \ bu kamu hikāyet ki var pārsī (SN 375)*
- ki tevḫīk u yārī bağıslayan ol \ 'aşıklara yāri bağıslayan ol (SN 377)*
- getürmiş kitābda ol uşlu kişi \ ki ḥak rahmeti olsun anuñ işi (SN 378)*

- yemen'de ulu pādişāh var imiş \ ki 'aql ile devlet aña yār imiş (SN 379)
- ol ohtın ki atlanadı atına \ gelürdi sekiz yüz biñ er katına (SN 383)
- sarāyında kırh 'avreti var idi \ ki her biri anuñ ile yār idi (SN 385)
- iki yüz qaravaş artuğıdı \ ki her biri başına bir tuğıdı (SN 388)
- dirīgā bu taht u bu māl u bu genc \ ki dirdi dedelerümüz yidi renc (SN 393)
- bir oğlan ki beñzer yüzi bedr aya \ iki kaşı dañı kurulmuş yaya (SN 405)
- şunuñ bigi öğrendi ol dānişi \ ki bahs idemezdi anuñla kişi (SN 409)
- şāh anı görüp güvenürdi canı \ dilerdi ki tahta geçüre anı (SN 412)
- vezīri anuñ elliden çoğıdı \ ki illerde biri bigi yoğıdı (SN 413)
- şeh anı meger bir gice okudı \ ki katında hiç kimsene yoğıdı (SN 417)
- ki şehirler kamu yıldız u sensin ay \ ne kim buyurursañ hem oldur kolay (SN 423)
- bunuñ üstine geçdi bir niçe gün \ ki her gice 'ış idi gündüz düğün (SN 434)
- dañı tazī at biñ yüz biñ koyın \ deve biñ ki uzada yüke boyun (SN 444)
- ki iy pādişāh-ı 'azīm ü kerīm \ 'alīm ü halīm ü haķīm ü raķīm (SN 449)
- m ne ma 'nīki fikrüm aña irmedi \ ki virdi kamusın bunu virmedi (SN 460)
- eger şāh bir gün didi tırayım \ bu genci ki virdi atam göreyim (SN 453)
- şorar isem atama dimeyiser \ bilürem ki kaygımı yimeyiser (SN 467)
- yine uğradı bir kapuya dañı \ ki muhkem kilid idi anuñ bağı (SN 483)
- yine vardı qarşısına dört tāk \ ki başmaz idi anlara hiç ayak (SN 486)
- şunuban götürdi kapu bağını \ şanasın ki gördi irem bāğını (SN 491)
- dañı gördi 'ūd ağacı kopuz \ ki taht üzre yatur düzülmüş henüz (SN 503)
- didi hādım anı süheyl aldıdı \ şoloh dem ki ılı suya geldidi (SN 522)
- diyesin atama ki anıhtarın \ göreyim bugün girü virem yarın (SN 524)
- biri dir ki cinnī görindi meger \ düttüzdürünüz 'ūd u müşk ü şeker (SN 532)
- didi iy ciger-güşem açğıl gözün \ dirīgā ki atduñ oda kendüzün (SN 537)
- bilürdüm ki ol şüreti bir gören \ kılur idi gönli evini ören (SN 542)
- yazudur ki nakķāş yazmış durur \ hüner incüsin anda düzmiş durur (SN 553)

- ne bir nesnedür ki anı bulalar \ ne yarar ki istemelü olalar (SN 554)*
- didi şāha bir gün ki şefkat kanı \ görürsin bu hāletde uş oğlanı (SN 568)*
- ki ne yir ta ‘ām u ne dir işidür \ ne bilür geleni ki ne kişidür (SN 569)*
- anı kimse bilmez ki ne kişidür \ bilürler hemīn kim kalem işidür (SN 576)*
- meşeldür ki sī-murg bir kuş durur \ görem dirse kimse anı düş durur (SN 578)*
- dükendi dahı şabrum uş kalmadı \ ‘aceb bu ki gövdem nite ölmedi (SN 588)*
- şoravuz şu şūret kimünjdür digil \ bu şarp iş ki düzdük kayusın yigil (SN 598)*
- nakāş dir vezīre ki sulţān-ı çīn \ yüce köşk yapıduğıdı anuñ için (SN 605)*
- dilerdi ki nakş-ı nigār eyleye \ yöresin gül ü lāle-zār eyleye (SN 606)*
- yine toldı ‘ālem kamu nūrdan \ şanasın kitoğdı güneş tūr’dan (SN 616)*
- şehe dir ki ol resmi uran budur \ bilen anı yüzini gören budur (SN 629)*
- bu kez didi nakķāşa oğlan \ ki sen baña yigrek olduñ bugün atadan (SN 664)*
- didi aña nakķaş ki iy şehriyār \ nişānın diyeyim saña aşikār (SN 666)*
- nakāş didi kayğuya virme canuñ \ dürişgil ki sağlığa ire tenün (SN 674)*
- ki çīn iline varavuz gün ile \ hem iş bite akça vü altun ile (SN 685)*
- buğur dahı bir ārzū kıluram \ ki derdüme dermān anı bilürem (SN 692)*
- ğarībliğa yiltenmegil zīnhār \ dimezven ki sen gel irak ile var (SN 798)*
- ki dünyāda oldur benüm hāşılum \ anuñ iledür söyledügi dilüm (SN 732)*
- gidenün yolın kimsene bağlamaz \ meşeldür ki kendü düşen ağlamaz (SN 736)*
- ki iy gözlerümün çerāğı oğul \ yiter ur yüregüme tağı oğul (SN 739)*
- üçünci didüğün ki fağfūr-ı çīn \ kabül ide sini vü vire kızın (SN 759)*
- velī yigrek oldur ki sen şād ol \ yola gir ü kayğudan āzād ol (SN 771)*
- iki yüz karavaş rūm u hıţāy \ ki yüzleri ay ola kaşları yay (SN 791)*
- göge irürürler fiğāndan üni \ şanasın kikopdı kıyamet günü (SN 796)*
- yahındur ecel şanman irak \ olur öküş ārzū var kitoprak olur (SN 801)*
- didi şāha nakķaş ki bir söz direm \ bu senün işinün kayusın yirem (SN 808)*
- dilersen ki sen aña tiz iresin \ kaçan kim anuñ iline giresin (SN 809)*

en öñdin ki iriřdiler bir řara \ naķāř diledi kim hūner bařa (SN 817)
ki bugūn yemen řāhınuñ ođlı uř \ geķer idi ķīn'e řaņa geldi tuř (SN 819)
atasından ayrıldı diler ki ol \ ki geķe deñizleri vū dōge yol (SN 821)
ķū řārun řehi bu sōzi iřidūr \ dir allāh ki bu ne 'aceb kiřidūr (SN 830)
gerekdūr ki biz kullıg eyleyevūz \ ayakıtutavuz řehi toylayavuz (SN 833)
yine halkı ūķ gūn konuĥlar bular \ 'aceb bu durur ki konuĥlar bular (SN 851)
ne řāra ki uğradısa yolları \ konuĥladılar bay u yoĥsulları (SN 856)
ki bir řāh-zāde kopupdur bugūn \ ki tācı güneřden kapupdur bugūn (SN 858)
ōğütledi didi ki guřřa yime \ bu dūřūñi hiķ kimseneye dime (SN 885)
dūřūñ ta 'bīri bu ki bir key ulu \ yūzi hūb u cōmerd ū gōkcek hulu (SN 886)
řu sūret ki dūřinde gōrdi meger \ ki bilmez idi hiķ andan haber (SN 893)
melik-zāde eydūr ki bu sōz degūl \ řaruñ var ķerisi il issūz degūl (SN 902)
ķū fağfūr gōre ki segirdūrūz \ řana kim anı geldūk egirdūrūz (SN 909)
řehūñ ili toptolu durur ķeri \ ki anuñ her birisidūr ōlūm eri (SN 939)
vezīre řāh eydūr ki iy bilisūz \ ne dūzen ola kim diyem anı dūz (SN 948)
velī bilūmezven ki kimdūr bunu \ ne yirden idūgini ili gūni (SN 952)
dirīgā ki alışa uş taĥtumu \ bu aradan iledişer raĥtumu (SN 954)
sūheyl'e naķāř ol yaņadıñ didi \ ki fağfūr-ı ķīn guřřai çoĥ yidi (SN 956)
birezden gōrūrler ki atlu gelūr \ ķatı ķorĥulu hāli yatlu gelūr (SN 965)
meger bir ĥikāyet buluban yazar \ ki nice sikender cihānı gezer (SN 982)
bu resme ki ķūn gire her bir ile \ begini konuĥlaya ilin bile (SN 985)
diyesin ki ululıķ eyleyūben \ bizi kendū lutf ile toylayuban (SN 989)
gelen ol yigitdūr ki her dem haber \ virūrlerdi kim 'ālem iķre meger (SN 1001)
iki bedre altun iki eyū ķul \ baņa virdi didi ki itgil ķabūl (SN 1008)
şımarladı daĥı baņa ol yigit \ ki fağfūr'a bař koyubanın eyit (SN 1010)
ki nice virūpdūr aņa hulk u gōrk \ řanasın ki aydur bařındađı bōrk (SN 1015)
iřiden size oķıya āferīn \ diyeler ki aĥsentū fağfūr-ı ķīn (SN 1022)

- binüp ata sürdi bu şāh-ı güzīn \ gelürdi ki göre süheyl'ün yüzün* (SN 1039)
- degirmedük aña ki şāh anşuzın \ üşendüre kulları çün kendüzün* (SN 1043)
- gerek sen beni hem ata bilesin \ sözümü ki dirven kabül kılasın* (SN 1054)
- ne yirde ki saña gelürse kolay \ elümden gelür yapduram bir sarāy* (SN 1056)
- kuhuñ 'ahd idüpdür ki kanda vara \ şalā eyleye kamu ile şara* (SN 1061)
- gelürseñ ki toylayavan tapunı \ varup şāra öpevenin kapunı* (SN 1068)
- hemān lahza nakkaş vardı şara \ vezīre tanışdı ki şāha vara* (SN 1090)
- kitaşra çıkunñ tañla ulu kiçi \ şu resme ki halvet kala şār içi* (SN 1098)
- kamu işiden dir ki varmak gerek \ şehe karşı bir lahza тұрмақ gerek* (SN 1100)
- ne sözler ki var idi söylediler \ bu kez çün sözi hatm eylediler* (SN 1102)
- biz ısrığı gün varduğ anı göre \ didük eslemedi ki şāra gire* (SN 1114)
- yalandur ki diler cihānı geze \ dilegi buyıdı ki gele bize* (SN 1127)
- buyurdı ki at çekdi ilerü kul \ revān bindi avcında bir deste gül* (SN 1144)
- gelüp didi fağfūr ki nice ola \ eñ öñdin ki ayağı kodunñ ele* (SN 1161)
- dönüp didi nakkaşa ki iy bahtiyar \ süheyl'ün elinde degül ihtiyār* (SN 1163)
- çü fağfūr anuñ içdüğini görür \ buyurur ki sākī girü taldurur* (SN 1173)
- ol ne nigārdur ki beni eyledi şikār \ ne cān göñül kodı baña ne şabr u ne qarār* (SN 1178)
- nā-gāh ne fitneyidi ki göründi gözüme \ göñlüm aluban eyledi 'aqlumı tār u mār* (SN 1179)
- bugün korhum oldur ki söz açasın \ yüzümüz şuyın toprağa saçasın* (SN 1188)
- ne kim 'ömr geçdise vardı yile \ meger bu iki gün ki sinünñ ile* (SN 1215)
- anuñ ki 'ışk odı içinde yok nider sözi \ olursa sevgü belādur ki yūsuf-ı şānī* (SN 1225)
- diledi ki tonını pāre kıla \ ne rāzı ki var āşikāre kıla* (SN 1230)
- dilersenñ ki maqşūduña iresin \ budur çāre kim ögünñ diresin* (SN 1233)
- bilürdüm ki süci yaramaz aña \ hem ışmarlamışdur atası baña* (SN 1241)
- sizerven ki gelmedüginünñ uci \ bu durur içemez key öküş süci* (SN 1284)
- kim anı görür ise kaynar kanı \ hüner komamışdur ki bilmez anı* (SN 1296)

- hemān dem işidicegez nev-bahār \ ki uşşı gidüp oldı ol bî-karār (SN 1298)*
- naķāş dir ki iy pādişāh-ı cihān \ senüñ hūkmün üstümüzedür revān (SN 1309)*
- çü dilegün oldur ki gire şara \ bununçün yapayum buyur bir serā (SN 1313)*
- naķāş dir ki bu iş degüldür şavāb \ ki bāğını şāhuñ kılavuz harāb (SN 1322)*
- şora şora varur bir araya ol \ kalur ar ki şārı hep araya ol (SN 1329)*
- naķāş dir ki ben taşra gidiserem \ saña diyeyin bil ki nidiserem (SN 1358)*
- komazvan ki kimse katuñ gele \ ki anşuzda bu işimüzi bile (SN 1359)*
- şüreti naķşı ki anşuzda görüñdi gözüme \ tāt u taht u raht u bahtı eyledüm zīr ü zeber (SN 1367)*
- ki dün giceye dek gice tanılaya \ çalup ırlar idüm ki ol anlaya (SN 1378)*
- degül maşlahat key düriş şabr ile \ ki hāşıl olasıdur iş şabr ile (SN 1383)*
- ki şarda vü ilde yayıla çavun \ ola kim kolayuñ düşe avun (SN 1386)*
- hatunlar anı nev-bahār'a öger \ ki bir dahı görebileydük meger (SN 1392)*
- eger diler isen ki işün bite \ ileyüne bak gözlemegil öte (SN 1412)*
- maķsüdi buyıdı ki beni eyleye harāb \ ayruķ dahı neseneyiçün yayı kurmadı (SN 1434)*
- andan berü ki şüreti naķşını görmişem \ dāyim aķar gözüm yaşı bir laħza turmadı (SN 1437)*
- şanurdı ķitamda birez eglene \ ne bilürdi kim gine tīzcek dōne (SN 1442)*
- 'aceblemeñüz her ki 'ışķa uya \ meşeldür kilimin bırağur şuya (SN 1445)*
- aña didi naķķaş ki iy şāh-zād \ saña noldı kim komaduñ bizi şād (SN 1451)*
- cevāb eyle virdidi naķķāşa ol \ ki oldı senün işlerün kamu şol (SN 1452)*
- nolaydı ki baħam ķo bilsün idi \ göreydüm aħı nolsa olsun idi (SN 1457)*
- ümizüm çü oldur ki hem anşuzın \ ne hālde olursa göreydüm yüzün (SN 1458)*
- aña didi naķķāş ki ağlamağıl \ gözün açğıl işüñi bağlamağıl (SN 1461)*
- günüm intizār ile nişe geçe \ demidür ki şuya bırağam keçe (SN 1495)*
- baķup gördi ki ol yüzi ay gün \ görürse yüregine ura dōgün (SN 1498)*
- degül ol ki resm urmuş idi naķāş \ ne göz aña beñzer ki yazdı ne ķaş (SN 1499)*
- şu havza ki düzmiş idi ol kişi \ şu olmasa tap idi gözi yaşı (SN 1506)*

zamān geçicek girü dirdi ögin \ işitgil ki uş diyeyim nitdügin (SN 1509)

göze göze uş anı gördüm ki görünürdi hayāl \ nikāb içinde yüzi nite kim bulıtda hilāl (SN 1511)

gözi anuñ şanasın nergis idi kim esrük \ boyı şanavber ağacı ki bulmuş ola kemāl (SN 1512)

eyā nigār saña kim didi ki dök kanımı hele \ garībem ü 'āşık hīç olmaya bu helāl (SN 1519)

ögüt virdi birkaç u didi dahı \ dimezven ki sen tāli 'ünje kaḥı (SN 1522)

geliser tama hem yarın nev-bahār \ bilürem ki göñli tutamaz qarār (SN 1524)

tama ağasıdur ki göre tamām \ yüzüñi ne var virmez ise selām (SN 1527)

sen uşşuñı tağıtma 'aḫluñı dir \ key işit ki kulun tapuñı ne dir (SN 1528)

cevāb eyle virdi nakāşa süheyl \ ki sen eyle tut itmeyem aña meyl (SN 1534)

iverdi ki yine kaçan ata tañ \ degül 'āşık olana bu hāl tañ (SN 1538)

ol iki bu hāle kalur ol gice \ ne diyem bularuñ ki hāl nice (SN 1540)

çü gördi ki ol kendüzin saḫınur \ ne oynar ne çevresine baḫınur (SN 1557)

çü ma'sūka kan dökmege diş biler \ işi evvel oldur ki yüze güler (SN 1566)

dilemezler idi ki kimse bile \ anuñ hāl olmaya düşe dile (SN 1573)

didi yigrek oldur ki şabr idesin \ yaramaz ki rüsvāy olup gidesin (SN 1576)

süheyl eydür anı ki ben görmişem \ cānum terkin anuñ içün urmuşam (SN 1581)

aña didi nakḫāş iy şāh-zād \ dürişgil ki göñlüñ olıbile şād (SN 1587)

ümizüñi sen üzmegil yārdan \ umadur ki yārīkıla yaradan (SN 1588)

huşūşā ki kolayuñı aldı ol \ saçın çözdi vü üstüne şaldı ol (SN 1591)

gele kaṭuñı ol ki fağfūr-ı çīn \ anuñ atasıdur otura için (SN 1595)

ki ağlamağ idi işi zār zār \ gehī inler idi cānı bi-karār (SN 1601)

süheyl'ün gözin gördi ol dem nakāş \ ki dökmişdi siller bigi kanlu yaş (SN 1608)

ağa tama sen anı görmez bigi \ dümük olma aña ki budur yigi (SN 1613)

kopuzın şunup aldı vü düzdi ol \ ne düzmek ki 'aḫluñ evin bozdi ol (SN 1621)

gördüm anı ki öyleyin ağmış idi tama \ nūrı yayılmış idi güneş bigi 'āleme (SN 1623)

bilimedüm perî midî anşuzda bakıcah \ bellüsi bu ki beñzedimezven hîç âdeme (SN 1624)

bu resm ile gölge biraḥdı suya \ şanasın ki girmişdi ay busıya (SN 1634)

bilürdi ki ol tamdan ider nazar \ anuñ qarşusına bunı gör nider (SN 1636)

bu od ile kim 'ışkı yüregüme biraḥdı \ şanma ki tamardağı kanum eylemeye cüş (SN 1642)

yüzün görelî gitmeyiser yaş gözümden \ lâ-bü'd güneşe kim ki baḥa gözi ola yoş (SN 1644)

sini görelî gitdi benüm 'aqlum u hüşum \ her kim ki perî yüzünü göre ola bî-hüş (SN 1647)

şanasın ki müşki tüzütüdi aya \ ya hoz saçdı 'anber kızıl elmaya (SN 1655)

süheyl üstine çün saçın atdıdı \ anuñ bigi itdi ki gör nitdidi (SN 1658)

şu ḥāletde her kim ki anı gördidi \ şanupdı ki ay 'akreb'e girdidi (SN 1660)

naḳāş aña didi ki hey zînhār \ ögün dir bola kim saña nev-bahār (SN 1663)

şığadı kolını vü uzatdı hoş \ turuncı ki dutardı uz atdı hoş (SN 1667)

şu kimse ki adı anuñ yaz ola \ cihānda muḳābil aña az ola (SN 1671)

dönüp eyle didi süheyl'e naḳāş \ ki bu tosnayan10 oldu üşte yavaş (SN 1672)

ḳıyās eylerem ben ki ol māl-ı çîn \ bugün kişi viribiyiser için (SN 1676)

şımarladı daḥı ki bugün hele \ ne kişi ki bizüm kapuya gele (SN 1678)

didügin yalan söylemeye dilüm \ bilürsin ki ilçiye yokdur ölüm (SN 1684)

eyitdi bizüm şāhumuz nev-bahār \ beni viribidi ki göñlün arar (SN 1688)

şımarladı eydür ki iy ser-firāz \ ḳo nāmūsı gitsün tap eyle nāz (SN 1689)

sözi hîç uzatmayalum üşte çün \ bilürven ki ḳamusı benüm için (SN 1696)

hem işbu gice ṭur ḳadem-rence ḳıl \ revādur ki at izini basa pîl (SN 1701)

yarahlan u köşkü'm işigine gel \ dimezven atamuñ ki köşkine gel (SN 1718)

girü virdi çoh muştulıḳ ḳarıya \ tama'cı olur kimse ki ḳarıya (SN 1722)

bu tañ ma'nîye birağugör ögün \ ki nā-geh yuvası içinden gögün (SN 1725)

şu sâ'at ki ol tama ağmış idi \ şanayduñ güneş dünle toğmış idi (SN 1737)

süheyl aña didi ki biñ yaşa sen \ hemîşe benüm için olgıl esen (SN 1739)

- bilüben ki ma 'zür dutar şuçın \ el urdı biline toladı saçın (SN 1754)*
- 'aceb bu ki kılı toladı kıla \ kıl üstine baş oynayup ne kıla (SN 1761)*
- kimün 'ışk ile yüregi tağlıdur \ bayık bil ki bir kıl ile bağludur (SN 1762)*
- ki ben kim olavan ki saçunı el \ uravan benüm olmaya ol maḥal (SN 1763)*
- iki 'āleme saçunı bir kılın \ virimeyeven ben ki kemter kılın (SN 1766)*
- velī nev-bahār ay yüzinden niḳāb \ götürmezdi zīrā ki anda şavāb (SN 1768)*
- varın bilür idi ki ger anşuzın \ niḳābın götürüben açā yüzün (SN 1774)*
- revān başdı taşra işikden ayaḥ \ yiyesi buyurdu ki birkaç çanaḥ (SN 1779)*
- ayağı çü toldurdu ol māl-a-māl \ süheyl'e yüküندی vü didi ki al (SN 1787)*
- didi şayluḡunı buni içdüm uş \ eyitdi ki şahḥā vü cānuḡa nūş (SN 1792)*
- bunun bigi fırsat ki baḡa oldu müyesser \ hiç kimse ḡayālinde beni ola mı dirdi (SN 1797)*
- ṭāli ' ki benüm uyur idi gör nice uyandı \ devlet ki iḡen düşmiş idi gör nice ṭurdu (SN 1802)*
- bu 'ışk ki sākīsī ḡarīf öldürücidür şāfī \ baḡa içürdi vü ayruḡlara düirdi (SN 1803)*
- süci arasında şorar nev-bahār \ süheyl'e ki iy server-i nām-dār (SN 1805)*
- ḡuşūşā ki yanında ola güzel \ kopuz çaldı vü bile didi ḡazel (SN 1820)*
- sen beni şöyle miskīn itmiş idün ki ayruḡ \ varımaḡ oldum idi yurduma meskenüme (SN 1822)*
- geldüm aḡa ki herḡiz gitmez idi öḡümden irdi aḡa \ elüm kim ḡıçmaz idi şanuma (SN 1823)*
- anı ki ḡomaz idün yörenmeḡe ḡatına \ gör nicesi oturdu şaḡlıḡıla yanuma (SN 1824)*
- hem key dürişdün idi ki ben unıdılayan \ ḡaḡ virmesün yavuzlık hem yine ekinüme (SN 1827)*
- var olḡıl ki tutduḡ müşerref beni \ ölürsem unutmayavan ben seni (SN 1841)*
- anı gördi vü şordı ḡālin didi \ ki dün gice vaktün nite geçdidi (SN 1847)*
- bilürem ki işbu iş az iş degül \ dikensüz bulunmaz gül-istānda gül (SN 1851)*
- cevāb eyle virdi naḡāşa süheyl \ ki şanma ḡonuḡlıḡa vardum ṭufeyl (SN 1852)*
- öḡinde buyıdı ki ben dün gice \ niçün gitdüm uḡradum öküş güce (SN 1862)*

süheyl eydür aña ki hoş kanuma \ şusaduñ u kaşd eyledüñ cānuma (SN 1878)
ögütlerler idi ki 'akluñı dir \ yime guşşa kim kişiyi guşşa yir (SN 1890)
güyerdüm ki güneş kaçan uyağa \ ki ben balı karışduraydum yağa (SN 1894)
işit kim ne dir nev-bahār'a süheyl \ ki 'ışk ile başından aşdıdı seyl (SN 1944)
didi anşuzın eyle beñzer ki ben \ düşeven tağa vü tutavan yaban (SN 1945)
anuçün ki bu 'ışka katlanmazın \ eritdi tenüm küllī azın azın (SN 1946)
oranlayuban şöyle olsun ki yol \ bu uçdan çıkıcağ vara çıka şol (SN 1957)
odasına vardı kadeh kıldı nūş \ güyerdi ki ahşam kaçan ola uş (SN 1965)
şunuñ bigi baltayı şalar idi \ diyeydün ki ispeh-şālār idi (SN 1971)
şu zülfi ki koñusı cāna tüze revā \ görđi kim hep bulaşa toza (SN 1973)
degül tañ ki ferhād idi tağ söken \ bu şīrīn ki ma 'şūkadur çāh-ken (SN 1974)
şu göñülde kim 'ışk meger ola kıl \ karār eyle tutar ki avucda yıl (SN 1982)
kimesneyle eylerse hışm u küsü \ be-cid şöyle turur ki kalburda şu (SN 1983)
şınuhlığı ol kimse eyler kabül \ ki fāzıl ola yoh ki nefsi fużül (SN 1990)
uşağ toprak olğıl gözetme öte \ dilerdin ki senden nesene bite (SN 1997)
yine biz süheyl ile kızdın haber \ diyelüm ki niddiler iy pür-hüner (SN 1999)
niçün dek dururken bir āh eyledün \ şanasın ki katı günāh eyledün (SN 2008)
uş indi ki oldum saña karavaş \ uşanduñ hem eyle gerek iy şabāş (SN 2018)
benüm göynüğüñ şol ki sen nā-gehān \ gidesin gözüme tar ola cihān (SN 2022)
kor iseñ ki kayğun ile göyneven \ kömür bigi vü gül bigi söyneven (SN 2024)
bunu didi inileyin ağladı \ ki ölçerdügince yanardı odı (SN 2026)
hikāyet bolup göyner uş özüñüz \ yalan mı ya girçek ki yok sözüñüz (SN 2030)
çalapdan kamu hācetüm şol ki sen \ benüm olasın u öküş yıl esen (SN 2033)
eger diler isem ki sensüz kalam \ çalınmaya şāllāh baña ol kalem (SN 2034)
şoñ ucu ki başumdan aşdıydı şu \ belālar harāmīsi açdı busu (SN 2045)
şu tangrı haqıçün ki yiri gögi \ yaratdı vü insāna virđi ögi (SN 2049)
atam hāzretine viribi didi \ ki cānum durur pādişāha fid (SN 2063)

- soñ ucu biş on güne rāzī ola \ zihī maşlahatçı ki qāzī ola* (SN 2068)
- hemān dem ki naqqāş didi sözün \ şanur idi destūr ola anşuzın* (SN 2079)
- didi şöyledür dilegüme kolay \ ki komayavan sizi dahı bir ay* (SN 2091)
- ne ağruq ki vardır qamusın alup \ katı ihtiyāt eyleyüp saq olup* (SN 2131)
- biz ardıradın yil bigi yitevüz \ şımarla ki tutmaya göñlin yavuz* (SN 2033)
- qazādur ki her kimseyi şöyledür \ kitābında hem pārsī şöyledür* (SN 2034)
- bunuñ bigi iş öküş olmuş durur \ meşeldür ki ‘ālemde qalmış durur* (SN 2038)
- çü naqqāşa bu sözi didi süheyl \ işitdi eyitdi ki iy vāy veyl* (SN 2141)
- beni qo ki qatunğa olavanın \ koyup gitmeyem tā ki ölevenin* (SN 2143)
- bu naq ‘üzre ger oynaya yat ola \ sürem atı şöyle ki şeh māt ola* (SN 2156)
- girü qakır u gözleri qan döner \ şanasın ki oda düşüpdür yanar* (SN 2167)
- pes anla ki şeytān atına binen \ kişi sağ esen hiç inemez inan* (SN 2180)
- hemān dem ki şāh çıldı evden \ yine kıızı girdi hem bayağısı tona* (SN 2191)
- didiler ki şāha bu sözi oñşama \ dime süciye beñzeşür añşama* (SN 2198)
- iki oğlına didi fağfūr şāh \ ki bu işde uşda bizümdür günāh* (SN 2215)
- bu yigit ki dirler süheyl-i yemen \ anuñ sākī bir qulı vardır temen* (SN 2219)
- ‘unāb ile çoñ yoldı şol sünbülü \ ki ‘anber durur sünbül adlu qulı* (SN 2226)
- bular ‘özre başladılar her biri \ ki endişeden göñlüni tut arı* (SN 2135)
- süciyile birle çoñ olur hayāl \ ki olmağlığıdur cihānda muhāl* (SN 2136)
- bular varmadın yine bulındı ol \ arada ki bulmuş idi fitne yol* (SN 2138)
- ki işbu haqīkat kızumdur benüm \ bu derde hemīn ol ola dermānum* (SN 2242)
- ki bir göreyim bunu söyledeyim \ bilem iş nedür bārī soyladayım* (SN 2243)
- üninden bilem çün cevāb işidem \ ol ise göreler ki ne iş idem* (SN 2244)
- şanasın ki gitdi teninden canı \ eyitdi dirīgā süheyl’ün qanı* (SN 2252)
- ki yā rab bilürsin benüm sırrımı \ şağincımı vü hayrumı şerrümi* (SN 2255)
- çevüklük dahı işdedür ol kadar \ ki olmaya yolda qazā vü kader* (SN 2258)
- bu hōnda dökülü durur dürlü aş \ bu yolda ki öküş yiter ende baş* (SN 2265)

dimezven ki çāpükven ger yozam \ za 'îf ü kavî alnuğ u 'ācizem (SN 2267)
 senüñ hazretünñden kesilmez ümîd \ bilürsin ki bî-çāreven çāre id (SN 2269)
 dilerdi ki uraydı aḡsuzın \ bıçağıla ya kendüzin yā kızın (SN 2274)
 gerek gülmek ile şavaydı suçı \ ne gülmek kikan aḡlar idi içi (SN 2278)
 velî faẓl u tevfiḡ senden gerek \ ki uçınmaya uçar iken yürek (SN 2263)
 'aceb şāh ne söyledi bu müdbire \ ki eslemedi yiyiserdür bere (SN 2279)
 didi şordum ancaḡ ki nedür aduñ \ ki köp kullıḡ itdün ü çaḡ yaraduñ (SN 2280)
 'arab 'daydı ilidür yemen \ ne bilsün ki yaḡsı nedür yā yaman (SN 2282)
 bu dil bilmeyüp dimese ne 'aceb \ ki utanur u bekler iñen edeb (SN 2284)
 bilürsin ki budur şehen-şāhumuz \ tapusunda bunıñ kamumuz kuluz (SN 2289)
 ne var oldum ise senüñ aluñ \ bahāma ne şayduñ ki olam kuluñ (SN 2304)
 anı gör şunuñ bigi yire gelüp \ yoḡ ayah ki başın eline alup (SN 2328)
 atasına içürdi vü didi nūş \ ki yac nî neler kılavan şaḡa uş (SN 2331)
 süheyl'e didi kaçmaḡa eyle yat \ daḡı diyimezven ki sen bunda yat (SN 2336)
ki olmaya kişi sataşı gele \ gerek şaklıḡum ile olam hele (SN 2344)
 ve ger ni revā mı ki 'āşık olan \ ata binmiş ü çekmiş ola kolan (SN 2347)
 ḡuşūşā ki bu yolda çokdur emek \ hem anlar olasın ne ḡācet demek (SN 2353)
 şaḡa ihtiyāṭ ile ḡorḡu gerek \ düşünñdür şanursañ ki uyḡu gerek (SN 2354)
 ne deñlü ki bilinür ü anlanur \ ādem oḡlı bunda nite diñlenür (SN 2356)
 ne ḡoş didi ol kimse ki uşlıdur \ uyıyan başı terküde aşlıdur (SN 2363)
 aḡa ḡamle iden ger olaydı yüz \ ne çāre ki hergiz çevüreydi yüz (SN 2368)
 yalın kılıç avcında vü ivdi \ yügürdi şanasın ki bir dīvdi (SN 2378)
 görür iki at u ṭurur bir kişi \ didi sür gidelüm ki sürdük işi (SN 2395)
 şanur kim süheyl ola yol başlayan \ ne bilsün ki zengîdür iş işleyen (SN 2397)
 ol ardınca şa'lūk öñince gider \ şanasın ki ḡarḡayı ṭāvus güder (SN 2398)
 dönüp ardına bakmaz u söylemez \ diyeydün ki ḡiç iltifāt eylemez (SN 2399)
 meger andan ötrü ki eglendüm uş \ baḡa küsdi vü olmadı ḡönli ḡoş (SN 2401)

- dirigā ki 'ahdı ne tızcek şıdı \ benüm ile çün böyle idesidi (SN 2404)*
- girüsinden enşesine kapkara \ ne bilsün ki gevdesi hem hep kara (SN 2409)*
- gerek şindi ben bir çevüklük idem \ ki kurtılır isem yüz uram gidem (SN 2414)*
- bilür bigi çağırdı ki iy şîr-i merd \ benüm dermānum eyle tap ola derd (SN 2415)*
- berü bah ki bir dem yüzün göreyim \ niçe bir haberlerünî şorayım (SN 2416)*
- didi bārî almış mısın al tonı \ ki kîseyle gizler idi altını (SN 2424)*
- işitdi anı şöyle kızdı tenür \ ki avcındağı çöregi uçhunur (SN 2426)*
- eyitdi ki sen kim ne kişi ne māl \ kaızıyye nite nicedür vaşf-ı hāl (SN 2427)*
- şu yigit ki öldüredün yiri idi \ bu sırrı bilüp kaygımı yir idi (SN 2433)*
- ilinmedüğün bildi güle diken \ şanasın ki dirildi ölür iken (SN 2445)*
- anı öldür ü tızcegez māl al \ tat eydür ki hān negîr memāl (SN 2449)*
- degül at ki depdi idi devletin \ başına aşurdu cihān miḥnetin (SN 2452)*
- süheyl ol arada ki yatmış idi \ uyandı görür atı gitmiş idi (SN 2453)*
- ne yol bilür idi ki gide ne iz \ şu horlıkda cānı degüldi 'azîz (SN 2459)*
- dir idi nice döndi bahtum dirîğ \ ki yāri yabāna birahtum dirîğ (SN 2461)*
- bunu işiden kişi kala taḥa \ ki 'aşıḳ uyıya kala taḥa (SN 2467)*
- ki anda güyerdi tırup nev-bahār \ şanur kim qarārında tuta qarār (SN 2471)*
- ki vardur benüm kuvvetüm pîlce \ atarvan oḥı iki üç mîlce (SN 2474)*
- anca çabaladum ki şataşdum bu belāya \ ne bahtlu kim uşşıyla epsem oturdı (SN 2489)*
- nāz ile nāzûk bisledüğüm ten dōşene taş ol kanı \ ki yumşak dōşek içinde yaturdı (SN 2492)*
- aşlanlar ile tağda nite diriliserven \ ödüm şıdar idi işidürsem ki it ürdi (SN 2493)*
- uyanduruban hîç uyanmadılar \ ki ölmüşler idi inen bî-haber (SN 2499)*
- tanışlıları var ise ideler \ dilerler ki girü yola gideler (SN 2504)*
- anun bigi ben kanda bulam harîf \ ki şāh-zāde durur laṭîf ü zarîf (SN 2506)*
- bu sözdeyiken geldi nā-geh haber \ ki gitmiş yemen kavmi çün şeh haber (SN 2507)*
- dönüp oğlu eydür ki içmen süci \ bu az iş degül bir belürsin ucu (SN 2511)*

- buyurdi ki at tartdılar bindi ol \ yaratğan'a şıgındı şıgadı kol (SN 2521)
- ki oh atıcaq keybürini bile \ ki ura pīli biden iki böle (SN 2523)
- tutarlar anı vü ol at idi ol \ ki şa 'lük biraḥdı vü tutdı yol (SN 2531)
- şoloh dem kikıldı nazar şāh-ı çīn \ görür kıızı tamğası urlu kıçın (SN 2532)
- yigirdür ü şınamamışdur işi \ bilürven ki key müşkil işdür işi (SN 2544)
- ki kılıcına ursa döymez idi \ çalışda biñi bire şaymaz idi (SN 2552)
- naḳāşa ḳaḳıdı didi nolduñ \ ki ḳorḥu vü ḳayguyıla ḫolduñ (SN 2554)
- ḳışide ki erlik ola vü yürek \ aña gün ölümdür ne ḳaçmağ gerek (SN 2563)
- bir ol gün ki irişmiş ola ḳazā \ bir ol gün ki yohdur ḳazā-yı ḥuzā (SN 2564)
- ne ḳuzu ki aç ḳurt nice kim kulah \ ḫurudup ide ḳoynı alah bulah (SN 2582)
- er olursa olsun bularuñ bigi \ ki bular imiş ḳamu ḳavmüñ yigi (SN 2603)
- ḳıgırdı vezīrini didi aña \ ki ben ḳaldum işbu şavaşdan taña (SN 2604)
- didi eyle itmek degül maşlaḫat \ ki düşmez olur degme vaktin oñat (SN 2607)
- aduñ toğruyımıñ ki naḳḳāşsın \ çü gönjlünḡe pūr-fic l ü ḳulmāşsın (SN 2615)
- şu demde ki yoğdı ağzum ḫadı \ süheyl al çeriyi vü gitgil didi (SN 2628)
- şuçum bu ki didüğini işledüm \ ki ḳalmadum anda çeri başladum (SN 2630)
- meger yañılup itmiş ola bir iş \ ki anı begenmeye yad u biliş (SN 2633)
- ḳanı şāhumuzuñ kıızı nev-bahār \ ki ansuz cihāndur gözümüze ḫar (SN 2641)
- bizüm sizde maḳşūdumuz daḫı yoh \ ne lāzım ki uzadavuz sözi çoh (SN 2645)
- eger böyle itmezseñüz bilünüz \ ki yañlıñ durur fikrünüz bilünüz (SN 2646)
- siz aña güvenmeñ ki atarsız oh \ yañuz tozca vü okuñuz çöpçe yoh (SN 2651)
- āḫir dün oranuñuzı gördünüz \ şoloh dem ki aramuza girdünüz (SN 2654)
- yir olur ki iş bitürür yüz suyu \ bir añmazlar ol arada yüz süyi (SN 2660)
- meşeldür ki tündī neyāyed be-kār \ be-nermī ber-āyed zi-sürāḫ mār (SN 2707)
- şunuñ bigi eyleyeven mekr ü al \ ki aldayam u sen ḳamu māl al (SN 2703)
- girü vardı şāhdan naḳāşa vezīr \ ki yāban otından şıḳısar bezīr (SN 2709)
- senün hem suçun yoğduğın bildi ol \ daḫı ol ki ne resme ḫutduñdı yol (SN 2711)

- uş indi ki şeh-zāde vü nev-bahār \ bulunmaz bilinmez arada ne var (SN 2713)*
- bayık bil ki bu deñlü tavar u māl \ saña kanda varursañ ola vebāl (SN 2716)*
- top olursa meydān içinde başum \ yig andan ki güle baña yoldaşum (SN 2733)*
- beni eyle şanmañ kikoyam kaçam \ ne and içeyim göresin kan içem (SN 2737)*
- havāya bulutlarlayın düğdi toz \ şanasın ki vardı göge degdi toz (SN 2749)*
- şunun bigi er nā-geh oldı telef \ ki şāfīkılıç ursa yarardı şaf (SN 2760)*
- hiç eymenme di toğrusını baña \ ve ger dimez isen ki bu iş aña (SN 2772)*
- işitdi nakāş ağladı zār zār \ cevāb eyle virdi ki iy şehriyār (SN 2774)*
- ölümnden baña şanma ki ola kayu \ baña şindi dirlikden ölüm eyü (SN 2775)*
- kişi tutsağ olsa hem olur ümiz \ ki gerded şeb-ī tîre rûz-ı sipiz (SN 2778)*
- şunun bigi zārılığ itdi nakāş \ ki ağladı anuñ ile tağ u taş (SN 2781)*
- şāh eydür ki ağlamağıl iy ‘aziz \ bilinmez ki noldı süheyl ile kız (SN 2782)*
- çü işitdi nakāş ki gitmiş bular \ ‘acebledi kim gör ki nitmiş bular (SN 2784)*
- girü şāh şordı eyitgil ki ol \ gelince buña dek niçün çekdi yol (SN 2786)*
- eger ol kadar biledüm ki süheyl \ benüm kızuma eylemiş idi meyl (SN 2800)*
- ikisi bile anşuzın yitdiler \ bilenmez ki kanķı yaña gitdiler (SN 2806)*
- ne lāzım ki kaçır yabāna düşer \ gelüp kızumı alsun hem eyle düşer (SN 2818)*
- buyurdi getürün şu tuthunları \ ki tutıldılar uğraşıcak çeri (SN 2821)*
- buyurdi ki ellerini şeşdiler \ zahımlularına kişi koşdılar (SN 2825)*
- kim üşenür ise ki yola gide \ ne kim gönli dilerse anı ide (SN 2843)*
- nakāş dahı didi ki iy şehriyār \ baña çok çeri ne işüme yarar (SN 2848)*
- rişdi gice olıcak bir yire \ sakındı ki olmasun atın yara (SN 2854)*
- kişi çün yiyesi yiyüp toh ola \ yaraşur ki uyhu gözine gele (SN 2866)*
- ne hâlde ki var ‘ömrini ol gice \ geçürdi velî ol bilür kim nice (SN 2875)*
- degül mi ‘aceb katı yayı çeküp \ at üstinde degül ki yirde çöküp (SN 2885)*
- ya avcı içinde yüzük var idi \ ki demren anı varup arar idi (SN 2888)*
- bir oh urdı geçdi geyikden öte \ zihikiz ki şunun bigi oh ata (SN 2891)*

ol ten ki canı olmaya diri geze benven \ kişi ki iñen cān u cihāndan bize benven (SN 2888)

ol kimse ki dağutmağıçün kendü düzenin \ bir dürlü dahı vara vü düzen düze benven (SN 2900)

yalancı ki ol gülüci ola yüze benven \ key zışt kim ol hūb görine göze benven (SN 2908)

şu görmeyüben tīzcek edügin çıkarar ben \ od yanmayuban ol ki tenūra kıza benven (SN 2909)

ol kimse ki başmağına yapışmaz iken \ toz tağlara tazığan u yabāna toza benven (SN 2911)

düşmen ne ‘aceb kıazar ise düşmene kıyu \ yārı içün ol dost ki kıyu kıza benven (SN 2912)

kimdür ki uşan olubanin eglene bir dem \ düzgün ki düzülmüş ola anı boza benven (SN 1913)

bi-güftā çünñ est kavlı-i huzā \ ki rāhat komışdur çalap uyħuda (SN 2919)

ne hoş uyħuyıdı ki ben yārumı \ düş içinde gördüm dil-dārumı (SN 2920)

vay aña ki göründüğü düş ola \ düşün dahı binde biri tuş ola (SN 2923)

hemñ hāşıl öz göynügidür ü renc \ ki müflis kişi bula düşinde genc (SN 2924)

karanlığ u hem deniz kıranı \ kıya çoħ ki hergiz belürmez öñi (SN 2935)

çü gördi ki mīşe yimişdür tolu \ iñen tāze vü tatlu vü hem şulu (SN 2953)

meyāzār mūrīki dāne keşest \ ki ü nīz cān dāred ü cān hoşest (SN 2958)

ne aşlan geyik bigi bakışı var \ bu şırñ ki husrevleyindür süvār (SN 2974)

velī anca güydi ki yindi ta ‘ām \ ta ‘āmuñ şonında çün oldu kelām (SN 2992)

ben iş görmemişdüm öğüd almadın \ bilürem ki yañılmışam bilmedin (SN 3006)

kadırgan ki geldi ırağ ilden \ su üstinde bir tağ durur yilden (SN 3017)

şu vahtın ki gök üzre yelken açar \ diyesin bulıtdur havādan geçer (SN 3023)

pes andan ki çñ’e sefer ideven \ atanı tapusına bile gideven (SN 3027)

dönüp eyle didi aña nev-bahār \ ki kadirgan içinde çok kişi var (SN 3029)

kuluñ günde bir kez ki destūr ola \ kıtuña varam ‘özr ü destūr ile (SN 3036)

bir ay oldu artuğ ki ādem yüzün \ görimemişem turayım anşuzın (SN 3064)

- bu zıkr ile öginde vesvās idi \ ne bilsün ki öjinde kaytās idi* (SN 3066)
- buyurdi ki ‘ūd u gül-āb u ‘abīr \ kohıduñ görüñ ögi gele mi bir* (SN 3073)
- didi şāh fağfūr’uñ oğlıdur ol \ ki ben buldum azmışdı yol* (SN 3083)
- hele gördüğüm ben qaravaş durur \ cühūda inanmañ ki kulmāş durur* (SN 3087)
- kanı ol ki hürmetler eyler idi \ kuluñvan diyüp korha söyler idi* (SN 3098)
- gözinden yaş eyle revān oldıdı \ ki içi geminüñ deniz taldıdı* (SN 3102)
- meger atam ola ve ger ni gücin \ kim ola kituta niķābum ucın* (SN 3104)
- cühūd eydür işbu ki tālīs’dür \ hünerlerde aretetālis’dür* (SN 3105)
- kaķıyup yavuz baħdı baħtum baña \ ki taħtı biraħtum u yaħtum saña* (SN 3112)
- ve ger kendüzüne idesin qabūl \ qaravaşuñ olsam yig andan ki kul* (SN 3121)
- senüñ kaç başun var ki sultānlaruñ \ adın iltesin yā kızuñ yā erüñ* (SN 3133)
- tutalum kikızıdur iy nā-be-kār \ anı kim revā göre kim nev-bahār* (SN 3136)
- cühūda daħı döndi vü eyle dir \ ki eblehlik itme vü ögüñi dir* (SN 3139)
- daħı bir bu kim şāh-ı çīn ne bilür \ ki şatdum kızın beni kanda bulur* (SN 3156)
- didi virüñ elli biñ altun hele \ ki her birisi elli mişkāl ola* (SN 3160)
- şoloħ dem ki kaytās işitdi anı \ atasına didi i baba canı* (SN 3163)
- çü tālīs didi cühūda ki pes \ didüğüñ virevüz hemīn sözi kes* (SN 3164)
- didi bildüm anı ki bilmez cühūd \ çalap tangrı’dan korhu kışiden ud* (SN 3179)
- görürler ki gitmiş gemi anda yoh \ ‘acebledi tālīs kayırdı çoh* (SN 3217)
- çıkarıcağaz gitmiş idi ögi \ atasıydı ol ki kuştā begi* (SN 3224)
- cevāb eyle virdi aña nev-bahār \ ki bilmek gerek olmışam saña yār* (SN 3240)
- dilerdi ki kolın açup koçadı \ yigitlendi niçeme kim kocadı* (SN 3245)
- tutayım ki oğlansın u yā yigit \ ben aħvālūmi diyeyin sen işit* (SN 3247)
- aç ādem ki halvetde bula öyin \ nite şaħlayubıla oruc ayın* (SN 3261)
- öginde didi kim ‘ayblamañuz \ ki mac kıl dir bu azulu toñuz* (SN 3266)
- baña ol ki yüzüm şuyıla ölem \ yig andan ki bunuñ rüzī olam* (SN 3292)
- öginde bunu dir idi ki iy cühūd \ eşek kaltabānsın u ebleh deyūt* (SN 3304)

- yüridi şanasın ki tāvūs idi \ cühūd bir yolunmuş bedinus idi (SN 3320)
- yürüdüğü şöyle ki keklik seker \ sözi sanki tūtī kemürür şeker (SN 3322)
- gögercin ile düziser argayı \ zi tāvūs ki azıdısar qarğayı (SN 3324)
- cühūdi kığırdı vü didi aña \ ki gördüm bu arayı kaldum taña (SN 3327)
- tapuñdan öküş minnet oldu baña \ göreyin ki ben neyleyeven saña (SN 3328)
- gelüñ birkaç ādem ki olası uz \ bıñar üstine bir çadır kuruñuz (SN 3333)
- uyıdıdı ammā çün uyanısar \ göresin ki nice oda yanısar (SN 3359)
- karın toklığı uyhuı düridür \ dimāğ terligidür ki baş kurıdur (SN 3360)
- velī bunda bir ihtiyāt eylerem \ ki uşlu kişisin saña söylerem (SN 3330)
- anı bilmez ol kim kanına şusar \ şanasın ki kendü cānına şusar (SN 3365)
- kan akmağdan ol yig ki dökile yaş \ yaş olsun göz andan ki kırıya baş (SN 3366)
- cühūd anda kim yatukalmış idi \ uyıdı şanasın ki ölmüş idi (SN 3370)
- ne bilsün ki kuşdur kuşu uşdıdı cühūddan ol imān bigi kaçdıdı (SN 3372)
- taşındı vü döşendi yiyesi raht \ bu şirin ki oturdu ol şūr-baht (SN 3374)
- ne kim anuñ ol demde hāliyidi \ şanasın ki sözüñ hayāliyidi (SN 3388)
- çü gördi ki olmaz işi oldu şarp \ çadırdan içerü düşüp vardı tarp (SN 3395)
- gögercin ki toğan şana kendüzin \ nite göre ayruñ yuvası yüzün (SN 3403)
- ne var gicese yüzi nūrı ile \ komadı ki anda karanu ola (SN 3423)
- birez geçmedin bir yigit ay bigi \ ki cinnīlerüñ hoñ ol imiş begi (SN 3437)
- bular 'işret ü zevk eylediler \ 'aceb dürlü diller ki söylediler (SN 3444)
- çü tañ yiri başladı ki ağara \ yaradı seçilmege ahdan kara (SN 3459)
- deniz içine tañlacağ batdılar \ ne bilsün ki kağı yaña gitdiler (SN 3465)
- didi ata ot virmişem baña çoñ \ bulardan ki gördüm baña korhu yoh (SN 3467)
- yine çıhdılar ol yigidile kız \ denizden ki anda ne yol var ne iz (SN 3477)
- dönüp nev-bahār'a eyitdi şu kız \ ki kız kardaşumsın canumdan 'aziz (SN 3482)
- bilürem ki hem bu zamāne saña \ belā itmiş ola nite kim baña (SN 3483)
- benüm ser-güzeştümi öñdin işit \ ki beni nite buldı işbu yigit (SN 3486)

- atam şāh tālīs durur anla kız \ ki hükminün altındadır hep deniz (SN 3487)
- bir er kardaşum var kaytās adı \ ki gelmez dile hüsni hulki udi (SN 3488)
- ben ü dahı birkaç ulular kızi \ şol ohtın ki uyıdı deniz yüzi (SN 3489)
- ki çengün āvāzı dimāgumı ter \ idüpdi periler ulusı meger (SN 3491)
- ki başumda otururdu işbu perī \ ki gördün yigiddür degüldür karı (SN 3494)
- benüm bu senün ser-güzeştün nedür \ kažiyye ki sen bunda düşdün nedür (SN 3496)
- meger ol ki kaytās ile oldıdı \ çü kız kardaşıduğunu bildidi (SN 3503)
- şon uci kıza katı yalvardı ol \ ki noldı bulıviresin baña yol (SN 3505)
- eyitdi kız ana ki benden biter \ belālu sen imişsin indi yiter (SN 3507)
- eger şol kola yürıye eyle bil \ ki hep mişedür tolu aşlan u pıl (SN 3515)
- kıza dürlü dürlü du ‘ ā kıldı ol \ dahı ol yigide ki gösterdi yol (SN 3517)
- ne güneş ki perde içinde yüzün \ güneş bacadan bahuban anşuzın (SN 3547)
- ‘aceb bu ki hergiz uşanmadı ol \ hemīn ‘ışkı hıç şanu şanmadı o (SN 3551)
- birez her kim anuñ niyāzı ola \ egerçi ki ‘ışkı mecāzī ola (SN 3553)
- hakikat bil indi ki ol cānını \ kız ol yola virdi dīn ü imānını (SN 3554)
- sevindi vü gönli içi tıldı nūr \ şanasın ki uçmağa kavuşdı hūr (SN 3579)
- eger bir kezın ölem ü dinç olam \ yig andan ki bir günde biñ kez ölem (SN 3589)
- çü gördi ki yavuz degüldür söküm \ didi dek turayım direyim ögüm (SN 3592)
- geçürdiler ü tahta oturdıdı \ niķābını şanma ki götürdidi (SN 3598)
- çü şavuldı hōn kızıl altun ibriķ \ şu resme ki erkān durur hem tarīķ (SN 3604)
- ulular ki andayıdı bir kezın \ söze çekdilerdi anı bir kezın (SN 3607)
- eyitdi atamdur benüm şāh-ı çīn \ kioldurdu ad ile ‘ālem için (SN 3610)
- güherler ol idi ki ol gice kız \ ana virdi vü tutmuş idi ‘azīz (SN 3619)
- güherleri çün gördi bunlar bayık \ didiler ki sultānlığa sen lāyık (SN 3620)
- eyitdiler ana ki biz kamumuz \ dürişüp buyıdı bizüm umumuz (SN 3621)
- zihī şükr sultān idindük için \ anı ki atası ola şāh-ı çīn (SN 3623)
- bizüm bir ulu şāhumuz var idi \ ki eylük ile anılurdu adı (SN 3625)

bize tangrı 'dan çoh 'ināyet budur \ ki şāhumuz olduñ hikāyet budur (SN 3642)

ki fağfūr şāh dutdı tūfān ilin \ tutup fitnenün kesdi ilden elin (SN 3649)

bu tañdur ki ol iki yıl şāh idi \ süheyl'i añuban işi āh idi (SN 3652)

bulıvirdi bir koca ustā naķāş \ ki güneş yüzine düze göz ü kaş (SN 3658)

şu kişi ki gözedür ola yolın \ göricek gözün ü çıkıcaķ dilin (SN 3667)

şu yatlusı olur ki taş bitürür \ söz ağduğı düşer ki baş yitürür (SN 3677)

şu süsen ki hoş biter ü düzilür \ dili çıkar andan başı üzilür (SN 3679)

şehün sırruñı her ki halka çaķa \ kanına gire vü başından çıķa (SN 3688)

nikābın götüirdi ki uş gör yüzüm \ ne resme durur añla kaşum gözüüm (SN 3691)

yaramaz idi sırrumı kim açam \ kolay gözedürdüm ki nice kaçam (SN 3694)

yañılup çü itmişdüm evvel işi \ güyerdüm ki ardumca gele kişi (SN 3694)

idimezven anı ki kişi şalam \ viribiyem atama bundan selām (SN 3705)

benüm şüretümi ki görmişsin uş \ anuñ tuşına kapuda düz koş (SN 3713)

hoz ol şüreti kim ki baķa şuya \ göricek taş olursa aķa şuya (SN 3714)

begendi naķāşuñ sözün nev-bahār \ öküş māl virdi di indi ki var (SN 3723)

ki bir bellü kişi bize ola şāh \ muñı 'olalar il ü şehir ü sipāh (SN 3622)

gelür idi tavşan elinden bayık \ ki tavşancıla egmeyeydi bıyık (SN 3633)

ki bir gün kamumuz çıhavuz yola \ kime uğrar isevüz ol şāh ola (SN 3640)

şunuñ bigi bir pādişāh oldıdı \ ki āvāzesinden cihān töldıdı (SN 3644)

şunuñ bigi bilürdi naķşuñ yatın \ ki şuya yazaydı yıl şüretin (SN 3661)

dilin ağzı içinde tutabilen \ ki ininde hoş yatur iymın ılan (SN 3683)

benem sevgülü şāh-ı çīn'ün kıızı \ ki göstermez idüm güneşe yüzi (SN 3992)

bu şārumuzuñ dört kapısı var \ ki her birisinde 'imāret yarar (SN 3708)

ol işe şunuñ bigi ser hendese \ ki beñzeri olmaya hıç kandası (SN 3710)

işünñde be-cid ol düriş er bigi \ ki işler olur kişi iş er bigi (SN 3724)

begendi varup göricek nev-bahār \ bu şüretde didi ki çok ma 'nı var (SN 3729)

ne bilür ki anda ne ma 'nı ola \ eger bile şüretde nite ķala (SN 3731)

ne kişi ki şüret katına gele \ aña bakup ağlaya yā hoz güle (SN 3736)
 katuma getürüñ anı göreyim \ şorıncam ki ola aña şorayım (SN 3737)
 gelen şüret anda görür yazludur \ ne bilür ki bekcileri gizlüdür (SN 3738)
 çü şa 'lük'ı azdurdıdı nev-bahār \ ki sen var u ben bunda tutam qarār (SN 3742)
 girü döndi ki yac nıķızı bula \ bulımadı vü oldı artuħ belā (SN 3746)
 şoñ ucu ki tūfān'a irişdidi \ şuşayup idi eyle ırışdidi (SN 3753)
 aña şordı eylük ile nev-bahār \ ki şuşamış iken ne ma 'nısi var (SN 3757)
 virüñ etmek anca ki aç olmasun \ iñen daħı acıguban ölmeseün (SN 3766)
 yoğıdı kimesnesi vire ta 'ām \ tākātı yoğıdı ki kıla kıyām (SN 3769)
 didi nite düşdi saña iy yigit \ ki zindāna düşdüñ baña bir eyit (SN 3784)
 elümden gelür ol ki kayğun yiyem \ suçun yoğıduğunu şāha diyem (SN 3785)
 gemiler viribidi içi toptolu \ erenler ki kalmazdı erden alu (SN 3812)
 atama dir isem komaya beni \ bilürem ki isteyü varam anı (SN 3823)
 suya şehvet odı birahdı anı \ nite ola ki kurtılaydı canı (SN 3836)
 hevāya bakup ol ki nefsin kova \ kuyuya düşse nitesi kim kova (SN 3837)
 ne hayvān ki var nefsinedir esır \ hemīn ādem oldur ki nefsinı sır (SN 3838)
 āħir bir gün ola ki şardan çıka \ gözüm bir kez anuñ yüzine baķa (SN 3905)
 çü gördi ki ol öğüde uymaz \ yolu gözedür nesneye güymez (SN 3912)
 getürdi biş on güher-i şāh-vār \ ki 'ālemde her kanda kim şāh var (SN 3913)
 sözümü tutup anda ilet bunı \ dilerseñ ki ben hoş tutavan seni (SN 3922)
 ne şüret ki bir cān idi mac nilü \ degül kim hemīn naķş idi aşlu (SN 3941)
 kul anı görüp kalmış idi vālih \ mecāli yoğıdı ki diyeydi ih (SN 3942)
 hemān dem ki işitdi kaytās anı \ eyitdi ki gel baña göster kanı (SN 3948)
 kapucıya didi ki benüm saña \ şorıncam var anı diyivir baña (SN 3952)
 eyitdi ki bu bir degül belki dört \ arada yazılmışdur işüñe yort (SN 3954)
 ne şorarsın andan saña \ assı ne meger nāmūsun ki dilersin şına (SN 3955)
 diler ki zamān ile yārın bula \ bugün yavu kıldısa yarın bula (SN 3965)

öginde bunu didi kaytās çoh \ dürişdi vü gördi ki hıç çāre yoh (SN 3969)
 güyerdi ki bir dünin ah u kara \ ne dürlü oyun perdeden çıkara (SN 3974)
 vüçühikaytās dirşürdidi \ kamusun girü harcına sürdidi (SN 3982)
 didi bir dahı güherüm gizlü var \ göresin ki nicesi olur tavar (SN 3986)
 çıkardı vü virdi didi kim ü tur \ şatagör ki müflisligüm vahtidür (SN 3989)
 çü aldı ayasına kodı anı \ şanasın ki avcına aldı cānı (SN 3992)
ki tālīs kıızı aña ol gice \ viripdi bilürsin hikāyet nice (SN 3994)
 buyurdi ki tīz okunuz göreyim \ bunu kanda bulmuş ola şorayım (SN 3996)
 didi çoh gündür ki eglenmişem \ bu şārunda şanma ki beglenmişem (SN 4004)
ki gevher şataram u harc eylerem \ dururvan harīf ü konuktoylaram (SN 4006)
 eyitdi ki var indi odaña otur \ şatu bāzāruñ gör ü işüñ bitür (SN 4009)
 ögünđe varın sen getürme dile \ dilerseñ ki gönülün dilegin bula (SN 4013)
 ögindekisini getürmez dile \ dilemez ki rāzını kimse bile (SN 4015)
 velī ahmağ oldur ki gönlindekin \ diline yüridür diremez ögin (SN 4016)
ki bir karavaş şanki hıç yok durur \ şükür mālun u ni 'metün çok durur (SN 4029)
 dönüp kavmine didi ol beynisüz \ ki bilmezüz işüm olupdur yavuz (SN 4033)
 bu kavmün içinde ki göyne özi \ baña sensin ancak işitgil sözi (SN 4049)
 bilimezdi kadrin görürken yüzün \ bu kez kānic oldı ki bula izin (SN 4060)
 cühüd atı gördi ki aslan yidi \ yarar korhudan ger şıdaydı ödi (SN 4074)
 bilür gevheri her ki şarrāf ola \ yoh ol kişi kim būriyā-bāf ol (SN 4081)
 dirīgā ki bahtum kakıdı baña \ anuñ içün uğradum işbu yaña (SN 4083)
 beni aldadı bir kız apañsuzın \ kazā tutdı gözüüm ki dutdum sözün (SN 4085)
 göricek ki uş mīşe girü kalur \ ilerü yimiş bulmayasın bilür (SN 4102)
 eyitdi benem ol ki dürlü belā \ arudan görüp şunmamışvan bala (SN 4113)
 benüm bigi olur ki yohdur bilüm \ söze gelmege nite vara dilüm (SN 4117)
 cihānı gezüp anı görimezem \ bu müşkil ki hem terkin urımazam (SN 4121)
 virürler idi ol kadar yiyesi \ ki kişi gerekdi anı yiyesi (SN 4165)

- hem umar idi ol günü nev-bahār \ ki gün öküş ile geçüp rüzigār (SN 4166)*
- ol arada ki uyıyup kaldıdı \ çü zengī elinden atı aldıdı (SN 4176)*
- ol on günde yol aldıdı yüz mīl \ ki her bir gün anayıdı yüz yıl (SN 4189)*
- süheyl anda vardı kapu kaḥdī çoh \ çağırdı öküş gördi ki kimse yoh (SN 4195)*
- şunun bigi virdüm kaḫāya boyun \ ki aç kurdun ağzına düşe koyun (SN 4203)*
- gün ola ki unıdasın kamusın \ gerek er kişi bekleye nāmūsın (SN 4223)*
- hemīn ol olısar ki taḫdīrdür \ pes ayruḡı bī-hūde tedbīrdür (SN 4229)*
- süci şohbet için olur silsile \ az az içecek yoh ki sile sile (SN 4243)*
- dilerseñ ki içkü uzınsuz ola \ ḫarīfūñ şakalı gerek düz ola (SN 4244)*
- kıyamaz şu kişi ki mālī ola \ meger kimse kim lā-ubālī ola (SN 4251)*
- süheyl anı gördi ki eyle diler \ alup içdi vü 'işret eylediler (SN 4259)*
- ne yirde ki süci içilür olur \ ne kim gizlü sır var açılur olur (SN 4261)*
- anı ko ki gitmege seni koyam \ senün şohbetün den nitesi toyam (SN 4269)*
- şu kıızı dimezven ki gidebile \ degül yol eri yine dönmiş ola (SN 4284)*
- ki ben kendüzüm atlanuban varam \ dileyem senün için alıvirem (SN 4286)*
- katumda dirilmiş idi şol eren \ ki taña ḫalurdı buları gören (SN 4294)*
- delim kez ki uğraşduḡ oldu oñat \ ki bulardan ayırdıḡ er yıḫduḡ at (SN 4305)*
- ol arada bir ḫarıcuḡ var idi \ ki yatalıḡı eski dīvār idi (SN 4368)*
- bulaşmış idi şöyle yüzi gözi \ ki zift üzre kona degirmen tozı (SN 4371)*
- işitdük ki faḡfūr şāhun kıızı \ kaçup atasından yaşurdı yüzi (SN 4373)*
- bilinmez ki girçek midür yā yalan \ hele çün budur illere yayılan (SN 4374)*
- ya hoḫ nolmuş ola ḫarīfūm naḫāş \ ki yolumda çoh dürlü oynadı baş (SN 4397)*
- çü göñlün dileḡi elünge gire \ ne ḫācet ki varasın ayruḡ yire (SN 4408)*
- giderseñ nite kim gerek gönderem \ bu sözi ki didüm göñül den direm (SN 4414)*
- süheyl āferīn okıdı vü didi \ ki tapuñda bir yaña ḫodum udı (SN 4416)*
- ḫaber virdi kim iki yüz atlu uş \ geçer atları yüklü şanma ki boş (SN 4428)*
- süheyl aña didi ki iy nām-dār \ bu söz nite işitmegine yarar (SN 4437)*

belürmeyicegez şer ü şūr ucı \ bu şīrīn ki tatlu içeler acı (SN 4448)
beni bunda koyup eger gidesin \ ne bilem ki anda varup nidesin (SN 4451)
yüzüne ki erlikde key 'ayb olur \ kişi yoldaşından çün alu kalur (SN 4454)
buyur baña dahı ki binem bir at \ bile al dimezven ki yābāna at (SN 4455)
çü cālūs bildi kim oldur key er \ buyırdı ki bir ata altun eyer (SN 4461)
didür meger rüstem-i zāl durur \ zihī er ki bu ne yāl ü bāl durur (SN 4464)
ol iki yüz atlu ki çīn kavmıdı \ çıkarmış idi her birisi adı (SN 4467)
hem eyle ki cellād ider kanluyı \ yanıra gelüp bürime tonluyı (SN 4480)
demürce ki ol yandura çah kömür \ çeküç sala vü ola kızmış demür (SN 4482)
çü cālūs gördi ki oran degül \ didi tangrı işine neyleye kul (SN 4505)
atı şanayidün ki bir kuş idi \ uça vardı vü kal'aya düşdidi (SN 4511)
süheyl için ağladı eydür hele \ dirīgā ki anşuzda düşdi ele (SN 4513)
umar idüm anı ki baş göz ola \ ara yirde fağfūr ile söz ola (SN 4520)
niçe didüm ise ki sen otur iç \ götürme başuñı kadeh götür iç (SN 4523)
ne bilem ki anuñ nolısar işi \ belāya şataşur yıylsa kişi (SN 4527)
ki ol ilde bir key ulu şāh idi \ çalap qorhıusından key āgāh idi (SN 4529)
şanasın ki süt yirine içdi kan \ şu oğlanlar oynadı oyun bu cān (SN 4560)
şu kimse ki 'ibret göziyle baқа \ çü bile ki 'ālemde yokdur beķā (SN 4579)
gerekmez ki nesneyiçün kayıra \ işi dahı şarp ola çün kayıra (SN 4580)
bu oldur ki hem-dem muvāfıķ ola \ biri birine hāli lāyık ola (SN 4596)
eyitdi bu 'ālem degir mi aña \ ki 'āķil nazar ide andın yaña (SN 4577)
kişiler viribidi her bir yaña \ ki bilüp haber aňladalar aña (SN 4607)
didi bir gün eyle heves iderin \ ki deniz katına varuruz yarın (SN 4612)
buyurdi ki önine hōn çekdiler \ ağırladılar u diñü diñdiler (SN 4634)
süci iç ki kayğun yabāna kaçā \ keçiñ tağa ağa dönesin koça (SN 4641)
bunu didi vü ağladı zār zār \ şu deñlü ki esirgedi şehriyār (SN 4648)
eyitgil bileyüm baña rāzuñı \ ki çāre ola giderem sāzuñı (SN 4650)

ki ahsent ü şābāş iy toĝru er \ tuz etmek gözedici vü pür-hüner (SN 4661)
örü tırdı elinde tolu ayah \ ki içüre nite kitutdı bayah (SN 4666)
'acebledi her kim ki anı görür \ ki bu kalhamaz şāh örü turur (SN 4668)
öküş söyledi virmedi ol cevāb \ şon uci ki yüzine saçdı gül-āb (SN 4671)
şu denlü ki andağı ulu kişi \ görüp her birinün yakıldı içi (SN 4678)
süheyl aña şordı kiḥālün nite \ olup idi çün kim gönildün öte (SN 4679)
bilimez idüm anda sen nitesin \ güyerdüm ki ardıradin yitesin (SN 4682)
baña dahı didi çeri al u māl \ var iste ki ayruḥsı oldı bu ḥāl (SN 4690)
dilerven ki kuluña destūr ola \ ki işbu aradan gönilem yola (SN 4713)
bu peygāmını çünki işitdi şāh \ cevāb eyle viridi ki yañıldun āh (SN 4718)
vay aña ki buyruḥ degül kendüye \ gerek dürlü dürlü belāya toya (SN 4731)
şu başda ki şu resme sevdā ola \ çah ol oda beñzer ki kavda ola (SN 4733)
anun ḥākimi var imiş bir kişi \ ki zulm ile mümsiklik imiş işi (SN 4749)
ki geydükleri soykaları arı \ semiz idi yorĝa idi atları (SN 4751)
eyitdi ki çasıtlayu geldünüz \ ilümden şārumdan haber bildünüz (SN 4753)
ne denlü belā var ise aḥsuzın \ şanasın ki bize tutupdur yüzün (SN 4762)
kişiye ki zindānı beklerdi ol \ öküş yalvarup zārılıḥkıldı ol (SN 4764)
ne denlü yavuz iş ki eylerdi hep \ bize eyledügi degül midi tap (SN 4781)
süheyl ü naḳāş u ol üç kulları \ giderler ki yoĝıdı bir pulları (SN 4793)
azıḥ düzivirdi hem ol hoş kişi \ ki bularun için başardı işi (SN 4794)
ki üçünci menzilde bir şār var \ anuñ adı tūfān bir şehriyār (SN 4797)
şuşamış idi tırdı bir kul örü \ ki bulayıldı bir şucuĝaz turu (SN 4803)
ki hıç kimse ancılayın yazmaya \ degül yaza rengin dahı ezmeye (SN 4807)
çah ol gül bigidür ki tızcek şolar \ azacuk yıl anı yir üzre şalar (SN 4815)
kişiler ki bekciyidi tıtdılar \ ol ikisini aldılar gitdiler (SN 4816)
ki biri süheyl ola biri naḳāş \ şükür aña kim geldi işüm tutaş (SN 4821)
eyitdi şanasın degül bu süheyl \ ki ben 'ışkına eyledüm idi meyl (SN 4825)

- dönüp didi naḳḳāşa ne kişisiz \ ki eyledünüz bu 'aceb işi siz (SN 4829)
- dahı şordı oğluḡ mıdur bu yigit \ ki bileñedür toğrusını eyit (SN 4832)
- eyitdi ki sabr eyle ağlama hıç \ işün toğrıla nola oldısa pıç (SN 4837)
- oturdu naḳāş u sözün açdıdı \ şanasın ki incüyidi saçdıdı (SN 4854)
- sözün boyına şöyle biçerdi ton \ ki bir lafza düzerdi mac nı biş on (SN 4855)
- yaşışdurdı düzdi biri birine \ ki bilürdi uşah u ne iri ne (SN 4858)
- sözini götüricek ol araya \ ki iki yüz atlu alup araya (SN 4859)
- şunun bigi yaş dökdi çoḡ nev-bahār \ ki gökde bulıd olıcaḡ nev-bahār (SN 4861)
- bilürven ki hıç sensüz eglenmez ol \ olupdur saña yār beglenmez ol (SN 4870)
- örü tırdı naḳḳāş gitdi ve lık \ öginde dir idi ki şüd kār nık (SN 4871)
- süheyl'e gelüp göñlini tıtdı şād \ ne sözler ki söylendidi tıtdı yād (SN 4873)
- dahı hem uğurlayın anlatdı ol \ ki bir nesne var sende sen bilmiş ol (SN 4875)
- saña cānumı ḡod fidā eyleyem \ bilürsin ne ḡacet ki ben söyleyem (SN 4879)
- didi varuḡ anları ögütlenüz \ ki ḡatırların tutmayalar yavuz (SN 4889)
- döşenmişdi ol deñlü dībā-yı çın \ ki toptolu dutmışdı meydān için (SN 4897)
- çavuşlar çağırıp didiler bilün \ ki şāh uş buyurdu ilerü gelün (SN 4905)
- dönüp didi şa 'lūk'a pes nev-bahār \ ki iy bed-güher merdek-i nā-be-kār (SN 4908)
- didi bir garıbem ki çın'dür ilüm \ başum kayu vü işe varmaz elüm (SN 4913)
- delimden ki çın ilin illemişem \ dişüm yavuz işlere bilemişem (SN 4916)
- şoloh gün ki bu şāra irdüm idi \ falān şüreti yazlu gördüm idi (SN 4928)
- eñ öñdin ki buldum idi bilmedüm \ şoḡ ucu ki bildüm idi bulmadum (SN 4930)
- günāhum benüm ancak uşbuyıdı \ tutup bağladılar ki hoş buyıdı (SN 4932)
- aç it bulsa etmek ki yağlu ola \ yimezse meger ağzı bağlu ola (SN 4935)
- oturan tıran anda ulu kişi \ ki toptolu olmuşdı meydān içi (SN 4950)
- dönüp didi kaytās'a hem nev-bahār \ ki ger dir isen ser-güzeştün yarar (SN 4955)
- henüz uş ḡayāli gözümde uçar \ ne 'ömr olısar ol ki ansuz geçer (SN 4979)
- şoḡ ucu ki yün şārına girdidi \ işidün ne bī-hūde tedbır idi (SN 4990)

- kamu işleri düzen allāh 'dur \ ki kulları sözinden āgāhdur* (SN 5021)
- didi nev-bahār işbunı key bilün \ ki tangrı oñarur işini kuluñ* (SN 5032)
- yemen şāhınuñ oğlıdur bu süheyl \ ki nā-gāh benüm 'ışkuma itdi meyl* (SN 5033)
- ğaraž bu ki dervīş incinmesün \ biri birine kimsene dınmasun* (SN 5041)
- didiler bilünüz ki biz kamumuz \ ulu kiçi vü hāşumuz 'āmumuz* (SN 5043)
- ki yigıt durur hūb aşlı ulu \ hüner-mend ü hoş-hulķ u yüzi şulu* (SN 5048)
- bu işden sevindi inen nev-bahār \ ki devlet maħallinde tutdı qarār* (SN 5050)
- didi kullıg idem ki şükür bugün \ ne hoş buldum uş yaşlıyiken düğün* (SN 5057)
- buyurdı ki cellādlar durdılar \ kara zengīnün boynını urdılar* (SN 5058)
- cühūdi buyurdı ki bir ağaca \ tutup şardılar katı uçdan uca* (SN 5061)
- buyurdı ki bir biñ kızıl altını \ aña virdiler didiler al tūnī* (SN 5064)
- sevinüp giderdi 'alā-küllī hāl \ şanasın ki yābanda bulmuşdı māl* (SN 5069)
- hemān sā 'at anladı anı naķāş \ ki kaytās korhuban akıtdı yaş* (SN 5076)
- gelün hoş geçelüm ki bir gün ola \ göçevüz adumuz cihānda kala* (SN 5100)
- yavuz olmaya hem ki dillerde biz \ anılavuz ol daħı yıllarda biz* (SN 5102)
- hemān gün buyurdu ki hāzır ola \ bir uşlu kalem ehli kim ol bile* (SN 5111)
- söz içinde ma 'nī üredür idi \ şanasın ki kendü yaradur idi* (SN 5115)
- anuñ hükmini eylemez kimse red \ vāy aña ki olmaya andan meded* (SN 5122)
- daħı yazdı kim bile fağfür-ı çīn \ ki kuluñ bilür kendüziniñ suçın* (SN 5123)
- süheyl ol hikāyetlerin söyledi \ ki anuñ ile rüzgār neyledi* (SN 5096)
- kığırdılar u geldi bir hoş kişi \ ki anuñ idi yazı yazmaħ işi* (SN 5113)
- eñ öñdin çalap adını yazdı ol \ ki kudretleri çoħdur u lutfu bol* (SN 5119)
- delim dürlü her nesneden çok belek \ viribidi didi ki çarh-ı felek* (SN 5138)
- daħı bir bitı yazdı cālūs 'a ol \ ki beg olmuş idi bir ulusa ol* (SN 5142)
- bitisinde yazdı ki çok nicmetün \ yimişven benüm iledi himmetün* (SN 5145)
- senün devletünge işüm hūbdur \ müyesser durur ol ki maṭlūbdur* (SN 5146)
- ki diri durur yāri katındadır \ harīfi vü dil-dāri katındadır* (SN 5149)

- ne lāzım üşendüredün özüñi \ bilürsin ki şımaz idüm sözüñi* (SN 5152)
- bağışladı geydüirdi gönül hoşın \ zihī er ki başarıbile işin* (SN 5159)
- getür hākimini ki endişesi \ yavuzluḥ ‘avānlık durur pīşesi* (SN 5165)
- çavuşlar çağırup didiler ki güç \ iden kişinün budur işi şoñ uç* (SN 5170)
- pes ol kimse zālīm durur lac neti \ ki sine ilede bile lac neti* (SN 5174)
- ölüden daḥı ölüdür ol kişi \ ki ölicegez ol sevine işi* (SN 5175)
- didi bilmiş olasın iy şehriyār \ ki dutmaz firākunḡa göñlüm karar* (SN 5179)
- ne dürlü belā var ki ben görmedüm \ kamu ol ki ögüdüñe girmedüm* (SN 5181)
- şoñ ucu ki tūfān şārında karar \ tutup şükr kim olmışuz şehriyār* (SN 5192)
- murādum hemīn ol ki yüzün görem \ sen oturasın ben tapunḡa turam* (SN 5196)
- ki tapusına ölmedin irişem \ gücüm yitdüñince hele dürişem* (SN 5199)
- sevindi şükür itdi ol hālīk’a \ ki mac şūkı rüzīkılur ‘āşīka* (SN 5202)
- ümīz aña tutdı ki bir gün ola \ yemen’den yaña gire oḡlı yola* (SN 5203)
- yaraşur ki tuta kopıcaḡ kuşah \ yigit süñü kız igne oḡlan uşah* (SN 5210)
- ol eyle tutardı süñüyi onat \ ki yarardı yiri segirdürken at* (SN 5211)
- didi nev-bahār’a ki üşte atam \ bitı yazdı sözın gerek kim tutam* (SN 5230)
- bayık bil ki dinlenmeye dünyede \ yarayımayam bilişe vü yada* (SN 5232)
- cevāb eyle virdi aña nev-bahār \ ki bunı eyü didün iy şehriyār* (SN 5241)
- ki dirler hüner anda her biri var \ ki devletlüdür ‘aḡl u tedbiri var* (SN 5244)
- çü biz aradan bir yaña çıkavuz \ ne lāzım ki yurdumuzu yıḡavuz* (SN 5250)
- ne hoş didi firdevsī uşbu sözi \ ki şāh-nāme’de yazdı hoş bu sözi* (SN 5254)
- düzen düzdi vü eyledi cehd ol \ ki oḡlını kıldı velīc ahd ol* (SN 5262)
- eliyile hem başına urdı tāt \ buyurdı kitoy oldu toyındı aç* (SN 5263)
- varup atasına haber virdiler \ ki uşda yakıncak yire irdiler* (SN 5269)
- atası sevindi bezetdi şarı \ buyurdı ki atlandı kamu çeri* (SN 5270)
- buyurdı ki süci taşındı öküş \ aşıldı kızılar u çevrülde kuş* (SN 5283)
- bu dünyā bir eski ‘aceb köpridür \ ki kamu geçüdin aña uğradur* (SN 5302)

- buyurdi süheyl'ün atası ki bir \ kişi bulunuz kim ola key dibîr (SN 5334)*
- ki bedr idi anuñ yüzi ber-kemâl \ ad urdılar ol bedre lâyıķ hilâl (SN 5321)*
- ki kişi gerekdi anı sayası \ 'alemlüsi kaç idi vü sayası (SN 5324)*
- ķavüm dirnegi şol kadar çoğıdı \ ki igne bırağası yir yoğıdı (SN 5325)*
- başarur olursa anuñ bigi uz \ ki şekker kara vü bir arada tuz (SN 5337)*
- revākın kişi mac nîñüñ çün süze \ 'aceb mi ki pālūde düze söze (SN 5339)*
- girüp gördi yatur beñizi şaru \ mecālî yoğıdı ki tura örü (SN 5353)*
- buyurdi ki begler dañı geldiler \ süheyl'i ķatında anuñ buldılar (SN 5355)*
- bu deñlü ki ben olmuşam pādişāh \ bilimezvenin itdügümi günāh (SN 5361)*
- ki haķ hazretinde kızara yüzüm \ ya halk arasında ķarara gözüm (SN 5362)*
- dürişüñ ki eyleyesiz 'adl ü dād \ ki sizden kamu ola hoşnūd u şād (SN 5375)*
- kişi guşşasına sevinmeñ ki ol \ gün ola ki size dañı bula yol (SN 5382)*
- terāzū vü hem kîle toğru dutuñ \ dimezven ki aldayugörüñ utuñ (SN 5383)*
- kişi kim boğazından alu ķala \ hemîn dilegi ol ki ķarnı tola (SN 5388)*
- tañışmañuz aña ki nitmek gerek \ bitürmeye bilüñ işini kürek (SN 5393)*
- ne bahtlu kişi ol ki oğlı ķalur \ oğul ata yirin tıtuıcı olur (SN 5410)*
- ikiledin oğlan olur ol kişi \ ki ķocaluban yitmiş ola yaşı (SN 5394)*
- benüm oğlumu uşda siz gördüñüz \ ki uşlu durur pehlevān u key uz (SN 5415)*
- velî nidelüm iy dirîğā vü āh \ ki uş yavu ķulduk senüñ bigi şāh (SN 5426)*
- ki bellü kopınca kıyāmet günü \ girince ķulağumuza şūr üni (SN 5434)*
- otur tahta vü pādişāhlığıñ it \ dimezven ki bir ayruk iklîme git (SN 5437)*
- dilersen ki her bir sözüñ düşe ter \ bişür aş bigi öñdin andan ķotar (SN 5440)*
- kişi senden ol dem ki eylük uma \ sen eylük it ü hîç minnet ķoma (SN 5441)*
- dilersen ki olmaya işüñ yavuz yavuz \ söyleyen ādeme virme yüz (SN 5443)*
- iki yüzlü ādem geliceķ saña \ ki yakışa hîç virme ruhsat aña (SN 5444)*
- huşüşā ki ğammāz olursa sözin \ işitme vü ķarardugörgil yüzün (SN 5445)*
- dañı oğluña öğredügör hüner \ hünerlü yig 'avret ki hünersüz er (SN 5449)*

- kalem tutmağı bil hünerler yigin \ anı ol başarur ki direr ögin* (SN 5450)
- öküş guşşa yime ki ol cānı yir \ şorar kurıdur nite kim kanı yir* (SN 5453)
- çü şulh ile iş bite itme savaş \ dimezem ki yindek güce gör savaş* (SN 5459)
- degül tañ ki eylüge eylük gerek \ yavuzlığa eylük dahı yigrek* (SN 5466)
- giderür olur kengel anda ki var \ kiçiden hayā vü uludan vaqār* (SN 5473)
- kişi var ki her dem öperler elin \ yañılmaz işin toğru varur yolın* (SN 5478)
- umaram ki sen fazl eyleyesin \ baña vāy eger ‘adl eyleyesin* (SN 5495)
- didı iy baba cānı noldı saña \ ki küsmiş bigi söylemezsın baña* (SN 5500)
- zihī derd ü hasret dirīgā vü āh \ ki ben geldüm ise sen olduñ tebāh* (SN 5501)
- yemen’de şanasın ki key ürk idi \ sin içindeki ölüler ürkdidi* (SN 5511)
- dirīgā ki olduñ ölüme esīr \ senünj bu işünj uşda bilümi sır* (SN 5518)
- çü sevgü kuşı nā-gāh elden uçar \ pes ol nesneden kaç ki senden kaçar* (SN 5544)
- ne nūş ola kim şonı olmaya nīş \ ne kayğu ki şādī degül aña iş* (SN 5546)
- hele kim ki geldi çü gitmek gerek \ anuñ bigi bir çāre itmek gerek* (SN 5550)
- kamu halk anuñ du ‘ācıstıydı \ ki ol ‘ādil ü tāt u taht issidi* (SN 5575)
- key anlar anı bāğ u bahçe diken \ ki bir yirde biter gül ile diken* (SN 5589)
- bu iki dile baksa türk’ünj dili \ çahı oldur kişāfikatında ili* (SN 5599)
- başarsa kişi hem degüldür güzāf \ ki ilinünj içinden ol süze şāf* (SN 5600)
- şu resme ki vezniñ teķāzāsıdı \ nite yihdum ben teķāzā sıdı* (SN 5605)
- zihīhayf ki yigitlik olhtı degül \ ki yaraşaydı budağında gül* (SN 5608)
- uş indi ki geçdi çağı ‘ömrümünj \ ne zevkı olısar dahı ‘ömrümünj* (SN 5610)
- birez fikr eger eyledüm bende harc \ ki çoñ mac nī oldı hikāyetde derc* (SN 5623)
- revādur ki başte’l-kelām eyleye \ murādını sözde tamām eyleye* (SN 5636)
- söz oldur ki işidicegez kişi \ aña ma ‘rifet göstere yüz işi* (SN 5639)
- şu kimse ki gaybetde vü yüzde \ dost ola yüzi anuñ bigi yüzde dost* (SN 5654)
- bunun bigi bir ‘ışk-nāme sözün \ ki meşgöl olup düzmişem anşuzın* (SN 5607)
- ki söz cāna ol demde eyler eşer \ ki hey ma ‘nīlü ola vü muhtaşar* (SN 5630)

belā gizlemek yig ki düşmān bile \ kişinüñ kan ağladuğına güle (SN 5663)

ecel yili dökeseidür yaprağum \ ne bilem ki kanda çeker toprağum (SN 5670)

ṭama ‘dur ki artuḥ gözedür kişi \ hevesdür ki yiynicek eyler başı (SN 5672)

nedür bu cihānda benim ḥāşılum \ ya baña kim eydür ki sen ḥāşıl um (SN 5675)

şol oḥtın ki kopa kıyāmet günü \ çalap rahmetinden dilerem bunu (SN 5693)

3.1.1.2.1.2.2. Ne ki

“Ki” bağlaç işlevli birimin “ne” ile bağlandığı önermede “böylece hepsini” anlamına gelen bir işlev söz konusudur. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 106, Yusuf u Zeliha’da 22, Mantıku’t Tayr’da 30 adet örneği bulunmaktadır.

eytdi destūr vēr baña tā kim varam \ ne ki kurd var kamu bunda getürem (YZ 158)

“Bana ‘İzin ver gideyim ve bütün kurtları buraya getireyim.’ dedi.”

Örnekte *eytdi destūr vēr baña tā kim varam* önermesinde izin ver bana gidip yapmam gerekeni yapayım anlamında anlamında teklifi bulunmaktadır. Yapması gerekeni açıklar nitelikte ise *kurd var kamu bunda getürem* önermesi gelmiştir. Önergeler arasında “ne ki” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır. Örnekte izin verildiği takdirde yapmayı düşündüğü eylem hakkında açıklama yapılmıştır.

sabrı yavlak az u ‘ışkı çok olur \ ne ki yādında var-ısa yok olur (MT 367)

“Sabrı az olanın aşkı çok olur şöyle ki aklındakiler uçar gider.”

Örnekte *sabrı yavlak az u ‘ışkı çok olur* önermesinin ardından gelen *yādında var-ısa yok olur* önermesinde kişinin aşkıdan dolayı sabırsız olabileceğini hatta kişi aklının tamamen aşk heyecanı ile meşgul olabileceğini açıklamıştır. Önergeler arasındaki açıklayıcı ilişki “ne ki” bağlaç işlevli birim ile yapılmıştır.

çü işitdi nakkaş bildi yakīn \ ne kim ol gümān idi oldu yakīn (SN 2671)

“Nakkaş, bu sözleri işitince tahmin ettiği her ne varsa gerçekleşeceğini iyice anladı.”

Çü işitdi nakkaş bildi yakîn önermesinde anlatıcı Nakkaş'ın işittikleri ile tahmin ettiklerinin örtüştüğünü, *ol gümân idi oldu yakîn* önermesinde ise bu nedenle tahmin ettiklerinin gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğunu anlatmaktadır. Bu açıklamayı yaparken “ne ki” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

eytdi destür vër baña tâ kim varam \ ne ki kurd var kamu bunda getürem (YZ 158)

vardı ol kul yūsuf’uñ öpdi elin \ diledi andan ne ki şuçı varın (YZ 149)

çün yūsuf but-hāneye gird’ içerü \ ne ki but var düşdiler yüzi kuyu (YZ 284)

tañrı birdür dediler yūsuf resül \ tañrı birdür ne ki varsa aña kul (YZ 285)

er ü ‘avrat şār içinde ne ki var \ yüzini görür kalur hayrān u zār (YZ 373)

ne ki mālum var-ısa vërün aña \ şatun aluñ getürün anı baña (YZ 376)

kamu nesnesin zeliḥā unudur \ ne ki görse eydür uş yūsuf budur (YZ 427)

mısr içinde ne ki ‘avrat var kamu \ kovlaşurdi zeliḥā’ı ey ‘amū (YZ 569)

bu sözi zelḥā eşidür ey uya \ ne ki hātūn var getürür sarāya (YZ 579)

yūsuf’ı bir hücrede kor oturur \ ne ki hātūn var sarāya getürür (YZ 580)

toğru oldu ne ki ol dedi düşüm \ anuñ-içün ırğaram şimdi başum (YZ 717)

mālik reyyān’a bu sözi yetürür \ ne ki hātūn varsa anda getürür (YZ 740)

ne ki varsa zindān ehli ey ‘amū \ kurtulur āzād olur ol-dem kamu (YZ 755)

yahūd’ eydür atamuzı eşidür \ tīmār eder ne ki bunlar kişidür (YZ 968)

ya ‘kūb’uñ on iki oğlı düzülü \ kıldılar yūsuf’a ne ki yazulu (YZ 1063)

ne ki güci kuvveti vardı kamu \ gitdi andan kurıdı ol ey ‘amū (YZ 1182)

ne ki gücüm var-ıdı hēc kalmadı \ kim-idügin anı cānum bilmedi (YZ 1186)

çün varasız atañuza söyleñüz \ ne ki gördünüz hikāyet eyleñüz (YZ 1199)

eytdiler kardaşları gerçek sözi \ ne ki söyledi tamāmdur kend’ özi (YZ 1297)

vërür-isevüz şalavāt biz arı \ töküle bizden günāh ne kim varı (YZ 11)

dahı ne kim but var-ısa uşanur \ pāresi kıymıgı yere döşenür (YZ 438)

döndi eydür düş gördüm şordum aña \ şöyle oldu ne kim ol dedi baña (YZ 0716)

eytdiler inanuruz eytgil bize \ her ne kim dër-ise ol şā’ bize (YZ 1289)

- diyilmez niteliğine *hadd ü cins* \ *bilür her ne kim eyleye cinn ü ins* (SN 8)
- ne kim* var cihada *güzāfın degül* \ *gül-istānda bülbül budagında gül* (SN 28)
- yabandağı her dürlüden *cānavar* \ *ne hācet demek her ne kim cānı var* (SN 42)
- işāret idicek tolu aya ol* \ *ki ben her ne kim dir isem anda ol* (SN 108)
- ne kim* oldu *buyruḥ* bitürdi *tamām* \ *ḫamusın yirine getürdi tamām* (SN 119)
- ne kim* dileyesin olısar *ḫabül* \ *girü dönicek beni ḫullıḥda bul* (SN 131)
- özi alp u eli açuḫ* 'ilmi *çok* \ *ne kim* var yavuzluk biri anda *yok* (SN 152)
- ne kim* var ise 'ilmün *içindedür* \ *varuḫ* 'ilmi *isten eger çīn'dedür* (SN 197)
- acı söz *bilişleri key yad ider* \ *ne kim* *eylük itdünse yile gider* (SN 237)
- ḫatumba otur u beni tāze tut* \ *işitgil ne kim virür isem ögüt* (SN 303)
- ki şehirler ḫamu yıldız u sensin ay* \ *ne kim* *buyurursaḫ hem oldur kolay* (SN 423)
- benüm her ne kim var senüñdür ḫamu* \ *baḫa sensüz uçmak nite kim ḫamu* (SN 442)
- bu oḫlanı sen baḫa bağışlaḫıl* \ *ne kim* *saḫa lāyık durur işlegil* (SN 451)
- diregi gümüş ağacı 'ūd idi* \ *ne kim* *isteseḫ anda mevcūd idi* (SN 488)
- bunu böyle bilsem nite ḫoyadum* \ *ne kim* *ḫubbede naḫş var yoyadum* (SN 558)
- velī tangrı ne yazdıyısı gelür* \ *ne kim* *taḫdīr eyledi hem ol olur* (SN 559)
- ki bir yılda ol şūreti yazmışam* \ *ne kim* *reng vardur aḫa ezmişem* (SN 602)
- ne kim* *yazdum ise düriüst olmadı* \ *naḫışladuḫum hīç eyü gelmedi* (SN 621)
- güher tācı vü taḫtı bağışladuḫ* \ *ne kim* *saḫa lāyık durur işledün* (SN 689)
- gerek luḫ idüp sen olasıḫ bile* \ *ne kim* *sen dir iseḫ alasıḫ bile* (SN 779)
- ciḫānı geze cümle ucdan uca* \ *tamāmet ne kim var aşāḫ u yüce* (SN 823)
- ne kim* *şarda vardur ḫamu ḫāş u 'ām* \ *gerek buyurasız geleler tamām* (SN 828)
- ne kim* *siz diler iseḫüz idevüz* \ *yarın ḫuravuz biz size gidevüz* (SN 835)
- ne kim* *meclis āleti var ḫamusın* \ *bağışlar gözedübenin nāmūsın* (SN 848)
- diler kim ciḫānı tolanup geze* \ *göre her ne kim görinürse göze* (SN 860)
- vezīrümsin avcuḫdadur il ü şār* \ *ḫamu ḫükmün altındadır ne ki var* (SN 927)
- ne kim* *dir şehe nev-bahār işidür* \ *dir öginde görsem nice ḫişidür* (SN 1118)

- ne kim* 'ömr geçdise vardı yile \ meger bu iki gün ki sinüñ ile (SN 1215)
- hele yahdı cānumı oda benüm* \ *kurutdı tamarda ne kim* var *kanum* (SN 1239)
- şeh eydür naķķaşa ne kim* *ķılasın* \ *benüm dilegüm ile bir olasın* (SN 1324)
- be-cid tıtdı naķķaşa tız yap didi* \ *ne kim* *eksügün* var *virem hep didi* (SN 1334)
- cihānda ne kim* *cānavar* var *ise* \ *yürürse yügürürse uçar ise* (SN 1344)
- ki ger bir kişi tama aĝar ise* \ *gözükürdi şuda ne kim* var *ise* (SN 1347)
- çü bu sözi didi vü oturdılar* \ *ne kim* *perde* var *idi götürdiler* (SN 1387)
- er 'avret ne kim* *şāruñ içinde* var \ *ķamu geldiler eyle kim nev-bahār* (SN 1389)
- ne kim* *vaşf-ı hāl* idi *derc eyledi* \ *çü beyt içre fikrini harc eyledi* (SN 1474)
- aña vaķtı vü fursatı gözleye* \ *ne kim* *sırrı* var *açmaya gizleye* (SN 1578)
- ne kim* *sözi olur ise söyleye* \ *tekellüfleye belki hem toylaya* (SN 1596)
- açılāsıdur her ne kim* *rāzı* var \ *bayıķ bil ü işünge olĝıl süvār* (SN 1677)
- getürgil ne kim* *olur ise cevāb* \ *şavāb ola vü hem bulasın şevāb* (SN 1711)
- ne kim* *sözler olmış idi söyledi* \ *anuç tapusına 'ayān eyledi* (SN 1713)
- ne kim* *virdi aldı du 'ā itdi ol* \ *gönüldi vü şolok sā 'at tıtdı yol* (SN 1723)
- hoşvan çü irişdüm tapuñ yüzün* *gördüm* \ *hem göresiven yine ne kim* *tangrı buyurdı* (SN 1806)
- ne kim* *söz dir isen beni anda bil* \ *arada olursa üzölmeye ķıl* (SN 2054)
- biñerlik semiz yunt biñden öķüş* \ *uçarda ne kim* *eti yinürse ķuş* (SN 2112)
- zihī fāl çün diline geldi bil* \ *ne kim* *şanusı* var *ise oldu yıl* (SN 2136)
- şeh eydür tıruñ bir kezın gidelüm* \ *ne kim* *cehdlik* var *ise idelüm* (SN 2201)
- cihānun ne kim* *ucı bucaĝıdur* \ *belā yurđı vü zahmet ocaĝıdur* (SN 2355)
- ne kim* *alasın aldıdı nev-bahār* \ *ol araya geldi kim oldu ķarār* (SN 2548)
- dilerven şefā 'at ķılasın ki şāh* \ *geçüre ne kim* *oldı andan günāh* (SN 2638)
- çü işitdi naķķaş bildi yakīn* \ *ne kim* *ol gümān idi oldu yakīn* (SN 2671)
- iş anuç ucındandur öñden şoñā* \ *ne kim* *eyledi nite ķala aña* (SN 2699)
- kim üşenür ise ki yola gide* \ *ne kim* *gönli dilerse anı ide* (SN 2843)

- gemim ü ne kim var ise uş senün \ gerek kim ola hāturuñ hoş senün* (SN 3015)
- beni eyle bil kim tapuñda kulam \ ne kim buyruğuñ ola anı kılam* (SN 3016)
- ne kim dir ise vü anı şatun al \ bezirgāndur aldana çün göre māl* (SN 3078)
- kim anı bize şat bahāsını al \ ne kim dilegün ise her dürlü māl* (SN 3094)
- cühūd t̄alis 'e eyle virdi cevāb \ ne kim sen buyurduñ hem oldur şavāb* (SN 3157)
- didi her ne kim dir iseñ vireyim \ benüm yoğısa çevredin direyim* (SN 3159)
- gemiden çıhuban şara vardılar \ yarağlamağa ne kim el urdılar* (SN 3172)
- ne kim var benüm virem alam kıızı \ öğüñi dirüp bellü bil bu sözi* (SN 3229)
- ne kim benden umarsın ohtı degül \ baña düşdi bu hāl vahtı degül* (SN 3250)
- baş üstine buyruğını dutdılar \ ne kim didi fī 'l-hāl anı itdiler* (SN 3318)
- ne kim kaydı vardı bitürdi cühūd \ çadır katın aldı oturdu cühūd* (SN 3343)
- ne kim anuñ ol demde hāliyidi \ şanasın ki sözüñ hayāliyidi* (SN 3388)
- eyitdi bu kıza beyān eyledi \ ne kim olmuş idi 'ayān eyledi* (SN 3499)
- ne kim kayd idi kamusı şavdılar \ bunu cān u göñül ile sevdiler* (SN 3606)
- başumuza cānumuza eyle hükm \ ne kim buyurasın ola eyle hükm* (SN 3643)
- çü ben itdügüm fıkır yanlış imiş \ ne kim takdīr işlese ol imiş iş* (SN 3698)
- ne kim buyruğ oldıdı vü itdi ol \ şakā-hāne yir yirin eyletdi ol* (SN 3725)
- ne kim dir ise sözini dinlegil \ söz içinde maqşūdını anlağıl* (SN 3782)
- görem her ne alnumda yazlıyısı \ buluram ne kim baña gizliyiye* (SN 3843)
- ne kim şindi vardur denizde perī \ bunun hükmı altındadır her biri* (SN 3863)
- dükendi ne kim almış idi kumāş \ ili oldı bu şār gözi tıldı yaş* (SN 3983)
- kişi sağ oluban çü mālı ola \ ne kim diler ise getüre ele* (SN 4030)
- ne kim ister idi çü bulımadı \ tañ atınca hem anda olımadı* (SN 4182)
- ne çāre başum terkinı uravan \ ne kim yazlu alnumda var göreven* (SN 4204)
- ne kim yinür ol dükenür ü yiter \ velī guşsa yidüklerince biter* (SN 4225)
- cihānuñ belāların unıtdurur \ ne kim var öginde anı eyitdürür* (SN 4239)
- kişinüñ ne kim var ise niyyeti \ belürdür budur ulu hāşıyyeti* (SN 4249)

ne yirde ki süci içilür olur \ ne kim gizlü sır var açılır olur (SN 4261)
naķāşa girü şāh eyü söyledi \ ne kim şuçı var idi 'afv eyledi (SN 4384)
ne kim tavarum ola vü genc ü māl \ helālümnden artuğı saña helāl (SN 4605)
şeh-i hāverān didi iy kardaşum \ ne kim dilegün ise oldur işüm (SN 4739)
naķāşı viribiyessin baña sen \ virem her ne kim diyesin aña ben (SN 4742)
şāh-ı hāverān'a gerek iresiz \ ne kim anladunuz haber viresiz (SN 4754)
eyitdi ki yoluña kodum başum \ ne kim sen buyurasın oldur işüm (SN 4771)
hazīne dutana didi kim yügür \ bulara ne kim diler ise degür (SN 4843)
ķıgırdıcı şarda ķıgırdur idi \ ne kim var halāyık ķıgırdur idi (SN 4893)
cevābında zengī eyitdi belī \ ne kim siz buyurursız oldur velī (SN 4936)
ne kim ben dahı uğramışam aña \ eger diyeven siz kalasız taña (SN 5017)
şu yirde ki haķ'dan 'ināyet olur \ ķişi her ne kim ister ise bulur (SN 5019)
tamām eylediler ne kim kayd idi \ aña resm ile hoş kābin ķıydıdı (SN 5092)
ne kim pādişāhluğun erkānıdı \ anuñ bigi erkānuñ ol kānıdı (SN 5104)
ne kim dilegiyidi bulur idi \ ne kim diyedi eyle olur idi (SN 5163)
ne kim ben tamac eyledüm düşdi hām \ ne bir oldı fikrüm ne iki yaħam (SN 5187)
süheyl anda kim şāh olmuş idi \ ne kim dilegiyidi bulmuş idi (SN 5204)
sevindiler ü 'iṣ ü zevķ itdiler \ ne kim kayģu var idi unıtdılar (SN 5286)
ne kim tangrı buyruğıdur yirine \ getürün göñül olmasun yirine (SN 5379)
ne kim olur ise taħammül ķılun \ ululardan u key te'emmül ķılun (SN 5384)
ne kim tangrı buyruğıdur eylegil \ ne kim haķķ'a yarar anı söylegil (SN 5480)
cihānda ne kim andan olduñsa şād \ firāķına döyesünji eyle yād (SN 5542)
du 'ā itdiler aña vü didiler \ ki bulģıl ne kim anı göñlün diler (SN 5567)
birezćük aña meylüm olayıdı \ koyadum ne kim kula kolay idi (SN 5609)
elin eñegine uraban tırur \ ne kim 'aybum olsa yüzüme urur (SN 5653)
ķoyup 'ilmi cehli ķatı tıtmışam \ ne kim okıdum idi unıtmışam (SN 5685)
tañrı'dan artuk ne kim var dünyede \ kamu gerek kim baña kullık ide (MT 110)

gözlü ne kim gice yavıkulısar \ girü ırte olıcagaz bulısar (MT 188)
ne ki ol şahsuñ bahıl urdı adın \ anuñ-ıçun zekātuñ bilmez dadın (MT 223)
 sabrı yavlak az u 'ışkı çok olur \ ne ki yādında var-ısa yok olur (MT 367)
 şeyh eydür ol kıza kim iy nigār \ ne ki didüñ işledüm dahı ne var (MT 528)
 her ne kim senüñ-içün işlemişem \ dükelin vashuñ-ıçun eylemişem (MT 536)
 siz ne kim diler-iseñüz idüñüz \ kañcaru gider-iseñüz gidüñüz (MT 574)
ne ki şeytān dünyada vīrān kılur \ tevbe bir sâ'atda ābādan kılur (MT 653)
 kendümüze her ne kim diler idük \ halka dahı eyle duş biler-idük (MT 903)
 her ne kim kendüye inanur-ıduk \ ayruga dahı anı sanur-ıduk (MT 904)
 her ne kim senden yıkılmaklık kopar \ tevbe bir demde anı girü yapar (MT 1097)
 kim benüm sultān bilegidür yirüm \ her ne kim gönüm dilegidür yirüm (MT 1121)
 digil ol ilden saña getüreyim \ ne kim işüñ var-ısa bitüreyim (MT 1348)
ne ki baña tañrı'dan söylediler \ yā resūl'ından beyān eylediler (MT 1872)
 yazlu bu eyvāndagı anlar-durur \ ne kim işitdün-ise bunlar-durur (MT 1959)
 her ne kim işidesin ya sorasın \ andan ayruksı ola çün göresin (MT 1974)
 āhiret kasrına çün kim varasın \ ne ki gönlüñdedür anı göresin (MT 1984)
ne ki merhem sanduñ anda dāg ola \ ne ki kara gördüñ anda ag ola (MT 1985)
 her ne kim söyler-isem yalan-durur \ ne dir-isem gaybet ü bühtān-durur (MT 2213)
 ne kakır ne kendüzin halka urur \ ne ki görür-ise tañrı'dan görür (MT 2367)
ne kim ilerü gelür-ise yiye \ yiyecek elhamdulillāhi diye (MT 2380)
 ben saña hergiz müsülmān dimeyem \ saña ne kim ben yiyem yā yimeyem (MT 2454)
 mustafā öğüdine girür-iseñ \ ne ki göstermiş-durur görür-iseñ (MT 2488)
ne ki yüz yıldan ilerü olısar \ kamusı baña 'ayāndur ser-be-ser (MT 2785)
 çün beyān oldu ne kim bahs itdiler \ geçdiler ol sözden ü hōş yatdılar (MT 2850)
ne ki sen söyler-iseñ ben işidem \ hoş tapuñdan 'ilmi öğrenügidem (MT 2871)
 dünyada yüz yıl eger dürişesin \ ne ki rızkuñdur aña irişesin (MT 3004)
 kim gel ol bāzāra kim sultān dutar \ her ne kim alur-ısañ hıçe satar (MT 3060)

ne ki yidi vü yiyiser yig-durur \ it anuñ bigi kişiden yig-durur (MT 3499)

ne ki yārānları var-ısa anuñ \ yasını dutmuşlar-ıdı tavşanuñ (MT 3748)

3.1.1.2.1.2.3. Gör ki

“Gör ki” bağlaç işlevli birim, önermeler arasında açıklama işlevi üstlenirken aynı zamanda dinleyiciyi betimlenen düşünceye veya olaya şahit göstermek için de kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 12, Yusuf u Zeliha’da 8, Mantıku’t Tayr’da 9 adet örneği bulunmaktadır.

nazm düzdüm bu sözi dün ü günü \ gör ki ne şîrîn hikāyetdür bunı (YZ 14)

“Gece gündüz çalışarak nazım düzdüğüm bu hikâyeyi dinleyin ve ne kadar güzel bir hikâye olduğunu görün.”

nazm düzdüm bu sözi dün ü günü önermesinde metin üretici, metni nasıl yazdığının bilgisini aktarmıştır. *Ne şîrîn hikāyetdür bunı* önermesinde ise birinci önermedeki eylemin gerçekleşmesi sonucunda hoşnutluğunu açıklayan bilgiyi vermiştir. Önermeler arasındaki ilişkiyi “gör ki” açıklayıcı bağlaç işlevli birim sağlamıştır.

kaknüs ol oduñ içinde kül olur \ gör ki tañrı kudreti neler kılur (MT 3837)

“Kaknüs o ateşin içinde kül olur; Tanrı kudretinin neler yaptığına bir bak!”

Örnekte *kaknüs ol oduñ içinde kül olur* önermesi “gör ki” bağlaç işlevli birim aracılığıyla *tañrı kudreti neler kılur* önermesine bağlanmıştır. Kaknüsün kuru odunlar içerisinde kül olacağı bilgisini vererek Tanrı’nın gücüne vurgu yapılmıştır. Örnekte “gör ki” bağlaç işlevli birim ile durumun sebebini açıklamaktadır.

süheyle didi nev-bahār indi \ gör ki içenlerüñ olısar gözi kör (SN 2155)

“Nevbahār, Süheyl’e ‘Şimdi içki içenlerin gözünün nasıl kör olacağını gör.’ dedi.”

Süheyle didi nev-bahār indi birinci önermesinin ardından *ičenlerüñ olısar gözi kör* önermesi gelmiştir. Metin üretici, önermeleri birbirine bağlayan “gör ki” açıklayıcı bağlaç işlevli birimini kullanır. Anlatıcı birinci önermedeki Nevbahar’ın Süheyl’e yaptığı uyarı ile ikinci önermedeki odaklanmayı belirgin hâle getirir.

geldüğü yola girür dağı gider \ gör kim ol ashābı herbiri n'ider (MT 708)
 her kim ol su üstine bünyād ura \ gör kim ol bünyādı ne muhkem dura (MT 1118)
 ol kim erlikde yiñer-idi beni \ gör kim adum nite kaçurdı anı (MT 1258)
gör kim ol şarda ki ol eyvān ola \ niçe senüñ gibi sergerdān ola (MT 1627)
 leyli leylī diyü kamu dünyadan \ kendüzümü kesdüm uş gör kim neden (MT 1741)
gör ki tañrı hükmi çün kula gele \ kul nite küp suyına düşe öle (MT 2898)
 sen ki gerçekten geçürdüñ yalanı \ gör ki tavşan niçe aldar aslanı (MT 3617)
 dünyada biñ yıl anuñ 'ömri olur \ 'ömri dükendükde gör kim ne kılur (MT 3825)
 yarağ etdi ol hoca tırdı gider \ gitdiler ken 'ān dapa gör kim n'eder (YZ 0177)
 her ki geldi dünyeye gérü gider \ tañrı'nıñ taqdirini gör kim n'eder (YZ 0608)
 at dağı getürdiler kim ol bine \ gör ki ne gelür yūsuf'ıñ diline (YZ 0642)
 işi bitdi bunlarıñ vardı gider \ gelür iblīs bunlara gör kim n'eder (YZ 0990)
 bunlar eydür rāzīyuz ne söyleye \ imdi yūsuf gör ki mīle n'eyleye (YZ 1286)
 yūsuf'ıñ ol vaqt ki öldi anası \ aldı-y-ıdı gör ki yatı atası (YZ 1336)
 mūsā bulur tābūtı alur gider \ életür ya 'kūb dapa gör kim n'eder (YZ 1521)
 tenüm hasta göñlüm gidüpdür bugün \ beni 'ışk gör kim nidüpdür bugün (SN 750)
 bu sözi çü naqqāş dir ü gider \ süheyl-i yemen dağı gör ki nider (SN 1364)
 'aceb gör ki tamdan kemendi atar \ güneş bāğ içinde süheyl'i dutar (SN 1657)
 sevinübenin şundi tutdı anı \ yüz i 'zāz ile gör ki nitdi anı (SN 1751)
 sen indi sözümi işit gör ki ben \ ne dirven kabül it anı eyle sen (SN 1858)
 süheyl'i koğıl nev-bahār'ıñ öte \ kıyās eylegil gör ki kihāli nite (SN 1864)
 şeh oturıcağ gör ki nitdi yine \ yükindi vü ayağı tutdı yine (SN 2240)
 çü işitdi naqqāş ki gitmiş bular \ 'acebledi kim gör ki nitmiş bular (SN 2784)
 anı aldı vü girdi qadırgaya toyı \ gör ki öyküniser turgaya (SN 3037)
 yidi gün dağı sürdi gitdi cühūd \ sekizinci gün gör ki nitdi cühūd (SN 3259)
 çevük gör ki mişli anıñ az idi \ gügem gündüzin ne hayāl-bāz idi (SN 3351)

3.1.1.2.1.3. Birinci Önermedeki Hareketin Gerçekleşme Nedenini İkinci Önermede Verenler

Birinci önermedeki bilgiye dayanarak ikinci önermenin daha anlaşılır biçimde açıklanmasını sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerindeki *zira / zire / zire kim / zira kim* örnekleri bu grupta incelenmiştir.

3.1.1.2.1.3.1. Z̄irā \ zire \ zire kim \ z̄irā kim

“Z̄irā”, hafifletilmiş “z̄ire” ve “z̄ira” ile “ki” bileşiği “z̄irā ki”, “ki z̄irā” doğrudan Farsça’dan geçmiş şekillerdir. “Z̄irā kim” ile “z̄ire kim” ise “z̄irā ki \ z̄ire ki”nin, “kim” bağlacı ile Türkçeleştirilmişlerdir. Bugün Türkiye Türkçesinde sadece “zira” kullanılmaktadır (Tiken, 2004 s. 112). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 26 adet örneği bulunmaktadır.

‘ināyet gör anuñ ki bu ümmetin \ kıomaz azmağa z̄ire bilür yatın (SN 158)

“Onun iyiliği ve ihsanı ile bu ümmetini sapkınlığa bırakmaz çünkü (bu ümmet) usulü bilir.”

‘ināyet gör anuñ ki bu ümmetin kıomaz azmağa önermesinde bu ümmetin kararlılığı yoldan çıkmaya izin vermez bilgisini verir. Ardından “zire” bağlaç işlevli birimi kullanarak bize bu kararlılığın nedenini anlatmaktadır. Bağlaç işlevli birimin ardından ise *bilür yatın* ile doğru yaşamının usulünü bildiğini anlatır.

begler ortasında size sultanı \ gösterem z̄irā ki bilürem anı (MT 1572)

“Size beylerin arasındaki sultanı seçip göstereyim zira kim olduğunu biliyorum.”

Anlatıcı *begler ortasında size sultanı gösterem* önermesinde sultanın kim olduğunu kendisinden başka topluluktaki kimsenin bil bilmediği hatta sultanın orada bulunan beylerin arasında olduğu bilgisini verir. *Bilürem anı* önermesinde de sultanın kim olduğunu diğerleriyle paylaşabilme nedeninin sultanı tanımaktan geldiğini söylemektedir. Birinci önermenin gerçekleşebilme ihtimalinin ikinci önerme olduğunu “zira ki” bağlaç işlevli birim ile anlatmaktadır.

evvel ebde bi’smi’llāh tañrı adı \ z̄ire kim anuñladur sözler tadı (YZ 2)

“Önce eşsiz olan Tanrı’nın adıyla söze başlayalım; çünkü bütün sözlerin tadı onunladır.”

Evvel ebde bi'smi'llāh taḥrī adı önermesinde Tanrı'ya yapılan övgüyü her söze onun adıyla başlanmasına bağlanmıştır. Bunun sebebi ise *anuḥladur sözler ṭadı* önermesinde “her söze anlam ve güzellik katan odur” bilgisi verilmiştir. Bu bağlantıyı kurarken “zīre kim” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

velī nev-bahār ay yüzinden niḳāb \ götürmezdi zīrā kī anda şavāb (SN 1774)

evvel ebde bi 'smi 'llāh taḥrī adı \ zīre kim anuḥladur sözler ṭadı (YZ 2)

zīrā çün kim mülk bī-sultān ola \ az zamānda memleket vīrān ola (MT 49)

bu cihān yaradana da 'vet kılur \ halk zīrā taḥrī birliğin bilür (MT 173)

şeyh elinden komadı cāmı girü \ zīrā puhte yise yig hāmı girü (MT 502)

eydür iy miskīn senüñ gibi kişi \ dutmaya zīrā degül-durur işi (MT 1177)

zīrā kim nāgāh göresiz bir begi \ atlas içinde vü tazī bindügi (MT 1575)

zīrā kim siz bilmedüksiz sīretin \ göricek hem bilmeyesiz suretin (MT 1577)

zīrā dünyāda bilinmez kişiler \ zerre gibi dek güneşde ışılar (MT 1859)

zīrā bu ilde kim aslanlar azar \ degme köyde yüz senüñ gibi gezer (MT 1869)

sen cevābın virimeyesin anuñ \ zīrā bürhān-ıla bilmedi canuñ (MT 1895)

i 'tikāduñ döne vü kalmaya uz \ zīrā imānda mukallidsin henüz (MT 1896)

eydesin masnū 'a bir sāni ' gerek \ zīrā her mecmū 'a bir cāmi ' gerek (MT 1898)

zīrā kim ermişdür iy sāhib-nazar \ şāha bizüm mihnetümüzden habar (MT 2173)

biri eydür kim kanadı dürr-idi \ zīrā ol anı hakikat gördidi (MT 2295)

çok kişiler 'akla nā-mahrem-durur \ zīrā büt tapan dahı ādem-durur (MT 2346)

illa 'ārifler ebu 'l-vakt oldılar \ zīrā her vakt iktizāsın kıldılar (MT 2411)

kılıcıyla hamle ider urmaga \ ol kaçan zīrā kim olmaz durmağa (MT 2461)

zīrā ol ayruklar-ıla uludur \ yaluñuzla kiçi vü key aludur (MT 2524)

ay dutulur nūrını virmez olur \ zīrā ol dem güneşi görmez olur (MT 2848)

koyunuñ başın ayagın alalar \ zīrā yiyüp lezzetini bulalar (MT 3213)

zīrā kim 'ālemde yok-durur makām \ ol kapudan artuk iy 'ālī imām (MT 3386)

bunda senüñ kavluñ-ile gelmedüm \ zīrā hakdan daşra hiç iş kılmadum (MT 3402)

zīra çün kim mülki görem ser-be-ser \ mālîkinden ilerü bilem haber (MT 3460)

cân ölümünden soñra bâkî kalısar \ zīra cevher kanda fānî olısar (MT 3880)

kalanınıñ cānları aludadır \ zīra cismiyle bile pālūdudur (MT 3903)

zīra yigligi muhammed bî-gümān \ kavlı u fi ‘liyle kılur dīni ‘ayān (MT 4000)

3.1.1.2.1.4. İkinci Önermenin Birinci Önermedeki Bir Hususa Dikkat Çekerek Açıklanmasını Sağlayanlar

Önermeler arası bilgi ilişkisinin olduğu metinlerde bağlayıcı işlevli gösteren bağlaç işlevli birimdir. *Hele* bağlaç işlevli birimi birinci önermeye bağlı kalarak ikinci önermelerin açıklanmasını sağlamıştır.

3.1.1.2.1.4.1. Hele

Yalnız ünlem olarak değil, zarf ve bağlama edatı olarak da görülmektedir. Tiken sözcüğün Farsça asıllı olduğunu dile getirir. Farsçada, “halā” ve “hala” olmak üzere iki şekli bulunmaktadır. “hele”, yalnız bağlama edatı olarak değil, ünlem ve hatta zarf olarak bile görülmektedir (Tiken, 1993, s. 94).

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 37, Yusuf u Zeliha’da 2, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

şeyh eydür gevdeñi dartdum hele \ baş ayak karın bagursuğı bile (MT 3211)

“Şeyh der ki: sersemliğini tarttım, başını, ayağını, bağırsağını bile.”

Örnekte birinci önermede *gevdeñi dartdum* ile kişinin sorguya çekileceği bilgisi verilir. İkinci önermede ise *baş ayak karın bagursuğı bile* denilerek kişinin her yönüyle sorgulayacağını bilgisi verilir. İkinci ve birinci önermedeki nesneler arasında bağlayıcılık kurmak için “hele” bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır.

n’edayim kızıl yāķūtdur ben anı \ hele bulı vēr baña ol oğlanı (YZ 1159)

“Sana nasıl anlatayım kızıl yakuttandır ve çok değerlidir Önce oğlanı bir bulacaksın.”

Örnekte *n’edayim kızıl yāķūtdur ben anı* önermesinde genel zamanda kızıl yakutun kıymetinden bahsederek konuya giriş yapmaktadır. Birinci önermenin konusuna bağlı olarak *n’edayim kızıl yāķūtdur ben anı* ikinci önermesini verir. Yakut

taşının değer nedeniyle oğlanı bulmasını ister. İki önerme arasındaki bilgi ilişkisini “hele” bağlaç işlevli birim ile vermektedir.

işitdi tana kaldı kim ivüben nite \ gitdi komaz idüm anı ben hele \ çünki göñüldi olsun uğur \ ne var hâzır olmaduğičün buğur (SN 2508-2509)

“Bu haberi duyunca hayretler içinde kaldı. Neden acele edip gitti? Ben onun gitmesine izin vermezdim. Hâsılı, şimdilik hazırlıklı olmadığı için yüzünü çevirip uğurlar olsun deseydi ne olurdu?(zaman atlaması yaşanıyor).”

Örnekte *işitdi tana kaldı kim ivüben nite gitdi komaz idüm anı ben* önermesinde geçmiş zamandaki kararlarına dair pişmanlıklar yaşanmaktadır. *Çünki göñüldi olsun uğur ne var hâzır olmaduğičün buğur* önermesinde ise gelecek zamandaki beklentileri üzerinde bilgi verilmektedir. Önergeler arası ilişki işlevli bağlaç işlevli birim “hele” ile sağlanmaktadır.

n‘èdeyim kızıl yâkûtdur ben anı \ hele bulı vër baña ol oğlanı (YZ 1160)

‘aceb olmışam tañ bu tañladuğum \ hele işbu denlüdür anladuğum (SN 465)

kamudan farîza bu işdür hele \ ki naqqâşı biz getürevüz ele (SN 497)

adı bañr idi tañ degüldür hele \ eger bañrden incü hâşıl ola (SN 401)

bilürven dilek ile girmez ele \ dürişüp aña dek varayım hele (SN 762)

kişi viribidi vü didi hele \ siz irişdünüz şimdi bizüm ile (SN 832)

hele bir zamān şabr itmek gerek \ ol işe ilişince gütmek gerek (SN 891)

hele şabr idelüm ki gice geçe \ karanjuluğuş kuşı gökden uça (SN 944)

hele katı yarahlu gelmiş durur \ elümden ilümi uş almış durur (SN 953)

vezîre dönüp didi fağfür-ı çîn \ bugün tanışalım hele biz için (SN 1016)

eyit sen nitesi görürsin şavāb \ hele ger varursavuz ola şevāb (SN 1018)

tañşup didi ırte degül ırak \ hele tîzrek eyle şimdi yarak(SN 1032)

naqqâş dir süheyl’e saķıngıl hele \ ki virmeyesin emegümüz yile (SN 1186)

hele yahdı cānumı oda benüm \ kurutdı tamarda ne kim var kanum (SN 1239)

şāh eydür hele göñlüni şād tut \ bu kayğudan özüñi āzād tut (SN 1255)

bugün çîn ilindesin uşda hele \ gül oyna vü zevk eyle bizüm ile (SN 1258)

eyā nigār saña kim didi ki dök kanımı hele \ ğarībem ü 'āşık hīç olmaya bu helāl (SN 1519)

didi olmaz oturmağ indi hele \ otur tahtuñ al kopuzı ele (SN 1610)

şımarladı dañ ki bugün hele \ ne kişi ki bizüm kapuya gele (SN 1678)

elümden dañ ne gele bilmezem \ sen anlayugör ben hele bilmezem (SN 1708)

ki bensüz günüñ dün nite geçdidi \ hele cān tenümden benüm uçdıdı (SN 1877)

gerek didremek bize söğüt bigi \ hele bu sözi didüm öğüt bigi (SN 1934)

şehe gelmedi ol sözi hoş hele \ didi bu kelecı revā mı ola (SN 2080)

bilüben hele dek oturmayavuz \ gücümüz yiter güç getürmeyevüz (SN 2173)

sorarlar şehe iki oğlı bile \ bu añvāli ne anladuñuz hele (SN 2194)

bizüm kardaşumuz hele uş budur \ inanmazsın indi bize hoş budur (SN 2200)

hele ben bileli bu kendüzümü \ güneş görmemiş olısar yüzümü (SN 2232)

ve līkin seni kamu suçun ile \ bağışlamışam işbu şāha hele (SN 2291)

ki olmaya kişi sataşı gele \ gerek şaklıgum ile olam hele (SN 2344)

ol altun dañ bizüm ile bile \ eger oladı maşlahatdur hele (SN 2438)

hele çünkü göñüldi olsun uğur \ ne var hāzır olmaduğičün buğur (SN 2509)

bu senden ne konşılığdı hele \ yavuz konşıya tangrı virsün belā (SN 2643)

turışup dürişüp ölürsem hele \ adum ādem anıcağaz fahri ola (SN 2731)

kızumuzu başdan çıkardun hele \ çerim kırdun u hīle kırdun hele (SN 2769)

ādem oğlanı nite gelmiş ola \ bu iş hem güzāfin degüldür hele (SN 2981)

hele gördüğüm ben karavaş durur \ cühūda inanmañ ki kulmāş durur (SN 3087)

senüñ gibi mel'ün katında ola \ hele kendüzüne getürdün belā (SN 3137)

3.1.1.2.1.5. İkinci Önermedeki Bilgiyle Birinci Önermenin Açıklanmasını Sağlayanlar

Niçe, niçeme, niçeme kim, dañ niçe bağlaç işlevli birimler, önermeler arasında bilgi akışını devam ettirerek bütünlük sağlamaktadırlar. Bir önermedeki bilgiyi diğer önermeyle bağlantı kurması sayesinde açıkladığı, örneklendirdiği ve onayladığı görülmektedir.

3.1.1.2.1.5.1. Niçe

Önermeleri derin yapıda anlamca birbirine bağlamaktadır. “Niçe\nice ki\kim”, “niçe\nice” ve “ki\kim”; “niçeme ki\kim” de, “niçeme” ve “ki\kim” birleşigidir. “Niçeme\niceme”nin ise, “niçe” ile Eski Türkçedeki “me” edatından veya neme (<ne mu)’ya benzetilerek yapıldığı ileri sürülmektedir (Ergin, 1986, 278). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 6, Mantıku’t Tayr’da 6 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

işen iymın oldı vü sevindidi \ niçe ağlaya birez avındıdı (SN 3443)

“Kendini oldukça güven içinde görüp sevindi; önceden ağlamış olduğu için teselli buldu.”

Örnekte *işen iymın oldı vü sevindidi* önermesinde bahsedilen kendini güvende hissettiği için sevindi bilgisi verilir. Birinci önermedeki sevinme amacını açıklar nitelikte *ağlaya birez avındıdı* önermesi verilmektedir. İki önerme arasındaki bilgi akışını birbirine bağlamak için “niçe” bağlaç işlevli birim tercih edilmiştir.

kişi sizmedin saçum ucını tut \ niçe bir diyeven işitgil öğüt (SN 1755)

“Kimse fark etmeden saçımın ucundan tut; sana bunu nasıl anlatacağım! Öğüt dinle

Kişi sizmedin saçum ucını tut önermesinin bir emir cümlesi olduğunu görmekteyiz. *Bir diyeven işitgil öğüt* önermesinde ise birinci önermede verdiği emirin nedenini ve içeriğini açıklayarak bilgi akışı oluşturulmuştur. Önermeler arasındaki bağlayıcı ilişki “niçe” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

evliya vü enbiyāsına inan \ niçe bir uyıyasın āhir uyan (MT 1325)

“Evliya ve peygamberlerine inan ki uyuyup uyandığında göreceksin.”

Metin üretici, *evliya vü enbiyāsına inan* önermesinde din bilginlerine inanılması gerektiğinin bilgisini verir. *Bir uyıyasın āhir uyan* önermesiyle de inanmanın sonrası ne yapması gerektiğine dair bilgi vermektedir. İkinci önerme birinci önermenin hem devamı hemde açıklayıcısı durumundadır. Önermeler arasındaki ilişki “niçe” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

bu şuda gerek kim geñümce yunam \ niçe niçe közler içinde yanam (SN 3329)

ki çĩne degin uçabilür uzak \ niçe çĩne yidi vü üzdi tuzah (SN 3069)

niçe bu dünyāda bākī kalasın \ kendü sultānuñdan ayru olasın (MT 786)

göreyin bu pehlevānı kim n'ider \ niçe durur yā nite koyup gider (MT 1224)

nātivānam nite gideyim yola \ kuvvetüm yok niçe varayım bile (MT1611)

illa dut kim ben sizüñ-ile uçam \ işbu od taglarını niçe geçem (MT 1612)

gör kim ol şarda ki ol eyvān ola \ niçe senüñ gibi sergerdān ola (MT 1627)

3.1.1.2.1.5.2. Niçe ki \ kim

“Niçe\nice ki\kim”, “niçe\nice” ve “ki\kim” in birleşği olarak kullanılmaktadır. Metin üzerinde bağlayıcı unsur olarak kullanıldığında önermeler arasında açıklayıcı görev üstlenmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 7, Mantıku’t Tayr’da 29 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

başından ayağına niçe kim kıyās itdüm \ belā vü şīve vü nāz idi küllī māl-ā-māl (SN 1513)

“Başından ayağına kadar kıyasladım; nasıl ki (bu yerler) bela, işve, naz ve eday ile doluydu.”

Örnekte *başından ayağına kıyās itdüm* önermesi vücudunun tamamını incelediğini anlatmaktadır. Birinci önermenin ardından açıklayıcı nitelikte *belā vü şīve vü nāz idi küllī māl-ā-māl* önermesi gelmektedir. İki önerme arasındaki bilgi akışını sağlayabilmek için “niçe kim” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır. İki önermenin devamında kıyaslama neticesinde yapılan gözlemler tarif edilmektedir.

bir ayruḥ ile varıcaḫ çoḥ zamān \ niçe kim ‘ömürden olaydı āmān (SN 2440)

“Bundan böyle yabancı bir şehre çok gideceğiz ki ömrümüz yettiğince.”

Bir ayruḥ ile varıcaḫ çoḥ zamān önermesinde çok defa yollara düşmek zorunda kalacaklarının bilgisi verilir. *Ömürden olaydı āmān* önermesinde ise yollara düşmenin geçici bir yaşantıdan ibaret olduğu açıklanmıştır. Önermeler arasındaki açıklayıcı ilişki “niçe kim” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

şoḡ ucı söze başladı nev-bahār \ eyitdi niçe kim döne rüzgār \ adem oḡlu geh ağlar geh güler \ gülef bigi geh biter ü geh solar (SN 5001 - 5002)

“Nevbahar sonunda konuşmaya başladı. Dünya döndükçe insanoğlu bazen ağlar bazen güler. Kırmızı gül gibi bazen meydana gelir bazen solar.”

Metin anlatımında Nevbahar’ın bir söz söylediği hakkında bilgi verilmektedir. *Şoñ ucı söze başladı nev-bahār* birinci önermesi ile *döne rüzgār adem oğlu geh ağlar geh güler gülef bigi geh biter ü geh solar* ikinci önermesini birbiri arasında anlam bütünlüğü barındırmaktadır. Önergeler arasındaki bütünlük “niçe kim” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

niçe kim ögütledüm işitmedi \ sözüm aña hergiz eşer itmedi (SN 776)

çü nakķāş işitdi vü baş koyuban \ didi niçe ki olavan diri ben (SN 3686)

katumda niçe kim turasın benüm \ harīfūmsin ü kardaşum u cānum (SN 4604)

niçe kim güneş var u bu gök ola \ kişide uyanuñlıg ög ola (SN 3556)

niçe kim gül vasfını söyleyesin \ solduğundan soñra terk eyleyesin (MT 285)

her seher kim niçe kim gül açıla \ saña karşı gelmeye baña gele (MT 286)

dünyada niçe ki fikret kıluram \ şāh u sultān kendüzümi bilürem (MT 937)

niçe kim oğlan ataya anaya \ kuş niçe yapışur-ısa dāneye (MT 965)

pādişāh niçe ki keykāvus ola \ kim ola kisrā ki bu ile gele (MT 1234)

gör niçe kim hōş yir ü hōş içer \ illa yavlak sizlere müştāk geçer (MT 1368)

niçe kim diri-y-idüm hōd bir nefes \ olmadı benden tehī hergiz kafas (MT 1414)

niçe kim bakdum göge pinhān u fāş \ görmedüm anuñ gibi ay u güneş (MT 1656)

niçe kim beñzedürem kalup taña \ hīç bu gönümdeki beñzemez saña (MT 1743)

niçe kim tütī şeker hōnın açar \ karga şekker üstine sergīn saçar (MT 1805)

niçe kim bu şekkerüñ tohumın eker \ şekkerüñ ol üstine sergīn döker (MT 1807)

kimsenüñ hergiz selāmın almaya \ niçe kim eylük kılāsın bilmeye (MT 1824)

niçe kim ol bundan usanur-ıdı \ bu yüz ança andan igrenür-ıdı (MT 1846)

niçe kim ‘ālemde fikret kıluruz \ şarda gülşehrī adını bilürüz (MT 1867)

niçe kim az olısar va ‘z işiden \ çok olısar şarda va ‘ızlık iden (MT 1925)

niçe kim beñzedürem kılup kabül \ gördüğüm gönümdeki gibi degül (MT 1972)

niçe kim mescidde meclis eylerem \ tañrı vü peygāberinden söylerem (MT 2029)

- niçe kim hükümünde ola rüzigār \ gülleri eylemeye āzürde hār (MT 2113)*
- niçe kim gök gerdişinden durmadı \ kimse andan yigferište görmedi (MT 2294)*
- her niçe kim vakta irdi sūfiler \ vakt-ıla bir oldılar ol dem bular (MT 2408)*
- niçe kim perhīz ider sıhhat bulur \ çünkü perhīzin kodı sayru olur (MT 2525)*
- niçe kim çok istedi fāş u nihān \ sevdiğinden bulmadı hergiz nişān (MT 2971)*
- niçe kim bāzārumuz ayrılmadı \ bir içim suya bahā virilmedi (MT 3068)*
- niçe kim bunlara eylük sanasın \ biliçek yazukların utanasın (MT 3126)*
- niçe kim yazuk kılurlar ben ganī \ görerem girü bağışlaram anı (MT 3129)*
- niçe kim satdum kimesne almadı \ yigrenüben yöresine gelmedi (MT 3212)*
- yohsa ben niçe ki diri yöriyem \ sanma kim cānuñı tenden koriyam (MT 3383)*
- niçe kim anda anuñ yili ese \ nesne getürdüklerin senden kese (MT 3722)*
- niçe kim şar ‘azmini kılur-ıdı \ şar yolın sorup şara gelür-idi (MT 4085)*

3.1.1.2.1.5.3. Niçeme

Niçeme, Eski Anadolu Türkçesinde açıklayıcı işlev gösteren bağlayıcı unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Ergin, “niçeme\ niceme” nin ise, “niçe” ile Eski Türkçe’deki “me” edatından veya neme (<ne mu)’ya benzetilerek yapıldığı ileri sürülmektedir(Ergin, 1986, 278).

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 11, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

süheyl anı görmeklige döymeye \ niçeme yüzine bakup toymaya (SN 1776)

“Süheyl onun yüzünü görmeye dayanmayıp her ne kadar bakarsa baksın yüzüne bakmaya doymayacağını bilir.”

Anlatıcı, *süheyl anı görmeklige döymeye* önermesinde Süheyl’in sevdiğini görünce dayanılmaz hislere kapıldığının bilgisini vermektedir. *Yüzine bakup toymaya* önermesinde ise birinci önermedeki hislerin Süheyl’de oluşturduğu doyumsuzluğun bilgisini vermektedir. Anlatıcı, iki önerme arasındaki bağlantıyı “niçeme” bağlaç işlevli birim ile sağlamıştır.

ara yirde hiç nesne fevt olmaya \ niçeme eger harf u şavt olmaya (SN 1901)

“Her ne kadar aralarında konuşma olmamış olsa da ellerinden fırsatı kaçırmaz.”

Ara yirde hiç nesne fevt olmaya önermesinde hikâye kişileri arasında konuşulan herhangi bir şeyin olmadığına bilgisi verilir. İkinci önerme *harf u şavt olmaya* önermesinde ise okuyucuya birinci önermedeki eylemin devamında konuşarak zaman kaybetmedikleri için ellerindeki fırsatı kaçırmadıklarının bilgisi verilir. İki önerme arasındaki bağlayıcı ilişki “niçeme” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

kişi yolda izde inen sak gerek \ niçeme acı gelse söz hak gerek (SN 2362)

“Kişi yolda izde çok uyanık olmalı; söz ne kadar acı da olsa doğru olmalı.”

Metin üretici, örnekte *kişi yolda izde inen sak gerek* önermesinde yola çıkan kimsenin dikkatli olması gerektiği öğüdünü vermektedir. *Acı gelse söz hak gerek* verilen öğütün zor olsa da gerçekleri yansıttığını anlatır. Metin üretici, iki önerme arasındaki bağlayıcı durumu “niçeme” bağlaç işlevli birim sayesinde oluşturmuştur.

bu şârda niçeme yogısa çeri \ bularca iki üç ola savaş eri (SN 947)

süheyl anı görmeklige döymeye \ niçeme yüzine bakup toymaya (SN 1776)

ara yirde hiç nesne fevt olmaya \ niçeme eger harf u şavt olmaya (SN 1901)

hakikat niçeme çevük olsa kuş \ iki ayağından tutulur öküş (SN 2257)

kişi yolda izde inen sak gerek \ niçeme acı gelse söz hak gerek (SN 2362)

didi niçeme dün ü gün yürüdüm \ ahir mişede hem yemiş yir idüm (SN 3527)

hışım niçeme başı olsa kayu \ yavuz günde yavlağ bulunur eyü (SN 4041)

ite niçeme birağasın kemük \ ki bir sâ ‘at ol saña ola dümük (SN 4043)

niçeme kişiyi yazuğa koyar \ sücüdür ki kayğu tamarın kırar (SN 4238)

niçeme başarımaz idüm yolu \ ben işbu aracuğa uğrayalı (SN 5027)

hemân lahza nakkâş oldı vezir \ yigitlendi niçeme olmuşdı pîr (SN 5052)

hüdhüd eydür niçeme ‘ayyâr-ısañ \ cāzılıkda dahı key tarrār-ısañ (MT 3592)

3.1.1.2.1.5.4. Niçeme ki/kim

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 16, Mantıku’t Tayr’da 19 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

süheyle didi haḫ elün̄deyimiş \ niçeme ki zaḫmet yolun̄dayımış (SN 5278)

“Süheyl’e sıkıntı yoluna her ne kadar çıkmış olsa da doğru bir iş yapmışsın, dedi.”

Örnekte Süheyl’in doğru olanın zahmetli olduğu bilgisi verilmiş. *Haḫ elün̄deyimiş* önermesinde doğru olanı bulabileceği bilgisi verilir. *Zaḫmet yolun̄dayımış* önermesinde ise birinci önermenin devamı durumunda doğruyu bulanın zahmet çekmek zorunda kalacağını açıklamıştır. Önermeler arasındaki devamlılık ilişkisi “niçeme ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

çü şāh-ı yemen bitiyi oḥıdı \ niçeme ki kayğuları çoḥ idi (SN 5201)

“Yemen hükümdarı mektubu okuduğunda kaygıları ne kadar da çoktur.”

Örnekte Yemen Şahı’nın mektubu okuduğunda kaygılanması anlatılmaktadır. *çü şāh-ı yemen bitiyi oḥıdı* önermesinde mektubu okuması, *kayğuları çoḥ idi* önermesinde ise mektubu okuduğu andaki kaygısı anlatılır. İki önerme arasındaki bağlayıcı ilişki “niçeme ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

kāfir ol gözüm gibi kim kuçasın \ niçeme kim ben yigit sen kocasın (MT 510)

“O yabancıya gözün gibi sarıl ki ben gencim sen ise yaşlısın.”

Örnekte “niçeme kim” bağlaç işlevli birim iki farklı içeriğe sahip önermeleri anlamca birbirine bağlamıştır. *Kāfir ol gözüm gibi kim kuçasın* kâfir dediği kişiye dikkat etmesi gerektiği tavsiyesinde bulunulur. *Ben yigit sen kocasın* önermesinde ise neden dikkat etmesi gerektiğine dair açıklama yapar. Anlam bütününde tehlikeli gördüğü şahısla ilgilenmesini tecrübesinden dolayı yaşlı kişiden istemektedir.

niçeme ki gözsüzvenin dünyede \ elümi tuta āḫiretde yide (SN 166)

niçeme ki an̄suzda ġarīb̄l̄ğa gönildüm \ terk eyledüm ilümi vü şārumı vü yurdu (SN 1805)

niçeme ki yağt olur ise çoḥ \ yağar ise yağmurlayın baḫa oḥ (SN 2734)

niçeme ki ehl ola vü uşlana \ yavuz ite beḫzer ki key ıslana (SN 3180)

ögini niçeme ki dirmez idi \ süheyl’i öginden gidermez idi (SN 3552)

düşüp mīşeye at izin izledi \ niçeme ki çepçevresin gözledi (SN 4024)

- niçeme ki key alp durur şāh-ı çīn \ yüzüme tırılmaz gönülür kıçın* (SN 4306)
- benüm şānuma geldi yol yürimek \ niçeme ki tartımar isem emek* (SN 4358)
- niçeme ki şīrīn idi şekeri \ kayadan uçururdu husrevleri* (SN 4953)
- niçeme ki tedbīr ile iş düzer \ çü takdīr irer anı tizcek bozar* (SN 5125)
- niçeme ki takdīre bağıludur iş \ sen olmağıl uşan işünde düriş* (SN 5468)
- niçeme ki ifrāta vardır mecāl \ mizācında hoşdur sözün i 'tidāl* (SN 5631)
- dilerdi ki kolin açup koçadı \ yigitlendi niçeme kim \ koçadı* (SN 3245)
- başına dağı \ ışk bir iş durur \ niçeme ki sevdā vü teşvīş durur* (SN 4732)
- niçeme kim gül ola sāhib-cemāl \ hüsnine bir haftada irer zevāl* (MT 277)
- niçeme kim küfri dīnden fark olur \ illa hacletden arakdan gark olur* (MT 670)
- niçeme kim geh güneş ü geh ayuz \ ol ganī katında bir yoksul bayuz* (MT 1475)
- niçeme kim yol belāsuz olmaya \ yol eri hergiz yolından kalmaya* (MT 1531)
- niçeme kim hüdhüd ulu kişidür \ rehber olmaklık bu yolda işidür* (MT 1537)
- niçeme kim yükümi tīmārlayam \ evvelin menzilde cān ısmarlayam* (MT 1620)
- gökçeğüñ niçeme kim rengīn ola \ rengi gidiçek girü çirkīn ola* (MT 1666)
- niçeme kim cānı nāsūtī ola \ fikri yiri mülk-i lāhūtī ola* (MT 2364)
- niçeme kim severem bir 'avratı \ 'āşıkam anuñ cemāline katı* (MT 2943)
- niçeme kim sende yazuk çok-durur \ tevbe kapısı dağı açık-durur* (MT 3095)
- niçeme kim yazuguñ çok olısar \ rahmetinden kaçan artuk olısar* (MT 3101)
- niçeme kim bir sevābı düzmedük \ tañrı'dan ümmīdümüzi üzmedük* (MT 3103)
- niçeme kim sürdi beni kapudan \ girü kapusunda olduk tapudan* (MT 3385)
- niçeme kim mü'min eksüklik kılur \ āhir īmān kendü hasmını bilür* (MT 3458)
- niçeme kim olalar me'mūr-ı şāh \ hīç cellād ola mı destūr-ı şāh* (MT 3469)
- kim sen ol yolda bir aksak olasın \ niçeme kim yügürüben gelesin* (MT 3558)
- niçeme kim himmeti şāh az görür \ tagları himmet dereye aktarur* (MT 3648)
- niçeme kim bāg u gülzārı ola \ yine ol acı yimiş bārı ola* (MT 3888)

3.1.1.2.2. Örnekleyici Eşlemeli Ekleyiciler

Örnekleyici eşlemeli ekleyiciler, ikinci önermede birinci önermedeki bilginin örneklendirilmesini sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Birinci önermedeki bilginin ikinci önermede örneklenmesini sağlayanlar ve birinci önermedeki bilgiye dayanarak ikinci önermede varsayım üretenler olmak üzere 2 grupta incelenmektedir.

3.1.1.2.2.1. Birinci Önermedeki Bilginin İkinci Önermede Örneklenmesini Sağlayanlar

Birinci önermedeki bilginin ikinci önermede doğrudan örneklendirilmesini sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesinde “nite kim” örneğini görmekteyiz.

3.1.1.2.2.1.1. Nite kim

“Nite (<neteg<ne+teg)” soru zarfı ve ki’kim birleşği olup Batı Türkçesinde kullanılan bu bağlaçlardan “niteki”, ilk devrelerden sonra terk edilmiş; “nitekim” ise başlangıçtan bugüne kullanılagelmıştır (Tiken, 2004, S. 98). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 12, Yusuf u Zeliha’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Mantıku’t Tayr’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

dahı dil ile söz qarılursa uz \ virür çāşnī nite kim aşı tuz (SN 5592)

“Gönül (mana) ile sözün birbirine ustalıkla uygun düşürülmesi tuzun yemeğe lezzet katması gibidir.”

Anlatıcı, anlam ile belagatın birlikte ustalıkla kullanılmasının önemine vurgu yapmıştır. Bu iki kavramın birlikte kullanılmasının önemini ise tuz ile yemeğin lezzetli hâle gelmesiyle örneklemektedir. Anlatıcı önermelerdeki konu-örnek ilişkisini “nite kim” bağlaç işlevli birimi kullanarak vermiştir.

öküş gussa yime ki ol cānı yir \ sorar kurıdur nite kim kanı yir (SN 5453)

“Çok kaygı çekme çünkü o canı yer; kaygı kanı yer gibi emer, kurutur.”

Örnekte *öküş gussa yime ki ol cānı yir sorar kurıdur* önermesinde fazla kaygının insana verdiği zarardan bahsedilir. Tavsiye niteliğindeki bu önermenin ardından konuyu örnekleyen *kanı yir* önermesi gelmektedir. Konu örnekleme ilişkisini sağlamak için “nite kim” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

biz dahı sever-idük hem kamumuz \ nite kim severdi anı atamız (YZ 978)

“Onu babamız severdi ayrıca kanımızdan olduğu içinde severdik.”

Örnekte *biz dahı sever-idük hem kamumuz* önermesinde “biz onu kanımızdan olduğu için severdik.” der. Örnelemek için “hatta onu babamız da severdi” anlamında *severdi anı atamız* önermesi gelir. Önergeler arasındaki ilişki “nite kim” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

koçınur yacanur cānidur ‘azîz \ kamusına her nite kim siz ü biz (SN 27)

eger sen gidüp ben kalursam bayık \ ölürem nite kim kuruda balık(SN 770)

çıkardılar anılcağın bāğdan \ nite kim kılı çekdiler yağdan (SN 1572)

göze göze uş anı gördüm ki görünürdi hayāl \ niķāb içinde yüzi nite kim bulıtda hilāl (SN 1511)

ger anda kuş uça dökeydi yünî \ nite kim kılıç kanı at köpüğü (SN 2593)

ü şa ‘lūk’ dan kaçdıdı nev-bahār \ nite kim kaçar zemherīden bahār (SN 2851)

nite kim yazı yirde kasurgā yil \ ya yokuşda tavşan u inişde sil (SN 4187)

dahı dil ile söz karılursa uz \ virür çāşnî nite kim aşı tuz (SN 5592)

niçe göyneven yaşdan u kurudan \ nite kim kebāb oddan u kordan (SN 5659)

görüür döşegin işladu derlemiş \ kamu gövde ditrer nite kim kamış (SN 873)

bir ay yüzlü kız ile oynar idi \ yürek tolu kan nite kim nār idi (SN 2207)

yañağı kıızıl şanasın nār içi \ deri nite kim düşe gül üzre çi (SN 2380)

3.1.1.2.2.2. Birinci Önermedeki Bilgiye Dayanarak İkinci Önermede Varsayım Üretenler

Örnekleyici eşlemeli ekleyicilerden *sankim* bağlaç işlevli birimi birinci önermede verilen bilgidan hareketle ikinci önermede tahmin yürütmemize olanak sağlamaktadır.

3.1.1.1.2.2.1. Nite kim

“Nite (<neteg<ne+teg)” soru zarfı ve ki\kim birleşği olup Batı Türkçesinde kullanılan bu bağlaçlardan “*niteki*”, ilk devrelerden sonra terk edilmiş; “*nitekim*” ise başlangıçtan bugüne kullanılagelmiştir(Tiken, 2004, S. 98). Eski Anadolu Türkçesi

metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 31, Yusuf u Zeliha'da 1, Mantiku't Tayr'da 1 adet örneği bulunmaktadır.

mülāzım sahābi dahı niçe yüz \ nite kim ayuñ çevresin ılduz. (SN 155)

“Yüzlerce sahabe dahı ayın çevresinde yıldızlar gibi onun yanından yarılmazdı.”

Örnekte *mülāzım sahābi dahı niçe yüz* ile yüzlerce sahabe bile onun etrafında gezme ihtiyacı duymakta bilgisini verilir. Örneklemek için ayın çevresindeki yıldızlar nasılsa öyle anlamında *ayuñ çevresin ılduz* önermesi gelmektedir. Önergeler arasındaki ilişkiyi sağlamak için “nite kim” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

yitiüresiz bunı dahı éledü \ alduñuz yūsuf'ı nite kim toladu (YZ 1010)

“Bunu da kaybedersiniz nitekim Yusuf'u dolaşmaya götürürken kaybettiğiniz gibi.”

Örnekteki metnin genelinden hareketle *yitiüresiz bunı dahı éledü* önermesinde Yusuf'un kardeşinden bahsedildiği görülür. Yusuf'un babası oğullarına “Küçük kardeşinizi dışarıya götürürseniz kaybedersiniz” biçiminde uyarmaktadır. Birinci önermedeki uyarının örneğini “Yusuf'u götürdüğünüzde kaybettiniz” anlamında *alduñuz Yūsuf'ı toladu* olarak ikinci önermede verilmektedir. Önergeler arasındaki ilişkiyi sağlamak için “nite kim” bağlaç işlevli birim kullanılmaktadır.

düzmeýinçe kendü dīnin oynuma \ nite kimse el bırağa boynuma (MT 509)

“Kendi dinimi oyunlarım alet edersem boynum altında kalsın.”

Anlatıcı *düzmeýinçe kendü dīnin oynuma* önermesiyle metindeki karakterin dininin gereklerine ve sadakatine yemin ettiğinin bilgisini iletmektedir. *El bırağa boynuma* önermesinde ise yeminini tutmadığı takdirde sonunu ölüm olması gerektiği bilgisini aktarmaktadır. Birinci önermede yapılan teklifin ardından ikinci önermede birinci önermeden doğacak sonuçları ifade eder. İki önerme arasındaki bağlamsal ilişkiyi “nite kimse” bağlaç işlevli birim ile yapmıştır.

bu kāmıı ivmemek içindedür \ nite kim şadef karnı içinde dür (SN 329)

benüm her ne kim var senüñdür kamu \ baña sensüz uçmak nite kim tamu (SN 442)

nite kim bilür idi düzdi nakāş \ bişürdi başardı biş on dürlü aş (SN 1033)

ki hağ tangrı şāllah seni tizrek \ irüre ataña nite kim gerek (SN 1256)

- nite kim nakāş didi çün nev-bahār \ tam üstinden itmiş idi zār zār (SN 1536)*
- bile gitdi kodi yirinde anı \ nite kim gide cān bırağa teni (SN 1568)*
- gülümsündi işidicek nev-bahār \ nite kim gelür gül olıcağ bahār (SN 1884)*
- işitdi vü uçundı yüregi yavuz \ nite kim ola zahm saçıla tuz (SN 2150)*
- girü gelmiş idi elinde ayah \ atasından öñdin nite kim yayah (SN 2192)*
- kılıç yalmanı nite kim ıldırım \ neye uğrasa eyler idi yarım (SN 2596)*
- nite kim bu kavmün ola dilegi \ gerek her birisi bula dilegi (SN 2844)*
- kanyıla reng oladı yir yüzi \ nite kim cühüd boyar olur bizi (SN 3140)*
- nite kim yağıcakkar örter izi \ çü māl irkile tutar olur gözi (SN 3209)*
- bilürem ki hem bu zamāne saña \ belā itmiş ola nite kim baña (SN 3483)*
- yimiş yir idi vü dahı nesne yoh \ giderdi nite kim katı yadan oh (SN 3523)*
- hele dürişem nite kim ola güç \ bolay kim belüre bu arada uç (SN 3721)*
- ol ağaç başında kuruşmışdı çah \ nite kim kırıya yimişsüz budah (SN 4076)*
- toğancı kuşın u sipāhī atın \ bilür nite kim çerçi çert āletin (SN 4082)*
- çü bulmayavan kanda gitdi gemi \ kemürem kolum nite kim at gemi (SN 4090)*
- yüzi şuyını döken ü yil kovan \ güvüye şataşan nite kim kovan (SN 4115)*
- elin aldı ağdurdu taht üstine \ nite kim kişi sevdügi dostına (SN 4213)*
- dükedür teni guşsa düni günü \ nite kim güneş karı od odunu (SN 4233)*
- giderseñ nite kim gerek gönderem \ bu sözi ki didüm gönülünden direm (SN 4414)*
- nite kim sevindürdi üşte beni \ sevindüre haq rahmetinden anı (SN 4698)*
- çıkar 'ışk odı çün içümde yanar \ depemden düttünüm nite kim fenar (SN 4980)*
- cezāsını bulsun kim itdi bize \ şonj ucu nite kim eñ öñdin kıza (SN 5060)*
- bilürem anam añar ola beni \ nite kim añaatururam ben anı (SN 5197)*
- bişüre sözi vü vire çāšnī \ kotara nite kim kişi aşını (SN 5336)*
- hele nite kim senden incinmedük \ haq imānuñ eylesün gedük (SN 5428)*
- öküş guşsa yime ki ol cānı yir \ şorar kurıdur nite kim kanı yir (SN 5453)*
- şükür tangrı 'ya kim bu hoş dāstān \ düzüldi nite kim bite būsitān (SN 5586)*

3.1.2. Çeliştirici Bağlaç İşlevli Birimler

Çeliştirici bağlaç işlevli birimler, eşbağımlı yapının unsurları arasında karşıtlık ilişkisi kurar. İki yargıdan biri diğerine karşıt olduğunda, diğerini olumsuzladığında ya da yargının biri gerçekleşirken diğeri gerçekleşmediğinde çeliştirici birimlerden yararlanılır (Balyemez, 2010, s. 161). Eski Anadolu Türkçesinde *velikin*, *likin*, *lik*, *yohsa*, *yahod*, *amma*, *meger*, *illā*, *çü*, *çün* vb. birimler, çeliştirici bağlaç işlevli birimler olarak kullanılmıştır. Yusuf ile Zeliha'da *meger*, *yohsa*, *yok*'un yer aldığı örnekler aşağıda verilmiştir.

3.1.2.1. Asıl Çeliştirici

Asıl çeliştirici bağlaç işlevli birimler iki zıt önerme arasında bağlayıcı ilişki kurmaktadır. İkinci önermede birince önermenin kabulüyle birlikte birinci önermenin zıddı bir bilgi verir.

3.1.2.1.1. İki Zıt Önermeyi Doğrudan Birbirine Bağlayanlar

Önermeler arasındaki çelişik ilişkinin ifade edilmesine yarayan *amma*, *lîki* \ *likin* \ *velikin* \ *velakin*, *zihi* bağlaç işlevli birimler, iki zıt önermeyi birbirine doğrudan bağlayarak zıt kavramlar arasında ilişki kurmaktadır. Günümüz Türkçesinde *ama*, *lakin*, *velakin* gibi örneklerine rastlanmaktadır.

3.1.2.1.1.1. Zihi

“Zihi” aslen Arapça olup Farsça’dan geçmiştir (Tiken, 1993, s.183). İncelediğimiz örneklerde “zihi” şaşırma ifadesi olarak kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

kendüzini besleyeni hōş yidi \ fārig oldı vü zihi toydum didi (MT 2141)

“Kendisini besleyeni yediğinde rahatlamış oldu; ne yazık ki sadece doydum dedi.”

Anlatıcı *kendüzini besleyeni hōş yidi fārig oldı* önermesinde kişinin kendisini besleyeni yedikten sonra rahatladığının bilgisini verir. Birinci önermedeki olumsuz içeriğe rağmen ikinci önermede sadece doyduğunu söylemesi anlatıcı açısından beklentiye karşılamamaktadır. Anlatıcı iki zıt içeriğe sahip önerme arasındaki ilişkiyi “zihi” bağlaç işlevli birim ile vermektedir.

baş a geçmiş işleri bu anladur \ zihi şāni' bunı bize söyledür (YZ 1284)

“Başımızdan geçmiş işleri bu anlatır; ne yazık ki yaratan bizlere bunu söyler.”

Örnekte birinci önerme *baş a geçmiş işleri bu anladur*da yaşanan olayların anlatıldığı ifade edilmektedir. “Zihi” bağlaç işlevli birimin aracılığıyla devamında gelen *şāni' bunı bize söyledür* önermesinin yaşanan olayların üzücü bir sonla bitmesine rağmen anlatmak zorunda kalıldığı dile getirilmektedir. İkinci önermedeki olumsuz havanın birinci önerme ile bağlantılı olması söz konusu bağlaç işlevli birim ile anlatılmaktadır.

alup balta hoş işine başladı zihi ışk gör ne belā işledi (SN 1967)

“Baltayı alıp güzel işine başladı; aşkın, kişiye nasıl bela verdiğini gör!”

Örnekte, alup balta hoş işine başladı önermesinde kişinin baltayla yaptığı işin iyiliğinden bahsedilmektedir. Işk gör ne belā işledi önermesinde ise aşkın kişiye verdiği zorluktan bahsedilmektedir. Önergeler arasındaki çeliştiricilik “zihi” bağlaç işlevli birimin sayesinde gerçekleştirilmiştir.

3.1.2.1.1.2. Zihi hayf ki

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 10, Yusuf u Zeliha'da 9, Mantıku't Tayr'da 8 adet örneği bulunmaktadır.

bunun bigi bir 'ışk-nāme sözün \ ki meşgūl olup düzmişem anşuzın \ zihi hayf ki yigitlik ohtı degül \ ki yaraşaydı budagında gül (SN 5608-5609)

“Böyle bir aşk mesnevisinin sözlerini, uğraşarak hemen nazmettim. Yazık, delikanlılığın zamanı değildir ki gül kendi dalına yakışsın.”

Örneğin birinci önermesi *bunun bigi bir ışk-nāme sözün ki meşgūl olup düzmişem anşuzın*'da metin üretici kendi çabalarının sonucunda olağanüstü aşk hikâyesi içeren bir mesnevi yazıldığını dile getirir. İkinci önerme *yigitlik ohtı degül ki yaraşaydı budagında gül* de ise kıymetin bilinmediği bir zamanda yaşadığını söylemektedir. Metinde “zihi hayf ki” bağlaç işlevli birimi kullanılarak metin içeriğinin olumsuz duruma geçmesi sağlanmıştır.

3.1.2.1.2. Birinci Önermedeki Bilgiye Rağmen İkinci Önermede Zıt Bir Bilgi Sunanlar

Birinci önermede verilen bilgi *meger*, *meger kim* bağlaç işlevli birimler kullanılarak ikinci önermede anlatılanın aksine bilgi verilmektedir.

3.1.2.1.2.1. Meger, meger kim

“Meger\meger ki”, Farsça asıllıdır. “Meger kim” ise, “meger ki”nin Türkçeleştirilmiştir. “Meger ki” ye gelince, “meger”, “meger ki” ve bunun Türkçeleştirilmiş “meger kim”den başka olarak, “meger”den geliştirilmiş daha değişik şekiller de kullanılmıştır; fakat bugün Türkiye Türkçesinde “meger” dışındakilerde görülmektedir.

Farkında olunmayan bir durum için kullanılan Farsça kökenli “meğer”, sözcük Eski Anadolu Türkçesinde bağlaç işlevli birim olarak rastlanmaktadır. Üstlendiği işlevi günümüze kadar taşıyan “meğer”, Eski Anadolu Türkçesinde önermeler arasında çeliştiricilik ilişkisi kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 28, Yusuf u Zeliha’da 21, Mantıku’t Tayr’da 14 adet örneği bulunmaktadır.

tamāmet eyitdi dūketdi sözün \ anı bildürüp didi hem kendüzin \ meger ol ki kaytās ile oldıdı \ çü kız kıardaş ıduğunu bildidi (SN 3502 - 3503)

“Her şeyi anlatıp söyleyeceklerini bitirdi; hem kendini tanıttı. Ancak, Kaytās’ın kız kardeşi olduğunu bildiği için Kaytās’ın yanında kaldığını ona söylemedi.”

Tamāmet eyitdi dūketdi sözün anı bildürüp didi hem kendüzin önermesinde anlatıcı, hikâyedeki kişinin bildiği her şeyi karşı tarafa anlattığı bilgisini verir. İkinci önermede ise önceki bilinenle çelişen bir bilgi olan Kaytas’ın kız kardeşi olduğu bilgisini vermemektedir. *kaytās ile oldıdı çü kız kıardaş ıduğunu bildidi* önermesinde kendi tahmini olduğuna değinmiştir. Anlatıcı önermeler arasındaki ilişkiyi kurarken “meger” bağlaç işlevli birim kullanmıştır.

kendüzin yalıñına urdı revān \ kim meger kim ala andan bir nişān (MT 4190)

“Kendisini yalnızlığa bıraktı aslında ondan bir işaret beklermiş.”

Örnekte *kendüzin yalıñına urdı revān* birinci önermesiyle kişinin kendisini inzivaya çektiğinin bilgisi anlatılmaktadır. *Ala andan bir nişān* ikinci önermesiyle de kendisini yalnızlığa bırakmaktan ziyade amacını gerçekleştirmek için yapılan bir davranış olduğu bilgisini vermektedir. Örnekte bilinenin aksi bir durum olduğu “meğer kim” bağlaç işlevli birimi kullanarak anlatılmaktadır.

meger kim birez baş kaldırdıdı \ şāhı görüp utanuban tırdıdı (SN 1237)

“Biraz isyan ettiğinde padişahı görüp pişmanlık duydu.”

Birez baş kaldırdıdı önermesi kişinin durumundan memnun olmadığı için isyana kalkıştığının bilgisini verir. *Şāhı görüp utanuban* önermesi ise birinci önermedeki kızgınlığın aksine kişinin duyduğu pişmanlığı dile getirir. Birinci önermedeki içerik ile ikinci önermedeki içerik arasındaki çelişik ilişki “meger” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

uluları mahdum-ı sultān sana \ nakş-ı dīvāra meger tıfl aldana (MT 833)

kim meger bir pādīshāh sayru idi \ rāhatından renc-ile ayru idi (MT 956)

ben yiyecek kaz yüreginden ciger \ karga ilte sizi sīmurga meger (MT 1129)

sen meger diñlemedüñ iy şāhbāz \ tūti-yile hāce ahvālinde sāz (MT 1332)

kanda sīmurga ire keklik meger \ geze kānlarda vü isteye güher (MT 1437)

hacca sıdk-ıla meger kim gitmedüm \ kim harābātı dahı terk itmedüm (MT 1778)

kim meger bir anadan bir nāmdār \ iki gözsüz dogmuş-ıdı dil-figār (MT 1931)

nahvı deñizde elüñ kaçan duta \ mahv olıçagın meger işüñ bite (MT 2100)

sen ki bizden hıçe dilersin güher \ çok bahāsın virmiş olasın meger (MT 3075)

yok-durur gülşehri'nüñ hıçi meger \ kim hiçe dahı satın almaz güher (MT 3079)

kendüzin yalıñına urdı revān \ kim meger kim ala andan bir nişān (MT 4190)

anı irakdan meger göre kişi \ yohsa yakından yavuz ola işi (MT 4194)

kibr-ile irdüñ meger kim sen aña \ kim nişānı degmedi bellü saña (MT 4205)

kendüzin terk ide gülşehrī meger \ kim bula ol istedüğinden haber (MT 4231)

dürişdügi olmadı hergiz telef \ meger incü kapdı bilinden şadef (SN 400)

meger bir gün atasına vardıdı \ yir öpübenin gitmege tırdıdı (SN 440)

biri dir ki cinnī görindi meger \ düttüzdürünüz ‘ūd u müşk ü şeker (SN 532)

didi kim firişte olasın meger \ ki zehr oldı baña sözünden şeker (SN 646)

bu ‘ışka kim uğradı ol nāzenīn \ meger tangrı işin oñara hemīn (SN 730)

döşekden kapuban havāya düger \ yukarı çıkıcağ boşanur meger (SN 871)

- meger şüretün den görüpdür nişān \ karanı olupdur anı bu cihān (SN 887)*
- meger bu gelen çeri yağı degül \ ve yā hoz çerimüz bayağı degül (SN 943)*
- meger kim birez baş kaldurdıdı \ şāhı görüp utanuban tırdıdı (SN 1237)*
- hak ta 'ālā kendü lutfından beni esirgeyüp \ anı suzun rüzikıla ol bî-vefā yarı meger (SN 1370)*
- ta ma ağdı vü bāğa kıldı nazar \ girü gölgesi şuya düşdi meger (SN 1555)*
- girü çāre hem sen kılasın meger \ nite itmegin sen bilesin meger (SN 1747)*
- çoğ eglendüm ü geldün uş gicirek \ meger tiz uşandun hem eyle gerek (SN 1896)*
- meger bir dahı çāre eyleyevüz \ oñarsa eyü oñmaz ise yavuz (SN 1953)*
- meger tāli 'imün gözi uyana \ ya hoz devletümün çerāğı yana (SN 2059)*
- belāyı şavasın meger fazl idüp \ degül fi 'lūme baħuban 'adl idüp (SN 2268)*
- meger andan ötrü ki eglendüm uş \ baña küsdi vü olmadı gönli hoş (SN 2401)*
- meger ırlar olayıdı hem ırlı \ vireydi kara dün içinde ırlı (SN 2590)*
- meger dimiş ola kızum gel beri \ belürsüz yola gidelüm kim çeri (SN 2807)*
- hemān düş içinde meger nev-bahār \ süheyl ile yac nī olur gam-güsār (SN 2905)*
- baña cān hemīn anuñ için gerek \ iverven meger göreven tizrek (SN 3471)*
- ol ikisi bigi degüldür ucuz \ anı alan ola meger şāhunuz (SN 3987)*
- meger bir özi bağı göyner ola \ ki anuñ için tarta birez belā (SN 4045)*
- didür meger rüstēm-i zāl durur \ zihī er ki bu ne yāl ü bāl durur (SN 4464)*
- anı örsi üzre nitesi döger \ anuñ dārbına beñzeyedi meger (SN 4483)*
- aç it bulsa etmek ki yağı ola \ yimezse meger ağzı bağı ola (SN 4935)*
- elün tutmağa her biri dūrişe \ meger kimse feryāduña irişe (SN 5463)*
- feryād eder ol hoca bilün eger \ suç kılmış var durur bunda meger (YZ 245)*
- kul seven kişi meger delü ola \ kend' özin kula vèren ölü ola (YZ 573)*

3.1.2.1.3. İki Zıt Önermeyi Doğrudan Birbirine Bağlayanlar

Birinci önermedeki bilginin aksi bir bilginin ikinci önermede verileceğini ifade eden bağlaç işlevli birimlerdir.

3.1.2.1.3.1. Amma

Türkiye Türkçesindeki şekli, “ama” olarak kullanılmakta olan Arapça asıllı “amma”, bağlama edatı olarak, Harezmi, Çağatay, Kıpçak ve Batı Türkçesi sahalarında kullanılmıştır(Hacıeminoğlu, 1984, 116- 118).

“Amma\ama”nın, bağlama edatı olarak başlıca fonksiyonları, şart, zıtlık fikri taşıyan şart ve zıtlık ifade etmektedir. “ama”nın, tekrarlı kullanılışını da “ister...ister” anlamında, “amma”, artık Türkiye Türkçesinde bağlama edatı olarak değil, sıfat(ama söz!) ve zarf(amma konuştu) gibi kullanılmaktadır. Bağlama edatı olarak yaygınlaşan “ama”nın da ünlem(Darılıyorum ama!), pekiştirici bağlama edatı(nefis ama nefis bir yemek!), isim(Aması var!) vb. kullanılışları bulunmaktadır(Tiken, 1993, s.63). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 2, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

uyıdıldı ammā çün uyanısar \ göresin ki nice oda yanısar (SN 3359)

“O uyumuştı ama uyanınca onun nasıl kederleneceğini gör!”

Anlatıcı, metin karakterinin birinci önermede herhangi bir duygusal durumda bulunmadığını fakat ikinci önermedeki olumsuzluk bilgisini alıcıya doğrudan veren “amma” bağlaç işlevli birim ile ikinci önermede uyanınca karakterin olumsuz duygu tepkileri vereceği bilgisini vermektedir. İki önerme arasındaki bağlayıcı ilişki “amma” bağlaç işlevli birim ile vermektedir.

gerek karvayup duta kızuñ \ kolin tutup çekdi ammā şakalı kılın (SN 3396)

“(Çadırdan içeri girer girmez) kızın kolunu kavrayıp çekmeliydi; ama bunun yerine sakalının kıllarını tutup çekti.”

Metin kişinin gerek karvayup duta kızuñ kolin tutup çekdi önermesine göre sinirli durumdayken çadıra girer ve bahsedilen kızın kolundan tutup çekmesi beklenir. Fakat ikinci önermede bunun yerine sinirinden dolayı kendi sakallarını çekmektedir. İki önerme arasındaki çelişik ilişkiyi anlatmak için “amma” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

kim durıdan āsümānı bī-sūtūn \ pāk ola ammā yekūlu'z-zālimūn (MT 3287)

“Gökyüzünü sütunsuz durduran ki herşeyi kusursuz yapar fakat zalimin biri bozmaya çalışır.”

Örnekte anlatıcı, yaratanın kusursuz omasını istediği için evrendeki döngünün kusursuz olmasını *kim durıdan āsümānı bī-sūtūn pāk ola* önermesinde anlatmaktadır. Anlatıcı *yekūlu'z-zālimūn* önermesiyle birinci önermedeki olumlu içeriğin aksine bir durum göstermektedir. Olumlu ve olumsuz durumlar arasındaki olay örgüsünde “ammā” bağlaç işlevli birim önermeler arasında zıtlık işlevi sağlamıştır.

3.1.2.2. Karşıtsal çeliştirici

Çeliştiricilerin ikinci türünde, önermeler arasında bir karşıtsallık söz konusudur. Bir başka ifadeyle, birinci önermeye karşılık olarak onun yerine geçebilen ikinci bir önerme alıcıya sunulur. Birinci önermedeki bilgiye karşılık “diğer yandan” düşüncesi hâkimdir (Oturakçı Orbay, 2020, s. 87).

3.1.2.2.1. Birbiriyle çelişen iki önermedeki karşıtsallığı bildirenler

İki önermedeki çelişik durumu alıcıya doğrudan ileten bağlaç işlevli birimlerdir. Eski Anadolu Türkçesinde *yoksa*, *yohsa*, *yoğısa* biçimleri görülmektedir.

3.1.2.2.1.1. Yoksa, yohsa, yoğısa

“Yoksa”, “yok” ile şart çekimli “i-” fiili “ise”nin teşkil ettiği birleşiktir. “Yohsa” da, “yoksa”nın ses değişmesine uğramış şeklidir. Ünlem edatı olarak da görülmektedir (Tiken, 1993, s.156). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1, Yusuf u Zeliha’da 13, Mantıku’t Tayr’da 44 adet örneği bulunmaktadır.

degme murguñ nisbeti sīmurga yok \ yoksā her bir yuvada bir murg çok (MT 2546)

“Simurg olmak isteyen kuş nerede yoksa her yuvada bir kuş bulunur.”

Örnekte *degme murguñ nisbeti sīmurga yok* önermesinde Simurg’a özenen Simurg gibi kuşu aradığı bilgisi verilir. *Her bir yuvada bir murg çok* ile sıradan kuşlardan her yuvada bulunduğu bilgisi verilir. Fazlaca kuş olmasına rağmen Simurg gibisinin bulunmadığını anlatmak için önermeler arasındaki ilişki “yoksa” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

eydür idi dīn baña hāsıl-durur \ yohsa ayrugı kamu bātıl-durur (MT 82)

“Din benim iyiliğim için yeterli, yoksa geri kalanların hepsi anlamsız gelir.’ derdi.”

Metin üretici, *dīn baña hāsıl-durur* önermesinde dinin kişinin kendisi için yeterli olduğu bilgisi verilmektedir. *Ayrugı kamu bātıl-durur* önermesinde ise gerisinin kişiye gereksiz geldiği bilgisi aktarılmaktadır. Metin üretici, iki çelişen içeriğe sahip önermeyi ilişkilendirirken “yohsa” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

bu şārda niçeme yoğısa çeri \ bularca iki üç ola savaşı eri (SN 947)

“Bu şehirde her ne kadar asker yoksa da bunlar gibi iki üç savaşçı vardır.”

Bu şārda niçeme çeri bularca birinci önermesinde şehirde askerin bulunmadığı bilgisi verilir. *İki üç ola savaşı eri* ikinci önermesinde iki üç savaş eri olabilir bilgisi verilir. İki önerme arasında çelişik durumu anlatabilmek için “yoğısa” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

şem ‘i gözleri görenler yandurur \ yohsa gözsüz yanarı söyündürür (MT 197)

“Onun ateşi gören gözleri yakar görmeden yanmış olanı da dindirir.”

Şem ‘i gözleri görenler yandurur birinci önermesinde kişinin daha önce aşk hissine kapılmayan kişilerde aşkı ortaya çıkardığının bilgisi verilir. *Gözsüz yanarı söyündürür* ikinci önermesinde daha önce aşık olmuşlar onu gördüğü zaman hisslerine çare bulduğunun bilgisi verilir. İki önerme arasında çelişik durumu anlatabilmek için “yohsa” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

anun-içün tīmār éder bu bize \ yohsa bakmaya-y-ıdı yüzümüze (YZ 967)

yūsuf eydür ataıuz ağırladum \ yohsa ben kamuıuzı kıra-y-ıdum (YZ 1195)

yohsa du ‘ā kıluram zārī-y-ıla \ allāh ‘umdan gelür ‘azīz’e bela (YZ 1254)

eydür-idi dīn baña hāsıl-durur \ yohsa ayrugı kamu bātıl-durur (MT 82)

biz ebuşālib’e hürmet kıluruz \ yohsa saña ne kılasın bilürüz (MT 95)

dek benüm dünyāda adum var-ımuş \ yohsa bu benden delim yig er-ımuş (MT 1164)

bir adıyla devleti yokdur bunuñ \ yohsa tagdan gücü artukdur bunun (MT 1215)

sözi añlar ādemīler yok-durur \ yohsa bizüm sözlerümüz çok-durur (MT 1330)

keklige ol yig ki cevherler dire \ yohsa keklik kanda sīmurga ire (MT 1439)

- yohsa bizüm nisbetümüz yog-ısa \ aña vü yoluñ belāsı çog-ısa (MT 1507)*
- kendü sözi kendüzine hōş gelür \ yohsa işiden kamu nefrīn kılur (MT 1830)*
- ol birez ili dutar-ısa revā \ yohsa cüz sīmurga değmez bir hevā (MT 1868)*
- kimse yok kim vā 'ız ögüdin dutar \ yohsa konşı ölümü vā 'ız yiter (MT 1929)*
- kim hünermend-ıse beni añlaya \ yohsa cāhiller bu sözi tañlaya (MT 2044)*
- mahv-ıla kurtıla deñizden kişi \ yohsa nahv-ıla kaçan bite işi (MT 2093)*
- kurd, karnı toymağı cehdin kılur \ yohsa yādı ya bilişi ne bilür (MT 2142)*
- kim bizi dutmayalar itler dakı \ yohsa zevkumuz gider tañrı hakı (MT 2156)*
- kendüzümüzü bizüz eslemeyen \ yohsa kimdür hükmümüz eslemeyen (MT 2187)*
- yohsa ben tācı koyan çün görmedüm \ ol ferişteyi vü vasfin virmedüm (MT 2277)*
- yohsa benüm tācumı kim sen koduñ \ eyle dut kim gökden inmişdür didüñ (MT 2312)*
- yohsa ayruk kimse nesne dimesi \ şehdi koyup zehr-i kātıl yimesi (MT 2335)*
- şeyh oldur kim cihānda şeyh ola \ yohsa bir şar şeyhi ne işe gele (MT 2529)*
- bāyezīd'e şeyh dir-iseñ revā \ yohsa ayruk şeyhi ko kim yıl kova (MT 2530)*
- yohsa degme şarda bunça şeyh ola \ kankası defterde sağışa gele (MT 2536)*
- dāyire erenleri ayruk-durur \ yohsa şarda köyde hōd er çok-durur (MT 2541)*
- yohsa çün er dünyada adsuz ola \ tuzı kaçan gele çün datsuz ola (MT 2591)*
- yohsa var bir şarda bir şeyhçugaz ol \ bir iki yıl diril andan soñra öl (MT 2599)*
- kim cihāngīr olan er ayruk-durur \ yohsa her şarda erenler çok-durur (MT 2612)*
- dek biregü bellü gelsün nāmdār \ yohsa ol olsun yidinçi nāme-dār (MT 2661)*
- bu tefāhür dünyada bulur kabül \ yohsa ol 'ālemde bu kamu degül (MT 2666)*
- yohsa hāle iren er adı n'ider \ adı ko kendüzüñ aradan gider (MT 2669)*
- yohsa yolda yüz kişi bile gider \ bellüdür kim her birisi ne güder (MT 2789)*
- büşr eydür tañrı hükminden ola \ yohsa ayruk ne-y-idügin kim bile (MT 2796)*
- büşr eydür tañrı bile bu düni \ kim nenüñdür yohsa kim bile anı (MT 2816)*
- yohsa ayruk kimsene ne biliser \ yā nite bilmegi da 'vī kılısar (MT 2827)*
- yohsa ben bu sözi kaçan işidem \ kim kazādan korkuban yoldan gidem (MT 2867)*

- yohsa el virmez-ise hîç ol nigâr \ benüm-ile hoş geçürüñ rûzigâr* (MT 2947)
- sen dilersin hîçe bizden gevheri \ yohsa al u virme hîç iy müşteri* (MT 3062)
- yavlak agyâr ola yârı aldayan \ yohsa er olmaya eri aldayan* (MT 3434)
- togru işden ne haber virür canuñ \ yohsa egri çok işüñ vardur senüñ* (MT 3610)
- yohsa tenden ilerü eyü yavuz \ bellü miydi anda bu egri ol uz* (MT 3852)
- yohsa ba 'zı tîre midi iy 'azîz \ kim teninde olmadı hergiz temîz* (MT 3855)
- yohsa çün ol köşeyi terk idesin \ işleyüp yimekten artuk n'idesin* (MT 4349)
- ma 'nide söyle ki irerüz aña \ yohsa da 'vî dünyada degmez saña* (MT 4354)
- yohsa çün ben nükteyi rûşen diyem \ sen ne kişisin ki saña sen diyem* (MT 4364)

3.1.2.2.2. Birinci Önermeye Karşılık Doğruyu \ Asıl Olanı İkinci Önermede Bildirenler

Önermeler arasına gelen *lîki \ likin \ velikin \ velakin, meger \ meger kim, ne dahı \ ne hem \ ne hod* bağlaç işlevli birimleri, birinci önermede verilen bilginin aksine ikinci önermede verilen bilginin daha gerçeğe yakın olduğunu ifade eder. Önermelerde verilen bilgiye dair kıyas yapmaktadır.

3.1.2.2.2.1. Meger

“Meger\meger ki”, Farsça asıllıdır. “Meger kim” ise, “meger ki”nin Türkçeleştirilmiş. “meger”in, “eger” edatı ile olumsuz fiil çekiminde kullanılan “me” edatının teşkil ettiği birleşik olduğu anlaşıyor. “meger ki”ye gelince, “meger”, “meger ki” ve bunun Türkçeleştirilmiş “meger kim”den başka olarak, “meger”den geliştirilmiş daha değişik şekiller de kullanılmıştır; fakat bugün Türkiye Türkçesinde “meger” dışındakilerde görülmektedir(Tiken, 1993, s.124).

Farsça kökenli “meğer” bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan sözcük Eski Anadolu Türkçesinde bağlaç işlevli birim olarak rastlanmaktadır. Üstlendiği işlevi günümüze kadar taşıyan “meger” Eski Anadolu Türkçesinde önermeler arasında çeliştiricilik ilişkisi kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 21, Yusuf u Zeliha’da 6, Mantıku’t Tayr’da 32 adet örneği bulunmaktadır.

ne bilem bu derde ne dermân ola \ meger çäre kılıcı rahmân ola (SN 1416)

“Bu derdin ilacını bilmiyorum aslında çare merhametli olan Tanrıdır.”

Anlatıcı, *ne bilem bu derde ne dermān ola* önermesinde sorununa bir çözüm var mı bilmediğinden yakınmaktadır. *Çāre kılıcı raḥmān ola* önermesinde ise sorunu çözebilecek tek varlığın Tanrı olduğunu bilmektedir. Anlatıcı, “meger” bağlaç işlevli birimi kullanarak birinci önermedeki çareyi bilmemesini ikinci önermede ise bunun Tanrıdan geleceğini bilmesi karşıtlığını okuyucuya vermektedir.

şehūn rāzını kulları ne bile \ meger şāh anı āşikāre kıla (SN 592)

“Şah bu sırrı açıklamadığı sürece şahın sırrını kulları nasıl bilsin!”

Birinci önerme *şehūn rāzını kulları ne bile* ile hükümdar istemedikçe kulların bilemeyeceğinin bilgisini verilir. İkinci önerme *şāh anı āşikāre kıla* ile hükümdarın bilinmesini istediğinin bilgisi verilir. Önergeler içeriğindeki bilinmek ve bilinmemek arasındaki karşıtsal çeliştirici ilişki “meger” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

süci içen kişi nite bekleye rāz \ meger şuluca ola ol dahı az (SN 1189)

“İçki içen kişi sır saklar mı? O küçük bir sır dahi olsa içki bunu biraz sulandırır.”

Örnekteki *süci içen kişi nite bekleye rāz* birinci önermesi, içki içenin kontrolünü kaybedebileceği bilgisini içermektedir. *Şuluca ola ol dahı az* ikinci önermesi ise içkinin sabırsızlığı belirgin hâle getirdiği bilgisini içermektedir. Birinci önermedeki belirsizlik “meger” bağlaç işlevli birim ile ikinci önermede giderilerek durum belirgin hâle getirilmiştir.

böyle giç irmeye ahşāma seher \ bu gice rüz-ı kıyāmetdür meger (MT 387)

gün kanı kim gice pâyāna ire \ kim meger bu derd dermāna ire (MT 397)

sen meger kim dutmaduñ benden melāl \ āhirette olasın baña helāl (MT 730)

düşicek rüm iline şeyhe sefer \ ol mürīd anda degül-idi meger (MT 595)

bu meğer āhir zamān fi’li ola \ kim ana bilmedügin yavri bile (MT 1060)

senden ilerü meger kim var-ıdı \ bir anamuz kim bize gam-hvār-ıdı (MT 1073)

diler-iseñ kim bu yola gidesin \ şehvet ü hırsı meger terk idesin (MT 1116)

bir gice kim çarh seyr ider-idi \ rüstem-i dāstān meger gezer idi (MT 1142)

kim sen andan bunça kılursın hazer \ zahmı dokınmış-durur saña meger (MT 1193)

ihitiyār-ıla meger kim gelmedi \ rüstem’üñ-idügin ili bilmedi (MT 1252)

tütü’yi çıkardı dizinde kodı \ kim meger sākin ola bir dem odı (MT 1402)

- 'akl kanda bulına divānede \ genc olmaya meger vīrānede (MT 1466)
- bir harāb içinde gördüm bunça renc \ kim meger hāsıl kılām bir dūrlü genc (MT 1468)
- cānuñ olmadı meger ma 'nīde mest \ kim seni nefsüñ kılur sūret-perest (MT 1669)
- kim meger 'āşık aña olayıduñ \ hem anı göricegez bileydüñ (MT 1724)
- ihisār itdüm dekāyık 'ilmine \ kim meger irem hakāyık 'ilmine (MT 2038)
- gemiye oturdı bir nahvī meger \ sandı kim deñizde yok havf u hatar (MT 2075)
- halkı sag u kavmı bī-kaygu-durur \ nergisüñ gözi meger sayru-durur (MT 2112)
- kim meger bir yazıda bāg ergavān \ bitmiş-idi yöresinde za'ferān (MT 2152)
- yimiş üküş ben yidüm hem ol kadar \ kim baña yiter sen öl dirsın meger (MT 2455)
- andan artuk kim bıçag-ıla meger \ yırtayidum karnumı ben bī-haber (MT 2473)
- degme erde kaçan ola bu hüner \ hızr peygāmbere saña dirler meger (MT 2480)
- bir gün işi 'azmini kılur-idi \ yolda bir 'avrat meger gelür-idi (MT 2737)
- var-ıdı bagdād şehrinde meger \ bir ulu dellāl key şāyeste er (MT 3038)
- eydür iy miskīn delü olduñ meger \ hıçe niçe satalar hergiz güher (MT 3049)
- rahmeti dürrin meger lutf işleye \ ol hıçe satan bize bağışlaya (MT 3084)
- dartar-ısam ben anı iy nām-ver \ yir ü gögi batman eyleyem meger (MT 3260)
- nite baña bulayıduñ sen zafer \ hōd bu iş böyle gerek-idi meger (MT 3403)
- kimse benden gelmedi hōd ilerü \ sen meger kim uçuban geldüñ berü (MT 3534)
- ol meger gülşehri adıdur kim ol \ yir yüzün dutdı kim ilte göge yol (MT 4366)
- saydgāhıydı bir aslanuñ meger \ ol şaha kul tagda her bir cānavar (MT 3641)
- ten degül cān kim şeker dadın bile \ cān meger kim şekkerüñ adın bile (MT 4335)
- meger ol ki aşlında ola neseb \ dürişe kazanmağa 'ilm ü edeb (SN 344)
- ķamu uşlular idi vü pür-hüner \ ara yirde bir ķişi vardı meger (SN 414)
- ķü havz üzre anşuzda ķıldı nazar \ su içinde şüret görür ol meger (SN 514)
- meger sākin ola birez ol oduñ \ ki cānuña kendü elünle ķoduñ (SN 557)
- şu sūret ki düşünde gördi meger \ ki bilmez idi hıç andan ķaber (SN 893)
- ķü ben uyuram ķamusı noldılar \ meger kim ecel irdi vü öldiler (SN 941)

meger bir hikāyet buluban yazar \ ki nice sikender cihānı gezer (SN 982)
gelen ol yigitdür ki her dem haber \ virürlerdi kim 'ālem içre meger (SN 1001)
süci içen kişi nite bekleye rāz \ meger şuluca ola ol dahı az (SN 1189)
şaruñ kavmi anı işidüp meger \ biri birisine kılurlar haber (SN 1351)
meger girü kopuz ünin işide \ süheyl'i gözetmekligi iş ide (SN 1539)
girü eyleye şohbet ol ay ile \ ki 'ışk esrügüdür meger ayıla (SN 1866)
vire yol vara uyhuñı gözine \ gerekmez meger cānı kendüzine (SN 2349)
dımışkî ışıhdan şu kayın seker \ ötelardi eyle şanasın meger (SN 2597)
ki çengün āvāzı dimāğumı ter \ idüpdi perīler ulusı meger (SN 3491)
meger ol ki kaytās ile oldıdı \ çü kız kardaşıduğın bildidi (SN 3503)
çalap tangrı kim şüreti key öger \ aña beñzer ol düze bile meger (SN 3720)
kuş uçmazdı anda meger kim için \ ol otladıdı ot atı gemin (SN 3830)
ne şorarsın andan saña assı ne \ meger nāmūsun ki dilersin şına (SN 3955)
kişinün nite ola kurtuluş \ meger diyesin ko vü kurtul işi (SN 5372)
imdi dinleñ vëreyüm size haber \ bir bezergān vardı mışır'da meger (YZ 165)
ziy ki geldi bu arada bu haber \ güzgüye bakdı-y-ıdı yūsuf meger (YZ 191)
eytdiler ol kamu mā hāzā'l-başar \ dediler feriştedür uşbu meger (YZ 592)
imdi dinle hoş hikāyet hoş haber \ yūsuf'un bir dāyası vardı meger (YZ 1153)
bir kavülde dahı gelmişdür haber \ yūsuf alurdı ta 'ām yërken meger (YZ 1164)
vardı mālīk reyyān'a şol-dem haber \ gile kılurlar kāfırlar kim meger (YZ 1478)

3.1.2.3. Düzeltici çeliştirici

Birinci önermede verilen bilginin aksi bir durumunu ikinci önermede vererek birinci önermedeki bilgiyi düzeltmeyi amaçlayan bağlaç işlevli birimlerdir. “Birinci önermedeki bilgiyi doğrudan doğruya değiştirenler” ve “önceki bilinenin tersi bir durumun öğrenildiğini bildirenler” olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

3.1.2.3.1. Birinci Önermedeki Bilgiyi Doğrudan Doğruya Değiştirenler

Gerçi, yok illā, illa kim bağlaç işlevli birimlerle sağlanan çeliştiriciler grubudur.

3.1.2.3.1.1. Gerçi

Birinci önermedeki bilgiyi değiştirir nitelikte ikinci önermede asıl olan bilgiyi veren bağlaçlardır. Tiken eserinde gerçinin kökeni hakkında “gerçi ki” şeklinin Türkçeleştirilmiş olan “gerçi kim” hariç, olduğu gibi Farsça’dan geçen diğerleri, “ger\eger” edatı ile “çi\çü” yahut “eger”, “çi” ve “ki” birleşigidir. Bugün Türkiye Türkçesinde bunlardan sadece “gerçi” görülüyor, gibi ifadeler kullanır (Tiken, 1993, s.92). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 3, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da örnek bulunmamaktadır.

biz endiše itdügümüz yoğımıš \ egerçi göziken çeri çoğımıš (SN 1000)

“Görünen asker sayısı çok olmasına rağmen bizim endişe ettiğimiz durum yokmuş.”

Göziken çeri çoğımıš önermesinde askerin fazla olmasından duyulan endişe dile getirilmektedir. *Biz endiše itdügümüz yoğımıš* önermesinde ise beklentinin aksi bir durumun gerçekleştiği bildirilmektedir. “Egerçi” bağlaç işlevli birim, önermeler arasında çeliştirici görev üslenmektedir.

eytdi hīç unıtmaduguz biz sizi \ gerçi siz añmaduñuz hergiz bizi (MT 1370)

“Bizim sizi unutmamamıza rağmen siz bizi hiç anmadınız.”

Anlatıcı, olumlu içeriğin bulunduğu *eytdi hīç unıtmaduguz biz sizi* önermesinde kendilerinin karşı tarafın akıllarından çıkarmadıklarından bahseder. Olumsuz içeriğin bulunduğu *siz añmaduñuz hergiz bizi* önermesinde ise kendilerinin kaygılarına karşılık gelmediğinden yakınır. Aralarındaki çelişik ilişkiyi “gerçi” bağlaç işlevli birim sağlamıştır.

elinde kadeh gerçi cüllāb idi \ kaçurdu kanın sanki unnāb idi (SN 2273)

“Elinde kadeh, aslında gülsuyuydu; (sinirlendiğinden) kanı hünnap gibi çekiliyordu.”

Örnekte kişinin kendisini kaybedip kanının hünnap gibi çekildiğinin bilgisi verilir. Elindeki kadeh gülsuyu ile dolu olduğu için daha fazla kendisini kaybetmemesi

aktarılır. *Elinde kadeh cüllab idi* önermesiyle *kaçurdu kanın sanki unnāb idi* önermesi arasında düzeltici çeliştirici işlevde “gerçi” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

tamac hām idi gerçi bişdi taām \ tamām idi eksük işi nā-tamām (SN 3346)

3.1.2.3.1.2. Yok illā, illa kim

“Yok”, aslında isim olup bağlaç ve hatta ünlem olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlaç ret ifadesiyle (reddederek) daha önce geçen aynı cinsten başka bir unsuru bağlamaktadır (Tiken, 2004, s. 110). Örneklerimizde önermeler arasında gerçekleşmemesi şartıyla olacakları ifade eden işlev gösterdiğini görmekteyiz.

“İlla” Arapçadır. “İlla kim”, “kim” ile pekiştirilmiş birleşigi; “ille” ise, kalınlık-incelik uyumuna uydurulmuş şeklidir. Önceleri hem edat hem de zarf olarak kullanılan bu şekillerden, bugün Türkiye Türkçesinde sadece “illa\illa ki\ille” zarf kullanılışıyla görülmektedir (Tiken, 1993, s.105). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 2, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

ger hūri görülürse benüm aynuma gelmez \ illā seni diler dün ü gün gönlüm ü cānum (SN 1549)

“Gözüme huri görünürse benim gözüm onu görmez; gönlüm ve canım gece gündüz yalnız seni ister.”

Ger hūri görülürse benüm aynuma gelmez önermesinde huri bile yanına gelse aradığı kişinin yerine geçmeyeceği bilgisi verilir. *Seni diler dün ü gün gönlüm ü cānum* önermesinde asıl niyetinin ne olduğundan ve özlem çektiği kişinin yerini kimsenin dolduramayacağından bahsedilmektedir. Birinci önermede gerçekleşen eylemin değil ikinci önermede verilen bilginin anlatıcının asıl isteği olduğunu anlıyoruz. İki önerme arasındaki düzeltici çelişik ilişki “illa” bağlaç işlevli birim ile verilmektedir.

ziy ki görklü eylemişsin sen bunu \ bunda yok illā koṭīfar pes kanı (YZ 488)

“Bu sarayı ne güzel yapmışsın; burada kutayfer yok, hani nerede?”

Anlatıcı, örnekteki *görklü eylemişsin sen bunu bunda* önermesinde bulunduğu mekânın görkemli yapıldığının bilgisini okuyucuya aktarmaktadır. İkinci *koṭīfar kanı* önermesinde ise arayanın kotifarın bulunmamasından yakındığının bilgisini okuyucuya iletmektedir. İki önerme arasındaki düzeltici çeliştiriciliği “yok illā” bağlaç işlevli birim ile sağlamaktadır.

göñli ilkin leylaya virmişvenin illa soñra mevlaya irmişvenin (MT 1748)

“Gönlü ilk olarak Leyla’ya kaptırsam da sonradan Mevla’ya ermişim.”

Örnekte beşerî aşktan ilahî aşka yolculuğa değinilmiştir. *Göñli ilkin leylaya virmişvenin* önermesinde aşğın ilk önce Leyla’ya olan sevgisinden bahsedilir. İkinci önerme *soñra mevlaya irmişvenin*de anlatıcı tarafından doğru yol kabul edilen Allah sevgisine dönüldüğünden bahsedilir. Birinci önermedeki eylemin hatalı ikinci önermedeki eylemin faydalı olduğunu anlatmak için “illa” bağlaç işlevli birim kullanılır.

iy kâşki gözüm yüzine bakmayaydı illā kim ola ki göre anı gözün yuma (SN 1629)

3.1.2.3.2. Önceki Bilinenin Tersi Bir Durumun Öğrenildiğini Bildirenler

Sonradan öğrenilen bilginin ikinci önermede verilmesi ve bu bilginin birinci önermedeki bilgi ile çeliştiğini ileten bağlaç işlevli birimlerdir. Meger, meger kim bağlaç işlevli birimler bu grupta incelenmektedir.

3.1.2.3.2.1. Meger, Meger Kim

“Meger\meger ki”, Önergeler arasında önceki bilinenin tersi bir durumun yeni öğrenildiğini veya bilindiğini vurgulayan bağlaç işlevli birimlerdir. “meger kim” ise, “meger ki”nin Türkçeleştirilmiştir. Türkiye Türkçesinde “meger” olarak görülmektedir (Tiken, 1993, s.124). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 34, Yusuf u Zeliha’da 2, Mantıku’t Tayr’da 21 adet örneği bulunmaktadır.

imdi dinleñ vèreyüm size haber \ bir bezergān vardı mısır’da meger (YZ 165)

“Şimdi dinleyin size bir haber vereyim, meğer Mısır’da bir bezirgân varmış”

İmdi dinleñ vèreyüm size haber önermesinde daha önce bilinmeyen bir olayın şimdi size bir ileteceğim biçiminde dikkat çekilmektedir. Geçmişteki bilinenin aksine bilgi veren *bezergān vardı mısır’da* önermesinde haberin içeriği olan Mısır ülkesinde bir bezirgânın var olmasıdır. İki önerme “meğer” bağlaç işlevli birimi ile ilişkilendirilerek verilen haber ile daha önceki bilinen arasında çelişik bir durum olduğunu anlatılmıştır.

kendüzin yalıñına urdı revân \ kim meger kim ala andan bir nişân (MT 4190)

“İnsan kendisini birbaşına yollara vurduğunda meğer ondan bir rütbe almış.”

Örnekte anlatıcı, *kendüzin yalıñına urdı revân* önermesinde hikâye kişinin amacını gerçekleştirmek için yola çıktığını anlatmakta, “meger” bağlaç işlevli birim ile anlatının aslı hakkında bilgi verdiğini belirterek yola çıkmanın amaç gerçekleştirmedeki temel gaye olduğunu *ala andan bir nişân* önermesiyle vermektedir.

şeyh ile tañrı arasında meger \ bir küdüret var-ıdı key mu ‘teber (MT 647)

öğüñe düşdi meger ol dilsitân \ pîle yād oldı girü hindüsitân (MT 711)

böyle rengin böyle datlu böyle ter \ husrev ü şirîn sözi oldı meger (MT 755)

böyle ter dībāce vü datlu şeker \ husrev ü şirin sözi ola meger (MT 774)

gerek uçmakdan çıkan key dürişe \ tã meger kim girü andan irişe (MT 821)

tañrı'nuñ kudretlerindendür meger \ girü baña yavrılar vire haber (MT 1063)

yüz göge dutdum ki haşmuñdan benüm \ kurtarıvire meger kim hak cānum (MT 982)

bunlar anuñ ‘aşıkı-y-ıdı meger \ kim aña cān viribidiler haber (MT 1377)

kaçan eydem ben kim ol bir murg-ıdı \ bu benüm tutum meger sımurg-ıdı (MT 1395)

kim meger bu derde dermān irişe \ yā yola āgāz pāyān irişe (MT 1559)

güneşüñ yüzi cihānda fāş ola \ anı görmeyen meger huffāş ola (MT 1588)

bu hikāyet böyle şirîn böyle ter \ husrev ü şirîn sözi ola meger (MT 1677)

yemlihā eydür meger sen bilmedüñ \ kim benüm gibi hünermend olmaduñ (MT 2817)

tañrı hükminden meger gāfil olam \ kim hevā vü hırs u hıkd-ıla dolam (MT 2905)

kim meger ersüz-ise anı ala \ yemlihā'nuñ hatunun dağı bile (MT 2970)

nefsine uymadı gülşehrī meger \ kim gülistān üstine dökdi şeker (MT 3172)

kim meger nevrüz faslında ki bāg \ her yaña yandurur-ıdı yüz çerāg (MT 3620)

sen meger kim üstine çün gelesin \ beni kendü koltuguña alasın (MT 3734)

ol kelekeden ki mum oldı meger \ girü bir ayruk kişi vire haber (MT 4220)

dökdi gülşehrī girü dürr ü güher \ mantiku 't-tayr'ı tamām oldı meger (MT 4434)

meger buyruğı anuñ ola vü pes \ yile dağı oldur buyuran ki es (SN 76)

- meger kim şefâ 'at kıla muştafâ \ ki bula kıyâmetde göñlüm şafâ (SN 165)
- meger tangrı'dan uyanıklık ola \ ki kişi sac âdet yolını bula (SN 205)
- şeh anı meger bir gice okudı \ ki katında hîç kimsene yoğıdı (SN 417)
- meger şâh bir gün didi turayım \ bu genci ki virdi atam göreyim (SN 453)
- meger bir gün ilu suya varıcak \ tonunu ol arada çıkarıcak (SN 472)
- meger işidüben dire ögini \ bile şüreti kim neydüğini (SN 633)
- meger şâh-ı çîn 'ün kıızı nev-bahâr \ uyurken döşekde yatup ol nigâ (SN 868)
- ne çäre kılam şimdi yâ nideven \ meger şârı koyubanın gideven (SN 932)
- ne kim 'ömr geçdise vardı yile \ meger bu iki gün ki sinün ile (SN 1215)
- hatunlar anı nev-bahâr'a öger \ ki bir dahı görebileydük meger (SN 1392)
- göre tura idüm yürüyicegez \ bu göñlüm meger döleneydi birez (SN 1928)
- şu göñülde kim 'ışkmeger ola kıl \ karar eyle tutar ki avucda yil (SN 1982)
- megerkavmün anduñ ilün ü şaruñ \ hem olayıdı anda hayruñ şeruñ (SN 2019)
- kamu dürlü ni 'metler andayıdı \ meger bengü suyuyla kuş südi (SN 2114)
- elinden alan çılburı aldıdı \ meger avcı içinde yil kaldıdı (SN 2454)
- gözin açdı şâh didi kanı süheyl \ meger içdi çoñ dost-kânî süheyl (SN 2501)
- ya kızımı yâ ol kişiyi meger \ düşürmiş ola vü boşandı gider (SN 2534)
- meger yanılıp itmiş ola bir iş \ ki anı begenmeye yad u biliş (SN 2633)
- meger atam ola ve ger ni gücin \ kim ola ki tuta niķābum ucın (SN 3104)
- beni almağa niçe şeh-zâdeler \ başarmadı kısmet sañadum meger (SN 3122)
- meger şol sâ 'at kim göreydi yüzün \ bırağaydı gölgesine kendüzün (SN 3549)
- düşüp illere isteyüben varam \ meger kandası yüzini bir görem (SN 3751)
- meger bulavan anı görmişem \ ve ger ni ho cān terkinu urmuşam (SN 3820)
- meger kimseye gösterimez yüzün \ ki yazdurdı her yirde uş kendüzün (SN 3964)
- baķup gördi kim ol birez sehl yir \ öginde meger utanur ola dir (SN 4218)
- meger bir gün oturur iken süheyl \ süci içmege azacuk itdi meyl (SN 4705)
- eger haftalar oturam söyleyem \ meger birezin size 'arz eyleyem (SN 4850)

meger nev-bahār anlaruñ işlerin \ gerek bileyidi vü teşvîşlerin (SN 4883)

meger 'ömr olursa yüzün göricek \ diyem birezin tapuğa iricek (SN 5195)

meger bir gün oturur iken süheyl \ dañı nev-bahār idüben 'îşe meyl (SN 5219)

meger bir gün ırte olıcak süheyl \ atasın varup görmege itdi meyl (SN 5352)

meger gitmegün vakti geldi baña \ ki düş görüben yormuşam ben aña (SN 5358)

meger hak çalap'dan 'ināyet ola \ ki birez girem bārītoğrı yola (SN 5611)

yolda meger var-ıdı bir key ağaç \ ya 'küb anda otururdu şusuz ac (YZ 132)

3.1.3. Nedenleyici Bağlaç İşlevli Birimler

Önermeleri arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilen bağlaç işlevli birimlerdir. “Genel nedenleyici”, “koşullu nedenleyici” ve “ters nedenleyici” olmak üzere 3 alt başlıkta incelenmektedir.

3.1.3.1. Genel Nedenleyici

Önermeler arasında neden-sonuç ilişkisinde birinci önermede neden bilgisinin ikinci önermede ise sonuç bilgisinin var olduğu ve bu önermeler arasındaki bağı kuran bağlaç işlevli birimlerdir. “Neden bildirenler” ve “sonuç bildirenler” olmak üzere 2 grupta incelenmektedir.

3.1.3.1.1. Neden Bildirenler

Birinci önermenin nedenselliğine vurgu yapan bağlaç işlevli birimlerdir. O sebeble ki, anuñ-içün, ki/ kim bağlaç işlevli birimleri bu grupta değerlendirilmektedir.

3.1.3.1.1.1. Önermenin Neden İçeriğinde Olduğunu Doğrudan Bildirenler

Neden belirten birinci önerme ile sonuç belirten ikinci önerme arasında yer alan anuñ-çün, o sebeple ki, bağlaç işlevli birimleri verilen bilgiler arasında neden-sonuç ilişkisi kurmamızı sağlamaktadır.

3.1.3.1.1.1.1. Ol sebebden

“Ol” işaret sıfatı ile çıkma ekli “sebeb” ismi ve “kim” edatının birleşidir. “O sebepten, onun için, ondan dolayı” anlamlarında, sonuç cümlesini sebep cümlesine

bağlamaktadır (Tiken, 1993, s.136-138). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Yusuf u Zeliha'da 1, Mantiku't Tayr'da 1 adet örneği bulunmaktadır. Süheyl ü Nevbahar'da örnek bulunmamaktadır.

leylinüñ etin kanın sevmez-idi \ ol sebebden görmege ivmez-idi (MT 1755)

“Leyla'nın bedenini arzulamazdı, o yüzden görmek için acele etmezdi.”

Örnekte *leylinüñ etin kanın sevmez-idi* birinci önermesinde Leyla'ya duyulan aşkın bedensel arzulardan var ibaret olmadığı anlatılmaktadır. *Görmege ivmez-idi* ikinci önermesinde birinci önermedeki bilgiye istinaden Leyla'yı görmek için acele edilmediğinin bilgisi verilir. Örnekte “ol sebebden” bağlaç işlevli birim ile görmek istememesinin nedeni birinci önermede doğrudan alıcıya iletilmiştir.

hasret odı yandurdu içüm taşum \ ol sebebden akar eksilmez yaşum (YZ 1086)

“Hasret ateşi içimi dışımı yaktığı için gözyaşım eksilmez.”

Anlatıcı, *hasret odı yandurdu içüm taşum* önermesinde özlem duygusunun kişiyi üzüntü içerisinde koyduğunun bilgisini verir. *Akar eksilmez yaşum* önermesinde ise üzüntüsünden dolayı sürekli ağlamaklı olduğunun bilgisini verir. İki önerme arasındaki sebep-sonuç ilişkisi “ol sebebden” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

3.1.3.1.1.2. Anuñ-içün

İlgi ekli üçüncü teklik şahıs işaret zamiri “anun” ve “içün” birleşigidir. Günümüzde o sebeple” ifadesine denk gelmektedir. Bağladığı önermeler arasında sebep-sonuç ilişkisi kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 16, Yusuf u Zeliha'da 16, Mantiku't Tayr'da 23 adet örneği bulunmaktadır.

toğru oldı ne ki ol dèdi düşüm \ anuñ-içün ırğaram şimdi başum (YZ 717)

“O, her ne dediyse doğru çıktı onun için şimdi başımı sallarım.”

Anlatıcı, *ırğaram şimdi başum* ikinci önermesinde her ne denirse başını sallar vaziyette kabul edeceğinin bilgisini vermektedir. İkinci önermedeki kabullenişin sebebinin söylediği her rüyanın doğru çıkması bilgisini *toğru oldı ne ki ol dèdi düşüm* birinci önermesinde vermektedir. Anlatıcı, önermeler arasında sebep-sonuç ilişkisini “anuñ-içün” bağlaç işlevli birimi ile kurmaktadır.

ben dahı hemyān şarından oluram \ anuñ-ıçun saña hürmet kıluram (MT 2788)

“Ben bile hemyan (ailesindenim), bu yüzden sana saygı duymaktayım.”

Örnekte *ben dahı hemyān şarından oluram* önermesinde hemyan ailesinin bir mensubu olduğunun bilgisi verilmiştir. *Saña hürmet kıluram* önermesinde ise sana saygı duyuyorum bilgisi verilmektedir. Sana saygı duymamın sebebi hem ailesindenim olarak neden-sonuç ilişkisi kurmaktadır. Bu iki eylemin arasındaki ilişki “anuñ-ıçun” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

şoñra çirkīn iyi tıydum ben yine \ anuñ-ıçun ağladum dōne dōne (YZ 1002)

“Sonra burnuma kötü koku gelince döndüm ve ağladım.”

Metin üretici, *şoñra çirkīn iyi tıydum ben yine* önermesiyle iyi sezgileri sayesinde kötü durumu sezdiğini vurgulamıştır. *Ağladum dōne dōne* önermesinde ise durumun olumsuzluğundan duyduğu üzüntüden dolayı ağlamaktadır. Bu iki önerme arasındaki neden-sonuç ilişkisini “anuñ-ıçun” bağlaç işlevli birim sağlamıştır.

ne ki ol şahsuñ bahıl urdı adın \ anuñ-ıçun zekātuñ bilmez dadın (MT 223)

oruc ol şahsı degüldür görici \ anuñ-ıçun dutmaz ol şahs orıcı (MT 224)

hüdhüd eydür garrasın kendüzüñe \ anuñ-ıçun sevinürsin sözüñe (MT 779)

olmadı hiç anuñ-ıçun āhumuz \ kim yog-ıdı halk içinde kāhumuz (MT 897)

biz susuz bir lahza sabr idemezüz \ anuñ-ıçun bir yaña gidemezüz (MT 1020)

anuñ-ıçun yirümüz vīrānedür \ kim cihān efsūnları efsānedür (MT 1465)

siz bu adlu pehlevān olmaduñuz \ anuñ-ıçun sağışa gelmediñüz (MT 1522)

açmaduñuz siz basīret gözini \ anuñ-ıçun göremezsiz yüzini (MT 1582)

anuñ-ıçun sini da ‘vet kılmazuz \ kim ne kişisin seni hōd bilmezüz (MT 1626)

yād mısın biliş misin bilimezem \ anuñ-ıçun hıdmetüñi kılmazam (MT 1714)

saña ‘āşık nefis için olmaduguz \ anuñ-ıçun nakşuña kanmaduguz (MT 1747)

mu ‘cib ü bed-sīret ü hōd-bīn-durur \ anuñ-ıçun yidügi sergīn-durur (MT 1825)

biz cihānda bilineni bilürüz \ anuñ-ıçun şarlu terkin kıluruz (MT 1864)

illa gelen ‘āmī adıyla gelür \ anuñ-ıçun kendüzin yavu kılur (MT 2663)

ulular yolda anuñ-ıçun dura \ kim kiçilere yolını göstere (MT 2776)

ben dahı hemyān şarından oluram \ anuñ-ıçun saña hürmet kıluram (MT 2788)

yemlihā eydür mukallidsin henüz \ anuñ-ıçun sordugum dimezsın uz (MT 2844)
anuñ-ıçun kimse pendin dutmaduñ \ kim sözi gülşehri'den işitmedüñ (MT 3007)
illa sende ol günāh zātī-durur \ anuñ-ıçun yazuguñ katı-durur (MT 3441)
kendü cānuñ terkinı kılımaduñ \ anuñ-ıçun bir haber bilimedüñ (MT 4206)
her biriniñ var yakınında gümān \ anuñ-ıçun rüşen olmaz bu nişān (MT 4229)
anuñ-ıçun yimişüñ acı-durur \ kim daluñ tag armud ağacı-durur (MT 4234)
anuñ için atası koşmuş saña \ bu işin eyü geldi yavlaķ baña (SN 1247)
atam düşdiydi öğüme benüm \ anuñ için oda dutuşdı canum (SN 1251)
süheyl eydür anı ki ben görmişem \ cānum terkin anuñ için urmuşam (SN 1581)
ben düşdügüm ġarībliğa anuñ için idi \ maġbūn olup gider isem olmaya incüme (SN 1627)
senüñ göñlüñ içindekin bilürem \ anuñ için uş çāresin kıluram (SN 1690)
ķuluñuñ bilürven ben ol ħaddi yoh \ ki anuñ için zaĥmeti bunca çoĥ (SN 1740)
yüzini ol anuñ için açmadı \ ve ger ni aña baĥmaġa kaçmadı (SN 1777)
melik-zāde tıtdı anuñ didügin \ bilür ġuşsa anuñ için yidügin (SN 1861)
nolaydı eger ol ķocacuķ atam \ ki cānum anuñ için oda atam (SN 2040)
baña cān hemīn anuñ için gerek \ iverven meger göreven tızrek (SN 3471)
meger bir özi baġrı göyner ola \ ki anuñ için tarta birez belā (SN 4046)
dirīġā ki baĥtum kaçadı baña \ anuñ için uğradum işbu yaña (SN 4083)
ara yirde maķşüdi idi süheyl \ kalan ayruġı anuñ için tufeyl (SN 4168)
bayıķ māl anuñ için olur i yār \ ki dost ayaġına idesın nişār (SN 4315)
esirgedi vü oldu ayın bayın \ anuñ için aġladı uğurlayın (SN 4824)
pes āġāz idüp ķubbe naķşın didi \ kim anuñ için ġuşsa nice yidi (SN 4986)
turanlar ulu kiçi yohsul u bay \ anuñ için aġlaşdılar hāy hāy (SN 4999)
toġru oldu ne ki ol dēdi düşüm \ anuñ-ıçun ırġaram şimdi başum (YZ 717)
suçlu benüm dēdi hēç utanmadı \ ‘aşıķ-ıdum dēr sözümi tıtmadı (YZ 745)
anuñ-ıçun urdum anı zindāna \ sever-idüm bola ki eytdüm dōne (YZ 746)
biri birine ħaber vērür bular \ eyle şanur altun ‘azīz bizde var (YZ 966)

anun-ıçün tīmār éder bu bize \ yohsa bakmayayıdı yüzümüze (YZ 967)
şonra çirkīn iyi tıydum ben yine \ anun-ıçün ağladum döne döne (YZ 1002)
ya 'kūb eydür ol begenmedi bunu \ anun-ıçün gērü döndürdi şunu (YZ 1017)
yédi kurd anı cānı vardı hāk'a \ anı anduk bu şūratlara baķa (YZ 1075)
anun-ıçün yemedük şimdi aş \ yohsa kemürürduk aclıkdan taş \ (YZ 1076)
döndi eydür şonı düşvārlik feraḥ \ çün buḡaldum kaygumuz tartdum teraḥ (YZ 1209)
anun-ıçün söyledüm anı size \ var delīlüm taḡrı 'dan uşbu söze (YZ 1210)
hasretüm varını eyt şol bitide \ anun-ıçün göyndüğüm eytgil oda (YZ 1246)
oğlumu tutup beni ağlatmağıl \ dün ü gün anun-ıçün inledmeğıl (YZ 1257)
ol gönlegi anun-ıçün vèribdi \ atamun görmez gözi göre dedi (YZ 1334)
eytdiler taḡrı bizi vèribidi \ dostlarumdan birisi ölür dedi (YZ 1457)
anun-ıçün geldük uş sinin kaza \ anı ètdük çünki şorduḡ sen bize (YZ 1458)

3.1.3.1.1.1.3. Çün

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 117, Mantıku't Tayr'da 472, Yusuf u Zeliha'da 53 adet örneği bulunmaktadır.

çün kişi kendüziniñ terk eyleye / ayruguñ kendüye ne berk eyleye (MT 3025)

“Kişi benliğini terk etmeli çünkü Diğerlerine karşı sağlam durmalı.”

Kişi kendüziniñ terk eyleye önermesinde anlatıcı, insanın kendi içinde bencil arzularını terk etmesini tavsiye ettiği bilgisini verir. Tavsiyenin gerçekleşmesi durumunda kişinin diğerlerine karşı kendini savunabileceği bilgisini *ayruguñ kendüye ne berk eyleye* önermesinde anlatır. Bu iki önerme arasındaki neden-sonuç ilişkisi “çün” nedenleyici bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

çün eyle didi gine geldi dāye \ kim ol didüğini süheyl'e diye (SN 1719)

“Nevbahâr öyle söyleyince dadı tekrar bunları söylemek üzere Süheyl'in huzuruna geldi.”

Örnekte dadının tekrardan geldiği bilgisi *eyle didi gine geldi dāye* önermesiyle, anlatmak istedikleri dile getirmek için Süheyl’in yanına geldiği bilgisi *kim ol didüğini süheyl’e diye* önermesiyle verilmektedir. Önermeler arası neden-sonuç bağlayıcılığı “çün” nedenleyici bağlaç işlevli birim ile oluşturulmuştur.

çün eşitdi bunu ya ‘kūb’uñ özi \ tıldı yaş ağıladı iki gözi (YZ 141)

“Yakup bu sözleri işitince iki gözü yaşla doldu ve ağlamaya başladı.”

Örnekte neden içeriğine sahip *eşitdi bunu ya ‘kūb’uñ özi* önermesinde Yakub’un kendisi anlatılanı duyduğu bilgisi verilir. Sonuç içeriğine sahip *tıldı yaş ağıladı iki gözi* önermesinde ise duyduklarından dolayı gözlerinin yaşla dolduğu ve ağladığı bilgisi verilir. Yakub’un duyduklarından dolayı ağladığını dile getiren içerik bütünlüğü “çün” bağlaç işlevli birim ile gerçekleştirilmiştir.

kudretinden çün düzetdi ‘ālemi \ kendü nūrından yaratdı ādem’i (MT 3)

ol kanat nakşına çün inandılar \ ol kuş ol bir kanadı sandılar (MT 21)

kendüzini çün kişi komak gerek \ halk etin bunça niye yimek gerek (MT 41)

çün her iş ‘ālemde ola tañrılı \ kendüzüñden kimsene görme alu (MT 75)

çün hidāyet tañrı’dan irdi ere \ bî-şek ol er her işi hōş başara (MT 76)

çün becid dutdı perîşān oldılar \ kamu şar halkı katına geldiler (MT 192)

çün resūl işitdi bunlaruñ sözün \ cilveyile ‘arza kıldı kendüzün (MT 106)

çün benüm tācumuñ āvāzı çıka \ niçe pādīşāhları tahtdan yıka (MT 108)

çün işitdiler münāfıklar anı \ her birinüñ gevdeden gitdi canı (MT 114)

mekke’nüñ çün yakınına geldiler \ mekke yakın-ıdugını bildiler (MT 144)

çün görür safvān ki bunlar kör-imiş \ bu süleymān’dur bular bir mūr-imiş (MT 152)

bulhakem gönlinde çün yokdur safā \ lācerem görünmez aña mustafā (MT 221)

çün durasın mustafāyıla bile \ fethe varur-ısa varasın bile (MT 231)

pādīşāh var-ıdugın çün bildiler \ kamusı hayrān u vālih kaldılar (MT 255)

çün seni sīmurg kılmaya kabūl \ kaçan ire gönlüñe mihri nüzūl (MT 184)

ol hevāya gönli çün uçarıdı \ şatt’a düşüp ol yaña geçeridi (MT 293)

illa çün ‘ışkuñ senüñ gālib idi \ beni görmege becid tālib idi (MT 303)

- çün senüñ 'ıškuñ irişdi āhire \ lācerem gözümdağı akı göre (MT 305)*
- 'ışk çün gitdi şat'a düşmek 'azīm \ yüzemeyene hatardur iy hakīm (MT 306)*
- 'ışk çün gitdi şat'a girür-iseñ \ bogulasın bir kadem ururisañ (MT 308)*
- ol ere çün olmadı bu sır 'ayān \ şatt'a düşdi vü bogıldı bī-gümān (MT 310)*
- yārınuñ çün rengi soldı 'ākıbet \ 'āşıkı andan kesildi 'ākıbet (MT 313)*
- çün bu düşü gördi bīdār-ı cihān \ eydür iyyāh ussuma irdi ziyān (MT 335)*
- çün kala ol 'akbe bunda cāvidān \ cüz 'ukūbet olmaya yolda 'ayān (MT 341)*
- ka 'beden rūm iline çün gitdiler \ rūm ilini hōş teferrüç itdiler (MT 346)*
- şeyh ü yārānlar çün anda geldiler \ nāgehān ol manzarı hōş gördiler (MT 352)*
- küfrini bir zerre çün peydā kıla \ sad hezārān mü'mini tersā kıla (MT 362)*
- çün açar bürka' ki şeyh anı göre \ eydesin kim şeyhi oda yandura (MT 365)*
- şeyhe çün kıldı 'ayān dīdārını \ bir kılından bağladı zünnārını (MT 368)*
- hem-niştirler çün görürler hālını \ her biri añlar anuñ ahvālını (MT 373)*
- şeyh çün gönlin virür dildārına \ vālih ü hayrān kalur dīdārına (MT 377)*
- büleheb çün gördi kim safvān aña \ sayd oldı vü becid kaldı taña (MT 157)*
- eydür iy safvan çün sihrin ide \ çok senüñ gibiye yoldan ilede (MT 158)*
- çün görür safvān ki hergiz büleheb \ kılmayısar mustafā dīnin taleb (MT 159)*
- büt çün oddan kendüzin kurtarmadı \ tokuyanlaruñ cezāsın virmedi (MT 170)*
- çün görür safvān ki būcehl'üñ gözi \ görimez kim bile dünden gündüzi (MT 184)*
- çün güneş togdı görindi dūr baña \ sen ki gözsüzsin görünmedi saña (MT 187)*
- irte çün oldı girü buldum anı \ kör ola her kim 'ayıblaya beni (MT 191)*
- ölür-isem dahı suçum kalmadı \ çün kılıç dutmaga gücüm kalmadı (MT 201)*
- mekke kavmı cānına çün od düşer \ kamusı safvān'üñ üstine üşer (MT 203)*
- çün müsülmānlık yolu kuvvet duta \ bu oyunda kāfiri mü'min uta (MT 215)*
- gice çün dūr dökdi dībā üstine \ çarh inçü saçdı mīnā üstine (MT 381)*
- eydür ol tesbīh terkin çün kılām \ bilüme zünnārı bağlayubilem (MT 410)*
- şeyh eydür çün behiştī yüzü yār \ bizüm oldı, cennet oldı rūzigār (MT 412)*

çün her işi hak kazāsından sanam \ ne günāhum var benüm kim utanam (MT 527)

şeyh eydür ol bize çün yār ola \ kamu yārānlarımız agyār ola (MT 435)

degmesi çün bir su'ālī itdiler \ girü andan key cevāb işitdiler (MT 440)

ol karañu gice hayli çün geçer \ girü güneş su yirine od saçar (MT 444)

irte çün ol gice pāyāna irer \ şeyh derdi daḥı dermāna irer (MT 446)

kamu 'ālem çün aña agyār olur \ ol mahalle itleriyle yār olur (MT 448)

çün bir ay ol kapuda hayrān kalur \ şeyh anı sevdüğini ol kız bilür (MT 451)

çün saçum küfrini peydā eyleyem \ çok müsülmānları tersā eyleyem (MT 458)

şeyh eydür çün beni gördüñ zebün \ okı efsünlarıñı beni kosun (MT 459)

çün benüm 'ışkum degüldür serserī \ yā başum kes yā elüm dut iy perī (MT 461)

'ışk odından cānumı çün tagladuñ \ göñlümi saçuñ kılına bağladuñ (MT 466)

'ömr çün geçdi vü 'akluñ yok-durur \ serd demsin sözlerüñ sovuq-durur (MT 477)

şeyhi çün andan aluban gitdiler \ muglarıñ deyri dapa iletdiler (MT 495)

çün mey-ile yār şeyhi toyladı \ 'ışkınıñ ol mey birin biñ eyledi (MT 501)

çün şarāb-ı erguvānı içdi şeyh \ esriyüben dükelinden geçdi şeyh (MT 503)

şeyh çün ma'şūkını esrük görür \ zühd ü dīn ü baş u cān terkin urur (MT 504)

çün ümidi var ki gire koynına \ ol bütüñ el sunmak ister boynına (MT 505)

çün kadem sen küfre urmaduñ henüz \ kaçan olısar saña rüzī bu rüz (MT 508)

'ışk-ıla çün esriyüp rüsvā olur \ tersi kılmaz tanrı'dan tersā olur (MT 512)

dôstı eydür şimdi yārumsın benüm \ küfre çün girdüñ fedā olsun canum (MT 517)

şeyh tersā oldugın çün bildiler \ kamu tersālar daḥı dirildiler (MT 519)

şeyh çün zünnārı bağladı bile \ küfri meşhūr oldu şehre vü ile (MT 522)

'ışk çün aslan gibi gurruş kıla \ dīlkü gibi heybetinden 'akl öle (MT 534)

'ışk anı çün bir deve gibi yider \ yazılarda yār-ıçun toñuz güder (MT 555)

ten tagından çün temāşā idesin \ çok toñuzlar yazılarda güdesin (MT 558)

'ākıbet ol şeyh, çün tersā olur \ halkuñ arasında söz gavgā olur (MT 562)

yā seni çün böyle biz görmeyevüz \ gidevüz kim bunda biz durmayavuz (MT 570)

- çün mürîd işitdi şeyhüñ hālını \ bildi nite olduğın ahvālını (MT 604)*
- ol deñizde yutdı şeyhi çün neheng \ korkudan sizi kaçurdı nām u neng (MT 608)*
- çün kişi rāhatda hemdem yār ola \ renc vaktında niçün agyār ola (MT 611)*
- sözümüzüñ gavrına çün irdi şeyh \ maslahat gitmegümüzi gördi şeyh (MT 618)*
- çün kadem urdı ki gire oynına \ gördi kim kayd olısaruz boynına (MT 619)*
- çün mürîd ashāba söyler böyle dil \ dükeli ashābı kalurlar hacîl (MT 629)*
- çün tamām oldu bularuñ çillesi \ irdi iblîsüñ ucına hîlesi (MT 639)*
- degme yārı çün görür bu nūrı çok \ kendüzini çün görür kim nūrı yok (MT 669)*
- çün görürler şeyhi zār u dil-figār \ şādi vü gam arasında bî-karār (MT 672)*
- çün utandugın bulardan bildiler \ kamu yārānlar katına geldiler (MT 673)*
- çün şefā'at eyledi hak'dan resûl \ kim girü îmān seni kıldı kabûl (MT 678)*
- şeyhi yola geldüğün çün bildiler \ 'ākıbet yol 'azmini çün kıldılar (MT 684)*
- çün uyanur uykudan kız hūb u hōş \ gönli içinden virür nūr ol güneş (MT 691)*
- çün peşîmān oldu vü geldi yola \ şimdi anı istemeñ vācib ola (MT 705)*
- çün bizüm dînümüze sādık-durur \ şimdi sen ma'şūk ol 'āşık-durur (MT 706)*
- şeyh çün sözlerini gūş eyledi \ düşde gördüğün bulara söyledi (MT 714)*
- çün bular ol hāleti işitdiler \ dükeli şeyh-ile bile gittiler (MT 715)*
- hām-iken çün 'ışk odından ol bişer \ yalvarur şeyhüñ ayagina düşer (MT 717)*
- çün günüm tağ başına irdi benüm \ sen hilāl-ıla ne bedr ola canum (MT 727)*
- kuvvetüm yok çün hakuñdan çıkmaga \ şehvet-ile 'akl evini yıkmağa (MT 729)*
- kim cihānda ayruğı çün almayam \ āhiretde senden ayru kalmayam (MT 732)*
- şeyh çün eyler du'ā kim kız öle \ kamu yārānlar āmîñ dirler bile (MT 736)*
- çün bu sırrı asl kavmi bildiler \ yitmiş ev kamu müsülmān oldılar (MT 744)*
- çün sipāhān'dan hicāz'a irişem \ bunça dürlü savt u sāza irişem (MT 762)*
- çün rehāvî'den 'ırak'a yüz dutam \ zühre'nüñ çengini avc-ıla utam (MT 763)*
- çün sözüñ bî-tu'm reng ü bû-durur \ ne şeker kim yir-iseñ agu-durur (MT 783)*
- 'ākıbet çün ölmege inanasın \ dirligi gülşehri'den öğrenesin (MT 791)*

- çün selām virdi vü kıldı ihtirām \ hızr eydür ol ere kim iy imām (MT 798)*
- çün dilemezsın ki hergiz ölesin \ sen kaçan benüm harifüm olasın (MT 808)*
- çün resûl'e biz viribirüz selām \ nazma irür yüz kelām u biñ nizām (MT 840)*
- çün girür rıdvān ki yüz biñ sâz-ıla \ bunlar uçmakda yörürler nâz-ıla (MT 855)*
- eydür iş bunlar ‘aceb çün irdiler \ uçmaga kangı kapudan girdiler (MT 856)*
- eydür āhir dünyādan çün gitdüñüz \ gūr içinde öluben çok yatduñuz (MT 866)*
- eydür āhir münkir'i çün gördüñüz \ hem nekîrîn'üñ cevabın virdüñüz (MT 868)*
- eydür āhir çün sırâtı geçdüñüz \ tamuyı görüp behište kaçduñuz (MT 872)*
- eydür āhir çün hisābı virdüñüz \ uçmaga andan gelüben girdüñüz (MT 876)*
- çün dürüst oldı hisābuñuz tamām \ andan oldı yirüñüz dārü's-selām (MT 877)*
- eydür āhir işüñüz çün sag-ıdı \ nāmeñüz sag elüñüzde agıdı (MT 879)*
- çün görür rıdvān ki bunlaruñ dili \ bir söz eydür ki hal olmaz müşkili (MT 881)*
- döşegi içinde çün yumdı gözün \ açıcak uçmakda buldı kendüzün (MT 885)*
- çün bizüm maksūdumuz sultān-durur \ cennet ansuz bize bir zindān-durur (MT 912)*
- çün aña irdük ne cennet ne sırāt \ deve kaçan geçe fî-semmi'l-hiyāt (MT 913)*
- çün görür rıdvān ki bunlar hās-ımuş \ dünyada mahlasları ihlās-ımuş (MT 914)*
- çün sizüñ dīdāra meylüñüz-durur \ cennet ü hūrî tufeylüñüz-durur (MT 917)*
- çün muhammed'den açarsız siz kapu \ bize vācibdür size kılmak tapu (MT 919)*
- çün felek nāsa çala nāy-ı nefîr \ ebşirü yā kavm kad cā'el-beşîr (MT 922)*
- bir gedāyı şeh kılam çün bakavam \ bakmadugum pādişāhı yıkavam (MT 932)*
- çün et etmek hısmınuñ oğlanısın \ bir süñüğe it gibi uzanasın (MT 942)*
- et yiyenden pādişāhlık çün gide \ bir süñük yiyen ne sultānlık ide (MT 943)*
- kūh-ı kâf eyvânına çün varasın \ anda sultān kim idügin göresin (MT 949)*
- bu sıfatlu isteyü çün geldiler \ şarda bir eskiçi oğlın buldılar (MT 961)*
- şeh çün andan buldı sıhhat dānesin \ okıdı atası-y-ıla anasın (MT 962)*
- çün ümîdin kesdi ata anadan \ kim yadırak buldı yüz bîgāneden (MT 967)*
- çün nasībümüz sitemdür n'idelüm \ hasm çün girü hakemdür n'idelüm (MT 988)*

- çün dinamazuz cihānuñ şāhına \ yüz cihān yaradanuñ dergāhına (MT 989)*
- şāh çün işitdi ol oğlanuñ sözin \ eyledi yavlak melāmet kendüzin (MT 992)*
- çün buña sultāndan ola güç ‘acab \ kim ola def‘ine ‘ālemde sebeb (MT 998)*
- rence çün senüñ tenüñ rāzı degül \ pes nite eydür aña kim gel sen öl (MT 1001)*
- çün bağışlar husrev anuñ cānını \ viribir hak derdinüñ dermānını (MT 1006)*
- pādişah çün anı āzād eyledi \ gönlini ol gussadan şād eyledi (MT 1007)*
- her birisi çün bir iklīmi ala \ gülşarı’nuñ issi gülşehrī ola (MT 1014)*
- gülşarı’n gülşehri çün mülki yazar \ sen gid ol hōd kendü milkinde gezer (MT 1015)*
- çün benüm añladugum bir sır-durur \ deñiz-ile yazı baña bir-durur (MT 1024)*
- çün deñiz yavrıların yiri olur \ ana deñizüñ kırañında kalur (MT 1053)*
- çün tavuk deñiz kırañından görür \ yavrılarını deñizde çağırur (MT 1054)*
- ana çün korkar suya girmeklige \ su içinde bir nefes durmaklıga (MT 1058)*
- çün var-ıdı aslumuzda bu hüner \ bize dañı hāsıl oldu bu güher (MT 1066)*
- hüküm çün en-nefse bi’n-nefsi ola hās \ kimi öldürdüm ki eylersin kısas (MT 985)*
- çün deñize girmediñ bizüm-ile \ deñizüñ içinde yüzmediñ bile (MT 1077)*
- cānumuz ma ‘nī deñizin çün görür \ deñize kaz yavrusı gibi girür (MT 1080)*
- çün ölüm gele vü ma ‘nī deñizin \ cāna eyle ‘arz ideler añsuzın (MT 1082)*
- cān çün ol deñize kaz gibi tala \ ten tavuk gibi kırañında kala (MT 1083)*
- çün ben asluma kavuşdum iy denī \ sen kaçan yoldan iledesin beni (MT 1096)*
- ger baña çün pādişāh hemdem-durur \ şeh huzūrında baña ne kem-durur (MT 1131)*
- çün selāmınuñ ‘aleykini alur \ hink-i rüstem rahşına yakın gelür (MT 1147)*
- mīhları biribirinden yokaru \ çün geçürdi küngüreğe irürü (MT 1169)*
- çün cihānda rüstem-i destān didüñ \ daha ne kaldı ili koyup gidüñ (MT 1196)*
- kendüzinden kemligümi çün duya \ ol beni öldürmedin kaçan koya (MT 1219)*
- güç-ile bunuñ-ıla çün çıkmadum \ güz ile atdan aşaga yıkmadum (MT 1220)*
- rüstem andan çün birez girü kalur \ bir tag ardından ileyini alur (MT 1230)*
- çün musāfā girmişem surhāb-ıla \ çok neberd eylemişem sührāb-ıla (MT 1240)*

- pādişahlık bende çün bî-bāk ola \ kullarum cemşîd ile dahhāk ola (MT 1241)*
- çün ferîdün mülkin almaga kıyam \ gürz-ile güstāşb kalkanın sıyam (MT 1242)*
- kerrenāy u kūs çün kıla gırîv \ mat ola gūderz ü mecrūh ola gîv (MT 1244)*
- çün ferāmîhr-ile ferhād irişe \ rüstem anlaruñ-ıla hōş barîşa (MT 1245)*
- çün nerîmān bu ile gelimedi \ sām bu ili gelüben alımadı (MT 1250)*
- rüstem-idügüm aña çün bildürem \ vallah atam zāl-ısa kim öldürem (MT 1253)*
- çün bunuñ adını işidür kaçır \ korkısından karnı dahı kan geçer (MT 1255)*
- çün bunuñ korkusı öginde biter \ atları yirinde kor yirler yiter (MT 1256)*
- ad-ıla çün ben bu rızkı yiyeyüm \ kim yig-idi güçde benden diyeyüm (MT 1259)*
- kuvvet içinde delim benden geçer \ n'ideyim çün adum işidüp kaçır (MT 1265)*
- çün yazarlar iy muhammed ümmeti \ kulhuvallah'dan yokaru tebbet'i (MT 1302)*
- yohsa yokaru oturmak ne kıla \ şahsa çün bir gāfil ü nādān ola (MT 1306)*
- çün senüñ-ile kıyāmetde 'itāb \ eyleye men- 'indehu 'ilmü'l-kitāb (MT 1327)*
- kanda kim bir çok tütî göresin \ çün selāmum bunlara degüresin (MT 1350)*
- çün biledük şekkere dişümüzi \ tañrı bile ne ola işümüzi (MT 1358)*
- çün bizüm yirümüz oldu bu kafas \ siz çemenden hāli olmañ bir nefes (MT 1359)*
- hv ōca bu ilden çün ol ile sefer \ kıldı geçdi bunca bahr u bunca ber (MT 1361)*
- hoş temāşā eyleyü taglarına \ çün yakın geldi şaruñ bāglarına (MT 1362)*
- ol selāmı tütîler çün aldılar \ cümlesi yire düşüben öldiler (MT 1372)*
- çün selāmuña fidî cān kıldılar \ beni ol sözden peşîmān kıldılar (MT 1385)*
- çün baña ikrām u lutfeyler-idi \ kim şekerden yig baña söyler-idi (MT 1393)*
- çün kafasda kendüzüñden geçesin \ taşra düşdükde geñüñçe uçasın (MT 1413)*
- çünkü öldüm uş ilüme giderem \ şekkeri ben bu kafasda n'iderem (MT 1415)*
- ol çün öldi dirliğin buldı tamām \ baña ansuz dirliğüm oldu harām (MT 1418)*
- çün muhammed milletidür kişümüz \ āyet ü ahhbār-iladur işümüz (MT 1428)*
- degme kanı bir kuşa çün bildürem \ 'ālemi gevherler-ile tolduram (MT 1444)*
- çün güher bir taş-durur hergiz kişi \ gevheri var-ısa tapmaya taşı (MT 1448)*

çün senüñ nefsiñde yok-durur güher \ kamu taşları güher dut ser-be-ser (MT 1449)

çün süleymān gördi kim ol 'izz ü cāh \ oldı bir taşdan u 'ālī pāygāh (MT 1452)

çün teninde olmaya şahsuñ güher \ tagdağı gevher gelüp aña n'ider (MT 1462)

çün halāyıkdan götürdüm rencümi \ hem ümīdüm var ki görem gencümi (MT 1469)

baykuşı çün key hakīr okıyalar \ genci üstinde fakīr okıyalar (MT 1474)

mālī çün harc itmeyesin hāl-ıla \ saksılar yiksān ola ol māl-ıla (MT 1482)

çün bahīl ol mālā yavlak aldanur \ lācerem ol māl elinde eglenür (MT 1489)

çün işinde yok-durur hergiz salāh \ lācerem yi yir tolıcak müsterāh (MT 1490)

degmesi çün bir su'ālī itdiler \ girü hüdhüdden cevāb işitdiler (MT 1500)

çün cihān üstine sīmurğ uçdı hōş \ 'āleme kanatlarını açdı hōş (MT 1526)

kuşlar ol esrārī çün işitdiler \ cānların sīmurga īsār itdiler (MT 1533)

çün belürdi hüdhüdüñ serverligi \ ol yola vü kuşlara rehberligi (MT 1540)

yola kamusı bile 'azm itdiler \ çün birez yir hüdhüd ile gitdiler (MT 1543)

yoluñ iraklığını çün bildiler \ vādinüñ agzında menzil kıldılar (MT 1551)

çün yoluñ işkencisine düşdiler \ girü hüdhüd yöresine üşdiler (MT 1552)

mukrı çün dikdi durugeldi beri \ bir su'ālī sordı vā'izden arı (MT 1565)

sen daḥı çün şimdi varursın yola \ biz daḥı şimdi varuruz menzile (MT 1567)

leşkerinden pādīşāha çün irem \ iricegin size daḥı gösterem (MT 1573)

kim senüñ-ile çün anda gidevüz \ biz daḥı ol cevheri iledevüz (MT 1603)

çün senüñ bir zerre kadriñ yok-durur \ işbu dirlik daḥı saña çok-durur (MT 1625)

sayruyı çün sagdan eylersin temīz \ ölür-iseñ n'idisersin iy 'azīz (MT 1640)

reşkümüz yok bülbül ü destānlara \ çün irakdan bakaruz bostānlara (MT 1676)

çün bakar leylī selām aña virür \ çün selām alur katında oturur (MT 1704)

leyli çün gördi ki bilmedi anı \ top köyindi gönli vü yandı canı (MT 1717)

ma'nide çün beni kılursın taleb \ sūretümi nite bilmezsin 'aceb (MT 1720)

çün benem leylī vü beni bilmedüñ \ sen bu fenni hīç hāsıl kılmađuñ (MT 1723)

çün benüm içümde bir leylī ola \ taşragı leylī ne işüme gele (MT 1734)

- leyli çün gördi ki mecnûn bilmedi \ anı vü hîç iltifâtın kılmadı (MT 1753)
- çün anı bilmez nite kılur taleb \ leylî dir leylî'ye bakmaz iy 'aceb (MT 1754)
- çün ne bellü er ne bellü 'avratam \ kendü başuma bir ağır mihnetem (MT 1770)
- çün iki yüzlü vü iki dillüyem \ bî-vefâlıkla cihânda bellüyem (MT 1773)
- gâh zâhid gâh fâsık olmagıl \ çün muvâfıksan münâfık olmagıl (MT 1788)
- ikilig-ile ne birlik idesin \ çün muhannessin ne erlik idesin (MT 1789)
- 'ahduñı çün beklemeszin cāvidān \ bes bir itden aluraksın bî-gümān (MT 1799)
- kim bu tūtî çün olur-ıdı melûl \ ögine düşmez-idi darb-ı usûl (MT 1813)
- tütî çün ol perdeden gider-idi \ kargadan yavlak gile ider-idi (MT 1815)
- benüm ögüdüme girmez n'ideyim \ 'aklı çün ol söze irmez n'ideyim (MT 1831)
- çün ne darb anda görürem ne usûl \ bu 'l-fezāyil mi ola ol bir fodûl (MT 1834)
- düşmanum çün bellü kişi olmadı \ eyle dut kim dünyaya hōd gelmedi (MT 1861)
- şarlunuñ çün gussasında olmazuz \ şarda kimse var mı yok mı bilmezüz (MT 1863)
- çün becid şar kaygusunda olmazuz \ şar tolu halk u birisin bilmezüz (MT 1866)
- illa çün bürhân-ıla añlayasın \ mantıkînuñ hüccetin tañlayasın (MT 1897)
- çün biz añavuz ulu tañrı adın \ siz ta 'âlallah diñüz key ulu adın (MT 1921)
- hîç rengüñ süretin çün görmedüm \ süretinüñ fikrini terk urmadum (MT 1945)
- gözsüz ol yidinçi evde çün durur \ gözi açılmış olur bakar görür (MT 1955)
- her ne kim işidesin ya sorasın \ andan ayruksı ola çün göresin (MT 1974)
- çün yoluñı bilmediñ kim ne-y-imiş \ eylük it kim kamu yolda key-imiş (MT 1978)
- ben mecestî 'ilmini çün söylerem \ hendese 'ilminde eşkāl eylerem (MT 2012)
- çün mürâyâ 'ilmini şerh iderem \ cüst ilāhîden hilāfa giderem (MT 2013)
- 'ilmi çün iledürem ma 'lūmına \ lâzımı irürürem melzūmına (MT 2014)
- gökleri çün bahs idem ashāb-ıla \ yüz rasad bağlayam usturlāb-ıla (MT 2026)
- çün vücūduñ bilem istihsānını \ her delîlūñ getürem bürhānını (MT 2027)
- çün edebde hutbeler imlā kılām \ ism ü fi 'l ü harf-ile inşā kılām (MT 2030)
- vezn-ile çün şî 'ri taktî' eyleyem \ san 'atın tecnîs ü tarsî' eyleyem (MT 2031)

- çün ehādisiñ beyānın kıluram \ ol ki rabbānī-durur hem bilürem (MT 2034)*
- çün hakikatdan mecāzı añladum \ bu kamu nāz u niyāzı tānladum (MT 2037)*
- yohsa nārincāt-ıla çün tañlaram \ sīmiyā vü kīmiyāyı añlaram (MT 2039)*
- çün ferāyız ‘ilmini kıldum hisāb \ bildüm uht u ibn sehmin bī-hicāb (MT 2041)*
- ‘ilm-ile çün olmaya bile ‘amel \ ol hamāla ta‘nalar ura cemel (MT 2059)*
- kimse aña rişvet okın çün ata \ elli biñ kez bir pula dīnin sata (MT 2071)*
- yüzemez-iseñ suda çün ölesin \ da‘vıluñdan kamu kurtılasın (MT 2096)*
- ‘ilm çün senden seni alımadı \ mislerüñi kīmiyā kılımadı (MT 2102)*
- zulm-ıla ‘ādıllıgum çün ayırışa \ kurd-ıla mülkümde koyun barışa (MT 2108)*
- ‘ālemi çün ‘ilm-ile karışduram \ od-ıla suyu bile barışduram (MT 2110)*
- çün benüm ‘adlüm eline geçeler \ bāz u tihū bir havāda uçalar (MT 2120)*
- çün ferīdün gibi ‘adl ü dād idem \ hātım ü kisrī revānın şād idem (MT 2121)*
- pādişāha ‘adl çün rehber ola \ milketinüñ toprağı gevher ola (MT 2148)*
- çün gice müşkin çār örtüñdi başa \ gitdi gündüz şāhidi yüzün yaşa (MT 2166)*
- çün güneş āb üstine āzer saça \ çıkdı mīnā gülşene gevher saça (MT 2175)*
- çün ben aña gösterimezem beni \ niçe aña göstereyüm fermanı (MT 2190)*
- halka çün bir dürlü bühtān kıluram \ yüz evi bir demde vīrān kıluram (MT 2212)*
- gaybetüñ çün kazanında kaynaram \ halkı bir lokma gibi hōş çeynerem (MT 2215)*
- çün erenler gaybetini avlaram \ gündüzün ‘avrat gibi kov kovlaram (MT 2216)*
- degme sözde bahs çün oldı tamām \ lā nüsellim gitdi vü geldi selām (MT 2249)*
- çün halīfe tapusına çüst irer \ çün halīfe andan ahvālı tıyar (MT 2267)*
- çün yavu vardum ben ol ortada cüst \ tapuña geldüm kim ol da‘vā dūrüst (MT 2275)*
- yohsa ben tācı koyan çün görmedüm \ ol ferīşteyi vü vasfin virmedüm (MT 2277)*
- çün halīfe kapusına irdiler \ kapusından tapusına girdiler (MT 2289)*
- halk çün hizmet kıluban gıtdiler \ gör vezīr-ile halīfe n’ıtdiler (MT 2307)*
- kim aña çün tahta binüp oturur \ tañrı’dan tācı ferīşte getirür (MT 2318)*
- çün yalan oldı dükeli görmedük \ çıkdılar anı vü vasfin virmedük (MT 2338)*

- niçe şād olam kişi ikrārına \ çün irişürüz girü inkārına* (MT 2343)
- çün zarūret anı muztar eyleye \ günde ya biş söz ya on söz söyleye* (MT 2371)
- kim çün anuñ bilmeginde olalar \ ol yavuzlıkda yüz eylük bulalar* (MT 2427)
- şarlular çün bilmediler hālümüz \ kim nite geçer bizüm ahvālümüz* (MT 2501)
- degme şar çün bizden iltür nāmesin \ bu şarı sen aç yagı dut kamusun* (MT 2503)
- adumuz çün yidi iklīmi dutar bir \ şar-ıla işümüz nite biter* (MT 2504)
- yohsa çün nām u nişānı olmaya \ kadr u cāh-ıçun mürebbī olmaya* (MT 2516)
- çün mürīdi ‘ilm-ile irşād ide \ halkı bir hōş hulk-ıla münkād ide* (MT 2517)
- illa sen çün bir mahalle erisin \ hem mahalle şeyhlerinüñ yārisin* (MT 2543)
- uçā her bir murg u hem bir murg-ıla \ uçmaya sīmurg çün sīmurg-ıla* (MT 2544)
- çün selām virdüm ben ol erenlere \ kim fidā olsun tenüm siz cānlara* (MT 2567)
- çün selāmumuñ cevābın virdiler \ girü ‘irfān ‘ālemine girdiler* (MT 2568)
- çün görür kim söz söze hiç olmadı \ ol bu ta ‘rīf-ile beni bilmedi* (MT 2576)
- çün ilāh-nāme senāyī’den gele \ mesnevī mevlānā’nuñ suhfi ola* (MT 2582)
- çün nizāmī her sözi hōş söyledi \ mahzenü’l-esrār’ı zībā söyledi* (MT 2583)
- çün musībet-nāme attār irüre \ mantiku’t-tayr’ı aña yār irüre* (MT 2584)
- çün er adı vü kitābınuñ adı \ rüşen oldu geldi duzınuñ dadı* (MT 2590)
- yohsa çün er dünyada adsuz ola \ tuzı kaçan gele çün datsuz ola* (MT 2591)
- çün senüñ nām u nişānuñ yok-durur \ şöretüñ az u mürīdüñ çok-durur* (MT 2606)
- çün bilimedüñ cihān dutmaga yol \ bāri var şehriñde bir şeyhçugaz ol* (MT 2608)
- çün ben işitdüm bulardan bu sözi \ hem görindi baña ol sözüñ yüzi* (MT 2611)
- varlığıyla yoklığı yeksān-durur \ çün bilinmedi ki ne hayvān-durur* (MT 2614)
- eytdüm āhir durayım bir gideyim \ çün ne adum var ne sözüm n’ideyim* (MT 2616)
- ben bu gülşehrī adın çün bagladum \ kendüzüme vü gönüller tagladum* (MT 2628)
- çün kitāb-ıla adum oldu tamām \ vardum ol altı ere virdüm selām* (MT 2630)
- çün bular şerh itdiler adlu adın \ degmesi öğdi kitābınuñ dadın* (MT 2638)
- ārīfe çün ol makāmāt eyledi \ anda bu sözi bu ilde söyledi* (MT 2421)

- vecd-ile çün tañrı 'ya olur velî \ olur işlerde eli tañrı eli (MT 2424)*
- çün cihānda sözlerüm ola devān \ dünyada adum kala mı cāvidān (MT 2647)*
- degmesi ol çeşmeden çün kandılar \ bir kadeh geĵ geldi baña sundılar (MT 2656)*
- anda çün hāsıl kıla 'ilm ü 'amel \ gele şeyhüñ tapusına bî-dagal (MT 2701)*
- çün ma 'ādinden nebāta iriše \ kim biraz berg ü sebāta iriše (MT 2704)*
- çün melekden dahı geçe bî-riyā \ āhı tapusından ire tañrı 'ya (MT 2707)*
- çün ahî bu didügümi bilmedi \ sorar-ısañ biñde birin kılmadı (MT 2708)*
- çün ahî cāhil ola vü bî-amān \ terbiye hem cehl örgene hemān (MT 2710)*
- çün ahî bilmedük ola bu yolu \ terbiye kanda biliser iy ulu (MT 2711)*
- çün bu aña ol buña yavuz sana \ ikisinüñ kavlına kim inana (MT 2713)*
- biribirin çün ahîlar ögeler \ müdde 'ilerüñ depesin dögeler (MT 2714)*
- çün ulular biribirin sıyalar \ kiçileri ne yola okıyalar (MT 2715)*
- kuş diline çün süleymānlık kıla \ derdüñe gülşehri dermānlık kıla (MT 2718)*
- çün halālum degül ol 'avrat benüm \ olmasun hîç anuñ ardınça yönüm (MT 2759)*
- döneyim kendü işüme gideyim \ çün halāl olmaya baña n'ideyim (MT 2760)*
- çün nebî kendüye miskīnem didi \ kangı cāhil saña miskīn ad kodı (MT 2773)*
- çün yazukdur neye miskīn urayım \ kendü adum u yazuga gireyim (MT 2775)*
- çün tabî 'iden riyāzîye gelem \ hikmet ü tıbb u nücümü key bilem (MT 2780)*
- çün bulıtlar birbirine sürtişür \ ra 'd olur sen bu sebakları bişür (MT 2804)*
- yeşil ot saru kızıl gül 'aksi hōş \ çün urur buluda uş böyle kim uş (MT 2811)*
- büşr eydür tañrı kahrı çün gelür \ gice gibi ay yüzi kara olur (MT 2843)*
- kendüzinden çün degüldür ay nuri \ aydıñı kamu güneşdendür varı (MT 2845)*
- çün güneşden nūr alur ay iy hakīm \ güneş ayuñ nūrın eyler müstakīm (MT 2846)*
- çün beyān oldu ne kim bahs itdiler \ geçdiler ol sözden ü hōş yatdılar (MT 2850)*
- çün se şenbih günü merrih'üñ ola \ hem 'utārid günü çārşenbih ala (MT 2859)*
- saña ne sordum-ısa çün bilmedüñ \ tañrı emrine havāle eyledüñ (MT 2860)*
- kim kazālar tañrı'dan çün geleler \ kamu zeyrekler görüñ kör olalar (MT 2863)*

çün suya girür ki gusl eyleye hoş \ hâli niçe ola añladayım uş (MT 2888)
gör ki tañrı hükmi çün kula gele \ kul nite küp suyına düşe öle (MT 2898)
açdı kapu büşr aña virdi selām \ çün selāmin aldı ol ‘avrat tamām (MT 2912)
büşre eydür ol çün öldi n’idelüm \ ölenüñ ardinça nite gidelüm (MT 2934)
çün kavuşdı āhiret bostānına \ tañrı rahmet kılsun anuñ cānına (MT 2935)
satın alup satmaga çün bulaşur \ assısın ol hōca-y-ıla üleşür (MT 2953)
çün eyü dirildüğini bildiler \ şehir uluları muhibbi oldılar (MT 2961)
sevdügi hicri çün anı tagladı \ yemlihā halkına göñlin bağladı (MT 2972)
su saçar ussi girü başa gelür \ ‘avratı ol hāle çün hayrān kalur (MT 2978)
çün harām olmadı āhengüm saña \ hak halāllığı seni virdi baña (MT 2983)
varmaga çün meylüm olmadı saña \ tañrı verdi ‘ākibet seni baña (MT 2986)
çün arıtmaduñ müriüvvet gölini \ sen ne bilesin fütüvvet yolını (MT 2992)
er ola kim çün seni mihmān kıla \ ileyüñde kendüzin kurbān kıla (MT 3014)
çün kişinüñ etmegini yimedüñ \ hergiz anuñ zıkr-i hayrın dimedüñ (MT 3027)
fāsıkı çün bezli ilte cennete \ buhl-ıla zāhid cehennemde yite (MT 3034)
tā metā ‘ı dolaya pīçe kişi \ çün satun ala anı hīçe kişi (MT 3054)
hīç-ile sermāye çün dura esās \ assı dañı hīç ola re’sen-be-re’s (MT 3057)
çün bağışlar pādīşah aylak ‘atā \ hīçe virmek hōd ola ‘ālī bahā (MT 3063)
çün degül bī-çāralıkda sā‘atı \ tereye degmez katumda tā‘atı (MT 3142)
fikretüm çün şöhet ardinça gider \ nefis beni deve gibi yider (MT 3165)
çün sözi başlamaga geldük girü \ tañrı adını añalum ilerü (MT 3189)
çün üzilmedi kopuzdan kılumuz \ işid imdi kim ne söyler dilümüz (MT 3192)
ol kişi eydür tenüñ çün kadri yok \ bī-hünerlikde vü yavlak ‘aybı çok (MT 3223)
kim benüm emrūme çün irişeler \ kurd-ıla koyun bile barışalar (MT 3258)
ten kumaşı çün hisāba gelmedi \ bunda hem bir kadr u kıymet bulmadı (MT 3267)
cān metā ‘ı çün bahāsı çoğ-ımuş \ ağırınça dartası taş yog-ımuş (MT 3268)
āhiretde çün terāzū asıla \ degmesi bir dürlü nakd-ıla gele (MT 3272)

- āhiret bāzārına çün gelesin \ ne iletdüñ-ise anda bulasın (MT 3274)*
- kim ilan gibi ininden çün çıkar \ balta-y-ıla yapduğı burcu yıkar (MT 3289)*
- çün benüm hükmüm revān oldı saña \ ma 'ni-y-ile secde kıldıñ sen baña (MT 3331)*
- 'ömrümüñ niçeligin çün bilesin \ sen katumda dünkü bir tıfl olasın (MT 3332)*
- çün ben āsān gösterem müşkilleri \ delüden bilmeyesin 'ākılları (MT 3344)*
- dünyā zāhidlerini çün görevem \ ileyümçe gelle gibi sürevem (MT 3345)*
- halka çün ben eyle kim gerek koyam \ bir nefesde bunça tevbeler sıyam (MT 3368)*
- dāneyi çün dām içine ben dökem \ kuş kanadın eyegüsinden sökem (MT 3376)*
- çün benüm kamusına telbīs olan \ iy 'aceb kimdür baña iblīs olan (MT 3378)*
- çün ben andan kesmezem ümīdümi \ kim görem bir subh-dem hurşīdümi (MT 3379)*
- çün işitdi ādem iblīs 'üñ sözün \ kakıdı vü 'arza kıldı kendüzün (MT 3395)*
- çün ev issin ev içinde sanmaduk \ nakş-ı dīvāra dahı aldanmaduk (MT 3410)*
- yine çün gümrāhlıgıñı göreler \ evliyā hāşā ki saña uyalar (MT 3419)*
- toprag-ıla odı çün yaratdı hak \ ikisini dünyāda durıtdı hak (MT 3313)*
- 'ārīfün çün hak'dan artuk fikreti \ yok-durur kimüñ var aña kudreti (MT 3424)*
- sen seni gör yohsa çün rahmet gele \ her biri bir haslet-ile kurtıla (MT 3425)*
- arusuz olıçağın aru tonı arı \ ola çün yuduñ girü anı (MT 3444)*
- çün ben ayrug u günāh ayrug-ıdı \ eyle gitdi kim sanasın yog-ıdı (MT 3446)*
- çün işitdi ol bed-ahter bu sözi \ kısmetinden kararak oldı yüzi (MT 3474)*
- çün göresin şāhı peydā vü nihān \ olmaya gülşehri'den yig tercümān (MT 3482)*
- ayru düşdi pādīşāhdan bir zamān \ çün sever-idi anı şāh-ı cihān (MT 3512)*
- çün benüm yügürdüğümi bilesin \ sen bu eve uçagelmiş olasın (MT 3535)*
- bu evüñ çün bir yolu var bī-ta 'ab \ kangı yoldan gelmiş olasız 'aceb (MT 3538)*
- cānumuz çün cānına hemrāh-ıdı \ ol muhabbetden gönül āgāh-ıdı (MT 2553)*
- sen çün irmedüñ henüz ol hālete \ kaçan iresin ol işde ālete (MT 3567)*
- çün görür gülşehri yārınuñ yüzün \ görür anuñ sūretinde kendüzün (MT 3568)*
- kim karañu dünde çün destān idem \ hālini zengi yüzünden iledem (MT 3571)*

- gök dapa bulut gibi çün gürleyem \ şeb-külāhın 'īsī'nüñ ogurlayam (MT 3580)*
- ben gice çün degme bir dama çıkam \ çok evi kim issi başına yıkam (MT 3585)*
- rūm ilinde sihr odına çün girem \ küpe binüben horasan'a varam (MT 3587)*
- cānuñ çün ilte gevdeñden ecel \ sıgmaya ol ortada mekr ü hiyel (MT 3593)*
- dīn yolında çün terāzū asalar \ bir eli on akça-y-ıçun keseler (MT 3598)*
- ol hevā çün hemdemi olur-ıdı \ yazlu sūret ādemī olur-ıdı (MT 3627)*
- her gün aslan çün şikār eyler-ıdı \ kamusını tārūmār eyler-ıdı (MT 3642)*
- aslanuñ çün cevri haddan geçicek \ su yirine kanlarını içicek (MT 3644)*
- çün tevekkeltü 'ale'l-allāh diyesin \ işlemedin kendü rızkuñ yiyesin (MT 3662)*
- kismetüm sizden-durur yiyiserem \ çün yeyem hak şükrini diyiserem (MT 3672)*
- cānavārlar bu sözi çün gördiler \ yüzlerini kamu yire sürdiler (MT 3676)*
- cānavārlar çün sözün işitdiler \ günde bir av vermegine gitdiler (MT 3685)*
- pençemi çün deri yüzmege düzem \ ikiñüzüñ dahı derisin yüzem (MT 3710)*
- çün melikligi takāzā kılalar \ iki şāh bir ilde gavgā kılalar (MT 3712)*
- çün belüre pādişāhlıkda yolum \ yig ola andan benüm kemter kulum (MT 3713)*
- işüm almakdan çün oturdı odı \ işümi aldı beni andan kodı (MT 3718)*
- çün görür kim ol işüm aña uya \ kapar anı vü kalur bir kuyuya (MT 3719)*
- kuyunuñ yakınına çün geldiler \ kuyu yakın-ıdugını bildiler (MT 3730)*
- sen meger kim üstine çün gelesin \ beni kendü koltuguña alasın (MT 3734)*
- çün inandı tavşan aldadugına \ aldı ol tavşançugı koltugına (MT 3737)*
- çün suya bakdı kim ol aslan kanı \ gördi bir aslan dutar bir tavşanı (MT 3739)*
- çün görür kim düşmeni düşmiş suya \ tavşanı koyup kalur ol kuyuya (MT 3741)*
- çün kuyuya düşdi suda bogılır \ sag esen tavşan kırañında kalur (MT 3742)*
- çün görür tavşan ol aslan öldüğün \ ol kuyu ol aslan-ıla toldüğün (MT 37439)*
- bunlar anuñ geldüğün çün gördiler \ kamu bī-hôd yirlerinden durdılar (MT 3751)*
- çün ögine dirdi bir bir bildüğün \ söyledi aslana neler kıldüğün (MT 3764)*
- hırsa çün aslan gibi inanasın \ işveler tavşanına aldanasın (MT 3770)*

- çün yoluñ yarsında añsuzın ölem \ kavmumu kaçan gelüp girü bulam (MT 3779)*
- köylerümi çün severem n'ideyim \ atlarımı niçe koyup gideyim (MT 3780)*
- bendi çün çekilmege düzüliser \ bend-ile boynuñ bile üzüliser (MT 3790)*
- kuş kanadı çün kafasda sag ola \ ārzūsı būsitān u bāg ola (MT 3791)*
- çün kafas sına kuş uça nāz-ıla \ gülsitānlara vara pervāz-ıla (MT 3792)*
- çün kafasda kendüzini baglaya \ kanadını yüz od-ıla taglaya (MT 3793)*
- çün kafas sına kim ol kuş kasd ide \ kim uça ol bend-ile kança gide (MT 3795)*
- çün kafasdan çıkdı vü bostānlara \ irmedi ol bülbül ü destānlara (MT 3797)*
- çün kafasdan çıka vü gülşen dapa \ gitmeye biri anı nāgeh kapa (MT 3800)*
- bendüñi şeşmez-iseñ çün çekeler \ bend-ile pehlüñi bile sökeler (MT 3809)*
- çün sipehāndan düze āvāzını \ ırgüre nevrüz 'a her bir sāzını (MT 3820)*
- çün bekāsı kendüzi-y-ile ola \ cevherüñ hergiz fenā kanda bula (MT 3884)*
- çün 'araz ayrug-ıla bākī-durur \ fāni olmak anuñ ahlākı-durur (MT 3885)*
- yār-ıla gülşehri çün şād olısar \ cennet ü duzahdan āzād olısar (MT 3915)*
- çün riyādan kılduñ ihlāsı temīz \ tā'atuña garra olma iy 'azīz (MT 3921)*
- kim tekebbür çün 'amel kasrın yıka \ dükeli tā'atlaruñ hıçe çıka (MT 3922)*
- sen ne çäre kılasın kendüzüñe \ çün bulut karşu dura ılduzuña (MT 3934)*
- hayf evinden çün recāya gideler \ dükeli, tā'atların terk ideler (MT 3950)*
- ol kerem kim sende var çün bileler \ müzdi yazukdan teberrā kılarlar (MT 3954)*
- çün bizüm tā'atumuza bakalar \ hayf ola kim bizi oda yakalar (MT 3960)*
- çün hakikatda belüre pāygāh \ biz olavuz mahv u kala pādişāh (MT 4003)*
- çün hakikatda yok ola mā-u-men \ māl viren ol yolda ola rāh-zen (MT 4007)*
- çün hakikat anı hākim kılmadı \ öldüren ü öleni hōd bilmedi (MT 4011)*
- çün ola girmekde vü çıkmakda uz \ geh şaha püşt eyleye vü geh yavuz (MT 4042)*
- işlerin çün ol bitüre sultanuñ \ püştı dañı kamusı yüzdür anuñ (MT 4043)*
- gark çün virmeye kendüden haber \ ayruga kaçan vire dürr ü güher (MT 4047)*
- pādişāhuñ heybetini çün göre \ tapusunda bir ölü gibi dura (MT 4051)*

- çün muhammed yolını başarasız \ lācerem hak menziline iresiz (MT 4077)*
- girü çün köy 'azmini ider-idi \ köy yolın sorup köye gideridi (MT 4086)*
- eytdiler çün yolu bilürsin neye \ 'azm idersin yol sorup şardan köye (MT 4092)*
- elli yılda şar yolın çün bilmedüñ \ sormadın köyi, yol 'azmin kılmađuñ (MT 4095)*
- illa yola sormadın çün gelmeyem \ kendüzümden yol yörimiş olmayam (MT 4098)*
- kiçi yollardan şara çün gelesin \ ulu yolda nite girü kalasın (MT 4107)*
- çün mihek yokdur elüñde bilmege \ kalbı sâfiden tasarruf kılmaga (MT 4124)*
- çün dağı şimdi giriserüz yola \ sen dağı şimdi varursın menzile (MT 4141)*
- çün kırañın görimezüz bu gölüñ \ menzili ola mı pâyānsuz yoluñ (MT 4142)*
- çün taleb vādisin er ilkin geçer \ 'ışk vādisinde kuş gibi uçar (MT 4146)*
- çün irer bī-hôdlıguñ vādisine \ irişür fakr u fenā yazısına (MT 4149)*
- çün fenā vādisine irişür er \ dağı ne hayr añlanur aña ne şer (MT 4150)*
- bu dükeli va 'zı çün hüdhüd didi \ ol gün ol yolda vü bu resmi kodı (MT 4163)*
- köyneyiçek hātırı hurrem-durur \ çün köyinmedi nasībi gam-durur (MT 4176)*
- kendüyi çün muma ma 'lüm eyledi \ kelebeklik sūretin mum eyledi (MT 4212)*
- mum olup çün kendü dağı kalmadı \ kelekler kaygusunda olmadı (MT 4213)*
- çün mum oldu nite bunlara vara \ girü kendüden haber kendü vire (MT 4214)*
- çün mum oldu bunlara meyl itmedi \ şu 'lesinden ol mumuñ hīç gitmedi (MT 4216)*
- sirke çün yüz yük şekerde mahv ola \ kimse ayruk sirkeyi kanda bula (MT 4224)*
- çün budaguñ aşaga getüreler \ yemişüñ yiyüp girü tüküreler (MT 4239)*
- çün senüñ yimişlerüñ ola acı \ oda yandurmak gerek sen agacı (MT 4240)*
- kamu kuşlar çün su 'āl eylediler \ hāli kāl u kālī hāl eylediler (MT 4243)*
- hadd ü resmin her sözüñ çün söyledi \ kamusınuñ müşkilin hall eyledi (MT 4245)*
- her biri bir hisset-ile şāhına \ çün yakın geldi şehüñ dergāhına (MT 4292)*
- çün dilediler içeri girmege \ istedikleri yüzini görmege (MT 4297)*
- çün bular kendülerin terk itdiler \ girü kendüler katına gitdiler (MT 4302)*
- çün fenā yolu-y-ıla barışduñuz \ girü kendüzüñüze irişdüñüz (MT 4306)*

- çün mukayyed varlığı terk itdüñüz \ lācerem mutlak vücūda gitdüñüz (MT 4307)*
- çün mukayyed var ola mahv aradan \ kala mutlak var kim oldur yaradan (MT 4313)*
- çün heyūla yok-durur sende ‘ayān \ sūret-ile kaçan olasın beyān (MT 4330)*
- sūretüñ yok çün taparsın sūreti \ ‘akl u cāna güçler eylersin katı (MT 4331)*
- yohsa çün ol köşeyi terk idesin \ işleyüp yimekten artuk n’idesin (MT 4349)*
- çün senüñ kimse aduñ bilmez n’ide \ yā senüñ da ‘vīñi kanda işide (MT 4353)*
- çün urımaduñ cihān içinde lāf \ çaldıragıl bāri şehriñde güzāf (MT 4360)*
- çün seni gün gibi bilmedi kişi \ bāri bir ılduz gibi birez ışı (MT 4361)*
- çün meselde sözde hıç ayrılmazam \ sen direm saña vü seni belmezem (MT 4363)*
- yohsa çün ben nükteyi rüşen diyem \ sen ne kişisin ki saña sen diyem (MT 4364)*
- kādılıkda gönli çün māyil kalur \ rişvet-ile hakları bātıl kılur (MT 4383)*
- çün ahī olur ki etmek yidüre \ halka kendü zıkr ü hayrın didüre (MT 4386)*
- ‘ālim olınçak ki halk aña uyar \ nesne cerr itmek tarıkın çün duyar (MT 4388)*
- ādemüñ çün şehvetin ‘aklı sıya \ ol melekden yigrek ola bī-riyā (MT 4391)*
- çün çemende bülbül ün darter-ıdı \ gül tarabdan gönlegin yırtar-ıdı (MT 4399)*
- ol çün üstādı beni sanur-ıdı \ kuş dilini benden öğrenür-ıdı (MT 4402)*
- çün felek-nāme düzetdük şāhvār \ pārisiçe taht u tāt u zernigār (MT 4410)*
- ben bu türki defterin çün dürmeyem \ pārisiçesi-y-ile degşürmeyem (MT 4412)*
- çün murassa ‘söylene te’līfümüñ \ kimseden utanmaya tasnīfümüñ (MT 4416)*
- degme ‘ilmüñ sırrını çün söyledük \ degmesinden bir risāle eyledük (MT 4418)*
- çün süleymān hüdhüde kıldı ‘itāb \ kim kıla tasnīf bundan yig kitāb (MT 4419)*
- hak bilür çün bu güli kim eyledük \ nādire şīrīn ü key ter söyledük (MT 4423)*
- örümcek tızağ u aru nişter \ ki dürtincegez şişirür çün batar (SN 24)*
- atı düldül ü kılıcı zūl-fikār \ ki kanlar döker çün kınından çıkar (SN 151)*
- dirīgā ki çün gaflet örter gözi \ bilimez ki neyler kişi kendüzi (SN 203)*
- kerem kişide çün sirişte ola \ yarar ger mürīdi ferişte ola (SN 221)*
- gücün çün yiter yıkma yapgıl \ gönül sözün çün geçer ivme söyle anıl (SN 274)*

- ola kim okıyup du 'ā kılalar \ emek yidüğümüzi çün bileler (SN 340)
- bunu didüm olmadı çün ittifāk \ ki düzmege eyleye tızcek yarağ (SN 341)
- oğul çün ağa atası tahtına \ zevāl irmeye devlet ü bahtına (SN 391)
- gelüp şāha muştıladılar anı \ çün işitdi iñen sevindi canı (SN 402)
- anıhtarı çün kilide urdı ol \ kapu açılup içerü girdi ol (SN 481)
- dutılmaz idi çün kilid paşludı \ anıhtarı üstin yaña aşludı (SN 483)
- yine çünhakınca nazar eyledi \ işin küllī zīr ü zeber eyledi (SN 517)
- anıhtarı aldı çün oldu revān \ şımarladı bu kuluña ol kām-rān (SN 523)
- kişi gönli yok nesneye çün vire \ bulunmaz nitesi eline gire (SN 577)
- çün işitdi çīn adını didi vāy \ 'aceb kaçan irem aña hāy hāy (SN 673)
- çün işitdi oğlan nakāşun sözün \ hemān dem atasına tutdı yüzün (SN 686)
- yigit 'ışk ile çün ola bī-karār \ anı bağlu tutmağa nice yarar (SN 734)
- vezīre didi çün giderler irah \ yūri tızrek düz bulara yarah (SN 788)
- ne çāre çün okımağa geldünüz \ sözünüzi şımayavuz bildünüz (SN 834)
- iki şāh bir araya çün geçdiler \ güher incü altun saçu saçdılar (SN 838)
- çün ol gice bunlar karār itdiler \ hemān dem şabāh oldu gör nitdiler (SN 961)
- didi gerçi güstāhlıh uş iderem \ gerek bileven üşte çün giderem (SN 976)
- bu resme ki çün gire her bir ile \ begini konuḥlaya ilin bile (SN 985)
- vezīr irdi fağfūr'a çün şād-mān \ didi anşuzın guşşa yidük hemān (SN 999)
- degirmidük aña ki şāh anşuzın \ üşendüre kulları çün kendüzün (SN 1043)
- velī güneşün nūri çün 'ām olur \ ören yirleri hem münevver kılur (SN 1049)
- ne sözler ki var idi söylediler \ bu kez çün sözi hatm eylediler (SN 1102)
- çün ol içmeye ben dahı niderem \ hemīn dem tıruban şāra giderem (SN 1169)
- bir iki kadeḥ çün süheyl itdi nūş \ girü 'ışk odı kıldı içinde cūş (SN 1219)
- süheyl-i yemen çün direr kendüzün \ işidür nakāş ile şāhuñ sözün (SN 1248)
- süheyl aldı girü kopuzı ele \ düzetdi vü çün başladı kim çala (SN 1259)
- ulu kiçi bay yohsulu toyladı \ bağışladı çün 'ādeti eyledi (SN 1271)

- bu söz baña yavlaqqatı geldidi \ vezîri kulağuma çün çaldıdı (SN 1287)
- temâşâyıla çün gelürler şara \ bezenür süheyl ile taht u serâ (SN 1354)
- sarâyı süheyl-i yemen çün gezer \ hemân lahza nakkâşa tahsîn ider (SN 1355)
- yârumuñ 'ışkı odı çün eyledi cāna eşer \ nām u neng ü 'aql u 'ār u hem gönül benden kaçar (SN 1366)
- ögi çün başına dirildi girü \ şanayduñ ölüdür dirildi girü (SN 1450)
- didünđi baña iy erün bilgesi \ ki çünsuya tamdan düşe gölgesi (SN 1453)
- ecel çün irişe şu başdan aşā \ bulunmaz amān gölgeden güneşe (SN 1493)
- bu kez çün geliser yüzün çevür \ görürseñ ne var anı görmeze ur (SN 1532)
- nite kim nakâş didi çün nev-bahār \ tam üstinden itmış idi zār zār (SN 1536)
- olur zengî leşkeri çün nā-bedīd \ karanu içinden görindi sepīd (SN 1542)
- çün ol yine işitdi āvāzını \ fūrū-dāştını vü ser-āğāzını (SN 1630)
- süheyl üstine çünsaçın atdıdı \ anuñ bigi itdi ki gör nitdidi (SN 1658)
- sözi hıç uzatmayalum üşte çün \ bilürven ki kaması benüm için (SN 1696)
- süheyl eydür işbunı çün söyledün \ beni kendü şāhuña kul eyledün (SN 1702)
- ki çün gice urına zengî yüzün \ gök üstinde bulmayalar ay izin (SN 1716)
- ki bir arada dün ü gün oladuñ \ bu 'ışkı elümüze çün toladuñ (SN 1950)
- kazam ben dahı niçeme kim kızam \ biş on erce dürişeven çün kızam (SN 1692)
- iki kişi çün cānı atdı oda \ 'aceblemeñüz düzdilerse oda (SN 2001)
- şu hāletde çün ser-hoş ola süheyl \ yahın idi kim geçedi nısf-ı leyl (SN 2128)
- zihī fāl çün diline geldi bil \ ne kim şanusı var ise oldu yıl (SN 2136)
- işün korharam katı yavuz ola \ saña çün bu sevdā kulavuz ola (SN 2142)
- kişi olmaduñ işi çün işleye \ eliyle yüregün oda şişleye (SN 2177)
- çıhardı şu tonları kim geydidi \ çevüklük ile çün işi keyd idi (SN 2181)
- üninden bilem çün cevāb işidem \ ol ise göreler ki ne iş idem (SN 2244)
- diriğā ki 'ahdı ne tizcek şıdı \ benüm ile çün böyle idesidi (SN 2404)
- ki minnetsüzün biz bilişdük şükür \ ko gitsün yadı çün bilişdük şükür (SN 2437)

- ki çün işledük bu işi biz için \ nemüz olur ayruḥ bizüm şāh-ı çīn (SN 2439)
- içümde yanan 'ışk odı çün baş götürdi \ başuma kaza gör ne ser-encām getürdi (SN 2488)
- bu sözdeyiken geldi nā-geh haber \ ki gitmiş yemen kavmi çün şeh haber (SN 2507)
- yirün kolayın aldılar turdılar \ irişdi çeri çün anı gördiler (SN 2579)
- karanlıg oldu vü görmezdi göz \ nice göre çün karanıydı toz (SN 2589)
- ki kılıç şalar hışt atar çün kahır \ biri iki eyler hem iki bir (SN 2653)
- sen uşlu vü 'ākilsin ü andan ehl \ işi müşkil eyleme çün ola sehl (SN 2662)
- nakāş bu sözi çün çeriye didi \ ne bilürdi sübaşı uya didi (SN 2722)
- iki yanadan çün irişdi çeri \ elin açdı göz yumdı ölüm eri (SN 2746)
- yir altına çün kan be-cid şızdıldı \ öküz kanda balıḥ gibi yüzdidi (SN 2751)
- depindi vü haykırdı aşlan bigi çeri \ tırmaya çün depine begi (SN 2753)
- kişi çün yiyesi yiyüp toḥ ola \ yaraşur ki uyḥu gözine gele (SN 2866)
- kovar anı bir iki bileḥ aşurur \ yiter çün kolaylanur u yanaşur (SN 2879)
- güneş çün tulundı vü oldu gice \ buḥaldı vü uğradı iḥen güce (SN 2934)
- velī anca güydi ki yindi ta 'ām \ ta 'āmuḥ şonında çün oldu kelām (SN 2992)
- ne kim dir ise vü anı şatun al \ bezirgāndur aldana çün göre māl (SN 3078)
- bu kez çün bilindi kim ol kız imiş \ şāh-ı çīn kızıdur zihī müşkil iş (SN 3129)
- çün ol gitdi atası ilden ile \ çeriler şalup anı ister ola (SN 3130)
- dün olasını çün kodun bugüne \ düğün lā-cerem döndi uş döğüne (SN 3220)
- uyıdıldı ammā çün uyanısar \ göresin ki nice oda yanısar (SN 3359)
- yimiş buldı vü çevredin yidi çoh \ didi çünkarın toḥ ola kayḡu yoh (SN 3424)
- kişi çün garıblığa düşer olur \ dutılır dili 'aklı şaşar olur (SN 3484)
- bu resm ile çün gitdi üç dün ü gün \ şusuzlıktan açlıktan oldu zebün (SN 3537)
- güherleri çün gördi bunlar bayık \ didiler ki sultānlığa sen lāyık (SN 3620)
- ki ol zengīye var u ağzın ara \ senün söyledüğüni ol çün göre (SN 3780)
- varup zengīnün çün yüzün gördidi \ söz açdı vü aḥvālını şordıdı (SN 3783)

- cühüd ile cün nev-bahār ol gice \ gemiyi sürüp kaçdılar bir uca (SN 3803)*
- didi cün dilegümden uş ırağam \ varam cānumı yābāna bırağam (SN 3818)*
- atamız göre hem sevine seni \ seni bula cün yavu kıldı beni (SN 3896)*
- bu ma 'kūl sözleri cün dinledi \ ne resme dirilmek yönin anladı (SN 4017)*
- cühüduñ elinden cün uçdı kuş \ inen çok yügürdi iniş yokuş (SN 4023)*
- gemiyi sürüp sen dañı cñ'e var \ elikdürevüz kuş cün çñe-vār (SN 4050)*
- atından sarāyına cün indidi \ süheyl'i viribidi vü ündedi (SN 4211)*
- be-cid dutmadı cün yiyesi yidi \ legence getürdiler elin yudı (SN 4219)*
- bilinmez ki girçek midür yā yalan \ hele cün budur illere yayılan (SN 4374)*
- hemān dem cün işitdi kara cevāb \ dönüp gitmege gördi yavlağ şavāb (SN 4387)*
- çukal geydi başına şaldı ışıñ \ ara yirde cün yoh idi barışıñ (SN 4433)*
- yüzüne ki erlikde key 'ayb olur \ kişi yoldaşından cün alu kalu (SN 4454)*
- sünjü kaldurup cün gözi kızdıdı \ biş on kişiyi şol sāt dizdidi (SN 4485)*
- süheyl'i ol arada cün tutdılar \ şeh-i hāverān'a alup gitdiler (SN 4528)*
- ki kürsīde otur u söyle sözüñ \ işüñ açıla cün güleçdür yüzüñ (SN 4570)*
- gerekmez ki nesneyiçün kayıra \ işi dañı şarp ola cün kayıra (SN 4580)*
- didi dün buçuk cün göñüldüm idi \ cānumdan götürmiş idüm ümidi (SN 4681)*
- işitdi anı cün öküş ağladı \ çeri şaluban yolları bağladı (SN 4690)*
- velī dilerem cün haber bilesin \ bize tizrek hem haber kılasın (SN 4741)*
- çıkar 'ışk odı cün içümde yanar \ depemden düttünüm nite kim fenar (SN 4980)*
- oğul cün ata dilegince gide \ aña dañı oğlı hem eyle ide (SN 5234)*
- yemen ilinüñ cün göründi ucu \ viribidi atasına muştucu (SN 5268)*
- süheyl anı ol hālde cün gördidi \ yüzün ayağı altına sürdidi (SN 5295)*
- tapuñda yine yidük ü içdük \ bugün düşmedük taşra cün içdük (SN 5313)*
- revākın kişi mac nñnüñ cün süze \ 'aceb mi ki pālūde düze söze (SN 5339)*
- yigit cün şınamış ola işler \ koca bigi 'aqlıla iş işler (SN 5418)*
- inen uyma cehle vü cün ola cid \ lecāc eyleme düşmen ile be-cid (SN 5457)*

sin içinde çün koyasız yalunuz \ benüm yanımı tolu müşk eyleñüz (SN 5485)
kişiden kalur hemîñ eylügi pes \ ölicecek beden çün kesilür nefes (SN 5577)
bu 'âlemde şol kimse bula murād \ ki çün öle kala şonında key ad (SN 5578)
ma 'ānî beyānınca çün vardum \ bedi' anda kaç dürlü söz kardum (SN 5620)
belā çün be-cid çekdüm irte gice \ yigitligüm ohtında oldum koca (SN 5643)
çün eşitdiler bular uşbu düşi \ tañlaşur 'acebleşürler bu işi (YZ 32)
çün eşitdi yahūda uşbu sözi \ kıldı āh yūsuf'a gövündi özi (YZ 82)
çün yūsuf'ı yokladılar devede \ kaçmış ol kul dēdiler feryād ēde (YZ 238)
çün yūsuf but-hāneye gird' içerü \ ne ki but var düşdiler yüzi kuyu (YZ 284)
çün 'arīs ehli begenmedi anı \ eyle şan-kim yūsuf'un yandı cānı (YZ 295)
çün diler yūsuf ki kend' özin yuya \ bir balık gelür olur metris şuya (YZ 314)
çün tamām yundı yūsuf çıkdı gider \ imdi eşit ol bezergānı n'ēder (YZ 324)
çün zelīhā erdi yilun başına \ yine geldi o zelīhā düşine (YZ 335)
çün biti gelür okunur gör n'ēder \ tırdı zelhā mısr'a gönüldi gider (YZ 356)
zelhā çün girür oturur tahtına \ ol koñıfar geldi zelhā yanına (YZ 358)
çün bulardan eşidür uşbu sözi \ āh ēder tahtdan düşer şol-dem özi (YZ 0361)
dañı bir söz eydeyüm size 'aceb \ çün koñıfar zelhā'yı kılur taleb (YZ 366)
şatdı ol hoca bezergān çün anı \ özi göyünd' eyle ki yandı cānı (YZ 388)
söyleyem bu şart ile çün bilesin \ kim-idügüm halka bildürmeyesin (YZ 392)
çün koñıfar uşbu sözi eşidür \ söyler eydür bu 'aceb ne kişidür (YZ 415)
çün bu sözi söyledi düşdi yere \ hurd uşandı oldu ol sā'at pere (YZ 437)
yūsuf'ı çün ol sarāya güvürür \ her kapuya kulları kilīd urur (YZ 505)
çün bu sözi eşidür anda yine \ tevbe kılur ol işe dōne dōne (YZ 542)
ol hātūnlar çün sarāya geldiler \ zelhā buyurdu turunc getürdiler (YZ 581)
çün eşitdi anı korqđı cānı \ eytdi görmedüm yalan dēdüm anı (YZ 639)
yūsuf eydür beni anğıl key sözün \ çün varasın göresin mālīk yüzün (YZ 644)
çün eşitdi cebre 'il'den bu sözi \ secdeye urdı yūsuf şol-dem yüzi (YZ 654)

- çün eşitdi yūsuf atası hālin \ ağladı çok yüzine tutdı elin (YZ 676)*
- yūsuf eydür çün ken 'ān'a varasın \ selāmum benden aña degüresin (YZ 677)*
- ol baña eytdi ben' unutmā sözin \ çün varasın göresin melik yüzün (YZ 720)*
- çün melik reyyān eşitdi bu sözi \ kaķımaķdan ķan ʔolar iki gözi (YZ 747)*
- zindān ehli çün görür ol 'izzeti \ ağlaşurlar yūsuf'a ķarşu ʔatı (YZ 752)*
- çün bu sözi cebre 'īl'den eşide \ tańrı'nun ħabībī eşit ne ěde (YZ 792)*
- çün gelüp bunlar behište gireler \ uçmak ehli çün buları göreler (YZ 804)*
- çün eşitdi bu sözi ol muştafā \ ol mu 'allā ol müzekkā müctebā (YZ 810)*
- çün muħammed şefā' atcimüz ola \ ħaķ size 'aceb midür rahmet ķıla (YZ 821)*
- yėmegi vü içmegi unudalar \ çün senün yüzünġi baķup göreler (YZ 841)*
- ehli cennet cennete çün gireler \ ol maķāmı şübhesiz hem göreler (YZ 845)*
- ħaķ tecellī eyleye çün anlara \ unudalar cenneti küllī yarā (YZ 849)*
- yėyüben çün kamu gider ʔaġılı \ tańrı'nun ķudreti var şöyle ķılı (YZ 911)*
- uçmaġa mü'minleri çün baķdura \ tańrı daġı sırāʔların yıķdura (YZ 942)*
- çün aña lā-büď varasız dileyü \ vėre buġday ķamuńuz ululayu (YZ 949)*
- çün eşitdi bunı ya 'ķüb ağladı \ döndi hem oġlanlarına söyledi (YZ 1009)*
- varasız çün ol şāra her iķinüz \ hā ki zinhār bir ķapudan girmenüz (YZ 1022)*
- çün bular ʔa 'āmdan fāriġ oldılar \ ķamusı yūsuf'a alkıř verdiler (YZ 1136)*
- çün getürdiler buları sarāya \ develerin ķökerdi bir araya (YZ 1146)*
- çün varasız atańuza söyleńüz \ ne ki gördünüz ħikāyet eyleńüz (YZ 1199)*
- çün eşitdi uşbu ya 'ķüb sözleri \ ķıldı āh ol yaş aķıtdı gözleri (YZ 1203)*
- döndi eydür şonġı düřvārlık fėrah \ çün buńaldum ķayġumuz ʔartdum terah (YZ 1209)*
- söyledi çün ol ya 'ķüb oġlı şıddıķ \ ķardaşuńuz dėr benem bilün taĥķıķ (YZ 1317)*
- çün beřır ol ken 'ān'a on ġün ķala \ tańrı'dan destūr gelür şol-dem yėle (YZ 1354)*
- şaldı çün yūsuf beni bitileyü \ anı geldüm ya 'ķüb'a muştulayu (YZ 1363)*
- çün ěriřdüm ben atama ey 'amū \ şükrine ķıldum āzād sizi ķamu (YZ 1413)*
- çün kıyāmet ķopa maĥlūk ķamu \ dėrile ol araya eşit 'amū (YZ 1420)*

ēşidür çün getirür reyyān īmān \ küfri gider yarlıganur bī-gümān (YZ 1495)

şaldı çün yūsuf beni bitileyü \ anı geldüm ya ‘kūb’a muştulayu (YZ 1363)

çün ‘arīs ehli begenmedi anı \ eyle şan-kim yūsuf’uñ yandı cānı (YZ 295)

3.1.3.1.1.1.4. Ki\ Kim

“Ki”, Farsça asıllıdır. Söz konusu sözcüğün bağlama ve soru zamiri olarak Türkçe’de de kullanılışları vardır. “Kim” ise, Eski Türkçe devresinden başlayarak Türkçe’nin her sahasında “ki” tesiriyle bağlama edatı ve bağlama zamiri vazifesi de yüklenen Türkçenin işlevli sözcüklerindendir. Bugün Türkiye Türkçesinde; “kim”, sadece soru zamiri olarak kullanılmakta “ki” de, bağlama edatı ve bağlama zamiri olarak tarihî devrelerdeki kadar yaygınlık göstermemektedir (Tiken, 1993, s.110).

Eski Anadolu Türkçesi eserlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 656, Yusuf u Zeliha’da 177, Mantıku’t Tayr’da 1216 adet örneği bulunmaktadır.

kuşlara hüdhüd meger rehber ola \ kim bu kuşlar yoriyalar ol yola (MT 14)

kim diler-ise ki sīmurga ire \ kūh-ı kāf’a vara vü anı göre (MT 15)

kim müselmān-ısa ol kuşı sora \ kāfir anuñ kanadı nakşın göre (MT 26)

sāyeden her kim yol ilte zātına \ lācirem ol yoldan ire katına (MT 34)

nakşa bakma gör kanat nenüñ-durur \ ol kuşa ir kim kanat anuñ-durur (MT 36)

bir kanatdan olmagıl biñ nakşa yār \ kim anuñ yüz biñ kanadı dañı var (MT 37)

bir kanada niçe hayrān kalasın \ kuşı iste kim kanat çok bulasın (MT 38)

subh-dem bir yazuda kim nevbahār \ dökmiş-idi yire dürr-i şāhvār (MT 44)

kim bize bir pādīşāh-ı nāmdār \ gerek-idi vü bir ulu şehriyār (MT 46)

gösterüñ bir gög kim ol māhsuz-durur \ bizüm ilümüz niçün şāhsuz-durur (MT 47)

kim bu yola anuñ-ıla gidevüz \ pādīşāhsuz niçe bir sabr idevüz (MT 52)

rehber olmaga meger hüdhüd gele \ kim yolu gülşehri’den yigrek bile (MT 54)

kim tarikat iline server benem \ hem hakikat yolına rehber benem (MT 56)

her ne hāle dir-iseñ hāzır benem \ kim süleymān-ıla sāhib-sır benem (MT 59)

ol erenler kim bu sırrı bildiler \ yollarında beni rehber kıldılar (MT 60)

- kim resûl eydür ki her yola refîk \ buluñuz kim sehl ola size tarîk (MT 65)*
- kim bizüm bir şāhumuz var bî-hilāf \ ol tag ardında ki dirler kūh-ı kâf (MT 67)*
- yoldaş oluñuz binüm-ile bile \ kim yaluñuz gidemezüz bu yola (MT 72)*
- her kim ol benüm-ile hem-rāh ola \ mahrem-i ol şāh u ol dergāh ola (MT 73)*
- her kime kim pişvālîk ben idem \ anı ol şāh hazretine iledem (MT 74)*
- bu meşel kim ‘ālemüñ bôstānıdur \ mustafā oğlanlığı destānıdur (MT 77)*
- enbiyānuñ evliyānuñ serveri \ işid imdi kim nedür peygāmbéri (MT 80)*
- ol zamānda kim resûl oğlan-ıdı \ kamu ‘ālem kālîb u ol cān-ıdı (MT 81)*
- müdde ‘îler mülkine akın salısaruz \ kanda kim büthāne var yıkısaruz (MT 86)*
- eyle dut kim bizüm ili yakasın \ pâdişāhlar-ıla nite çıkasın (MT 97)*
- eyle san kim mekke’yi kayd idesin \ ‘ālemüñ halkın nite sayd idesin (MT 98)*
- bir tonuñ yok dünyada kim geyesin \ etmegüñ yok bir öyün kim yiyesin (MT 99)*
- bu görinür tañrıları kim koya \ vara vü ol gizlü tañrı’ya uya (MT 100)*
- kim benüm katumda sultān kim olur \ pâdişāh katında pâsvān kim olur (MT 107)*
- tañrı’dan artuk ne kim var dünyede \ kamu gerek kim baña kullık ide (MT 110)*
- var-ıdı bir beg beriyyede kim ol \ millette nisbet ider-idi bol (MT 115)*
- bir ta ‘assub millete kılur-ıdı \ kim eger öl dir-iseñ ölüir-idi (MT 117)*
- kim bir oğlan mekke’de agzın açar \ söz yirine üstümüze od saçar (MT 121)*
- ne hübel kurtılır andan ne menāt \ kim azarlamaz ne ‘uzzā vü ne lāt (MT 122)*
- eyle cādū kim ayı iki yarar \ avçına taş avuçukların dürer (MT 125)*
- cāzulıg-ıla elinde söyledür \ bilmezüz kim def’i çāresi nedür (MT 126)*
- kor-ısañ kim ol bu sözleri diye \ az zamānda kamu halk aña uya (MT 128)*
- kimse yok kim bizi andan sormaduk \ millete bāşıl diyeni görmedük (MT 130)*
- bir tonı yok dünyada kim geyesi \ etmegi yok bir öyün kim yiyesi (MT 136)*
- bu görinür tañrıları kim koya \ vara görmedügi tañrı’ya uya (MT 137)*
- kılıcın dartar anı kim bir baña \ gösterüñ kim dadını virem aña (MT 140)*
- mekke kavmindan sorar kim ol kişi \ kim siz eydürsiz ki fāsiddür işi (MT 147)*

şol degül-ise ‘acebdür kim gezer \ üşde sinlerde vü ahvālin düzer (MT 148)
eytdiler oldur nite bildüñ anı \ kim sorarsın dōsta beñzer düşmeni (MT 149)
bunı ırakdan nite bildüñ ‘aceb \ kim kılursın böyle ta ‘rîfin taleb (MT 151)
eydür andan berü kim açdum gözüüm \ añladum kendü işümi kendüzüm (MT 153)
çünki nāgeh gözlerüm gördi bunı \ eyle san kim oda yandurdu beni (MT 155)
büleheb çün gördi kim safvān aña \ sayd oldı vü becid kaldı taña (MT 157)
dünyada ne ‘ilm ola kim ben anı \ bilmedüm illā bunuñ ‘ilmi kanı (MT 161)
cāzular görmişvenin ben dünyede \ kim tagı taguñ katına ilede (MT 163)
illa bu ol tañrı ‘dan söyler kim ol \ gösterür peygāmbetine togru yol (MT 164)
büt nedür kim kimse tañrı ‘yı koya \ vara bir cānsuz büte niçe uya (MT 168)
hāşa li ‘llāh kim dahı safvān büte \ dapa yā büt hükmini hergiz duta (MT 177)
kim bu cādüyı göricek añladuñ \ kişinüñ put tapdugını tañladuñ (MT 180)
elli yıldur kim taparsın sen büte \ şimdi bütleri begenmezsin nite (MT 181)
çün görür safvān ki būcehl ‘üñ gözi \ görimez kim bile dünden gündüzi (MT 184)
gözlü ne kim gice yavıkulısar \ girü ırte olıcagaz bulısar (MT 188)
gözsüzüñ kim derdi bī-dermān-durur \ irtesiyle gicesi yıksān-durur (MT 189)
ırte çün oldı girü buldum anı \ kör ola her kim ‘ayıblaya beni (MT 194)
kimseye yalvarmaz altun kim beni \ sevüñüz illā gören sever anı (MT 193)
kim beni kâfirler arasında ög \ milletüñ terk eyle vü bütlere sög (MT 195)
ben bunı göricek añladum kim ol \ kimseye göstermez illā togru yol (MT 196)
şimdi kim gördüm yüzini dek benüm \ lutf kılusun ol bağışlasun cānum (MT 200)
ditreyü safvān iner atdan yire \ ‘azm ider kim mustafā dapa vara (MT 202)
kim senüñ bigi ulu beg turıcak \ bir gedānuñ tapusına varıcak (MT 204)
‘ālemīler işidüben ne diye yā \ bizi kim ādemīlerden saya (MT 205)
eydür imdi ditremegüm giderüñ \ kaçā kim gerek-ise aluñ virüñ (MT 207)
yok-durur hergiz gümānum kim benüm \ kalmayısar gevdem içinde canum (MT 209)
evvel ol beg kim müsülmān olısar \ dīn içinde ehl-i ĩmān olısar (MT 216)

- ne yola vara ‘aceb ‘ākıl kişi \ kim muhammed’den yig ola yoldaşı* (MT 232)
- gör ne dürlü dökdi sözler kendüzi \ kim murassa ‘oldı gülşehrî sözi* (MT 238)
- pes bilünüz iy cihānuñ kuşları \ kim girü ol şāh düzer bu işleri* (MT 242)
- kimsenüñ hîç ihtiyārı yok-durur \ kim diye bu az u yā ol çok-durur* (MT 243)
- kim bu yol yohsul-ıla bayuñ degül \ cüz bu ehl-i fitnat u rāyuñ degül* (MT 245)
- kim süleymān’a resül olan kişi \ başara kuşlar-ıçun her bir işi* (MT 246)
- her kimi kim kıldı sîmurg ihtiyār \ olmadı anuñ-ıla cüz baht yār* (MT 247)
- ol kapuda kim nihān u āşikār \ nūr u zulmetden hezārān perde var* (MT 250)
- yaluñuz nite gire kimse yola \ gelünüz kim kamumuz gitlüm bile* (MT 251)
- ‘āşık oldılar anuñ dergāhına \ her kul istedi kim ire şāhına* (MT 256)
- kim kula anuñ gibi sultān ola \ kul niçün işbunça sergerdān ola* (MT 258)
- cehd idelüm kim aña irişevüz \ pādişāhumuz-ıla görışevüz* (MT 259)
- yohsa biz kul kim şahından ayrıla \ ayruk anuñ ilde ne kadri ola* (MT 260)
- kim benüm işüm gülistānda biter \ nevbahār u bāg u bōstānda biter* (MT 264)
- her güli kim kendüme yār eylerem \ her gice vafını tekrār eylerem* (MT 265)
- her seher kim gül çemende açıla \ kamudan ilkin baña karšu gele* (MT 266)
- hāsa şimdi tāze gülşehrî güli \ kim getüre göze servi sünbüli* (MT 269)
- yola varmaga ne bunça ivelüm \ bize bir gül gösterüñ kim sevelüm* (MT 271)
- geldi gül vaktı girü kim bülbulüñ \ bāg ola yiri vü bōstānlar güliñ* (MT 272)
- niçeme kim gül ola sāhib-cemāl \ hüsnine bir haftada irer zevāl* (MT 277)
- ol cemāle kim zevāl irişe tîz \ ‘āşika andan melāl irişe tîz* (MT 278)
- bir bahārı tāze görmedi rezān \ kim anı pejmürde kılmağı hazān* (MT 280)
- bu mesel kim ‘ālemüñ bostānıdır \ bir er ü bir ‘avratuñ destānıdır* (MT 288)
- ‘avrata eydür ‘acab gördüm bugün \ bir konak gözüñde kim yog-ıdı dün* (MT 298)
- ‘avrat eydür kim bu konak iy canum \ on yıl oldu kim gözümdeğer benüm* (MT 302)
- tañrı adın her kim ilte diline \ bu hikāyet aña yavlak biline* (MT 319)
- kim müsülmānlık yolu bî-gerd-iken \ dīn içinde cümle sāhib-derd-iken* (MT 320)

- 'abdurezzāk idi ol ulu adı \ kim bilişdürür-idi hakk'a yadı (MT 322)
- çok mürīdi vü muhibbi var-ıdı \ kim dükeli key riyāzet-dār-ıdı (MT 324)
- kim harem'den rûm milkine gelür \ ileyinde bir bütüñ secde kılur (MT 333)
- eyle düşde büt katında yir öper \ kim sanasın tañrı diyüben tapar (MT 334)
- girmeye bir er bu yola pîç ü pîç \ kim yolında düşmeye bu 'akbe hîç (MT 339)
- şeyh eydür 'ākıbet yārānlara \ kim fedā olsun tenüm siz cānlara (MT 342)
- hüsn içinde ol kadar sâhib-cemāl \ kim cemāle virür-idi ol kemāl (MT 354)
- ay kim anı bilmedi bir gün vebāl \ gün kim aña irmedi hergiz zevāl (MT 356)
- her kim anuñ yüzini görür-idi \ kendü cānı terkin urur-ıdı (MT 358)
- küfr içinde eyle revhānī-sıfat \ kim diye rûhullah'a yüz ma'rifet (MT 360)
- mü'min ister kim yüregın taglaya \ zülfi zünnārın biline bağlaya (MT 361)
- çün açar bürka' ki şeyh anı göre \ eydesin kim şeyhi oda yandura (MT 365)
- urdu oda şeyhi nāgeh ol perī \ şöyle kim çıkdı göge hākisteri (MT 370)
- şeyh eyle vālih ü hayrān olur \ kim yolında zār u sergerdān olur (MT 372)
- ol umıda kim sora anı habīb \ kaldı ol gün anda ol pîr-i garīb (MT 380)
- her çıragı kim gice gök yandurur \ şeyh anı bir āh-ıla söyündürür (MT 384)
- işbu od kim göñlüme düşdi benüm \ mum gibi yandı kamu cānum tenüm (MT 390)
- 'akl kanı kim ögümi dirşürem \ nefs dīvin göñlüm içinden sürem (MT 391)
- baht kanı kim baña bīdār ola \ yā anuñ 'ışkında baña yār ola (MT 392)
- el kanı kim topragı başa saçam \ yā ayak kanı ki bu yoldan geçem (MT 393)
- 'ömr kanı kim bu işi başaram \ kanı kalıñ kim kız almaga virem (MT 394)
- 'ilm kanı kim bu işde sabr idem \ girü koyup kendü işüme gidem (MT 395)
- yār kanı kim baña gam-h'ôr ola \ dōst kanı kim baña dildār ola (MT 396)
- gün kanı kim gice pāyāna ire \ kim meger bu derd dermāna ire (MT 397)
- ün kanı kim nāle vü zārī kılām \ kendüzüme dōst ol yāri kıla (MT 398)
- gice her bir hāl-ıla hōd geçiser \ bilmezem kim ırte ne od saçısar (MT 399)
- dil kanı kim söyleyem ahvālümü \ añladam yārānlaruma hālümü (MT 402)

- birisi eydür kim iy ehl-i temîz \ tevbe kıl bu halk içinde ol 'azîz (MT 415)*
- şeyh eydür tevbe kim nāmūs u 'ār \ yöremüzde kılmaya hergiz karār (MT 417)*
- kim ola her gün benüm işüm namāz \ bî-niyāza karşı eyleyem niyāz (MT 420)*
- şeyh eydür ol bütüñ yüzün baña \ gösterüñ kim secde eyleyem aña (MT 422)*
- eydür er kim nefis odından geçmeye \ mekr ide kim iblîs anı itmeye (MT 424)*
- şeyh eydür kim beni hak tagladı \ bu od-ıla vü bu bende bağladı (MT 426)*
- çün her işi hak kazāsından sanam \ ne günāhum var benüm kim utanam (MT 427)*
- şeyh eydür çok peşīmān olmuşam \ kim niçün şunça müsülmān olmuşam (MT 429)*
- ol biri eydür ki dīv urdı yoluñ \ kim kamu sag işüñi yiñdi soluñ (MT 430)*
- eydür ol dīvüñ girişdüm gözine \ kim süleymān 'āşık ola sözine (MT 431)*
- ol biri eydür kim işiden kişi \ eyde şol pîr işledi işbu işi (MT 432)*
- gördiler kim söz eser kılmaz aña \ 'aklı kim gitdi girü gelmez aña (MT 441)*
- kara kemhāyı çıkarur rûzigār \ kim kızıl atlas geye gevher-nisār (MT 447)*
- 'ākıbet ol gussadan oldu za 'îf \ kim aña ma 'şūkı olmadı harîf (MT 450)*
- 'ayb ola kim zāhid ü perhîzkār \ eyleye kâfir kapusunda karār (MT 455)*
- beni seven şeyh ruhbān olısar \ sevmeyendür kim müsülmān olısar (MT 457)*
- göñlümi alduñ göñül virgil baña \ rahm kıl kim tañrı rahm ide saña (MT 460)*
- sorma kim ben saña ne ihsān kılam \ cānumı ister-iseñ kurbān kılam (MT 465)*
- düşdi bir zindāna göñlüm iy nigār \ kim çıkarmaya anı cüz girdigār (MT 467)*
- her gice cāna kemînsāz oluram \ kim kapuñda böyle cānbāz oluram (MT 468)*
- sanma kim yārānlarum çokdur benüm \ senden artuk kimsenem yokdur benüm (MT 470)*
- bu ne sözdür kim didüñ iy nābekār \ dirliği ko ölümi añ zînhār (MT 474)*
- 'ışka bir fāris gerek aslan gibi \ kim ire cānāna yüz biñ cān gibi (MT 481)*
- kim benüm 'ālemde kimsem yok-durur \ kimsenem sensin ki cevriñ çok-durur (MT 483)*
- 'ışk odın ol kim şeker gibi yidi \ çi yigit 'ışka vü çi koca didi (MT 485)*
- 'ışk-ıla kâfir yola yigrek gele \ ol müsülmān'dan kim ol bî-'ışk ola (MT 491)*

- şeyh gördi meclisi kim tazedür \ mîzbānuñ hüsni bî-endāzedür (MT 497)
- eyle aldı yār elinden sāgarı \ içdi kim yir-idi şehd ü şekkeri (MT 498)
- ol kız eydür şeyhe kim iy nā-tamām \ puhteler içinde kalmış şöyle hām (MT 506)
- eyle dut kim 'ışk saña yār ola \ kâfir-ile nite mü'min yār ola (MT 507)
- kâfir ol gözüm gibi kim kuçasın \ niçeme kim ben yigit sen kocasın (MT 510)
- ne bile kim yazla şarda kışladı \ dükelin ümmü'l-habāyis işledi (MT 526)
- şeyh eydür ol kıza kim iy nigār \ ne ki didüñ işledüm dahı ne var (MT 528)
- elli yıllık tā'atım vardı yile \ 'ışk u küfrüm neye ire kim bile (MT 530)
- anı kim 'ışk eyledi ben bî-dile \ kangı delü eylemişdür 'ākile (MT 532)
- her ne kim senüñ-içün işlemişem \ dükelin vasluñ-ıçun eylemişem (MT 536)
- ol zamānda kim esîr oldum saña \ dîn ü dünyâyı koyup geldüm saña (MT 544)
- senüñ-ile düzaha kim ireler \ yig ola kim sensüz uçmak vireler (MT 548)
- kim olınçak üç yüz altmış gün yıla \ ikimiz 'ömri geçürevüz bile (MT 551)
- sen getürmegil meniyyet kim bu hāl \ aña düşdi vü saña ola muhāl (MT 556)
- kim nihādın görür-ise üstivār \ niçe hūk anda bula vü niçe mār (MT 557)
- sen sanursın dünyada iy hîç kes \ kim bu iş ol şeyhe irişdidi bes (MT 559)
- sen kadem bu yola ur iy nām-dār \ kim göresin ka'be vü büt sad hezār (MT 561)
- giderüz biz ka'beye fermān nedür \ bilmedük kim derdüñe dermān nedür (MT 567)
- yā seni çün böyle biz görmeyevüz \ gidevüz kim bunda biz durmayavuz (MT 570)
- siz ne kim diler-iseñüz idüñüz \ kaңaru gider-iseñüz gidüñüz (MT 574)
- kimse benüm müşkilümi bilmeye \ bil kim eflātün anı hall kılmaya (MT 577)
- kimse benden sorar-ısa iy refîk \ kim ne oda yandı ol pîr-i tarîk (MT 579)
- hîç kâfir virmeye hergiz rızā \ anı kim ol şeyhe eyledi kazā (MT 581)
- ka'be'den yaña gönildiler girü \ kim göreler kim ne gelür ilerü (MT 590)
- kim 'aceb şeyhe ne geldi ilerü \ anda vü bunlar neye geldi girü (MT 592)
- kim kazā ne od bırakdı cānına \ yā kader ne eyledi imānına (MT 597)
- şimdi sorma şeyhi kim anda n'ider \ rûm ilinde şimdi ol toñuz güder (MT 602)

döndi yārānlara eydür ol ulu \ kim i ‘avratdan bu yolda siz alu (MT 605)

‘āşık olan dünyada bednām olur \ kim eyü ad ister-ise hām olur (MT 609)

sanmañuz kim yār muvāfıklıg-ıdı \ kim bu iş ‘ayn-ı münāfıklıg-ıdı (MT 613)

eytdiler yavlak çok eytdük biz aña \ kim niçe ilerü gellüm biz saña (MT 614)

çün kadem urdı ki gire oynına \ gördi kim kayd olısaruz boynına (MT 619)

bildi kim bizden meded bulmayısar \ hālī anuñ hāsıla gelmeyiser (MT 620)

dün ü gün yalvarmak aña kim hakīm \ hazretinde sagala-y-ıdı sakīm (MT 623)

devemüzi her birümüz yidelüm \ gelüñüz kim yine rüm’a gidelüm (MT 631)

çok tazarru ‘kıldılar feryād-ıla \ kim kaçan rahmet irişe dād-ıla (MT 635)

eyle zārī kıldılar kim yir ü gög \ ol figāndan agladı vü kodı ög (MT 637)

ol mürīdüñ kim figānı irişür \ bir okı bir gün nişāna irişür (MT 640)

düşde görür mustafā’yı kim gelür \ yüzünüñ ‘aksi gözüñ nūrın alur (MT 642)

ol mürīd ayagina düşer anuñ \ kim cihāndan gitmesün sāyeñ senüñ (MT 644)

şeyhümüz gümrah olmuşdur yolın \ göster aña kim bile sagdan solın (MT 645)

mustafā eydür aña kim iy pāk-bāz \ cümle ashāb ortasında serfirāz (MT 646)

biz şefā‘at eyledük tañrı kerīm \ kim selāmatlıga irdi ol sakīm (MT 651)

irdiler ü gördiler bir arada \ şeyhi kim toñuz güder bir derede (MT 656)

gördi yārānlarnı kim çıkdılar \ dīn-ile şeytān tılsımın yakdılar (MT 663)

eyle zārılıg-ıla zār agladı \ kim felekler hātırını tagladı (MT 666)

degme yārı çün görür bu nūrı çok \ kendüzini çün görür kim nūrı yok (MT 669)

niçeme kim küfri dīnden fark olur \ illa hacletden arakdan gark olur (MT 670)

çün şefā‘at eyledi hak’dan resül \ kim girü ĩmān seni kıldı kabül (MT 678)

her ne sa’y-ıla kim anda itdiler \ ol aradan şeyhi alup gitdiler (MT 683)

ol gice tersā kızı düşde görür \ bir güneşi kim kenārına girür (MT 685)

söyler aña ol güneş kim ragbet it \ şeyh gitdi sen dahı ardınca git (MT 686)

mezhebin dut dīnine inan anuñ \ kim ola rüşen kamu cānuñ tenüñ (MT 687)

ne cefā kim şeyhe ol kıldı, girü \ birisine biñ cezā buldı girü (MT 696)

yalın ayak baş açık girür yola \ kim 'aceb şeyhi girü kanda bula (MT 799)
 girü şeyhe gösterür düşde çalab \ kim girü dön, ol kızı kılğıl taleb (MT 704)
 uykudan şeyh öyle bî-hôd uyanur \ kim gören ol şeyhi bir şeydâ sanur (MT 707)
 şeyhe eydürler dükeli yalvaru \ kim yolumuzdan neye döndüñ girü (MT 710)
 gördiler kim ol kız ırakdan gelir \ nâle vü feryâd u zârîler kılur (MT 716)
 şeyhe düşde gördüğün şerh eyledi \ ol güneş kim düşde aña söyledi (MT 723)
kim seni şeyhe helâl eylemişüz \ ikiñüz hicrin visâl eylemişüz (MT 724)
 sen meger kim dutmaduñ benden melâl \ âhirette olasın baña helâl (MT 730)
 ol kız eydür sen du 'â kıl kim benüm \ kabz ide tañrı ileyüñde canum (MT 731)
kim cihânda ayruğı çün almayam \ âhiretde senden ayru kalmayam (MT 732)
 baña çünkim olmadı senden visâl \ hâşa kim ayruk kişi ola helâl (MT 733)
 şeyh çün eyler du 'â kim kız öle \ kamu yârânlar âmîñ dirler bile (MT 736)
 bir müsülmân kâfir oldu bir zamân \ kim ola bir kız müsülmân nâgehân (MT 745)
 gürünüñ üstine nûr indi 'azîm \ kim bu kıza rahmet eyledi kerîm (MT 746)
 ança rahmet ol hazâyinde ola \ kim bize vü kamuya rahmet kıla (MT 747)
 dir benem kim söylerem şeker gibi \ sebz-püşam hızr peygamber gibi (MT 758)
 âb-ı hayvân istemedin bes n'ide \ hızr kim bâkî kala bu dünyede (MT 760)
 ben şeker yirem kim uçam sâz-ıla \ perdelerde söyleyem âvâz-ıla (MT 761)
 degme kez 'attâr kim rum'a gele \ bir dükândan şekkeri satun ala (MT 764)
 baña her nâ-ehl her bir hîç-kes \ hayf ola kim eyleye demür kafas (MT 765)
 puhteler dirlig-ile devlet bulur \ hām olur ol kim yigitlikde ölür (MT 770)
 degme kez 'attâr kim rûm'a gele \ şekkeri benüm dükânumdan ala (MT 775)
 hüdhüd eydür garra olmağıl aña \ kim hümâ dirler bu dünyâda saña (MT 778)
 zehr içe er kim şeker sözler diye \ tıfl ola kim dem-be-dem şeker yiye (MT 780)
 çün sözüñ bî-tu 'm reng ü bû-durur \ ne şeker kim yir-iseñ agu-durur (MT 783)
 eyle dut kim dünyaya hôd gelmedüñ \ pâdişâhuñdan henüz ayrılmaduñ (MT 785)
 her kim ol dîv olmadın merdüm-durur \ dirlık adsuz kişiye ölüm-durur (MT 789)

bu mesel kim 'ışk mülk ü mālıdur \ hızr-ıla ol bir velī ahvālıdur (MT 794)
 hızr bir yolda sataşdı bir ere \ kim gider bir yolda ol er bir şara (MT 795)
 gördi kim ol er erenlerden-durur \ bildi kim hakk'a irenlerden-durur (MT 796)
 çün selām virdi vü kıldı ihtirām \ hızr eydür ol ere kim iy imām (MT 798)
 zulmete düşdüñ nere kim geçesin \ āb-ı hayvān çeşmesinden içesin (MT 802)
 ben dilerem kim aña cānum virem \ dirligümi ölümüme degşürem (MT 804)
 dünyaya hıç istemezem kim bakam \ 'ömr bünyādın dilerem kim yıkam (MT 805)
 var muhammed ümmetinde ādemī \ kim anuñ hızr olımaya hemdemi (MT 810)
 her kim ansuz diri kala 'ākıbet \ dirlige irmeden öle 'ākıbet (MT 812)
 var kişi bu dünyada yol bulmaga \ kim begenmez hızr'ı yoldaş olmaga (MT 813)
 anda kim bülkāsım u kur'ān ola \ hızr u mūsā vālih ü hayrān ola (MT 814)
kim dilümi 'ömr-ile gönüm biler \ tañrı'dan firdevs uçmagın diler (MT 818)
 her işe kim ulular başladılar \ dükelin uçmag-ıçun işlediler (MT 822)
 hüdhüd eydür eyle dut kim gidesin \ cennete sultānsuz anda n'idesin (MT 828)
 'āşıkı ma 'şük-ıla seyrānda bil \ kanda kim yār-ısa bizi anda bil (MT 832)
 bize yāri gösterüñ kim görelüm \ çehresin ü yā nişānın virelüm (MT 835)
 gördi rıdvān bunları kim her biri \ ādemīdür taşradan gelmiş çeri (MT 845)
 her biri bir ādemī kim yüz perī \ olmaga lāyık bularuñ çākeri (MT 847)
 eytdi iy uçmakda gezen kişiler \ kim güneş gibi yüzüñüz ışılar (MT 859)
kim size bu menzilet bağısladı \ hak ta 'āla vü bu lutfi işledi (MT 889)
 dünyada peygamberüñüz kim idi \ hak yolında rehberüñüz kim idi (MT 890)
 anda kim yalan kılurlar hıdmeti \ biz dañı gerçek muhammed ümmeti (MT 892)
 ol kadar eskimiş-idi tonumuz \ kim buçuk pul degmez-idi onumuz (MT 895)
 olmadı hıç anuñ-ıçun āhumuz \ kim yog-ıdı halk içinde kāhumuz (MT 897)
kim bizi dögsedi yüz gam yir-idük \ hak bizi dögen elinde dir-idük (MT 898)
 bizden ol işlerde kim sorduñ-ıdı \ koñşılar cümleçügi hoşnūd-ıdı (MT 899)
 bunlar eydür bizde belli bir 'amel \ yog-ıdı kim bulayıduk bir mahal (MT 901)

- kendümüze her ne kim diler idük \ halka daḥı eyle duş biler-idük* (MT 903)
- her ne kim kendüye inanur-ıduk \ ayruga daḥı anı sanur-ıduk* (MT 904)
- dikenı köyündürüñ kim gül kala \ gül daḥı gider-ise bülbül kala* (MT 921)
- kim benüm sâyemde er sultân olur \ irmeyen sâyeme sergerdân olur* (MT 924)
- anda kim her derde dermân ben kılâm \ kamu sultânlarâ fermân ben kılâm* (MT 925)
- ol kişi kim ayrugı sultân kıla \ hem deger aña ki sultânlık bula* (MT 926)
- ben var-iken kim ola ayruk kişi \ kim başarmağa yaraya bu işi* (MT 931)
- hüdhüd eydür garra olmagıl aña \ kim hümâ dirler bu dünyâda saña* (MT 938)
- anda kim sîmurg sultânlık kıla \ kamu sultânlar gerek kim kul ola* (MT 940)
- anda kim sîmurgı sultânlar öge \ bir hümâ'ya kanda sultânlık dege* (MT 945)
- kim ola kisrâ ki hakanlık kıla \ dünyada sultânlığı da 'vî kıla* (MT 947)
- küh-ı kâf eyvânına çün varasın \ anda sultân kim idüğün göresin* (MT 949)
- bu mesel ol şâh 'adlin söyledi \ kim ol oğlaçuğ-ılan 'adl eyledi* (MT 952)
- kim meger bir pâdişâh sayru idi \ râhatından renc-ile ayru idi* (MT 956)
- eyle renci sa 'b-ıdı derdi 'azîm \ kim 'ilâcın aňlamaz-ıdı hakîm* (MT 957)
- ittifâk eyler dükelçügi aña \ kim bir oğlan zehresi gerek saña* (MT 959)
- kim ol oğlan işbu sûretlü ola \ bu 'ilâca key zarûretlü ola* (MT 960)
- çün ümîdin kesdi ata anadan \ kim yadırac buldı yüz bîgânedan* (MT 967)
- bakdı ol mahfil içinde kâdiya \ kim 'acab bu da 'vaya ol ne diye* (MT 968)
- kâdi daḥı fetvi viridi kim duruñ \ oğlanı pâdişah-ıçun öldürüñ* (MT 969)
- viridiler oğlanı cellâd eline \ kim iki böle vü ödi bulına* (MT 972)
- pâdişah eydür neye güldüñ bu dem \ kim vücûduñ olısar küllî 'adem* (MT 974)
- sen gülersin bu 'aceb hâlet-durur \ kim bu işe ağlamak âlet-durur* (MT 976)
- oğlan eydür evvel ata anadur \ kendü oğlına kim eylük sanadur* (MT 977)
- 'adl sultân işidür kim işleye \ ben garîbüñ cânını bağışlaya* (MT 980)
- çünkü benüm boynımı ol şâh ura \ kim-durur kim beni andan kurtara* (MT 981)
- dutalum kim hal kıla bu müşkili \ hakdan aňlada saña bu bâtılı* (MT 990)

kim şifâ bulmak-ıçun birez tenüñ \ od içinde yanısar yıllar canuñ (MT 993)
 anda *kim* her derde dermân kıldılar \ her yaradılmışa bir cân virdiler (MT 995)
 sen dilersin *kim* bu sayruluk gide \ âhir ol ölmege nite sabr ide (MT 999)
 ne dise eydür ölümnden dut anı \ *kim* ola sayruluğa râzı teni (MT 1000)
 rence çün senüñ tenüñ râzı degül \ pes nite eydür aña *kim* gel sen öl (MT 1001)
 ol ne dârûdur ki 'ayn-ı derd-ile \ *kim* öle bir şahs ol dermân bula (MT 1009)
 rızkuñ ol vire ki kur'ân'da yakîn \ didi *kim* vallâhu hayru'r-râzıkîñ (MT 1013)
 geldi kaz ortalarına key arı \ *kim* hemîşe su içindedür yiri (MT 1017)
kim benüm arılıgum peydâ-durur \ guslgâhum dünyada deryâ-durur (MT 1018)
 zâd u rûzumuz bizüm suda-durur \ *kim* deñiz gögsümüze degin gelür (MT 1019)
 geçerem yüz biñ deñiz gibi göli \ *kim* etegüme anuñ degmez öli (MT 1023)
 kaz kaçan sîmurg-ıla dözebile \ kaza ol yig *kim* suda yüzebile (MT 1029)
 bir zamânda *kim* gül açılmış idi \ bûlbûl anı görmege gelmiş idi (MT 1035)
 yavrıma her *kim* yavuz sanur-ısa \ yâ bulara söyleyüp dinür-ise (MT 1040)
 hâsa binüm yavrılarum *kim* kişi \ görmedi bunlara beñzer bir kuşu (MT 1042)
 böyle gökçek yavrılar *kim* bende var \ iy müsülmânlar bir eydüñ kanda var (MT 1043)
 ol deñiz *kim* mevci çok olur-ıdı \ buñlaruñ sînesine gelür-ıdı (MT 1051)
kim i yavrılar bu yüzmek sâzını \ kimden öğrendüñüz eydüñ râzını (MT 1055)
 aslumuzda yüziçi *kim* var-ıdı \ yâ su-y-ıla kankı biri yâr-ıdı (MT 1056)
kim deñize yavrılarum gireler \ yüziçiler gibi sîne uralar (MT 1057)
 bu meger âhir zamân fi'li ola \ *kim* ana bilmedügin yavrı bile (MT 1060)
 aslumuz çekdi bizi bu oyuna \ *kim* semender odda kaçan köyüne (MT 1067)
 anamuz yavrisını ne ustaya \ virdi *kim* yüzmege öğrenüñ diye (MT 1070)
 bizde bu iş *kim* suda añlanuruz \ anamuzdan hâsıl oldu sanuruz (MT 1071)
 añladuk *kim* sen degülsin anamuz \ ayruk anadan degüpdür dānemüz (MT 1078)
 âh ide ol şahs tevbeye gele \ *kim* yüz iblîs ol uda hayrân kala (MT 1088)
 tevbe odı ile gönlini yaka \ *kim* aña şeytān key ırakdan baka (MT 1089)

- ol suya kim bu yüziçilik kılur \ giriçek iblīs anda bogılır* (MT 1091)
- mü'min ol deñize kim sine ura \ zehre yok kim iblis ol bahra gire* (MT 1092)
- ol tavuk gibi yörede kim girü \ çağıra ol mü'mine kim gel berü* (MT 1094)
- mü'min eydür gerçi kim uymış idum \ saña illā aslumu duymış-ıdum* (MT 1095)
- her ne kim senden yıkılmaklık kopar \ tevbe bir demde anı girü yapar* (MT 1097)
- degme bir hoş dāsītān kim eylerüz \ sözi gülşehrī diliyle söylerüz* (MT 1098)
- hırsuñ ardınça yüzersin sen suda \ kim nehengi seni bilmeyüp yuda* (MT 1104)
- kim cünüb olmaz-ısa gush n'ider \ arıszlar suda her gün gush ider* (MT 1105)
- diler-iseñ kim bu yola gidesin \ şehvet ü hırsı meger terk idesin* (MT 1116)
- sanmayasın dōst her bir düşmeni \ kim bu yoluñ ol ikidür rehzeni* (MT 1117)
- kaz delim laf ura kim benem arı \ illa gülşehrī alurdu gevheri* (MT 1119)
- kim benüm sultān bilegidür yirüm \ her ne kim göñlüm dilegidür yirüm* (MT 1121)
- girü kendüm dutaram kendü avum \ şöyle kim işitmiş olasın çavum* (MT 1123)
- anda kim her şāha sultān diyeler \ yüz kişi ben avladugum yiyeler* (MT 1125)
- kūh-ı kâf'uñ kuşına kanda yitem \ beni koñ kim dagda keklikler dutam* (MT 1128)
- ol zamān kim şāh keykāvūs-ıdı \ pehlevān gurgīn u kiyü vü tūs-ıdı* (MT 1134)
- ad-ıla diri kalısar ādemī \ kim duta gülşehrī gibi 'ālemi* (MT 1139)
- bu gülistān kim cihān bostānıdur \ rüstem ü ol pehlevān destānıdur* (MT 1141)
- bir gice kim çarh seyr ider-ıdı \ rüstem-i dāstān meger gezer ıdı* (MT 1142)
- bir ere yolda sataşdı kim gelür \ varmaga bir kal'anuñ 'azmın kılur* (MT 1143)
- irdi rüstem katına virdi selām \ gördi rüstem kim bu er-durur tamām* (MT 1146)
- kim çıkavuz atları indürevüz \ kimi diler-isevüz bindürevüz* (MT 1157)
- virdi birsin rüstem'e kim burca ur \ işbu mıhları vü taşlara geçür* (MT 1158)
- aldı mīhi eyle geçürdi taşa \ kim yaga mih eyle batmaya haşā* (MT 1161)
- rüstem eydür zīhi kim er bu-y-ıymış \ buña beñzer er girü kendü-y-ıymış* (MT 1163)
- kendüzini kimse nite bildüre \ buña kim bir şapla-y-ıla öldüre* (MT 1166)
- ol kişi kim rüstem andan eymenür \ rüstem'i ol dahı bir herif sanur* (MT 1168)

- aldı bir top gibi bir atı ele \ atdı rüstem'den yaña kim dut hele* (MT 1172)
- yohsa kişi olur-ısa kim ata \ kişi var kim pīli tez aya duta* (MT 1178)
- kim bu pīşe rüstem'üñdür zīnhār \ olmaya kim nāgehān ol nāmdār* (MT 1190)
- kim sen andan bunça kılursın hazer \ zahmı dokınmış-durur saña meger* (MT 1193)
- ol suda kim rüstem ata atlana \ bellüdür kim gürzine kim katlana* (MT 1197)
- kim anı öldürüp atları ala \ dünyadan anuñ vücudın kem kıla* (MT 1202)
- kahkaha-y-ıla güler kim sen beni \ üç kez urduñ ben götürdüm oyunu* (MT 1208)
- rüstem eydür kāsıdın düşdüm yire \ kim bu oynumuz saña lezzet vire* (MT 1210)
- eydür imdi tiz yörü kim görmeye \ rüstem āsārumuza hīç irmeye* (MT 1211)
- bilür olur-ısa kim ben rüstem'em \ kendüzinden erlik içinde kemem* (MT 1217)
- göreyin bu pehlevānı kim n'ider \ niçe durur yā nite koyup gider* (MT 1224)
- eydür imdi geçmegil tiz gel girü \ olmaya kim rüstem ola ilerü* (MT 1227)
- kim ne kişidür bu atları süren \ ili beyle ürküdüp yolın uran* (MT 1232)
- pādīshāh niçe ki keykāvus ola \ kim ola kistrā ki bu ile gele* (MT 1234)
- benem ol rüstem cihānda nāmdār \ kim bir okumdan öle isfendiyār* (MT 1239)
- kim kıla ihlās-ıla yarı bula \ anı kim ben kıldum esbi dīv ola* (MT 1246)
- anda kim güştāsb u gurgīn'i dutam \ keykubād-ıla keyūmers'i utam* (MT 1248)
- rüstem-idügüm aña çün bildürem \ vallah atam zāl-ısa kim öldürem* (MT 1253)
- ad-ıla çün ben bu rızkı yiyeyüm \ kim yig-idi güçde benden diyeyüm* (MT 1259)
- şimdiye degin anuñçun dünyada \ bir işi bellü degüldür kim n'ide* (MT 1261)
- şimdiden girü dahı ne kılısar \ yā anı hōd dünyada kim biliser* (MT 1262)
- ol ne kuvvetdür kim iller yıkmaya \ şimdiye degin hiç adı çıkmaya* (MT 1264)
- adını añlamadum kim ögevem \ künyetini bilmezem kim sögevem* (MT 1267)
- her kim ol ögmeklige lāyık degül \ ilde hem sögmeklige lāyık degül* (MT 1268)
- kişi gerek kim bilüben ögesin \ bilmedüğüñ kişiye ne sögesin* (MT 1269)
- mālı yoga dimezem kim er degül \ adı yok kişi cihānda var degül* (MT 1273)
- kānum altun kānı-y-ısa bir görüñ \ kim olam 'ālemde bir adum soruñ* (MT 1282)

- kim* benüm āvāzumu penhān kıla \ yā benüm ile bu meydāna gele (MT 1284)
- ben ki her şahs iltifātın kılmazam \ *kim* idügin müdde ‘üm hōd bilmezem (MT 1285)
- billah ol giden cihandan er midi \ *kim* ben anı bilmedüm *kim* var mıdı (MT 1291)
- anda *kim* sīmurguñ işi dād ola \ kamu sultānlar gerek *kim* kul ola (MT 1308)
- pādişāhlar anda *kim* hvōn yiyeler \ saña anda bir harāmī diyeler (MT 1309)
- bir gönül sıyan *kim* imāndan çıkar \ eyle dut *kim* ka ‘be’yi yüz kez yıka (MT 1311)
- anda *kim* sīmurguñ işi dād ola \ togan ol ortada bir cellād ola (MT 1312)
- anda *kim* şāhbāz adı bir murg ola \ kamu sultān-ı şehī sīmurg ola (MT 1314)
- biz dilerüz *kim* vezīri olavuz \ ‘adl-ıla bir cāh u mansıb bulavuz (MT 1317)
- göñlüñ aña baglagıl *kim* cān virür \ kāfir olma aña *kim* imān virür (MT 1324)
- güni gele *kim* cezā’ül- muhsinīn \ od bırağa fī-kulūbi ‘l-mücrimīn (MT 1328)
- niçe ayruk ölümüne gülesin \ sen dahı bir gün gele *kim* ölesin (MT 1329)
- her *kim* evvel söyledi allah dedi sözünü ilkinde bismillāh dedi (MT 1334)
- kamu sözi ser-be-ser tahkīk ola \ her tasavvur *kim* kıla tasdīk ola (MT 1335)
- ol zaman *kim* ol felek gerdān-ıdı \ ‘adl-ıla āfāk ābādān-ıdı (MT 1336)
- ol kafasda ança şekker yir-ıdı \ *kim* şekerden datlu sözler dir-ıdı (MT 1341)
- digil ol ilden saña getüreyim \ ne *kim* işüñ var-ısa bitüreyim (MT 1348)
- kanda *kim* bir çok tütī göresin \ çün selāmum bunlara degüresin (MT 1350)
- eydesin ‘ahd ü vefāyı n’itdünüz \ *kim* bu zindānda bizi unitduñuz (MT 1351)
- kim* şekerden hiç ayrılmaduk \ yüz kafassuz bir şeker bulımaduk (MT 1356)
- anda *kim* bir dāne şekker nām-ıdı \ yöresinde sad hezārān dām-ıdı (MT 1357)
- kim* benüm bir tutuçuğum var-durur \ *kim* baña key mūnis ü gam-hv ör-durur (MT 1365)
- bildi benüm geldüğüüm katuñuza \ *kim* selāmın degürem tapuñuza (MT 1369)
- çün baña ikrām u lutf eyler-ıdı \ *kim* şekerden yig baña söyler-ıdı (MT 1393)
- kaçan eydem ben *kim* ol bir murg-ıdı \ bu benüm tutum meger sīmurg-ıdı (MT 1395)
- keşke ger öldürelere-ıdı beni \ *kim* ölü görmeye-y-ıdüm ben seni (MT 1399)

- tūti'yi çıkardı dizinde kodı \ kim meger sākin ola bir dem odı (MT 1402)
- tūtılar ne didiler anda baña \ kim kafasda ol delīl oldı saña (MT 1407)
- rehberüm oldı benüm bu menzile \ benden artuk bu rumūzı kim bile (MT 1410)
- iki görme didiler bu birliği \ kendüden öl kim bulasın dirligi (MT 1411)
- her kim ölümünden ilerü ölmedi \ ölüp ayruk dirligini bulmadı (MT 1420)
- ilerürek öl ölümünden bir zamān \ kim öliçek dirilesin cāvidān (MT 1421)
- geldi keklik kim yabandan gelürem \ taglar astındağı kāndan gelürem (MT 1431)
- kamu kānlaruñ emirgānı benem \ kim bu cevherlere erzānı benem (MT 1432)
- bunça kān üstinde kim keklik öter \ bir güher bulur-ısa aña yeter (MT 1438)
- anda kim ben cem' idem cevherleri \ deñize beñzer yıgam gevherleri (MT 1440)
- tagda kim peydā vü yā pinhān ola \ degme taş dibinde yüz biñ kān ola (MT 1442)
- hüdühüd eydür bunça nām u bunça neng \ kim güher bigi olasın cümle reng (MT 1446)
- çün süleymān gördi kim ol 'izz ü cāh \ oldı bir taşdan u 'ālī pāygāh (MT 1452)
- kimseye ol memleket ne aş ola \ kim anı hāsıl kılan bir taş ola (MT 1459)
- geldi baykuş dañı bir virāneden \ kim füsünü añladuk efsāneden (MT 1464)
- anuñ-ıçun yirümüz vırānedür \ kim cihān efsūnları efsānedür (MT 1465)
- genc 'ışkı beni komaz kim gidem \ yohsa bir vırānede sor kim n'idem (MT 1467)
- bir harāb içinde gördüm bunça renc \ kim meger hāsıl kılām bir dürlü genc (MT 1468)
- ulu kiçi kim yola irişdiler \ her biri bir genc-ile dürişdiler (MT 1473)
- niçeme kim geh güneş ü geh ayuz \ ol ganı katında bir yoksul bayuz (MT 1475)
- seni dānden çıkaran ol zer-durur \ kim zeri büt eyleyen āzer-durur (MT 1480)
- her kim ol cem' eyledi bir ni'meti \ öliceğ gönlinde kala hasreti (MT 1483)
- ol bahılüñ kim ola mālına zār \ kendüsi kejdüm ola vü mālı mār (MT 1485)
- mālı yidürmek gerek kim hāl ola \ yohsa yinmeyen saña ne māl ola (MT 1486)
- her biri kim ara yirde söyleye \ kendüzine anı bir 'özü eyleye (MT 1496)
- hüdühüd eyle viridi bunlara cevāb \ kim hatādan rüşen añlandı savāb (MT 1499)
- kanı tūs u bījen ü gurķın ü gīv \ kim olavuz bunlara sām u hıdīv (MT 1520)

- anda kim rüstem nerīmān 'a ire \ her sipāhī kanda meydāna ire (MT 1521)
- kim güneşi ister-ise bulısar \ zerrelerüñ adını kim biliser (MT 1524)
- i 'tikādı eylemeñ ol yolda süst \ kim kılasız nisbeti aña dūrüst (MT 1530)
- niçeme kim yol belāsuz olmaya \ yol eri hergiz yolundan kalmaya (MT 1531)
- bir kişi bu menzile ura kadem \ kim vücūdını kıla küllī 'adem (MT 1532)
- eytdiler hele bize bir rehberi \ buluñuz kim gitmeyevüz serseri (MT 1536)
- niçeme kim hüdühüd ulu kişidür \ rehber olmaklık bu yolda işidür (MT 1537)
- kim bu yol heybetlü görünür bize \ korkusı kuvvetlü görünür bize (MT 1553)
- bunda bir key danışuban gidelüm \ kim niçe yöriyelüm ü n'idelüm (MT 1555)
- kim meger bu derde dermān irişe \ yā yola āgāz pāyān irişe (MT 1559)
- çıkdı hüdühüd minberüñ üstine şād \ kim vire bī-dādlara va 'zıyla dād (MT 1560)
- kim bize iy arada server olan \ yolda her birümüze rehber olan (MT 1566)
- zīra kim nāgāh göresiz bir begi \ atlas içinde vü tazī bindügi (MT 1575)
- zīra kim siz bilmedüksiz sīretin \ göricek hem bilmeyesiz sūretin (MT 1577)
- ol benem kim kendüzini añlayan \ kim nikābından yüzini añlayan (MT 1578)
- eyle dut kim göstere ruhsārını \ perdesinden kim bile dīdārını (MT 1581)
- yohsa ol kim dāyim ü dānā-durur \ añlayana gün gibi peydā-durur (MT 1583)
- her kim açar-ısa göñli gözini \ fark ide ol bürka 'ından yüzini (MT 1584)
- yohsa her kim burka 'ın yüzi sana \ bir kızıl yeşil göricek aldana (MT 1586)
- çok kişi ilüñ sipāhın añlaya \ er gerek kim pādişāhın añlaya (MT 1589)
- cānuñuz hīç tenden ayrılmaz-ıdı \ illa ol kim idügin bilmez idi (MT 1596)
- çok cevāhir var bu ilde rāyegān \ kim bahāsı olur ol ilde girān (MT 1599)
- kim senüñ-ile çün anda gidevüz \ biz daḥı ol cevheri iledevüz (MT 1603)
- anda miskīnlik metā 'ı yok-durur \ bundan ilet kim bu ilde çok-durur (MT 1607)
- anda kim zenlik kumaşı key geçe \ yohsa hōdbīnligi almazlar hiçe (MT 1608)
- biri daḥı sordı kim ben sayruyam \ rencüm-ile rāhatumdan ayruyam (MT 1610)
- illa dut kim ben sizüñ-ile uçam \ işbu od taglarını niçe geçem (MT 1612)

yüz biñ er bu yolda cān virmiş-durur \ kim birisi menzile ırmış-durur (MT 1614)
 niçeme kim yükümi tīmārlayam \ evvelin menzilde cān ısmarlayam (MT 1620)
 her kim ol bī-kadr u bī-ımkān ola \ dirlig-ile ölümi yeksān ola (MT 1624)
 anuñ-ıçun sini da ‘vet kılmazuz \ kim ne kişisin seni hōd bilmezüz (MT 1626)
 sen eger varmaz olur-ısañ aña \ ol ‘acab kim gelmedi diye baña (MT 1628)
 dünyada yüz biñ senüñ gibi ola \ bellüdür kim kaçı sağışa gele (MT 1629)
 degme şarda yüz senüñ gibi gezer \ kim deñiz üstinde çöp gibi yüzer (MT 1630)
 sağış ehli ilde bir gavvās ola \ kim deñiz dibine dürr-içün tala (MT 1631)
 sevme ol yāri kim soñra gidiser \ giden içün kaygu yiyen n’idiser (MT 1632)
 cānı sev kim ben didüğüñ ol-durur \ ko teni kim ölüm anı soldurur (MT 1633)
 kendüzüñi sen getirürsin dile \ yohsa senüñ gibileri kim bile (MT 1636)
 er gerek kim kendü yolına gide \ yohsa yolsuz sag ya sayru n’ide (MT 1638)
 bunça kocalar dirildi genc-ile \ bunça yigitler kim öldi renc-ile (MT 1639)
 bāğ arasındaki bostāndur yüzi \ sanasın kim bir gülistāndur yüzi (MT 1649)
 bakıçak endāmına kim soralar \ süñük içinde iligin göreler (MT 1658)
 şādılıkda çok perīşānlık kılur \ bir perīdür kim süleymānlık kılur (MT 1660)
 eyle oldum sūretine karşu mest \ kim beni gören sanur sūret-perest (MT 1664)
 gökçeğüñ niçeme kim rengīñ ola \ rengi gidiçek girü çirkīñ ola (MT 1666)
 cānuñ olmadı meger ma ‘nīde mest \ kim seni nefsüñ kılur sūret-perest (MT 1669)
 aç süleymān gözüñi kim göresin \ şāhidüñ bir dīv ü terkin urasın (MT 1672)
 ‘ışk-ıla her kim aña tañrı adın \ ter sözüñüzüñ bile datlu dadın (MT 1679)
 ‘ışk odından her kim ol köyinmedi \ şehvetinüñ şu ‘lesi söyünmedi (MT 1686)
 ‘āşık ol kim gussadan şād olasın \ kamu kaygulardan āzād olasın (MT 1690)
 gördi mecnūn ‘ı yatur bir yazıda \ bir yazı kim biñ yol erin azıda (MT 1697)
 ma ‘nisinden eyle mest kılmuş canı \ kim dimez kim sūreti nakşı kanı (MT 1701)
 eyle müstagrak hayāline anuñ \ kim nazar kılmaz cemāline anuñ (MT 1702)
 böyle kim āşüftalıkdur āletüñ \ ‘ışk içinde nite geçer hāletüñ (MT 1707)

- eyle dut kim bilesin ahvālūmi \ n'idisersin kim sorarsın hālūmi (MT 1710)
- ben neyem kim kimsene beni sora \ yā bu hāletde gelüp beni göre (MT 1715)
- git katumdan kim delü olmayasın \ turma kim kaygu-y-ıla tolmayasın (MT 1716)
- eydür āhir leyli odıdur tolu \ yüregüñ içinde kim olduñ delü (MT 1718)
- kim meger 'āşık aña ola-y-ıduñ \ hem anı göriceğez bile-y-idüñ (MT 1724)
- kim benüm gönüm içinde şimdi var \ bir daḥı leylī baña ma 'şük u yār (MT 1728)
- nite ola kim kıla ehl-i niyāz \ iki kible dapa hergiz bir namāz (MT 1732)
- kim eger ol sūretüñ bir gün yite \ bu benüm gönümdeki baña yite (MT 1739)
- n'iderem ol leyli'yi kim öliser \ baña bir leylī gerek kim kalısar (MT 1740)
- ma 'ni şekli artuk eksük olmaya \ sūret-ile kim görürsin kalmaya (MT 1744)
- kim ziyāde çünki sābit durasın \ hem bir ihlāsa anı irüresin (MT 1761)
- her kime kim yār u yā kardaş direm \ kamudan anuñ etin yavlak yirem (MT 1771)
- her kime kim eylerem yüz biñ vefā \ girü aña kıluram yüz biñ cefā (MT 1772)
- her kimi kim cem ' içinde ögerem \ girü aña bunça dürlü sögerem (MT 1774)
- her kim ol erlikde dūn-himmet-durur \ er dime aña ki bir 'avrat-durur (MT 1787)
- bir zamānda kim külef bitmiş-idi \ bülbul anuñ vasfın işitmiş-idi (MT 1802)
- her şeker kim tütüya idrār olur \ dükeli sergīn ile murdār olur (MT 1806)
- tütü ister ol kafasda sāz-ıla \ kim gazeller eyde hōş āvāz-ıla (MT 1808)
- kim bu tütī çün olur-ıdı melül \ ögine düşmez-idi darb-ı usül (MT 1813)
- kim benüm bu karga demsāzum degül \ hem-dem ü hem-cins ü hem-rāzum degül (MT 1816)
- kim bu yārüm mūnis ü mahrem degül \ benüm-ile hem-dil ü hem-dem degül (MT 1829)
- hayf ola kim aña cüllāb içürem \ 'ömrümi bir cāhil-ile geçürem (MT 1841)
- bençe ol mümkün degüldür kim öte \ aña şol kim benden örgendi yite (MT 1842)
- gideyim kim kendü kadrini bile \ benden ayrılduḡına zārī kıla (MT 1843)
- ne kadar kim tütü kargayı sıdı \ karga tütü hicvin artuk okıdı (MT 1844)
- cāhili 'ālim gözi yok kim göre \ 'ālimi cāhil bulursa öldüre (MT 1850)

- cism dīv ü 'işve telbîsi-durur \ cāndur ādem kim ten iblîsî-durur* (MT 1853)
- hasm eger düşmen görür-ise bizi \ kim görünmez bize illā kendüzi* (MT 1856)
- biz hōd anı dünyada var dimezüz \ şekker-ise kim gül-ile yimezüz* (MT 1857)
- düşmanum kim idüğün bilimezin \ dünyada ben hōd anı var dimezin* (MT 1860)
- düşmanum çün bellü kişi olmadı \ eyle dut kim dünyaya hōd gelmedi* (MT 1861)
- zîra bu ilde kim aslanlar azar \ degme köyde yüz senüñ gibi gezer* (MT 1869)
- i 'tikād assı kıla mı kişiye \ kim anuñ ıldızı anda ışıya* (MT 1888)
- her kimüñ kim i 'tikādı yok-durur \ tā'atı az u günāhı çok-durur* (MT 1890)
- bir-durur sāni ' kim anuñ misli yok \ ol yaratduğı cihānda sun 'ı çok* (MT 1902)
- zātı-y-ıla vācib oldur iy 'azîz \ kim virür her türlü halka bir temîz* (MT 1903)
- vācib oldur kim hemîşe olısar \ dāyimā var-ıdı vü hem kalısar* (MT 1906)
- mümkün ol kim gāh ola gāh olmaya \ gāh kala 'ālemde vü gāh kalmaya* (MT 1907)
- sen muhakkik ol ki rengüñ solmaya \ kim mukallidler müsülmān olmaya* (MT 1911)
- degme dīküñ ileyine bir çanak \ koma görgil kim ne var içinde bak* (MT 1912)
- kapuda oturur-ısañ kim gele \ h'ôca ol ev iki kapulu ola* (MT 1914)
- kim süleymān'a selām eylesesin \ mantıku't-tayr'ı tamām eylesesin* (MT 1917)
- çok kerāmetler cihānda rīv-ıdı \ ança āsaf adlu kim bir dīv-ıdı* (MT 1919)
- ol hakīm-ile bilüñ ol gözsüzi \ añañuz kim niçe açıldı gözi* (MT 1920)
- kimse yok kim vā'ız öğüdin dutar \ yohsa konşı ölümü vā'ız yiter* (MT 1929)
- kim meger bir anadan bir nāmdār \ iki gözsüz dogmuş-ıdı dil-figār* (MT 1931)
- yog-ıdı şek hergiz öğinde bile \ kim kızıl ak rengi ayruksı ola* (MT 1936)
- erdi bir kehhāl-ı hāzık otı çok \ gördi gözsüzi kim iki gözi yok* (MT 1937)
- kim öğüñde bigi kılasın taleb \ kim bu taşragıya beñzer mi 'aceb* (MT 1939)
- kim bu göñlümdekiyi göre-y-idüm \ nem varın kamu saña vire-y-idüm* (MT 1941)
- gözüm aç kim degme rengüñ sorayım \ adını vü sūretini göreyim* (MT 1946)
- kim muvāfık mı benüm endişeme \ yonılır mı bu girihler pîşeme* (MT 1947)
- yazlu dīvarında nakşı yakşı çok \ olmaya bir reng kim ol evde yok* (MT 1951)

- ol evi kim yavlak aydın u ulu \ kamu dürlü reng ü nakş-ıla tolu* (MT 1956)
- eydür ol kızıl yeşil ak u saru \ kim işitmiş olasin çok ilerü* (MT 1958)
- yazlu bu eyvāndagı anlar-durur \ ne kim işitdün-ise bunlar-durur* (MT 1959)
- gözsüz eydür benüm agum kızılum \ kim öğümde dutar-ıdum iy ulum* (MT 1961)
- her ne şekli kim gönülde bagladum \ görmedüğüm için anı agladum* (MT 1966)
- senün ag u kızılun eyvāndadur \ bilmezem kim benüm agum kandadur* (MT 1968)
- her ne kim işidesin ya sorasin \ andan ayruksı ola çün göresin* (MT 1974)
- degme baş içinde bir sevdā durur \ kimse bilmez kim hakikat ne-durur* (MT 1975)
- degme kişi bir yola der-māndedür \ kim bilür kim maslahatlar kandadur* (MT 1976)
- çün yoluñ bilmedün kim ne-y-imiş \ eylük it kim kamu yolda key-imiş* (MT 1978)
- ol beşinçi ev yigitlik yoludur \ ol kim altınçı kocalık hālidür* (MT 1982)
- ol yidinçi ev ölümünden soñra hōş \ āhiretdür kim ileyüñdedür uş* (MT 1983)
- iy niçe ‘āmī kim anda hās ola \ iy niçe ‘ālim ki bī-ihlās ola* (MT 1989)
- bundagı ulu riyādan toludur \ ulu ol-durur kim anda uludur* (MT 1990)
- bunçalar kim eydeler biz ‘ākıluz \ olmayalar anda ‘akl içinde uz* (MT 1991)
- bunça işi hakk-ıçun işler kişi \ kim yüzine urılısar ol işi* (MT 1998)
- irte olsun kim göresin iy hoca \ kim karañuda kimi kuçduñ gice* (MT 2000)
- toz açılusun kim göre yolu bilen \ kim eşeklü mi ya atlu mı gelen* (MT 2001)
- eyle datlu dökdi azgından sözi \ kim dilini yiyüyazdı kendüzi* (MT 2004)
- her fenün irişmişem tahkikına \ kim tasavvurdan gidem tasdikına* (MT 2008)
- kim kılur-ısa lugat ta ‘rīfini \ benden öğrenmek gerek tasrīfini* (MT 2009)
- göklerün pergālını cedvel kılām \ kim nücūmuñ müşkilini hal kılām* (MT 2016)
- ben ki iklīdis ‘de yavlak māhirem \ kim tabī‘iyle o tıbda kādirem* (MT 2017)
- ol müderris kim mu‘īd olan benem \ müstefīdine müfīd olan benem* (MT 2023)
- şimdi kim her ‘ilmi añladum tamām \ kalmadı bilmedüğüm fen ve’s-selām* (MT 2032)
- benden işit her sözüñ takrīrini \ kim kılām her āyetün tefsīrini* (MT 2033)
- ihtisār itdüm dekāyık ‘ilmine \ kim meger irem hakāyık ‘ilmine* (MT 2038)

- her kim ol on iki ‘ilmi hal kıla \ ıstılāhumdan beni hōd ol bile (MT 2043)*
- kim hünermend-ise beni añlaya \ yohsa cāhiller bu sözi tañlaya (MT 2044)*
- ‘ālim ol yig kim girü ‘āmil ola \ dīn anuñ yigrek ki sāhib-dil ola (MT 2058)*
- durmadı īmān evinde bī-halel \ her teni kim olmadı ‘ilm ü ‘amel (MT 2065)*
- hırsa her kim ‘ilm-ile meftūn ola \ şem ‘-ile gice ogurlıga gele (MT 2068)*
- anda kim her zahm yüz merhemçedür \ ‘ālimüñ yazugı bir ‘ālemçedür (MT 2072)*
- gemiye oturdı bir nahvī meger \ sandı kim deñizde yok hayf u hatar (MT 2075)*
- bir gice kim bādbān kurmuş-ıdı \ nahvınuñ katında oturmuş-ıdı (MT 2080)*
- hiç nahıv okıduguñ var mı senüñ \ kim hüner hāsıl kıla cān u tenüñ (MT 2080)*
- kim hatādan her kim añladı savāb \ her su ‘āle vire vaktında cevāb (MT 2085)*
- kamu dürlü ‘ilm ü hikmet bende var \ illa bir yüzmek kim ol fen sende var (MT 2089)*
- gemiçiye sorma kim nahvı mısın \ gemiye sor kim deñiz mahvı mısın (MT 2092)*
- ‘ilm oldur kim hak ‘a rehber ola \ cehl ola kim ilede ayruk yola (MT 2101)*
- il içinde eyledür hükmüm revān \ kim kıla emrüm zemīni āsumān (MT 2111)*
- uyku eyle hōş gelür halka tamām \ kim cihān eydür ki en-nāsu niyām (MT 2115)*
- ‘adl-ıla da ‘vī kılām u güç yete \ kim tohumuz dahl yerlerde bite (MT 2118)*
- kāfir ü ‘ādil delim yig ehl-i dād \ kim müsülmān ola vü zālim-nihād (MT 2126)*
- zulm bunça milketi vīrān kıla \ kim girü ‘adl anı ābādān kıla (MT 2127)*
- anda kim her bir sevābı göreler \ ‘adli ilkin pādīşāhdan soralar (MT 2150)*
- kim meger bir yazıda bāg ergavān \ bitmiş-idi yöresinde za‘ferān (MT 2152)*
- kim bu sultān itleri ança bizi \ dutdılar kim kan-ıla toldı yazı (MT 2154)*
- gel bize sultāndan algıl bir misāl \ kim saça su yüzine āb-ı zülāl (MT 2155)*
- kim bizi dutmayalar itler dakı \ yohsa zevkumuz gider tañrı hakı (MT 2156)*
- sen bize rehber yitersin dünyada \ kim bizi menzilümüze ilede (MT 2159)*
- illa çok çobançılık var dünyada \ kim bile kim degmesi bize n’ide (MT 2162)*
- sevinü kim uş bize sultānumuz \ yazmış u hāzır komış fermānumuz (MT 2172)*
- zīra kim ermişdür iy sāhib-nazar \ şāha bizüm mihnetümüzden habar (MT 2173)*

it kim olur kim hezār aslan bile \ dınmayalar bize bu fermān-ıla (MT 2174)
 çıkdı dilkü bir taş üstine devān \ kim hoş ol fermānı okıya revān (MT 2179)
 kim kılalar bunları bī-iẖtiyār \ ol aradan degme yaña tārūmār (MT 2181)
 eydür iy ebleh ne vaktıdur anuñ \ kim sen eydürsin ki göster fermanuñ (MT 2188)
 anda kim bir çöpe saymazlar canı \ kim-durur varup okıyan fermanı (MT 2189)
 dime kim fermānuma ne diyeler \ seni fermān-ıla bile yiyeler (MT 2195)
 gel kaçalum kim bize yetmeyeler \ tizirek kim irüben dutmayalar (MT 2201)
 çok okı gülşehri destānlarını \ kim göresin ‘akl bostanlarını (MT 2203)
 kuş dilinde öyle burar kılını \ kim süleymān añlayımaz dilini (MT 2204)
kim yalan söyler-ise anuñ işi \ nite ola anda iy ulu kişi (MT 2208)
 söze şöyle sokşururam yalanı \ kim kişi girçekden añlamaz anı (MT 2211)
 her ne kim söyler-istem yalan-durur \ ne dir-istem gaybet ü bühtān-durur (MT 2213)
 eyle aldum gaybetüñ sözde yatın \ kim diderem etmek üstinde etin (MT 2214)
 anda kim er togru sözi segridür \ ben, benem dahı dir-istem egridür (MT 2218)
 hüdhüd eydür kim yalan söyler-ise \ gaybeti kendüye iş eyler-ise (MT 2220)
 halk etin müdbir er ola kim yeye \ gün uzun ‘avrat gibi gaybet diye (MT 2225)
 gaybet idenüñ kulagını buruñ \ kim yalan söyler-ise boynın uruñ (MT 2228)
 bu hikāyet kim bu dilüñ tuzıdur \ ol vezīr-ile halīfe sözidür (MT 2230)
 degme bir yalan söze inanmañuz \ kim ne söyler-ise gerçek sanmañuz (MT 2232)
kim halīfe bir gün oturmuş-ıdı \ şāh u sultān ayagın durmuş-ıdı (MT 2236)
 birisi tefsīr ü kur’ān-ı mübīn \ dir-ıdı kim ni ‘me ecrü ‘l- ‘āmilīn (MT 2239)
 biri sözi ‘illet ü ma ‘lül-ıdı \ kim ne mahsūs u ne ma ‘kül-ıdı (MT 2240)
 birisi kim nüktesi ma ‘lüm-ıdı \ söyledügi lāzım u melzüm-ıdı (MT 2245)
 bes halīfe ol vezīri imtihān \ kılmag-ıçun eydür aña kim yalan (MT 2254)
 ol vezīr ol gice geydi bir keçe \ bōrk urındı kim çıka şekli heçe (MT 2257)
 bir murassa ‘ tācı aldı koynına \ kim muvāfık düşdi ol sāz oynına (MT 2259)
 tācı kodı vü çağırdı kim duruñ \ bir ferişte kodı tācı götürüñ (MT 2261)

- kim* belî biz kamumuz durur-ıduk \ *ol* ferîşte geldügin görür-ıdu (MT 2263)
- ança* üşerler görenler yöreden \ *kim* yavu varur vezîr *ol* aradan (MT 2266)
- hizmet ider kim* sen *ol* tâcî ki dün \ *baña* bağışlamış-ıduñ, *ben* bugün (MT 2268)
- halkuñ* arasında bırakdum anı \ *kim* ferîşteh geldi vü kodı bunı (MT 2269)
- kim* ferîşte böyle vü eyle-y-idi \ *biri* benden sormadı *kim* ne-y-idi (MT 2271)
- bu* sözidi *ben* didügüm *kim* tacı \ *bir* ferîşte kodı *kim* iltem üçü (MT 2272)
- bunlar* anı *ança* görmiş çıkdılar \ *kim* benüm agzuma yüz taş dıkdılar (MT 2273)
- çün* yavu vardum *ben* *ol* ortada cüst \ *tapuña* geldüm *kim* *ol* da 'vâ düriüst (MT 2275)
- ola kim* 'âlemde yalanlar niçe söylene \ *kim* togrıdan yavlak geçe (MT 2276)
- bu* şar ehli nite gördiler anı \ *kim* söze komadılar ayruk beni (MT 2278)
- muhtesib* baş yire kodı *kim* senüñ \ *bâki* olsun cāvidān cān u tenüñ (MT 2290)
- biri* eydür *kim* kanadı dürr-idi \ *zîra* *ol* anı hakîkat gördidi (MT 2295)
- viribidi kim* halîfe başına \ *ura* meşgûl *ola* kendü işine (MT 2301)
- bir* halîfe şimdi 'âlemde kanı \ *kim* aña tâc-ıla şāhinşeh anı (MT 2302)
- kim*, i vallah anda *kim* siz olasız \ *hem* bunuñ gibi kerāmet bulasız (MT 2304)
- pādişāh* eydür vezîre *kim* yalan \ *ol* yire irdi *kim* oldı bî-gümān (MT 2308)
- yohsa* benüm tâcumı *kim* sen koduñ \ *eyle* dut *kim* gökden inmişdür didüñ (MT 2312)
- gulgula* düşdi şara *kim* duruñuz \ *pādişāha* kutlulayu varuñuz (MT 2317)
- kim* aña çün tahta binüp oturur \ *tañrı* 'dan tâcî ferîşte getirür (MT 2318)
- key* halîfedür *kim* anuñ bî-gümān \ *tañrı* tâcını viribir her zamān (MT 2319)
- bu* degül *kim* söz-ile irmiş-durur \ *kamu* şar halkı anı görmiş-durur (MT 2320)
- kemter* iş-ile *kim* işledi vezîr \ *yalan* iş gerçekden oldı dil-pezi (MT 2321)
- artuğı* halkuñ sözi bühtān-durur \ *kim* ne söylerler-ise yalan-durur (MT 2324)
- ol* tanuklar soñra çünkim bildiler \ *kim* yalan-ıdı vü 'âciz kaldılar (MT 2325)
- biri* eydür dimedüm mi *ben* size \ *kim* ferîşte ne görünmedi bize (MT 2326)
- biri* eydür şükr ü minnet tañrı 'ya \ *kim* kimesne bulmadı bende riyā (MT 2328)
- 'ākıbet *ben* didügüm oldı girü \ *kim* yalan söz nite vara ilerü (MT 2333)

biri eydür aş gibi kim yir-idüm \ ben bu ahvâli yalandur dir-idüm (MT 2336)
 yalan olınçak gören bulunmadı \ kim tanuklık virdügi bilinmedi (MT 2340)
 çok muhakkik yok ki şahsı añlaya \ yā mubassır kim bu işi tañlaya (MT 2347)
 bāri sen gülşehri zikrinden işit \ mübtedīden kaç kim andan yigdür it (MT 2348)
 biri sorar kim bu ‘ārif kim-durur \ kim dükeli fitneden sālīm-durur (MT 2352)
 hüdhüd eydür ‘ārif oldur iy ‘azīz \ kim kılur ma ‘kūl mahsūsı temīz (MT 2358)
 şehvete māyil degül hayvān sıfat \ ‘akla uyar kim ola sübhān sıfat (MT 2359)
 niçeme kim cānı nāsūtī ola \ fikri yiri mülk-i lāhūtī ola (MT 2364)
 ne kim ilerü gelür-ise yiye \ yiyecek elhamdulillāhi diye (MT 2380)
 turş u telh u şūr u şīrīn dimeye \ bir gıdā olmaya kim ol yimeye (MT 2381)
 kimi kim göre eyü kişi göre \ kendüden ayruga yavlak kadr ura (MT 2390)
 kimsenüñ hāline olmaya hasūd \ kim hasūd iy hōca hergiz lā-yesūd (MT 2398)
 bunça dürlü hāsiyet kim sadladuk \ degmesin bir künyet-ile adladuk (MT 2417)
 kimde kim var-ısa ol ‘ārif-durur \ kamu dürlü hālete vākıf-durur (MT 2418)
 kimde kim yog-ısa ol ‘ārif degül \ ay u günden zerrece vākıf degül (MT 2419)
 bu beyān kim hōş ‘ibārātındadır \ bū ali sīnā işārātındadır (MT 2420)
kim çün anuñ bilmeginde olalar \ ol yavuzlıkda yüz eylük bulalar (MT 2427)
 ol süvārī kıla bu sırrı beyān \ kim çıkardı kişi karnından ilan (MT 2429)
 eydelüm bir dāsītān kim cānumuz \ tāze olsun dünyada imānumuz (MT 2430)
 tañrı adın añısaruz biz yene \ kim ta ‘ālallah diyesiz siz yene (MT 2431)
 her külef kim bu çemende bitmedi \ bülbül āvāzın henüz işitmedi (MT 2433)
 görmedi bu sünbüli kim ekmişüz \ dirmedi bu cevheri kim dökmişüz (MT 2435)
 bir zamānda kim bahār ırmış-idi \ lāle avcına güli dirmiş-idi (MT 2440)
 gördi bir ağaç dibinde kim bir er \ agzı açık yatmış uyur bī-haber (MT 2443)
kim dur işbu almanuñ çürüğünü \ ança yi kim alma sanasın beni (MT 2446)
 yohsa ança depere seni uram \ kim ileyümde seni ölü görem (MT 2447)
 ança almalar çürüğünden yidi \ kim bogazuma degin geldi didi (MT 2451)

ben saña hergiz müsülmān dimeyem \ saña ne kim ben yiyem yā yimeyem (MT 2454)
yimiş üküş ben yidüm hem ol kadar \ kim baña yiter sen öl dirsın meger (MT 2455)
kılıçıyla hamle ider urmaga \ ol kaçan zīrā kim olmaz durmaga (MT 2461)
ol bogazuñ kim ilan indi ‘aceb \ nite kılmađuñ kesilmegin taleb (MT 2468)
ol karında kim ilan yatdı niçün \ deşni-y-ile deşmediñ anı bugün (MT 2469)
kim yılan var karnuñ içinde senüñ \ çāresin bilmeye-y-idüm hīç anuñ (MT 2472)
andan artuk kim bıçag-ıla meger \ yırtı-y-ıdum karnumı ben bī-haber (MT 2473)
yā ödüm sıda-y-ıdı ol korkuda \ kim yılan karnuma girdi uykuda (MT 2474)
ol yemişler ben kaçan yiye-y-idüm \ kim yiyüp girü kusam diye-y-idüm (MT 2475)
ben seni düşman sanur-ıdum baña \ dōst-ımuşsın kim fedā cānum saña (MT 2478)
degme ulu bir yol üstinde tura \ kim bir azmışa yolını göstere (MT 2481)
yıllar agu içdi bir sāhib-nazar \ kim biz uş şimdi yirüz şehd ü şeker (MT 2482)
degme su üstinde bir köpri olur \ kim su almakdan biregü kurtılır (MT 2483)
zahm ola kim aña merhem viresin \ zahm ola kim üstine dāg urasın (MT 2485)
muhtesib olmaz-ısa kim hükm ide \ hānekāha sōfıler esrük gide (MT 2490)
bunça yıldur kim bu şarda dururuz \ degme bir derdüñ devāsın virürüz (MT 2494)
işiden bu sözleri key tañlaya \ şarda hōd kim var-ısa bizi añlaya (MT 2496)
kanda kim otura bir ehl-i temīz \ bize şar issi diyeler iy ‘azīz (MT 2497)
sanma kim şarda kişiler çok-durur \ bizden artuk şarda kimse yok-durur (MT 2500)
şarlular çün bilmediler hālümüz \ kim nite geçer bizüm ahvālümüz (MT 2501)
ayruk işleri bağışladuk size \ kim bu gülşehrī adı yiter bize (MT 2507)
biri sorar kim kişi kim şeyh ola \ niçe verziş eyleye vü ne kıla (MT 2509)
yā mürīdi çok olan ulu mıdur \ kim mürīdi yog-ısa alu mıdur (MT 2512)
hüdhüd eydür şeyh ol-durur kim ol \ halkı terk ide vü ilte hakk’a yol (MT 2514)
olmaya bir ‘ilm kim anı bilmeye \ kimsene ‘ālemde anı bulmaya (MT 2515)
bir şaruñ ya bir köyüñ şeyhi ola \ bellüldür kim ilde şarda ne kıla (MT 2521)
mis-durur kim altun anı ıdır \ yoksa ol hōd dünyada ne kişidir (MT 2526)

- ol degüldür şeyh kim ulu ola \ tolp-ıla vü yaluñuz alu ola (MT 2528)*
- şeyh oldur kim cihānda şeyh ola \ yohsa bir şar şeyhi ne işe gele (MT 2529)*
- bāyezīd'e şeyh dir-iseñ revā yohsa \ ayruk şeyhi ko kim yıl kova (MT 2530)*
- şeyh mevlānā celālüddīn-durur \ kim cihānda ber 'aliyyün-'ayn-durur (MT 2534)*
- defter ikidür cihānda iy 'azīz \ kim erenler anda bulurlar temīz (MT 2537)*
- birisi köy defteri şar defteri \ kim bilürüz şarda vü köyde eri (MT 2538)*
- biri gök altı cihānuñ defteri \ kim belürdür kamu 'ālemde eri (MT 2539)*
- degme kişi adını bu deftere \ yazamaz kim beñzeyeye degme ere (MT 2540)*
- adı bu da 'vīlere hākim ola \ kim bu şeyh olmaz-ısa yā kim ol (MT 2549)*
- ne kitābum var-ıdı vü ne adum \ kim ola şehd ü şeker gibi dadum (MT 2558)*
- bāguñ ortasında bir çeşme revān \ kim suyun içen diriler cāvidān (MT 2563)*
- hōş selām virdüm bulara bī-'itāb \ kim hatādan añlana baña savāb (MT 2566)*
- çün selām virdüm ben ol erenlere \ kim fidā olsun tenüm siz cānlara (MT 2567)*
- birisi eydür ol altıdan baña \ ne kişisin ilde kim dirler saña (MT 2569)*
- eytdüm aña bir ulu şeyh olmuşam \ şehre kim ol şehre küllī dolmuşam (MT 2570)*
- eyle ulu kişiyem ben bī-sudā \ kim evümde her gice olur semā (MT 2572)*
- bulmadum ayruksı adıyla temīz \ işbuyam ben kim işitdün iy 'azīz (MT 2573)*
- çün görür kim söz söze hīç olmadı \ ol bu ta 'rīf-ile beni bilmedi (MT 2576)*
- şol-durur 'attār işbudur veled \ kim didiler dāsītānlar bī-'aded (MT 2580)*
- ben ki saña söyledüm sa 'dī benem \ kim gülistān-nāme'de key rüşenem (MT 2587)*
- ister-iseñ kim cihānı dutasın \ şehr ulularından oynı utasın (MT 2596)*
- saña bir dīvān gerek iy nāmdār \ kim kala senden cihānda yādigār (MT 2597)*
- kim sen anda 'ilmüñi harc idesin \ degme yırde aduñi derc idesin (MT 2598)*
- yavuvur bir haftada kim dünyada \ kalmasun nām u nişānuñ iy gedā (MT 2600)*
- āb-ı hayvān adı sözdür dünyada \ sözsüz adsuz bellüdür kim er n'ide (MT 2602)*
- işbu altı er kim adlular-durur \ dāyire serverleri bunlar-durur (MT 2604)*
- sanma kim sen bunlara yār olasın \ dur git olmaya kim agyār olasın (MT 2607)*

- kim* kitāb u ad-ıla gelür-ise \ ol revā yidincimüz olur-ısa (MT 2610)
- kim* cihāngīr olan er ayruk-durur \ yohsa her şarda erenler çok-durur (MT 2612)
- er *kim* āsārı cihānda kalmadı \ yā kitābı birle şöhet bulmadı (MT 2613)
- kendüzümü çok melāmet eyledüm \ *kim* niçün bī-hūde sözler söyledüm (MT 2615)
- bir velī bir yolda sataşdı baña \ sordı *kim* āhir ne hāl oldu saña (MT 2619)
- kim* seni bir kaygusuz göremezem \ saña bir gün şādumān iremezem (MT 2620)
- ben bir ad bulmazam *kim* bağlayam \ kendüme vü halk göñlin taglayam (MT 2623)
- birisi eydür senāyī benvenin \ *kim* ilāh-nāme 'de key rūşenvenin (MT 2632)
- birisi sa 'dī benem dir iy harīf \ *kim* gülistān-nāme eyledüm latīf (MT 2636)
- kim* kuluñuz adı gülşehrī-durur \ hem şeker bācı degül behrī-durur (MT 2640)
- hem felek-nāme kitābum adıdur \ *kim* şeker gibi tuzınuñ dadıdur (MT 2641)
- eytdiler el-hak bu iki ad eyü \ ad-durur *kim* yok-durur saña kayu (MT 2650)
- yā felek-nāme gibi ad kanda var \ ol hünerden *kim* kişinüñ tende var (MT 2652)
- şimdi ol altı ere sākī benem \ *kim* ad-ıla dünyada bākī benem (MT 2658)
- ol *kim* ister *kim* sekizinçi ola \ olibiliçek hōd ortaya gele (MT 2660)
- ad cihān fahrī-y-ıçun işe gelür \ *kim* cihānda ad-ıla 'izzet bulur (MT 2670)
- ol arada *kim* virile söz dadı \ nādire ad oldu gülşehrī adı (MT 2672)
- biri sorar *kim* fütüvvet ne-durur \ bu ahīlerüñ işi nite-durur (MT 2676)
- ne kıla *kim* er fütüvvet-dār ola \ n'eyleye ol yolda berhurdār ola (MT 2677)
- hüdühüd eydür *kim* fütüvvet var-ısa \ yā tapu kılmakda sādık er-ise (MT 2681)
- alnı açık gerek evvel kişiye \ *kim* güneş gibi cihānda ışıya (MT 2683)
- sofra bağı dahı hem açık gerek \ ol kadar *kim* var degül hem çok gerek (MT 2684)
- gözi hem baglu gerek *kim* görmeye \ kimsenüñ 'aybına ta 'na urmaya (MT 2687)
- baglulardan biri ilersügidür \ *kim* ol altıdan kamudan yigidür (MT 2688)
- kimde *kim* bu altı hāsiyyet ola \ yavlak ol er lāyık ola bu yola (MT 2689)
- kimde *kim* yokdur bu altı hāsiyyet \ renci kamu yile gide 'ākabet (MT 2690)
- kim* zinādan gaybet eylemek dakı \ ulurakdur erde bir tañrı hakı (MT 2691)

- bir ahî göster kim ol gaybet dimez \ halk etini bal u yağ gibi yimez (MT 2692)*
- dükelin gerek ahîdan örgene \ kim şerî'atsuz 'amelden yigrene (MT 2695)*
- ne edeb kim var ol yolda ola \ dükelin astânedede hâsıl kıla (MT 2700)*
- bu kabûla her kim ol makbûl ola \ ol safâya bir zamân meşgûl ola (MT 2703)*
- çün ma'âdinden nebâta irişe \ kim biraz berg ü sebâta irişe (MT 2704)*
- bir ahîya irmedük bu çavda cüst \ kim okıdı kulhuvallâhi dürüst (MT 2712)*
- çün bu aña ol buña yavuz sana \ ikisinüñ kavlına kim inana (MT 2713)*
- ol kim andan yig kişi söz dimedi \ kismetinden taşra nesne yimedi (MT 2723)*
- gayb rızkı dîlfîrîb ü hûş olur \ zehri virürler-ise kim nûş olur (MT 2724)*
- eyle ter söyleyelüm bu sünbüli \ kim okıyan kişinüñ bitsün dili (MT 2729)*
- kim felek devrânını ider-iken \ degme ılduz burcına gider-iken (MT 2731)*
- yüzi hûb u tal'atı pür nûr-ıdı \ âdemî dime aña kim hûr-ıdı (MT 2740)*
- tonı hûş u kendüzi key bay-ıdı \ ne adem dirsın aña kim ay-ıdı (MT 2741)*
- bir nazarda eyle oldı 'âşıkı \ kim temiz itmedi bātıldan hakı (MT 2743)*
- eydür ardınça eger varmaz-ısam \ evi kanda kendü kim görmez-isem (MT 2744)*
- döndi kim ol 'avrat ardınça vara \ kendü kim yāhut evi kanda sora (MT 2746)*
- giri kendü kendüye eydür sakın \ olmaya kim ölümün geldi yakın (MT 2747)*
- bir iki gün kim senün 'ışkuñ kova \ soñra osana vü ayrugı seve (MT 2756)*
- döndi kim beytü'l-makdis şehrine \ vara vü sabr ide 'ışkuñ kahrına (MT 2763)*
- yoldaş oldılar giderler hûş yola \ büşr bakar kırgıla kim ne kıla (MT 2768)*
- kırgıl eydür büşr'e kim aduñ nedür \ niçe duzuñ var u yā daduñ nedür (MT 2769)*
- ulular yolda anuñ-ıçun dura \ kim kiçilere yolını göstere (MT 2776)*
- ben neyem kim adımı eydem size \ sizün aduñuz nedür eydün bize (MT 2777)*
- bir nefes 'ilmümde gâfil olmayam \ ne ola 'âlemde kim ben bilmeyem (MT 2786)*
- yohsa yolda yüz kişi bile gider \ bellüdür kim her birisi ne güder (MT 2789)*
- büşr eydür bî-edeblik iderem \ kim bu yolda senün-ile giderem (MT 2790)*
- şükr ü minnet ol ilâh-ı ekbere \ kim beni irürdi bir ulu ere (MT 2793)*

yemlihā eydür bilür-iseñ eyit \ kim nedür yagmur u yā nedür bulut (MT 2795)
 büşr eydür tañrı hükminden ola \ yohsa ayruk ne-y-idüğün kim bile (MT 2796)
 bu buhār u toz u düttün kim agar \ yokaru yagmur olur yire yagar (MT 2798)
 bu bulutlar kim behem peyvestedür \ her birisi bir buhāra bestedür (MT 2799)
 nāgehān gök gürlledi büşr'e sorar \ kim bu gürllemek nedendür vir habar (MT 2801)
 yemlihā eydür ko bunlar sözini \ kim göresin sözlerümüñ yüzini (MT 2803)
 'ilm ile söyler-isem tañlayasın \ ne diyeyim saña kim añlayasın (MT 2810)
 yeşil ot saru kızıl gül 'aksi hōş \ çün urur buluda uş böyle kim uş (MT 2811)
 andan alur hey'etin kavs-i kuzah \ kim işitdiyse bu kavlı kıldı sah (MT 2812)
 büşr'e eydür yemlihā kim iy hoca \ kangı ılduz gicesidür bu gice (MT 2815)
 büşr eydür tañrı bile bu düni \ kim nenüñdür yohsa kim bile anı (MT 2816)
 yemlihā eydür meger sen bilmedüñ \ kim benüm gibi hünermend olmaduñ (MT 2817)
 müşterī çıkdı ufukdan zer-feşān \ büşr'e eydür yemlihā kim iy fülān (MT 2833)
 ay dutıldı yemlihā büşr'e sorar \ kim neden dutıldı ay iy bī-haber (MT 2842)
 çok zamāndur kim senüñ gibi kişi \ dutmaduk-durur benüm gibi kuşu (MT 2849)
 çün beyān oldu ne kim bahs itdiler \ geçdiler ol sözden ü hōş yatdılar (MT 2850)
kim peşenbih gün oruç olur mısın \ kankı ılduz günidür bilür misin (MT 2853)
 yemlihā eydür 'aceb bu cāhile \ ne diye kimse kim ol anı bile (MT 2855)
kim kazālar tañrı'dan çün geleler \ kamu zeyrekler görüñ kör olalar (MT 2863)
 yohsa ben bu sözi kaçan işidem \ kim kazādan korkuban yoldan gidem (MT 2867)
 inmedükdür ol kazā gökden dañı \ kim anı ben añlayam tañrı hakı (MT 2868)
 diler-isem dünyada da 'vī kılām \ kim dañı biñ yılda n'olsın bilem (MT 2869)
kim bu küp bunda ne gömülü-durur \ bilmez-iseñ baña hod bellü-durur (MT 2875)
 büşr eydür müzd-içün gömlü ola \ kim geçen suyn içüp hazzın bula (MT 2876)
 yemlihā eydür zihī kim añladuñ \ kim bu küp müzd-ıdugını tañladuñ (MT 2877)
 avçılar gömdi küpi bu arada \ kim bu avlar kim gezerler burada (MT 2878)
 ne sefer kim şimdiden girü kılām \ bir benüm gibi baña yoldaş bulam (MT 2881)

- küp suyından gusl ideyim key arı \ kim gide arkamdaki kirler varı (MT 2883)
- büşr bakar kim girü küpden çıka \ sakalını darayu saçın sıkı (MT 2891)
- girdi yola nevhā vü zārī kılı \ kim diri yoldaş nite oldu ölü (MT 2901)
- vireyim bu ton-ıla bu altını \ kavmina kim şād ola anuñ canı (MT 2903)
- tañrı hükminden meger gāfil olam \ kim hevā vü hırs u hıkd-ıla dolam (MT 2905)
- sordı yemlihā evin kim kandadur \ kim anuñ birkaç silāhı bendedür (MT 2907)
- kim benüm yemlihā yoldaşum-ıdı \ sevdük üstādum eyü işüm-idi (MT 2921)
- çok baña sögdi kim ol bir gün benüm \ bir yavuz sözde işitmedi ünüm (MT 2924)
- ‘avrat işitdi kim ölmüş yemlihā \ agladı çok gözinüñ yaşın sıkı (MT 2932)
- aldı gördi kim niçedür tonını \ ton içinde gördi sarlu altını (MT 2933)
- sen dağı kendüzüñe beni kabül \ eylegil kim darb-ıla hoşdur usül (MT 2941)
- büşr eydür maslahat kâbinini \ eylesünler kim kabül itdüm seni (MT 2942)
- niçeme kim severem bir ‘avratı \ ‘âşıkam anuñ cemāline katı (MT 2943)
- kim sen oglumsın senüñ atañ benem \ eyle san kim sen ben ü yā ben senem (MT 2955)
- halkı eyle hulk-ıla sayd eyledi \ kim kamu halk eylüğünü söyledi (MT 2960)
- ol kim üç bağı-durur evvel dili \ gözi bağı dağı arturur yolu (MT 2965)
- hem ilersüki dağı bağı gerek \ kim harām odında yanmaya yürek (MT 2966)
- büşr bir ‘ālemde kim bir hāl-ıla \ bunça zevk eyler mahall u māl-ıla (MT 2968)
- kim meger ersüz-ise anı ala \ yemlihā'nuñ hatunun dağı bile (MT 2970)
- altı aydur kim sen olmuşsın benüm \ şarda isterem seni ben iy cānum (MT 2982)
- kim ne ‘ilmi kim dilersin cümle bil \ illa togrılığı elden komagıl (MT 2988)
- kim ahīlıktan ol irdi tañrı'ya \ senüñ işüñ kamusu zerk ü riyā (MT 2991)
- anda kim her dīküñ aşın yiyeler \ hayf ola kim saña āhı diyeler (MT 2993)
- bilse-y-idüñ yurtı kim sora-y-idun \ yüz kişinüñ boynını ura-y-idun (MT 2994)
- anda kim herkes kıla bir yol taleb \ saña āhı okımak yavlak ‘aceb (MT 2996)
- sen ne kişisin kim āhı olasın \ yā ahīlar kulı dağı olasın (MT 2998)
- her ne kismet kim saña maksüm ola \ ‘ākıbet bir gün saña ma‘lüm ola (MT 3003)

- niyyeti hūb eyle bī- 'ıyş u menī \ kim irüre niyyetüñe hak seni (MT 3005)
- anuñ-ıçun kimse pendin dutmaduñ \ kim sözi gülşehri'den işitmedüñ (MT 3007)
- biri eydür kim sehāvet bende çok \ daru isterler-ise bir buhl yok (MT 3009)
- dimezüz kim nān bağışlaya-y-ıduk \ nān diyene cān bağışlaya-y-ıduk (MT 3012)
- er ola kim çün seni mihmān kıla \ ileyüñde kendüzin kurbān kıla (MT 3014)
- kanda kim bir müstahakka irevem \ cānumı ger diler-ise virevem (MT 3018)
- her müsāfir kim gelür eyvānuma \ hākım olur kamu hān-u-mānuma (MT 3019)
- kim bu gülşehrī kerīm erenlerüñ \ ni 'metini çok yidi yārenlerüñ (MT 3021)
- hüdhiüd eydür kim kerem ehli-y-ise \ yā cihānda bir kadem ehli-y-ise (MT 3023)
- tīzirek maksūdına hūb irişe \ andan ilerü kim aşup irişe (MT 3024)
- ol kim ire günde bir h'ôn aşına \ and içe cömerd erenler başına (MT 3026)
- ad eyüsin sormagıl kim kandadur \ kanda kim itmeg-ise ad andadur (MT 3032)
- ol kişi kim etmeginden yig ola \ işi ara yirde dād u yig ola (MT 3033)
- bir kerīm ister-idüñ kim nān vire \ kim bahīl anı göricek cān vire (MT 3035)
- hak kıla gülşehri'yi sāhib-kadem \ kim kerāmāt olmaya illā kerem (MT 3036)
- bir güher satar-ıdı biñ nāz-ıla \ kim 'aleyk eyler-idi yüz sāz-ıla (MT 3039)
- eydür ey dellāl kim pür māyesin \ bu dükānda sāhib-i sermāyesin (MT 3043)
- bu güher issi kim ister müşteri \ hīçe virür mi 'aceb ol gevheri (MT 3044)
- hīçe virür-ise sen atlama hīç \ baña satgıl kim bahāsın ala hīç (MT 3045)
- hīç ola her māye kim hīçe gide \ hīç ola ol nesne kim hīçe gide (MT 3051)
- şükr kim bu satuda sermāyemüz \ ne ziyān kıldı ne assı māyemüz (MT 3055)
- nāgehān bir hātif ün virdi aña \ kim ol ünden kaldı ol miskīn taña (MT 3059)
- kim gel ol bāzāra kim sultān dutar \ her ne kim alur-ısañ hīçe satar (MT 3060)
- sorma kim altun pula niçe virür \ sad hezārān gevheri hīçe virür (MT 3061)
- sanma kim bāzārumuz hīçe gider \ san 'atumuz kamusı hīçe gider (MT 3064)
- ne vire bir pādişāh iy pārisā \ kim ola bir günki 'ömrine bahā (MT 3065)
- ne bahā-y-ıla satun alduñ canı \ yā ne virdüñ kim saña virdi teni (MT 3069)

- her kumāşı bizden iltürler beleş \ kim bahā virüp alur bizden kumāş (MT 3072)*
- ol çemende kim bitürdük lāleyi \ rāyegān itdük dükeli kāleyi (MT 3074)*
- kim biz aylak sataruz ol gevheri \ hīçe alan hōd ola key müşteri (MT 3078)*
- kimse bizüm gibi müflis görmedi \ kim elümüz hīçe dahı irmedi (MT 3081)*
- eyle dut kim hīçe gevher bulavuz \ kanı bizüm hīçümüz kim virevüz (MT 3082)*
- ança yazuk çok bula benden soran \ kim yazukdan bilmeye beni gören (MT 3088)*
- niçeme kim sende yazuk çok-durur \ tevbe kapısı dahı açuk-durur (MT 3095)*
- ol gidere hem girü bu zahmeti \ kim yazukdan çokırakdur rahmeti (MT 3098)*
- diler-ise kim bir ihsān işleye \ kamu halkuñ yazugın bağışlaya (MT 3099)*
- niçeme kim yazuguñ çok olısar \ rahmetinden kaçan artuk olısar (MT 3101)*
- diler-iseñ kim ola altun misüñ \ tevbe-y-ile boynun urgıl iblisüñ (MT 3102)*
- niçeme kim bir sevābı düzmedük \ tañrı'dan ümmīdümüzü üzmedük (MT 3103)*
- ol-durur bu dāsītānda kıl-u-kāl \ kim muhammed hak'dan eyledi su'āl (MT 3109)*
- kim baña ümmet olan yazugını \ kimseye bildürmegil hīç iy ğanī (MT 3111)*
- sen dilersin kim kimesne bilmeye \ ümmetüñ yazuklarına gülmeye (MT 3117)*
- ben dilerem kim bularuñ yazugın \ sen dahı bilmeyesin hīç iy emīn (MT 3118)*
- yaluñuz yazuklarını ben bilem \ kim girü kullaruma rahmet kılam (MT 3119)*
- ben bileyim ümmetüñ yazugını \ kim girü bağışlayısaram anı (MT 3120)*
- ümmetüñden eyle bīzār olasın \ kim yazuklarına hayrān kalasın (MT 3122)*
- ümmetüñden eyle münkir olasın \ kim şefā'atdan teberrā kılasın (MT 3124)*
- bunça yıldur kim bular yazuk kılur \ hazretüme ol yazuk ma'lūm olur (MT 3126)*
- tamu kim her kāfiri köyindürür \ āsinüñ gözi yaşı söyindürür (MT 3129)*
- ne kadar kim sen seversin anları \ yüz biñ ança severem ben bunları (MT 3132)*
- her kimüñ kim derdi varın bilürüz \ biz hakīm'üz aña dermān kıluruz (MT 3133)*
- ol yazuklu kim dutar yaşlu gözün \ yigdür ol erden kim öger kendüzün (MT 3139)*
- ol kişidin yig kim ol hōdbīn ola \ kendüzün görmeg ile tā'at kıla (MT 3141)*
- ādemīden ne kadar tā'at gele \ kim benüm dergāhuma lāyık ola (MT 3144)*

- niçe tā 'at kıla tapu sanası \ kim ola cān u tenüñ şükrānesi (MT 3145)*
- kime kim gerek-ise rahmet kılām \ kime gerekmez-ise 'āsī bilem (MT 3151)*
- biz yaratduk biz bilevüz kulları \ kim girü bizden yañadur yolları (MT 3157)*
- 'akla uymaz kim işi ola eyü \ cism lezzetlerin eyler ārzü (MT 3166)*
- istedügi şāhid ü şem ' ü şarāb \ kim geze āşüfte vü mest ü harāb (MT 3167)*
- ol heveslerden kim içinde kopar \ tañrı yirine hevāsına tapar (MT 3170)*
- nefs duzahdur kaçan kim cüş ide \ deñizi bir cür 'a gibi nüş ide (MT 3174)*
- her kim ol bir oglana egri baka \ cismi anuñ cānını oda yaka (MT 3179)*
- taş ola kim gevhere kasd eyleye \ süst er ola kim ere kasd eyleye (MT 3180)*
- halk kim koca vü kim yigit-durur \ ol ki nefinden aludur it-durur (MT 3182)*
- kim diler-ise kim aklın hīç ide \ cānı anuñ cism-iledür pīç ide (MT 3183)*
- 'akluña uy kim gidesin göklere \ kurd olma kim iresin üklere (MT 3185)*
- ten kumaşın koy kim anda hayr yok \ cān metā 'ın al kim anda assı çok (MT 3187)*
- çün üzilmedi kopuzdan kılumuz \ şid imdi kim ne söyler dilümüz (MT 3192)*
- bir zamānda kim halāyık şād-ıdı \ gussadan hātırları āzād-ıdı (MT 3193)*
- zāvyesinde bir şıh oturmuş-ıdı \ ol nazardan kim hak 'ı görmüş-ıdı (MT 3194)*
- ne satasın ne alasın kimseden \ kim terāzū اساسın yanuñda sen (MT 3199)*
- bī-hevīc ü bī-metā ' iy nāmdār \ kim terāzū zavyede asduğı var (MT 3200)*
- bu terāzūlar-ıla kim artaram \ ādemīnün cism ü cānın dartaram (MT 3205)*
- bunça tonlar-ıla bezedüm teni \ vaktıdur kim satam urgıl batmanı (MT 3210)*
- böyle murdār anuñ-uçundur tenüñ \ kim üküş kıymatlu olmışdur cānuñ (MT 3218)*
- ten metā 'ı yimeg-ile uykudur \ dañı şehvet kim dükeli kaygudur (MT 3219)*
- eydür añladum dañı ben kim resül \ hak-durur yolında vü kıldum kabül (MT 3230)*
- dartar-ısam ben anı kim gitmeye \ yiri batman eyler-isem yitmeye (MT 3233)*
- eydür aña kim bahā getiriser \ yā aña batman kaçan yitüriser (MT 3235)*
- eydür anı dartar-ısam iy 'azīz \ kanı batman kim kıla anı temīz (MT 3237)*
- sanma kim batmana kimse garradur \ kūh-ı kāf anuñ katında zerredür (MT 3238)*

- eydür aña kanda bulalar bahā \ kim satun alalar anı bī-bahā (MT 3240)
- ol metā 'uñ kıymetin kim kılısar \ yā anuñ dartup bahāsın biliser (MT 3246)
- eydür ol kangı terāzūya sığa \ yā ol ağırlığa batman kim yığa (MT 3255)
- kim benüm emrūme çün irişeler \ kurd-ıla koyun bile barışalar (MT 3258)
- eydür iy şeyh ança zühdüm var benüm \ kim olur kul gibi cānuma tenüm (MT 3261)
- eydür eyle hulk-ıla hōş söylerem \ lutf-ıla kim kamusun kul eylerem (MT 3263)
- eydür inamum bu kamusunda var \ kim dükelı hak-durur iy nām-dār (MT 3265)
- kim şirāda ten bahā getürmeye \ cān bahāsın kimse hōd yitürmeye (MT 3282)
- key terāzū rāst gülşehrī kıla \ kim kamu nakduñ bahāsını bile (MT 3283)
- kim durıdan āsümānı bī-sütün \ pāk ola ammā yekūlu'z-zālimūn (MT 3287)
- kim ilan gibi ininden çün çıkar \ balta-y-ıla yapıduğı burcı yıkar (MT 3289)
- bir ilan kim od urıcak yakmağa \ kimse korkar sūretine bakmaga (MT 3293)
- her savaş içinde ser-gavga-durur \ ne yılan dersin kim ejderhā-durur (MT 3294)
- her kimüñ kim şekker agzına dıkar \ karşısına sirke yüzinden akar (MT 3296)
- kendüzi bir agu agacı-durur \ yimişi bal-ısa kim acı-durur (MT 3297)
- bir gönül yıkmak kim ol çokdur bize \ ka 'be'yi yıkmakdan artukdur bize (MT 3309)
- hışm-ıla bir ayu gibi delüsin \ ne ademsin kim bir itden alusın (MT 3310)
- anda kim it gönlini bekler kişi \ halk azarlamak-durur itler işi (MT 3311)
- ol zamān kim bu kamu gavgā henüz \ olmadug-ıdı cihānda bir rumüz (MT 3319)
- dillü kimse yok daḥı kim söyleye \ degme bir sözün beyānın eyleye (MT 3321)
- ādem uçmakdan çıkıcak 'āleme \ kim halīfalık verildi ādem'e (MT 3322)
- benem ol iblīs kim bir dem seni \ komadum uçmakda kim görme beni (MT 3327)
- anı kim ben yoldan iledübilem \ hıç ola mı kim aña secde kılam (MT 3330)
- sen kim evvel la 'net iblīs'e didüñ \ tañrı yime didügin niçün yidüñ (MT 3336)
- andan işbu 'akl-ıla kasduñ hemān \ kim behiştı duta-y-ıduñ cāvidān (MT 3338)
- benüm işüm kim bu derde dārudur \ senüñ-ile daḥı key ilerüdü (MT 3340)
- kanda kim bir mekr ü telbīs irürem \ bir ferişteye yüz iblīs irürem (MT 3342)

kanda kim bir zerre cehlümnden gele \ elli ‘ālim anda bir cāhil ola (MT 3343)
 kanda kim bir ‘örfe ben meşgūl-ıрак \ ‘ārif anda ‘āmiden ma ‘zul-ıрак (MT 3346)
 hīç bilür misin ki n’itdūñ sen baña \ göresin kim ben neler idem saña (MT 3348)
 seni benden ne kadar yig gördiler \ kim beni kapularından sürdiler (MT 3350)
 sanma kim iblīs aradan gide \ hey neler idem saña ben dünyede (MT 3353)
kim koyam oğlanlaruñı uçmaga \ girmege veyā sıratı geçmege (MT 3338)
 ceħd idem kim kamu tamuya vara \ komayam kim biri uçmaga gire (MT 3375)
 çün ben andan kesmezem ümīdümi \ kim görem bir subh-dem hurşīdümi (MT 3379)
 anda kim bu ‘ilm-ile bu fen-durur \ ādem ü iblīs cān u ten-durur (MT 3381)
 yohsa ben niçe ki diri yöriyem \ sanma kim cānuñı tenden koriyam (MT 3383)
 niçeme kim sürdi beni kapudan \ girü kapusunda olduk tapudan (MT 3385)
 zīra kim ‘ālemde yok-durur makām \ ol kapudan artuk iy ‘ālī imām (MT 3386)
 kanda var mülki içinden taşra yir \ kim sürükmişlere ol yir anda yir (MT 3388)
 beni andan berü kim sürdi dakı \ kapusından gitmedüm tañrı hakı (MT 3390)
 sen kim okıdı vü geldüñ kapuya \ girü ol kapudan irdüñ tapuya (MT 3391)
 yine kim her bir tapu anuñ-durur \ dünyada kamu kapu anuñ-durur (MT 3393)
 koca yalan kaçan olur iy fulān \ illa sen kim söylemezsin cüz yalan (MT 3400)
 ben kim evvel cenneti kıldum makām \ soñra çıkdum ‘ālemi kıldum tamām (MT 3401)
kim cināndan ben cihāna irişem \ būsitāndan bāgbāna irişem (MT 3405)
 kamu konuk eve baglar hissini \ ol bizüz kim isterüz ev issini (MT 3406)
 eyle dut kim ‘ākil eve aldana \ pāsbanı nite pādīşah sana (MT 3409)
 böyle kim her yiri biz göriserüz \ bir arada biz kaçan durısaruz (MT 3413)
 enbiyāya zehrūñ olmaya senüñ \ kim dinesin yā geçe mekr ü fenüñ (MT 3418)
 her neyi kim hīleltüñ vīrān kıla \ tevbe anı girü ābādān kıla (MT 3428)
 eyü niyyetlüler eylüge ire \ kim yavuz ise yavuzlıklar göre (MT 3430)
 her kim ol bedbaht ola bī-cān u raht \ kimseneyi dilemeye nīg baht (MT 3433)
kim senüñ şerrüñden işledüm anı \ kim sen anduña inandurduñ beni (MT 3437)

gide mi senden ‘aceb şeyn-i günāh \ kim sen olmışsın kamu ‘ayn-ı günāh (MT 3443)

çün ben ayrug u günāh ayrug-ıdı \ eyle gitdi kim sanasın yog-ıdı (MT 3446)

her kim ol kuyu kaza bir kardaşa \ ‘ākıbet ol kuyuya kendü düşe (MT 3453)

sorma kim kuyu kazan kendü ola \ girü hem bir kuyu içinde öle (MT 3454)

kendü cinsinden ne göre sende hiç \ kim kıla senden yaña ĩmān besic (MT 3456)

niçeme kim mü’min eksüklik kılur \ āhir ĩmān kendü hasmını bilür (MT 3458)

sanma kim sen bini gümrāh eyledüñ \ belki her bir yolda āgāh eyledüñ (MT 3459)

ister-idüñ kim beni azdurasın \ yoldan u degme yaña gezdüresin (MT 3461)

ol kişiyi dünyada kim begene \ kim kişi aldamağ-ıla ögine (MT 3463)

sen kim eyledüñ girü mülkin durak \ kapusındasın velī andan ırak (MT 3464)

niçeme kim olalar me’mūr-ı şāh \ hiç cellād ola mı destūr-ı şāh (MT 3469)

anda kim sāfī ola suyu gölüñ \ zevkı olmaya harāmīlü yoluñ (MT 3471)

müdde ‘ī-y-iseñ ne mahrem olasın \ uyma iblīse kim ādem olasın (MT 3476)

sende ança hīle vü telbīs ola \ kim senüñ kemter kuluñ iblīs ola (MT 3478)

her kim anuñ şer‘ine mahrem degül \ dīv ad ur aña kim ol ādem degül (MT 3480)

ol kişi kim dūrri ‘ummāndan bula \ on iki ‘ilmi bu dīvāndan bula (MT 3483)

her kimüñ kim hayrı vü zīr-destiyem \ düşmenüm-ise dahı kim dostiyam (MT 3486)

kimseden bir lokma etmek yimedüm \ kim otuz biñ yirde şükrin dimedüm (MT 3488)

aña kim virdi baña bir şerbet āb \ bulur-ısam içerem yüz kez cülāb (MT 3490)

kim baña virür-ise bir hōş selām \ yüz biñ ança ala benden hōş peyām (MT 3492)

her kim ol tuz etmegi bilmez ise \ hayr u ihsān şükrini kılmağ-ısa (MT 3498)

lokma yimez ādemī kanda ola \ sahhat aña kim yiyüp şükrin kıla (MT 3503)

kimse mülki bī-muhālīf sanmasun \ kim münāfık dünyada diñlenmesün (MT 3506)

bī-vefādan tizirek osanalar \ kim vefā gülşehri’den öğreneler (MT 3508)

kim ayas’ı işbu sā‘at görevar \ sayru olmış bizden anı soravar (MT 3514)

eyle oldum kim çerāgum söyünür \ beni gören baña özi köyinür (MT 3516)

bu bir iki gün ki senden ayruyam \ sanasın kim elli yıllık sayruyam (MT 3517)

- sen ki biz bî-çârelerden ayırsın \ sayru bizüz sanma kim sen sayrusın* (MT 3518)
- ayruk ol yüzden kim ol sayru ola \ 'âşıkından bir nefes ayru ola* (MT 3520)
- yavlak ol hâdim iver ol kapudan \ kim revân-ter yörüye yolda sudan* (MT 3526)
- böyle kim ben yügürügeldüm ive \ kim irem senden ilerü bu eve* (MT 3536)
- benden ilkin nite geldi pâdişâh \ kim oturdu müşteri katında mâh* (MT 3537)
- pâdişâh eydür bizüm bir gizlü yol \ aramızda var degül kim izlü yol* (MT 3539)
- kim biz ol yoldan bile irişürüz \ biribirümüz-ile görüşürüz* (MT 3540)
- ol yakın yoldan irişdük bir yola \ 'âşık ol kim yöriyesin ol yola* (MT 3543)
- ikimüz ol yoldan irişdük bile \ bizden artuk ol tarîkı kim bile* (MT 3545)
- ol kişi kim farkumuz kılınmaya \ beni andan bakıban bilimeye* (MT 3547)
- sanma kim benem anı göregelen \ ol-durur girü beni soragelen* (MT 3548)
- ikimüz eyle birüz kim iy 'azîz \ anı gören benden eylemez temîz* (MT 3549)
- sorma kim ol kanda vü biz kandavuz \ iki ten bir gönlegüñ içindevüz* (MT 3551)
- biribirümüzden eyle tolmışuz \ kim ikimüz dünyada bir olmuşuz* (MT 3552)
- kim sen ol yolda bir aksak olasın \ niçeme kim yügürüben gelesin* (MT 3558)
- kim yönümi dutup anuñ yanına \ irdüm ol yoldan ben anuñ katına* (MT 3562)
- ol erenler kim bu hâle irdiler \ ol yola tayy-ı mekân ad urdılar* (MT 3563)
- kim karañu dün de çün destân idem \ hâlini zengi yüzinden ile dem* (MT 3571)
- ol eve kim benüm endişem ola \ bacadan inmek benüm pîşem ola* (MT 3577)
- ister-isem kim kişiye kasd idem \ börki altından başını ile dem* (MT 3578)
- ança evlere ki ben nakb urmuşam \ ança gencüñ kim içine girmişem* (MT 3582)
- ben gice çün degme bir dama çıkam \ çok evi kim issi başına yıkam* (MT 3585)
- er gerek kim toprağı altun ide \ er midür ol kim eri magbün ide* (MT 3595)
- anda kim her bir işi kılmak gerek \ ogriya boynından asılmak gerek* (MT 3596)
- zîhi müdbir âdemi vü nâbekâr \ kim ogurlıktan getüre iftihâr* (MT 3599)
- anda kim tañrı her işi bitürür \ câzular müsi'ya imân getirür* (MT 3602)
- 'avrat ola kim düze gözin kaşın \ dutmaya er delletü'l-muhtâr işin* (MT 3606)

- halka māl üleşdüren kişi henüz \ korkudadur kim kaçan iş ola uz* (MT 3607)
- halk mālını kim iltür bir görüñ \ kesüñ elini dañı boynın uruñ* (MT 3608)
- kamu assıdan kim eyledüñ ziyān \ mazleme boynuñda kalmışdur hemān* (MT 3609)
- sen bu işden tevbe kaçan kılasın \ var feleknāme okı kim bilesin* (MT 3612)
- utan ol sultāndan āhir iy ‘azīz \ kim kılur dīñüñi küfrüñden temīz* (MT 3615)
- her kim aldı ‘ilm u kur’ān’uñ dadın \ evvel añdı tañrı’nuñ a ‘zam adın* (MT 3618)
- kim meger nevrüz faslında ki bāg \ her yaña yandurur-ıdı yüz çerāg* (MT 3620)
- bir çemende kim zülāl akar-ıdı \ bülbulüñ gözi güle bakar-ıdı* (MT 3622)
- kim kızıl yüz kaygudan ayru-durur \ saru yüzlü ādemī sayru-durur* (MT 3633)
- bunça sıhhatdan niçün sen ayrusın \ kim ölü dirildi vü sen sayrusın* (MT 3634)
- nerkisüñ gözi begāyet pür humār \ kavun altun kim zümürüddür hıyār* (MT 3639)
- pes bu sahrā kim saña şerh eyledüm \ vasfını bunça katuñda söyledüm* (MT 3640)
- niçeme kim himmeti şāh az görür \ tagları himmet dereye aktarur* (MT 3648)
- niçe sen bize cefā eylesesin vaktı \ oldı kim vefā eylesesin* (MT 3650)
- ol boguz kim lokmayı tārāc ider \ tab’ını dārūlara muhtāc ider* (MT 3657)
- illa yem gerek olıcak etüme \ kim getüre kısmetümi katuma* (MT 3674)
- kim resül eydür tevekkül kıl dañı \ deve dizin bağlamagı bil dañı* (MT 3675)
- kim çalap fermān virürse tapuya \ günde bir av getürevüz kapuya* (MT 3677)
- kamusı and içdiler kim bir şikār \ pādişāhuñ günde bizde hakkı var* (MT 3681)
- aslan eydür añrayubanın aña \ kim ne vakıtdur ki gelürsin baña* (MT 3693)
- tavşan urdı başını ol dem yire \ azgın açdı kim cevābını vire* (MT 3697)
- kim aruk tavşan yiyince ol ulu \ bir semiz yagluyı eylensün ülü* (MT 3700)
- sordı bizden kim yoluñuz kañçaru \ kañça varursız dönüñ gelüñ berü* (MT 3703)
- ikiñüz dañı şikārumsız bugün \ kim yarın olmadı vü hoş geçdi dün* (MT 3704)
- eytdüm aña biz şehinşeh kulıvuz \ sanma kim ayruk kişi makbūlvuz* (MT 3706)
- eytdi şāhinşeh kim olur iy gedā \ kimse baña ayruk adın ilede* (MT 3707)
- benden artuk dünyada kim var-durur \ kim bu sultānlığa lāyık er-durur* (MT 3711)

eytdüm er-iseñ otur kim ben varam \ ol şaha işbu habarları virem (MT 3714)
 ben var-iken kim-durur ol kim gele \ benüm-ile milketi davî kıla (MT 3617)
 çün görür kim ol işüm aña uya \ kapar anı vü kalur bir kuyuya (MT 3719)
 aslan işitdi kim avın aldılar \ kakımdan gözleri kanın dolar (MT 3723)
 var mıdur dir ya 'ni 'ālemde kişi \ kim benüm-ile kıla ol bu işi (MT 3724)
 gel baña göster ki aldı avumı \ kim işitmedi cihānda çavumı (MT 3725)
 tavşan ilerü gider aslan bile \ tavşan ol endişeden kim ne kıla (MT 3728)
kim kuyuda anı saña gösterem \ saña sığınmak anuñçun isterem (MT 3735)
 aslan ol usdan kim anda yog-ıdı \ tavşan ussı çok kez andan çog-ıdı (MT 3736)
 çün suya bakdı kim ol aslan kanı \ gördi bir aslan dutar bir tavşanı (MT 3739)
 çün görür kim düşmeni düşmiş suya \ tavşanı koyup kalur ol kuyuya (MT 3741)
 kaçan irem dir-idi yārānlara \ kim bu hāli muştılayam anlara (MT 3746)
 tavşan ol dem kim berü gelmiş-idi \ cānavārlar yazıda kalmış-ıdı (MT 3747)
 cānavarlar āferin kıldı aña \ kim hüner 'ālemde hatm oldı saña (MT 3766)
 birisi eydür ölümünden korkaram \ kim cihānda çok ta 'alluklu erem (MT 3771)
 korkaram kim yolda ölem n'ideyin \ döne yönüm girü nite gideyin (MT 3772)
 māl ü mülküñ gussası beni alur \ kim gidiçek kamu yirinde kalur (MT 3776)
 bu kamu bendi nite şeşebilem \ kim sizüñ ile bile eşebilem (MT 3778)
 hüdhüd eydür eyle dut kim gitmedüñ \ yola vü bizüm-ile 'azm itmedüñ (MT 3783)
 hāsıl oldur kim atı yola eşe \ bendi bir bir kendü boynından şeşe (MT 3785)
 çün kafas sına kim ol kuş kasd ide \ kim uça ol bend-ile kança gide (MT 3795)
 yiri kaçan bāg u bostānlar ola \ kanda kim baglu-y-ısa anda kala (MT 3796)
 şol develtā kim ere mihnet-durur \ kıssada oğlan-ıla 'avrat-durur (MT 3803)
 ötiçek kim māt olur yüz erganün \ degme delükden çıkar yüz dürlü ün (MT 3817)
 ol kadar feryād u zārīye düşer \ kim dükeli kuşlar üstine üşer (MT 3829)
 burnunuñ degme delüğinden çıkar \ bir hoş ün kim 'ālemüñ bagrın yakar (MT 3830)
 ol kadar zārī kılur kim tag u taş \ nevhalarından olurlar bagrı baş (MT 3831)

biri sordı kim bu cānlar bir midür \ cism-ile bu mü'min ol kāfir midür (MT 3851)
 yohsa ba'zı tīre midi iy 'azīz \ kim teninde olmadı hergiz temīz (MT 3855)
 bir bize añladıvirgil bī-garaz \ kim bu cān cevher midi veya 'araz (MT 3864)
 cān ola kim yüz güherden yig ola \ cān ola kim bir rimād u rīg ola (MT 3867)
kim birinüñ yiri 'illiyyīn ola \ birisinüñ mevzi 'i siccīn ola (MT 3868)
 cān ola kim katına bir dem iren \ eyle diñlene kim uçmaga giren (MT 3869)
 cān ola kim sohbetinden ādemī \ elli biñ zahma saya bir merhemi (MT 3870)
 ay u günden rūşenırak cān ola \ kim dükelı derde ol dermān ola (MT 3871)
 cān ola kim kīr u katrandan 'azīm \ tīre vü tārīkter ola delim (MT 3872)
 cānumuz kim cinsi fazlından gelür \ rūşen ü tārīk aslından gelür (MT 3873)
kim sa'īd-ise ezeldendür sa'īd \ kim degül-ise ezeldendür ba'īd (MT 3874)
 cān kim ol lutfı sıfātından gelür \ 'izzet ü ikbāl ü bahşāyiş bulur (MT 3876)
 cān kim ol kahrı sıfātından irer \ kendüzine hisset ü hizlān direr (MT 3877)
 cānumuz cevher-durur 'ālī 'ayār \ kim 'arazlarda bekā yok pāyidār (MT 3879)
 şekl ü sūret kim 'arazdur kalmaya \ cāvidān bākī vü cüz cān ölmeye (MT 3882)
 cevhere hergiz fenā cāyiz degül \ kim bekā bulmakdan ol 'āciz degül (MT 3883)
 bir ağaç kim acıdur cüllāb-ıla \ bisler-iseñ anı vü güllāb-ıla (MT 3887)
 niçeme kim bāg u gülzārı ola \ yine ol acı yimiş bārı ola (MT 3888)
 ol agacuñ kim yimişi dīn-durur \ agu içinde dahı şīrīn-durur (MT 3893)
 kamu cāndan yig muhammed cānidur \ kim dükelı cānlaruñ sultānidur (MT 3894)
 dokuzınçı gök muhammed cenneti \ oldı kim rıdvān ola hem-sohbeti (MT 3905)
 mü'minüñ evvel gök ola cenneti \ kim hakīm uş böyle söyler hikmeti (MT 3913)
 kime hūr eyler refīk u kim perī \ nahnu min-huldin ve min nārin berī (MT 3916)
kim tekebbür çün 'amel kasrın yıka \ dükelı tā'atlaruñ hīçe çıka (MT 3922)
 'ucb tā'atlar evin yavlak yıkar \ kim kamu tā'atları hīçe çıkar (MT 2923)
 bir gün anda kim hitāb olur şavāb \ bāyezīd'e tañrı eyledi hitāb (MT 3928)
kim senüñ hālūñi halka āşikār \ eyler isem kim kılalar sengsār (MT 3929)

- eyle çakam halka kim kalup taña \ kilmaya bir âdemî tâ 'at saña (MT 3936)
- tañrı eydür bāyezîd'e kim beni \ ne diyüben çakasin kim ben ganî (MT 3938)
- 'acz u 'aybum var mıdur kim çakasin \ halka vü bir naks baña dakasin (MT 3941)
- rahmetüñi eyle halka yād idem \ kim kamusun kaygudan āzād idem (MT 3946)
- kim dükeli cennete duta ümîd \ olmayalar rahmetüñden nā-ümîd (MT 3948)
- anı kim mahşerden eymenür ola \ āhiret günine inanur ola (MT 3952)
- ol kerem kim sende var çün bileler \ müzdi yazukdan teberrā kılalar (MT 3954)
- biz neyüz kim tâ 'atumuz ne ola \ yā saña lāyık 'amel bizden gele (MT 3959)
- çün bizüm tâ 'atumuza bakalar \ hayf ola kim bizi oda yakalar (MT 3960)
- anda kim her bir kişi tâ 'at kıla \ kendüzin bir zāhid ü 'ābid bile (MT 3963)
- kim bu iki yoldan azuk direvüz \ bes hakikat menziline irevüz (MT 3966)
- şer' hükmi götrile mi kişiden \ eyle di kim añlaya hūb işiden (MT 3969)
- er tarikat yolına bî-şer' hîç \ gire mi kim olmaya ol işde pîç (MT 3970)
- mübtedî kimdür bize bildürivir \ kim nite işi vü yā dili ne dir (MT 3973)
- hüdhüd eydür şer' oldur kim kişi \ yaluñuz başarımaz her bir işi (MT 3974)
- degme şer' üñ şāri 'i lābūd olur \ kim yolın tañrı 'dan öğrenüp bilür (MT 3983)
- kamu halk aña mutî' olur kim ol \ gösterür ol halka dāyim togru yol (MT 3985)
- kim 'asāyı ejdehā eyler biri \ taş parasını deve eyler biri (MT 3989)
- kamusından yig şerî 'at soñ gele \ kim müsülmānlık gibi key öñ gele (MT 3993)
- dükeli dīnlere bî-şek şāh ola \ dīn kim inne 'd-dīne 'indallah ola (MT 3995)
- şer' eger olmaz-ısa imkân ola \ kim cihān başdan başa vīrān ola (MT 3996)
- çün ki māni ' olmaya kim hey deye \ ehremenler âdemîleri yeye (MT 3998)
- kavl ü fi 'li yig olan yigrek ola \ kim dükeli leşkere ol beg ola (MT 4001)
- ikisi şükrāne kim ol baş içün \ bu güne kala vü terk olmaya dün (MT 4006)
- da 'vet-i ām enbiyā eylediler \ kim bu halkı dīn ile toyladılar (MT 4021)
- halk horşîdi vü yā māhı sever \ illa gülşehrî kim ol şāhı sever (MT 4028)
- birisi gemidedür kim şer' -ile \ asla ire 'ākıbet ol fer' ile (MT 4031)

- virdügi yā onda vü yā beşdedür \ kim ra 'iyyet kamusı bu işdedür (MT 4035)*
- yöresinden gitme kim dürler vire \ saña vü key inçülere irüre (MT 4039)*
- birisinüñ diri gark oldı adı \ kim bilişden bilmedi hergiz yadı (MT 4053)*
- kim anuñ yöresine varur-ısa \ yā katında bir nefes turur-ısa (MT 4054)*
- varma zinhār ol kişinüñ katına \ kim düziser seni kendü yatına (MT 4056)*
- geze gümrāhlıg-ıla her yazıda \ kim müsülmānları yoldan azıda (MT 4058)*
- kim diler-ise kim inçüler dire \ yā güher bula vü lü 'lü 'ler dire (MT 4059)*
- şer 'e kâbil ola kim makbül-ısa \ mübtedi 'lere uya kim gül-ısa (MT 4065)*
- ol gün irişe cezā 'ü 'l-muhsinîn(5\85,39\34) \ kim düşe od fî-kulûbi 'l-mücrimîn(15\12,26\200) (MT 4067)*
- olur-ısañ kim vehüm yestebşirün(9\124) \ bilesin efler tekünü ta 'kilün(36\62) (MT 4069)*
- ölümüñden soñra kıl hāsıl hayāt \ ol ölerden olma kim men-māte fāt (MT 4070)*
- kendüzüñi ko kim iresin aña \ kim müdām ansuz bekā yokdur saña (MT 4071)*
- kim yol ehli menzilinden kalmaya \ sora hem anı ki kendü bilmeye (MT 4074)*
- bu çemen kim şer ' bostānı-durur \ yol sorıçı şeyh destānı-durur (MT 4075)*
- yolda yüz gül-ı beyābān var-durur \ gūla kaçan uya her kim er-durur (MT 4078)*
- togru yolu koyup egri yollara \ girme kim sataşmayasın güllara (MT 4079)*
- şar yolın dahı biregü kim bile \ şehre köyden yol sorup niçün gele (MT 4093)*
- ben kim elli yılda bir gün iy 'azîz \ ol nazardan kim baña oldı temîz (MT 4100)*
- sordugum yolda gümānum kalmaya \ sormadugum ol kim ol yol olmaya (MT 4103)*
- sen muhammed yolını dutgıl kim ol \ eylemişdür hakk 'a degin togru yol (MT 4117)*
- cāhilüñ kim kendüzindendür sözi \ kendü gibi ne dadı var ne duzi (MT 4120)*
- her kim altunam dir-ise kınañuz \ ol miheklerde 'ayārın sınañuz (MT 4126)*
- anı kim şer 'a muvāfikdur soruñ \ anı sehmü 'l-gayb-ı rahmānî görüñ (MT 4130)*
- cāhil oldur kim kerāmātın sata \ 'ālīm ol kim sırrını penhān duta (MT 4134)*
- biri eydür hüdhüde kim iy ulu \ sorar olur-ısa senden bir delü (MT 4138)*
- olmaya kim nām içinde neng ola \ kim bu yolumuz niçe ferseng ola (MT 4139)*

- hüdhüd eydür kimse bu yolda girü \ gelmedi kim eyde ne var ilerü (MT 4143)*
- yüz kişi bu yola vardı gül gibi \ kim birisi irmedi bülbül gibi (MT 4151)*
- bunda bir rüstem gerek ki zāl ola \ bir nerīmān kim yüzi pāmāl ola (MT 4152)*
- yüz revende bu yola girmiş ola \ kim birisi menzile irmiş ola (MT 4156)*
- biz yola bī-şühhet ü şeyn irmişüz \ kim mine'-'ilmi ile'-'ayn irmişüz (MT 4158)*
- bir deñiz kim sähili peydā degül \ turfa yol kim menzili peydā degül (MT 4159)*
- indi minberden daḥı girdi yola \ tā hōd anuñ-ıla kim gidebile (MT 4165)*
- diler-iseñ kim bu yolu varasın \ kendüzüñ terk it kim aña iresin (MT 4168)*
- bu güneş kim bu gögüñ ıldızıdur \ kelekler-ile şem'üñ sūzıdur (MT 4169)*
- kim yakīn ola size kim bī-gümān \ bī-nişāndan kimse virmeye nişān (MT 4171)*
- kim sizüñ bir şāhidüñüz var-durur \ güneş ü aydan daḥı enver-durur (MT 4173)*
- kim bize ol şāhidümüzden haber \ kim getüre katumuza mu'teber (MT 4185)*
- eytdiler var kim bu iş senden gele \ girü döniçek haber getir bile (MT 4187)*
- kim nişānına göre dürişevüz \ ola kim ol şāhide irişevüz (MT 4188)*
- bir nişān vir kim anı tañlayavuz \ nūrı tütünden niçe añlayavuz (MT 4204)*
- kelebeg-iken diler-idi kim ol \ ilede mumdan haber bunlara bol (MT 4215)*
- kimse ayruguñ nişānın getüre \ kendü ol olsa nişānın kim vire (MT 4217)*
- kul kaçan sultān-ıla birlik kıla \ kulı köydür kim kamu sultān kala (MT 4222)*
- kul daḥı hak'da şol elden mahv olur \ kim gidicek kul dükeli hak kalur (MT 4225)*
- küllü ol olan girü kaçan gele \ kim kişi anuñ nişānını bile (MT 4228)*
- kim ene hū-y-ıla kaçan bir ola \ sen ene yi gidericek hū kala (MT 4232)*
- anuñ-ıçun yimişüñ acı-durur \ kim daluñ tag armud agacı-durur (MT 4234)*
- kim senüñ nefsüñ agacın aşlaya \ datlu yemişler saña bağışlaya (MT 4236)*
- ol agacuñ kim yemişi tatlıdur \ sen agacuñ kim yemişi yatludur (MT 4237)*
- her biri bildi bakıçak yolına \ kim degül ol yay bularuñ kolına (MT 4246)*
- illa nūmūsı komadı her birin \ kim bir ayruk kişi añlaya sırın (MT 4250)*
- cāndan istedi ki key bīzār ola \ istemedi kim arada 'ār ola (MT 4251)*

hüdhüd ilerü uçar kuşlar bile \ kim 'acab kaçan ireler menzile (MT 4254)
kalmadı bir kuş kim anda uçmadı \ biñ yıl uçdılar u bir dem geçmedi (MT 4257)
kimisi bir şeyh olur kim geleler \ halk u ol şeyhüñ mürîdi olalar (MT 4275)
ol otuz kuş kim adı sî murg-ıdı \ girü görîçek hemân sîmurg-ıdı (MT 4301)
nāgehān bir gūşeden çıkdı bir ün \ kim hacil kaldı ol ünden erganun (MT 4303)
kim gelüñüz iy koyanlar kendüzin \ kim göresiz kendüzüñüzüñ yüzin (MT 4304)
şimdi kim siz biz, siz ü biz hem sizüz \ siz aradan gitdüñüz kamu bizüz (MT 4310)
çün mukayyed var ola mahv aradan \ kala mutlak var kim oldur yaradan (MT 4313)
göñlüñ içinde ko gitsün fāsīdāt \ kim kala el-bākīyātu's-sālīhāt (MT 4315)
şunça kuşdan kim bu yola girdiler \ bir otuz kuş kūh-ı kāf'a irdiler (MT 4316)
her kim ol bu yola girdi serseri \ olmadı gülşehri anuñ rehberi (MT 4318)
ten degülsin kim senüñ tenlülere \ nisbetüñ ola vü meskenlülere (MT 4328)
bunça lezzet kim süre cismüñ senüñ \ yokdur anda zerrece hazzı canuñ (MT 4333)
dimeyem kim cism-ile bir çāha git \ nisbetüñ allāh'adur allāh'a git (MT 4336)
zīra kim allāh mekāndandur berī \ sen dahı hem bī-mekānsın iy perī (MT 4337)
cān gıdāsın hergiz ol er yimeye \ kim kulillah sümme zerhüm dimeye (MT 4340)
sen yol ehli olduguñda bir garaz \ var-durur kim cevheredür ten 'araz (MT 4343)
ben yaluñuz kim bir iklīme irem \ bir güneş gibi ol iklīme girem (MT 4351)
da 'vi anuñdur kim anı bileler \ sözleri içinde fikret kılalar (MT 4352)
ma 'nide baña müsellim diyeler \ da 'vide bāri saña kim diyeler (MT 4355)
dav'i mevlānā celālüddīn kıla \ kim anı dükelçügi 'ālim bile (MT 4356)
yohsa seni kim bilür kim işide \ da 'vıların vü aña hükm ide (MT 4359)
kim ola gülşehri'den yig kim ola \ nāmdār erenlerüñ hatmı ola (MT 4362)
sen aña dirler kim ol bir ad-ıla \ 'ālemi duta vü biñ üstād-ıla (MT 4365)
ol meger gülşehri adıdur kim ol \ yir yüzün dutdı kim ilte göge yol (MT 4366)
yok-durur yirüñ kim anda yatasın \ kendüzüñ ol yirde bir dem dutasın (MT 4370)
lā-mekānlusun unutduñ ilüñi \ kim mekānda azdurursın yoluñı (MT 4371)

gāh fikrūñ bunda vü gāh andadur \ kimse bilmez gönüñi kim kandadur (MT 4374)

pādişāh olınçak ança el dutar \ kim dükeli halk ayakda yiter (MT 4381)

şeyh olınçak kim riyā vü zerk ider \ halkı bid‘at deñizinde gark ider (MT 4385)

ança müfsidler yol üstine üşer \ kim ahī halkuñ derisine düşer (MT 4387)

‘ilm-ile bir hīlet ü telbīs ider \ kim anuñ biñde birin iblīs ider (MT 4389)

mustafā’dur ādemī vü her kim ol \ aña uydı vü kalanı dīv u gül (MT 4393)

yidi yüz on yidi yıl olmuş-ıdı \ hicrete kim bu gül açılmış-ıdı (MT 4403)

kim kıyāmet devrine degin dura \ dünyada vü kendü devrānın süre (MT 4404)

rūm ilinde bir mubassır isterem \ kim aña çīn bütlerini gösterem (MT 4405)

degme ‘ilme ‘akl yitüren bizüz \ kim kudūrī nazma getüren bizüz (MT 4417)

çün süleymān hüdhüde kıldı ‘itāb \ kim kıla tasnīf bundan yig kitāb (MT 4419)

beni ko kim kuş dilini söyleyem \ kim süleymān’a yüz er ad eyleyem (MT 4421)

hak bilür çün bu güli kim eyledük \ nādire şīrīn ü key ter söyledük (MT 4423)

iy süleymān şol kopuzuñ kılını \ bur kim öğrenlüm bu kuşlar dilini (MT 4428)

söz diler-iseñ kim eş ola saña \ on iki ‘ilmi hevīc eyle aña (MT 4430)

biz bu gülşen-nāme’de kim eyledük \ dükeli ‘ilm ıstılāhın söyledük (MT 4432)

eylemeye kimse bir fenden beyān \ kim bu gülşen’dan bulımaya ‘ayān (MT 4433)

şükr ol bir tanrı’ya kim bu kelām \ ‘ömrümüzden ilerü oldı tamām (MT 4438)

yile emr eylerse kim ide yim \ tağı yün bigi ide didim didim (SN 5)

diyilmez niteliğine hadd ü cins \ bilür her ne kim eyleye cinn ü ins (SN 8)

anuy lutfi şun ‘ı bigi bol durur \ bu kullarına zīre kim oldurur (SN 9)

ne kim var cihanda güzāfın degül \ gül-istānda bülbul budagında gül (SN 28)

yabandağı her dürlüden cānavar \ ne hācet demek her ne kim cānı var (SN 42)

anuy buyruğıdur ve ger ni gülef \ zihīhayf kim olayıdı telef (SN 67)

ne kim anı ‘akl anlar u göz görür \ anuy birliğine şanuklık virür (SN 74)

anuy emriyle şu sivrisiñek \ kim anda ne kuvvet var u ne eñek (SN 79)

senüy kim dilüy var u bilüy bile \ anı anmaz iseñ revā mı ola (SN 88)

sa 'ādet anuñ kim müsülmān ola \ hidāyet bulup ehl-i īmān ola (SN 92)
 müsülmānlıgıñ şartı ol kim dilüñ \ senüñ ola hükmüñde dahı elüñ (SN 93)
 çalap rahmetine ola müstahik \ kişi kim işidür kem-āzārlik (SN 96)
 ne ādem ola kim kişi hātırın \ bugün incidüben utana yarın (SN 97)
 muhammed kim ol sırr-ı levlākdür \ kadem başduğı fark-ı eflākdür (SN 103)
 anuñ mu 'cizātlarınuñ haddi yoh \ ne hācet kim eyleyeven sözi çoñ (SN 107)
 işāret idicek tolu aya ol \ ki ben her ne kim dir isem anda ol (SN 108)
kim inanuban uyar ise saña \ benüm rahmetüm ola andın yaña (SN 117)
 ne kim oldu buyruñ bitürdi tamām \ kamusın yirine getürdi tamām (SN 119)
 ki mūsā kelīmu'llāh öküş zamān \ dürişdi vü işitdi kim len-terān (SN 121)
 giderdi yüzün tutuban allāh'a \ çü irişdi kim sidretü'l-müntehā (SN 126)
 görindi irişicek aña degin gör \ imdi kim ol nice dirdi ögin (SN 127)
 didi kim eyā hātīmü'l-enbiyā \ kamu şeh-süvārlar tapuñda yaya (SN 128)
 ne kim dileyesin olısar kabül \ girü dönicek beni kullıñda bul (SN 131)
 okurlar idi anı çepçevredin \ ne bahtulu ol kim okuya adın (SN 136)
 özi alp u eli açuk \ ilmi çok \ ne kim var yavuzlık biri anda yok (SN 152)
 aña kim dimişdür çalap arşlanum \ degül anı ögmek benüm oranum (SN 153)
 er ol ola kim 'aybını gözedür \ yok ol kim dil ayruhlara uzadur (SN 175)
 taḥammülden hıç şaburdan kişi \ dimiş olmaya kim yañıldum işi (SN 187)
 ne kim var ise 'ilmüñ içindedür \ varuñ 'ilmi isteñ eger çin'dedür (SN 197)
 kişi bulunur kim bir işde ola aña \ beñzer ancak ferişte ola (SN 199)
 kerīm ol ola kim ölürse acın \ gözetmeye nā-kesden etmek ucın (SN 223)
 baḥıl olma vü tar dirilmeyi gör \ kim ölicegez saña giñ ola gūr (SN 224)
 ne eylük kim itmek gerek itgil \ gider olıcak kaygusuz gitgil (SN 225)
 acı söz bilişleri key yad ider \ ne kim eylük itdünse yile gider (SN 237)
 kişi kim bilür giresidür sine \ çü zulm ide kendüzinün nefesine (SN 257)
 ne bahtuludur ol kim idibile \ diriken ölüminden öñdin öle (SN 280)

- şu kimse tapusunda kim ehl ola \ sözi eylemek 'arz ijen sehl ola (SN 282)*
- benüm 'ādetüm eyledür kim becid \ bulıcağ kişi söylerem hezl ü cid (SN 285)*
- ki bir dem niçe dürlü olursa kayd \ ola kim idem gönli kuşını şayd (SN 288)*
- budur kim kişinüj ola dest-res \ ki dostlar ile otura bir nefes (SN 290)*
- bu arada her kim ki 'aqlı ola \ ne mālā güvene ne cāna kala (SN 292)*
- katumda otur u beni tāze tut \ işitgil ne kim virür isem ögüt (SN 303)*
- ne gönülde var çirk ü ne dilde şirk \ ne ol fikri kim dünyelik dir ü irk (SN 306)*
- yigît kim azacuk anuñ 'aqlı var \ karı dünyāyı nite öküş kovar (SN 308)*
- her işde sen ivme ögüdümi tut \ kim atlaslar olur zamān ile tut (SN 317)*
- geyik göbeğinde şu kan kim kalur \ ipar yavşan otlayıcak müşk olur (SN 319)*
- işitdi kim ögüdi virdüm aña \ katumdan ırılmadı hıç bir yaña (SN 330)*
- ola kim okıyup du 'ā kılalar \ emek yidüğümüzi çün bileler (SN 340)*
- kanı kimse kim bile söz kıymetin \ ya kişi ki 'ālīṭuta himmetin (SN 343)*
- sözümü şımadı eli degmedi \ budur toğrusı kim gönül egmedi (SN 349)*
- birez sehlrek tutmağa başladı \ velī ol budah tutdı kim aşladı (SN 350)*
- yazıpvan çağ aña degin kim ola \ yazılmış durur ol didügi ola (SN 355)*
- çalap tangrı yārīḳılursa baña \ düzem şöyle kim kala gören taña (SN 357)*
- niçe pādīṣāh kim kamu taş u tağ \ anuñ 'adlıyla idi şār u bāğ (SN 380)*
- uluyı vü kiçiyi kıldı ganī \ dahı didi kim siz dileñüz anı (SN 397)*
- aña süt virüp bisledi on taña \ kalan kullıḳ idenleri kim şaya (SN 407)*
- tanışdı kim oğlını şāh eyleye \ anı düşmān işidüp āh eyleye (SN 418)*
- didi kim şunuñ bigi oğlum ola \ ki 'ilm ü hüner aña mac lūm ola (SN 419)*
- ki şehirler kamu yıldız u sensin ay \ ne kim buyurursañ hem oldur kolay (SN 423)*
- digil kim ulular u begler gele \ bu işün arasında bile ola (SN 428)*
- bu oğlanı sen baña bağışlağıl \ ne kim saña lāyık durur işlegil (SN 451)*
- süheyl-i yemen bu sırrı tañladı \ didi kim atam bunda ne añladı (SN 458)*
- ki anıhtarını virmedi ol baña \ gerek kim bu sırrı şoravan aña (SN 459)*

anıhtarlar açmadı çokşınadı \ dürişdi başarmadı kim şınadı (SN 463)
budur çäre kim bir zamān uzadam \ hikāyet nitesi olur gözedem (SN 468)
diregi gümiş ağacı 'ūd idi \ ne kim istesek anda mevcūd idi (SN 488)
çağ ortada bir kubbeye vardı yüce \ işit vaşfinı eyidem kim nice (SN 498)
ara yirdeki havzı yāķūt idi \ sever idi kim cāna ol kūt idi (SN 501)
hakīkatde yudı elin 'akldan \ yidi guşsa yok kim yidi nukldan (SN 509)
perī-peyker ü şīve vü nāzlu \ bilür kim ola kubbeye yazılı (SN 515)
gidüp uşşı āh itdi düşdi yire \ kimesneye yol yohkim anda gire (SN 519)
sorar tatlu dil ile eydür aña \ bu ne zahm idi kim sen urduñ saña (SN 528)
bil iy cānumuñ cānı kim genc ü māl \ dahı tahtumu saña itdüm helāl (SN 539)
yigit kişi atar oda kendüzin \ kaçan kim göre bir hoş ādem yüzün (SN 549)
bunu böyle bilsem nite koyadum \ ne kim kubbeye nakş var yoyadum (SN 558)
velī tangrı ne yazdıysa gelür \ ne kim taķdīr eyledi hem ol olur (SN 559)
düriş ola kim bulasın çäre sen \ cihān için armayuban ara sen (SN 570)
anı kimse bilmez ki ne kişidür \ bilürler hemīn kim kalem işidür (SN 576)
şu kim anı hīç ādemī görmeye \ degüldür 'aceb ger elüm irmeye (SN 579)
ki bir yılda ol şūreti yazmışam \ ne kim reng vardur aña ezmişem (SN 602)
ne kim yazdum ise dürüst olmadı \ nakışladuğum hīç eyü gelmedi (SN 621)
meger işidüben dire ögini \ bile şūreti kim neydüğini (SN 633)
ol 'ışkdan olupdur bī-çäre ol \ ola kim bu derde bula çäre ol (SN 635)
anı gördiler kim ayahdan düşüp \ yatur dürlü kaygu başına üşüp (SN 637)
didi kim niçün yatasın kaygulu \ ki şayruluk ide tenünde gülü (SN 640)
ümīzüm hak'a şöyledür kim saña \ vire istediğini öñden şoña (SN 641)
didi kim firişte olasın meger \ ki zehr oldı baña sözünden şeker (SN 646)
ne yirde görmüşsin iy pür-hüner \ anı kim kılupdur beni bī-haber (SN 648)
dönüp atasına süheyl-i yemen \ didi kim nideven bu kişiye ben (SN 659)
dürişgil kim atañ icāzet vire \ çeri altun akçayıla at vire (SN 684)

varup didi iy mihri çok şāh atam \ revā görme kim kayguyıla yatam (SN 687)
 güher tācı vü tahtı bağışladuñ \ ne kim saña lāyık durur işledüñ (SN 689)
 kanı 'aql kim başara taht u tāt \ ra 'iyyet olup 'ışka virdüm harāc (SN 706)
 kaçan kim ölüp gözlerüm yumıla \ gerek çīn'e var gerek ayruķ ile (SN 709)
 kaçan kim elüm gögsine ururam \ yavuz anlıram hālını görürem (SN 718)
 sebeb bu iş uğraduğı yine ol \ kim itdi heves gitmege çīn'e ol (SN 719)
 bilüñ kim bu şāh-zādemüz kiçiden \ eyü hulķ gördi ulu kiçiden (SN 723)
 siz aña icāzet virüñ kim vara \ ğarīblikda gezüp üşene ara (SN 727)
 bu 'ışka kim uğradı ol nāzenīn \ meger tangrı işin oñara hemīn (SN 730)
 icāzet virüñ kim yola vara ol \ ola kim bula derdine çāre ol (SN 735)
 ko gitsün elinden gelürin ide \ ola kim bu sevdā başından gide (SN 737)
 tenüm hasta göñlüm gidüpdür bugün \ beni 'ışķ gör kim nidüpdür bugün (SN 750)
 belā bilüyi bellü bil kim başar \ ne semc işidür ü ne görür başar (SN 752)
 ikinci didüñ kim çü şāh olasın \ ne hūbı ki isteyessin bulasın (SN 756)
 bu söz idi kim bağrumı kıldı baş \ gözüme karanı görünür güneş (SN 757)
 şu vaktın kim ol şūreti görmişem \ kamu 'ālemüñ terkinı urmuşam (SN 758)
 nite olısar ol kim uş sen beni \ yanuñdan kōmazsın u dūni günü (SN 760)
 anuñ göñli nice vire kim kızın \ bize vire vü görmek ola yüzün (SN 761)
 eger sen bu aradan uş gidesin \ ne bilem ğarīblikda kim nidesin (SN 765)
 ulular dimiş kim belādur sefer \ direm saña sözüm hiç itmez eşer (SN 767)
 canum korhar anşuzda kim kendüzüñ \ helāk olasın görür iken gözün (SN 769)
 çü gider ben anı nice bağlayam \ revā gördi kim dün ü gün ağlayam (SN 778)
 gerek lutf idüp sen olasın bile \ ne kim sen dir iseñ alasın bile (SN 779)
 ki her vakt kim anda irişevüz \ gücüm yitdügi deñlü dürişevüz (SN 783)
 dilerseñ ki sen aña tīz iresin \ kaçan kim anuñ iline giresin (SN 809)
 eñ öñdin ki irişdiler bir şara \ naķāş diledi kim hūner başa (SN 817)
 cihānı geze cümle ucdan uca \ tamāmet ne kim var aşāğ u yüce (SN 822)

- ne kim şarda vardır kamu hāş u 'ām \ gerek buyurasız geleler tamām (SN 828)
- ne kim siz diler isenüz idevüz \ yarın turavuz biz size gidevüz (SN 835)
- ne kim meclis āleti var kamusun \ bağışlar gözedübenin nāmūsın (SN 848)
- diler kim cihānı tolanup geze \ göre her ne kim görünürse göze (SN 860)
- dağı bir 'aceb 'ādeti var imiş \ yolında ne şāra kim uğrar imiş (SN 861)
- düşinde görür kim bir ulu toğan \ iner gökyüzinden ü eyler figān (SN 869)
- şanur kim düşer ü yire boyanur \ hemān lahza ol korhudan uyanur (SN 872)
- didi kim döşekden örü turayım \ bu düşi nicesi olur yorayım (SN 874)
- çü fağfūr göre ki segirdürüz \ şana kim anı geldük egirdürüz (SN 909)
- kişi kim gele vü katuna gire \ bu şāhāne erkānı senden göre (SN 911)
- bile kim degülsin anuñ düşmeni \ gele katunja hoş duta ol seni (SN 912)
- görür kim çeri çevre konmuş durur \ şaruñ yöresi oda yanmış durur (SN 922)
- vezīre şāh eydür ki iy bilisüz \ ne düzen ola kim diyem anı düz (SN 948)
- hemān kim cihānuñ yūzi açılır \ güneş nūrı çevre yaña saçılır (SN 962)
- iki bedre altun iki üç key at \ iki kul kim ayı kılurlardı māt (SN 996)
- gelen ol yigitdür ki her dem haber \ virürlerdi kim 'ālem içre meger (SN 1001)
- yolında ne şāha kim ol uğraya \ ileyinde etmek gerek toğraya (SN 1003)
- ola kim senüñ sımaya sözüñi \ gele vü utandurmaya yüzüñi (SN 1013)
- kişi geldi kim üşte fağfūr-ı çīn \ irişdi bile bir kişi var hemīn (SN 1040)
- ki dün gün bile içevüz yiyevüz \ yig ol kim gönül tutmayavuz yavuz (SN 1057)
- 'ömürden eger olur ise amān \ gerek kim cihānı görem bir zamān (SN 1066)
- dönüp didi fağfūr kim ben sizi \ gerek şāra iltem dimeñ bu sözi (SN 1069)
- şeh eydür aña kim yarın tañla ben \ gideven okımıñ süheyl-i yemen (SN 1103)
- şeh eydür yemen'den gelüpdür bize \ gerek kim cihānı tamāmet geze (SN 1106)
- ne şāha kim uğrar ise toylaya \ ulu yā kiçiye eyü söyleye (SN 1107)
- ne kim dir şehe nev-bahār işidür \ dir öginde görsem nice kişidür (SN 1118)
- öginde didi bu yigit gördügi \ kime kim ire gönlini virdügi (SN 1126)

- meşeldür bu meşhür mac nîsi var \ kulaḥ gözden öñdin olur kim sever* (SN 1134)
- şeh eydür bir ohcıya kim oh atar \ irişmezdi ucına ta 'āma batar* (SN 1149)
- gerek ki bugün süci içmeyesin \ kim esrük olup sırrı açmayasın* (SN 1158)
- dimiş kim çalap ger irüre gelem \ kadeh girü atam elinden alam* (SN 1165)
- şehen-şāh gerek kim ala kıla nūş \ ki ola süheyl-i yemen göñli hoş* (SN 1166)
- katı geldi fağfūr'a oldı melül \ naḳāşa didi kim bu iş key degül* (SN 1167)
- süheyl-i yemen gördi kim şāh-ı çīn \ melül oldı yavlaḥ çökdi dizin* (SN 1170)
- getürür urur elini kopuza \ diler kim çala vü kopuzu düze* (SN 1176)
- yā ol ne gün idi kim aña uğradı yolum \ kim gitdi bile görelî nāmūs u neng ü 'ār* (SN 1180)
- virdi kadeh zamāne elüme eliyile \ kim içmedin daḥı başumı tutdı uş ḥumār* (SN 1181)
- dimeye mi kim buña nolmış durur \ ki derd ile yüregi ṭolmış durur* (SN 1192)
- baña şol degir kim diyem bildüğüm \ anıllığıla tīz şeşilür düğüm* (SN 1197)
- işāret buyur kim süci içmeyem \ ki kullık idem oturam açmayam* (SN 1208)
- şu tangrı ḥaḳı kim yaratdı bizi \ ki ṭoḡru direm saña işbu sözi* (SN 1214)
- ne kim 'ömr geçdise vardı yile \ meger bu iki gün ki sinün ile* (SN 1215)
- benüm ḳatumda ol ādem degül ü ḥayvāndur \ kim anı ḳoya vü isteye āb-ı ḥayvānı* (SN 1224)
- çalup ırladı şāhdan utanmadı \ göñül ḳalmadı kim oda yanmadı* (SN 1229)
- dilersen ḳi maḳşūduna iresin \ budur çāre kim öğüni diresin* (SN 1233)
- hele yaḥdı cānumı oda benüm \ ḳurutdı ṭamarda ne kim var ḳanum* (SN 1239)
- ḳaçan kim atam baḡda bezm uradı \ yiyüp içmege meclisin ḳuradı* (SN 1252)
- çü evvel eline ḳadeḥ aladı \ bu sāzı gerek kim ḳuluḡ ḳaladı* (SN 1253)
- süheyl aldı girü kopuzu ele \ düzetdi vü çün başladı kim çala* (SN 1259)
- ki bir şāh-zāde gelüpdür bize \ diler kim cihānı tamāmet geze* (SN 1273)
- kopuzına ol laḥza kim el ura \ niçe uşlu ḳişi gerek delüre* (SN 1275)
- şeh eydür kim anı ben öñdin didüm \ bu sen didüğün ḳaydın evvel yidüm* (SN 1278)
- viribidi bir ḳulını kopuza \ getürdi vü urdı elin kim düze* (SN 1292)

- kim anı görür ise kaynar kanı \ hüner komamışdur ki bilmez anı (SN 1296)*
- ol arada kim bir eyü yir görem \ şehe tanam u anda bünyād uram (SN 1315)*
- velī varuban kuluñuz araya \ bula bir ören kim işe yaraya (SN 1323)*
- şeh eydür nakāşa ne kim kılasın \ benüm dilegüm ile bir olasın (SN 1324)*
- yarındası nakkaş varur şara \ arar bir ören kim sarāy başara (SN 1327)*
- şar içinde kankı yaña kim arar \ kimünñ konşuluğıduğını şorar (SN 1328)*
- be-cid tutdı nakkaşa tiz yap didi \ ne kim eksügün var virem hep didi (SN 1334)*
- cihānda ne kim cānavar var ise \ yürürse yügürürse uçar ise (SN 1344)*
- ki ger bir kişi tama ağar ise \ gözüküirdi şuda ne kim var ise (SN 1347)*
- ola kim ününñ işide nev-bahār \ tama ağa uğurlayın ol nigār (SN 1361)*
- rāhatı zahmetlere tatlıyı acı dirlige degşürüp \ yürürvenin kim yārdan bilem haber (SN 1369)*
- süheyl oturur tā olinca gice \ anuñ vaşf-ı hālın işit kim nice (SN 1371)*
- gele ulu kişi vü yohsul u bay \ teferrüc kıllalar kim oldur kolay (SN 1385)*
- ki şarda vü ilde yayıla çavuş \ ola kim kolayuña düşe avuş (SN 1386)*
- çü bu sözi didi vü oturdılar \ ne kim perde var idi götürdiler (SN 1387)*
- işidür bilür kim niçündür işi \ ne kendü varur ne viribir kişi (SN 1393)*
- onar idi kim fırsat olayıdı \ anı görmege tama geleyidi (SN 1396)*
- süheyl'ün dahı bu yaña ahvāli \ işid eydeyüm kim ne durur hāli (SN 1397)*
- bu nesneye dutardı ümmīd aña \ kim ol māh-rū bir görine baña (SN 1398)*
- ne çāre kılam bilmezem neyleyem \ bu rāzı eyit kim kime söyleyem (SN 1408)*
- şanurdı ki tamda birez eglene \ ne bilürdi kim gine tizcek döne (SN 1442)*
- çü bahdı şuya gördi kim gölge yoh \ tonın yırtuban zārılıhkıldı çoḥ (SN 1443)*
- şu yüz kim gülefdi idilmezdi fark \ lülüfer bigi oldu şu içre garḥ (SN 1446)*
- aña didi nakkaş ki iy şāh-zād \ saña noldı kimkomaduñ bizi şād (SN 1451)*
- bu 'ışk işine kim ki kılsa havz \ tat eydür ki miğereded ü gird-i havz (SN 1471)*
- bezedi vücūdıla taht üstünü \ umar kim nitesi göre dostını (SN 1472)*

ne kim vaşf-ı hāl idi derc eyledi \ çü beyt içre fikrini harc eyledi (SN 1474)

canuma dirligi aņsuzda nite kıldı harām \ şu yār kim tama ağıdı vü tutmadı ārām (SN 1475)

şu halka halka anuñ zülfi kim suda gördüm \ ‘aceb ola mıdı kısmet ki kollaruma şaram (SN 1477)

bayık bildi kim gördi ol yüzini \ göricek yavu kıldı kendüzini (SN 1503)

gözi anuñ şanasın nergis idi kim esrük \ boyı şanavber ağacı ki bulmuş ola kemāl (SN 1512)

eyā nigār saña kim didi ki dök kanımı hele \ garībem ü ‘āşık hıç olmaya bu helāl (SN 1519)

sevindi şu bahduğına nev-bahār \ didi kim bu yār olmağa key yarar (SN 1563)

bayık bildi kim kıldı ‘ışka şikār \ olur kanda var ise ‘ışk āşikār (SN 1564)

anı gördi nakkāş geldi girü görür \ kim yatupdur turımaz örü (SN 1570)

anā vaktı vü furşatı gözleye \ ne kim sırrı var açmaya gizleye (SN 1578)

anı kim gözün gördi özün bula \ döne rāhata bu kamusı belā (SN 1589)

şu kim ‘ışka virmemiş ola boyun \ bunun bigi oynamaz olur oyun (SN 1593)

ne kim sözi olur ise söyleye \ tekellüfleye belki hem toylaya (SN 1596)

kim ol bu benüm göñlüm alan nigār \ elüme gire mi i perverdigār (SN 1603)

kim yiye guşşamı kim idiser baña meded \ kim diye hālümü benüm atama anama (SN 1628)

iy kākşi gözüm yüzine bakmayaydı illā \ kim ola ki göre anı gözün yuma (SN 1629)

üninden sarāy içi tıldı yañu \ kim işitdise oldu eñü yañu (SN 1639)

bu od ile kim ‘ışkı yüregüme birañdı şanma \ ki tamardağı kanım eylemeye cūş (SN 1642)

yüzin görelî gitmeyiser yaş gözümden \ lā-büd güneşe kim ki baña gözi ola yoş (SN 1644)

sini görelî gitdi benüm ‘aqlum u hūşum \ her kim ki perī yüzünü göre ola bī-hūş (SN 1647)

kız uş gördi kim ol öğün dirdidi \ öğinde hıç öğlenmeye dir idi (SN 1653)

şu hāletde her kim ki anı gördidi \ şanupdı ki ay ‘akreb’e girdidi (SN 1660)

- hoz ol gördi kim ol aradan süheyl \ aña dönüben itmedi hîç meyl* (SN 1665)
- velî bildi kim gönlin aldurdıdı \ güneş ol süheyl'e ancağ ildurdıdı* (SN 1666)
- açılāsıdur her ne kim rāzı var \ bayıķ bil ü işüñe olğıl süvār* (SN 1677)
- eger er ger 'avret koñuz kim gire \ süheyl'ün gelür kutlu yüzün göre* (SN 1679)
- sevindi süheyl ü işitdi nakāş \ didi kim ne hoş ilçisin iy şabāş* (SN 1685)
- müşerref olalum tapuñla bile \ felek bize neyleyesin kim bile* (SN 1701)
- var indi tapu kıl digil kim aña \ ki ben kaldum işbu sözünden taña* (SN 1704)
- tapuñ buyruğından ho nice şapam \ dutam kim varam işüğüñi öpem* (SN 1707)
- getürgil ne kim olur ise cevāb \ şavāb ola vü hem bulasın şevāb* (SN 1711)
- ne kim sözler olmış idi söyledi \ anuñ tapusına 'ayān eyledi* (SN 1713)
- çün eyle didi gine geldi dāye \ kim ol didüğini süheyl'e diye* (SN 1719)
- ne kim virdi aldı du 'ā itdi ol \ gönüldi vü şolok sā 'at tutdı yol* (SN 1723)
- seni bulmayup olmasun incine \ iver kim ire tîz güvencine* (SN 1730)
- şu kim aķar ola vü od kim yanar \ anı itmeye kim ide intizār* (SN 1731)
- çağ aña degin kim tañ ata tamām \ bizüm uyhu kirpügümüze ħarām* (SN 1735)
- süheyl eydür uş böyle yüksek tama \ kemend almayup ağmağı kim uma* (SN 1743)
- tañuñ dahı boyuñ bigi imiş yüce \ revā görme kim uğrayam ben güce* (SN 1744)
- şaçumuñ kılın tut u kılın sebab \ degül vaķtı kim bekleyesin edeb* (SN 1759)
- ki ben kim olavan ki şaçuña el \ uravan benüm olmaya ol maħal* (SN 1766)
- çü işitdi ol 'öžrini nev-bahār \ didi kim kabül itmegine yarar* (SN 1769)
- şükr ol çalap'a kim baña uş yārumı virdi \ gönümdeki maķşūd elüme gör nice girdi* (SN 1801)
- hoşvan çü irişdüm tapuña yüzüñi gördüm \ hem göresiven yine ne kim tangrı buyurdı* (SN 1806)
- nişānumı kim virmiş ola saña \ ki sen 'āşık olmuş olasın baña* (SN 1814)
- geldüm aña ki hergiz gitmez idi ögümnden irdi aña \ elüm kim hîç şıgmaz idi şanuma* (SN 1823)
- bünyādumı dürişdün kim eyleyesin ören \ bekledüm oranumı uş geldüm oranuma* (SN 1825)

- hicāb ortadan gitdidi bir uca \ bilürler idi kim kısacuk gice* (SN 1831)
- döşege girüp koşışup yatdılar \ ne hācet demek kim dahı nitdiler* (SN 1833)
- çü gördi kim ırte yahındur süheyl \ örü tırdı vü gitmege itdi meyl* (SN 1839)
- kamu dilegüm dün giceydi kolay \ birez 'aybı ol kimkısayıdı key* (SN 1855)
- didi kim gerek toğrusını demek \ şükür zāyic olmadı bizüm emek* (SN 1857)
- görür kim güyüpdür aña nev-bahār \ ne vaktin gele diyü yola bakar* (SN 1872)
- bu kim gösteresin baña yüzüñi \ girü tartasın şöyle kendüzüñi* (SN 1880)
- bilimezvenin kim niçeye degin \ bu göñlüm benüm dirmeyiser ögin* (SN 1883)
- ögütlerler idi ki 'akluñı dir \ yime guşşa kim kişiyi guşşa yir* (SN 1890)
- ve ger ni melāmet olursın şara \ kişi 'ışk işin şanma kim başara* (SN 1892)
- bu da 'vīye sen şanma kim eskiye \ ne tanuk gerek bize ne teskiye* (SN 1912)
- karanulık olur aña yoldaş \ kim ol 'ışk yolında oynaya baş* (SN 1915)
- esirge beni ne küsersin küsü \ şakın kim açılmasun işbu busu* (SN 1916)
- nolaydı eger gizleyeydün beni \ bir arada kim dem-be-dem ben seni* (SN 1927)
- kişi kim gözi göre yolu bile \ cānından nite ayru olıbile* (SN 1930)
- tapuñdan senüñ ayrulıñ kim diler \ ve līkin kazā ādeme diş biler* (SN 1931)
- bu söz kim dimişler iñen haq durur \ ki her bir kelecik yakıncaq durur* (SN 1939)
- işit kim ne dir nev-bahār'a süheyl \ ki 'ışk ile başından aşdıdı seyl* (SN 1944)
- aracuğa kim meclisün āleti \ yetür sizmesün kimse bu hāleti* (SN 1958)
- kazam ben dahı niçeme kim kızam \ biş on erce dürişeven çün kızam* (SN 1962)
- şu zülfi ki koñusı cāna tüze \ revā gördi kim hep bulaşa toza* (SN 1973)
- ol arada kim 'ışkkapu açar \ anı göricek 'aklı tamdan kaçır* (SN 1979)
- şu göñülde kim 'ışk meger ola kıl \ karār eyle tutar ki avucda yil* (SN 1982)
- bu 'ışk ol degül kim kişi nefsine \ uya boşana dīv ü şīşe şına* (SN 1986)
- anı kim diler eyleye 'ışk esir \ eñ öñdin fuzullıñda burnını sır* (SN 1989)
- didi nev-bahār aña kim iy benüm \ yārum u cihānda varum u cānum* (SN 2007)
- ne kim söz dir iseñ beni anda bil \ arada olursa üzülmeye kıl* (SN 2054)

düriş varma sen ola kim şāh-ı çīn \ odaña gelüp içişesiz için (SN 2070)
çü içmiş ola kalmaya ol ayık \ revān gitmege çāre bu kim bayık (SN 2071)
bu kim bunda tırduh degüldür yavuz \ dañı yirde anı idemeyevüz (SN 2085)
hem eyle gerek kim anuñ yatıdur \ bugün meclisimüz anuñ katıdur (SN 2107)
yir altında kurtuldıdı bir öküz \ kızı gökde bir kim hameldür henüz (SN 2111)
biñerlik semiz yunt biñden öküş \ uçarda ne kim eti yinürse kuş (SN 2112)
dirilmiş idi çevredin ol toya \ bulardan kim uşana yā kim tuya (SN 2117)
yürürler idi çevredin sākiler \ harīfī bular şanma kim sākiler (SN 2123)
şu hāletde çün ser-hoş ola süheyl \ yañın idi kim geçedi nısf-ı leyl (SN 2128)
zihī fāl çün diline geldi bil \ ne kim şanusı var ise oldu yıl (SN 2136)
kişi kim yavuzlık yolından kaçā \ gerek kim eyü fāla ağzın açā (SN 2140)
cevābında eydür eger ol kişi \ gidemezse kim ola çeri başı (SN 2146)
didi sen git iş nolasın kim bilür \ ne kim tangrı taqdīridür ol olur (SN 2153)
görür kim kızıdur nedür çāresi \ hayāl ola dir bu süci arası (SN 2166)
iki oğlına bañdı kıya kıya \ egirdü bakar kimse kim kağıya (SN 2168)
geñince yürimek mi yigdür yayah \ ya ol kim üzegüde kala ayañ (SN 2178)
yig ol kim yayah zahmete katlana \ ki başın yinemez ata atlana (SN 2179)
çıhardı şu tonları kim geydidi \ çevüklik ile çün işi keyd idi (SN 2181)
şeh eydür tırurñ bir kezın gidelüm \ ne kim cehdlık var ise idelüm (SN 2201)
geçürdi iki hafta kim bir kezın \ gözüm görmez idi ayağurñ tozın (SN 2213)
ayağ aldı vü şordı kim iy yigit \ adurñ ne durur baña bellü eyit (SN 2245)
oturduğı yirde süheyl-i yemen \ şununñ bigi kim ayı tuta tuman (SN 2250)
dāne āşikāre duzah gizlidür \ hemīn ol görür anı kim gözlidür (SN 2260)
ağı içmeyüp loğmasın kim yudar \ belā çekmeyüp adımın kim adar (SN 2266)
cihānda kim olam bilürem neyim \ seni koyuban kime sığınayım (SN 2271)
çü kız gördi kim çolpa babasıdur \ begi olısar ol kim atasıdur (SN 2295)
çıhup taşra gönlini tutdı melül \ süheyl'e şorar şāh kim kanı kul (SN 2298)

- kişi niçe cömerd olursa ne var \ gerek kim ola kendüziniñ tavar* (SN 2315)
- fülân yirde var bir dükân göresin \ gerek kim ol aracuga turasın* (SN 2339)
- cevâhir hem altun bile götürem \ degül kim uşañ olup u oturam* (SN 2342)
- at üstinde turmış iken bir zaman \ güyer kim gele nev-bahâr u hemân* (SN 2345)
- cihânun ne kim ucu bucağıdur \ belâ yurdu vü zaḥmet ocağıdur* (SN 2355)
- işi ol idi kim gice olıcaḳ \ çü bilürdi yol u şokāk u bucaḳ* (SN 2372)
- çü şa 'lūk ḳaşd eyledi kim anı \ helāk eyleye ala atı vü tonı* (SN 2386)
- didi kimḳaḳıyye 'aceb neyi ki \ iki atun ola kişisi iki* (SN 2389)
- turayım göreyim ḥikāyet nolur \ elümden bu atları hoḳ kim alur* (SN 2390)
- ne kim alasin aldıdı nev-bahâr \ ol araya geldi kim oldu ḳarâr* (SN 2394)
- şanur kim süheyl ola yol başlayan \ ne bilsün ki zengîdür iş işleyen* (SN 2397)
- diler kim anı yardan uçuradı \ ümîzi çerāḡını öçüredi* (SN 2422)
- eyitdi ki sen kim ne kişi ne māl \ ḳaḳıyye nite nicedür vaşf-ı ḥāl* (SN 2427)
- ne uğradı kim bile aña daḥı \ unıtmış ola nite aña daḥı* (SN 2465)
- benüm bigi kimseyi kim uyḥusın \ yinimeye vü koyımaya ḥūsın* (SN 2466)
- ki anda güyerdi turup nev-bahâr \ şanur kimḳarârında tuta ḳarâr* (SN 2471)
- taş aldı göḡüsin döḡinür idi \ unutdı anı kim öḡinür idi* (SN 2473)
- anca çabaladum ki şataşdum bu belāya \ ne baḥtlu kim uşşıyla epsem oturdı* (SN 2489)
- iki oḡlı hem şöyle kim var idi \ ol arada düşüp yaturlar idi* (SN 2498)
- bulımadılar didi faḡfūr-ı çîn \ çerisine varmış ola kim için* (SN 2503)
- işitdi tana ḳaldı kim ivüben \ nite gitdi ḳomaz idüm anı ben* (SN 2508)
- bu düzen ile yazıya çıḳdılar \ apañsuzda çepçevre kim baḳdılar* (SN 2529)
- yüridi çeri her kim aña baḥar \ diyeydi demürden deñizdür aḥar* (SN 2536)
- öḡinde bu kim yanlışı iş işledüm \ ki ḳalmadum anda çeri başladum* (SN 2539)
- bu tozup iren erene kim tura \ bu toz tozumuz tîz göḡe şavura* (SN 2548)
- bahādur su yirine ḳana ḳana \ gelin yaraşur kim yakına ḳına* (SN 2567)
- şükür kim anadan toḡalı erem \ hemîşe bunun bigi gün isterem* (SN 2568)

- ki 'ālemdə er göreler kim imiş \ başa buñ gelicek kim işlermiş iş (SN 2569)
- ne kuzu ki aç kırt nice kim kulah \ tırudup ide koyı alah bulah (SN 2582)
- diyibilmezem vaşfını nicedi \ kıyāmet günü şan kim ol gicedi (SN 2592)
- ol aracuga kim derildi çeri \ karıldı kırıldı kırıldı çeri (SN 2594)
- kişi kim yağısından alu kalur \ dün içinde başhun idici olur (SN 2608)
- çü sî-murğî sen görmedin fikr ile \ güzāfın yazarsın kim eyle ola (SN 2618)
- dilerven şefā 'at kılasın ki şāh \ geçüre ne kim oldu andan günāh (SN 2638)
- naķāş dönüben didi kim iy vezîr \ girü sözlerüñ yüregümi kızar (SN 2648)
- kişi kim ola anda 'aql u temîz \ olur sözi mevzûn u kadri 'azîz (SN 2664)
- çi anuñ sözi vü çi yıl kim ese \ nite i 'tibār eyleye kimse (SN 2666)
- koğıl işbu yoh sözi key söyleme \ ol iş kim olası degül eyleme (SN 2667)
- çü işitdi naķķāş bildi yakîn \ ne kim ol gümān idi oldu yakîn (SN 2671)
- anuñ hakkı kim eylemez hayfa meyl \ bilimezvenin noldı kız u süheyl (SN 2675)
- iş anuñ ucındandur öñden şoña \ ne kim eyledi nite kala aña (SN 2699)
- velî bunca māl u tavar kim bile \ alup bir yaña gidiser kim bile (SN 2700)
- didi aña naķķāş kim sen bunı \ eyü didüñ ü fāriğ itdüñ beni (SN 2721)
- bahādurlığına güce görüben \ didi hāşe kim işidem bunı ben (SN 2724)
- kişi kim kifāyet anuñ işidür \ nite düşmen ögüdini işidür (SN 2725)
- baş açup uruşmak hünerdür koca \ ne er ola ol kim urışdan kaç (SN 2730)
- ne kaçmak gerek kim tolaşduravan \ ne gitmek dilerven bulaşduravan (SN 2738)
- dökilürdi başlar yire tarp tarp \ şāh-ı çîn çü gördi kim iş oldu şarp (SN 2752)
- ne iş idi bu kim bize işledüñ \ yüregümüzi uş oda şişledüñ (SN 2768)
- çü işitdi naķķāş ki gitmiş bular \ 'acebledi kim gör ki nitmiş bular (SN 2784)
- çak aña degin kim kurup bār-gāh \ süheyl odasında ayah tutdı şāh (SN 2796)
- meger dimiş ola kızum gel beri \ belürsüz yola gidelüm kim çeri (SN 2807)
- ben uş şuçuñı saña bağışlaram \ sen işledüñ şanma kim işlerem (SN 2811)
- şu tangrı hakı kim yaratdı bizi \ ki göñülde eydürem işbu sözi (SN 2816)

- kim ilini anar ise ol bilür \ yemen'din yaña varur ise olur* (SN 2830)
- ķayurmaya kim aç ola yā yalıñ \ oda şala cān burcalarsa yalıñ* (SN 2838)
- kimün gönli var ise naķķāş ile \ ķoşam kim ola istemekde bile* (SN 2842)
- kim üşenür ise ki yola gide \ ne kim gönli dilerse anı ide* (SN 2843)
- alup çıhđı çĩn'den ü girdi yola \ gider şonra işidesin kim nola* (SN 2850)
- yine sürdi ol gün giceye degin \ şunun bigi kim dirmez idi ögin* (SN 2872)
- ne hâlde ki var 'ömrini ol gice \ geçürdi velĩ ol bilür kim nice* (SN 2875)
- hemān lahza kim anı uyhu alur \ düşinde süheyl'i görür kim gelür* (SN 2896)
- şol kim dün ü gün dürişe bir lahza içinde \ uyhusını yeñmeye yolından aza benven* (SN 2899)
- yalancı ki ol gülüci ola yüze benven \ key zışt kim ol hūb görine göze benven* (SN 2908)
- beñzeyimeyen er kişiyne kim geze taşra \ yā perdeler içinde oturan kıza benven* (SN 2910)
- beni aña kim cānumun cānidur \ yürecüğümün derdi dermānidur* (SN 2962)
- yüzi örtülü şanki bulutda ay \ özi bir perĩ kim tutar oh u yay* (SN 2976)
- kim ıştıdı kim ay yüzine demür \ ya oh yay perĩ duta kamu 'ömür* (SN 2977)
- ne dürlü yiyesisı kim var idi \ götürdi anuñ katına vardı* (SN 2985)
- bunun bigi yirde yiyesi bayık \ bulunmaz kim ol ola size lāyık* (SN 2988)
- oğul kim götürmeye ata sözin \ gerek çoñ belā götüre geñsüzin* (SN 3002)
- gemim ü ne kim var ise uş senün \ gerek kim ola hātırıñ hoş senün* (SN 3015)
- beni eyle bil kim tapuñda kulan \ ne kim buyruğın ola anı kulan* (SN 3016)
- şu kimse kim āsāyışın gözedür \ ayağın kilĩmi kadar uzadur* (SN 3042)
- şu kim itmeyesi işi kendüye \ ider zahmetine gerek kim döye* (SN 3044)
- cühūd ol didüğine dutdı boyun \ ne bilür kim oynayısardı oyun* (SN 3046)
- boyı servi kim yimişi ola ay \ iki kaşı hem çü kurulmuşdı yay* (SN 3053)
- ne kuş kim çevüklıkde oranı yoh \ sı-murğĩ elikdüreler anı yoh* (SN 3070)
- atası oda yandı cānı bile \ çü gördi gülün kim gidiser yile* (SN 3072)
- bakup gördüm kanuma girdüm uş \ zihĩ zahm kim cānuma urdum uş* (SN 3076)

ne kim dir ise vü anı şatun al \ bezirgāndur aldana çün göre māl (SN 3078)
 çü t̄alis işitdi didi sehl ola \ kim eylük ü yavuzlığıñ māl ile (SN 3080)
kim anı bize şat bahāsını al \ ne kim dilegün ise her dürlü māl (SN 3094)
 cühüd aḡladı anı kimkız imiş \ didi ben ucuz aldum ol kız imiş (SN 3095)
 meger atam ola ve ger ni gücin \ kim ola ki tuta niḡābum ucın (SN 3104)
 seni oḡlı içün diler kim ala \ güci yiter ü güce görür māl (SN 3107)
 çü kız gördi kimkızdı iñen cühüd \ sözi örcedür bir yaña ḡodı ud (SN 3109)
 ḡovan bigi her kim güvüden ḡaça \ azıḡ dükedip yile aḡzını aç (SN 3118)
 bu kez çün bilindi kim ol kız imiş \ şāh-ı çīn kızıdur zihī müşkil iş (SN 3129)
 t̄otalum ki kızıdur iy nā-be-kār \ anı kim revā göre kim nev-bahār (SN 3136)
kim olur şatar hīç anuñ şuçı yoḡ \ ḡaravaş gerek vir bahāsını çoḡ (SN 3142)
 daḡı bir bu kim şāh-ı çīn ne bilür \ ki şatdum kızın beni ḡanda bulur (SN 3156)
 cühüd t̄alis'e eyle virdi cevāb \ ne kim sen buyurduñ hem oldur şavāb (SN 3157)
 didi her ne kim dir iseñ vireyim \ benüm yoḡısa çevredin direyim (SN 3159)
 bugün aḡşam irişdi vaḡt oldu tar \ şabāḡ olıcaḡ al kim oldu ḡarār (SN 3170)
 gemiden çıḡuban şara vardılar \ yaraḡlamaḡa ne kim el urdılar (SN 3172)
 tarḡ atınca ḡaytās uyımadı \ ne ḡuşsa ḡodı kim anı yimedi (SN 3173)
 bilürı direk eyleyüp āyīne \ oturur idi şöyle kim ayına (SN 3175)
 peşīmān işine vü iñen melül \ didi bunu kim eyledüm iş degül (SN 3176)
 bunu didi vü şaydı cānın yoḡa \ biraḡdı şuya kendüzin kim boḡa (SN 3222)
 bu kez kim cühüdü görem ḡulḡ idem \ ki bu ḡulḡ ile aldanur çoḡ ādem (SN 3228)
 ne kim var benüm virem alam kızı \ öḡünji dirüp bellü bil bu sözi (SN 3229)
 dilerdi ki ḡolın açup ḡoçadı \ yigitlendi niçeme kim ḡocadı (SN 3245)
 didi aña kim ivmegil nolduñ \ birez şol yañaraḡ egil nolduñ (SN 3246)
 baña bunca zaḡmet degül idi az \ bir iş oldu kim ḡılımazvan namāz (SN 3249)
 ne kim benden umarsın oḡtı degül \ baña düşdi bu ḡāl vaḡtı degül (SN 3250)
 öḡinde didi kim 'ayblamañuz \ ki mac ḡül dir bu azulu toñuz (SN 3266)

- eyitdi *hoş* eydürsin ü sehl ola \ ne lāzım aramızda *kim* mehl ola (SN 3276)
- didi bu kez ümîzünge iresin \ öginde bu *kim* nitdügüm göresin (SN 3289)
- didi iy cānum cānı uz kişi \ *kim* işleye sen işledüğün işi (SN 3294)
- yaraşdurdı ol nev-bahār'a kılınç \ şanur *kim* renc ilte yiye birinç (SN 3310)
- baş üstine buyruğunu dutdılar \ ne *kim* didi fi 'l-hāl anı itdiler (SN 3318)
- bu şuda gerek *kim* geñümce yunam \ niçe niçe közler içinde yanam (SN 3329)
- ne *kim* kaydı vardı bitürdi cühūd \ çadır katın aldı oturdu cühūd (SN 3343)
- kişi *kim* hayāl-bāz oyunın bilür \ çadır dutuban gice oynar olur (SN 3350)
- gögercin legençeyile çatludı \ bu tedbiri hem şanma *kim* yatludı (SN 3354)
- kişi *kim* öküz bigi çoh çoh yiyüp \ murādı yüzün görmeye uyuyup (SN 3362)
- anı bilmez ol *kim* kanına şusar \ şanasın ki kendü cānına şusar (SN 3365)
- cühūd anda *kim* yatukalmış idi \ uyıdı şanasın ki ölmüş idi (SN 3370)
- güyey *kim* bınardan gele nev-bahār \ yiyesi yimez yiyiser zīnhār (SN 3375)
- güneş *kim* toğar gök yüzine ağar \ işitdik idi *kim* bınardan toğar (SN 3379)
- didi *kim* benüm ile oyun karar \ gerek sevdüğüm bile göñlüm arar (SN 3385)
- ne *kim* anuñ ol demde hāliyidi \ şanasın ki sözün hayāliyidi (SN 3388)
- çetük *kim* ura pençesin aşılanı \ eger diri kalur ise uşlanı (SN 3404)
- cühūd gördi *kim* adı fağfür-ı çīn \ gerek güyegü ola andan için (SN 3411)
- adın dahı şormadılar *kim* 'aceb \ nite bunda düşdün neyidi sebeb (SN 3442)
- anuñ ögine düşdidi *kim* süheyl \ idiciyidi sāza çalguya meyl (SN 3447)
- iki gevheri *kim* yigidile kız \ öñinde yaturdı bahāda 'azīz (SN 3461)
- süheyl'ün yüzün görmeyüp ben ölem \ kayu bundan ayruhsı yoh *kim* nolam (SN 3470)
- eyitdi bu kıza beyān eyledi \ ne *kim* olmuş idi 'ayān eyledi (SN 3499)
- iki güheri dahı virdi aña \ didi *kim* gereklü ola bu saña (SN 3520)
- ne bilem bu yazıda hālüm nola \ yimiş olmayıcakşuyı *kim* bula (SN 3528)
- uyısayidüm yine azın azın \ şehet *kim* düşümde göreydüm yüzün (SN 3531)
- düni güne ulardı vü uş gider \ dimez *kim* hoş u katı nā-hoş gider (SN 3536)

yarar kim yana destesi hürmenüñ \ ya hoz kaynaya beynisi hürmānuñ (SN 3541)
 meger şol sâ'at kim göreydi yüzin \ birağaydı gölgesine kendüzin (SN 3549)
 şoñ ucu aña degdi kim güneşe \ yakılurdu düşdi tağa vü taşa (SN 3550)
 birez her kim anuñ niyâzı ola \ egerçi ki 'ışkı mecâzî ola (SN 3553)
 ohı şığrağında elinde yayı \ oh u yay tutar kim görüpdür ayı (SN 3564)
 ve ger olavuz ikimiz hem bile \ bu yazıda nolasımız kim bile (SN 3572)
 didi kim nolisar girü kim bilür \ belâ kanda varsam öñüme gelür (SN 3586)
 ne kim kayd idi kamusı şavdılar \ bunı cān u göñül ile sevdiler (SN 3606)
 barışmışlar idi şunuñ bigi kim \ şunar idi aşlan şığıra dikim (SN 3630)
 başumuza cānumuza eyle hükm \ ne kim buyurasın ola eyle hükm (SN 3643)
 ne zehre kim ādem ide güç başınç \ rac iyyet ri'āyet bulup oldı dinç (SN 3645)
 baña bir şunuñ bigi naqqāş bul \ kim ola eli şulu naqqı uşul (SN 3657)
 bir iki dem içinde kim reng eze \ diler ise biş on şehen-şeh düze (SN 3660)
 kılıç yalmanı kim kılıcı yasar \ dile beñzedügi için baş keser (SN 3678)
 yaramaz idi sırrumu kim açam \ kolay gözedürdüm ki nice kaçam (SN 3694)
 çü ben itdüğüm fıkır yanlış imiş \ ne kim taqdîr işlese ol imiş iş (SN 3693)
 ulu havz ile her birisine şu \ getir şöyle kim havz tolasına şu (SN 3712)
 hoz ol şüreti kim ki baña şuya \ göricek taş olursa aña şuya (SN 3714)
 çalap tangrı kim şüreti key öger \ aña beñzer ol düze bile meger (SN 3720)
 ne kim buyruğ oldıdı vü itdi ol \ şakā-hāne yir yirin eyletdi ol (SN 3725)
 bu tedbîri eyle ider ol hemān \ işit şa'lūk'a kim ne kıldı zamān (SN 3741)
 tañ atmışdı hem ol sâ'at göz göre \ yaramazdı kim şāra dahı gire (SN 3745)
 kişi kim eline ala 'ışk işin \ yavuz mı eger kırtarursa başın (SN 3776)
 diye kim bu şāra niçün geldidi \ bakup şürete nişe dang oldıdı (SN 3781)
 ne kim dir ise sözini dinlegil \ söz içinde maqşūdını anlağıl (SN 3782)
 kızuñ sözi ile yine döndügin \ kim öldür ü gelgil gidelüm hemîn (SN 3791)
 cühüdı ola kim getürem ele \ göreler aña nitdüğümü hele (SN 3821)

hevāya bakup ol ki nefsin kova \ kuyuya düşe nitesi kim kova (SN 3837)
 görem her ne alnumda yazluyısa \ buluram ne kim baña gizlüyise (SN 3843)
 bu sehl olasını ve ger biledüm \ anı kim vişāline diş biledüm (SN 3846)
 hemān ağaç u tahtı kim nev-bahār \ iki gice tutmuşdı anda qarār (SN 3850)
 ne kim şindi vardur denizde perī \ bunun hükmi altındadır her biri (SN 3863)
 ve ger ni dirīgā eger biledüm \ göreydün kim aña neler kıladum (SN 3878)
 nite koyadum kim gideyidi ol \ niçün bulıvire idüm aña yol (SN 3879)
 cihānda niçe dürlü kimhüb ola \ kamusından ol hüb maḥbūb ola (SN 3881)
 velī eyle bildüm kim ol çok bilür \ kıyās eyle kıldum kim ol çok bilür (SN 3882)
 gözüm açıla oñıla göynügüm \ bolay kim birezcük dirile ögtüm (SN 3902)
 elünğden gelür ise kim sen beni \ irüresin ol şāra vü ben anı (SN 3910)
 getürdi biş on güher-i şāh-vār \ ki ‘ālemde her kıanda kim şāh var (SN 3913)
 didi kim saña bu gereklü ola \ sen ol şāra irişicegez hele (SN 3915)
 eger girmemişse eline süheyl \ şehet kim saña ol kıız eyleye meyl (SN 3917)
 perī baş koyuban öñinde kızuñ \ didi kim geçer başum üzre sözün (SN 3923)
 ne şüret ki bir cān idi mac nilü \ degül kim hemīn naķş idi aşlu (SN 3941)
 anı kim bilür kim ne şüret ola \ getürimezem vaşfın anuñ dile (SN 3947)
 anı gözedür ger kışı bilmeyin \ bakup her kim ol ola ayın bayın (SN 3957)
 dükendi ne kim almış idi kumāş \ ili oldu bu şār gözi tıldı yaş (SN 3983)
 çıkardı vü virdi didi kim ü tır \ şatagör ki müflisligüm vaktidür (SN 3989)
 viribidi kim şeh teferrüc kıla \ bahāsın virür ise şatun ala (SN 3991)
 didi budur ol iki gevher işi \ ‘aceb kim ola bunı şatan kışı (SN 3995)
 kışı sağ oluban çü mālı ola \ ne kim diler ise getüre ele (SN 4030)
 şımarladı mālın gemisin aña \ didi kim iki yıl güyedür baña (SN 4036)
 diri olduğumca hele dürişem \ bolay kim aña ‘akıbet irişem (SN 4038)
 anuñ kim benüm yüzüme güldi ol \ beni yoldan azdurdı vü tıtdı yol (SN 4052)
 iñen olmuşam uşda sevdāyī ben \ bolay kim unıdam bu sevdāyı ben (SN 4053)

- kayalar dibinde yögürürdi çoh \ şol ayu bigi kim yimiş ola oh* (SN 4068)
- bilür gevheri her ki şarrāf ola yoh ol \ kişi kim būriyā-bāf ol* (SN 4081)
- ğarīb işbu şāruñuza kim gele \ ziyān nola ger ağılaya ger güle* (SN 4126)
- ıavar kim bahā şaymaduñ ayruğuş \ olur nice ola aña buyruğuş* (SN 4142)
- ıamac itme zīnhār bir elmaya \ şu yirde kim ortaklığuş olmay* (SN 4146)
- nice kim döniser ü döner felek \ kişi umduğı olmayısar dilek* (SN 4151)
- işüñ varduğınca ilerü gele \ şunuñ bigi kim itmeyesin gile* (SN 4162)
- kişi kim tuzahkura vü av uma \ şehet düşe karga vü andan hüma* (SN 4164)
- peşimān idi işe kim eyledi \ hatāyıldı endişe kim eyledi* (SN 4174)
- ne kim ister idi çü bulımadı \ ıañ atınca hem anda olımadı* (SN 4182)
- ıamında kişi yüriseydi yaya \ bükideydi kim göge tohunmaya* (SN 4193)
- nidem kim inen işüm oldu yavuz \ degül vakti oñmağa bahtum henüz* (SN 4198)
- ne çāre başum terkinı uravan \ ne kim yazlu alnumda var göreven* (SN 4204)
- baķup gördi kim ol birez sehl yir \ öginde meger utanur ola dir* (SN 4218)
- şükür kim yigitsin ü hem sağ esen \ belālar geçer bellü şabr eyle sen* (SN 4222)
- ne kim yinür ol dükenür ü yiter \ velī guşsa yidüklerince biter* (SN 4225)
- bugün eyle bil kim benem kardaşuş \ elümden ayağ iç hoş olsun başuş* (SN 4237)
- cihānuñ belāların unıtdurur \ ne kim var öginde anı eyitdürür* (SN 4239)
- eyüyise olur dañı yigrek \ edeb şakınur nitesi kim gerek* (SN 4241)
- kişinüñ ne kim var ise niyyeti \ belürdür budur ulu hāşıyyeti* (SN 4249)
- eger dileye kim ögüt esleye \ günin hoş geçüre cānın bisleye* (SN 4250)
- kıyamaz şu kişi ki mālı ola \ meger kimse kim lā-ubālī ola* (SN 4251)
- bunı didi vü ilk ayak itdi nüş \ süheyl'e didi kim saña vardı uş* (SN 4258)
- ne yirde ki süci içilür olur \ ne kim gizlü sır var açılur olur* (SN 4261)
- ķuş olup eger uçar ise göge \ ķuram bir tuzahkim görenler öge* (SN 4278)
- bile olalum görelüm kim felek \ nite döner ü nice olur dilek* (SN 4281)
- çak aña degin kim murāduñ senüñ \ elünge gire çıķa aduş senüñ* (SN 4283)

kıyās eyle düşmenlığı kim nola \ çü mīrās bigi atadan ü kala (SN 4310)
yarağunu ben düzeven tīzrek \ kamu nesneden nitesi kim gerek (SN 4326)
yola giricek yıl ü yıl bigi iv \ yügür şöyle kim yitmesün sana dīv (SN 4338)
ne araya kim irişürdi gözi \ bulunurdu hey dimedin kendüzi (SN 4366)
didi didigündür ü yanlış degül \ anuñ bigi iş oldu kim iş degül (SN 4375)
naķāşa girü şāh eyü söyledi \ ne kimşuçı var idi 'afv eyledi (SN 4384)
ķadar ağladı kim gözi bıñarı \ taşup sile vireydi on bıñ eri (SN 4390)
çerim var durur begligüm ü mālum \ neye kimşunarsam irişür elüm (SN 4404)
il ü gün ü kal 'am senüñdür otur \ kimi kim dilersin ķatuna getir (SN 4409)
haber viridi kim iki yüz atlu uş \ geçer atları yüklü şanma ki boş (SN 4428)
örü tırdı vü didi hey tartuñ at \ bolay kim düşe bu avumuz oñat (SN 4432)
ne ayah bağı kim yitürür başı \ nite el şunar aña uşlu ķişi (SN 4441)
çü cālūs bildi kim oldur key er \ buyırdı ki bir ata altun eyer (SN 4461)
sünjüsünüñ ucına şuya şaya \ gerekdi ķişi kim yıķanın şaya (SN 4486)
iñen tañlayu didi kim hīç eren \ içinde bulunmaya buña iren (SN 4493)
nola kim çıkıbile bir yañarah \ yavuz göz bu yigitden olsun ırañ (SN 4494)
ara yirde er kim imiş bildiler \ aña hamle hep bir kezin ķıldılar (SN 4496)
velī gördi kim beñzemez uğruya \ anuñ işi iħlās idi yoh riyā (SN 4550)
dahı didiler kim bunun bigi er \ bu devrān içinde nitesi toğar (SN 4558)
süheyl uş viriser cevābın şehe \ ķatı and içdi didi kim şehā (SN 4565)
kimesne kim anlamış ola işin \ ğanīmetdür aña eyü hem-nişīn (SN 4588)
didi kim bahāsı bir akça ola \ sürerler yire vü sererler yola (SN 4590)
ne kimtavarum ola vü genc ü māl \ ħelālümnden artuğı saña ħelāl (SN 4605)
bayağulayın bigiyise şabāş \ ķişi kim vefāyiçün oynaya baş (SN 4631)
buyur kim süci virmesünler baña \ şāh-ı ħāverān döndi andın yaña (SN 4640)
dönüp didi naķķāş kim iy şehriyār \ sözün altun ile yazılsa yarar (SN 4644)
ķişi kim süci içmek oñtın öñer \ göñül ħoşluğıla içerse siñer (SN 4645)

'acebledi her kim ki anı görür \ ki bu kalhamaz şāh örü turu (SN 4668)
 düşümde seni her gice görmişem \ şükür oldu hayr ile kim yormuşam (SN 4674)
 seni şordı vü didi kızum kanı \ digil toğru kim kurtarasın canı (SN 4686)
 didüm çünkü ardıradın yitdünüz \ şanurduh kim ol ikisin tutduñuz (SN 4688)
şeh-i hāverān 'a digil kim niçe \ yimekte vü içmekde 'ömrüm giçe (SN 4707)
 ben andan biter işe şataşmışam \ anı şorma kim nişe şataşmışam (SN 4712)
seniñ devletünde ola kim bulam \ ölince tapuñ du 'acı olam (SN 4715)
dilegüm budur kim gideven hele \ işüm nolısar anı tangrı bile (SN 4736)
çeri hācet olur ise yā ho māl \ size añladam nice kim ola hāl (SN 4738)
şeh-i hāverān didi iy kardaşum \ ne kim dilegün ise oldur işüm (SN 4739)
naķāş viribiyessin baña sen \ virem her ne kim diyesin aña ben (SN 4742)
haber bildi kim şārına girdiler \ iki hoş temiz ādemi gördiler (SN 4750)
şāh-ı hāverān 'a gerek iresiz \ ne kim añladuñuz haber viresiz (SN 4754)
eger sen bizüm ķaygumuz yiyesin \ şu söz kim yarar tangrı 'ya diyesin (SN 4768)
güni ola kim eyleyevüz 'ivāz \ bire on ona olur u yüz 'ivāz (SN 4770)
eyitdi ki yoluña ķodum başum \ ne kim sen buyurasın oldur işüm (SN 4772)
süheyl oldu şād okıdı āferīn \ didi kim kerem eyle vargıl yarın (SN 4773)
bizüm varını alduñ olsun saña \ ķoğıl bizi kim gidelüm bir yaña (SN 4776)
didi var buları ķo kim gideler \ çü şuçları yok tutulup nideler (SN 4788)
gelünüz çıkuñuz girünüz yola \ yine olmasun kim peşimān ola (SN 4790)
iñen tañladı kim ne ola sebeb \ bu şüretde mac nī ne ola 'aceb (SN 4805)
 ki biri süheyl ola biri naķāş \ şükür aña kim geldi işüm tutaş (SN 4821)
öķüş dürlü dürlü belā görmüşüz \ çañ andan berü kim yola girmişüz (SN 4831)
viribidi kim yidiler içdiler \ tena 'um idüp ķatı hoş geçdiler (SN 4842)
hazīne dutana didi kim yügür \ bulara ne kim diler ise degür (SN 4843)
eyitdi hikāyet uzundur iñen \ kim ola anuñ onda birin añan (SN 4849)
ķıgırdıcı şarda ķıgırdur idi \ ne kim var halāyık ķıgırdur idi (SN 4893)

- cühūdı anuñ hem yanına bile \ dururdılar işidesin kim nola (SN 4904)*
- ki her kim işide buni tanılaya \ hikāyetde maqşūdı öküş anlaya (SN 4907)*
- benüm zengīdür aşlum u karavan \ sözüme yalan hāşā kim karavan (SN 4915)*
- cevābında zengī eyitdi belī \ ne kim siz buyurursız oldur velī (SN 4936)*
- hikāyetledi vü didi kim buyur \ buyurasuñı vü işümi kayur (SN 4968)*
- naķāşa didi kim yigit söyle sen \ bugün ser-güzeştüñi şerh eyle sen (SN 4974)*
- şu kız kim didiler baña yār idi \ ara yirde ayruğı ağıyār idi (SN 4978)*
- pes āğāz idüp kubbe naķşın didi \ kim anuñ içün guşşa nice yidi (SN 4986)*
- delim dürlü zahmetleri götüre \ tura kavline kanda kim otura (SN 5011)*
- ne kim ben dahı uğramışam aña \ eger diyeven siz kalasız tanıa (SN 5017)*
- şu yirde ki hak'dan 'ināyet olur \ kişi her ne kim ister ise bulur (SN 5019)*
- didiler zihī şükrdür kim ilāh \ senüñ bigi virdi bize pādīşāh (SN 5029)*
- yemen ili hoż uşda öñümdedür \ degül kim benüm guşşa şoñumdadır (SN 5034)*
- biz aña olavuz eli bağılu kul \ bu söz kim didük size yanlış degül (SN 5049)*
- viribidi naķķāşa kim sen otur \ olan yargıyı hep yirine getir (SN 5056)*
- ögüdi ho nite tutaydı cühūd \ kim inen key önegüyidi cühūd (SN 5071)*
- şu nesneden elbette kim senüñ ol \ elünje giresi degül fāriğ ol (SN 5080)*
- buyurdu kim ol şarı tonatdılar \ münādī ile vü güne itdiler (SN 5089)*
- tamām eylediler ne kimkayd idi \ aña resm ile hoş kābin kıydıdı (SN 5092)*
- geçen geçdi gelmeyi kim bilür \ demin hoş geçüren key uşlu olur (SN 5098)*
- ne kim pādīşāhlıguñ erkānıdı \ anuñ bigi erkānuñ ol kānıdı (SN 5104)*
- şunuñ bigi tedbīr ile virdi dād \ kim ulu kiçi oldu rāzī vü şād (SN 5105)*
- hemān gün buyurdu ki hāzır ola \ bir uşlu kalem ehli kim ol bile (SN 5111)*
- dahı yazdı kim bile fağfūr-ı çīn \ ki kulun bilür kendüzinüñ suçın (SN 5123)*
- gücin üze naķşın alınun boza \ şu kim yumruğın vara ura bize (SN 5128)*
- neler gördüğümüzi hīç şorma çoñ \ belā çekmişem kim anuñ haddi yoñ (SN 5131)*
- buyurgıl bize kim anı bilelüm \ tapuña ölince du 'ā kılalum (SN 5135)*

- tapuñdan gideli baña itdi güç \ velī ittifaķ oldu kim uş şoñ uç* (SN 5139)
- hem eyle itdi vü didi kim şükr sen \ murādunçasın u kızum sağ esen* (SN 5151)
- ne kim dilegiyidi bulur idi \ ne kim diyedi eyle olur idi* (SN 5163)
- önegüydüm sözüñ işitmedüm \ anı key bilürem kim iş itmedüm* (SN 5182)
- oğul kim atanuñ sözinden çıķa \ gire kanına kendüzinden çıķa* (SN 5183)
- çağ andan berü kim irişdüm çīn'e \ ne çīn belki geçmişvenin māçīn'e* (SN 5186)
- ne kim ben tamac eyledüm düşdi hām \ ne bir oldu fikrüm ne iki yahām* (SN 5187)
- şoñ ucu ki tūfān şārında qarār \ tutup şükr kim olmuşuz şehriyār* (SN 5192)
- süheyl anda kim şāh olmuş idi \ ne kim dilegiyidi bulmuş idi* (SN 5204)
- melik-zādeler her hünerden belī \ gerek kimhaber-dār olalar velī* (SN 5209)
- didi nev-bahār'a ki üşte atam \ biti yazdı sözün gerek kim tutam* (SN 5230)
- diler kim benüm göñlümi araya \ nidem ger baña ol qarış kara ya* (SN 5231)
- oğul kim atadan götüre qarış \ göge ağsa yir bulmaya bir qarış* (SN 5233)
- süheyl atası kıldı kıza nazar \ görür kim anuñ bigi tañ görki var* (SN 5276)
- sevindiler ü 'ış ü zevķ itdiler \ ne kim kayğu var idi unıtdılar* (SN 5286)
- buyurdi süheyl'ün atası ki bir \ kişi bulunuz kim ola key dibīr* (SN 5334)
- kıgırdılar u didi kim gel otur \ divīt ü kalem al u kāğıd getir* (SN 5341)
- dībāc u nāh u dahı zer ü māl \ aña virdi 'özür diledi kim al* (SN 5347)
- çeriler şıdum kal 'alar açdum \ hīç olmadı kim yağıdan kaçdum* (SN 5367)
- ne kim tangrı buyruğıdur yirine \ getirün göñül olmasun yirine* (SN 5379)
- ne kim olur ise tahammül kıluñ \ ululardan u key te'emmül kıluñ* (SN 5384)
- bilün kim gözedüdüran iş ucın \ gerek kim götüre niçenün gücin* (SN 5385)
- kişi kim boğazından alu kıla \ hemīn dilegi ol ki karnı tola* (SN 5388)
- kişi kimkocala vü ola hazef \ olur 'aklı vü kuvveti hep telef* (SN 5392)
- çü gökden size tangrı rahmet vire \ hem aña virün kim düşüpdür yire* (SN 5398)
- gerek kim muvāfık ola size çift \ yaramaz bir arada kāfūr u zift* (SN 5401)
- bu öğütleri kılağınuza siz \ küpe idinün kim beni anasız* (SN 5406)

dağı hem bilün kim kişiyi yiden \ ölümdür alup gidecek dünyiden (SN 5409)
kişi kimkuyumcu vü kazancıdur \ bir oğul bu 'âlemde kazancıdur (SN 5411)
ki bir gün ola kim su başdan aşı \ doxinur olursa ayağın taşsa (SN 5462)
ne kim tangrı buyruğıdur eylegil \ ne kimhakk'a yarar anı söylegil (SN 5480)
hazînelerin didi kim açdılar \ öküş mâlı yoğsullara saçdılar (SN 5488)
bu 'âlem içinde bulunan kişi \ gerek bile kim döne durur işi (SN 5429)
kim anı sevenün kanını içer \ şu issi bigi şonra kor u geçer (SN 5533)
sayuk âdem ola kim ol kaçana \ gönül bağlaya ya kanın içene (SN 5534)
cihânda ne kim andan olduysa şād \ firākına döyesün eyle yād (SN 5542)
neden kim sevindi i niçe kişi \ şonında başa iltemedi işi (SN 5543)
kaçanı kovar isen olmaya uş \ anı yime kim diyeler yine kuş (SN 5545)
ne nüş ola kimşonı olmaya nış ne kaygu ki şādī degül aña iş (SN 5546)
hele kim ki geldi çü gitmek gerek \ anuñ bigi bir çäre itmek gerek (SN 5550)
bugün kim gidicek cihândan yarın \ düzüp koşmış ola varacak yirin (SN 5551)
du 'ā itdiler aña vü didiler \ ki bulgıl ne kim anı gönlün diler (SN 5567)
hem eyle itdiler kim dinmiş idi \ yemen içi uçmağa dönmiş idi (SN 5572)
atasından ol genc kim kaldıdı \ anı virdi halka du 'ā aldıdı (SN 5576)
bu kim şāf ol türk diliyle \ kolaysız bigidür getürmek dile (SN 5591)
birezcük aña meylüm olayıdı \ koyadum ne kim kula kolay idi (SN 5609)
hemîn bir hikâyet kalur kişiden \ kim anuñ ile eglentür işiden (SN 5613)
kitābı çü kaşd eyledüm kim düzem \ sevāda getürem beyāza yazam (SN 5614)
degül kim başarmazdum idimedüm \ ya yol şarp ola diyü gidimedüm (SN 5616)
yaşıduru bir hadde biçdüm biş on \ kolay kim ola kutlu her dürlü ton (SN 5619)
zamānlar ola kim okına sözüüm \ ne var toprağa karışursa tozum (SN 5625)
beni her kim eyü du 'ādan aña \ çalap virmesün hiç yavuzlık aña (SN 5628)
kimi kim tena ' 'umda yār idinem \ harīfüm bilem gam-güsār idinem (SN 5647)
elin eñegine uraban turur \ ne kim 'aybum olsa yüzüme urur (SN 5653)

şuya ısladup yir isem beksumaṭ \ gözetmeyeven kim döke beg simāṭ (SN 5666)
 yig ol kimtama 'dan göñül boş ola \ ki göz şoñ uci toprağ ile tola (SN 5674)
 nedür bu cihānda benüm ḥāşilum \ ya baña kim eydür ki sen ḥāşil um (SN 5676)
 tutulur dilüm kim vireven cevāb \ bularuñ adın çekmemekdür şavāb (SN 5682)
 koyup 'ilmi cehli kıatı tutmuşam \ ne kim okıdum idi unıtmışam (SN 5685)
 geçem ben daḥı çünki geçdi bular \ içem şerbeti kim hem içdi bula (SN 5687)
 eger yarasam kalmayadum şoña \ işit bir meşel kim diyeyim saña (SN 5689)
 cihānuñ içinde çü hıç kimseven \ beni dileyen kim ve yā kim seven (SN 5691)
kim okursa süheyl ü nev-bahār'ı \ du 'ā birle yazana kıla yārī (SN 5695)
 bir ol kim bilürsin sözüñ kolayın \ muc ayyen çü bildüñ günin ü ayın (SN 5700)
 in-şā'-allāh mübārek ola üstine \ daḥı her kim okımağa istene (SN 5702)
 evvel ebde bi 'smi 'llāh tañrı \ adı zīre kim anuñladur sözler tadı (YZ 2)
 ol raḥīm'dür raḥmet eder kılına \ şol kula kim buyruğında bulına (YZ 4)
 vērür-isevüz şalavāt biz arı \ töküle bizden günāh ne kim varı (YZ 11)
 imdi dinleñ sözüme tutuñ kulağ \ bir söz eydem kim şekerden tatlurağ (YZ 17)
 olmaya kim söyleyesin daḥıya \ eşide düşüñi saña kaḥıya (YZ 26)
 eytdiler kim nece gördüñ düşi sen \ gördüğüñ düşi gerek kim eydesen (YZ 38)
 siz varasız dümügesiz oyına \ korkaram kim yūsuf'uma kırt yöne (YZ 49)
 ya 'küb eşitdi anı āh eyledi \ tırdı yerinden eşit kim n'eyledi (YZ 52)
 daḥı rūbıl yūsuf'ı urdı yüze \ şöyle urdı kim ne-dëyem ben size (YZ 71)
 kaçup ol birine yūsuf sığınur \ ol daḥı şöyle urur kim uğunur (YZ 73)
 yūsuf eydür kim babam şol vaqt size \ ne dëdi ısmarladı kamuñuza (YZ 78)
 kişinüñ kim bunca kardaşı ola \ yā anuñ bunca bile işi ola (YZ 80)
 anda ol gide vü siz kırtulasız \ kim ne ḥācet siz bunı öldüresiz (YZ 93)
 anı kim kazduğunu eydem size \ vër şalavāt tut kulağ uşbu söze (YZ 106)
 'āşık oldı yūsuf'ıñ şıfātına \ ārzülardı kim bağa şūratına (YZ 111)
 şol kadar kim biñ iki yüz yıl ola \ göresin yūsuf yüzün anda gele (YZ 114)

çünkü gördüm şükr ü minnetdür anı \ görmege érdürdi kim seni baña (YZ 121)
 uşbu iş kim geldi saña eyle bil \ bundan ötrü dur çalab'a secde kıl (YZ 123)
 cebre 'îl der yâ yūsuf kayurma sen \ sen gerek kim pādşālīk edesen (YZ 126)
 eytdiler kim yâ baba yūsuf kanı \ gāfil olduk kurd yēdi āhir anı (YZ 140)
 ne yēdüm ben ne yēdi onlar anı \ bilmezem kim yūsuf'ın senün kanı (YZ 159)
 gerek-ise and içem kim yēmedüm \ doğru eytdüm saña yalan dēmedüm (YZ 160)
 eydür ol kim anda gördün sen ayık \ gün ēnerdi üstüne anda bayık (YZ 172)
 yarağ etdi ol hoca tırdı gider \ gitdiler ken 'ān dapa gör kim n'eder (YZ 177)
 kuyuda geldi yūsuf'a cebre 'îl \ kim selām vērdi yâ yūsuf eyle bil (YZ 189)
 kul mısam bahāmı kim yētüredi \ beni gören var mālın yitüredi (YZ 193)
 māmīl eydür yâ beşir hāzā gulām \ bir oğlandur kim yüzi bedr-i tamam (YZ 199)
 gördiler kim kâfle konmuş kuyuya \ yügrüşüben yēteler ol araya (YZ 205)
 eytdiler hoca bu kuli şataruz \ şöyle ucuz kim yabana ataruz (YZ 211)
 ol kiş' eydür 'aybını eydün bize \ eydünüz kim bahāsın vèrem size (YZ 213)
 şataruz bunu neye kim ola \ altun akça bî-bahā yarmağ pula (YZ 215)
 şatun aldı yūsuf'ı eşit dede \ kuli-y-ıdı kim diler ala gide (YZ 230)
 göçdi kâfle gitdi karanlık gece \ şormağıl kim yūsuf'ın hāli nece (YZ 234)
 şöyle döger kim şanasın öldürür \ ēledür gerü deveye bindürür (YZ 242)
 çünkü yūsuf yüzini gördi bular \ seni kim yaratdı dēyü şordılar (YZ 259)
 yūsuf eydür kim benüm bir tanrı'm var \ ol yaradur dünyede her ne-ki var (YZ 260)
 yine andan şonra ērdi bir şāra \ ol şāruñ kim kuds-idi adı yarā (YZ 269)
 şöyle konakladı kim gerek anı \ gördi her kim 'acebe kaldi cānı (YZ 278)
 yūsuf eydür yâ melik eşit beni \ nedür ol but kim taparsın sen anı (YZ 280)
 yūsuf eydür ger varuruz butlara \ göresin kim ben n'ederüm anlara (YZ 283)
kim vērür bir altunı görür \ anı altunı yok hasedde (YZ 306)
 on güne degin tamām şöyle gider \ on birinci gün eşit kim ol n'eder (YZ 312)
 ol balık söyler çalab şun 'ı-y-ıla \ anda kim turur-ıdı gelür dile (YZ 316)

- dürlü tonlar gëydürür ol-dem anı \ kim görenler anı kalurdu taña (YZ 325)
- uyhusunda şöyle görür sevinür \ oyanur bilmez anı kim kandaşur (YZ 337)
- bir kızum var kim komaz dilden seni \ senden artuğ hêç begenmez kimseni (YZ 352)
- çağırur münādîler şârlu gelür \ aya beñzer kıymetî kul kim alur (YZ 369)
- diler-iseñ kim kızum vèrem saña \ kişi gelsün dileyü benden yaña (YZ 353)
- imdi diñle ol koñfar işini \ kim nêce yèr ol mālun teşvîşini (YZ 402)
- kim bu kez kend' özüñi gördün̄ zelîl \ kıymet urdu lâ-cerem saña celîl (YZ 413)
- ol zeliḥā şöyle kim sevdi anı \ kanda varsa eyidür yūsuf kanı (YZ 426)
- ṭursa otursa yūsuf'ı söylenür \ kanda kim varsa anı zıkr eylenür (YZ 428)
- zeliḥā bir gün tutar yūsuf elin \ eytdi gel kim gösterem butlar evin (YZ 429)
- daḥı ne kim but var-ısa uşanur \ pāresi kıymıḡı yère döşenür (YZ 438)
- gördi hekîm zeliḥā göñlini ṭar \ bildi ṭabîb kim içinde 'ışkı var (YZ 449)
- bir sarāy eylet baña yavlaḡ ulu \ nêce kim vaşf eyledüm şöyle kılı (YZ 479)
- eytdi kim ey ḥālîḡ-ı levḥ ü kalem \ sen çalab'sın ben saña kemter kulam (YZ 483)
- zelḥā dèr varsun koñfar kim işe \ 'aşıḡ oldum n'eylerem anı paşa (YZ 489)
- gèrū yarıldı dīvār çıḡdı bir el \ söyledi ol yūsuf'a kim bèrū gel (YZ 528)
- fa-man ya 'mal cezāsını ṭamuda \ kim zinā kılursa ol düşe oda (YZ 541)
- eytdi kim göñlek eger yırtuḡ ola \ ardı bütün öñ etegi yırtıla (YZ 560)
- kim ol 'avratlar anı kavlaşdılar \ soñra gör anlar neye şataşdılar (YZ 574)
- ol kişi kim ḡalkı ḡıybet eyleye \ ayruḡ 'özrin söyleye yā kavlaya (YZ 576)
- mışır ehli 'ādeti eyle-y-idi \ her kişi kim konuḡluk ède-y-idi (YZ 582)
- eytdi kesmeñ demeyince siz anı \ kim çağırdı yūsuf kandasın kanı (YZ 585)
- çıḡdı hücreden kim ol beñzer aya \ yüzi nūrı şu 'le vèrdi odaya (YZ 586)
- kim bakup bir kez yüzini gördün̄üz \ elün̄üz kesildüḡin ṭuymaduñuz (YZ 594)
- her ki geldi dünyeye gèrū gider \ tañrı'nun taḡdîrini gör kim n'èder (YZ 608)
- ḡon-salār daḥı görür kim üç tenür \ yapar etmek başı üzre götürür (YZ 628)
- at daḥı getürdiler kim ol bine \ gör ki ne gelür yūsuf'un diline (YZ 642)

ya 'kūb 'a sevdürdi kim eytgil seni \ kurtaran kim kardaşuñdan eyt anı (YZ 648)
 şiddik kim eyitdi anı saña \ yā kuyudan kim çıkardı eyt baña (YZ 649)
 ol zeliḥā 'dan seni kim sakladı \ yā qoñfar 'dan seni kim bekledi (YZ 650)
 döndi eydür düş gördüm şordum aña \ şöyle oldu ne kim ol dedi baña (YZ 716)
 cebre 'ıl eyde kimüñ ümmetisiz \ şoraram sizden kim anı eydesiz (YZ 766)
kim yüzüñüz sizlerüñ qalmış teze \ ötrü neden yanmamış eydün bize (YZ 767)
 ḥālümüz bildür bizüm zinhār aña \ nece kim gördün bizi eytgil aña (YZ 777)
 eyde kim ben tamuya vardum-ıdı \ tamu içre bir kavum gördüm-ıdı (YZ 780)
 göynümeği dahı anı arturur \ kimini dahı eşit kim ne-durur (YZ 784)
 tanrı eyde bağşıladam ümmeti \ kıldılsa nece kim suçı katı (YZ 794)
kim melik reyyān buta tapar-ıdı \ yūsuf andan zindān ehlin diledi (YZ 819)
 yedi yıldan kim üç ay qalmış-ıdı \ kim tahıl tahriṣi tükenmiş-ıdı (YZ 838)
 geldi cibrıl eytdi kim yūsuf'a ḥaḳ \ etdi buyruk kim bu şārdan daşra çık (YZ 839)
 kıl ḥāşıl maḳşūdumuzu ey kerīm \ kim görevüz dīdāruñı ey raḥīm (YZ 847)
kim buyurdi ol muḥammed muştafā \ al-karīmu izā va 'ada vafā (YZ 848)
 cebre 'ıl gökden yere endi ki bil \ oldu kul kim gör çalab 'a secde kıl (YZ 852)
 gör anı kim saña kulumdur deyen \ nece kul oldu saña karşı 'iyān (YZ 853)
 imdi yūsuf çık bu şārdan sen taşu \ saña karşı kim gelür gör şataşu (YZ 854)
 at тұrur kim aña ol yūsuf biner \ kişner ol at binicek ziy-ki hüner (YZ 860)
 oldu yoksul oldu muḥtāc bir pūla \ ne bir etmek kim anı günde bula (YZ 869)
 zeliḥā ismarladı bir 'avrata \ yūsuf ol vaḳt kim gele bundan öte (YZ 877)
 bir gün oldu kim yūsuf geldi geçer \ geldi 'avrat zelḥā 'ya rāzı açar (YZ 880)
 sen kerīm 'sin ḥācetüm kılğıl revā \ beni döndürgil yūsuf'a kim seve (YZ 891)
kim mü 'mindür ol kişi geñez geçe \ kāfir olan bir ḳademd' oda uça (YZ 940)
 maḳşūd ol kim anda mü 'min seçile \ kāfir olan düşe oda suç-ıla (YZ 941)
 her dilerse kim ala buğday şatun \ bir yüki degerdi iki yüz altun (YZ 956)
 imdi eşit yūsuf'ı kim ol n'eder \ buğda vērür bunlara alur gider (YZ 985)

- işi bitdi bunların vardı gider \ gelür iblīs bunlara gör kim n'eder (YZ 990)*
- kim bunu dañı dilersiz eltesiz \ eltüben yabanda eyle kılasız (YZ 1011)*
- kim kaçan illā varasız ol şāra \ işünüzi tañrı anda başara (YZ 1020)*
- bir demluc kim dilese anı şatun \ degerdi on iki biñ mısrī altun (YZ 1043)*
- kim ne olduñ iniledün sen katı \ döndi eydür ol çalab'um kudreti (YZ 1051)*
- her biri kim alur anı eline \ gērü gelür bünyāmīn'ün kolına (YZ 1059)*
- kim bular şūrata ol-dem baķışur \ beñzi şolar kamu korķar titreşür (YZ 1070)*
- kim şorar yūsuf aña n'oldı saña \ ağlamağun bir nedendür eyt baña (YZ 1081)*
- bünyāmīn eydür buyur kim ben varam \ ol şūrata baķam u yēyem ta'ām (YZ 1083)*
- aña beñzer bir kardaşum var-ıdı \ bunlar eydürler kim anı kurd yedi (YZ 1084)*
- şol turan 'ammun durur var katına \ seni göre ol gerek kim avına (YZ 1092)*
- mīşalüm tırdı atasına gider \ yūsuf-ı şiddīķ eşitgil kim n'eder (YZ 1107)*
- döndi eydür kim ne şorarsın anı \ sen gideli yēre koymadı teni (YZ 1113)*
- eşidün yūsuf'ı kim imdi n'eder \ yüzün örter kardaşlarına gider (YZ 1129)*
- kim yūsuf buyurdı hon getürdiler \ iki iki bir yēre oturdılar (YZ 1131)*
- suçluñı tutan gerek kim kınaya \ suçsuzı kınayan 'ādil olmaya (YZ 1174)*
- alalum bünyāmīn'' girelüm yola \ kim bu şārda var bize karşı gele (YZ 1178)*
- bir çığırmaķda yahūda'nun işi \ öd sıdurdı kim ölürdi biñ kişi (YZ 1179)*
- oldı kuşluk yahūda bir arada \ tırdı anda güci yētmez kim gide (YZ 1183)*
- cihān içre hasretüm sensin benüm \ korķaram kim görmeyem seni cānum (YZ 1224)*
- bir gün ola kim görem yūsuf yüzün \ eşidem hem söyleye tatlu sözün (YZ 1229)*
- buyurur oğlanlarına kim varun \ ol 'azīz'e bitı eletün vērün (YZ 1260)*
- yūsuf eydür getürün şā'ı bize anı \ kim yazdı-y-ısa dēsün size (YZ 1281)*
- eytdiler inanuruz eytgil bize \ her ne kim dēr-ise ol şā' bize (YZ 1289)*
- ağaca aşun buları kim öle \ kamusı yalvardılar zārī kıla (YZ 1308)*
- anı eltün atama kim sevine \ ağlamağdan ol bolay-ki avına (YZ 1325)*
- yūsuf ol vaķtın kim endi kuyuya \ yalın-ıdı anda ol yūsuf uya (YZ 1330)*

anı her kim geyse şayru olmaya \ dağı a 'zāsına ziyān gelmeye (YZ 1332)
 dertlü kişi geyse ger derdi gider \ geyse dertsüz kişiler gör kim n'eder (YZ 1333)
 anası rāhile ol gün kim ölür \ ya 'kūb peygāber ki bir kırnağ alur (YZ 1337)
 ol karavaş ağladı hālīk'ına \ iniledi eytdi kim yā rabbenā (YZ 1341)
 her işi kim yūsuf'un olur-ıdı \ aña eytse ol tamām kıılır-ıdı (YZ 1350)
 bunu eşidür düşer şol-dem yere \ güci yétmez kim tura 'aqlın dère (YZ 1374)
 görüşür bu kez turlar ağlaşu \ kim kalur görür-ise 'acebleşü (YZ 1376)
 şükr kıldı anda ya 'kūb tanrı'ya \ bu kez eşit yūsuf'ı kim n'eyleye (YZ 1394)
 kul kimünşiz siz gerek kim eydesiz \ ümmet eyde kul senünüz kamumuz (YZ 1423)
 ya 'kūb eydür uşbular kim söylegil \ saña n'olur baña ma'lūm eylegil (YZ 1427)
 ger dilersin sen anı ündeyesin \ pes gerek kim bir kiçi ev yapasın (YZ 1436)
kim yerişe senün 'ömrün va'desi \ ecelün geldükde lā-büd gidesi (YZ 1475)
 vardı mālīk reyyān'a şol-dem haber \ gile kıırlar kâfirler kim meğer (YZ 1478)
 çıkaram şārdan bulardan ayrılām \ göresin kim bunlara ben ne kıılam (YZ 1482)
 katı tanlar ol şārı ol gezüben \ hayrān olur her yere kim varuban (YZ 1497)
 anda yūsuf eglenür olur koca \ 'ömri kim yakın gelür çıka uca (YZ 1498)
kim ulu oğlın okır ısmarlāya \ sakla dīnün bekle imānuñ dēye (YZ 1499)
 mūsā eydür imdi göster kim bulam \ saña kıyāmetde şefā'at kıılam (YZ 1519)
 karı gösterdi yūsuf'un tābūtın \ şunuñ üzre kim kıla şefā'atin (YZ 1520)
 mūsā bulur tābūtı alur gider \ eletür ya 'kūb dapa gör kim n'eder (YZ 1521)
 çünkü kondı bir sā'at oturdılar \ hoca buyurdi ki hon getürdiler (YZ 179)
 her ki görürse beni 'aklı gider \ külli bir kezden cānın dēr terk eder (YZ 293)
 çün diler yūsuf ki kend' özin yuya \ bir balık gelür olur metris şuya (YZ 314)
 şatdı ol hoca bezergān çün anı \ özi göyünd' eyle ki yandı cānı (YZ 388)
 lā-cerem ki on tokuz yarmak pūla \ şatılup gördün emek çekdün bela (YZ 412)
 sağ teni bu 'ışk odı şayru kıılır \ ol ki 'āşık olmadı ol ne bilür (YZ 457)
 edeler için koğuş şöyle ki var \ karnını talduruñuz müşk ü ıpar (YZ 471)

baña bēşikdeki genç oğlan tanuḳ \ yok-durur yūsuf'da şor ki yazuḳ (YZ 553)
ḳulın sever dēyü ta'na urduḡuz \ sevdüḡüm budur ki şimdi gördüḡüz (YZ 596)
bir ḳadeḡüḡ içine anı ḳuyar \ ḡocasına içürür şöyle ki var (YZ 627)
muştuladı yūsuf'a eytdi ki bil \ imdi ḳurtulduḡ ḡaḳ'a tır secde ḳıl (YZ 702)
yēdi yaṣ sünbül ki ol göḡe uçar \ tölunur gökden varur şöyle ki var (YZ 727)
ol ki yāḡud yēdi sünbül uçayu \ gitdi vardı ol daḡı görüḡmeyü (YZ 728)
şorar anlara ki sizler eydüḡüz \ elüḡüzi ne sebebden kesdüḡüz (YZ 742)
ümmeḡüḡi ben saḡa baḡıṣladum \ ben kerīm'üm bil ki kerem işledüm (YZ 795)
bitmez ot yaḡmaz ki yaḡmur yēdi yıl \ tarlıḡ olur ne ḡo eser anda yēl (YZ 830)
yēdiler beşinci yıl mülk ḳalmadı \ vērüben buḡday ki yūsuf almadı (YZ 835)
cebre 'ıl gökden yēre ēndi ki bil \ oldı ḳul kim gör ḳalab'a secde ḳıl (YZ 852)
degme kez ki çıkar-ıdı seyr ēde \ gitdüḡi yolca gelürdi ol dede (YZ 874)
ol vaḡit sulṡān ki yūsuf olduḡda \ mışır ehli ḳamu tapu ḳılduḡda (YZ 923)
maḡşūdı ol-ıdı ki ḳardaṣları \ geleydi yūsuf göreydi anları (YZ 937)
yāḡud ol ḳız ḳardaṣuḡ dünyā ḡātün \ ḡeymedi bir ṡon ki ḳırḳ yıldur bütün (YZ 1117)
eytdiler biz ṡā' ki oḡurlamaduḡ \ 'ömrümüzde biz yavuzluḡ ḳılmaduḡ (YZ 1143)
yahūda eydür ki dēk-duruḡ cānum \ sıḡadı bēlümi bir oḡlan benüm (YZ 1185)
ol ki ḳuvvet size vērmiş ḡaḳ ḳalab \ vērmedi hēḡ kimseye ol ferd rab (YZ 1231)
dileḡüḡ nedür baña eyt ki bilem \ ne buyurursın baña eyt söyleyem (YZ 1241)
andan eydürsiz ki aṣlumuz nebi \ ḳamuḡuzuḡ işi uṣ bunuḡ gibi (YZ 1305)
cebre 'ıl bir ṡon ḡetürür ḡeyürür \ bu ṡon ol ṡondur ki yūsuf ḡöndürür (YZ 1331)
bu arada bir ḡaber vardur yine \ eydeyüm anı ki cānuḡ sevine (YZ 1335)
anası rāḡīle ol ḡün kim ölür \ ya'ḡūb peyḡāḡber ki bir ḳırnaḡ alur (YZ 1337)
ḳıldı āḡ eydür ki ol yā rabbenā \ va'de ḳılduḡ eytdüḡ-ıdı miskine (YZ 1365)
yūsuf ol vaḡtin ki gördi atasın \ ētdi āzād ḳullarınuḡ ḳamusın (YZ 1417)
sini tamām ḳazdılar şöyle ki var \ ya'ḡūb'uḡ ol cānı ḳıḡmaḡa ēver (YZ 1459)
sārā'dur üçünci dördünci ya'ḡūb \ anda yatarlar ki dört devletlü ḡūb (YZ 1469)

ol ki ĩmān getirür gelir yola \ yūsuf-ıla ol dahı varur bile (YZ 1485)

3.1.3.1.2. Sonuç bildirenler

İkinci önermedeki sonuç içeriğine odaklanma sağlayan bağlaç işlevli birimlerdir. Birinci önermedeki neden içeriği ile ikinci önermedeki sonuç içeriği arasında neden-sonuç bağı kurmaktadır.

3.1.3.1.2.1. İkinci önermenin birinci önermeye bağlı olarak ihtimal dahilinde bir sonuç olduğunu bildirenler

İkinci önermede bir bilgi verilir. Birinci önermede ise ikinci önermedeki sonucun nedeni verilir. İki önermeyi birbirine bağlayan bağlaç işlevli birim ise birinci önermenin gerçekleşmesi durumunda ikinci önermenin sonuçlanacağı bilgisini verir. Eski Anadolu Türkçesinde bu görevde “bola ki” bağlaç işlevli birim bulunmaktadır.

3.1.3.1.2.1.1. Bola ki

“Ol-a” istek zaman çekimli fiilin kalıplaşmış şekli olup incelediğimiz eserlerde “bola” biçiminde görülmektedir. Günümüzde “belki” olarak kullanılan “bola ki” Eski Anadolu Türkçesinde bir ihtimal, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde sonucun gerçekleşmesi açısından olasılık kazandırır.

Anadolu Türkçesinin tarihi metinlerine bakıldığında çoğunlukla istek ifadesi taşıyan fiil çekimleriyle beraber *bolay ki* ibaresinin kullanıldığını gösteren birçok tanık görülmektedir. *Tarama Sözlüğü*'nde XIII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar değişik eserlerde kullanıma rastlanmaktadır. *bolay ki/kim* yanında kimi zaman da *bola ki/kim* ve daha yaygın olarak da *ola ki / kim* görülür. (Abik, 2014, s. 664)

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 10, Yusuf u Zeliha'da 7 adet örneği bulunmaktadır. Mantıku't Tayr'da örneklerine rastlanmamıştır.

dilegüm budur kim gideven hele \ işüm nolısar anı tangrı bile \ bola kim anuñ bir nişānın bulam \ aña lāyık endīşesini kılām (SN 4736)

“Hāsılı, isteğim gitmektir; hâlimin ne olacağını Allah bilir. Belki onun izini bulurum; ona uygun düşünceye dalayım.”

Dilegüm budur kim gideven hele işüm nolısar anı tangrı bile önermesinde kişinin sonunun ne olacağını Allah'ın bildiğini, yine de gitmek istediğini bildirmektedir. *Anuñ bir nişānın bulam aña lāyık endīşesini kılām* önermesinde ise aradığı kişinin izini

bulursa onun hakkında düşüncelere dalabileceğini ifade etmektedir. Birinci önermeden hareketle ikinci önermede beklentinin gerçekleşebilme ihtimali iki önerme arasına gelen “bola kim” bağlaç işlevli birim ile verilmektedir.

eytdiler yūsuf bizi dahı dile \ bola ki mālīk sözüñ kabūl kıla (YZ 753)

“Onlar, ‘Yusuf, Malik’in bizi de affetmesini söyle; belki senin sözünü kabul eder.’ dediler.”

Örnekte *eytdiler Yūsuf bizi dahı dile* birinci önermesinde Yusuf’un onların bağışlanmaları için hükümdardan af dilemesini istemişlerdir. *Mālīk sözüñ kabūl kıla* önermesinde ise isteklerinin Yusuf’un sözünün değerinden dolayı kabul edilebileceği söylenmiştir. Örnekte, önermeler arasındaki sebep-sonuç ilişkisi “bola ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

dileñ andan yazuğunuz siz ayık \ bola ki bağışlaya size bayık (YZ 1326)

“Siz ondan suçunuzu affetmesini isteyin, belki sizin suçunuzu bağışlar.”

Dileñ andan yazuğunuz siz ayık önermesinde anlatıcı suçlarının affedilmesini dilemeleri gerektiğini söylemektedir. *bağışlaya size bayık* önermesinde tavsiyesini gerçekleştirdikleri takdirde suçlarının bağışlanma olasılığı olduğu bilgisi verilmektedir. Önermeler arasındaki sebep-sonuç ilişkisi “bola ki” bağlaç işlevli birim ile sağlanmıştır.

anuy-içün urdum anı zindāna sever-idüm bola ki eytdüm döne (YZ 0746)

eytdiler yūsuf bizi dahı dile \ bola ki mālīk sözüñ kabūl kıla (YZ 0753)

bolaki āhum göre esirgeye \ özi göyne baña bir kez söyleye (YZ 0879)

dileñ andan yazuğunuz siz ayık \ bola ki bağışlaya size bayık (YZ 1326)

ne var ağır olaşısa bu yüküm \ bola kim dürişdügüm ola büküm (SN 1496)

naķāş aña didi ki hey zīnhār \ ögün dir bola kim saña nev-bahār (SN 1663)

sürün sürelim bola kim yitevüz \ eger yitmeyevüz işümüz yavuz (SN 2535)

bola kim bu iş ola tedbīr ile \ şavaş karılırsa çeri kırıla (SN 2704)

üşenmeyüben cehdlik kılavuz \ nişānlarını bola kim bilevüz (SN 2720)

bola kim bulıbilevüz anşuzın \ begümüzü vü pādīşāhuñ kızın (SN 2847)

bola kim bulıbilevüz bir bıñar \ eger ılı şu olmaz ise ne var (SN 3284)

bu kamu belā sehldür bilmeyin \ bola kim süheyl'i görem ölmeyin (SN 3530)

bola kim anuñ bir nişānın bulam \ aña lāyık endişesini kılam (SN 4737)

ben uş giderem bola kim kırtılam \ dahı niderem bola kim kırtılam (SN 5373)

bu yıl kıovmağı bola kim kıoyavan \ kıatıñ olmaz ise yiyem kıo yavan (SN 5671)

3.1.3.2. Koşullu Nedenleyici

Önermeler arasındaki neden sonuç ilişkisindeki bağın gerçekleşmesinin şarta bağlı olduğunu anlatan bağlaç işlevli birimlerdir. Bu bağlaç işlevli birimler, ikinci önermedeki sonucun gerçekleşebilmesi için birinci önermedeki nedenin gerçekleşmesi gerektiği bilgisini vermektedir.

“Birinci önermenin koşullu bir neden içeriği taşıdığını gösterenler”, “birinci veya birden fazla önermenin koşuluna bağlı olarak gelişen sonucu gösterenler”, “birinci önermedeki koşulun zıddı üzerinden gelişen sonucu gösterenler” olmak üzere 3 grupta incelenmektedir.

3.1.3.2.1. Birinci Önermenin Koşullu Bir Neden İçeriği Taşıdığını Gösterenler

Ger \ eger, eger... eger... gerek...., ve ger, şehet, birinci önermede bilginin neden içerdiğini ve içeriğin koşula bağlı olduğunu alıcıya iletmek için kullanılan koşullu nedenleyici bağlaç işlevli birimdir.

3.1.3.2.1.1. Ger, eger

“Eger”, asıl şekildir, “ger” ise “eger”in kısaltılmışıdır. Bunun yanında Farsçada “eger”den kısaltmış olarak bir de “er” vardır (Tiken, 2004. s. 70). “Eğer, şayet” anlamlarında önermeler arasındaki ilişkinin şartlı olduğunu belirtmektedir. “Ger” bağlaç işlevli birim, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 80, Yusuf u Zeliha’da 10, Mantıku’t Tayr’da 8 adet örneği bulunmaktadır. Eger bağlaç işlevli birim Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 161, Yusuf u Zeliha’da 1, Mantıku’t Tayr’da 19 adet örneği bulunmaktadır.

şeh katında sen eger cellād-ısañ \ dünyada bir zālīm-i bī-dād-ısañ (MT 1316)

“Hükümdarın emrinde bir cellatsan bu dünyada adaletsiz zalimin birisin.”

Örnekte neden bildiren birinci önerme *şeh katında sen cellād-ısañ*, sonuç bildiren ikinci önerme *dünyada bir zālīm-i bī-dād-ısaña* bağlanmıştır. İki önerme

arasındaki bağlayıcı unsur “eger”, birinci önermedeki “yönetici emrindeki cellat isen” anlamındaki neden içeriğini, ikinci önermek “zalim bir kişi olması” anlamındaki sonuç içeriğine bağlayan bağlaç işlevli birimdir.

niçeme ki ifrāta vardur mecāl / mizācında hoşdur sözüñ itidāl \ ger inceyise ma’nisi kıldan / sözüñ hem gider zevkı tatvilden (SN 5631)

“Her ne kadar mübalağaya imkân varsa da sözün tabiatında ölçülü olmak hoştur. Eğer Sözün manası kıldan inceyse söz uzatıldığında sözün tadı kaçır.”

Sözüñ hem gider zevkı tatvilden önermesinde abartmanın bir sanat kabul edilmesine rağmen her zaman sözün doğasında ölçülü olmak vardır bilgisini vermektedir. *İnceyise ma’nisi kıldan* önermesinde ise anlam hassasiyetinin öneminden bahsetmektedir. Ölçü kaçtığındaki şartların ne sonuçlar doğuracağına dair bilgi vermektedir. Bu iki önerme arasındaki neden-sonuç ilişkisi “ger” bağlaç işlevli birim ile sağlanmaktadır.

ol bitiniñ sözlerin eydem size \ ger tutarsañuz kulağ uşbu söze (YZ 1388)

“Bu söze kulak tutun da o mektubun sözlerini size söyleyeyim.”

Örnekte *tutarsañuz kulağ uşbu söze* bilgisini içeren birinci önerme, “ger” bağlaç işlevli birimi aracılığıyla birinci önerme yerine getirildiği takdirde gerçekleşecek olan *ol bitiniñ sözlerin eydem size* önermesine bağlanmıştır. Koşul anlamı bağlaç işlevli birimin katkısıyla olmuş ve ikinci önermedeki sonuca odaklama, söz konusu birimin kullanılmasıyla belirginleşmiştir.

ger begümüñ işidürse sözüñi \ dopraguñdan çıkarısar tozuñı (MT 105)

ger baña çün pâdişâh hemdem-durur \ şeh huzûrında baña ne kem-durur (MT 1131)

ger süleymân’uñ bunuñ gibi kuş \ varmısa n’ider-idi ayruk işi (MT 1396)

keşke ger öldüreler-idi beni \ kim ölü görmeye-y-idüm ben seni (MT 1399)

ger mey içen şarda sermest olsa yig \ servi âzād u tehî-dest olsa yig (MT 1488)

bu iki ad-ıla ger kılsam taleb \ olıblem mi yidinçinüz ‘aceb (MT 2645)

kanda kim bir müstahakka irevem \ cānumı ger diler-ise virevem (MT 3018)

görü tırur her ne kılsavuz günāh \ ger kılavuz ol günāha bir kez āh (YZ 5)

ger kılungsañuz bunu siz dünyāda \ birağa tañrı sizi yarın oda (YZ 88)

yūsuf eydür ger varuruz butlara \ göresin kim ben n'ederüm anlara (YZ 283)
anun ıraklığın eydem bilesin \ şıdķ-ıla ger şalavāt hoş eydesin (YZ 349)
ger eledem göresin butlar yüzün \ seni göre söyleye anlar sözün (YZ 430)
ger inanduñsa haķ'ın birliğine \ vēr şalavāt iblīsün körliğine (YZ 995)
ger kılur-ısa saña 'aķluñ yārī \ imdi eşit ol yūsuf peygamberi (YZ 1060)
dertlü kişi geyse ger derdi gider \ geyse dertsüz kişiler gör kim n'eder (YZ 1333)
ol bitinün sözlerin eydem size \ ger tutarsañuz kulaķ uşbu söze (YZ 1388)
bir karı dēr yā mūsā eydem saña \ ger şefā 'at eyler-iseñ sen baña (YZ 1517)
ger ol olmayadı bu gök ü bu yir \ yaradılmayadı çalap böyle dir (SN 144)
belī nā-gāh ay ger bulıda gire \ baķa ılduza kişi yolın göre (SN 157)
ki 'iştān denizinde ger gark ola \ gāvurdan müsülmāna ne fark ola (SN 159)
ki çevre çalup nesne bulmaz elüm \ yapışmağa ger nice ola hālüm (SN 161)
ululara kullık çü ger haķ durur \ velī tangrı rezzāk u muṭlaķ durur (SN 218)
kerem kişide çün sirişte ola \ yarar ger mürīdi ferişte ola (SN 221)
ķanā 'at kılup loķma ger olsa az \ helāk itmeye kişiyi hırş u āz (SN 295)
velī dutmayana ger ögüt vire \ tağıtmış ola tohmı çorak yire (SN 324)
bu hikmet durur kişi ger eyleye \ ki dilince her kavm ile söyleye (SN 336)
didüm ger ola tangrı 'nuñ yārīsi \ bu kamu hikāyet ki var pārsī (SN 375)
didi ger benüm oğlanum olmaya \ nite tāt u taht ayruğa kalmaya (SN 390)
eline çü yay alup oķ atadı \ ger elmāsa urur ise batadı (SN 410)
didi ger dilermissem atam beni \ nedür taht vireyidi baña canı (SN 512)
şu kim anı hīç ādemī görmeye \ degüldür 'aceb ger elüm irmeye (SN 579)
ilerükiden hālī oldu biter \ ki ger bulsa cānın yabāna atar (SN 714)
gide guşşa gönlinde vü tola mihr \ bilişmeklige ger sebep ola mihr (SN 913)
eyit sen nitesi görürsin şavāb \ hele ger varursavuz ola şevāb (SN 1018)
ki ol kişi geldi garīb ü arup \ ola gönli hoş ger görevüz varup (SN 1019)
ķılam tatlu cānumı aña fidā \ ger andan gelür ise baña nidā (SN 1132)

- dimiş kim çalap ger irüre gelem \ kadeh girü atam elinden alam* (SN 1165)
- velî didi baña ol âdem canı \ ki ger diler iseñ hakîkat beni* (SN 1279)
- ki ger bir kişi tama ağar ise \ gözükürdi şuda ne kim var ise* (SN 1347)
- çü evvel sen işledün işbu işi \ bu kez ger görürseñ revā iy kişi* (SN 1404)
- dirîgā bu hasretde ben ger ölem \ pes işümde kâhillik itmiş olam* (SN 1494)
- ger hūrî görülürse benüm 'aynuma \ gelmez illā seni diler dün ü gün göñlüm ü cānum*
(SN 1549)
- toldur kadehi şun elüme kıl beni ser-hoş \ ger ağu ola yārum adına ideven nūş* (SN 1641)
- aça ağzını bir kelecî ide \ pes andan girü sehl ola ger gide* (SN 1664)
- varın bilür idi ki ger anşuzın \ niqābın götürüben aça yüzün* (SN 1775)
- cayb olmaya kopuz bigi ger zār inilersem \ 'ışkuñ eli key tutdı vü kulağımı burdı* (SN 1807)
- irişdüirdi dilekce bir araya \ ki hîç kimse bulmaya ger araya* (SN 2038)
- kuluña icāzet ger ola nola \ yiter turmağ andan girü gönile* (SN 2065)
- gidem ben seni nite koyam \ gidem nidem şoñ ucu ger olursa nidem* (SN 2144)
- bu nañ 'üzre ger oynaya yat ola \ sürem atı şöyle ki şeh māt ola* (SN 2156)
- göñülcüğümü ger nite yıkıla \ ki beñzedesin beni bir yoh kula* (SN 2230)
- dimezven ki çāpükven ger yozam \ za 'îf ü kavî alnuğ u 'ācizem* (SN 2267)
- aña hamle iden ger olaydı yüz \ ne çāre ki hergiz çevüreydi yüz* (SN 2368)
- ferişteler eyleyelerdi giriv \ süleymān'ı ger öldüreyidi dīv* (SN 2387)
- ger eglendüm ise ahı noldıdı \ günāh andan artuğ dañı noldıdı* (SN 2402)
- dürişüp döşürmeyicek yirine \ yarar kimse ger bahtına yirine* (SN 2407)
- bu az idi gördüğü dañı beter \ başum dañı yiri durur ger yiter* (SN 2468)
- ger anda kuş uçsa dökeydi yünî \ nite kim kılıç kanı at köpüğü* (SN 2593)
- begendi inen şāh vezirün sözün \ degül dilek ile vü ger geñsüzün* (SN 2708)
- boyun ger kazaya uzadur ne var \ tuz etmek hakınca gözedür key er* (SN 2759)
- orada düşe ger oğulı ögine \ ol erlik güninde nite ögine* (SN 2839)

ger ol eyle olmaya ben öldüm uş \ dahı yohdur oğluñ kalur taht boş (SN 3079)
nedür çäre ger virmeyem hem alur \ gider māl u nāmūs zahmet kalur (SN 3108)
ne var ger degül isem aç u yalın \ gelüp giderem her yıl işbu yolın (SN 3152)
ger ol hücrede gördüğüm ise kız \ bu denlü bahâyıla almaya kız (SN 3164)
ger aşlan ise uğradam bir işe \ ki tavşan elinden kuyuya düşe (SN 3271)
ve lîkin ger olaydı bir hoşça kuş \ anuñ ile eglenedüm az öküş (SN 3299)
baña nola ger bir bulıviresin \ şatarlar ise hem alıviresin (SN 3301)
yalan didi anı perî ger göre \ utanup yüzinden yüzün çevüre (SN 3336)
ki ger uyımazsa gözi yaşara \ dimāğı kırıya ne iş başara (SN 3364)
anuñ boyına toğru hiç düşmeye \ ‘aceb ağzına ger sinek üşmeye (SN 3414)
eyitgil hikāyet nedür bileyim \ ger idibilem çāresin kılayım (SN 3497)
degül tañ bu ma nīde ger azavan \ bunun gibi şūret nite yazavan (SN 3719)
didi nev-bahār’a hikāyet budur \ eğer şükr ola ger şikāyet budur (SN 3799)
didi ger diri ola vü dürişe \ şehet kimse maqşūdına irişe (SN 3801)
ger ol kız şāh oldıyısı nola \ bir aña degin bir varayım hele (SN 3905)
anı gözedür ger kişi bilmeyin \ bakup her kim ol ola ayın bayın (SN 3957)
nola ger varup gösteresin şaha \ ki ol yitüribile buña bahā (SN 3988)
cühūd atı gördi ki aşlan yidi \ yarar qorhudan ger sıdaydı ödi (SN 4074)
anı isteme key degül saña qur \ ger ister iseñ devletün nite qor (SN 4143)
sen anda kan u bunda ger ben süci \ içem ne yüz ile bakam şoñ uci (SN 4453)
niçe oturam işidem cengi ben \ nola ger teferrüc kılām cengî ben (SN 4456)
süheyl ikiledin eyitdi cevāb \ ki ger diler ise ki bula şevāb (SN 4726)
didi ger bu sizdügün olursa rāst \ çünñ devlet ü baht-ı ferruh kücāst (SN 4878)
degül toğru ger ne kesilür başuñ \ hemñ lahza burca aşılr başuñ (SN 4911)
ki ger uğrasam yaluñuz biñ ere \ kayurmaz idüm belki yüz biñ ere (SN 4920)
dönüp didi kaytās’a hem nev-bahār \ ki ger dir iseñ ser-güzeştün yarar (SN 4955)
kul idi kamu aña ehl-i temîz \ ki ger isteyeler bulımayalar (SN 5106)

nitesi aña kul olımayalar \ ki ger isteyeler bulımayalar (SN 5107)
 bu kamuyıla hālümüzdür yavuz \ ger incindügün geçmedise henüz (SN 5133)
 süñü kolarup ger segirdeydi cüst \ şunuñ bigi gözedür idi düürüst (SN 5213)
 diler kim benüm gönümü araya \ nidem ger baña ol karış karaya (SN 5231)
 ki bu oğlumı sen viribidün uş \ ger ölür isem tahtum olmaya boş (SN 5290)
 sevindüm yüzün görelı katı çok \ ger andan girü öleven kayu yok (SN 5296)
 yarar ger ayblayan u taķ dutan \ çü bilür ki bustān içinde biten (SN 5587)
ger inceyise ma'nısi kıldan \ sözüñ hem gider zevkı tatvılden (SN 5632)
 anuñ yolına oynayup baş oyn \ ger olmaya mālum dökem yüz şuyın (SN 5648)
 bir ta'assub millete kılur-ıdı \ kim eger öl dir-iseñ ölür-ıdı (MT 117)
 şeyh eger bu zülfe ikrār eyleye \ hırkasın bu zülfe zünnār eyleye (MT 456)
 yār eger olur-ısa kāfir dahı \ yār olgıl yāra vü yalvar dahı (MT 610)
 dünyada yüz yıl eger uçar-iseñ \ āb-ı hayvān suynı içer-isen (MT 790)
 serv eger olmaduñ-ısa bir gül ol \ şāhlığı saña koduk dek bir kul o (MT 948)
 şeh katında sen eger cellād-ısañ \ dünyada bir zālīm-i bī-dād-ısañ (MT 1316)
 eyle ölem ben ki ol gelür-ise \ bulmaya beni eger ölür-ise (MT 1425)
 sen eger varmaz olur-ısañ aña \ ol 'acab kim gelmedi diye baña (MT 1628)
 mecnun eger yüz olur-ısa revā \ leyli iki oldugı yavlak hatā (MT 1731)
 kim eger ol sūretüñ bir gün yite \ bu benüm gönümdeki baña yite (MT 1739)
 hasm eger düşmen görür-ise bizi \ kim görünmez bize illā kendüzi (MT 1856)
 sen eger bu hikmeti kosa-y-ıduñ \ beni uyarup baña dise-y-idüñ (MT 2471)
 eydür ardınça eger varmaz-ısam \ evi kanda kendü kim görmez-ısem (MT 2744)
 büşr eydür yüz eger fikret kılām \ tañrı bile ben anı kaçan bilem (MT 2835)
 bu sözi ben olur-ısam şerh iden \ hayf eger sen olur-ısañ işiden (MT 2841)
 dünyada yüz yıl eger dürişesin \ ne ki rızkuñdur aña irişesin (MT 3004)
 sen eger yazukların işidesin \ kakıyuban ümmeti terk idesin (MT 3136)
 tizirek benden eger irse-y-idüñ \ sen ü yārum yüzini görse-y-idüñ (MT 3559)
 şer' eger olmaz-ısa imkān ola \ kim cihān başdan başa vīrān ola (MT 3996)

bir mesel eydem eger añlar-ısañ \ ol misāli işidüp tañlar-ısañ (MT 4081)
eger 'itīkādun olursa arı \ vara haqqatında işün ileri (SN 99)
 kişi fikri aña nite irişür \ ne var 'aql eger kavzanur dürişür (SN 141)
 bir anuñ bigi çünki şāhum ola \ ne kayğu eger biñ günāhum ola (SN 168)
eger diler olursa her bir kişi \ ki işleye tangrı'ya yarar işi (SN 172)
eger kaçsadı düşüben korkuya \ irişmeyedi renge vü koқыya (SN 184)
 ne kim var ise 'ilmün içindedür \ varuñ 'ilmi isten eger çīn'dedür (SN 197)
eger şorar isen ki eylük nedür \ eyü söyleyü gör ü etmek yidür (SN 229)
 kalur eyü adı eger ol ölür \ uzun 'ömr didükleri ol olur (SN 250)
eger diler isen ki her bir kişi \ sevüp senün ile hoş ola başı (SN 264)
 huşūšā eger kimse ola zarīf \ dürişüp anı idinürven harīf (SN 287)
eger sevmeye idesin baş yünül \ sen aña ol ayruğa bağlar göñül (SN 311)
eger degme otdan olaydı müşk \ cihān içi yindek tolaydı müşk (SN 320)
 ve līkin eger türkce oladı \ kamu yirde meşhūr olup kaladı (SN 333)
 heves var eger terbiyet buladı \ hünerlerde key bī-naẓīr oladı (SN 347)
 baña oldı vācib tamām eylemek \ eger mānic olmazsa devr-i felek (SN 356)
 niçeyidi tārih eger şoralar \ didüm uş okıyalar u göreler (SN 369)
eger sehv olmışsa harf u nuqat \ temīz ehli düze bulıcağ galaṭ (SN 371)
 işit saña bir hoş hikāyet kılam \ eger tangrı'dan uş 'ināyet bulam (SN 372)
 adı baħr idi tañ degüldür hele \ eger baħrden incü hāşıl ola (SN 401)
 revādur eger ağa ol tahtuma \ zevāl irmeye devlet ü bahtuma (SN 420)
eger seni görmeseyidüm lāyık \ saķınayidum tāt u tahtı bayık (SN 540)
 velī geldügince elümden hüner \ harīr üzre yazdum didüm ben eger (SN 623)
 anı key haķınca eger göredüm \ ol arada fi'l-hāl cān viredüm (SN 671)
eger iki yüz yıl dürişüp yazam \ anuñ bir gözünü yazınca azam (SN 672)
 icāzet eger gitmeye olmaya \ beni tāt u taht isteyüp bulmaya (SN 705)
eger görmege gelse anı kişi \ divāra yönin dönmek idi işi (SN 713)

- şeh eydür ben ansuz nite oluram \ eger ol gider ise ho ölürem (SN 731)*
- eger sen bu aradan uş gidesin \ ne bilem ğarībliḥda kim nidesin (SN 765)*
- eger ben seni kımayam gitmege \ dileğün neyise anı itmege (SN 768)*
- eger sen gidüp ben kalursam bayık \ ölürem nite kim kuruda balık (SN 770)*
- eger tizcek oğlumı getüresin \ geçüp taḥtum üstinde oturasın (SN 781)*
- eger dileğümüz gelürse ele \ kaṭuṇa bu oğluṇ yine tīz gele (SN 784)*
- eger ölmeyüben diri kalavan \ size sağığıla girü geleven (SN 798)*
- ‘acebdür eger kısmet olmaz ise \ gelüp ol kişi seni almaz ise (SN 890)*
- bularda eger yohmısadı hüner \ olalardı bizüm ile ser-be-ser (SN 950)*
- eger lutf idüp şeh varursa aṇa \ görüp tangrı sun ‘ını kala ṭaṇa (SN 1014)*
- vezīr eydür iy pādīşāḥ-ı cihān \ eger böyle idersenüz bi-gümān (SN 1020)*
- eger girçek olursa fikrüm benüm \ dün ü gün ola adı zikrüm benüm (SN 1131)*
- gözün den eger aṇsuzın ine yaş \ kanumuz kurur korḥaram gide baş (SN 1194)*
- eger biṇ ola göñül yā ḥod ola yüz biṇ cān \ fidāyıcı idebilseydüm aṇa kurbānı (SN 1228)*
- iki and içüp durur işbu kişi \ eger sır ise yile gider işi (SN 1310)*
- ikinci kimesne evin görmeye \ eger okıyalar ṭurup girmeye (SN 1312)*
- naḳāşa süheyl eydür iy bilgilü \ eger çāre kılmazsaṇ oldum delü (SN 1377)*
- naḳāşa süheyl eydür iy mihr-i pāk \ eger çāre kılmazsaṇ oldum helāk (SN 1400)*
- eger diler isen ki işün bite \ ileyün e bak gözlemegil öte (SN 1412)*
- eger aḡar ise ṭama nev-bahār \ görüp gölgesin olmağıl bī-ḳarār (SN 1428)*
- aṇa fidā kıluban bilsedüm başarasu mı \ degül ki mālum eger baş olursa terkin uram (SN 1481)*
- eger göñli ḳapılmayaydı saṇa \ gelüp şöyle yapılmayaydı saṇa (SN 1529)*
- eger ‘āşık olursa şāḥ-ı erdvān \ bulur ṭamlara urmaḡa nerdüvān (SN 1531)*
- eger ol saṇa meyli olmayadı \ aḡıp ṭama her bār gelmeyedi (SN 1590)*
- iy göñlüm alan ‘ālem eger ğavḡā ṭolarsa \ fikrüm evini eylemişem ‘ışkuṇ içün boş (SN 1645)*

- eger ay 'akreb'de olmayadı \ bu zahmetler anlara gelmeyedi (SN 1661)*
- baş urur yire vü degürür selām \ eger buyurasın diyeven tamām (SN 1683)*
- eger bir kezin göstereven yüzüm \ döyemeyesin bilürem kendüzüm (SN 1780)*
- günüm şöyle geçdi eger biledün \ taña kaluban merhamet kıladuñ (SN 1887)*
- bayağı bigi yi iç oyna vü gül \ eger yimez iseñ kifāyet degül (SN 1891)*
- ara yirde hiç nesne fevt olmaya \ niçeme eger harf u şavt olmaya (SN 1901)*
- eger ölem ü çürkiye süñügüm \ çürimiş süñügümde 'ışkuñı um (SN 1911)*
- nolaydı eger gizleyeydün beni \ bir arada kim dem-be-dem ben seni (SN 1927)*
- eger anşuzın nesne çaldıraya \ ya bir kul gelüben kapu araya (SN 1933)*
- delim dürlü kayğımı bunca yidün \ hoş ola eger çäre ideyidün (SN 1949)*
- turışmaz anuñ ile 'aql u ög \ eger öger olur iseñ 'ışkı ög (SN 1980)*
- murāduña irdün eger gidesin \ saña yaraşur beni yā nidesin (SN 2020)*
- eger diler isem ki sensüz kalam \ çalınmaya şāllāh baña ol kalem (SN 2034)*
- nolaydı eger ol kocacuk atam \ ki cānum anuñ için oda atam (SN 2040)*
- eger yüz kişi yüz gün oh atadı \ aşa geçmeyedi aşa batadı (SN 2115)*
- eger at kaçaydı çılbur üzüp \ süciden kıımızdan geçeydi yüzüp (SN 2121)*
- eger ola dağ rîş ü yā karağu \ olur āb-ı hayvān elinden ağu (SN 2127)*
- cevābında eydür eger ol kişi \ gidemezse kim ola çeri başı (SN 2146)*
- eger sizdügümüz ise işbu iş \ dōkelüm bunuñ kanını fış fış (SN 2172)*
- eger söyler ise nolasm bilür \ melāmetlīgıla olasın bilür (SN 2248)*
- eger devletün varmısa biledün \ bağışlamadın şaha kul oladuñ (SN 2319)*
- dimişdüm çok eylük yüzün göresin \ eger bini şa 'lūk'a irüresin (SN 2434)*
- ol altun dahı bizüm ile bile \ eger oladı maşlahatdur hele (SN 2438)*
- sürün sürelim bola kim yitevüz \ eger yitmeyevüz işümüz yavuz (SN 2535)*
- süheyl oğlan ādem eger anşuzın \ çevürür ise tālī ' andan yüzün (SN 2540)*
- eger böyle öñdin kılalar idi \ elümden ilümi alalar idi (SN 2602)*
- eger bu gice başhun eyleyevüz \ nitedür eyü mi ola yā yavuz (SN 2606)*

- eger böyle itmezsenüz bilünüz \ ki yanlış durur fikrünüz bilünüz* (SN 2646)
- eger turadı bir karāra nice gice \ gündüz oladı gündüz gice* (SN 2679)
- eger bir bucah̄tuta vü süre yort \ diye söyleyene var işüne yort* (SN 2701)
- eger kaçavan bir kuru baş ile \ çavum neng ile 'āleme yayıla* (SN 2732)
- eger ol kadar biledüm ki süheyl \ benüm kızuma eylemiş idi meyl* (SN 2800)
- bu şic ri okur gökcek āvāz ile \ yarar altun ile eger yazıla* (SN 2897)
- eger husrev olaydı 'ışkın güden \ külingi kapayıldı ferhād'dan* (SN 2975)
- eger ay ise nite bindi ata \ perīyise pes nişe kaçmaz öte* (SN 2978)
- yapışdum etegüne şanki tozam \ eger silker iseñ yabāna tozam* (SN 3114)
- eger atama iltür iseñ beni \ iñen ulu beg eyleyiser seni* (SN 3120)
- bunu didi vü urdı el kılıca \ atası eger dutmasa kılıca* (SN 3138)
- ve līkin bahāsın buyuruñ tamām \ degül a eger senden artuñ umam* (SN 3158)
- eger nitdügün bilür iseñ şehā \ haqīkatde baña şayarsın bahā* (SN 3167)
- eger ol benüm elüme girmeye \ nişānum cihānda kişi görmeye* (SN 3168)
- eger māl-ı kārūn olursa anuñ \ vezīri çü hārūn olursa anuñ* (SN 3183)
- bola kim bulıbilevüz bir bıñar \ eger ılı şu olmaz ise ne var* (SN 3284)
- çetük kim ura pençesin aşıana \ eger diri kalur ise uşlana* (SN 3404)
- tavar ögürin kuş cinsin koyup \ eger ayrılursa yabāna kayup* (SN 3408)
- bu yurdu eger koyavan gideven \ belāya dañı uğrayam nideven* (SN 3469)
- eger sen aña yol diyüviresin \ anuñ guşşasını yiyüviresin* (SN 3511)
- eger şol kola yüriye eyle bil \ ki hep mişedür tolu aşlan u pīl* (SN 3515)
- eger göredi göredün niçesi \ tağılayıdı güneşün zerresi* (SN 3548)
- eger bir avadanlık ile varam \ saña arpa yirine şekker virem* (SN 3570)
- eger bir kezin ölem ü dinç olam \ yig andan ki bir günde biñ kez ölem* (SN 3589)
- eger sözümi tutasın genc ü māl \ senün hāşılun ola yohsa vebāl* (SN 3665)
- dilinden düşer kişi müşkil işe \ eger dek dura dil ne korñu başa* (SN 3670)
- gelecek yirüm çünkü ola kapuñ \ eger kulluğımı begene tapuñ* (SN 3720)

ne bilür ki anda ne ma 'nî ola \ eger bile şüretde nite kala (SN 3731)
eger sen işidüben anlayasın \ kıyās eyle kim nice tanılayasın (SN 3761)
geñince hikāyetlerini diye \ eger dimeye her gün ağaç yiye (SN 3765)
kişi kim eline ala 'ışk işin \ yavuz mı eger kurtarursa başın (SN 3776)
didi nev-bahār'a hikāyet budur \ eger şükr ola ger şikāyet budur (SN 3799)
eger girmemişse eline süheyl \ şehet kim saña ol kız eyleye meyl (SN 3917)
geminün girü gel gir içine sen \ eger varur olur iseñ çîn'e sen (SN 4031)
cihānı gezem gice vü gündüzün \ eger kısmet olursa görem yüzün (SN 4051)
eger böyle olasını biledüm \ şataydum bahāsın anuñ aladum (SN 4086)
eger tutavan işbu mişede yurt \ beni yırtı aşlan u ayu vü kurt (SN 4091)
eger gözden ayruñ göñülden ırāñ \ 'aceb gör ki ol tutdı cānda turañ (SN 4122)
çü şakāl kara kılına ahkara \ eger kalsa göñül içinde kara (SN 4131)
eger kısmet olur ise ola tuş \ ki ol düzdügi tuzağa düşe kuş (SN 4167)
eger 'adli olmaz ise sākīnün \ elinden ayağ almağa sakinuñ (SN 4245)
eger dileye kim öğüt esleye \ günün hoş geçüre cānın bisleye (SN 4250)
kuş olup eger uçar ise göge \ kurañ bir tuzah kim görenler öge (SN 4278)
eger kal'a olsa egirdür idük \ il ü oba olsa segirdür idük (SN 4302)
tağıd u bağışla vü yi iç ü gey \ eger eyle itmezseñ olmaya key (SN 4321)
eger yir yirin tütalar bağılu yam \ varur atlu yigirmi günde tamām (SN 4345)
eger 'ömrüm olup yüğürem işe \ nite camr ümeyye baña irişe (SN 4350)
eger tağ u mişe ola yā yaban \ yolu başaravan oranlayuban (SN 4355)
eger atañı görmege añasın \ ya ögler olur iseñ ol yañasın (SN 4412)
beni bunda koyup eger gidesin \ ne bilem ki anda varup nidesin (SN 4451)
eger uçmaz olsa yolınca eyi \ kapazlardı bildircın atmacayı (SN 4543)
tutanlar anuñ guşşasın yidiler \ zihīhayf eger bu öle didiler (SN 4556)
çeride buña virmeeydi cevāb \ eger rüstem ola vü efrāsiyāb (SN 4562)
eger şāh üşenmeyübenin şora \ bulunur mı sözümdə yalan göre (SN 4568)

- eger eyle olmaya olur yavuz \ eyü yola varmaz yavuz kulavuz (SN 4597)
- anun hâlini kendiye döndürür \ eger gökdeyise yire indürür (SN 4598)
- eger gönli toptolu kayğu ola \ aña içdügi süci ağu ola (SN 4647)
- seni ben görince yidüm guşsa çoh \ çü gördüm eger öleven kayğu yoh (SN 4675)
- eger sen bizüm kaygumuz yiyessin \ şu söz kim yarar tangrı 'ya diyessin (SN 4768)
- saña toğrusın eydürem eyle bil \ eger zulm ise yitdi uş bunca yıl (SN 4785)
- içinde eger gölgesinün yüzün \ görürse güneş unıda kendüzün (SN 4798)
- eger haftalar oturam söyleyem \ meger birezin size 'arz eyleyem (SN 4850)
- ne kim ben dahı uğramışam aña \ eger diyeven siz kalasız taña (SN 5017)
- eger rāzī olmaz isenüz buña \ hīç utanmañuz toğrusın diñ baña (SN 5038)
- eger çıkar olur isen aradan \ bizi hem yavu kılmaya yaradan (SN 5136)
- eger tangrı kısmet kıla tapuñı \ sahalum ile süpürem kapuñı (SN 5180)
- eger buyurasız icāzet gire \ yemen şahınun bitisini vire (SN 5221)
- tañşuram uşda senün ile ben \ eger maşlahat göresin anı sen (SN 5237)
- eger niyyet anun bigi idevüz \ ki bu aradan bir kezün gidevüz (SN 5252)
- eger kimse arada baş kaldura \ ol aña hem oranını bildüre (SN 5258)
- eger renc iletdünse yidün birinç \ üşendün ise olduñ uş şonra dinç (SN 5280)
- revādur düşer ise dilden dile \ hayıfdu eger vara unıdıla (SN 5344)
- size erlik işine destür ola \ eger perdeñüz ehli mestür ola (SN 5402)
- eger düşmenün ola key ihtiyať \ id ü itme anun ile ihtilāť (SN 5456)
- siyāset idersen degül saña 'ayb \ eger bilmez olur isen nola gayb (SN 5479)
- umaram ki sen faẓl eyleyesin \ baña vāy eger 'adl eyleyesin (SN 5495)
- eger çāre olasını biledüm \ saña cānumı ben fidikıladum (SN 5520)
- ki bir ehl kişi eger okıya \ rekikini anlaya vü kakıya (SN 5602)
- eger eyle itsem olur idi huşk \ ne hāşıl koñusuz kalur idi müşk (SN 5617)
- birez fikr eger eyledüm bende harc \ ki çoh mac nī oldı hikāyetde derc (SN 5623)
- bu nazma eger kimse dutarsa daķ \ söz uzandugiçün yiridür haķ (SN 5634)

eger yaya olam yā atum aruḥ \ kızardıamazam şāh katında ruḥ (SN 5667)

eger yarasam ḳalmayadum şoṇa \ işit bir meşel kim diyeyim saṇa (SN 5689)

feryād eder ol ḥoca bilün eger \ suç kılmış var durur bunda meğer (YZ 245)

3.1.3.2.1.2. Ve ger

“Ve”, Arapça bir bağlaçtır. Farsçadan geçen “vü\u\u” de, aynı bağlacın söz konusu dilde aldığı şekillerdir. Türkçenin tarihî İslami devrelerinde yan yana görülen bu bağlaçlardan en yaygın olarak kullanılanları, “vü\u\u” idi. Türkiye Türkçesinde ise bu şekiller terk edildiği için, “ve”nin yaygınlığı ister istemez artmıştır (Tiken, 2004, s. 102). “Eger”, asıl şekildir, “ger” ise “eger”in kısaltılmışıdır (Tiken, 2004. s.70). İki sözcüğün birleşimi olan “Ve ger” bağlaç işlevli birim, birinci önerme ile ikinci önerme arasında “koşullu nedenleyici” ilişki kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 32 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ve Mantıku’t Tayr’da örneklerine rastlanmamıştır.

ve ger ni gerek işbu deḡlü çeri \ geçemeye hergiz bulardan beri (SN 942)

“Şayet öyle olmasa bu kadar asker ne işe yarayacak; hiç kimse bu askerlerden bu tarafa geçemez.”

Anlatıcı *ni gerek işbu deḡlü çeri* önermesiyle bu kadar askerin gerek olmadığı bilgisini verir ve *geçemeye hergiz bulardan beri* önermesiyle herkesin buralardan geçebileceğini anlatmaktadır. Anlatıcı “ve ger” bağlaç işlevli birimi kullanarak önermeler arasında koşullu bağlayıcı işlev kurmuş ve bahsedilen bölgeden geçilememesini askerlerin varlığına bağlamıştır.

ve ger ni işüm aṇa irdi i şāh \ ki nā-gāh idem kendüzümi tebāh (SN 571)

“Ey şah! Şayet isim ona rastlamazsa ansızın kendimi perişan ederim.”

Örnekte *ni işüm aṇa irdi* birinci önermesiyle kişinin işinin denk gelmemesi bilgisi verilir. *Nā-gāh idem kendüzümi tebāh* ikinci önermesinde kişinin ansızın kendisini perişan etme bilgisi verilir. Birinci önermenin gerçekleşmesi durumunda ikinci önermedeki eylemin gerçekleşebileceği alıcıya sunulmaktadır. İki önerme arasındaki koşullu nedenleyici “ve ger” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

anun buyruḡıdır ve ger ni gülef \ zihī ḥayf kim olayıdı telef (SN 67)

ve ger yürür iseṇ bu ‘işyān yolın \ yūri şoṇra şaçun şaḳalun yolın (SN 100)

- ve ger ni işüm aña irdi i şāh \ ki nā-gāh idem kendüzümi tebāh (SN 571)*
- çalap şallah oñara işüm oña \ ve ger ni girü tiz irişem saña (SN 763)*
- ve ger yolumı büger ise ölüm \ girü gelmege degmez ise elüm (SN 799)*
- yüzini ol anuñ içün açmadı \ ve ger ni aña bahmağa kaçmadı (SN 1777)*
- ve ger ni melāmet olursın şara \ kişi 'ışk işin şanma kim başara (SN 1892)*
- ve ger söylemeye nedür çāresi \ belādur kişiye bu göz kararı (SN 2249)*
- ve ger ni tutılmamağa çāre yoh \ kuş aç u tuzah muhkem ü dāne çoh (SN 2264)*
- ve ger ni revā mı ki 'āşık olan \ ata binmiş ü çekmiş ola kolan (SN 2347)*
- ve ger diriyise niçün biz anı \ koyup kaçavuz nāmūsumuz kanı (SN 2575)*
- hiç eymenme di toğrusını baña \ ve ger dimez iseñ ki bu iş aña (SN 2772)*
- ve gerturur ise katumda benüm \ güyegümdür iki gözüm canum (SN 2820)*
- meger atam ola ve ger ni gücin \ kim ola ki tuta niķābum ucın (SN 3104)*
- ve ger kendüzüne idesin kabül \ karavaşuñ olsam yig andan ki kul (SN 3121)*
- beni hücrede komağıl yaluñuz \ ve ger ni gönülcügüm olur yavuz (SN 3296)*
- üşendürme çadır kapusını aç \ ve ger ni girüp eylerem soymaç (SN 3387)*
- ve ger olavuz ikimiz hem bile \ bu yazıda nolasımız kim bile (SN 3572)*
- ve ger ni kızıl dil niçe kara baş \ kurutdı vü gözlerden akıtdı yaş (SN 3667)*
- dilin tutduğınca kişi dinç olur \ ve ger ni kamu halka gülünç olur (SN 3685)*
- meger bulavan anı görmişem \ ve ger ni ho cān terkinı urmuşam (SN 3820)*
- bu sehl olasını ve ger biledüm \ anı kim vişāline diş biledüm (SN 3846)*
- ve ger kandaduğın işideven \ gülem oynayam dişim ıydavan (SN 3847)*
- ve ger görmez olursam anuñ yüzün \ öpem başduğı yirde atı izin (SN 3907)*
- kerem ola çok minnetün cānuma \ ve ger ni girürsin benüm kanuma (SN 3911)*
- ve ger ni kamudur el uzadıcı \ ta 'ām olıcak loķma gözedici (SN 4047)*
- ve ger düşmenün durmaya sözine \ anuñ ile mih urasın gözine (SN 4315)*
- çeri dir iseñ uşda hāzır çeri \ ve ger māl ise hep senüñdür varı (SN 4725)*
- benümdür bu didükleri kışsa hep \ eger uzun ola ve ger kısa hep (SN 4977)*

ve ger ni ne tavar kalur u ne māl \ kamusı tağılur olur pāy-māl (SN 5580)

ve ger kavm ise başı olur kayu \ hemīn yoldaş olan ‘āmeldür eyü (SN 5582)

3.1.3.2.1.3. Şehet

Farsça “şāyet” bağlacının Türkçe’de kullanılmasıyla biçim değiştirerek “şehet” biçime dönüşmüştür. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 13, adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha’da ve Mantıku’t Tayr’da örneklerine rastlanmamıştır.

şehet aslan ola kalın mīşedür \ şak olmak kişiye key endīşedür (SN 3316)

“Meşe ağaçları sık olduğundan şayet orada aslan olursa tedbirli olmak, insan için çok iyi bir düşüncedir.”

Aşlan ola birinci önermesinde aslan ile karşılaşma bilgisi verilir. *Şak olmak kişiye key endīşedür* önermesinde ise tedbirli olmanın iyi bir düşünce olduğu bilgisi yer alır. Birinci önermedeki sorunun ikinci önermede çözümlendiğini anlatmak için “şehet” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

işinde süvār olan u isteyen \ şehet sataşa ol araya yayan (SN 3716)

“Kendi işinde çabalayan ve isteyen şayet beni görürse düşmana haber verir.”

Anlatıcı, *işinde süvār olan u isteyen* önermesinde işinde usta olan veya kendini göstermek isteyen kişi içeriğini vermektedir. *Sataşa ol araya yayan* önermesinde birinci önermedeki sözü geçen kişilerin peşindeki kişilere kendisini ihbar edeceğinin bilgisini verir. Anlatıcı, “şehet” koşullu nedenleyici bağlaç işlevli birim aracılığıyla birinci önermeye koşul işlevi yüklemiştir.

didi ger diri ola vü dūrişe \ şehet kimse maķşūdına irişe (SN 3801)

“Kim olursa olsun yaşıyorsa çabalayıp arzu ettiği şeye ulaşır, dedi.”

Örnekte *diri ola vü dūrişe* birinci önermesinde çabalayan kişi canlı olsun mücadele etsin bilgisi verilir. *Kimse maķşūdına irişe* ikinci önermesinde kişinin amacına ulaşması bilgisi verilir. Örnekte “şehet” bağlaç işlevli birim, birinci önermeye koşul yüklemiş ve “Kişi çabaladığı takdirde istediğine ulaşsın” konu bütünlüğünü oluşturmuştur.

çürük naḥdan u kim ḥadan toḡrusı \ şehet yigrek ola yiṇi boḡası (SN 367)
şehet hem ol aldurmış ola göñül \ işin 'ışka key virmiş ola göñül (SN 1425)
çü ben cāna kaşd itmegi terk \ idem şehet tangrı viribiye bir ādem (SN 2959)
atañdan şehet kadr ü ḥürmet bulam \ çü kullık yirine getürmiş olam (SN 3028)
şehet niçe devrān dōne henüz \ ḥikāyet olup dilde añılavuz (SN 3458)
uyısayidüm yine azın azın \ şehet kim düşümde göreydüm yüzün (SN 3531)
eger girmemişse eline süheyl \ şehet kim saña ol kız eyleye meyl (SN 3917)
dürişe vü aña yidiüre çīne \ şehet düşe ol hem tuzag içine (SN 3967)
kişi kim tuzah kura vü av uma \ şehet düşe kargā vü andan hüimā (SN 4169)
ki şa'lūkun içi degül idi pāk \ şehet itmiş ola süheyl'i helāk (SN 3778)

3.1.3.2.2. Birinci önermenin Koşuluna Bağlı Olarak Gelişen Sonucu Gösterenler

Birinci önermenin veya birden fazla önermenin sonucun gerçekleşmesinde pay sahibi olduğunu vurgulayan bağlaç işlevli birimlerdir. Sonucun gerçekleşmesinde önceki önermelerin koşul taşıdığını gösterir.

3.1.3.2.2.1. Eger... Gerek..., Ve Ger... Gerek...

Farsça kökenli “eger\ger\v'eger\vü-ger”in tekrarlı şekilleridir. Önermeler arasında koşul ilişkisi veya “ister... ister(se)” anlamında cümleler arasında yan yana bağlantı kurmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 8, Yusuf u Zeliha'da 1 adet örneği bulunmaktadır. Mantıku't Tayr'da ise örneklerine rastlanmamıştır.

eger kakıya vü eger üşene bilin kullıḡuṇa gerek kuşana (SN 2302)

“Öfkelenip üzülüyorsa kulluk için hazırlanmalıdır.”

Kakıya ve *üşene* önermeleri ile öfkelenmek ve üzülmek kavramları verilmiştir. *Kullıḡuṇa kuşana* önermesinde sonuç içeriğine sahip kulluḡa hazır olduğu anlatılmaktadır. Örnekte önermeler arasında koşullu nedenleyici ilişki kurmak için “eger... eger... gerek...” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

ger dilersin sen anı ündeyesin \ pes gerek kim bir kiçi ev yapasın (YZ 1436)

“Onu yanında istersen ona küçür bir tane ev yaparsın.”

Anlatıcı, arzuladığın kişinin yanında olmasını dilerse anlamında *dilersin sen anı ündeyesin* önermesini, onun için küçük bir ev yapmalısın içeriğine sahip *kim bir kiçi ev yapasın* önermesini vermektedir. Anlatıcı, ikinci önermedeki gerçekleşecek eylemin birinci önermedeki isteğe şartlanmasını “ger... gerek....” bağlaç işlevli birim ile gerçekleştirmiştir.

ger incitmiş olsañ düzeltmek gerek \ peşimān olup tevbe itmek gerek (SN 95)

“Birini incitmişsen bu durumu düzeltmek; bu durumdan pişman olup tövbe etmek gerekir.”

Örnekte yapılması gereken eylemler bir koşula bağlanarak sıralanmıştır. *Düzeltilmek* önermesinde telafi etmek anlamında, *peşimān olup tevbe itmek* önermesinde ise eylemlerinden pişman olup tekrarlamayacağına ant içmek anlamında yapılması gerekenler hakkında bilgi vermektedir. *İncitmiş olsañ* da ise bir hata yaptıysan anlamında koşul önermesi bulunmaktadır. Önergeler arasındaki ilişki “ger... gerek....gerek....” bağlaç işlevli birim ile gerçekleştirmiştir.

ger incitmiş olsañ düzeltmek gerek \ peşimān olup tevbe itmek gerek (SN 95)

‘ömürden eger olur ise amān \ gerek kim cihānı görem bir zamān (SN 1066)

ne çāre gerek bile hoş dirilem \ katından yaramaz eger ırılām (SN 3495)

dilerse dilemezse geçmek gerek \ eger hoş geçer ise ol yigrek (SN 5304)

gerek gönlini şorasın dem-be-dem \ eger tangrı kor ise eyle idem (SN 5198)

ve ger ni gerek işbu deñlü çeri \ geçemeye hergiz bulardan beri (SN 942)

3.1.3.2.3. Birinci Önermedeki Koşulun Zıddı Üzerinden Gelişen Sonucu Gösterenler

Koşullu nedenleyici bağlaç işlevli birimlerden yohsa \ yoksa birinci önermedeki bilginin gerçekleşmesi durumunda ikinci önermede doğacak aksi durumu alıcıya iletir.

3.1.3.2.3.1. Yohsa \ Yoksa

“Yoksa”, “yok” ile şart çekimli “i-” fiili “ise”nin “i” sesi düşerek teşkil ettiği birleşik hâlidir. “Yohsa”, “yoksa”nın ses değişmesine uğramış şeklidir. Ünlem edatı olarak da görülmektedir (Tiken, 1993 s.156). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Yusuf u Zeliha’da 6, Mantıku’t Tayr’da 46, . Süheyl ü Nevbahar’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

varuñ avlañ getürüñ kurdı ele \ yohsa tañrıdan gele size belā (YZ 152)

“Gidin kurdu avlayıp getirin, yoksa Tanrı’nın gazabı üzerinize olsun.”

Örnekte *varuñ avlañ getürüñ kurdı ele* önermesinde gidip kurdu avlayıp getirin bilgisini içeren bir içerik verilir. *Tañrıdan gele size belā* önermesinde ise söz konusu durumun gerçekleştirilmemesi hâlinde Tanrı tarafından cezalandırmasının istendiği bilgisi verilir. Birinci önermenin gerçekleşmemesi durumunda ikinci önermenin gerçekleşeceği bilgisini vermek için “yohsa” bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

hem işbu sâ’at anı elden aluñ \ bahāsın virüñ yohsa bellü bilüñ / ki ayruñ elümüze girmeyiser / gidiser anı kimse görmeyiser (SN 3091 - 3092)

“Hem onu şimdi satın alın, karşılığını verin. Yoksa iyice anlayın ki artık onu elde edemeyeceğiz; gidecek ve onu kimse görmeyecek.”

Örnekte *hem işbu sâ’at anı elden aluñ bahāsın virüñ* önermesindeki satın alınan nesnenin bedelinin ödenmesi istenir; *bellü bilüñ ki ayruñ elümüze girmeyiser gidiser anı kimse görmeyiser* önermesinde ise birinci önermedeki koşul yerine getirilmediği takdirde doğacak olumsuz sonuçların bir başka ifadeyle bahse konu olan kişinin elde edilemeyeceğinin, o kişinin gideceğinin, onu kimsenin göremeyeceğinin bilgisi verilir. Önergeler arasındaki nedenleyici ilişki “yohsa” bağlaç işlevli birim ile kurulmuştur.

mahv-ıla kurtıla deñizden kişi \ yohsa nahv-ıla kaçan bite işi (MT 2093)

“Denize atlayan kişi kurtulur, aksi hâlde yola çıkanın işi biter.”

Anlatıcı, birinci önerme olan *mahv-ıla kurtıla deñizden kişi*’de denize atlayanın ölmekle kurtulduğu bilgisini verir. *Nahv-ıla kaçan bite işi* önermesinde ise çile yoluna çıkanın işinin zor olduğu bilgisini verir. Birinci önermenin gerçekleşmediği takdirde ikinci önermedeki içeriğin gerçekleşeceği bilgisini vermek için “yohsa” bağlaç işlevli birimden yararlanılmıştır.

- yohsa* getirmezsenüz ol kurdı siz \ du 'ā kılam kamu helāk olasız (YZ 151)
- ğıybet etmekden dilünüz saklanuz \ *yohsa* müzd yazuğa döner anlanuz (YZ 0578)
- zelihā eydür yūsuf eşit beni \ *yohsa* zindāna ururam ben seni (YZ 599)
- anuy-ıçün yemedük şimdi aş \ *yohsa* kemürürduk aclıkdan taş \ (YZ 1076)
- dünyayı baña uyanlar açısar \ *yohsa* ayrugı kılıçdan geçiser (MT 88)
- yohsa* ben andın yaña varmaz-ısam \ tapusunda kul gibi durmaz-ısam (MT 208)
- yohsa* biz kul kim şahından ayrıla \ ayruk anuñ ilde ne kadri ola (MT 260)
- gelür-iseñ bu yola var yarak it \ *yohsa* gelme bizüm-ile töne git (MT 950)
- er adıyla dünyada diri yörür \ *yohsa* ayruk er hemān cānın sürür (MT 1135)
- yohsa* şimdi rüstem-i dāstān gelür \ öldürür bizi vü atları alur (MT 1206)
- yohsa* yokaru oturmak ne kıla \ şahsa çün bir gāfil ü nādān ola (MT 1306)
- genc 'ışkı beni komaz kim gidem \ *yohsa* bir vīrānede sor kim n'idem (MT 1467)
- māl yidürmek gerek kim hāl ola \ *yohsa* yinmeyen saña ne māl ola (MT 1486)
- yohsa* siz varur-ısañuz yaluñuz \ bensüz anda işüñüz olmaya uz (MT 1574)
- yohsa* her kim burka 'ın yüzi sana \ bir kızıl yeşil göriçek aldana (MT 1586)
- anda kim zenlik kumaşı key geçe \ *yohsa* hōdbīnligi almazlar hiçe (MT 1608)
- kendüzüñi sen getirürsin dile \ *yohsa* senüñ gibileri kim bile (MT 1636)
- er gerek kim kendü yolına gide \ *yohsa* yolsuz sag ya sayru n'ide (MT 1638)
- sen cihān serverlerin kılğıl temiz \ *yohsa* şar da 'vāsuz olmaz iy 'aziz (MT 1865)
- yohsa* taklīd-ile inanur-ısan \ sāni 'i sen bildügüñ sanur-ısañ (MT 1893)
- yohsa* nārincāt-ıla çün tañlaram \ sīmiyā vü kīmiyāyı añlaram (MT 2039)
- bize fermān şimdi yügürmek-durur \ *yohsa* anlar azgına girmek-durur (MT 2193)
- yohsa* ança depere seni uram \ kim ileyümde seni ölü görem (MT 2447)
- yohsa* tañrı 'yçun seni öldürürem \ kanuñ-ıla bışeyi toldururam (MT 2450)
- hırka komaz seni fāsık olmaga \ *yohsa* gönlüñ fıskı ister kılmaga (MT 2491)
- şāhdan korkar kişi ev basmaga \ *yohsa* her gün ister ādem asmaga (MT 2492)
- pādişāh komaz ki sen yol urasın \ *yohsa* yüz biñ ādemi öldüresin (MT 2493)

- yohsa çün nām u nişānı olmaya \ kadr u cāh-ıçun mürebbī olmaya (MT 2516)
- yohsa biz hōd rāyegān bağışlaruz \ her metā 'ı vü tafaddul işlerüz (MT 3076)
- 'ilm gerek tende vüyā 'akl u rā 'y \ yohsa n'ide cism ü ser yā dest ü pāy (MT 3222)
- yohsa ben niçe ki diri yörüyem \ sanma kim cānuñi tenden korıyam (MT 3383)
- bize ev issini göster görelüm \ yohsa kuru eve neye girelüm (MT 3408)
- sen seni gör yohsa çün rahmet gele \ her biri bir haslet-ile kurtıla (MT 3425)
- yohsa yolda eglenür olur-ısañ \ yā biraz geç varuban gelür-ıseñ (MT 3523)
- yügürü var yügürü gel yel gibi \ yohsa kanuñ akıduram seyl gibi (MT 3525)
- bāg u bostān bākī 'ālemde bula \ yohsa bunda gül harīfī hār ola (MT 3788)
- anı irakdan meger göre kişi \ yohsa yakından yavuz ola işi (MT 4194)
- yohsa her kim kendünün terkin ura \ eyle kim gerek nişānın ol vire (MT 4207)
- yohsa sen bir söz kılur-ıseñ beyān \ girü anı sen işidesin hemān (MT 4358)
- yohsa seni kim bilür kim işide \ da 'vıluñı vü aña hükm ide (MT 4359)
- kim- 'dügin eydürler-idi tıyuru \ yohsa sürerler kapudan döndürü (YZ 927)
- kimi eydür oğlan ussuñ yoh mıdur \ yohsa diri yörüdügüñ çok mıdur (MT 93)
- pādişāhı istegil sen görmege \ yohsa ev çok bulasın oturmağa (MT 829)
- yohsa kişi olur-ısa kim ata \ kişi var kim pīli tez aya duta (MT 1178)
- sınamaduk kişiden korkar mısın \ yohsa sen andan key alu er misin (MT 1194)
- yohsa ol kim dāyim ü dānā-durur \ añlayana gün gibi peydā-durur (MT 1583)
- it başını tekneye yastamagıl \ yohsa ayruk etmegin istemegil (MT 2196)
- yohsa evden çıkmayan vākıf mıdur \ halk-ıla oturmayan 'ārif midür (MT 2355)
- topragı başuma saçmakdan kaçam \ yohsa bārī bir ulu yirden seçem (MT 3356)
- getürevüz hakkını yohsa girü \ ala bizden hakkını uru uru (MT 3682)
- sen kerāmāt-ıla yol varmış mısın \ yohsa bizi dahı kurtarmış mısın (MT 3755)

3.1.3.3. Ters nedenleyici

Neden – sonuç ilişkisi *çü \ çün \ çünkü \ çünkü kim* bağlaç işlevli birimler kullanıldığı takdirde birinci önermede sonuç içeren bilgi ikinci önermede ise neden içeren bilgileri vermek üzere sonuçları değiştirmektedir.

3.1.3.3.1. Çünkü, Çün-kim

Dilimize Farsçadan girmiş olan ‘çün, çü, çün-ki’, kendisinden sonra gelen bir cümleyi “sebeup, zaman, şart vs.” ilgileriyle bir sonraki cümleye bağlayan bir cümle başı edatıdır. Bilindiği gibi, cümle başı edatları “cümleleri mana bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Daima cümle başında bulunurlar. Başında bulundukları cümleyi bazıları ondan sonra gelen cümle veya cümlelere, bazıları da kendisinden önce gelen cümle veya cümlelere bağlarlar (Ergin, 1992, s.354).

Türklerin İslâmiyet dairesine girmeleriyle birlikte Fars kaynaklı ki’li birleşik cümlelerin yanında ‘çün’lü birleşik cümleler de Türk sentaksına girmiş, bilhassa dil yönünden Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıyan eserlerde bol bol kullanılmıştır (Cemiloğlu, 1994, s.409).

“Çün, çünkü, çün-kim” bağlaç işlevli birimler, başında yer aldığı önermeyi bir sonraki önermeye bağlamaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 47, Yusuf u Zeliha’da 49, Mantıku’t Tayr’da 79 adet örneği bulunmaktadır.

anı bilürem çünkü uyanuram \ su altındayiken oda yanuram (SN 3493)

“Sadece bu olayı biliyorum; çünkü uyandığımda su altında ateş içinde yanıyordum.”

Anı bilürem ikinci önermesinin içeriğinde beklenmeyen bir eylem neticesinde şaşırıp kalmışlardır. *Uyanuram su altındayiken oda yanuram* önermesinde ise şaşırıp kalmalarındaki durumun arkasındaki nedeni vermektedir. “Çün” nedenleyici bağlaç işlevli birimin neden-sonuç görevinde kullanıldığını görmekteyiz.

çünkü gördüm şükr ü minnetdür aña \ görmege êrdürdi kim seni baña (YZ 121)

“Seni görmeyi bana nasip ettiği için Allah’a sürekli şükür ve minnet ediyorum.”

Gördüm şükr ü minnetdür önermesinde onu görmenin mutluluğunu minnet duygusuyla ileten metin üretici, mutluluğuna sebebini arzuladığı kişiyi gösteren Tanrı olduğunu *aña görmege êrdürdi kim seni baña* önermesinde vermiştir. Önermeler arasındaki bağlantıyı sağlamak için “çünkü” bağlaç işlevli biriminden yararlanmıştır.

çünkü hızır oldum baña uçmak gerek \ varuban āb-ı hayāt içmek gerek (MT 759)

“Yola çıkıp aşk çeşmesini bulmalıyım oradan da Hızır olup Cennete gitmeliyim.”

Anlatıcı, *varuban āb-ı hayāt içmek gerek* önermesinde hayat suyu içerek derviş olmalıyım içeriğine sahip kişinin dileklerinden birincisini, *hızır oldum baña uçmak gerek* önermesiyle de derviş olduğumda artık başka aleme gitmeliyim içeriğine sahip *hızır oldum baña uçmak gerek* önermesini vermektedir. Anlatıcı, “çünkü” bağlaç işlevli biriminden yararlanarak önermeler arasında neden-sonuç ilişkisi oluşturmuştur.

çünkü nāgeh gözlerüm gördi bunu \ eyle san kim oda yandurdu beni (MT 155)

çün kim ĩmān nūrı safvān’da olur \ lācerem bulkāsım’ı görüp yanur (MT 220)

şeyh çün kim ‘āşık u rüsvā olur \ terk ider islām’ı vü tersā olur (MT 379)

çün kim ol kız işidür bu sözleri \ şeyhi öldürmege varur gözleri (MT 472)

çünkü hamr içer dükeli mahv olur \ külli yadından gider cāhil kalur (MT 500)

yoldan eyletdün gir anuñ yolına \ yoldaş ol çünkim yola geldi yine (MT 689)

koca hergiz inana mı güçine \ çünkü ‘ömri irmiş ola uçına (MT 728)

baña çünkim olmadı senden visāl \ hāşa kim ayruk kişi ola helāl (MT 733)

kamu hālin çünkü tertīb itdiler \ gūra kodılar anı vü gitdiler (MT 741)

çünkü benüm boynumu ol şāh ura \ kim-durur kim beni andan kurtara (MT 981)

çünkü sen bu işde kem sermāyesin \ bes bize ana degülsin dāyesin (MT 1072)

rüstem’e eydür in imdi gidelüm \ çünkü alduk atları pes n’idelüm (MT 1187)

çün kim ol kaçdı bir eydün n’ideyim \ istemeye kankı yaña gideyim (MT 1266)

çünkü ben oldum demür kânında bay \ gizlü altun kânlarını yoga say (MT 1281)

‘ālemi çün kim benüm adum duta \ müdde ĩnüñ kuvveti kaçan yite (MT 1283)

çünkü bāzırgānlık ahvālın bilür \ hv ôca bir gün ‘azm-i hindüstān kılur (MT 1345)

tūtılar çünkim selāmuñ aldılar \ hasretüñden cümle düşüp öldiler (MT 1384)

çünkü tütī bu sözi tımarladı \ ol kafasda düşdi cān ısmarladı (MT 1388)

- çünkü tūtī bu kamu sâz eyledi \ hōş ilinden yaña pervâz eyledi (MT 1416)*
- gevher ögmekde geçe key lâfumuz \ çünkü gülşehrī ola sarrāfumuz (MT 1445)*
- çünkü altunsuz kişi yüz gam bula \ altun-ıla gam yir-ise yig ola (MT 1477)*
- çünkü zīrefgend ü nevrūz u ‘ırāk \ vasla yitdiler ki uş erdi firāk (MT 1563)*
- çün kim ölesün güne inanasın \ dirliği gülşehri’den öğrenesin (MT 1643)*
- bāde çün kim zühd bünyādın yıkar \ hānekāhdan sūfiler esrük çıkar (MT 1683)*
- kim ziyāde çünkü sābit durasın \ hem bir ihlāsa anı irüresin (MT 1761)*
- çünkü nevrūz u hicāz āgāz ide \ rāst savtın būselikde sâz ide (MT 1809)*
- çünkü şa ‘bān ayı eyledi hurūc \ kamu endāmum-ıla dutdum oruç (MT 1885)*
- çünkü va ‘iz pendini diñleyesin \ yazugum çokdur diyüp inleyesin (MT 1926)*
- bir iki gözüñ yaşını sıkasın \ çünkü vā ‘iz meclisinden çıkasın (MT 1927)*
- çünkü gördüm yavlak ırag-ıdı ol \ sandugumdan bunça biñ ferseng yol (MT 1967)*
- āhiret kasrına çün kim varasın \ ne ki gönliñdedür anı göresin (MT 1984)*
- müstedillem çün ki isti ‘māl idem \ mālīkī mülkinden istidlāl idem (MT 2020)*
- çünkü āyetden hadīs ihrāc idem \ fikh ilmin anda istihrāc idem (MT 2035)*
- ‘ilmi çün kim mekr-içün hāsıl kıla \ hīle-y-ile hakları bātıl kıla (MT 2070)*
- ol tanuklar soñra çünkükim bildiler \ kim yalan-ıdı vü ‘āciz kaldılar (MT 2325)*
- çünkü baş kor yire vü eller öper \ buzaguyı tañrı diyüben tapar (MT 2345)*
- yimemekden tab ‘ını tiz itmeye \ çünkü sıhhat buldı perhiz itmeye (MT 2382)*
- niçe kim perhiz ider sıhhat bulur \ çünkü perhizin kodı sayru olur (MT 2525)*
- biliş adsuz çünkü sizden yād-durur \ hem bu iki ad dahı hūb ad-durur (MT 2642)*
- çünkü gülşehrī adın işitdiler \ hem felek-nāme adın fikr itdiler (MT 2649)*
- cism nāmından geçüp hayvān ola \ çünkü hayvāndan geçe insān ola (MT 2705)*
- çünkü düşdi gözi ‘avrat gözine \ ‘aşık oldu büşr ‘avrat yüzine (MT 2739)*
- çünkü mantıktan mecestiye düşem \ bū alī sīnā ‘ulūmından hoşam (MT 2781)*
- çünkü şenbe dünini merrih ala \ girüki dünin ‘utarid hod bile (MT 2819)*
- çünkü gice zengisi oldu nihān \ girü gündüz rümisi oldu ‘ayān (MT 2851)*

- haşm-ıla çün kim kılıcını biler \ teşne-y-ile kendüzin urmak diler (MT 3292)*
- çünkü kemlik oldu toprak mahremi \ lācerem toprakdan oldu ādemī (MT 3314)*
- çünkü dünyā terkini ‘ākil ura \ ölümünü dem-be-dem hāzır göre (MT 3421)*
- ‘ilm-ile çün kim ‘amel makrūn ola \ senden ol ‘ālim niçün magbūn ola (MT 3423)*
- çünkü sen kābil degülsin rahmete \ lācerem mahsūs olduñ la ‘nete (MT 3426)*
- bende çün kim ‘ārızīdür ol günāh \ ben dañ bu tevbeye kıldum penāh (MT 3440)*
- zīra çün kim mülki görem ser-be-ser \ mālikinden ilerü bilem haber (MT 3460)*
- ittihāda çün kim inana soran \ ikimūzi bir kişi sana gören (MT 3546)*
- kişiye çün kim bu fende gürleyem \ gözlerinden sürmesin ogurlayam (MT 3572)*
- kişinüñ çün kim ogurlığa varam \ iç donın dañ başından çıkaram (MT 3575)*
- cāzulık tahtına çün kim agaram \ ayı gökden indürüben sagaram (MT 3586)*
- kendüzin çün kim ere bilmek gerek \ ayrug agzıyla du ‘ā kılmak gerek (MT 3649)*
- ‘ākıbet çün kim yola gitmek gerek \ ‘azmi elbetde yola itmek gerek (MT 3806)*
- yön belürür çün ki sayısız kulum \ ad-ıla gülşehri ‘ye yokdur ölüm (MT 3811)*
- çün kim ol üç yoluñ ehlin bilevüz \ hem yoluñ sa ‘bın u sehlin bilevüz (MT 3967)*
- çün ki māni ‘ olmaya kim hey deye \ ehremenler ādemīleri yeye (MT 3998)*
- çünkü sultān-ıla sāhibsır-durur \ deñiz-ile gemi aña bir-durur (MT 4038)*
- çünkü meczūb oldu vü buldı fenā \ kalmadı sençileyin cān u tene (MT 4048)*
- çün kim istingā yöresinden gider \ külli hayret vādisine ‘azm ider (MT 4148)*
- senüñ-ile derdüñe yokdur devā \ ol kala çün kim sen olasın fenā (MT 4226)*
- kibriyāsından bir eyvān gördiler \ çünkü eyvān kapusına irdiler (MT 4294)*
- çünkü pāyāna irürürler işi \ kendülerden taşra bulmazlar kişi (MT 4300)*
- çünkü cānsın hayyızuñ yokdur senüñ \ yiri hayyızsuz katındadır canuñ (MT 4329)*
- bunu didi aldı süci kıldı nüş \ içe içe çünkim başı oldu hoş (SN 1291)*
- geçüp tahta çün kim düzer kopuzı \ nevā perdesinde dir işbu sözi (SN 1365)*
- şorar çünkü bir gün yürür olasın \ eyitgil ki ne deñlü yol alasın (SN 4334)*
- bir anuñ bigi çünkü şāhum ola \ ne kayğu eger biñ günāhum ola (SN 168)*

- bu kâmusıla çünkü tutdum be-cid \ anı düzmege kaç gün oldu mücid (SN 348)*
- beni çünkü tangrı aña viriser \ biri birimüzden tîz ayırısar (SN 876)*
- bizümle gelüp çünkü tırışalar \ yağı şanuban bizi urışalar (SN 904)*
- süheyl'e didi çünkü vara vezîr \ haber kıla şāha vü şāra vezîr (SN 1028)*
- güneş çünkü maşrıķda baş kaldurur \ cihān içini nūr ile taldurur (SN 1142)*
- süheyl-i yemen şāha karşı varur \ girü çünkü biri birini görür (SN 1302)*
- güneş çünkü gösterdi sancaḥ hemîn \ süheyl anı bilürdi ancaḥ hemîn (SN 1543)*
- şabāḥ olıcaḥ çünkü kaldurdi baş \ güneş nūr ile taldı hep taḡ u taş (SN 1607)*
- maḳāmuña geldüñ ne hācet dimek \ yiyem guşşanı çünkü çekdüñ emek (SN 1699)*
- karavaşları anda getürdiler \ anı yimege çünkü oturdılar (SN 1788)*
- gözedü getir çünkü güneş bata \ gice ola vü halkkamusı yata (SN 1859)*
- hele çünkü gönüldi olsun uğur \ ne var hāzır olmaduḡıçün buḡur (SN 2509)*
- şara varıcaḥ çünkü kondı hemîn \ naḳāşı getürüñ didi şāh-ı çîn (SN 2763)*
- yaya ilteler çünkü itdüñ günāḥ \ bizi pîller ayaḡına şala şāḥ (SN 2809)*
- dilüñ dizgüni çünkü elden çıkar belā \ kişi boynına çılbur daḳa (SN 3045)*
- anı çünkü kaytās işitdi key \ kaḳıdı çağırup aña didi hey (SN 3132)*
- bu sözleri kız çünkü dinledi key \ yüregi yidi zahm inledi key (SN 3265)*
- bu kez çünkü katına geldi cühüd \ şanasın inen maḥrem oldı cühüd (SN 3293)*
- yalıncaḡiken çünkü göre perî \ ura yüzümi vü çevüre peri (SN 3335)*
- anı bilürem çünkü uyanuram \ şu altındayiken oda yanuram (SN 3493)*
- dönüp gitdi inen degül midı taḡ \ birez geçicek çünkü atdıdı taḡ (SN 3521)*
- ḥaḳ'a kıldı şükr ü du'ā atına \ sürüp çünkü yaklaştı şar katına (SN 3580)*
- ḥaḳıḳat budur çünkü gitmiş idüm \ anuñ gibi key şarp iş itmiş idüm (SN 3702)*
- gelecek yirüm çünkü ola kapuñ \ eger kulluḡumu begene tapuñ (SN 3722)*
- şorar çünkü bir gün yürür olasın \ eyitgil ki ne deñlü yol alasın (SN 4334)*
- anı çünkü cālūs işitdi girü \ süciyle nicesi iş itdi girü (SN 4431)*
- yidi kat göge çünkü düğdüredi \ bir oḡ ile kerkez iki uradı (SN 4488)*

didüm çünkü ardıradin yitdünüz \ şanurduḡ kim ol ikisin tutduḡuz (SN 4688)
bu peygāmını çünkü işitdi şāh \ cevāb eyle virdi ki yaḡılduḡ āh (SN 4718)
giderler iken yolda aḡladılar \ ḡaber yir yirin çünkü diḡlediler (SN 4796)
yarındası ḡün çünkü toḡdı ḡüneş \ deriḡ uyḡudan ḡalkḡaldurdi baş (SN 4892)
aramuzda çünkü šāh ola süheyl \ yöremüzdeki begler aḡa tufeyl (SN 5046)
ḡazā çünkü ḡaldura ḡökden başı \ olur şaḡır u kör zīrek kişi (SN 5124)
pes ebleḡ kişi çünkü tedbīrsüz \ işe şuna kendüzin eyler ucuz (SN 5126)
velī çünkü oḡluḡ yirünḡe ḡala \ nite her bir ādem fuḡullıḡ ḡıla (SN 5256)
süheyl'e hem eydür idi dem-be-dem \ ki sen çünkü ilüime başduḡ ḡadem (SN 5293)
süci içme içe isen içḡil az \ işidici ol çünkü ḡalına sāz (SN 5447)
dahı çünkü tenden ḡönile canum \ yavu vara ḡamar içinde ḡanum (SN 5483)
süheyl aḡdı oturdı taḡt üstine \ naḡar çünkü biraḡdı baḡt üstine (SN 5552)
kişi çünkü bünyād ḡoya söze \ yaramaz ki tizcek kese vü üze (SN 5635)
geçem ben dahı çünkü geçdi bular \ içem şerbeti kim hem içdi bular (SN 5687)
çünkü ḡördi kend' özin yūsuf 'amū \ aḡa baḡmaḡa beḡenmezler ḡamu (YZ 294)
çünkü yūsuf naḡar ētdi ol işe \ ḡönli melül oldu ḡıldı endişe (YZ 296)
söz üküşdür çünkü ol mışır'a ḡelür \ pādīşāḡuḡ sarāyında oturur (YZ 357)
çünkü bir ḡaḡ aşdılar ḡolundılar \ eşid imdi yūsuf'a ne ḡıldılar (YZ 68)
çün-kim eşitdi yahūda 'nuḡ sözün \ aḡa şıḡındurdi yūsuf kend' özin (YZ 84)
çünkü ḡardaşları ḡördiler anı \ eytdiler yahūda 'ya anduḡ ḡanı (YZ 85)
çünkü ḡördi hūd anı ḡurdi örü \ eytdi yā yūsuf ḡayurma ḡel bērü (YZ 118)
çünkü vardı ḡirdi ya 'ḡūb evine \ ḡeldi bir ün daşradan ḡulaḡına (YZ 138)
söz üküşdür çünkü vardı ḡuyuya \ imdi diḡle ol bezergān n'eyleye (YZ 178)
çünkü ḡondı bir sā'at oturdılar \ ḡoca buyurdi ki ḡon ḡetürdiler (YZ 179)
bunuḡ üzre çünkü elli yıl olur \ ol ḡoca ol ḡuyuya yana ḡelür (YZ 184)
çünkü māmīl yūsuf'uḡ yüzün ḡörür \ beşīr dapa dönübeni ḡaḡırur (YZ 198)
çünkü yūsuf yüzini ḡördi bular \ dillerince yūsuf'a söylediler (YZ 209)

- çünkü yūsuf anası kabrin görür \ kend' özin şol dem deveden endürür (YZ 236)*
- çünkü ol kul yalvarur 'özrin diler \ dağı şuçın yūsuf anuñ 'afv eder (YZ 251)*
- çünkü yūsuf yüzini gördi bular \ seni kim yarattı dēyü şordılar (YZ 259)*
- çünkü yūsuf yüzini gördi bular \ yūsuf'a beñzedü bir but yondılar (YZ 266)*
- çünkü görür ol melik yūsuf yüzün \ 'aqlı gider unudur ol kend' özin (YZ 273)*
- çünkü alur yūsuf'ı kuds'e varur \ eşit imdi ne kerāmet gösterür (YZ 277)*
- çünkü gördi kend' özin yūsuf 'amū \ aña bakmağa beğenmezler kamu (YZ 294)*
- çünkü yūsuf nazar etdi ol işe \ gönli melül oldu kıldı endişe (YZ 0296)*
- söz üküşdür çünkü ol mısr'a gelür \ pādīşāhuñ sarāyında oturur (YZ 357)*
- çünkü gördi yūsuf'ı kıldı 'aceb \ hem şatun almağlığa kıldı taleb (YZ 379)*
- çünkü but-hāneye bunlar geldiler \ içeri butlar katına girdiler (YZ 432)*
- çünkü yūsuf girdi bağı sarāya \ gördi gelmiş 'ki şurat bir araya (YZ 485)*
- bu sâ 'at yūsuf'un işi bite \ çünkü girdi zeliḥā 'yla ḥalvete (YZ 508)*
- çünkü bu sözi zeliḥā söyledi \ gerü yūsuf zelḥā 'ya kaşd eyledi (YZ 527)*
- çünkü yūsuf ol işe şabr eyledi \ ol zeliḥā delürüp gör n'eyledi (YZ 531)*
- ol ḥātūnlar çünkü gördiler yüzün \ 'aqlı gidüp unudurlar kend' özin (YZ 587)*
- çünkü bir yıl oldu yūsuf'a tamām \ geldi cibrīl aña 'aleyhi 's-selām (YZ 701)*
- çünkü mālīk bunlara kaçır buşar \ ögine şarāb-dāruñ yūsuf düşer (YZ 711)*
- çünkü bunlar ol eşitdiler adı \ arturalar ağlamağı feryadı (YZ 775)*
- yūsuf döner çünkü varur sarāya \ gönli düşer yūsuf'un zeliḥā 'ya (YZ 906)*
- çünkü buldı anları eşit hoca \ yihdurdı müşebbeki uçdan uca (YZ 929)*
- söz üküşdür çünkü mısr'a erdiler \ destür olup mısr içine girdiler (YZ 952)*
- çünkü bunlar ya 'kūb'a erişdiler \ geldiler ya 'kūb-ıla görüşdiler (YZ 996)*
- ya 'kūb eydür çünkü bakdum ben size \ tatlı iyi geldi hem sizden bize (YZ 1000)*
- dēdi sulṭān çünkü eve varasız \ kardaşuñuz alubanı gelesiz (YZ 1007)*
- çünkü ben anuñ dağı yüzün görem \ ne durur maqşuduñuz sizün vèrem (YZ 1008)*
- bünyāmīn çünkü bu sözi eşidür \ gözlerinden sël gibi yaş akıdur (YZ 1095)*

- çünkü bünyāmīn girür ol halvete \ kardaşın görür teginür devlete (YZ 1110)*
- çünkü görürler bular yūsuf yüzün \ āh ederler unudurlar kend' özin (YZ 1314)*
- çünkü ol 'avrat eşitdi ol sözi \ kıldı āh hem ağıladı tıoldı gözi (YZ 1364)*
- çünkü sürdüm gözüme gördi gözüm \ seni görelî sevindi bu özüm (YZ 1381)*
- ya 'kūb eydür bilmedüm firāk odın \ şimdi bildüm çünkü taddum ben tadın (YZ 1384)*
- anuy-içün geldük uş sinin kaza \ anı êtdük çünkü şorduñ sen bize (YZ 1458)*
- ol kişi çün kim eşitdi bu sözi \ kıldı āh ağıladı göyündi özi (YZ 395)*
- halk çün kim ol kanadı gördiler \ dīnlerinüñ külli terkin urdılar (MT 20)*
- zīra çün kim mülk bī-sultān ola \ az zamānda memleket vīrān ola (MT 49)*
- çün kim ol beg işidür bu sözleri \ kakımakdan kan tolar hem gözleri (MT 131)*
- sen hakikat bil ki yüz 'ālem günāh \ mahv ola çün kim kıla 'āsi bir āh (MT 679)*
- ata ana çün kim altun gördiler \ oğlanı öldürmeg-içün virdiler (MT 964)*
- kur'ayı çün kim bırakdılar revān \ kur'alari hüdhüde düşdi hemān (MT 1539)*
- işbu bir hōş dāsītānı añlañuz \ remzini çün kim bilesiz tañlañuz (MT 2235)*
- tañrı adın çün kim añduñ iy 'azīz \ hem nebī'nüñ na'tını kılduñ temīz (MT 2552)*
- āyine çün kim tamām olmış ola \ bir safāsı yaluñuz kalmış ola (MT 2702)*
- zāhidüñ çün kim riyāsı olmaya \ hīç senüñ fitneñ katına gelmeye (MT 3420)*
- süheyl aña şordı ki hālūñ nite \ olup idi çün kim gönildüñ öte (SN 4679)*

3.1.3.3.2. Nite Kim

“Nite (<neteg<ne+teg)” soru zarfı ve ki kim birleşigi olup Batı Türkçesinde kullanılan bu bağlaçlardan “niteki”, ilk devrelerden sonra terk edilmiş; “nitekim” ise başlangıçtan bugüne kullanılagelmiştir (Tiken, 2004, S. 98). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar'da 11 adet örneği bulunmaktadır. Yusuf u Zeliha'da ve Mantıku't Tayr'da örneklerine rastlanmamıştır.

süheyl eyledi ol dem öküş fiğān \ yalıncañ nite kim anadan toğan (SN 5497)

“Süheyl o anda anadan doğma çıplak çocuk gibi acıyla çok bağırıp çağırdı.”

Anlatıcı, *süheyl eyledi ol dem öküş fiğān* önermesinde Süheyl'in acı içinde çılgınlık attığının bilgisini verir. *Yalıncaḥ anadan toğan* önermesinde ise doğum esnasında olduğu gibi çıplak durumda olduğunun bilgisini verir. Örnekte Süheyl'in yaşadığı acıdan dolayı bağırdığını okuyucuya anlatmaktadır. Önergeler arasındaki ters nedenleyici ilişkiyi “*nite kim*” bağlaç işlevli birim ile yapmıştır.

işit neyleyiser aḡa nev-bahār \ nite kim kışi göndürür nev-bahār (SN 2420)

“Nevbahār'ın ona neler yapacağını dinle! Şöyle ki bahar mevsimi kışı gönderir.”

Anlatıcı, birinci önerme *işit neyleyiser aḡa nev-bahār* ile ikinci önerme *kışi göndürür nev-bahār* arasında sonuç-sebep ilişkisi kurmak için “*ki*” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır. “Bahar mevsimi gelirken kış bitmektedir o yüzden Nevbaharın yapacaklarını bekle.” uyarısında bulunur.

senüñ sırruñı gizleyem bî-muḡāl \ nite kim bu zihnümde dürlü ḡayāl (SN 3687)

“Senin sırrını şüphesiz gizleyeceğim, dedi. Şöyle ki bu zihnimde çeşitli düşünceler var. ”

Örnekte, *senüñ sırruñı gizleyem bî-muḡāl* ile *bu zihnümde dürlü ḡayāl* önermesi arasında “*nite kim*” bağlaç işlevli birim neden-sonuç ilişkisi oluşturmuştur. “*Nite kim*”, birinci önermenin ardında yer alarak art konum özelliği gösteren ikinci önermede odaklanmayı sağlayan birimdir. Birinci önermede gerçekleşmiş eylemin nedenini vermekte, sonuç-sebep ilişkisi kurmaktadır.

sizi ṭağıdavuz nite kim büliç \ göresiz carab nice urur kılıç (SN 2657)

nite kim kuruda olur cānavar \ deñizde daḡı hem anuñ bigi var (SN 2945)

senüñ sırruñı gizleyem bî-muḡāl \ nite kim bu zihnümde dürlü ḡayāl (SN 3687)

revā olmaya kimseyi kınamak \ nite kim aḡu içmegi şınamak(SN 4157)

hemīn on ḡul aldılar ive ive \ segirdürler idi nite kim ava (SN 4465)

çukallu ere ḡoz atıcaḡ çevük \ kopardı eyerden nite kim kevük (SN 4491)

alıp ortaya çaldılar şur-nāyı \ ḡaḡaladılar nite kim ṭurnayı (SN 4497)

geḡ güler idi nite kim bahār \ geh aḡlardı bülbülleyin zār zār (SN 5331)

3.1.4. Zamansal Bağlaç İşlevli Birimler

Türkçede zaman bildiren unsurlar arasında edatlar ve zarflar yer alır. İki durum veya tümce arasında zaman ilişkisi kurarak bir bağlantı meydana getiren bu unsurlar, alıcının iki tümceyi birbirine bağlamasını ve metni anlamlandırmasını sağlayarak metindeki bağlaşıklığın kurulmasına katkıda bulunurlar (Balyemez, 2010, s. 161). Bağladığı iki unsur arasında “öncelik, sonralık, eş zamanlılık” gibi zaman ilişkileri kuran bu birimler, bu çalışmada zamansal bağlaç işlevli birimler olarak incelenmiştir. Yusuf u Zeliha’da, ziy ki, imdi, pes, tā ki, bu kez ,ol sā’atda, vb. birimler, bağladığı unsurlar arasında zaman ilişkisi kurduğu için zamansal bağlaç işlevli birimler başlığında değerlendirilmiştir. “Basit zamansallar” ve “an içinde olmayı bildiren zamansallar” olmak üzere iki grupta incelenmektedir.

3.1.4.1. Basit Zamansal

Basit zamansal özellikteki bağlaç işlevli birimler “önergelerin ardışıklığını bildirenler”, “önergelerin eş zamanlı olduğunu bildirenler”, “ikinci önermenin daha sonra geldiğini bildirenler”, “birinci önermenin ikinci önermede yinelenildiğini bildirenler” olmak üzere 4 alt başlıkta incelenmektedir.

3.1.4.1.1. Önergelerin Ardışıklığını Bildirenler

Gerçekleşme anını dikkate alarak öncelik ve sonralık sırasına göre ardışıklık oluşturan pes bağlaç işlevli birimi geldiği önergelerde zaman kavramını vurgulamaktadır.

3.1.4.1.1.1. Pes

Genellikle bağlama edatı ve zarf olarak kullanılan “pes” nadiren ünlem olarak da karşımıza çıkar (Tiken, 1993, s.177).

Önermede gerçekleşen zamanı özetlemek için kullanılan *pes* bağlaç işlevli birimi, günümüzde esasında “kısaca” olarak kullanımının yanında “öyleyse”, “ondan sonra, ardından”, “sonunda” gibi anlamları görülebilmektedir. Esas itibarıyla zarf ve bağlaç; nadiren de ünlem olarak kullanılmış bulunmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 44, Yusuf u Zeliha’da 3, Mantıku’t Tayr’da 15 adet örneği bulunmaktadır.

eytdi siz yitürdünüz ol oğlanı \ pes kanı tonında kurdun nişānı (YZ 149)

“ ‘O çocuğu siz kaybettiniz, ardından gömleğinde kurdun izi nerede?’ dedi.”

Örnekte *eytdi siz yitürdünüz ol oğlanı* birinci önermesi, “pes” bağlaç işlevli birimi aracılığıyla *kanı tonında kurdun nişanı* biçiminde yer alan ikinci önermeye bağlanmıştır. İlgili bağlaç işlevli birim, iki önermeyi birbirine bağlamanın yanında, ikinci önermedeki “pes”in iki önermeyi aynı anda kapsayan bir zaman dilimi için geçerli olduğunu bildirmiştir.

ma'rifet vādisine andan irer \ pes varur tevhīd vādīsın sürer (MT 4147)

“Marifet vadisine vardıktan hemen sonra bineğini tevhid vadisine sürer.”

Örnekte *ma'rifet vādisine andan irer* ile tasavvuftaki marifet derecesine ulaşması bilgisini içeren birinci önerme ardından *varur tevhīd vādīsın sürer* mutassavvıfın tevhid derecesine ulaştığı bilgisini içeren ikinci önerme gelmiş ve önermeler “pes” zamansal bağlaç işlevli birim ile bağlanmıştır. Söz konusu bağlaç işlevli birim, önermeleri bağlama görevinin yanında art arda gerçekleşen bir olay örgüsünü bildirmek için kullanılmıştır.

bilürsin dili sen dīni dahı bil \ ki pārsīce durur gönül adı dil \ pes ĩmān ta'alluk dutupdur dile \ bu sözi uşul anlayan key bile (SN 241-242)

“Dili öğrendiğin gibi dini de öğren! Çünkü gönülün Farsçadaki ismi dildir. Sonuç olarak iman dile asılıdır; yol, yöntem bilenler bu sözü hakkıyla anlar.”

Anlatıcı, bir konu hakkında bilgi verdikten sonra peşinden zaman atlaması yaşamadan devam etmeyi tercih etmiştir. *Bilürsin dili sen dīni dahı bil ki pārsīce durur gönül adı dil* önermesinde hayatın temel taşlarından dilin inanç üzerindeki etkisinden bahsedilmektedir. *Īmān ta'alluk dutupdur dile bu sözi uşul anlayan key bile* önermesinde ise birinci önermede verdiği tavsiyeyi açıklar nitelikte birincinin gerçekleşmesi halinde dilin imanı pekiştireceği ve insanın anlama kapasitesiyle birlikte yol alabileceği bilgisi verilir. İki önermeyi peş peşe doğru biçimde anlamlandırmak için anlatıcı “pes” bağlaç işlevli birimi kullanılmıştır.

eytdi siz yitürdünüz ol oğlanı \ pes kanı tonında kurdun nişanı (YZ 149)

ziy ki görklü eylemişsin sen bunı \ bunda yok illā kötīfar pes kanı (YZ 488)

ger dilersin sen anı ündeyesin \ pes gerek kim bir kiçi ev yapasın (YZ 1436)

kamu nesnede pes anuñdur dilek \ zi-tahte's- şerā tā-be-evc-i felek (SN 73)

meger buyruğı anuñ ola vü pes \ yile dahı oldur buyuran ki es (SN 76)

anā kullık itmek pes evlā durur \ ki hallāk u rezzāk u mevlā durur (SN 219)

- pes* eylük bulıcağ ne ādem ola \ ki yırtıcı hayvāndan alu kala (SN 231)
- pes*īmān ta'alluğ dutupdur dile \ bu sözi uşul anlayan key bile (SN 242)
- pes* incitme zinhār gönülleri \ içünî taşuñ bigi tutğıl arı (SN 269)
- pes* anla ki her bir sözün haşleti \ belürür mu'ayyen durur 'illeti (SN 321)
- pes* işler düzer kamu endişeden \ balıkşudan aşlan kaluñ mişeden (SN 326)
- pes* ağdurdı tahta dutuban elin \ kodı başına tāt u virdi ilin (SN 436)
- işitdüresin kulağına anuñ \ *pes* andan girü fāriğ olsun canuñ (SN 1468)
- dirīgā bu hasretde ben ger ölem \ *pes* işümde kāhillik itmiş olam (SN 1494)
- pes* andan revān döndi kız kıçına \ girü indi tamdan sarāy içine (SN 1504)
- revān tahtına ağdı aldı kadeh \ eline vü *pes* cānı buldı ferağ (SN 1545)
- aça ağzını bir kelecı ide \ *pes* andan girü sehl ola ger gide (SN 1664)
- pes* andan yüzün açar idi az az \ kılur idi bir demde biñ dürlü nāz (SN 1781)
- örü tırdı *pes* anşuzın nev-bahār \ şanasın yavu kıldı nesne arar (SN 1786)
- karavaşa buyırdı *pes* nev-bahār \ ki kopuzı tır al berü zīnhā (SN 1797)
- pes* ol yigrek ola kalup yaluñuz \ gügemgündüz oturavuz korhusuz (SN 1935)
- sen āh eylediğün *pes* olmaya 'ayb \ dağı bilmezem bundan ayruhsı 'ayb (SN 2021)
- pes* anla ki şeytān atına binen \ kişi sağ esen hıç inemez inan (SN 2180)
- pes* eydür bu olmaya tırmağ yiri \ gidegör uşşuñ var ise yüri (SN 2295)
- didi bille kuluñ degül mi senüñ \ eyitgil kazıyye nedür *pes* anuñ (SN 2305)
- pes* ezdi birez dārū-yı hūş-ber \ içürdi vü key eyledi bī-ğaber (SN 2334)
- deñeyelüm iş ne durur bilelüm \ *pes* aña lāyık çāresin kılalum (SN 2513)
- buñalsılığ olsa *pes* aña degin \ güder dinçliğini gözetmez begin (SN 2841)
- eger ay ise nite bindi ata \ perīyise *pes* nişe kaçmaz öte (SN 2978)
- pes* andan ki çīn'e sefer ideven \ atan tapusına bile gideven (SN 3027)
- çü tālīs didi cühūda ki *pes* \ didüğün virevüz hemīn sözi kes (SN 3169)
- aña boyalı biz yiter ola *pes* \ çü bağlaya dībā vü çīn'e heves (SN 3413)
- güneş bigi *pes* burcdan bu gice \ ben indüm ü ay ağmış idi yüce (SN 3695)

- pes* eglenmeyüp mālumu dök ü yort \ *şakā-hāneler* yap u sen dahı dört (SN 3710)
- hemīn* ol olısar ki taḳdīrdür \ *pes* ayruḡı bī-hūde tedbīrdür (SN 4229)
- en* öñdin gerek kişi yoldaş bula \ *pes* andan yaraḡıla gire yola (SN 4266)
- pes* ol dahı oturdı şol yanına \ işit indi nolısar anlar yine (SN 4902)
- dönüp didi şa 'lūk'a *pes* nev-bahār \ ki iy bed-güher merdek-i nā-be-kār (SN 4908)
- pes* āḡāz idüp kubbeye naḡşın didi \ kim anuñ içün ḡuşşa nice yidi (SN 4986)
- pes* andan girü şāh idinüñ bunı \ bunuñ hatunı bilünüz hem beni (SN 5036)
- pes* ebleh kişi çünki tedbīrsüz \ işe şuna kendüzin eyler ucuz (SN 5126)
- ol eylūḡı hem geldi karşıusına \ *pes* eylūk ideḡör ü karşıu sına (SN 5171)
- pes* ol kimse zālīm durur la'neti \ ki sine ilede bile la'neti (SN 5174)
- çü sevgü kuşu nā-gāh elden uçar \ *pes* ol nesneden kaç ki senden kaçar (SN 5544)
- kişiden kalur hemīn eylūḡı *pes* \ ölicecek beden çün kesilür nefes (SN 5577)
- bir ayruḡı hem adı olsun didüm \ *pes* adını kenzü'l-bedāyic kodum (SN 5621)
- pes* bilünüz iy cihānuñ kuşları \ kim girü ol şāh düzer bu işleri (MT 242)
- pes* kız eydür olduñ-ısa merdikār \ dörd işi kılmak gereksin ihtiyār (MT 486)
- rence çün senüñ tenüñ rāzı degül \ *pes* nite eydür aña kim gel sen öl (MT 1001)
- rüstem eydür mīh taşa kaçan geçe \ işüñ işbu-y-ısa *pes* çıkduk hiçe (MT 1159)
- rüstem'e eydür in imdi gidelüm \ çünki alduk atları *pes* n'idelüm (MT 1187)
- pes* bize sen server olduḡuñ neden \ yolda bize rehber olduḡuñ neden (MT 1568)
- sāni' olmaz-ısa bu masnū'a *pes* \ kendüye sāni' ola iy hīç kes (MT 1899)
- bu-y-ısa kızıl bes ol kızıl kanı \ bu yeşil-ise *pes* ol yeşil kanı (MT 1969)
- geh gemide olur-ıdı gāh suda \ gemiçiniñ işi oldur *pes* n'ide (MT 2077)
- gemiçi nahviya eydür *pes* kamu \ 'ömrüñ oldı şimdi fānī iy 'amū (MT 2090)
- pes* halīfe bunlara ikrām ider \ hōş dutar yavlak çok in 'ām ider (MT 2303)
- pes* bu ümmet hükmine birikmedüñ \ sen muhammed hem araya sıgmaduñ (MT 3156)
- pes* baña ol 'ışk ola-y-ıdı harām \ kala-y-ıdum puhteler içinde hām (MT 3560)
- pes* bu sahrā kim saña şerh eyledüm \ vasfını bunça katuñda söyledüm (MT 3640)

ma 'rifet vādisine andan irer \ pes varur tevḥīd vādīsīn sürer (MT 4147)

3.1.4.1.2. Önermelerin Eş Zamanlı Olduğunu Bildirenler

Tā ki, ziy ki bağlaç işlevli birimler önermelerin aynı zaman diliminde gerçekleştiğini anlatır. Önermeler arasında zamansallık ilişkisi kurar.

3.1.4.1.2.1. Ziy ki

“Ziy ki” bağlaç işlevli birim, Eski Anadolu Türkçesinde “o vakitte, -ınca, -dıkta, -dığı zaman” anlamlarında zamandaşlık ifadesiyle yardımcı önermeyi ana önermeye bağlamaktadır. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Yusuf u Zeliha’da 10 adet örneği bulunmaktadır. Süheyl ü Nevbahar’da ve Mantıku’t Tayr’da örneklerine rastlanmamıştır.

ziy ki geldi bu arada bu haber \ güzgüye bakdı-y-ıdı yūsuf meger (YZ 191)

“Haberin geldiği sırada meğer Yusuf da aynaya bakıyordu.”

Geldi bu arada bu haber önermesini eşzamanlılık ifadesiyle *güzgüye bakdı-y-ıdı yūsuf meger* önermesine bağlayan “ziy ki” bağlaç işlevli birimdir. Birinci önermedeki haberin gelmesi eylemi ile ikinci önermedeki Yusuf’un aynaya bakması eylemi aynı zamana denk düşmektedir.

adı taymūs artuk yüz biñden süsi \ ziy ki vèrmiş aña ‘ālem tañrısı (YZ 327)

“Adı taymustur ve yüzden fazla askeri vardır, Tanrı ona ne güzel güç vermiştir.”

Örnekte *adı Taymūs artuk yüz biñden süsi* bilgisini içeren önermeyi *vèrmiş aña ‘ālem tañrısı* bilgisini içeren ikinci önerme izlemiştir. İki önermenin arasında “ziy ki” bağlaç işlevli yer almış ve ilgili birim, başında bulunduğu önermenin gerçekleşme zamanını bildirmek için alıcıya sunulmuştur.

döndi eydür zindān içre bir oğlan \ ziy ki bilür düşi söylemez yalan (YZ 714)

“Döndü ve dedi ki; zindan içinde bir oğlan var ki düşlerin yorumunu iyi bilir ve hiç yalan söylemez.”

Örnekte *döndi eydür zindān içre bir oğlan* bilgisini içeren birinci önermenin ardından *bilür düşi söylemez yalan* bilgisini veren ikinci önerme gelmiştir. “Ziy ki”

zamansal bağlaç işlevli birimi, ikinci önermenin birinci önermeden önce gerçekleşmiş olduğunu bildiren bir özellik göstermiş ve odaklamayı da ikinci önerme üzerine çekmiştir.

ziy ki geldi bu arada bu haber \ güzgüye bakdı-y-ıdı yūsuf meğer (YZ 191)

adı taymūs artuḡ yüz biñden süsi \ ziy ki vèrmiş aña ‘ālem tañrı’sı (YZ 327)

zelhā eydür ziy ki bildiñ sen işi \ bağrum oñulmaz içümdedür başı (YZ 451)

ziy ki görklü eylemişsin sen bunı \ bunda yok illā ḳoṭıfar pes ḳanı (YZ 488)

döndi eydür zindān içre bir oğlan \ ziy ki bilür düşi söylemez yalan (YZ 714)

gördi ol yūsuf anı batdı taña \ ziy ki ışk vèrmiş-idi tañrı aña (YZ 901)

ziy ki getürdüm bu sözi ben aña \ girdi zelhā-y-ıla yūsuf gerdeğe (YZ 912)

anda kızlanur zelīhā ziy ‘aceb \ ziy ki beklemiş anı ol ferd rab (YZ 913)

döndi eydür ey ya ‘ḳūb oğlanları \ uşbu şā‘uñ ziy ki tatlu sözleri (YZ 1283)

ziy ki beñzetmiş bunı dèr evüme \ hem haber vèrür andaki ḳavuma (YZ 1442)

3.1.4.1.2.2. Tā ki

“Tā ki” bağlaç işlevli birim Eski Anadolu Türkçesinde “vakitteki, -ınca, -dıkta, -dığı zaman” anlamlarında zamandaşlık ifadesiyle yardımcı önermeyi ana önermeye bağlamaktadır.

“Ta” ve onun “ki” ile pekiştirilmiş birleşik şekli “ta ki”, Farsçadır; “ta kim” ise, “ta ki”nin Türkçeleştirilmişidir. Aslî şekil olan “ta”nın, çekim edatı ve hatta ünlem edatı olarak da kullanılışları bulunmaktadır (Tiken, 1993, s.138). Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 1, Yusuf u Zeliha’da 10, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

yahūda eydür taḳuñ ip bêline \ tā ki yūsuf ène ḳuyu dibine (YZ 1185)

“Yehuda: ‘Beline ip takın ve Yusuf’u kuyunun dibine salın.’ der.”

Örnekte *taḳuñ ip bêline* önermesi ile *Yūsuf ène ḳuyu dibine* önermesi arasında zaman ilişkisini “tā ki” zamansal bağlaç işlevli birim kurmuştur. *Yahūda*’nın verdiği emir üzerine gerçekleştirilmesini istediği eylemler; Yusuf’un beline ip geçirilmesi ve kuyunun dibine sarkıtılmasıdır. “Tā ki” bağlaç işlevli birimin bu eylemler arasında öncelik-sonralık ilişkisi kurduğunu da görüyoruz.

dek durayım bāri beni bilmesün \ tā ki öldürmege kasdum kılmasun (MT 1165)

“Uslu durayım da beni farketmesin, o vakte kadar öldürme niyetimi anlamasın.”

Örnekte *dek durayım bāri beni bilmesün* önermesinde hikâye kişinin belli bir zamana kadar farkedilmemesi gerektiğinden bahsedilir. Belli vaktin hangisi olduğu da *öldürmege kasdum kılmasun* önermesinde verilir. Önergeler arasındaki zamansal gerçekleşen olayların ilişkisi “tā ki” zamansal bağlaç işlevli birimi ile gösterilir.

beni ko ki katıñda olavanın \ koyup gitmeyem tā ki ölevenin (SN 2143)

“Beni yanında kalmam için bırak; ben, ölene kadar huzurundan ayrılmam.”

Örnekte, *beni ko ki katıñda olavanın koyup gitmeyem* önermesinde beni yanına al huzurundan gitmeyeyim bilgisini içeren bir önerme bulunmaktadır. *Ölevenin* önermesinde ölünceye kadar anlamını içermektedir. Bu önergeler arasındaki zamandaşlık ilişkisi için “tā ki” bağlaç işlevli birimi kullanılır.

dek durayım bāri beni bilmesün \ tā ki öldürmege kasdum kılmasun (MT 1165)

beni ko ki katıñda olavanın \ koyup gitmeyem tā ki ölevenin (SN 2143)

tanrı adın aḡuban girem söze \ tā ki éne tanrı’dan raḡmet bize (YZ 1)

yahūda eydür taḡıñ ip bêline \ tā ki yūsuf éne kıyu dibine (YZ 099)

eytdi destūr vēr baḡa tā kim varam \ ne ki kırd var kamu bunda getürem (YZ 0158)

tevbe kılsun suçına gelsün yola \ tā ki gide üstümüzden bu bela (YZ 246)

értesi gelür iki altun vērür \ tā ki yūsuf yüzini bir kez görür (YZ 309)

yūsuf eydür ben bu yerden gitmeyem \ tā ki suçum mālīke eytdürmeyem (YZ 737)

tā ki ya ‘kūb bilmeye yūsuf varı \ dün ü gün aḡlayuban kıla zārī (YZ 994)

yūsuf eydür eltüñ ayruḡ sarāya \ tā ki toynca bular ta ‘ām yēye (YZ 1077)

tā ki göre cānı anda sevine \ anı göre aḡlamaya avına (YZ 1088)

gelsün andan girsün ol ol şāra \ tā ki işin tanrı anıḡ başara (YZ 1494)

3.1.4.1.3. İkinci Önermenin Daha Sonra Geldiğini Bildirenler

Birinci önermenin gerçekleşme zamanından sonra gelen “āhir” bağlaç işlevli birimi ikinci önermenin zamansallık sıralamasında birinci önermeden daha sonra geldiği ifade eder.

3.1.4.1.3.1. Āhir

Arapça kökenli sözcük “ahir”, “son, sonra, sonraki” anlamlarındadır. Kullanıldığı metinde önermeler arasında öncelik-sonraklık ilişkisi kurar. “Āhir” bağlaç işlevli birim, Eski Anadolu Türkçesinde kullanıldığı önermenin zamansal boyutta bağladığı önermeden daha sonra gerçekleştiğini belirtir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 8, Yusuf u Zeliha’da 27, Mantıku’t Tayr’da 17 adet örneği bulunmaktadır.

eytdi dün gün tapar-idum ben seni \ āhir ac koyduñ tulaz yoḥsul beni (YZ 886)

“Ben sana gece gündüz tapardım ama sonunda beni aç, susuz ve yoksul bıraktın.”

Örnekte gece gündüz iman edildiği bilgisini veren *dün gün tapar-idum ben seni* biçimindeki birinci önermenin ardından, aç ve yoksul bırakıldığı bilgisini veren *ac koyduñ tulaz yoḥsul beni* biçimindeki ikinci önerme yer alır. Önermeler arasındaki öncelik-sonraklık ilişkisini sağlamak için ise “āhir” zamansal bağlaç işlevli birimi kullanılır.

niçeme kim mü’min eksüklük kılur \ āhir ĩmān kendü hasmını bilü (MT 3458)

“Herhangi bir inanan kendini eksik bırakır, sonra imanı kendi düşmanı sanır.”

Anlatıcı, insanın genel durumu hakkında bilgiyi birinci önerme *niçeme kim mü’min eksüklük kılur*’da vermektedir. Önermede insanın ilim bakımından zayıf kalmasından bahsetmektedir. İkinci önerme *ĩmān kendü hasmını bilü*’de ise ilmi eksik kalan kişinin imanından şüphe duyulduğuna dair bilgi vermektedir. “Āhir” bağlaç işlevli birim önermeler arasında öncelik-sonraklık ilişkisi oluşturmuştur.

didi niçeme dün ü gün yürüdüm \ āhir mişede hem yimiş yir idüm (SN 3527)

“Gece gündüz, her ne kadar yürüdüysen yolun sonuna kadar meşe ağaçlarındaki meyveleri yemekteydim.”

Örnekte *niçeme dün ü gün yürüdüm* önermesi ile gece gündüz devamlı yürüdüğüünün bilgisini, *mişede hem yemiş yir idüm* önermesinde ise birinci önermenin sonrasında gelişen olayları anlatmaktadır. Meşe ağaçlarının meyvesini yemek zorunda kalması birinci önermenin yaşanması sonucudur. Anlatıcı önermeler arasındaki öncelik-sonralık ilişkisini “ahir” bağlaç işlevli birim ile yapmaktadır.

budur āhir kışşalaruñ görklüsi \ kur‘ān içre muşhaflaruñ yazusı (YZ 16)

eytdiler kim yā baba yūsuf kanı \ gāfil olduk kurd yēdi āhir anı (YZ 140)

eydür ol üç kez düşümde gördüğüm \ budur āhir dēreyüm bir dem ögüm (YZ 375)

zelhā eydür gördüğüz mi siz bunı \ budur āhir yanduran dün gün beni (YZ 593)

eytdi dün gün tapar-idum ben seni \ āhir ac koyduñ tılaz yohsul beni (YZ 886)

oldı āhir ol senüñ kardaşuñ \ görisersin hoş-durur senüñ işüñ (YZ 1102)

beşir eydür benem oğluñ dēdügüñ \ benem āhir ol hikāyet ētdügüñ (YZ 1373)

niçe sūret āhir iy sūret-perest \ sūreti n’ider olan ma’nīde mest (MT 282)

od gibi her gün düşerem ben suya \ şimdi girme didügüñ āhir neye (MT 301)

nitekim sen sayruya dermān gerek \ āhir ol oglana dahı cān gerek (MT 996)

sen dilersin kim bu sayruluk gide \ āhir ol ölmege nite sabr ide (MT 999)

eydür anı görmedüm-ise ne var \ kendü adından āhir bellüdür er (MT 1195)

tañrı kavlı şunça gücüñ var senüñ \ ne kaçarsın bir gör āhir düşmenüñ (MT 1275)

evliya vü enbiyāsına inan \ niçe bir uyyıyasın āhir uyan (MT 1325)

gerçekin āhir kime söyleyelüm \ kangı birini yalan eyleyelüm (MT 2309)

niçeme kim mü’min eksüklük kılur \ āhir imān kendü hasmını bilür (MT 3458)

nitesi gelüp ağayıldı tama \ āhir fehmi tangrı virür ādeme (SN 1530)

yārumdan ırak düşdüm ü yirümden āvāre \ zahmet yiter āhir beni cānuma yitürdi (SN2494)

āhir dün oranuñuzı gördüğüz \ şoloñ dem ki aramuza girdüğüz (SN2654)

yüzümden şuyı cānavardan kanı \ niçe dökem inşāfım āhir kanı (SN 2956)

didi nişe kaçduñuz u noldı \ āhir bu mişede yemiş boldı (SN 2971)

didi niçeme dün ü gün yürüdüm \ āhir mişede hem yemiş yir idüm (SN3527)

āhir bir gün ola ki şardan çıka \ gözüm bir kez anuñ yüzine bağa (SN3906)

ben üç gün içinde nitesi varam \ degül kâğıd āhir ki yolu dürem (SN4346)

3.1.4.1.4. Birinci Önermenin İkinci Önermede Yinelendiğini Bildirenler

Birinci önermedeki bilginin ikinci önermede zaman açısından farklı olmasına dikkat çekerek yinelendiğini belirtmek için kullanılan bağlaç işlevli birimlerdir.

3.1.4.1.4.1. Bu Kez

“Bu kez” bir olayın veya olgunun tekrarlandığını gösteren ifade olarak Eski Anadolu Türkçesinde zamansal bağlaç işlevli birim biçiminde kullanılmıştır. Bu bağlaç işlevli birimin görevi, başında kullanıldığı önermenin daha önce gerçekleşmiş önermeyi şimdiki zamanda tekrarlatması ve öncekinden başka şekilde sonuçlanacağını bildirmesidir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 25, Yusuf u Zeliha’da 10 adet örneği bulunmaktadır. Mantıku’t Tayr’da ise örneklerine rastlanmamıştır.

*bildi yūsuf bunlaruñ n’ettüğini \ bunlar öldürmege kaçd êdüğini *

bu kez añsuzdan güler yūsuf nebī \ gülmedi ömrinde hêç anuñ gibi (YZ 75)

“Yusuf bunların ne yapmak istediklerini ve kendisini öldürmeye kastettiklerini anladı. Bu kez Yusuf peygamber ömründe gülmediği kadar güldü.”

Anlatıcı, örnekte “bu kez” bağlaç işlevli birimi ile Yusuf’un kardeşlerinin kendisini öldürmek istediğinin bilgisini içeren *bunlar öldürmege kaçd êdüğini* birinci önermesini, Yusuf peygamberin buna gülerek karşılık verdiği bilgisini içeren *añsuzdan güler yūsuf nebī* ikinci önermesine bağlamıştır. Bağlaç işlevli birim, iki önermeyi birbirine bağlamanın yanında, ikinci önermenin gerçekleşme zamanının şimdiki zamanda olduğunu bildirmiştir.

n’eyledi gördüñ-mi koñfar bize \ bu kez ayruk kayurmagil bu söze (YZ 564)

“Kutayfer’in bize ne yaptığını gördün mü, bu kez kaygılanma ve sözüme gel.”

N’eyledi gördüñ-mi koñfar bize önermesinde Kutayfer’in kendilerine yaptıklarını bilip bilmediğinin bilgisini içeren birinci önerme, sözlerine dikkat etmesini istediği bilgisini veren *ayruk kayurmagil bu söze* biçiminde ifade edilen ikinci önermeye bağlanmıştır. Önergeleri birbirine bağlayan “bu kez” bağlaç işlevli birimi,

birinci önermedeki verilen bilgilerden ders alınması gerektiğini bildirerek ikinci önermede yapılması gereken bilgileri birbirine bağlamaktadır.

aradan ta'āmi çü götürdiler \ bu kez süci içmege oturdular (SN 843)

“Yemek sofraları kaldırılınca bu defa içki içmek için oturdular.”

Örnekte metin üretici, “yemeği kaldırdılar” bilgisini içeren *aradan ta'āmi çü götürdiler* birinci önermesini “bu kez” bağlaç işlevli birimi aracılığıyla “içki içmek için oturdular” bilgisini içeren *süci içmege oturdular* ikinci önermesine bağlamıştır. Anlatıcı metin içerisindeki kişilerin birlikte yemek yedikten sonra içki içtikleri bilgisini verir. Olayları art arda sıralayan ilgili bağlaç işlevli birim, iki önermeyi birbirine bağlamanın yanında, ikinci önermedeki gerçekleşen zamanın birinciden daha sonra olduğu bilgisini verir.

bildi yūsuf bunların n'ettüğünü bunlar öldürmege kaçd ettiğini (YZ 75)

bu kez anşuzdan güler yūsuf nebī \ gülmedi 'ömrinde hēc anuñ gibi (YZ 76)

göçdi andan dahı gitdi yolıra \ söz üküşdür bu kez erdi mısır'a (YZ 0301)

kim bu kez kend' özüñi gördün zelīl \ kıymet urdı lā-cerem saña celīl (YZ 0413)

varı şehvet barmağından tökülür \ şehveti gider bu kez sākin olur (YZ 0545)

n'eyledi gördün-mi koñfar bize \ bu kez ayruk kayurmagil bu söze (YZ 0564)

ya 'kūb eydür bir bu kez dahı varuñ \ yine ol kumāşı éledi vērün (YZ 1018)

görüñür bu kez tururlar ağlaşu \ kim kalur görür-ise 'acebleşü (YZ 1376)

şükr kıldı anda ya 'kūb tañrı 'ya \ bu kez eşit yūsuf'ı kim n'eyleye (YZ 1394)

tābūtı çıkardılar eyle kılı \ oldu tarlık bu kez ol yaña ulu (YZ 1509)

bu kez didi naqqāşa oğlan ki sen \ baña yigrek olduñ bugün atadan (SN 664)

bu kez dün ü gün çāre isteyelüm \ aña çāre vardur çü degül ölüm (SN 675)

gelicek bu kez otura gitmeye \ şu yoh nesneyi ārzū itmeye (SN 729)

aradan ta'āmi çü götürdiler \ bu kez süci içmege oturdular (SN 843)

bu kez gördi bir hoş şüretlü kişi \ ki göñlini aldı anuñ bakışı (SN 878)

bu kez okıya şaruñ uluların \ bile vara vire elinde varın (SN 1063)

ne sözler ki var idi söylediler \ bu kez çün sözi hatm eylediler (SN 1112)

tamāmet gelenler ile görüşür \ bu kez hōnı düzmek için dürişür (SN 1147)
haķıķat bu kez bildi anuñ işin \ anı istediğin yazın u kışın (SN 1299)
çü evvel sen işlediñ işbu işi \ bu kez ger görürseñ revā iy kişi (SN 1404)
bu kez çün geliser yüzüñi çevür \ görürseñ ne var anı görmeze ur (SN 1532)
özi göynüp ol sözleri dinledi \ unıtdı ol āhı bu kez inledi (SN 2028)
bu kez key bakıcahķızı yüzine \ için söyledi kendü kendüzine (SN 2241)
öküş zārılığ itdi kıldı hurüş \ didi iy dirīgā bu kez bildüm uş (SN 2672)
tutar şol kolin togru bu kez sağın \ öñince ho eşti kaçadur şıgın (SN 2883)
seni kızıduğunu bildüm bu kez \ hünerlerüñ āhir belürdi az az (SN 3097)
bu kez çün bilindi kim ol kız imiş \ şāh-ı çīn kızıdur zihī müşkil iş (SN 3129)
bu kez kim cühūdı görem hulķ idem \ ki bu hulķ ile aldanur çok ādem (SN 3228)
didi bu kez ümīzūñe iresin \ öginde bu kim nitdügüm göresin (SN 3289)
bu kez çünkü katına geldi cühūd \ şanasın iñen mahrem oldu cühūd (SN 3293)
ağaç gölgesiyidi hoş yilcügez \ karın toh ma şūka hāzır bu kez (SN 3357)
bu kez gördi ol geldüğünü uca \ şataşdı idi dahı dürlü güce (SN 3524)
çü kaytās anda bu resme kalur \ bu kez gel cühūdı işit ne kılur (SN 4022)
bilimezdi kadrin görürken yüzün \ bu kez kānic oldu ki bula izin (SN 4060)
koyu gölgeçük buldı anda birez \ oturdı vü eydür idi ben bu kez (SN 4197)

3.1.4.2. “An” İçinde Olmayı Bildiren Zamansal

3.1.4.2.1. Geçmiş Zamanda “An” İçinde Olmayı Bildirenler

Önermenin içeriğinin geçmiş zamanda gerçekleştiğini anlatmak için “ol sa'atta” bağlaç işlevli birimi kullanılır. Zamansal bağlaç işlevli birim daha önce bilinen bir zaman diliminde anlatılan önermenin devam ettiğini de vurgulayabilir.

3.1.4.2.1.1. Ol Sa'atta

Önermelerin eş zamanlı gerçekleştiğini bildiren “ol sa’atte”, “ol sa’at”, “ol sa’at ki” zamansal bağlaç işlevli birimleri “o vakit vakit, o an” anlamlarına gelmektedir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 2, Yusuf u Zeliha’da 4, Mantıku’t Tayr’da 1 adet örneği bulunmaktadır.

tañ atmışdı hem ol sâ’at göz göre \ yaramazdı kim şāra dahı gire (SN 3745)

“Şafak sökmüştü, o vakit göz göre göre artık şehre girmek uygun olmazdı.”

Anlatıcı, *tañ atmışdı* önermesinde gün içerisindeki bir zaman dilimini dile getirmektedir. İkinci önerme *göz göre yaramazdı kim şāra dahı girede* hava aydınlandığı için gizlenememekten bahsetmektedir. Anlatıcı, önermeleri aynı zaman diliminde kullanmak için “ol sa’at” bağlaç işlevli birimi kullanmıştır.

‘avrat eydür ben dahı yavlak seni \ sevdüm ol sâ’at ki sen sevdüñ beni (MT 2984)

“Kadın der ki: Ben seni çok sevdiğim vakit sen de beni sevdin.”

Anlatıcı, *ben dahı yavlak seni sevdüm* önermesinde kadının sevdiği kişiyle geçmiş zamandaki anısını paylaşmaktadır. *Sen sevdüñ beni* önermesiyle de sevgisine karşılık bulduğundan bahseder. Örnekte iki önermenin de eş zamanda gerçekleştiğini anlatmak için “ol sâ’at ki” bağlaç işlevli birimden yararlanmıştır.

ol sa’at bulut gider gün açılır \ şavķ-ı nûrı ‘ālem üzre saçılır (YZ 252)

“O anda bulutlar gider güneş açılır, güneşin nurlu ışıkları yeryüzüne saçılır.”

Örnekte *bulut gider gün açılır* önermesi ile *şavķ-ı nûrı ‘ālem üzre saçılır* önermesinin eşzamanlı gerçekleştiğini ifade etmek için “ol sa’atta” zamansal bağlaç işlevli birim kullanılmıştır. Önermelerde gerçekleşen bulutun gidip güneşin ortaya çıkmasıyla ışığın yeryüzüne ulaşmasının aynı zaman diliminde gerçekleştiği anlatılır.

ol sâ’at bulut gider gün açılır \ şavķ-ı nûrı ‘ālem üzre saçılır (YZ 0252)

çün bu sözi söyledi düşdi yere \ hurd uşandı oldu ol sâ’at pere (YZ 0437)

geldi ol sâ’at içinde cebre ‘îl \ eytti ya ‘kûb saña buyurdi celil (YZ 1403)

tavaffanī musliman va alḥiknī bi 'ş-şāliḥīn \ éndi gökden ol sâ'at rūḥu 'l-emīn (YZ 1473)

tañ atmışdı hem ol sâ'atgöz göre \ yaramazdı kim şāra dahı gire (SN 3745)

sünü kaldurup çün gözi kızdıdı \ biş on kişiye şol sâ'at dizdidi (SN 4485)

'avrat eydür ben dahı yavlak seni \ sevdüm ol sâ'at ki sen sevdün beni (MT 2984)

3.1.4.2.2. Şimdiki Zamanda “An” İçinde Olmayı Bildirenler

Önermenin gerçekleştiği zaman diliminin yaşanmakta olduğunu vurgulamak için “imdi” bağlaç işlevli birimden yararlanılır.

3.1.4.2.2.1. İmdi

Bugün Türkiye Türkçesinde nadiren bağlaç olarak karşımıza çıkan “imdi” tarihî devrelerde yaygın bir şekilde hem zarf hem de bağlaç olarak kullanılmaktaydı. “İmdi”, Köktürkçede “amti” (“şimdi, şimdiki” anlamlarında) Eski Uygur Türkçesinde “amti, êmti, amdı, êmdi” (“şimdi” anlamında) (Caferoğlu, 2011) şekillerinde görülmektedir. “İmdi” ile, Karahanlı Türkçesinden sonra karşılaşırız. Karahanlı Türkçesindeki şekil, “emdi” ve “imdi” (Eckman, 1979 – Akalın, 200); Çağatay Türkçesinde “imdi” (Hacıeminoğlu, 1992, s.162); Eski Anadolu Türkçesinde Türkçesinde “emdi” ve “imdi” olarak görülüyor. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinden Süheyl ü Nevbahar’da 50, Yusuf u Zeliha’da 28, Mantıku’t Tayr’da 67 adet örneği bulunmaktadır.

varasız çün ol şāra her ikiñüz \ hā ki zinhār bir qapudan girmenüz (YZ 1022)

imdi yöneldi giderler mışıra / saklayup bünyāmīni ol yol sıra (YZ 1023)

“Siz oraya vardığınızda sakın hepiniz aynı anda içeri girmeyin, ikişer ikişer girin. Şimdi Mısır’a doğru yöneldiler giderler, giderken yol boyunca bünyamini iyi saklarlar.”

Verilen örnekte *varasız çün ol şāra her ikiñüz hā ki zinhār bir qapudan girmenüz* önermesinde grubun Mısır sarayına vardıklarında kapıdan hep birlikte değilde ikişerli olarak girmelerini tavsiye etmektedir. Tavsiyenin gerçekleşmesinin yanı sıra Bünyamin’i saklayarak yol aldıkları bilgisini veren *yöneldi giderler mışıra saklayup bünyāmīni ol yol sıra* önermesi ile şimdiki zamana geçerken “imdi” zamansal bağlaç işlevli birim kullanılmıştır.

ger kılur-ısa saña 'aqluñ yārī \ imdi eşit ol yūsuf peygāmberi (YZ 1060)

“Eğer söylediklerimi anlayacak kadar aklın varsa, şimdi Yusuf peygamberin yaptıklarını işit.”

Örnekte anlatıcı, *ger kılur-ısa saña ‘akluñ yārī birinci önermesinde* kişinin söylenen şeyi anlamada yeterli olup olmadığı ifade edilmiştir, ikinci önermede bu bilgiye ilave olarak *êşit ol yūsuf peygāmberi* Yusuf peygamberin yaptıklarını işit bilgisini alıcıya sunmuştur. Önergeler birbirine eş bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Söz konusu eş zamanlılığı vurgulayarak önergelerin birbirine bağlanmasını sağlayan ise “imdi” bağlaç işlevli birimdir. Yeni bir bilgi içeren ikinci önermeden hemen önce kullanılan “imdi” bağlaç işlevli birimi odaklamayı ikinci önerme üzerine çekmiştir.

od gibi her gün düşerem ben suya \ şimdi girme didüğüñ āhir neye (MT 301)

“Ben her gün ateş olup suya damlamaktayım, sen şimdi girme demeye başlarsın.”

Od gibi her gün düşerem ben suya önermesinde hikâye kişinin (sevdiğine kavuşmak için) her gün ırmağa girdiği bilgisini vermektedir. *Girme didüğüñ āhir neye* önermesinde ise kişinin ırmağa neden girilmemesinin istendiği sorgulanmaktadır. “Şimdi” bağlaç işlevli birim, iki önermeyi birbirine bağlamanın yanında, ikinci önermenin gerçekleşme zamanının şimdiki zamanda olduğunu bildirmiş, odaklamayı ilgili önerme üzerine çekilmiştir.

şimdi tolundılar uş henüz dahı \ yörü ardından baña yūsıf’ı oñı (YZ 64)

diler-idüm tañrı ‘dan seni görem \ şimdi anuñdur baña luñf u kerem (YZ 318)

elli yıldur yanaram hecrüñ-ile \ şimdi buldum uş seni düşdüñ ele (YZ 501)

şimdi sen beğenmedüñ yūsuf bunı \ tevbe kıl hil ‘at geyür hoş tut anı (YZ 866)

senüñ oğluñ diridür şanma ölü \ şimdi sultān durur oğluñ bil bellü (YZ 1215)

ya ‘küb eydür bilmedüm firāk odın \ şimdi bildüm çünkü taddum ben tadın (YZ 1384)

kapudan daşra eledür kor anı \ şimdi koylupdur anda yūsuf teni (YZ 1523)

görindi irişicek aña degin \ gör imdi kim ol nice dirdi ögin (SN 127)

didi şāha buldum begendüm yiri \ eyitdi ki bünyād ur imdi yüri (SN 1332)

didi iy cānum biñ yıl olğıl esen \ didüñ imdi işit cevābını sen (SN 1931)

tamām olıcağ ‘aksine döner iş \ nice diler iseñ var imdi düriş (SN 5528)

tolup gözleri indı yaş yüzine \ için söyledi kendü kendüzine (SN 506)

- çeri hep ol arada kondı tamām \ çü güneş yir altına indi tamām* (SN 900)
- bir iki söz indi şehe diyeyim \ bu didüğünün kaygusun yiyeyim* (SN 1205)
- girü ittifāk indi kaçan ola \ ki tam üstine şalunuban gele* (SN 1459)
- süheyl eydür indi nice şabr idem \ güneş var iken gölge niçe güdem* (SN 1492)
- pes andan revān döndi kız kıçına \ girü indi tamdan sarāy içine* (SN 1504)
- hayāline düşüp olduñdı iy süheyl hayāl \ gel indi uş yüzini gördünñ oldu hoş şaşa hāl* (SN 1517)
- didi olmaz oturmağ indi hele \ otur tahtuñā al kopuzı ele* (SN 1610)
- var indi tapu kıl digil kim aña \ ki ben kaldum işbu sözünden taña* (SN 1703)
- sen indi sözümü işit gör ki ben \ ne dirven kabūl it anı eyle sen* (SN 1858)
- kapılmış idüm bir hayālünñe ben \ hoş indi irişdüm vişālünñe ben* (SN 1906)
- tur indi ki ötdi be-cid bidnus \ çalınısar atam sarāyında kūs* (SN 1924)
- uş indi ki oldum şaşa karavaş \ uşandunñ hem eyle gerek iy şabāş* (SN 2018)
- süheyl eydür indi tapusına sen \ girü var u baş ço kapusına sen* (SN 2095)
- süheyl'e didi nev-bahār indi gör \ ki içenlerünñ olısar gözi kör* (SN 2155)
- bizüm kardaşumuz hele uş budur \ inanmazsın indi bize hoş budur* (SN 2200)
- şehe eydür indi kabūl eylegil dil \ öğret ne diler isen söylegil* (SN 2292)
- kaza uyanuğıdı uyhu gücin \ arup atdan indi vü çılbur ucın* (SN 2350)
- uş indi ki şeh-zāde vü nev-bahār \ bulunmaz bilinmez arada ne var* (SN 2713)
- uş indi niçe gündür otlarvan ot \ yimiş bulmuşam bugün ol oldu lūt* (SN 2997)
- ben uş indi gidervenin berber'e \ kumāş anda çoñ kodum bir pere* (SN 3025)
- çağırmağdan oldu dimāğı kuru \ topuğına şu indi turu turu* (SN 3384)
- eyitdi kız aña ki benden biter \ belālu sen imişsin indi yiter* (SN 3508)
- didi indi tur var şımarla aña \ durişsün yürimege şağdınyaña* (SN 3513)
- revān indi vü kaza kodı atın \ ki gölgelene aldı turdı katın* (SN 3544)
- hakīkat bil indi ki ol cānını \ kız ol yola virdi dīn ü imānını* (SN 3554)
- begendi naķāşunñ sözün nev-bahār \ öküş māl virdi di indi ki var* (SN 3723)

biz uş indi idibilürüz anı \ ki ataña kavuşduravuz seni (SN 3893)
 eyitdi ki var indi odaña otur \ şatu bāzārūñ gör ü işūñ bitür (SN 4009)
 iñen qorhuban indi atından ol \ atın bağladı gitdi qatından ol (SN 4071)
 uş indi gidersem yola qanı at \ dönersem girü qanı kolay u yat (SN 4088)
 gel indi süheyl'ün işit işini \ perākendeligin ü teşvişini (SN 4175)
 revā görmeñ indi telef eylemek \ qılıç yalmanına 'alef eylemek (SN 4563)
 süheyl'e didi indi dur gel berü \ yaşınma vü oturmağıl añarı (SN 4662)
 didi kes sözi indi iy hōca tır \ senūñ sözlerūñ yigidi qocadur (SN 4867)
 pes ol dañı oturdı şol yanına \ işit indi nolısar anlar yine (SN 4902)
 didi nev-bahār indi gel sen otur \ eyitdi cühūda hicābı götür (SN 4939)
 bu dördi didüginde yokdur yalan \ nedür çāre indi çü oldu olan (SN 5016)
 gerek indi sen tangrı'ya baqasın \ dañı qaçmayasın baña yaqasın (SN 5228)
 uş indi ki geçdi çağı 'ömrümūñ \ ne zevki olısar dañı 'ömrümūñ (SN 5610)
 kişi viribidi vü didi hele \ siz irişdünüz şimdi bizüm ile (SN 832)
 ne çāre kılam şimdi yā nideven \ meger şārı qoyubanın gideven (SN 932)
 tanışup didi ırte degül ırak \ hele tızrek eyle şimdi yarak (SN 1032)
 hele şimdi kıızı tefahhuşkılam \ ki çīñ şehrine uşda cāsūs şalam (SN 4328)
 enbiyānuñ evliyānuñ serveri \ işid imdi kim nedür peygāmbəri (MT 80)
 elli yıldur kim taparsın sen büte \ şimdi bütleri begenmezsin nite (MT 181)
şimdi kim gördüm yüzini dek benüm \ lutf kılsun ol bağışlasun cānum (MT 200)
 eydür imdi ditremegüm giderüñ \ kança kim gerek-ise aluñ virüñ (MT 207)
 sevinü ili dapa safvān gider \ görgil imdi ol münāfıklar n'ider (MT 218)
 hāsa şimdi tāze gülşehrī güli \ kim getüre göze servi sünbüli (MT 269)
 od gibi her gün düşerem ben suya \ şimdi girme didüğüñ āhir neye (MT 301)
 şeyh eydür ka'be'yi ko deyr uş \ ol büt-ile şimdi bize deyr hōş (MT 437)
 şeyh eydür iy nigār-ı seng-dil \ şād ol imdi ayruk olma teng-dil (MT 514)
 dōstı eydür şimdi yārumsın benüm \ küfre çün girdüñ fedā olsun canum (MT 517)

- 'ışk içinde ilerü key hām-ıduñ \ şimdi hās olduñ ilerü 'ām-ıduñ (MT 518)*
- eydür imdi kaluñuma iy imām \ hūkbānlık kıl baña bir yıl tamām (MT 550)*
- şimdi kamu dünyadan iy nām-dār \ deyr baña yir ü tersā-beççe yār (MT 575)*
- şimdi su anuñ başından aşdı diñ \ ejdehālar kursagina düşdi diñ (MT 580)*
- işi yokdur şimdi kāl u hāl-ıla \ 'ışkı oynar şimdi zülf ü hāl-ıla (MT 601)*
- şimdi sorma şeyhi kim anda n'ider \ rūm ilinde şimdi ol toñuz güder (MT 602)*
- şimdi gören şeyhümüzi iy 'azīz \ kılmaya yüz yılgı tersādan temīz (MT 603)*
- eydür imdi bu hacāletden size \ ne ziyān u yā ne assı var bize (MT 630)*
- şimdi şeyhüñ derdine irdi devā \ ol küdüret gitdi vü geldi safā (MT 650)*
- şimdi ay indi vü çıkdı āfītāb \ küfr ü 'isyān gitdi vü geldi savāb (MT 652)*
- çün peşīmān oldu vü geldi yola \ şimdi anı istemeñ vācib ola (MT 705)*
- çün bizüm dīnümüze sādık-durur \ şimdi sen ma'şūk ol 'āşık-durur (MT 706)*
- şimdi gülşehrī geyürdi bu aya \ lefgerī tonlar ki benzetdi baya (MT 751)*
- rüstem'e eydür in imdi gidelüm \ çünkü alduk atları pes n'idelüm (MT 1187)*
- ol kişi eydür gel imdi gidelüm \ kimini sürlüm kimini yidelüm (MT 1189)*
- yohsa şimdi rüstem-i dāstān gelür \ öldürür bizi vü atları alur (MT 1206)*
- eydür imdi tīz yōri kim görmeye \ rüstem āsārumuza hīç irmeye (MT 1211)*
- eydür imdi geçmegil tīz gel girü \ olmaya kim rüstem ola ilerü (MT 1227)*
- rüstem eydür ne işüm var irmedin \ eydür imdi tīzirek eş durmadın (MT 1229)*
- benvenin şimdi ki mīrgānlık dutan \ benden artuk kimse yok cevher satan (MT 1443)*
- sen ki şimdi pīşvāsın bizlere \ gir hōş öğüde vü zībā sözlere (MT 1556)*
- sen dahı çün şimdi varursın yola \ biz dahı şimdi varuruz menzile (MT 1567)*
- şimdi görmeyen cemālin gündüzin \ gice kanda añlaya anuñ yüzün (MT 1580)*
- pādişah-ıla delim oldum bile \ şimdi tācırılığa geldüm bu ile (MT 1598)*
- kim benüm gönlüm içinde şimdi var \ bir dahı leylī baña ma'şūk u yār (MT 1728)*
- şimdi uyırsın kaçan uyanasın \ öldüğüñden uykudan uyanasın (MT 1999)*
- şimdi kim her 'ilmi añladum tamām \ kalmadı bilmediğim fen ve's-selām (MT 2032)*

- gemiçi nahviya eydür pes kamu \ 'ömriñ oldı şimdi fānī iy 'amū (MT 2090)*
- ol ki şimdi kasd kıldı cānuña \ kanda bakısar senüñ fermānuña (MT 2192)*
- bize fermān şimdi yügürmek-durur \ yohsa anlar azgına girmek-durur (MT 2193)*
- kendüzüñi şimdi bir ine bırak \ dañı ol fermānuñı var oda yak (MT 2194)*
- eydür imdi anı görenler kanı \ tacı bu yaña getürenler kanı (MT 2280)*
- bir halife şimdi 'ālemde kanı \ kim aña tēc-ıla şahinşeh anı (MT 2302)*
- bes buçuk 'ārif cihānda yog-ımuş \ şimdi bu da 'vā kılanlar çoğ-ımuş (MT 2416)*
- yıllar agu içdi bir sāhib-nazar \ kim biz uş şimdi yirüz şehd ü şeker (MT 2482)*
- şehr şeyhi dūn u yā dehrī-durur \ şimdi 'ālem şeyhi gülşehrī-durur (MT 2548)*
- bunlar altı er-durur günden 'ayān \ şimdi yidinçileri benven hemān (MT 2657)*
- şimdi ol altı ere sākī benem \ kim ad-ıla dünyada bākī benem (MT 2658)*
- şimdi bir 'avrat peyinçe varduğūñ \ yolda yād 'avrat yüzini gördüğūñ (MT 2749)*
- eydür adum büşr-i miskīndür benüm \ şimdi hemyān şehrine-durur yönüm (MT 2770)*
- büşr'e eydür şimdi fikret kılasın \ ne durur kavs-i kuzah key bilesin (MT 2807)*
- bu göküñ ben biliş eyledüm yadın \ sen dañı şimdi işidürsin adın (MT 2822)*
- yemlihā eydür tap imdi söyledüñ \ bilmedüğūñi baña şerh eyledüñ (MT 2864)*
- eydür imdi şehir içine gireyim \ yemlihā'nuñ evi kanda sorayım (MT 2902)*
- çün üzilmedi kopuzdan kılumuz \ işid imdi kim ne söyler dilümüz (MT 3192)*
- ādemī mekkār iblīsı sanur \ şimdi iblīs ādemīden eymenür (MT 3477)*
- bilmezem sen nā-kese ne diyeyim \ şimdi mi geldüñ ki seni yiyeyim (MT 3695)*
- şimdi halk ebleh-perest oldı kamu \ halk-ıçun sen ebleh olma iy 'amū (MT 4123)*
- çün dañı şimdi giriserüz yola \ sen dañı şimdi varursın menzile (MT 4141)*
- şimdi kim siz biz, siz ü biz hem sizüz \ siz aradan gitdünüz kamu bizüz (MT 4310)*

BÖLÜM IV

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

4.1. SONUÇ

4.1.1. Bağlaç İşlevli Birimlerin Verileri

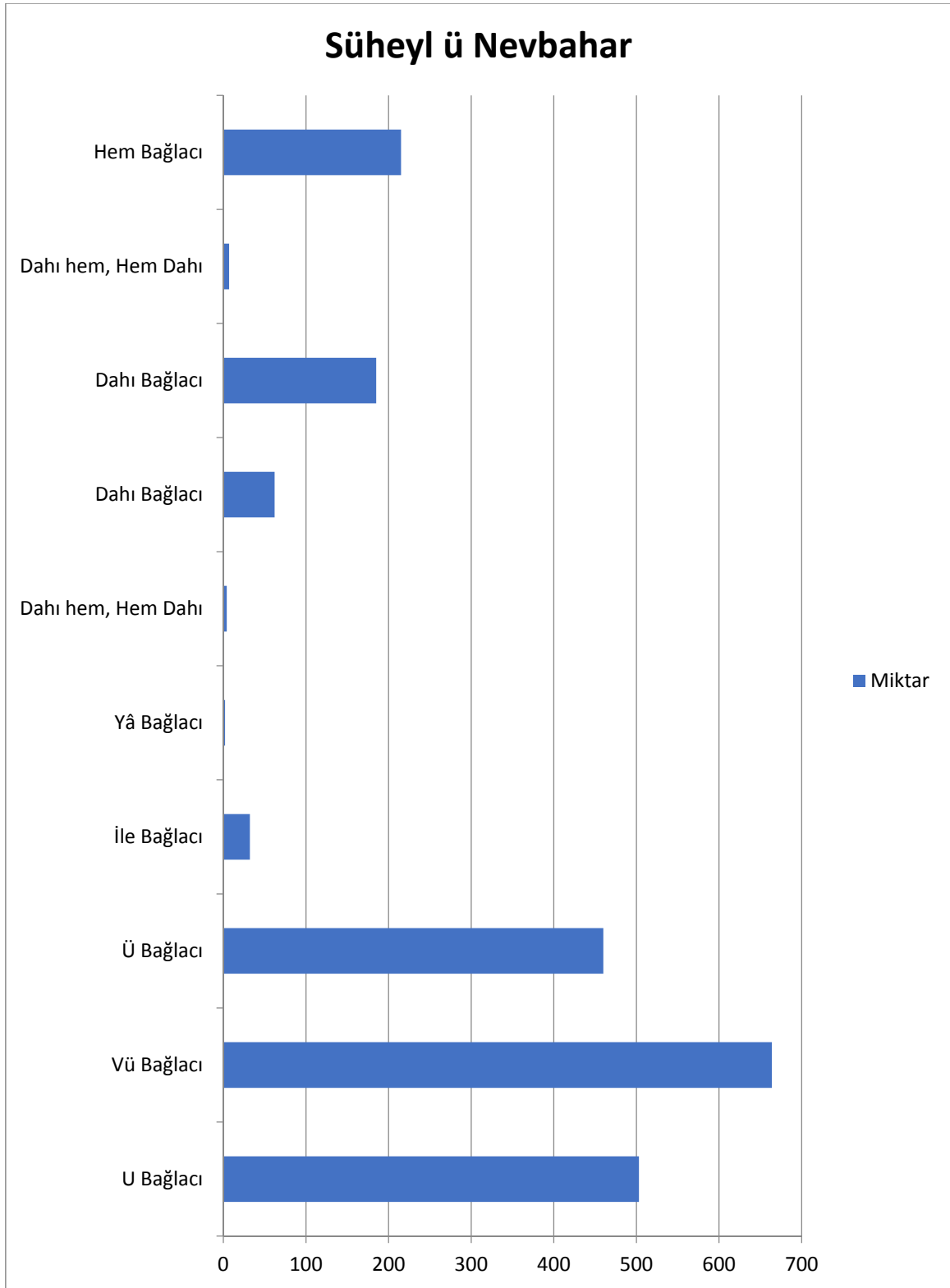
4.1.1.1. Bağlaç İşlevli Birimlerin Dağılım Grafikleri

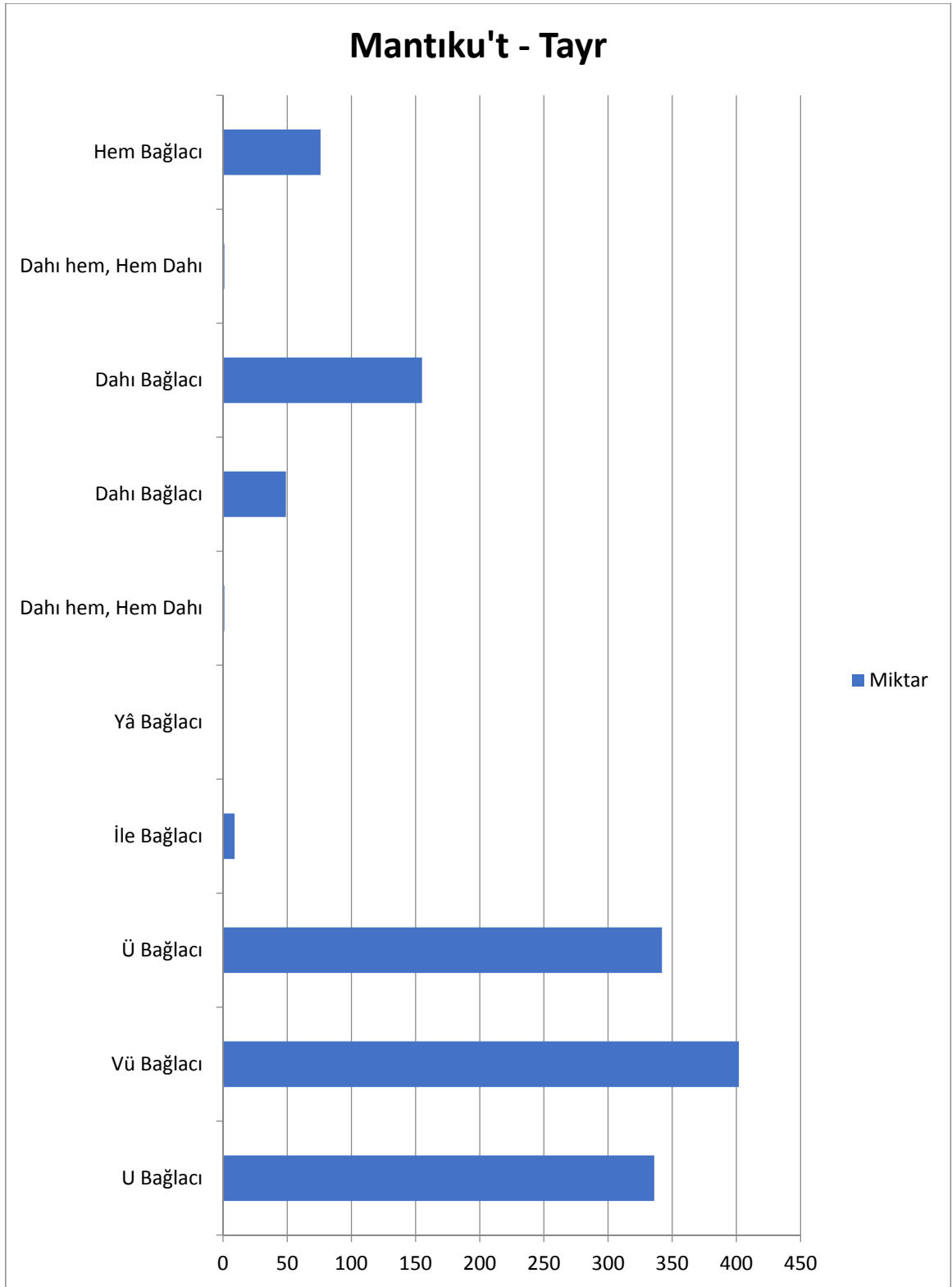
4.1.1.2.1. Eski Anadolu Türkçesinde Bağlaç işlevli Birimler

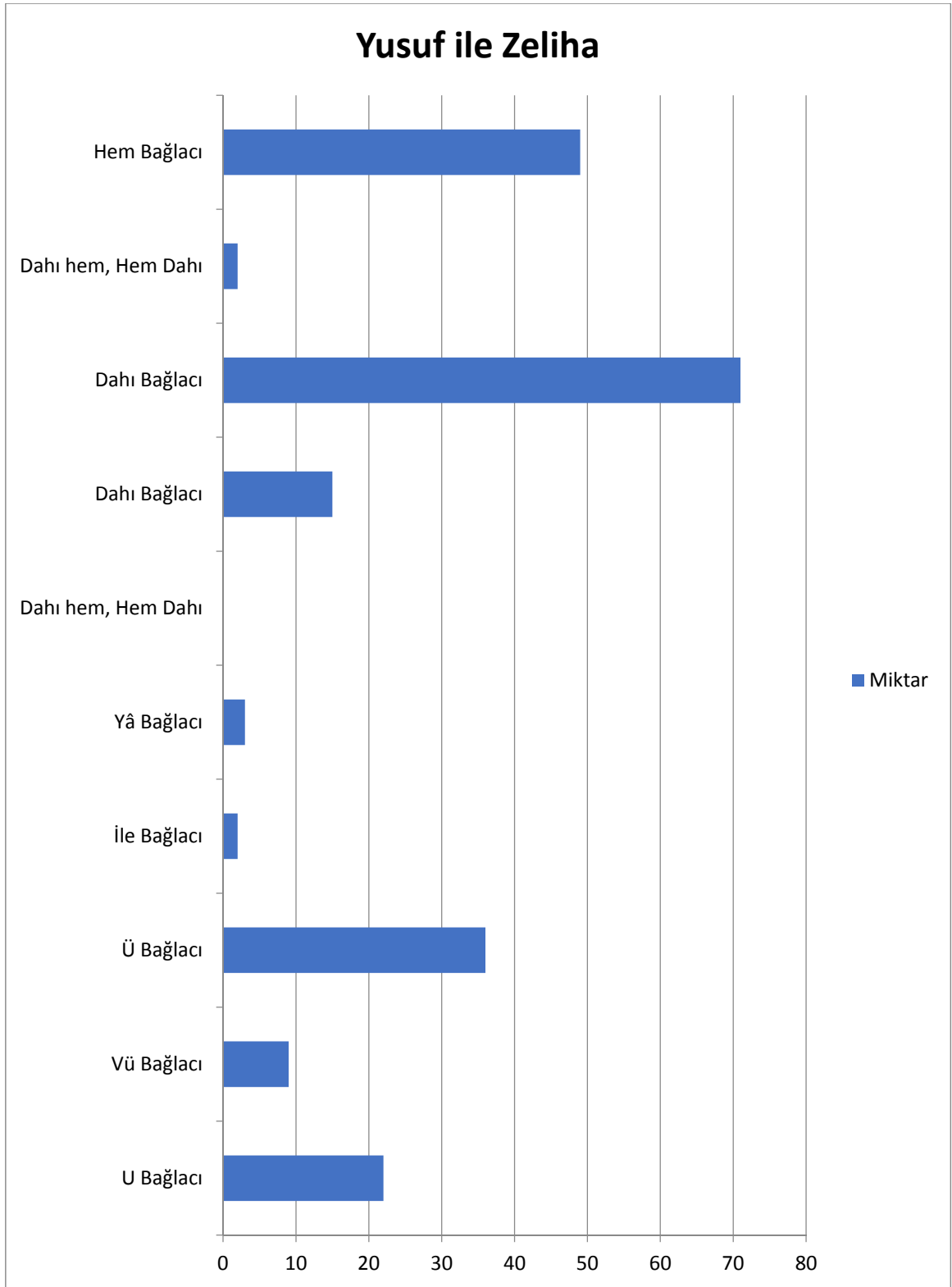
4.1.1.2.1.1. Ekleyici Bağlaç İşlevli Birimler

4.1.1.2.1.1.1. Basit Ekleyiciler

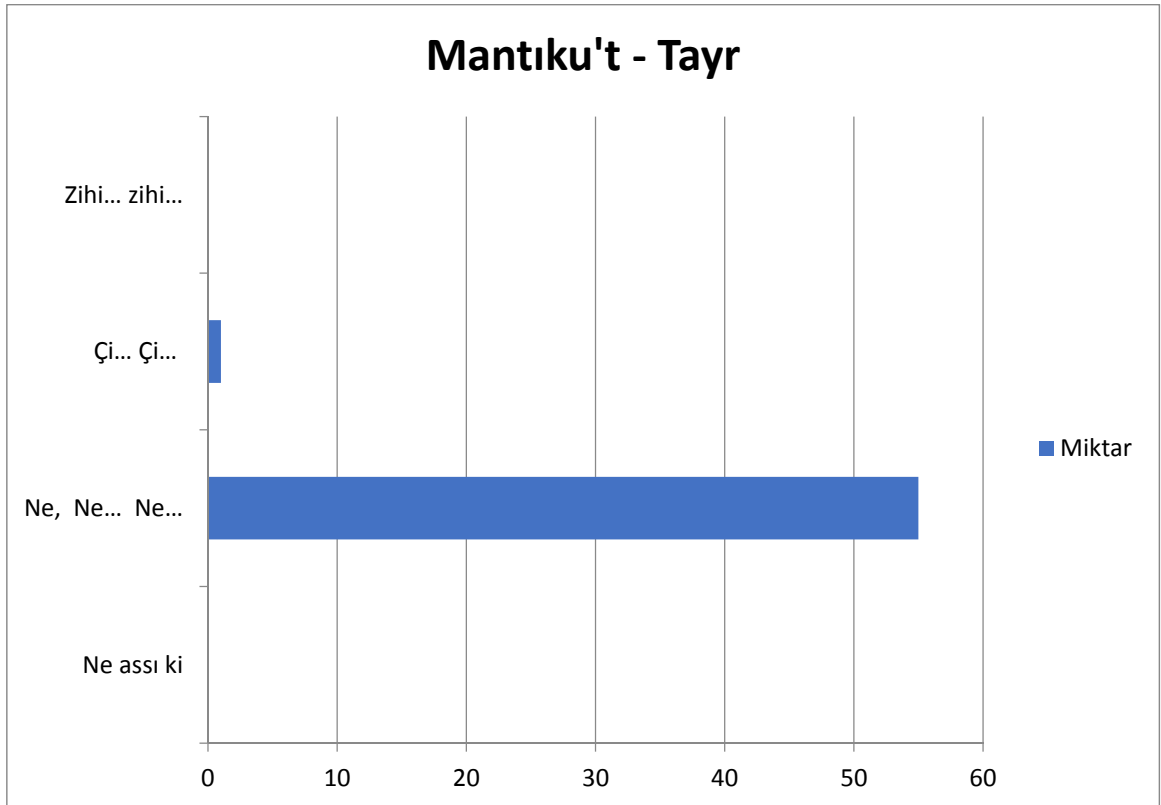
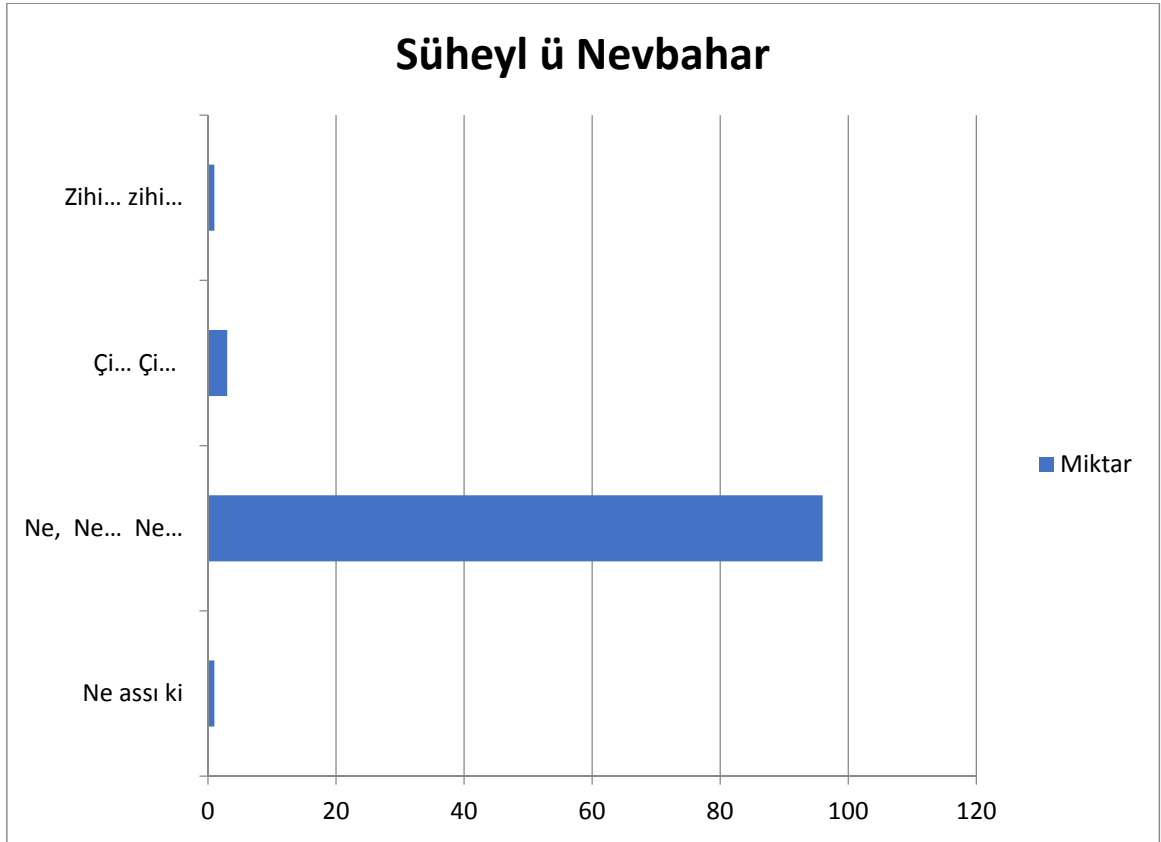
4.1.1.2.1.1.1.1. Klasik Basit Ekleyiciler

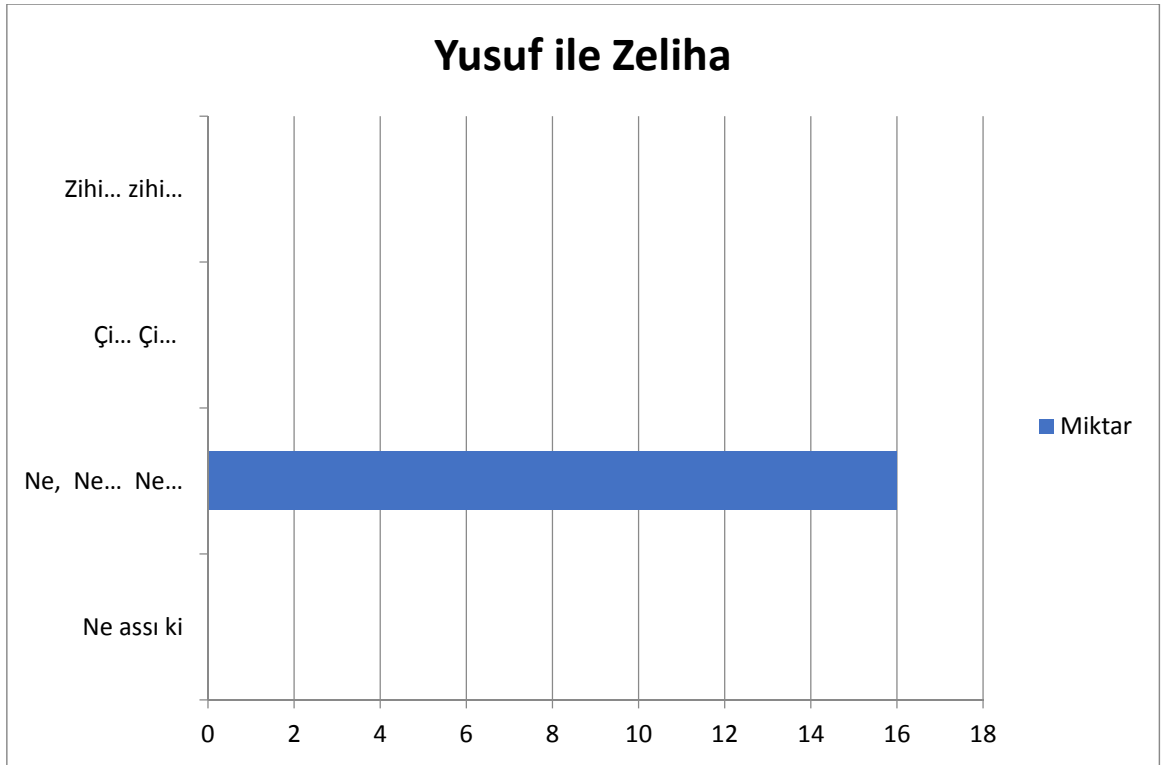

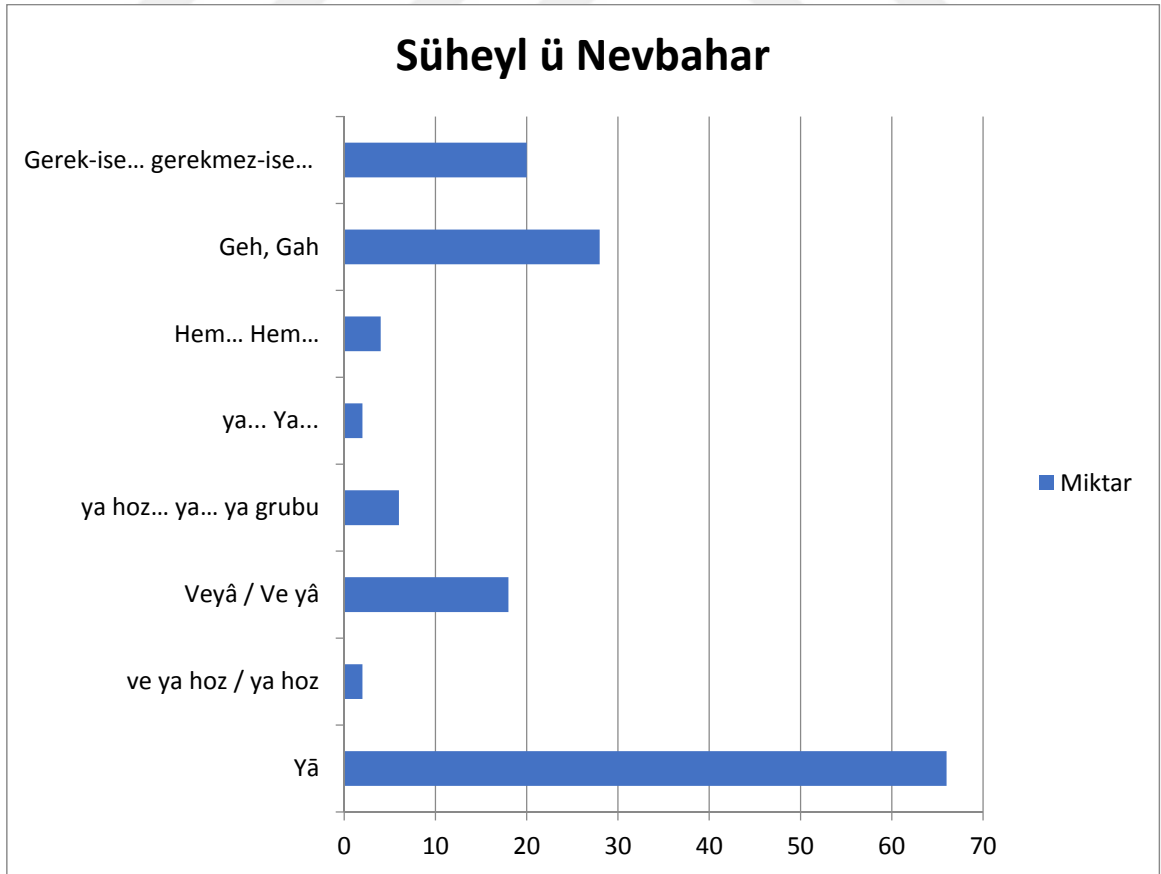

4.1.1.2. Olumsuz Basit Ekleyiciler

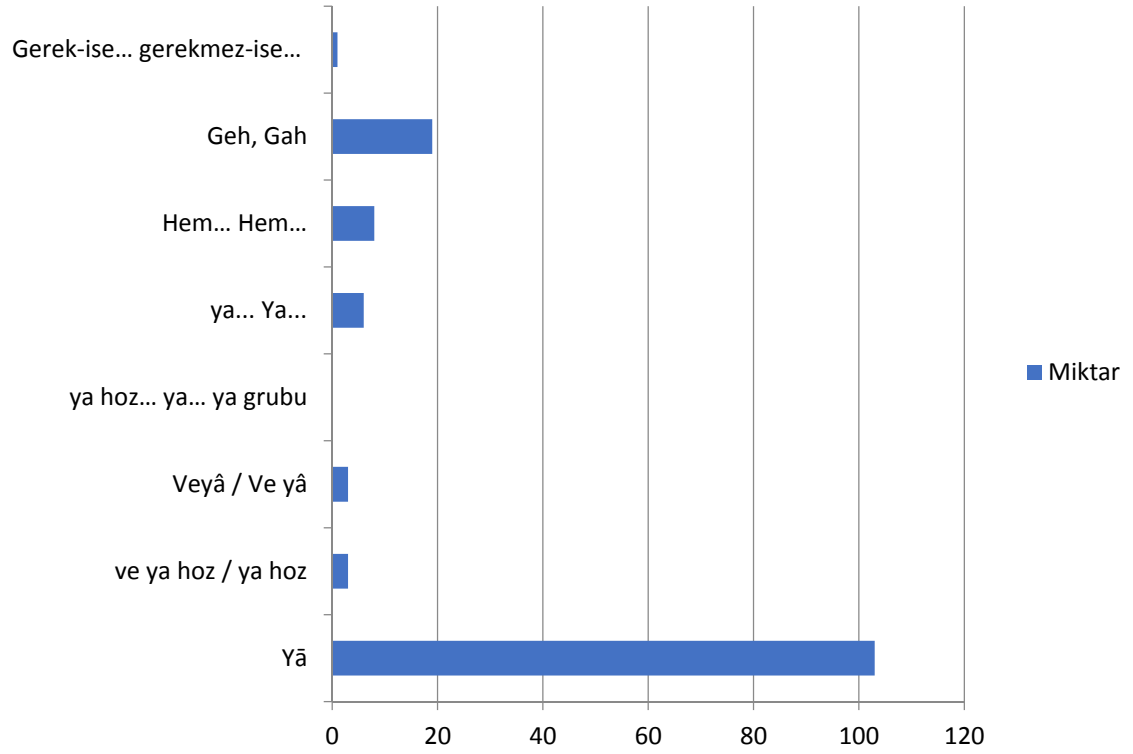

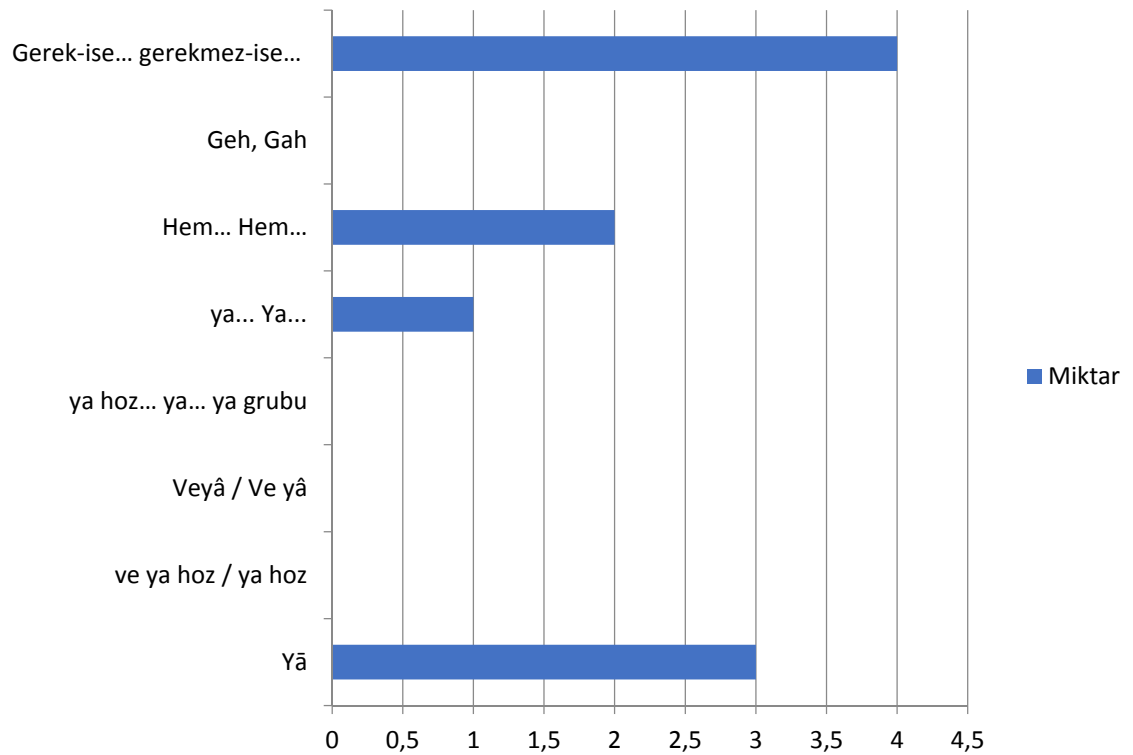
4.1.1.2.1. Seçenekli Basit Ekleyiciler

Mantıku't - Tayr

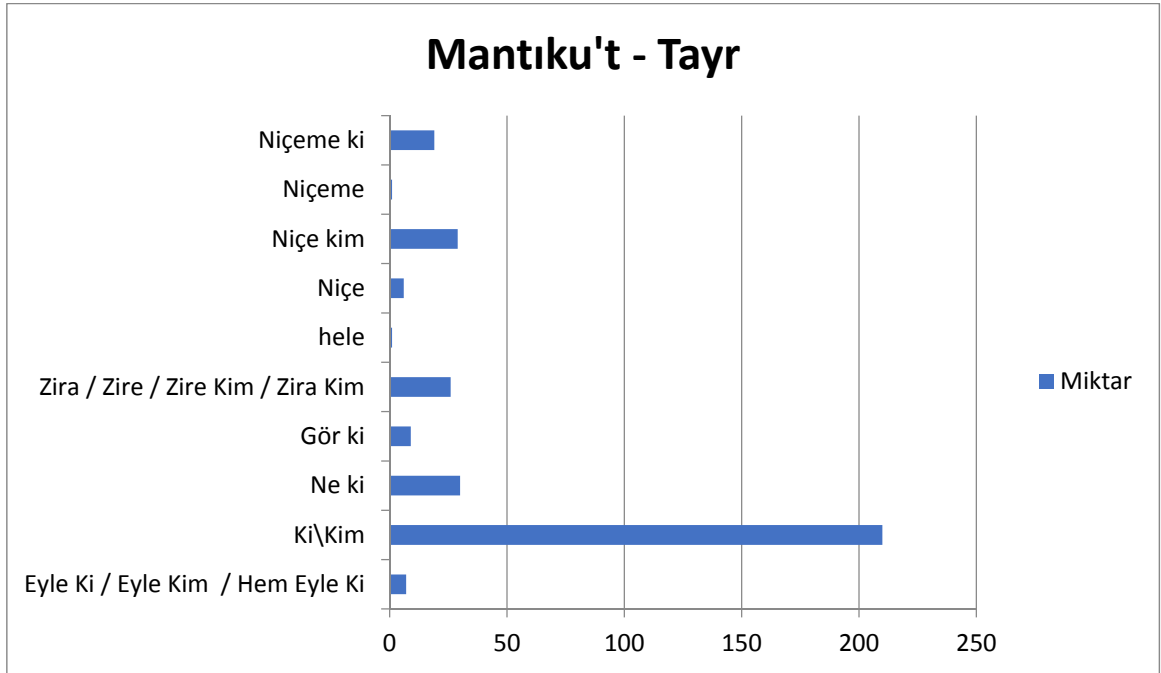
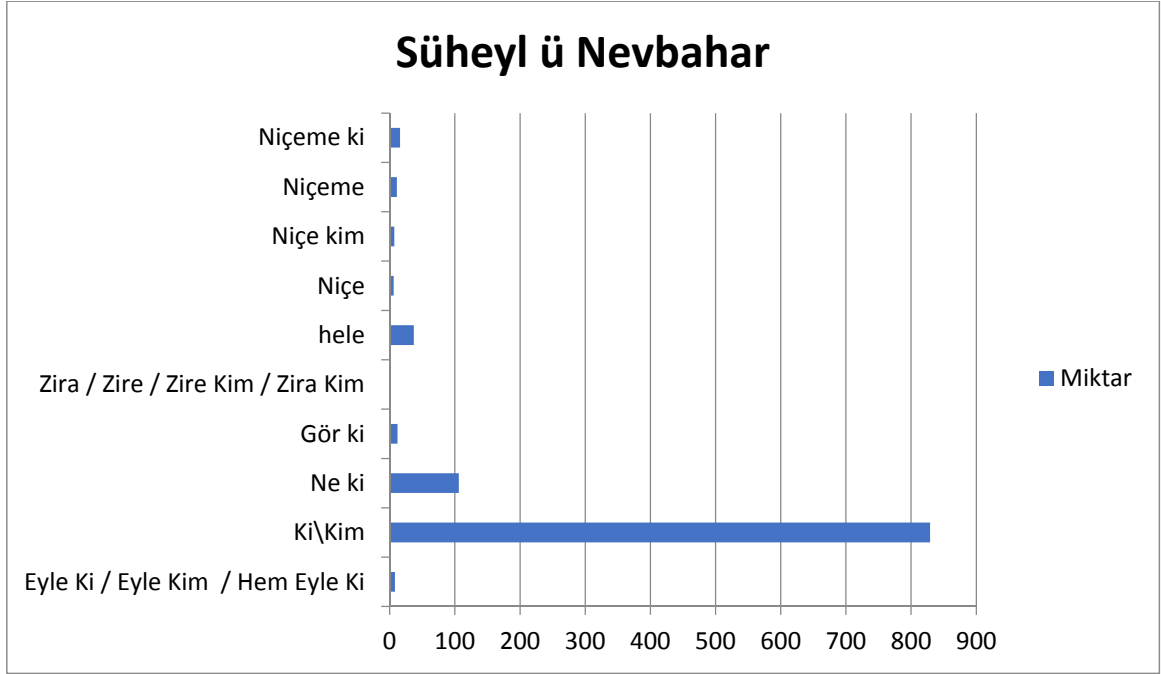

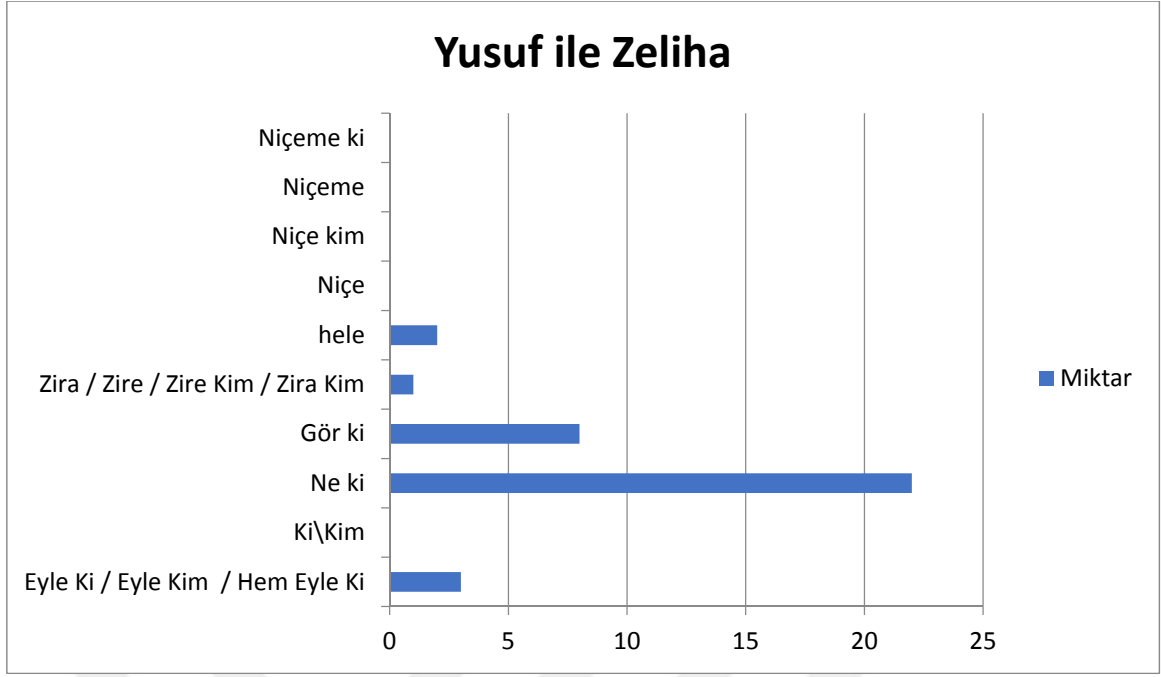
Yusuf ile Zeliha

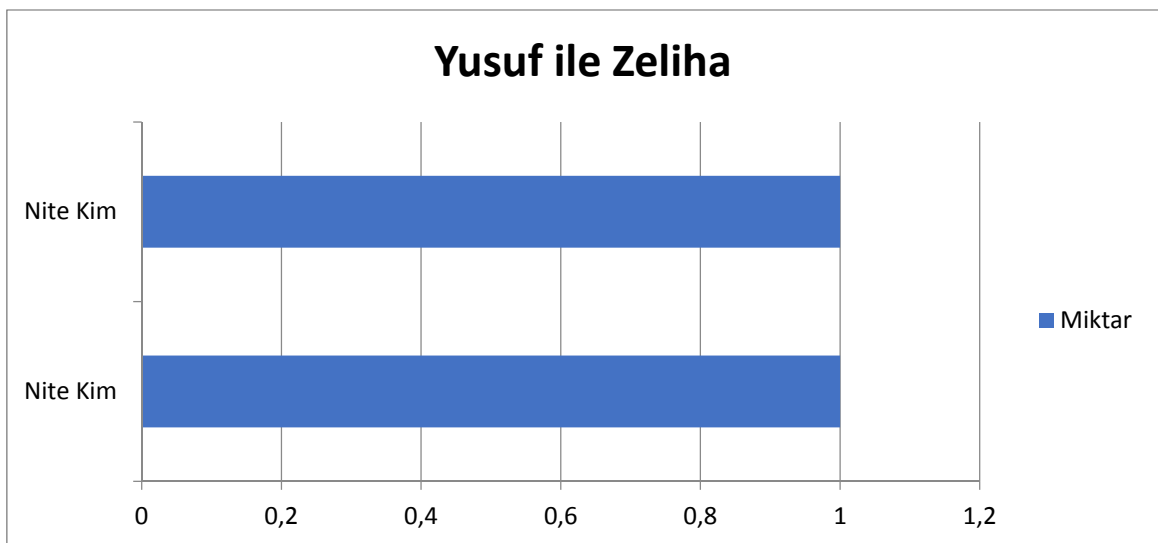
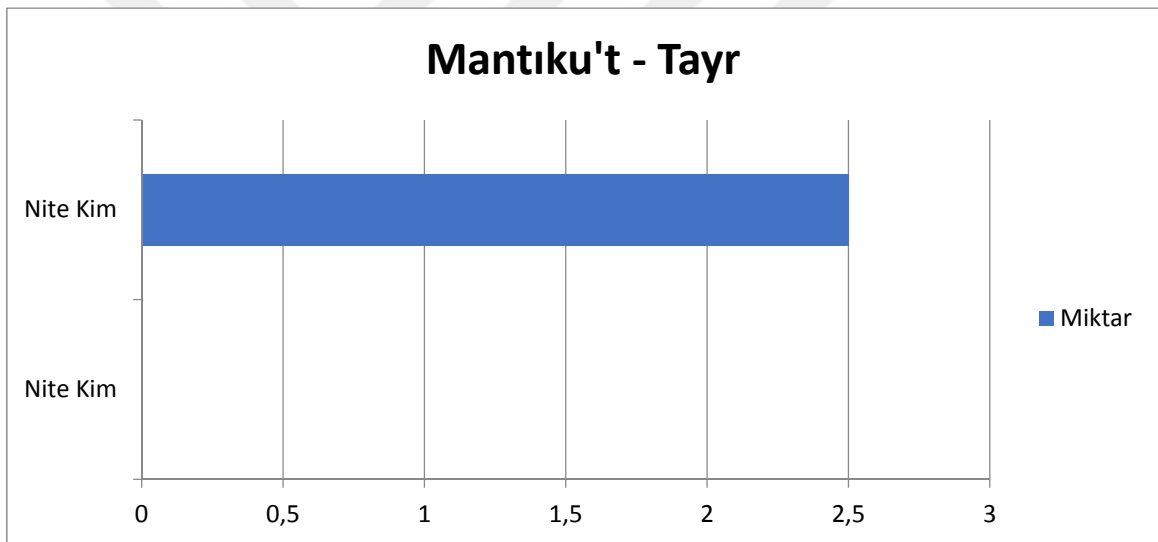
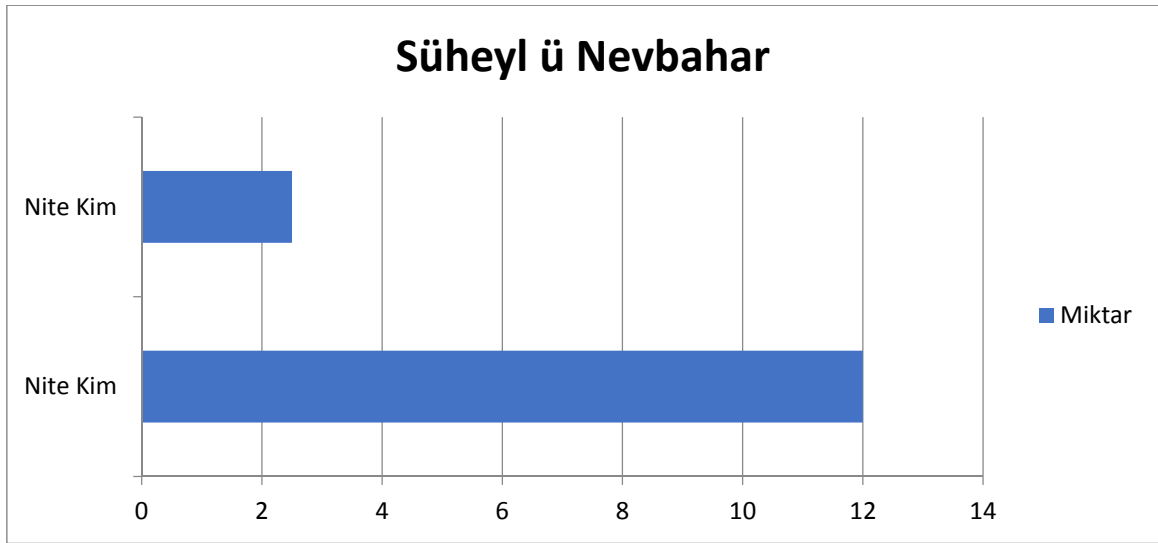
4.1.1.2.1.1.2. Eşlemeli Ekleyiciler

4.1.1.2.1.1.2.1. Açıklayıcı Eşlemeli Ekleyiciler

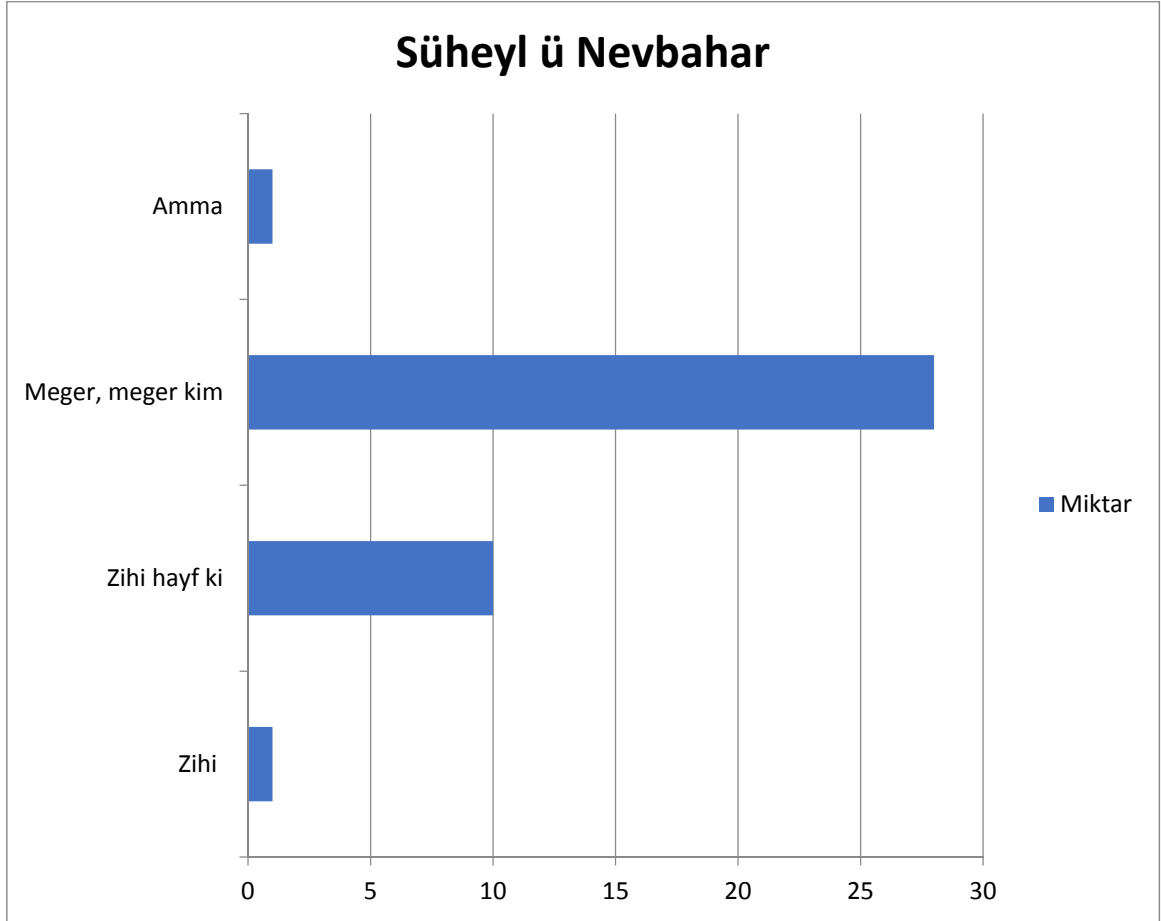

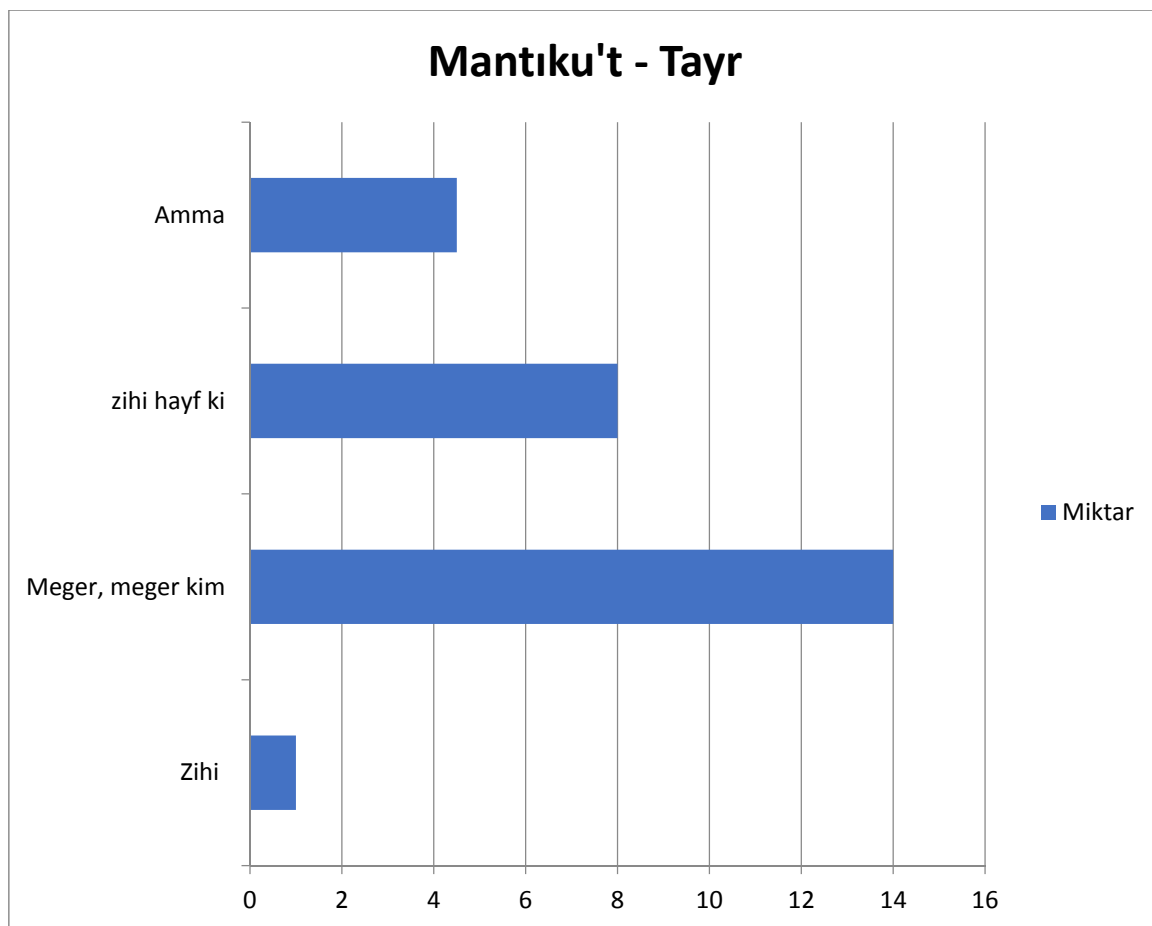
4.1.1.2.1.2.2. Örnekleyici Eşlemeli Ekleyiciler

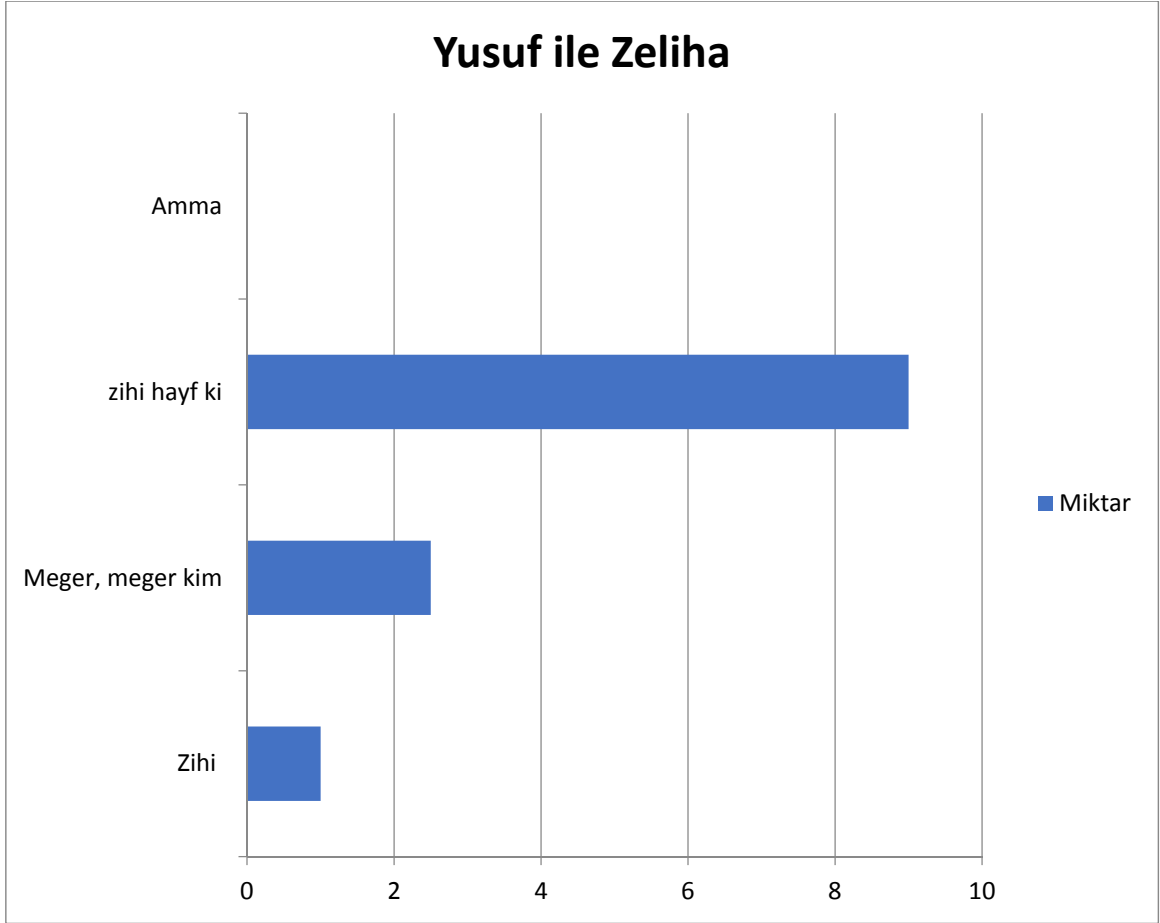

4.1.1.2.1.2. Çeliştirici Bağlaç İşlevli Birimler

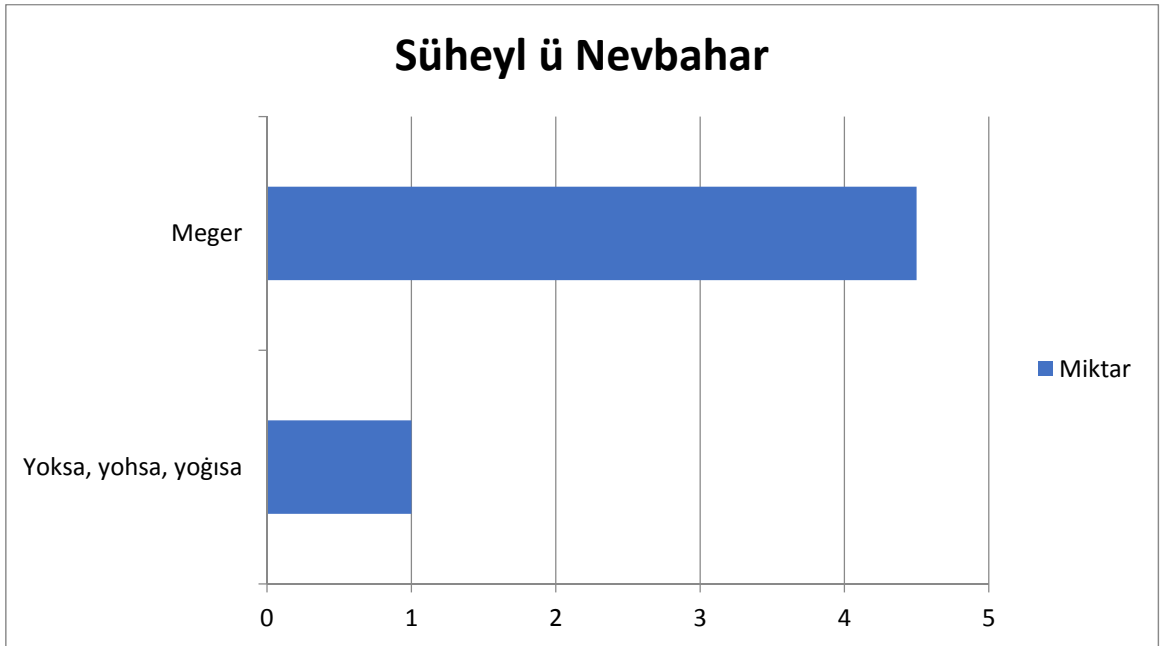
4.1.1.2.1.2.1. Asıl çeliştirici

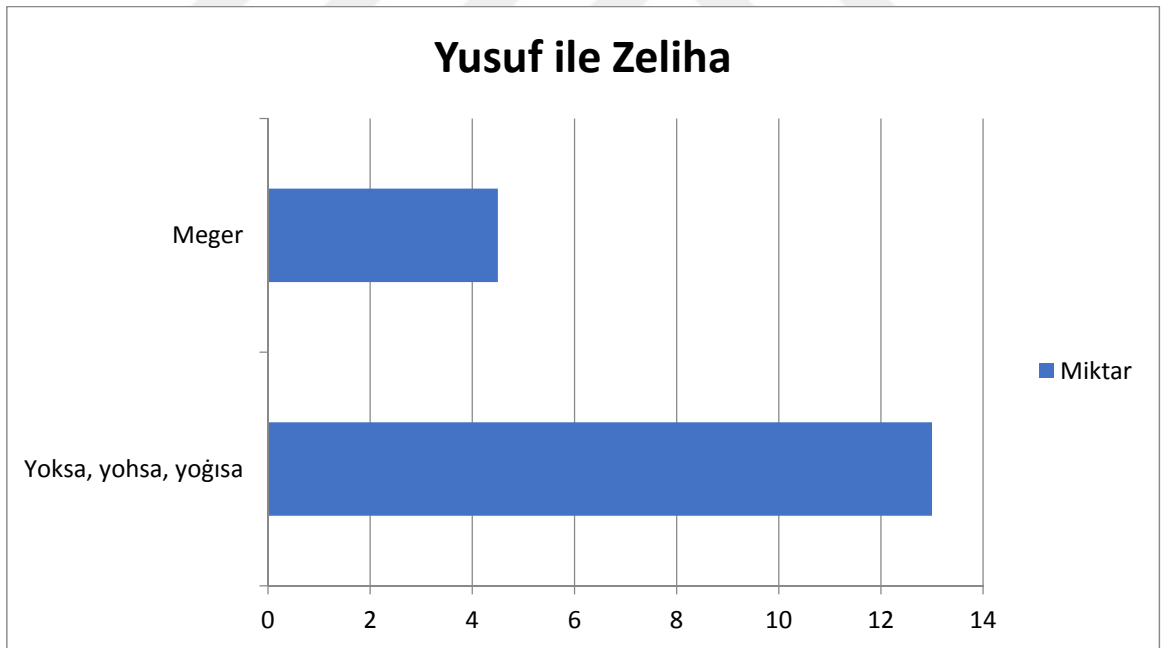
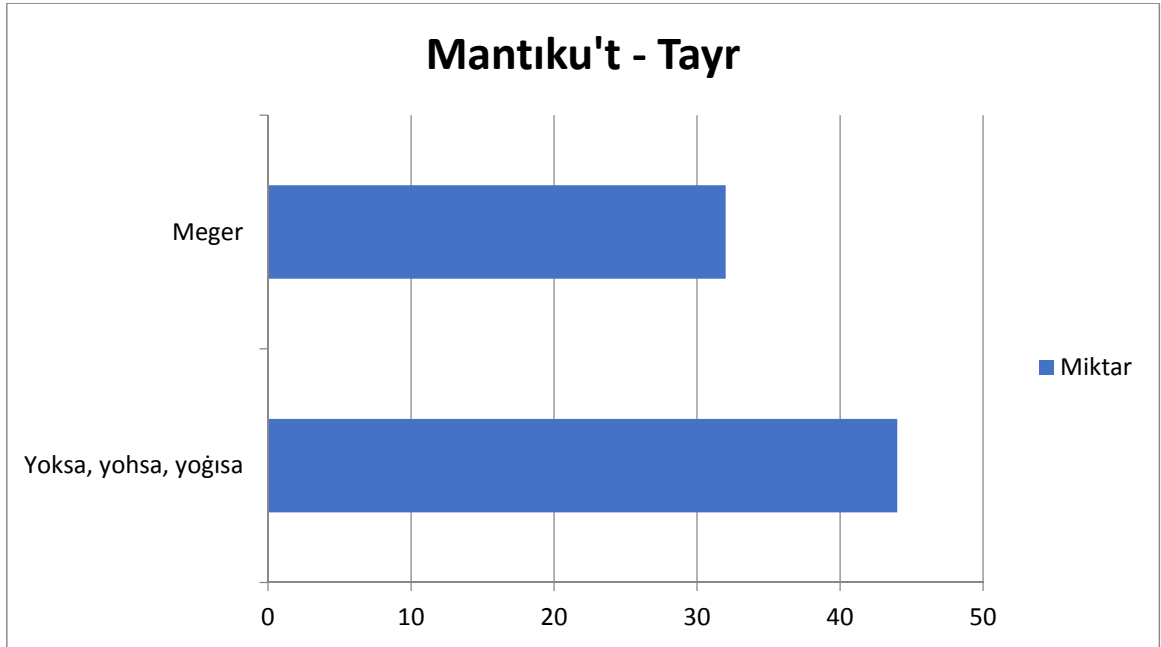

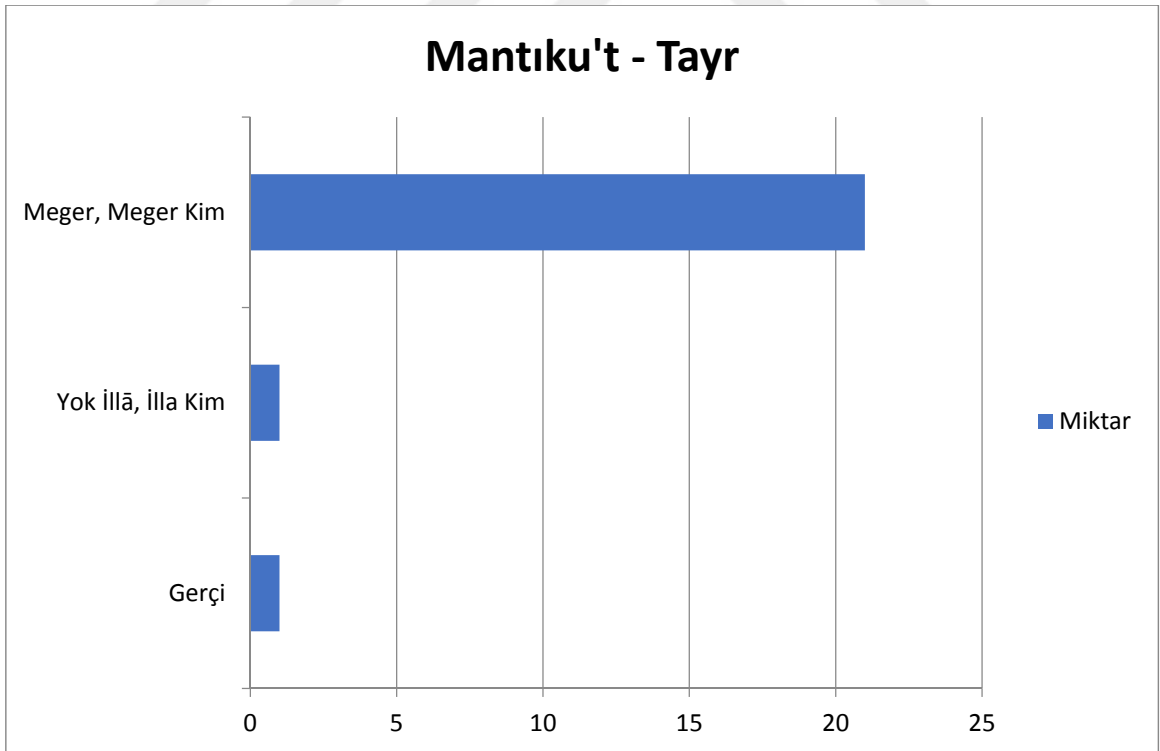
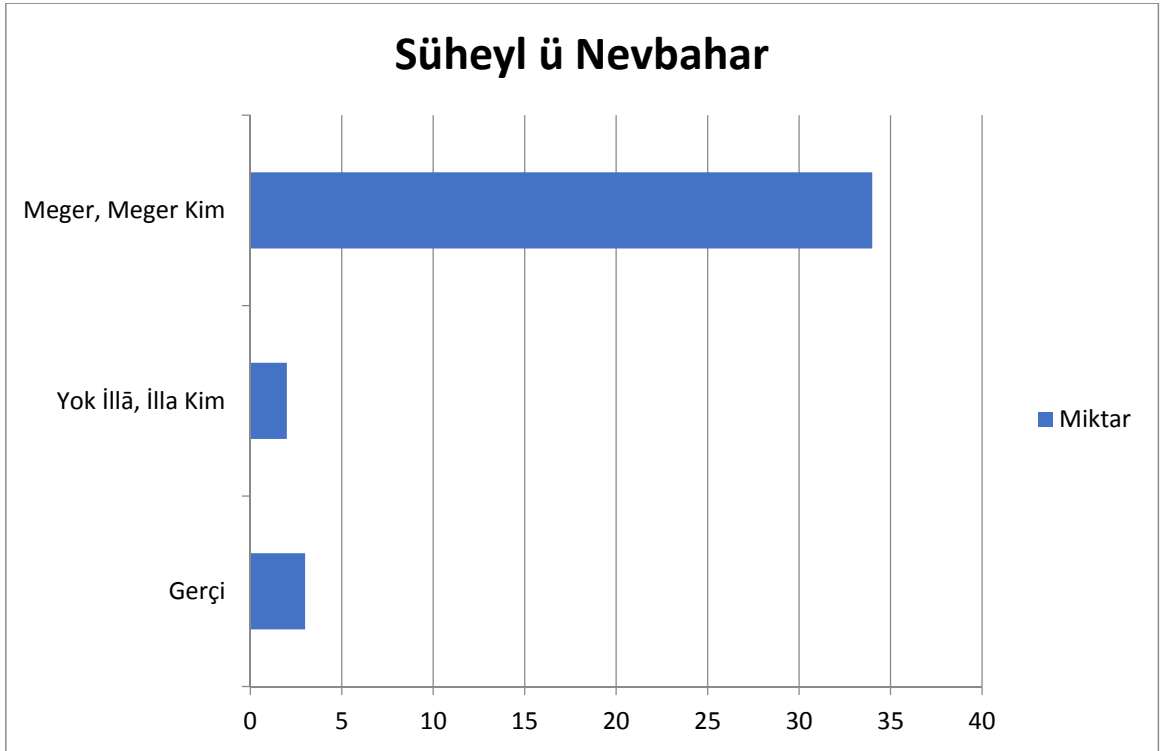

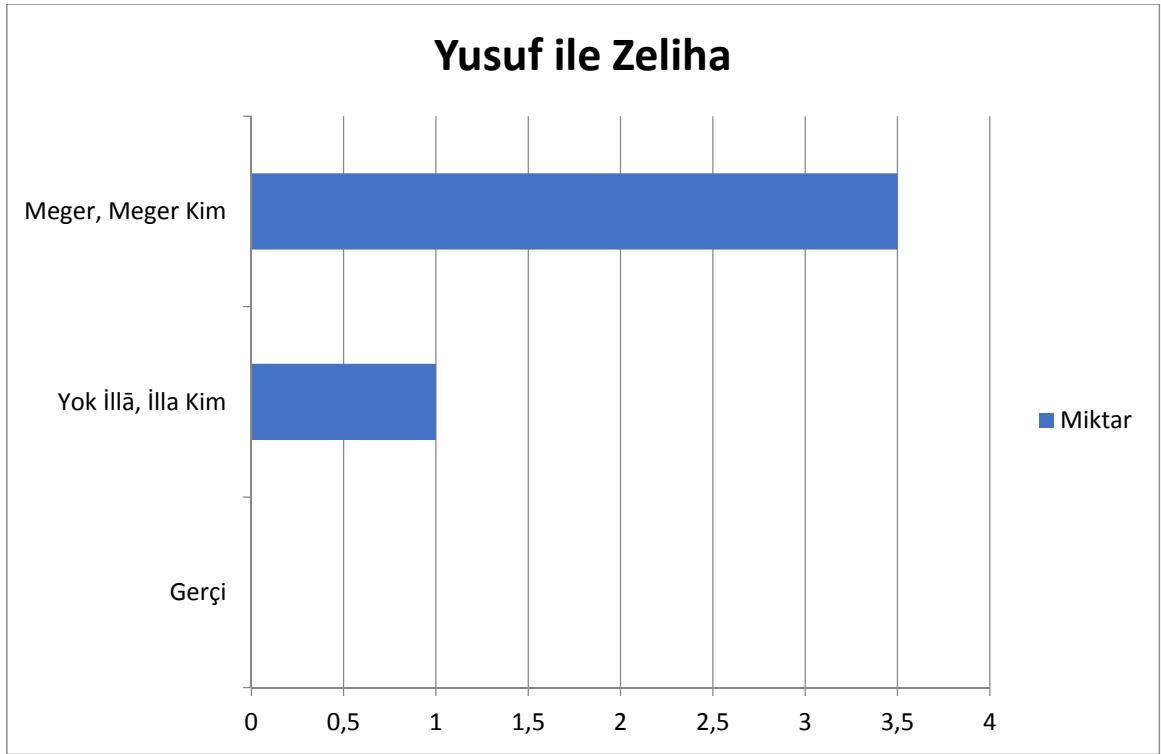
4.1.1.2.1.2.2. Karşıtsal çeliştirici

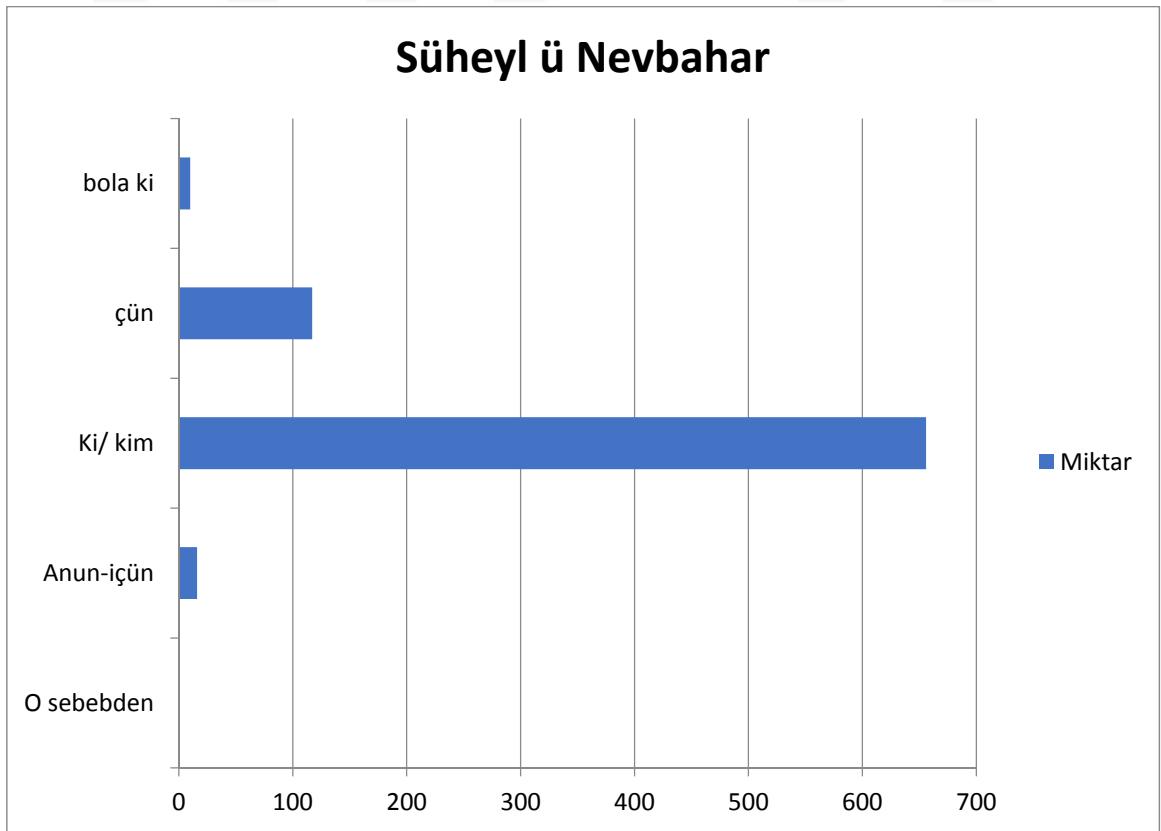
4.1.1.2.1.2.3.Düzeltici eliştirici

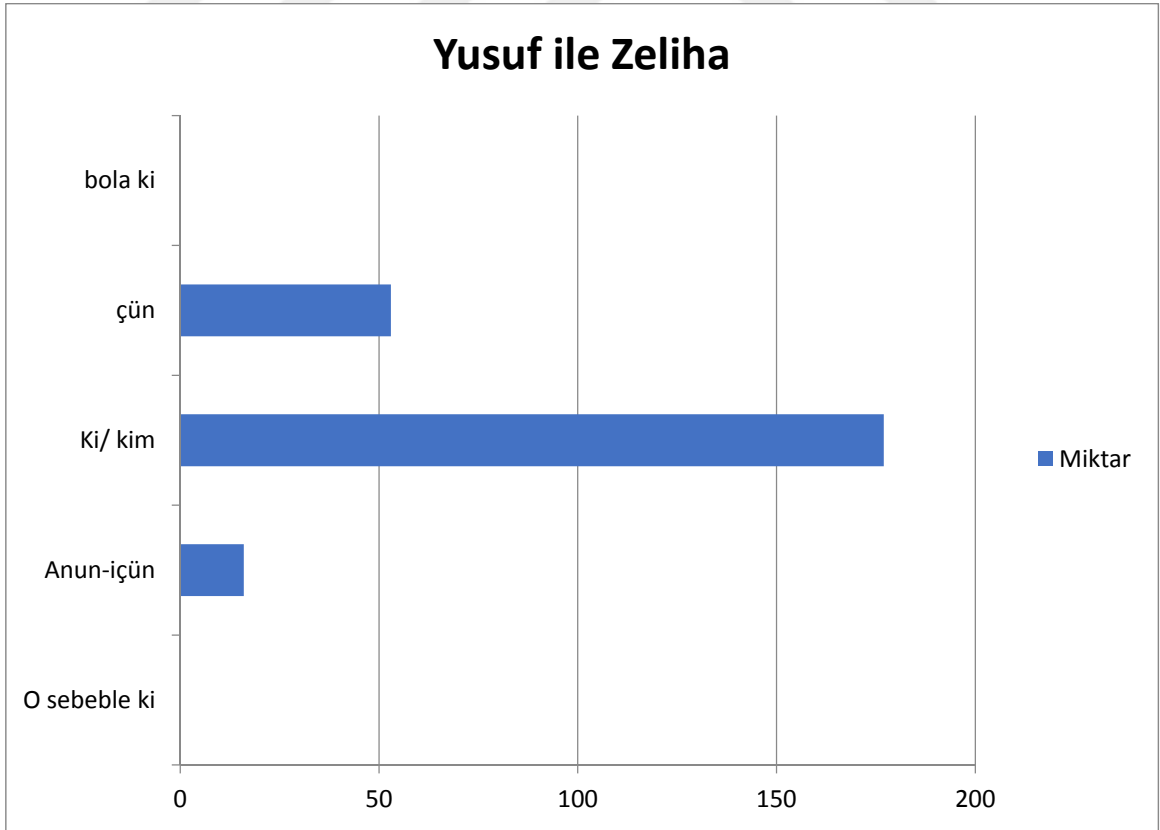
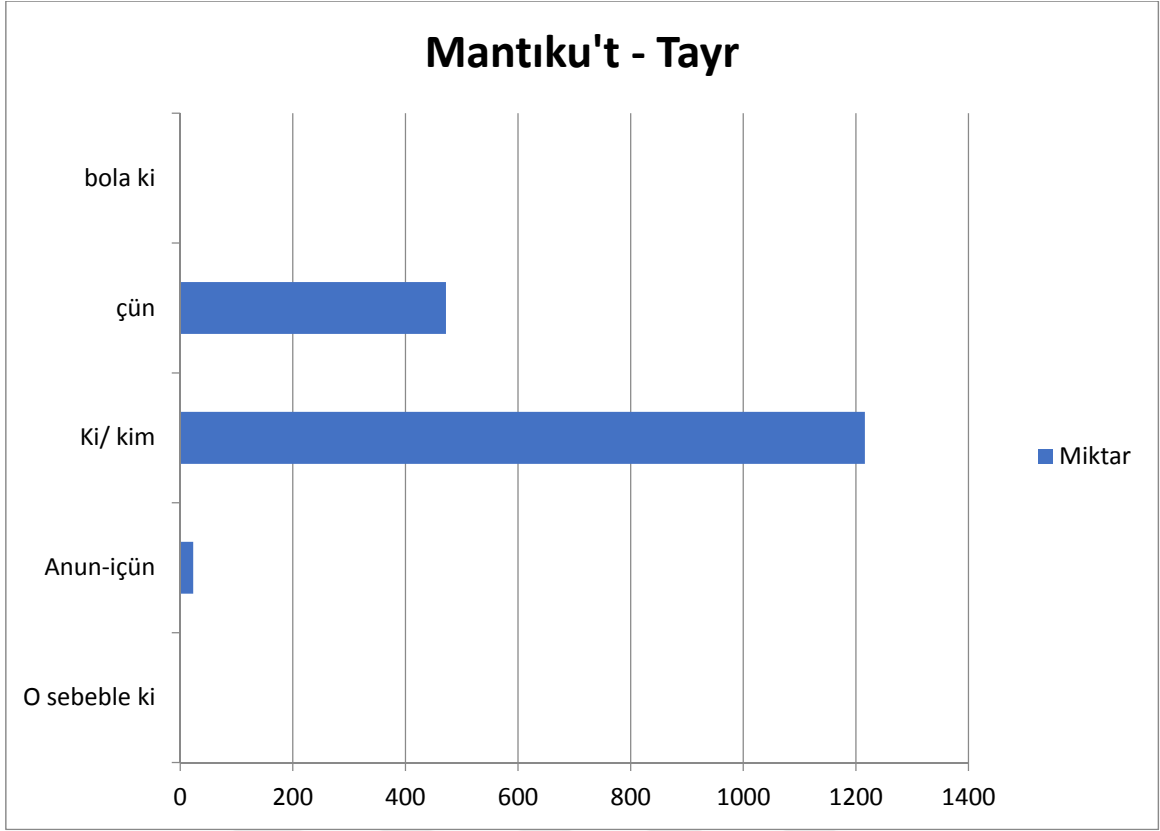

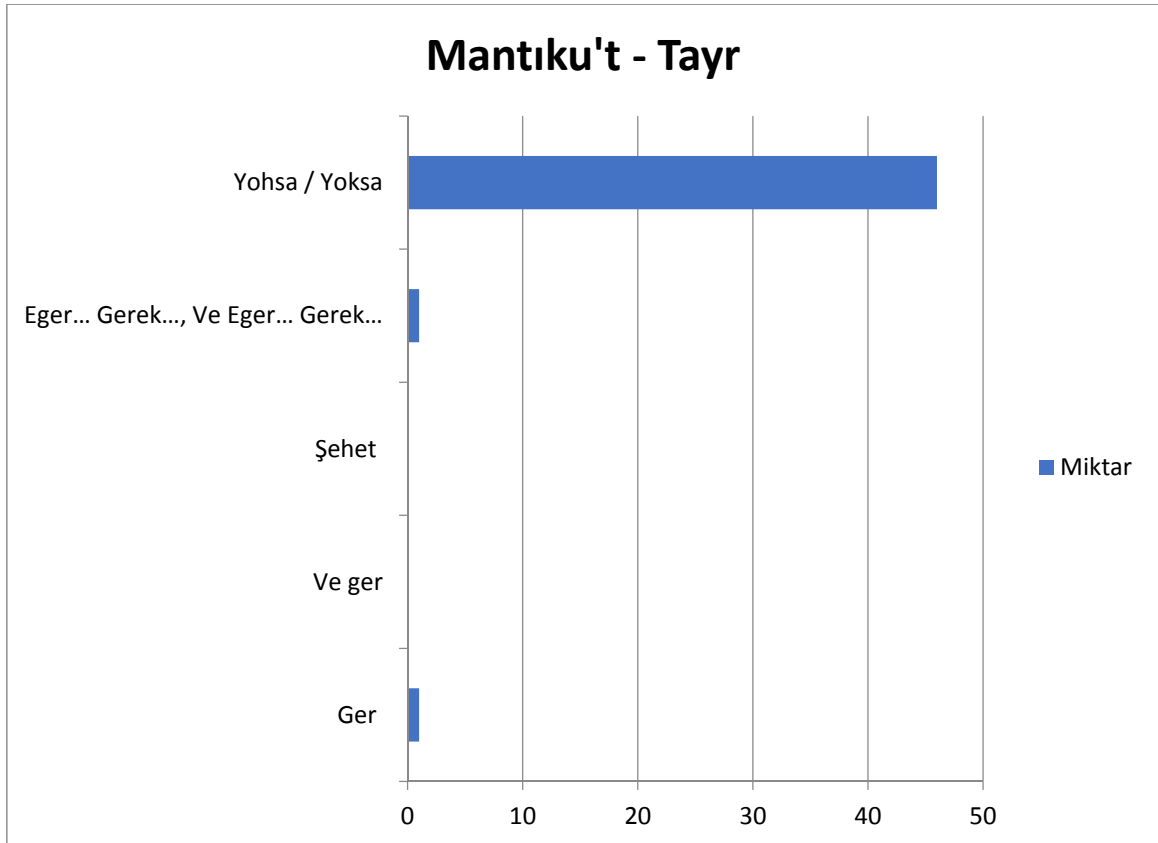
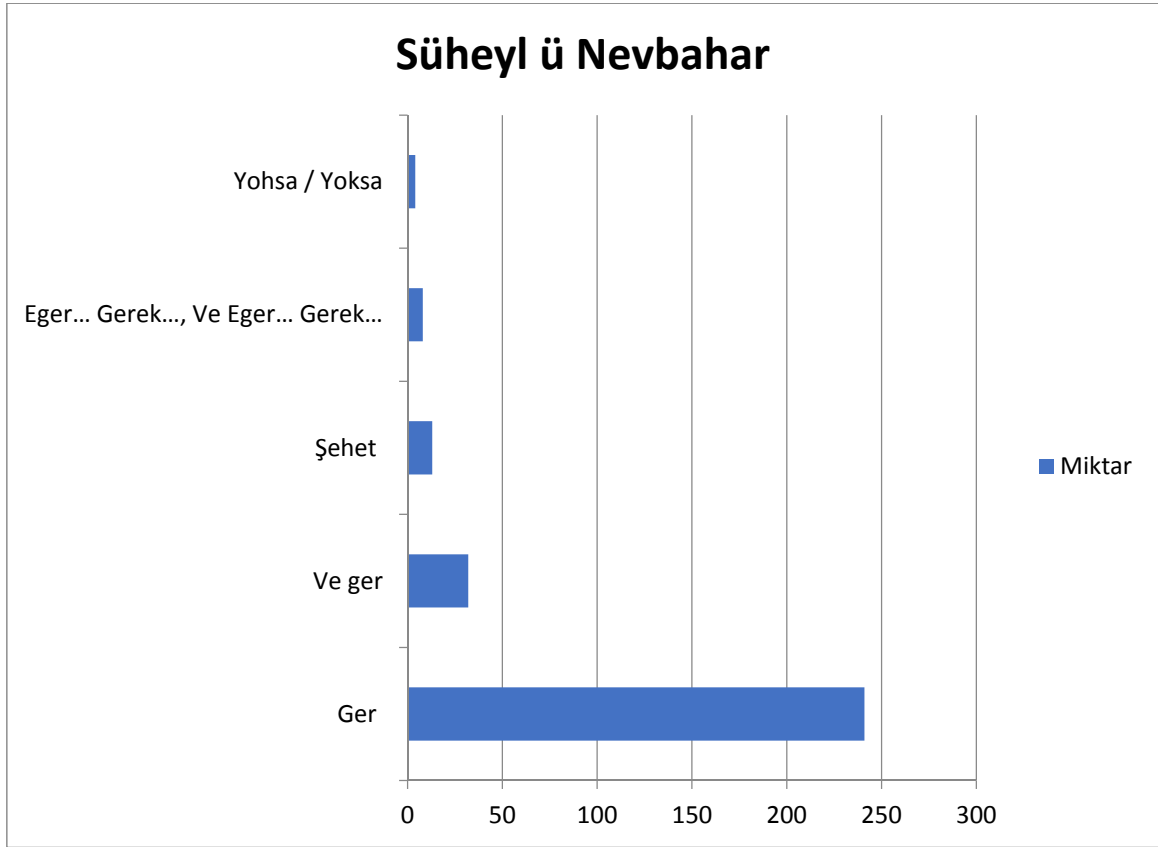
4.1.1.2.1.3. Nedenleyici Bağlaç İşlevli Birimler

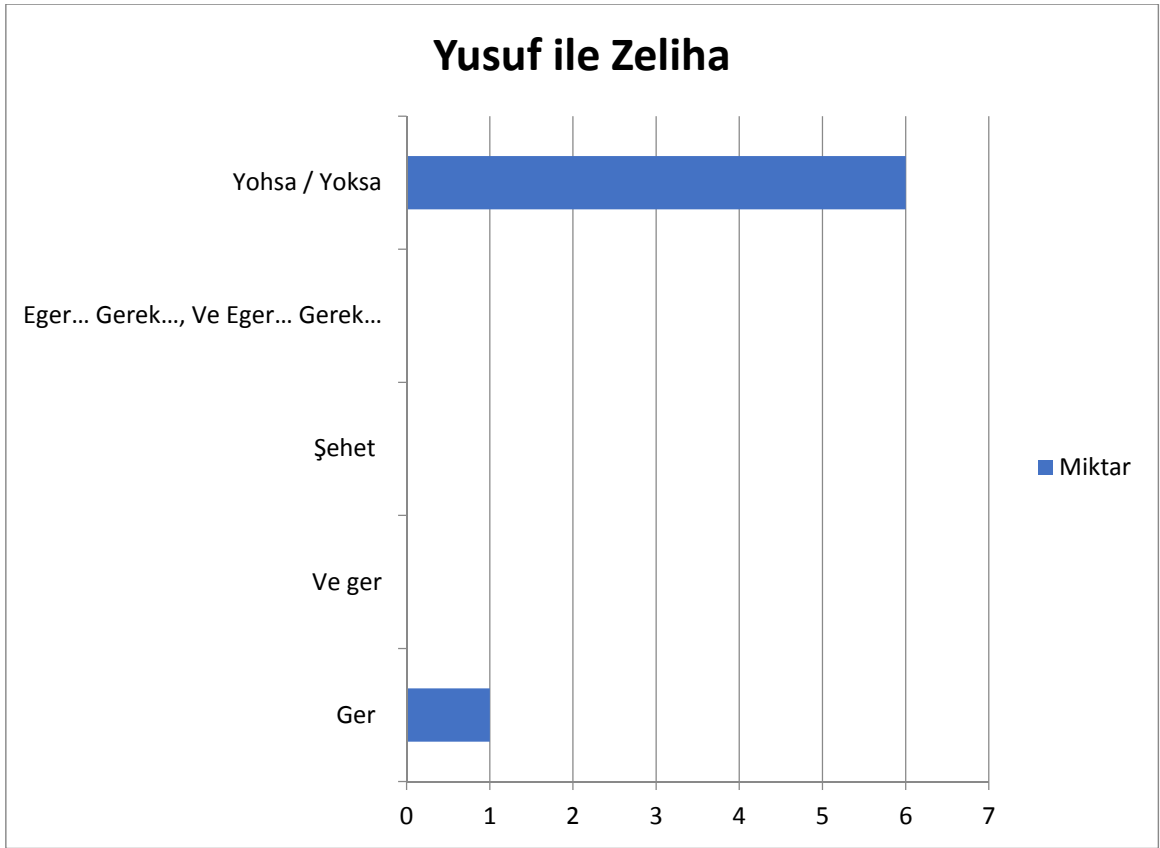
4.1.1.2.1.3.1. Genel Nedenleyici

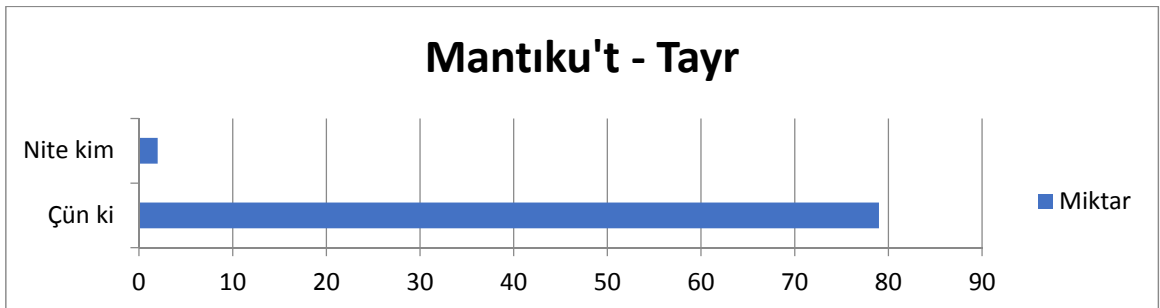
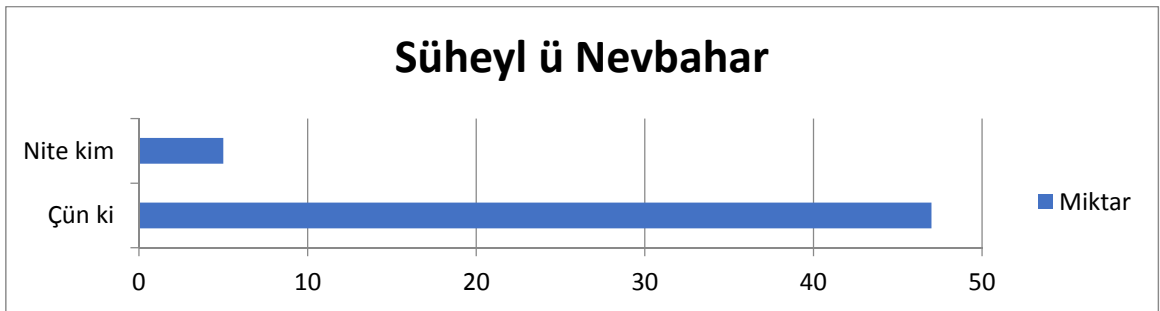

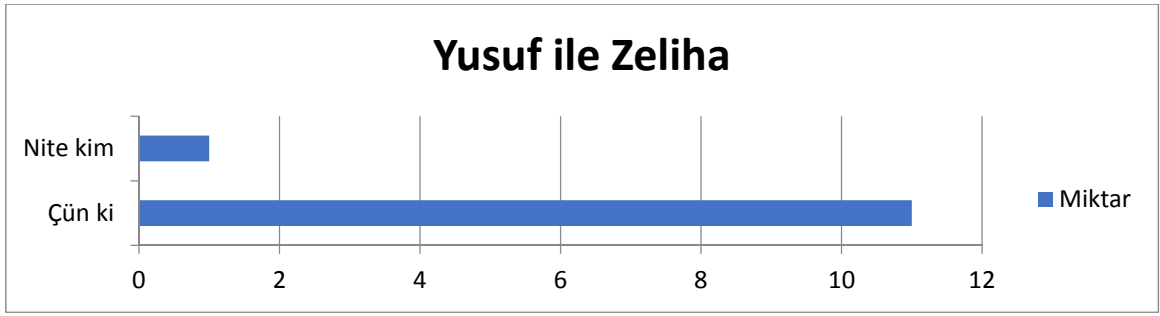
4.1.1.2.1.3.2.Koşullu nedenleyici

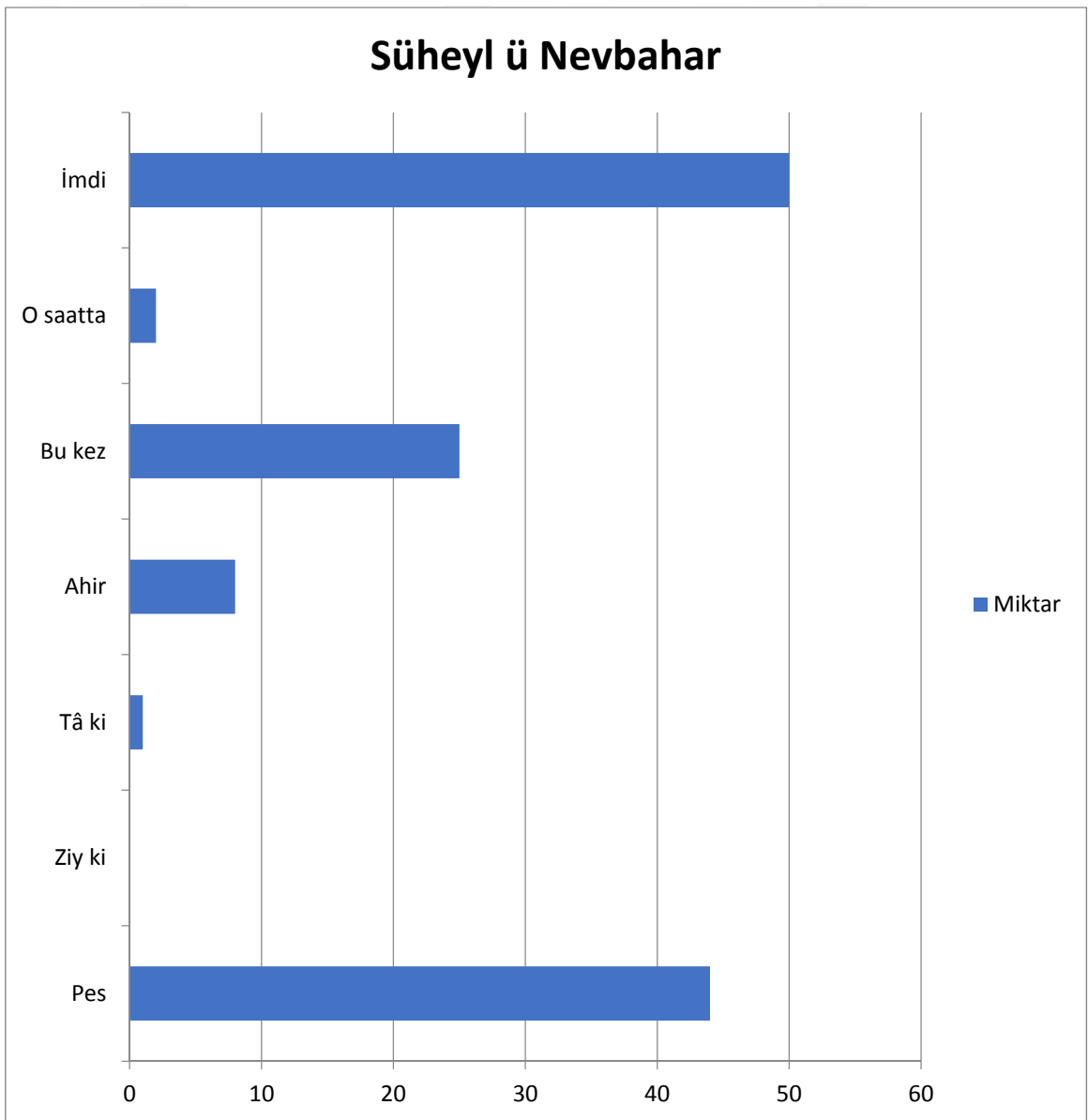
4.1.1.2. 1.3.3. Ters nedenleyici

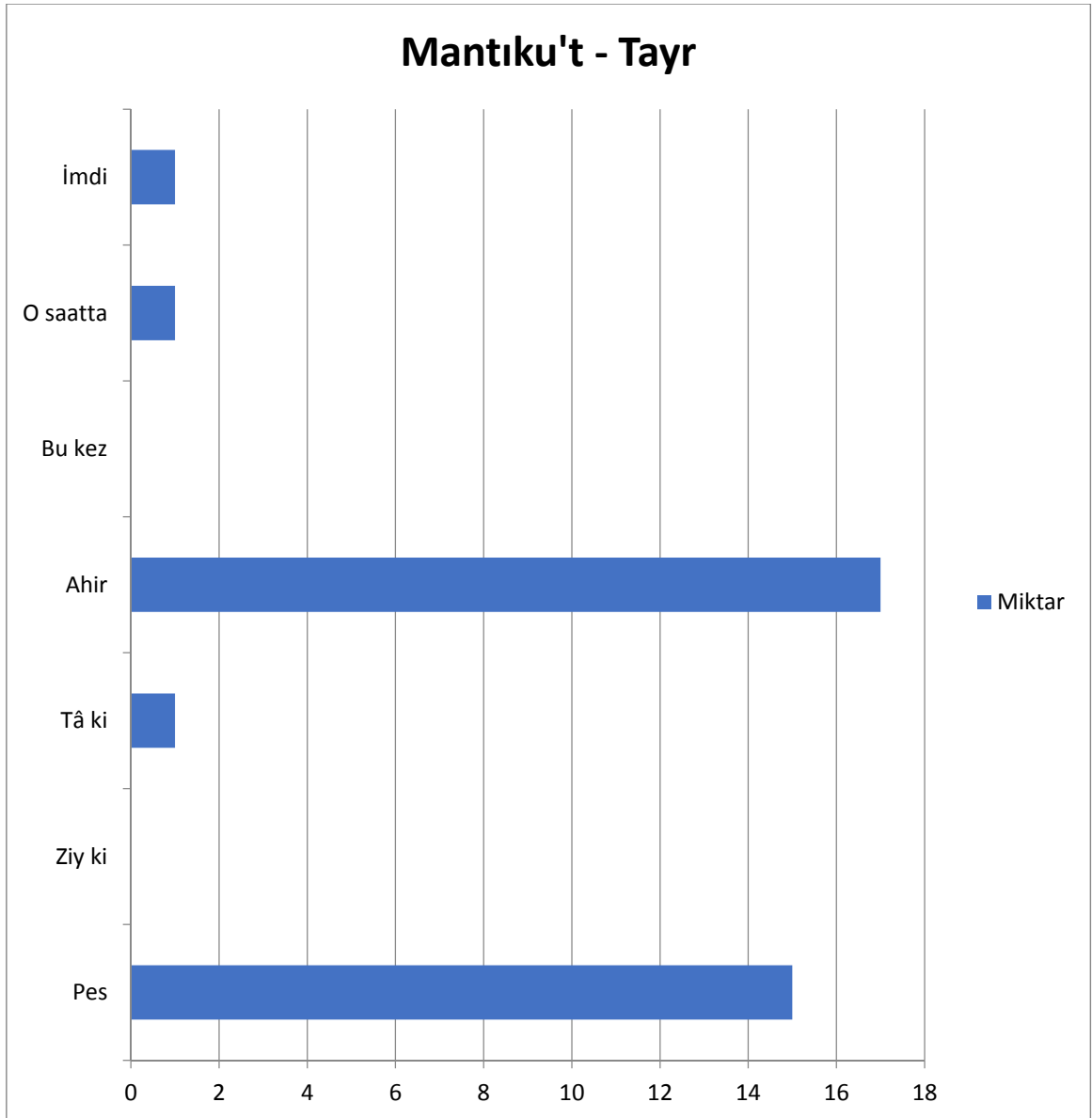

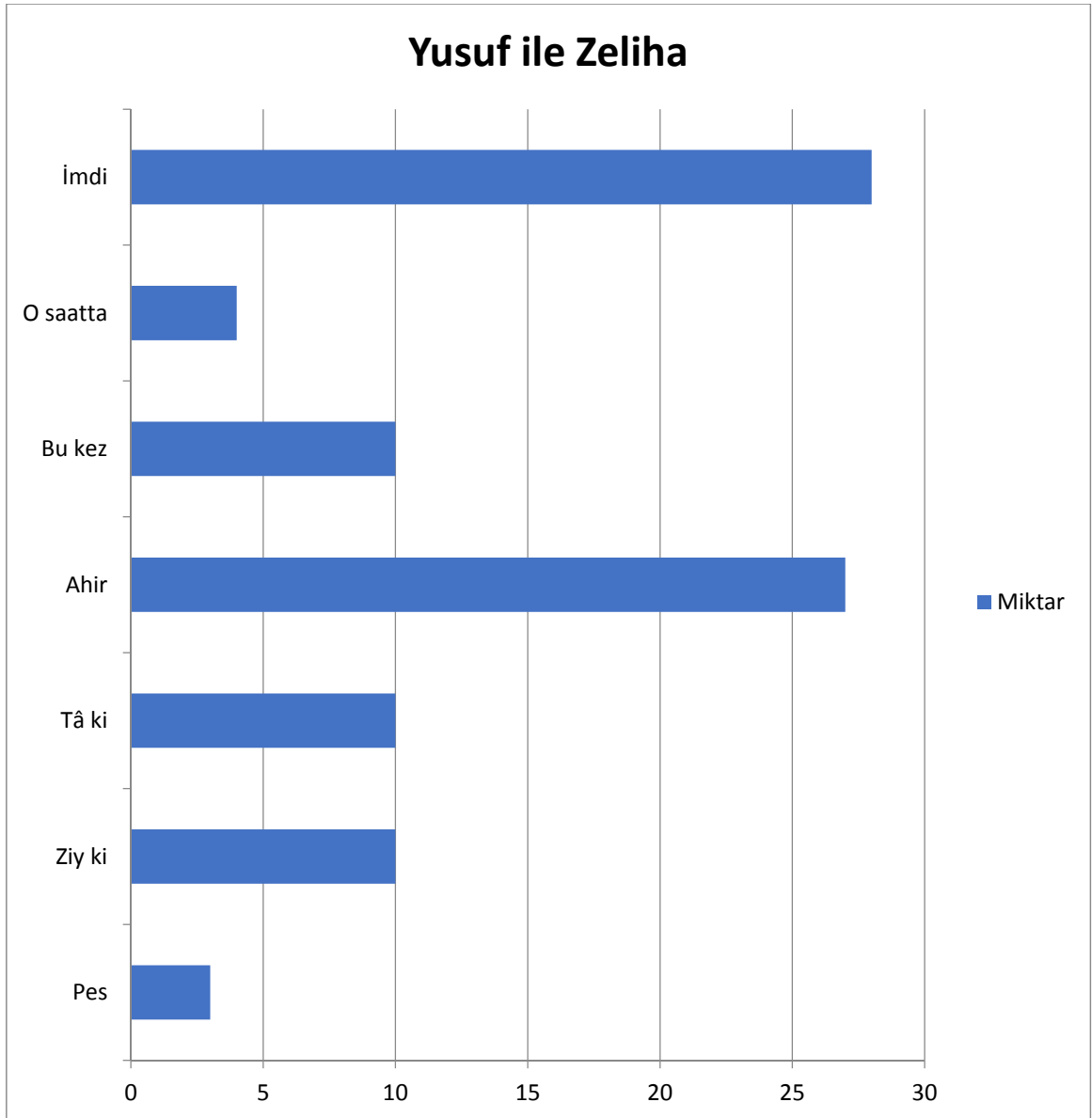

4.1.1.2.1.4. Zamansal Bağlaç İşlevli Birimler

4.1.1.2.1.4.1. Basit Zamansal

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Eski Anadolu Türkçesinin temel eserlerinden Şeyyad Hamza'nın Yusuf u Zeliha'sı, Gülşehri'nin Mantık'ut-Tayr'ı, Hoca Mesud'un Süheyl ü Nevbahar'ı metindilbilimsel bir yaklaşımla metin oluşturma ölçütlerinden biri olan bağlaşıklık ilişkileri bakımından ele alınmıştır. Bağlaşıklık ilişkilerinin temel unsuru bağlayıcı birimler ise ekleyici(additive), çeliştirici(adversative), nedenleyici(casual) ve zamansal(temporal) olmak üzere dört temel grupta değerlendirilmiştir.

Ekleyici bağlaç işlevli birimler bağladığı unsurlar arasındaki görevini göz önünde bulundurarak kendi içerisinde basit ekleyiciler ve eşlemeli ekleyiciler olarak ayrılmaktadır. Basit ekleyicilerin genelde eşdeğerdeki unsurları bağladığı görülmüştür. Eşdeğerdeki unsurların arasındaki bağlayıcılık konumunda farklılıklar göstermiştir. Bu farklılıklar da kendi içerisinde eş değerdeki iki önermeyi birbirine bağlaması, ikinci önermedeki yeni bilgiyi vurgulaması, ikinci önermedeki bilginin gerçekliğini vurgulaması dikkate alınmıştır. İkinci önermedeki yeni bilgiyi vurgulayan bağlayıcı birimlerden “dahı” ve “hem dahı, dahı hem”’in tümceden veya sözcükten sonra mı işlev gösterdiği dikkate alınmıştır.

Olumsuz basit ekleyicilerin sadece ikinci önermedeki olumsuzluğu vurgulaması veya her iki önermede de olumsuzluğu vurgulaması dikkate alınarak gruplandırılmıştır. Önergeler arasında seçenek işlevi gösteren bağlayıcı unsurlar seçenekli basit ekleyiciler olarak göz önünde bulundurulmuştur. Bağlayıcı unsurların önergeler arasındaki ilişkiler dikkate alındığında ise her iki önermeyi birbirine eş değerde seçime sunması, her iki önermeyi içerdiğini bildirmesi, birden fazla önermeyi birden içerdiğini bildirmesi, her iki önermenin belli bir zamanı mekânı veya durumu içerdiğini bildirenler, iki önermeden birinin gerçekleşmesinin arzulandığını bildirmesi dikkate alınmıştır.

Metindeki önergelerin birbirinin devamı niteliğinde olması ve bu ilişkinin bağlaç işlevli birim ile kurulması eşlemeli ekleyiciler grubunu oluşturmamıza neden olmuştur. Önergelerin birbirlerini açıklaması ve bir önermedeki bilgiye dayanarak diğer önermede örneklendirme yapılmasına göre ayrılmaktadır. Açıklama ilişkisi içerisinde olanlar birinci önermeden hareketle çıkarım yaparak ikinci önermenin açıklanmasını sağlaması, birinci önermeden hareketle devam niteliğinde ikinci önermenin açıklanmasını sağlaması, birinci önermedeki hareketin gerçekleşme nedenini ikinci önermede vermesi, ikinci önermedeki bilgiyle birinci önermenin açıklanmasını sağlaması gözetilerek gruplar halinde incelenmiştir. Örnekleme ilişkisi içerisindeki birinci önermedeki bilginin ikinci önermede örneklenmesini sağlaması, birinci önermedeki bilgiye dayanarak ikinci önermede varsayım üretmesi bakımından iki başlık altında incelenmiştir.

Metindilbiliminde zıtlık ilişkisi kuran bağlayıcı unsurlar Çeliştirici başlığı altında toplanmaktadır. Çalışmamızda bu zıtlıkları işlevi bakımından incelediğimizde

asıl çeliştirici, karşıtsal çeliştirici ve düzeltici çeliştirici olarak temel görevler ayrıldığını görmekteyiz. Asıl çeliştiricilerde İki zıt önermeyi doğrudan birbirine bağlaması, birinci önermedeki bilgiye rağmen ikinci önermede zıt bir bilgi sunanlar, ikinci önermedeki olumsuzluk bilgisini alıcıya doğrudan verenler, ikinci önermedeki olumsuzluk bilgisini alıcıya doğrudan vermesi bakımından birbirinden farklılık göstermektedir. Karşıtsal çeliştiricilerde önerme ilişkisi kurması bakımından birbirine karşıt bilgiler vermesi ve bir önermedeki bilginin diğerinin karşısında doğru bilgiyi vermesi biçiminde gruplandırılarak incelenmiştir. Düzeltici çeliştirici grubunda bir önermedeki bilginin bağlaç işlevli birim sayesinde zıt bir ifade biçiminde değiştirildiği görülmüştür. Önergeler arasındaki çelişikliği ifade eden ve birinci önermedeki bilginin aksine asıl olanın ikinci önermede olduğunu ifade eden bağlayıcılar olarak incelenmiştir.

Metin içeriğinde neden-sonuç ilişkisi bulunan önergelerde önergeler arasında bağlayıcılık unsurunu sağlayan bağlaç işlevler genel nedenleyiciler, koşullu nedenleyiciler ve ters nedenleyiciler grubunda incelenmiştir. Genel nedenleyiciler bağlayıcı unsurun niteliğine göre neden bildirenler ve sonuç bildirenler olarak ayrılmaktadır. Önergelerdeki neden ve sonucun metindeki konumuna göre ters nedenleyici olarak sınıflandırılmıştır.

İncelenen metinlerde olayların bir zaman içerisinde geçmesinin yanına anlatılan hikâyenin başlıca bir zaman dilimi barındırması bağlayıcı unsurların kullanışlarını çeşitlendirmiştir. Zamansal bağlaç işlevli birimler bağlayıcı unsurların belirttiği zamana göre basit zamansal bağlaç işlevli birimler ve “an” içinde olmayı bildiren zamansal bağlaç işlevli birimler olmak üzere ayrılmaktadır. Basit zamansal bağlaç işlevli birimlerin önergelerin gerçekleşme zamanının birbiriyle ilişkisini incelemektedir. Önergelerin ardışık zamanda gerçekleşmesi, eş zamanlı gerçekleşmesi, ikinci önermenin sonradan gerçekleşmesi ve zamanın yinelenmesi olarak alt gruplarda incelenmiştir. “An” içinde olmayı bildiren bağlaç işlevli birimlerde bağlayıcı unsurun önergelerin gerçekleştiği zamanda birbirine bağlamasına göre geçmiş, şimdiki ve gelecek olmak üzere alt başlıklarda incelenmiştir.

Eserlerde bağlaç işlevli birimlere sıklıkla rastlanılmış ve metin oluştururken nedeli önemli olduğuna dikkat çekilmiştir. Metin oluştururken sözcükleri birbiri ardına rastgele sıralanmak yerine kendi içerisinde belli kurallar çerçevesinde dile özgün düzeni olduğu gözlenmiştir. Bağlaç işlevli birimlerin sözdiziminin temel yapı taşlarından olduğu, eksikliğinde de anlamsal ve işlevsel eksiklikler yaşandığı gözlenmiştir.

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinin Türkiye Türkçesinin oluşumundaki önemini göz önünde bulundurursak çalışmanın günümüz bağlaç işlevli birimleri değerlendirmede kaynak sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKALIN, M. , (1979). *Tarihî Türk Şiveleri*, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- AKSAN, D., (1999). *Anlambilim-Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Engin Yay., Ankara,
- AKSAN, D, (2000). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, TDK, Ankara.
- AKTAŞ, T. (1994). Metin Oluşumunda Bağlaçların Yeri. *Ankara: Türk Dili Dergisi*. 505, 53 – 63.
- AYDIN, İ. -TORUSDAĞ G., (2013). La Martine’in Göl (Le Lac) Şiirine Metindilbilimsel Bir Yaklaşım, *Turkish Studies, Volume 8/10*.
- BALYEMEZ, S. (2010). Bağdaşıklık ve Dede Korkut Hikâyeleri’nde Bağdaşıklık Görünümleri. *Turkish Studies, C: 5, 4.*, 133-173.
- BANGUOĞLU, T. (1995). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- BANGUOĞLU, T., (1938). *Altosmanische Sprachstudien zu Süheyl ü Nevbahâr*, Breslau.
- BEAUGRAND, R, DRESSLER, W. (1981). *Introduction to Text linguistics*. London and New York: Longman.
- BOZ, E. (2019). Giriş. Türkiye Türkçesi III – Sözcük Türleri (Ed. E. Boz). Ankara: Gazi Kitabevi.
- CAFEROĞLU, A. (2011). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- CİĞA, Ö. (2008). *Süheyl Ü Nev-Bahâr*, Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.
- COŞKUN, E. (2005). *İlköğretim Öğrencilerinin Öyküleyici Anlatımlarında Bağdaşıklık, Tutarlılık ve Metin Elementleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DİLİDÜZGÜN, Ş., (2008). Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Bağlamda Uygulamalı Bir Yaklaşım, Doktora Tezi, İst. Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERCİLASUN, A. B. (2009). *Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERGİN, M. (1998). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları
- EDİSKUN, H. (1999). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Remzi kitabevi.
- GENCAN, T.N., (1971). *Dilbilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- GÜLSEVİN, G., (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde ekler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÜLŞEHRÎ, *Mantıku't-tayr* (nşr. Agâh Sırrı Levend, 1957), Ankara.
- GÜNAY, D. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- GÜRSOY, E.-NASKALİ (1997). *Türk Dünyası Gramer Terimleri Klavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- HALLIDAY, M. A. K. ve HASSAN R. (1976). *Cohesion in English*. New York: Longman Group UK Limited.
- ARASLI, H., (1966). Gülşehrî ve Genceli Nizâmî, *XI. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildiriler, Ankara 1968*, 29-37.
- HOCA MESUD (Mes'ud bin Ahmed), (1991). *Süheyl ü Nevbahâr: İnceleme-Metin-Sözlük* (nşr. Cem Dilçin), Ankara.
- KARAHAN, A. (2015). *Eski Uygurcada Bağlaçlar*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- KARAHAN, Leyla, (2010). *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yay., Ankara.
- KERİMOĞLU, C. (2014). *Genel Dilbilime Giriş – Kuram ve Uygulamalarla Dilbilim, Göstergebilim ve Türkoloji*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- KIRAN, Z., -KIRAN, A. E., (2010). *Dilbilime Giriş*, Ankara.
- KORKMAZ, Z. (2013). *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KORKMAZ, Z. (1975) Eski Türkçede Oğuzca Belirtirler, *Bilimsel Bildiriler 1972, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları*.
- KORKMAZ, Z., (2005). Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, C: LXXXIX*, 638.
- MANSUROĞLU, M. (1955). Türkçede Cümle Çeşitleri ve Bağlayıcıları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları*, 59-71.
- ÖZKAN, Bülent, (2004). Metindilbilimi, Metindilbilimsel Bağdaşıklık ve Haldun Taner'in "Onikiye Bir Var" Adlı Öyküsünde Metindilbilimsel Bağdaşıklık Görünümleri, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13/1.
- ÖZKAN M., (2010). *Gülşehri*, TDV İslam Ansiklopedisi.

OTURAKÇI ORBAY, N. (2019). Âşık Paşa'nın Garib-Nâme'sinde Bir Bağlaşıklık Türü Olarak Bağıntı Ögeleri. *İksad III. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi: Adana*. 872-884.

OTURAKÇI ORBAY, N. (2020). *Türkiye Türkçesinde Bağlaç İşlevli Birimler*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

ÖZKAN, M. (1995). *Türk Dilinin Gelişme Alanları Ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.

SEBZECİOĞLU, T. (2016). *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.

TAŞ, İ. (2017). *Yûsuf ve Zeliâ*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

TAVUKÇU O.K., (2010) Şeyyad Hamza, TDV İslam Ansiklopedisi.

TEKİN, T. (1958). da/de Bağlayıcısının Türeyişi. *TD, VII, sayı:78, Ankara*, 276-277.

TİKEN, K. (2004). *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

TORUSDAĞ, G. – AYDIN, İ. (2017). *Metindilbilim ve Örnek Metin Çözümlemeleri*. Ankara: Pegem Akademi.

UZUN, Leyla, (1995). *Orhon Yazıtlarının Metindilbilimsel Yapısı*, Simurg Yay., Ankara, 1995.

VAN DİJK, A. T. (1983). *Text and Context*. New York.

VAN DİJK, A. T., (1983). *Strategies of Discourse Comprehension*, Academic Press, London.

Erişim: [<https://islamansiklopedisi.org.tr/gulsehri>], Erişim Tarihi: 22 Mart 2021

Erişim: [<https://islamansiklopedisi.org.tr/hoca-mesud>], Erişim Tarihi: 22 Mart 2021

Erişim: [<https://islamansiklopedisi.org.tr/seyyad-hamza>], Erişim Tarihi: 22 Mart 2021